ꝛ miſericordie. Ille crudelitatis et
auaritie. Quam ergo habem⁹ oc
caſionem ſiue excuſationem: cū
ampliora poſſim⁹ recipe ꝛ in tpe
opoꝛtuno ſcilicet dando pauperi
bus. hec vilia ꝛ fallatia. ſi tamen
damus? ꝛc. Sequit. Nihil vſuris
turpius: nihil crudeli⁹. Alienas
P hic negociatur miſerias: ꝛ lucrū
ſuuz alterius aduerſitatem facit.
Et ponit exemplū: ꝙ talis eſt q̄
ſi manuz ſuſcipiens ꝛ in naufra
gium impellens. Et poſt volo: te
vſurā accipere a deo ſcilicet mer
cedem eternam pro. paruis ma
gna ꝛc. Luce. xvi. Facite vobis
amicos de mamona iniquitatis:
vt cū defeceritis recipiant vos in
eterna tabernacula. Magna er
go dementia a pauperib⁹ vicinis
Q vſuram accipere ꝛ contra omnē
legem tam naturalez: ꝙ̄ ſcriptaz
ꝙ̄ euangelicam: ꝙ̄ etiam contra
omnis creature innataz bonita
tem que q̄dem creatura omnib⁹
ſe gratis cōicat: Sicut lux ignis:
aqua: terra: ꝛ ad cumulum pene
eterne: ꝛ non dare ad vſuram ſpi
ritualem ſcilicet erogare elemo
ſynas pauperib⁹ pro regno eter
no. Imo qđ plus eſt: dare vſurā
malo modo idez eſt ꝙ pauperes
trucidare: vt dictū eſt. Unde Tu
R li⁹ libro primo tuſc. q. dicit: ꝙ cū
q̄reretur a Catone qđ expediret
in re familiari: ꝛ reſponderet: bn̄
paſcere: bene veſtire: bene arare.
Et cū q̄reret an fenerari ſcilicet
expediret: reſpōdit. Quid eſt ho
minem occidere. Quaſi di. Fene
rari eſt occidere ſubtractione ne
ceſſariorum.

¶ Septima diſtinctio. De colli
gatione amicabili.

¶ Capitulu primum. Quid ſit
amicitia: ꝛ qualis eſſe debet.

Einde videndū eſt de
colligatione amicabi
d li q̄lis eſt iter amicos
que quidem debet eſſe
amicitia vera ꝛ non fi S
cta. De qua ſcilicet de ficta dictuz
eſt. ſ. parte prima: vbi de vicijs
curialium. Et de hac Hierony.
epiſtola. xlv. per totū. Debet ergo
amicitia eſſe vera nō ficta. Que
ſcilicz tūc eſt vera: quādo ē vna
nimis conſenſio in reb⁹ honeſtiſ
q: vt ait Tuli⁹ libro de amicitia:
ꝛ idem Augu. epiſtola. xlv. Ami
citia eſt humanarū diuinarūq3
rerū cum beniuolentia ꝛ charita
te conſenſio. Et Tuli⁹ ibidem di T
cit: ꝙ beniuolentia eſt amicitie
fons.

¶ Capitulum ſecundum. Que
exigūtur ad veram amicitiam.

Unt ergo amici admo
ſ nendi: vt vnanimiter cō
ſentiant in licitis ꝛ hone
ſtis: licet aliquis eorum ſit ſupe
rior dignitate vel ſtatu. vt eniz di
cit Tuli⁹ ibi: maximū eſt in ami
citia: ſuperiorem parem eſſe infe
riori ſcilicet conſiderando: vnde
amicus dicitur quaſi animi equ⁹

q2 equali nobis voluntate iungit
V ait Caſſio.ſuper ps.xxxvij. Talis
amicus fuit filius dei:qui cum ſu
per omnes eſſet: tamẽ in medio
diſcipulorum fuit ſicut qui mini/
ſtrat Luc.xxij.Et Jo.xv.Jam
X non dicam vos ſeruos ſed ami/
cos.ꝛc.Talis amicitia nõ poteſt
eſſe niſi inter amantes ſe veraci/
ter:ait Augu.iiij.ↄfeſſionum lo/
quens ad Chriſtũ.Non eſt vera
amicitia:niſi eam cõglutines in
ter herentes tibi vera charitate.
Unde Tulius vbi.ſ.Amor ex q̃
Y eſt amicitia nominata princeps
eſt ad coniungendam amicitiaꝫ
¶ Item in amicitia debet eẽ mu
tua compaſſio:q2 ipſa eſt beniuo
lentia:in compaſſis non latens:
ait phus ethi.viij.vnde ibidem.
Conſiliatiuus amicus .ꝛc.Uere
enim non agnoſcit in bonis ami
cus:nec in malis abſconditur ini
micus.Eccle.xij.Ideo Job.vj.
Qui tollit ab amico miſericordi
am:timorẽ dei derelinquit.Cum
enim in amicitia vnic9 fiat ex plu
Z ribus ait Tulius primo de offi.c.
xvij.ꝛ hec ſit lex amicitie nõ mi
nus nec plus ꝙ ſe diligi ait ibidẽ
merito debet eſſe mutua ↄpaſſio
vnde Aug.libro confeſſionũ plã
gens amicum mortuum ait.Di/
midiũ vite mee.ꝛc.Et Señ epl'a
101.obiurgans plangentem filiũ
quid ſquit faceres: ſi amitteres
A amicum:ex quo tantum plangis
paruulũ qui erat incerte ſpei: ꝛc.

¶ Item in amicitia debet eſſe ſe
dula ſollicitudo de ſalute amici:
honore ꝛ vtilitate:q2 vt ait Tuli9
vbi.ſ.de amicitia ante finez mo
nendi ſunt amici ſepe ꝛ obiur//
gandi.ꝛ hec accipienda amice ꝛ B
beniuole.Unde ſequitur haben/
dum eſt in amicis nullam peſtẽ
maiorem ꝙ adulatoriam blandi
tijs aſſertionem.Et poſt omniuꝫ
rerũ ſimulatio vitioſa eſt: Tollit
enim inditium veri: ideo adulte
rat nomen amicitie: ꝛ repugnat
veritati:ſine q̃ nihil amicitia va/
lere poteſt.Et ibidem.virtus cõ C
ciliat amicitias.Hinc Augu.ix.
confeſſio.Sicut amici adulãtes
cõuertuntur:ſic inimici litigãtes
plerũq3 corrigunt. multo magis
amici ſuo mõ litigantes.¶ Itẽ
in amicitia deb3 eſſe mutua cõi/
catio tam cordium ſiue interioꝝ D
cõceptionuꝫ:ꝙ amicabiliuꝫ col/
lectionum:officiorum:ꝛ miniſte
riorum:ꝙ etiam rerum.vñ Co/
mẽtator ethi.ix.in pricipio.Pro
uerbiũ eſt de amicis:qm̃ anima
vna:ꝛ omnia communia.Cum
enim amicus prebeat cor ami// E
co prout ait Tullius de amicitia
vbi.ſ.ea vis amicitie eſt:vt vn9
quaſi aius fiat ex plurib9.Et Au
gu.iij.confeſ.di.ꝙ amicitia ẽ dul
cis propter vnitatez in multis ani
mis: eqtas dictat: ꝙ cõmunicet
omnia ſua.Unde Tulius.vbi.ſ.
His finibus vtendum eſt arbi/
tror:vt cũ emendati amores ami

coꝛum ſint inter eos ſit omnium
rerum conſilioꝛũ ⁊ voluntatũ ſi-
ne vlla exceptione cõitas cum ve
recondia ⁊ reuerentia: que ſemꝑ
tenenda eſt in amicitia. Et enim
F ait ibidem: prima lex amicitie, eſt
vt ab amicis honeſta petamus ⁊
amicoꝛum cauſa: honeſta facia-
mus. Et ibidẽ Tul. ḋ offi. vbi. ſ.
Nec contra rempublicã: nec cõ-
tra iuſiurandũ: amici cã vir bo-
nus faciet. Nec turpia facienda
amici cã. Et ḋ hac amicitia Tul.
G li. de amicitia per totũ. Et phus.
Ethi. viij. ij. ix. per totũ. Et Val.
li. iiij. c. vj. vbi ait. Contẽplemur
vinculũ amicitie potens ⁊ perua-
lidũ: nec vlla ex parte ſanguinis
H virib⁹ inferius: hoc etiã certius ⁊
explorati⁹ id qḋ naſcẽdi ſoꝛs foꝛ-
tuitũ op⁹: h vniuſcuiuſqꝫ ſolido
iudicio ichoata volũtas ꝯtrahit
Et ponit ibi exẽpla de amicis: q̃-
rum vnus petijt occidi cũ amico
occiſo. Similiter de alijs quoꝛuꝫ
vn⁹ ſe hoſti obiecit ꝓ alio: ¶ Si
militer de duob⁹. ſ. Amõ ⁊ Phi
I tya de quibus ait. ꝙ cum Dyoni
ſius tyrannus vnum vellet occi-
dere: Dum ille iret ad res ſuas oꝛ
dinandas: alius ſe dedit vadere
pro eo: ⁊ redit alter hoꝛa ſibi aſſi
gnata. Quoꝛum aium tyrã⁹ ad
K mirans ſupplicium fidei remiſit
inſuper rogans: vt ſe reciperent
in tertium gradũ ſodalitatis. Et
enumerat ibi vires amicitie. ſ.
contemptum moꝛtis ingerere: vi
te dulcedinem extinguere: crude
litatem manſueſcere: ⁊ ſic de alijs
Et de hac Aug. iiij. cõfeſ. loquẽs
ḋ amico moꝛtuo: ⁊ neſcis inquit
an vellẽ etiã pro illo. ſ. moꝛi. Sic
de Horeſte ⁊ Phidiade tradit L
ſiue fingit: ꝙ vellent pro inuiceꝫ
ſimul moꝛi: qꝛ moꝛte peius erat
eis non ſimul viuere.

¶ Capitulum tertium. De ficta
amicitia: ⁊ propter que diſſoluit.
Et de vtilitate vere amicitie.

Predicatoꝛ ergo cõferẽs
cuꝫ amicis, diſſuadeat fi
ctas amicitias que ſunt
ſꝫ accidẽs ⁊ facile ſolubiles. Diſ- M
ſoluto enim eo propter quod ſũt
amici: diſſoluit amicitia: prout ḋr
Ethi. viij. In ſenibus eniꝫ ẽ ami
citia propter vtile: in iuuenibus
propter delectabile: vt ḋr ibi. Et
ſuadeat veram amicitiã: que nõ
eſt vera niſi ſit conglutinata cha
ritate vt dictuꝫ eſt. Unde Hiero.
epiſtola. lxxviij. ait. Et cõcurſus
ſenſuum: ⁊ vtilitas voluntatum
quaſi riuuli amicitie ſcaturiant.
Et ſic idem velle ⁊ ideꝫ nolle dul
ciſſimũ ⁊ honeſtiſſimũ. ait Sen. N
epla. iij. Et hec amicitia eſt ꝓcio-
ſiſſimũ genus diuitiarũ. ait Boe.
ij. de conſo. in fi. ⁊ merito: qꝛ ami
cus habet omnes ſuos amicos ⁊
omnia ſua poſſidet: ⁊ ſic facit cuꝫ
diuitẽ: ⁊ inextinguibilem: ait Cri-
ſo. ſuper Io. Omel. lxxviij. dicit.
ꝙ vnus. ſ. amicus multiplex eſt.
Si enim vnanimes fuerint dece

BIBLIOTECA UNIVERSIT

vel pares nō vnus eſt quaſi vnꝰ
ſ. tantum. ſed decies multiplicatꝰ
qͥlibet eorum inuenies in decem
O vnum: ⁊ in vno decem. Et ſi qs
inimicabitᷓ vni: inimicabitᷓ ⁊ decē
⁊ inimicicias capit. Et ſi vnꝰ pau
perat: ſibi non eſt inopia: Maio
ri eni parte vnus decem hꝫ liber
tatem. Unuſquiſqꝫ habet viginti
pedes: viginti manꝰ: ⁊ vigiti ocu
los. Non enim ſuis ſolum oculis
videt ſed etiā aliorum. Sed ⁊ de
cē hꝫ animas: que ſunt pro ſe ſol
licite. Non ſuis tm̄ opatᷓ manibꝰ
nec ſuis ſolū portatᷓ pedibus ſꝫ ēt
aliorū. Si v̄o facti ſunt amici duo
vel mille milia. idem erit. Uides
amoris ſuperabundantiam: qua
liter inextinguibilem facit vnum
P ⁊ muliplicem: qͥliter vnus: ⁊ vbi
qꝫ vnus poteſt eſſe idem in pſio
ne ⁊ in Roma: ⁊ qḋ natura non
poteſt: amor poteſt. Seqͭur. Si
mille hūerit amicos: vel duo mi
lia: idem erit. Et poſt Si deci
es millies diues fuerit: nudꝰ cō
ſiſtit ſine amicis. Sed ⁊ ſi iopes
fuerint. ſ. amici. diuitibus vberio
res exiſtunt: ⁊ que ipſe pro ſeipſo
dicere non temptat: hec amicus
dicet: ⁊ que nō poteſt ipſe ſibi lar
giri: per alium poterit: etiā multo
ampliora. Et ſubdit. Non eſt pa
ti male a tot armigeris cuſtoditū
Non enim tales regis corporis
Q cuſtodes tā diligentes vt hi. Mā
illi neceſſitate ⁊ timore cuſtodiūt
Hi v̄o deuotione ⁊ amore. Hec
ille. Et ibi multa elegantia d̄ hac
materia. Et de hoc Ambro. iij. d̄
offi. in fi. Pietatis cuſtos amici
tia eſt: a equalitatis magr̄a: vt ſu
perior inferiori equalem ſe exhi
beat: ⁊ inferior ſupiori. Inter diſ
pares enim mores non poteſt eē
amicitia. Ideo debet ꝯueniri gra R
tia vtriuſqꝫ: nec auctoritas deſit
inferiori: ne humilitas ſuperiori.
Laudanda eſt ergo vera amici
tia: ⁊ fideliter obſeruāda quia vt
ait. Tuł. de amicitia vbi. ſ̄. Solē
de mundo tollere videntᷓ: q amī
citiam e vita tollunt.

¶ Octaua diſtinctio. De colliga
tione ſociali in conuictu. Capi
tulum primum. Qḋ homo debꝫ
eſſe ſocialis.

e T non ſolum ſunt ad
monendi amici q ſūt
colligati amicabili col
ligatione: ſed etiā ſo
cij qui ſūt colligati ſo
ciali cōlone. Et enim ait Hugo.
ſocius dr̄ vel a ſoco: quaſi i vna
caliga. ſ. hoſpitio manens: vel a S
ſequor. Et eſt ſocius proprie i pe
riculo: collega in officio: comes
in itinere. conſors in predio: ſoda
lis in menſa vel ſede. Quocunqꝫ
autem modo ſumatᷓ ſocietas: ho
mo debet eſſe ſocialis: qꝛ homo
eſt animal non ſolitarium ſꝫ po
liticum ⁊ cōicatiuū: ait Cōmen T
tator. Ethi. viij. Et Sen̄ de bn̄fi.
c. xiiij. dicit. ꝙ hoiēꝫ non vnguiū
vis: nec dentiū terribilem ceteris

ſectinuduz ⁊ infirmam ſocietas
munit. Duas eni res dedit ei de⁹
que illum ceteris obnoxium vali
V diſſimumq́ʒ facerent: rationeʒ. ſ.
⁊ ſocietatē. Et Sequit̄. Societas
ei dominium omniū̄ dedit: ſocie/
tas terris gentium in aliene natu
re tranſmiſſit imperium: ⁊ dn̄a/
ri ēt in mari iuſſit. Et ibi multa.

¶ Capitulum ſecundum. Nō
malorum ſocietas eſt vitanda.

Amen ſocietas maloruʒ
vitanda eſt. ꝓuer. xxiij.
Noli eſſe amicus homi
ni iracundo: necq́ʒ ābules cū ho
mine furioſo. nec diſcas ſemitas
X eius. ⁊c. Ubi Greg. ſuper Ece. li.
i. Omel. ix. Infirmi iquit debent
vitare ſocietatem prauorum: ne
mala que frequenter aſpiciunt: ⁊
corrigere nō valent: delectentur
imitari. Et ponit exempla. Sicut
aer malus aſſiduo flatu tractatuſ
inficit corpus: ita peruerſa locu/
tio aſſidue audita inficit animuʒ
Corrumpunt enim bonos mo/
res colloqa mala. i. cor. xv. Unō
Y Sen̄. epl̄a. vij. ait. Unum exem/
plum luxurie: vnuʒ exemplū aua
ritie multuʒ mali facit. conuictor
delicatus eneruat ⁊ emollit: vici/
nus dites cupiditateʒ irritat: ma
lignus comes rubiginē ſuam af/
fricuit. Sequit̄. Neceſſe eſt auteʒ
imiteris tales: aut oderis: ⁊ vtrū/
q́ʒ deuitādum: ne vel ſimul ma/
lus fias. q₂ multi ſunt: ne vel ini/
micus multis q₂ diſſimiles ſunt.

Et epl̄a: cvij. Deſerebit tibi auari/
tia q̄diu auaro ſordidoq́ʒ conui
xeris. Deſerebit tumor q̄diu cuʒ
ſuperbis conuerſaberis. Incen/
dunt libidines adulterorū ſoda
lia. Cuʒ ſancto eni ſanctus eris:
⁊ cum peruerſo peruerteris. Un̄
i. cor. vj. ⁊. x. Nolo iquit' Apo. ſo/
cios vos eſſe demōioꝝ. Et. ij. vi.
c. Que ſocietas lucis ad tenebraſ Z
⁊c. Nolite. cōmiſceri cum forni/
carijs. Societas aūt cum bōis ē
ineunda. ait Seneca vbi. ſ. Ad
meliores tranſi cuʒ Socrate. Ui
ue cum zenone: cū Criſpo. cum
Poſſedonio. Hi tibi tradent' di
uinorū humanorumq́ʒ noticiaʒ:
Hi iubebūt' i ope eē: vt nō tantū
ſcias eloq: ⁊ i oblectatione audi/
entium verba iactare: ſed ⁊ ani/
mum indurare: ⁊ te aduerſus mi
nas erigere.

¶ Capl̄m tertiū Nō bonoꝝ ſo
cietas eſt appetenda.

Icut autem quilibet vi/
tare debet ſocietatē ma/
lorum: ſic debet appetere
bonorum. Et in hac ſocietate de/
bet eſſe charitatiua affectio: vt q
libet diligat alium in veritate: ne A
ſit tm̄ amicus ⁊ ſocius menſe: p
ut dr̄ ecc. vi. Ideo Aug. iiij. con/
feſ. vocat amicum dimidiuʒ vite
ſue. Et. phil. ii. Si' q̄ ſocietas ſpi/
ritus. ⁊c. ¶ Item debet eſſe vna
nimis ꝯſenſio vt poſſint dicere ſo
cij. In domo dei ambulauimus
cum cōſenſu. Et alibi Facti eſſe

vnius moris in domo. Item de bet esse mutua ſubleuatio. ꝛ noci ui ab vtroqꝫ repulſio: ꝛ adiutorij prompta collatio. De quibus om nibus ecc.iiij. Melius eſt duos

B esse ꝙ̄ vnum. Habent eni emo lumentum ſue ſocietatis. Si vnꝰ ceciderit: ab alio fulciet. Iõ ſegꝑ Ve ſoli. ꝛc. ¶ Itẽ dz eẽ vtriuſqꝫ ab altero mutua veneratio ꝛ ſu perioris cũ iferiori parificatio. ro. xij. Honore inuicem ꝓuenientes Unde narrat Uale. li. iiij. c. vj. ꝙ cum Alex. cũ Ephiſtene ſibi gra tiſſimo veniſſet ad caſtra Darij: ꝛ

C mater Darij capta ephiſtenez qꝛ forma ꝛ ſtatura preſtabat Alexã. more perſarum adulata illuz ſa lutauit tanqꝫ Alexandruz. Et cũ admonita de errore: per trepida tionem verba excuſationis quere ret: Reſpondit Alex. Nihil ẽ: ꝙ hoc ſermone confundaris. Naz ꝛ hic ẽ Alex. Paucis verbis ait Val. cum comite ſuo partitus eſt Iõ ecc.xiij. Ditiori te ne ſociꝰ fue ris. i. ei q dedignatur ꝯdeſcẽdere ꝛ ſe parificare ſocio. Unde Sen. epĺa. xcij. Penes deos imperiũ inter hoies conſortiũ. homo eniz eſt aial ſociale. i. de animalibus.

D ¶ Itez debet eſſe pia compaſſio ꝛ benefica ſuportatio. Ut enim di cit Sene. epĺa. xcvij. Societas noſtra ſilis eſt formationi lapidis i. domui teſtitudinarie: ꝛ cũ arcu bus facte: que caſura eſt. niſi in uicem obſtaret. Hoc eniz ipſo ſu ſtinet. ¶ Conſimile exemplũ po nit Greg. vbi. ſ. ꝛ ſuperaddit ꝙ ſi ego mores tuos non ſupporto: ꝛ ecõuerſo: nunqꝫ edificium cha ritatis ſurget iter nos. Gal. vj. alter alteriꝰ onera portate. ꝛc. Su per quo Aug bene ꝛ multum. li. lxxxiij. q. q. xvij. Nihil ingt ſic ꝓ bat amicum: quemadmodũ one

E ris amici portatio. ¶ Et ponit exemplum de loquacibus: perti nacibus: iracundis: ꝙ vnꝰ debet ſupportare alterius infirmitatem ſ. qꝫtum poteſt abſqꝫ peccato. Et exemplificat de ceruis tranſeun tibus aquam: quorũ priores por tant capita aliorum in clunibꝰ ſu is viciſſiz. Iõ. i. cor. i. Sic ſocij pa ſſionũ: ꝛc. Apoc. i. Ego frater ve ſter ꝛ ſocius in tribulatione. Sũt

F enim multi ſotij in proſperitate: pauci in aduerſitate. Et de hac ſo cietate Ambro. i. de offi. di. ꝙ rõ ſocietatis diuidit in duas partes: iuſtitiã. ſ. ꝛ beniuolentiam ſiue li beralitatẽ ꝛ benignitatẽ. Prima excellentior: Secũda gratior. Il la cenſuram tenet: iſta bonitatez Qualiuz autẽ debet eſſe ſocietas ſ. ſeniorum ꝛ adoleſcentiũ: alij te ſtimonio: alij ſolatio ſunt: alij ma giſterio: alij delectatiõi. exemplũ de Ioſue ꝛ Moyſe: Abraam ꝛ

G loth. Helia ꝛ Helyſeo: Paulo ꝛ Barnaba. Societatem his mo dis facit virtus que facit animuz dignum: vt veniat in conſortium Unde Sene. de naturalibus

Non enim poteſt eſſe ſalua ſocie
tas niſi amore ⁊ cuſtodia partiuꝫ
ait. Sen. ij. de ira. Et Aug. iij. cõ
ſeſ. Ea eſt ſocietas hominũ iuſta
que deo ſeruit. ecc. xli. A ſocio ⁊
H amico de iniuſtitia .i. erubeſce: ſi
facta eſt.

¶ Capl'm quartũ. De his que ſo
cietatem diſſoluunt.

Anc ſocietatem diſſoluit
h auaritia: ait Ambro. exã.
Omel. v. ponens exem
pli ð auibus rapacibus que nõ
ſũt ſociales. Jõ Sen. epl'a. xciiij.
I ait. Auaritia ⁊ luxuria diſſociaue
re mortales. Et Tul. iij. de offi. c.
v. dicit. ꝙ diſſoluitur ſocietas: cũ
quilibet querit ꝓprium comodũ
Diſſuadeat igil' predicator malo
rum conſortium: ⁊ bonorum cõ
ſortium ⁊ ſocietatẽ efficaciter ſua
deat; ⁊ ꝙ bonoꝝ ſocietas ſit talis
qualis deſcripta eſt.

¶ Nona diſtinctio. De virtuali
conuerſatione cum aduerſariis.
Capitulum primũ. Qð laudabi
le eſt bene viuere inter malos.

T qꝛ non ſufficit fide
li: ꝙ ordinate conuer
e ſetur ⁊ viuat cuꝫ his
K cum quibus eſt colli
gatus dictis modis:
ſed oportet: ꝙ virtuoſe viuat cuꝫ
aduerſariis: propter quod in lau
dem Job dicit: ꝙ vir erat in ter
ra hus nomine Job: vir ſimplex
⁊ rectus ac timẽs deum ⁊c. Ubi
Greg. mor. i. dicit. Non multum
laudabile eſt bonum eẽ cum bo
nis: ſed bonum eſſe cum malis.
Et Job. xxx. Frater fui draconũ
⁊ ſoci' ſtructionum. Ubi Greg.
mor. xx. idem dicit. et Eze. ij. Cũ
ſcorpionibus habitas. Ubi Gre
go. li. i. Omel. ix. idem dic̃. Jdeo
df iuſtus Loth. aſpectu ⁊ auditu
ij. Pe. c. Jn medio nationis pra
ue ⁊ peruerſe. Cant. ij. Sicut liliũ
inter ſpinas. ⁊c. Sunt ergo fide L
les admonendi: vt licet habitent
inter malos: iuſte tñ viuãt: decli
nãdo a malis eorum. Ro. vi. De
clinate ab eis. ⁊ diligant: orent: ⁊
benefaciant inimicis ⁊ perſequẽ
tibus ſe. Mat. v. Diligite inimi
cos veſtros. ⁊c. Jnimicus enim
diligendus eſt rõne nature: odiẽ
dus ratione culpe. ait. Aug. con
tra fauſtum. xiij. ⁊. xix. de ci. c. vj
Perfecto iquit odio oderã illos
⁊c. Jdem Greg. paſtoral'. ix. c.

¶ Capitulum ſecundum. Qð
ꝑ beneficia ⁊ patientiã vincũtur
inimici.

Jc enim debent fideles
facere: vt ſua beniuolen
tia: beneficentia: ⁊ largi
tatis munificentia: ac loganimi
tatis patientia conuertant aduer
ſarios: ⁊ reducant ad vitam iuſti M
tie ⁊ veritatis. Jdeo precipit Sal
uator. Mat. vi. Percutienti ma
xillam prebere aliam. i. ne vindi
cte potiuſq̃ patientie ſtudeat: ne
ꝙ contempnat eterna pro tem
poralibus: cũ ſint potius pro eter

nis tẽporalia contempnenda: tãꝗ̃ ſiniſtra pro dextris: ait Aug. ſuper Jo. Omel. v. Ubi ſequitur Paratus debetieſſe homo iuſt⁹ ⁊ pius patienter eorum malitiaȝ ſuſtinere quos fieri bonos querit vt numerus potius creſcat bonorum: non vt pari malitia ſe quoq̃ numero addat maloꝛuȝ. Et lȝ aliquando iuſtus: non ſic fecerit opere. ſ. maxillam prebendo percutienti alteram tñ perfecta patiẽtia. in coꝛdis preparatione eſt retinenda: vt ait ibi Aug. ⁊ Ro. xiij. Noli vici a malo. ꝛc. Quod exponit Auguſti. bene. vbi. ſ. Per beniuolentiam enim ⁊ beneficentiam reducunt aduerſarij ad pacem ⁊ concoꝛdiam. Si eſurierit inquit Apo. Jnimicus tuus ciba illum: ſi ſitit: potum da illi. Hoc enim faciens: carbones ignis congeres ſuper caput eius. Et de hoc Val. li. v. c. i. vbi loquit̃ ꝺ humilitate ⁊ clementia ponens exẽplum: qualiter per beneficia reducuntur aduerſarij ad amicitiã vt habitum eſt ſupꝛa parte ꝑma vbi de clemẽtia pꝛincipis. Unde ait ibi Dulcedo humilitatis: efferã barbaroꝛum ingenia penetrat hoſtiuȝ mollit oculos: ⁊ inuictos inſolentiſſimoſq̃ flectit. Nec illi difficile ⁊ arduũ eſt iter diſtrictos mucrones placidum, iter arripere. Uincit iram: pꝛoſternit odiuȝ: hoſtilemq̃ ſanguinem hoſtilib⁹ lacrymis miſcet. Et de hoc Señ. i. de clementia. c. v. vbi ponit exẽplũ de illo: qui ex conſilio vxoꝛis bñfecit aduerſario: ⁊ reduxit ad amicitie fidelitatem. vt habitum eſt ſupra. ¶ Similiter ꝺ hoc idẽ Señ. i. de beneficijs. c. iij. vbi ait. ꝙ per beneficioꝛum continuationem: ingrati ⁊ aduerſarij efficiũt grati ⁊ amici. Jngrat⁹ igt aduerſus vnũ bñficiũ nõ eſt aduerſus aliꝺ. Duoꝝ oblitus: tertiũ in eoꝛum que exciderunt memoꝛiam reducet. Ne ceſſaueris. Op⁹ tuũ perage: ⁊ partem boni viri exeq̃re Alium re: alium fide: aliũ gratia: alium conſilio: alium pꝛecepṫ ſalutaribus adiuua. ⁊ ponit exẽpla. Beneficia etiam fere ſentiũt neq̃ vllum tam imanſuetũ aĩal eſt: quod non cura mitiget ⁊ i ſui amoꝛem conuertat. Leonũ oꝛa a magiſtris impune tractant̃. Elephantoꝛum feritatem vſq̃ in ſeruile obſequium demeretur cibuſ Adeo etiam que extra intellectũ ⁊ eſtimationem beneficij poſita ſunt aſſiduitas meriti pertinacis euincit. ⁊ ſicut beneficia ⁊ beniuolentia humanas mitigãt iras ⁊ reducũt ad amicitias: ſic ⁊ dulcia verba. pꝛuer. xv. Rñſio mollis frangit iram: ⁊ ſermo durus ſuſcitat furoꝛẽ. vt enim ait Criſo. ſup Math. omel. xvij. Sicut ligna ignis materia ſunt: ſic quecũq̃ loquitur quis in ira: facta ſunt eſca ſcilicet illius. Et idem omel. xviij. dicit: ꝙ ira: debet vici patiẽ

do. Jgnis enim eſt. Sed ignis
non extinguitur igne: ſed aqua
Ecc.xxviij. Certamen feſtinatuꝫ
incendit lites. Sequitur. ſi ſuffla
ueris: quaſi ignis ardebit: ⁊ ſi ex
pueris extinguitur. De patientia
vero qua ſuſtinentur aduerſa: et
inimicitie dictuꝫ eſt in breuilogo
de virtutib⁹ ⁊.ſ̄.parte prima vbi
de patiētia principis. De his igit
colligationibus reipublice: ⁊ de
admonitionibus eorum predica
tor diuinus occaſionem ſumere
pōt conferendi cum eiſdem.

¶ Tertia pars principalis. De in
formatione hominum quantum
ad ea que ſunt omnibus com//
munia.

P Remiſſis occaſioni/
bus informandi ſin/
gillatim perſonas ex
quibus conſtituit reſ/
publica quaſi ex mē/
bris ſuis: ⁊ deinde enumeratꝫ col
ligationibus talium membrorꝫ
inter ſe: in hac tertia parte agitur
de informatione predictorum q̄
tum ad ea que ſunt cōia omnib⁹
⁊ ſingulis in quocunqꝫ ſint ordie
gradu: vel officio. Quorum que
dam ſunt naturalia quedaꝫ con
tingentia. Et

¶ Primo de his que ſpectant
ad differentias ſex⁹ ſcilicet qua
liter admonendi ſunt viri ⁊ mu
lieres communiter.

¶ Secundo de his que pertinēt
ad differentias etatis. ſcilicet q̄/
liter admonēdi ſunt infātes ado
leſcentes ⁊ ſenes.

¶ Tertio de his que reſpiciūt dif
ferentias conditionis. ſcilicet q̄
liter admonendi ſunt nobiles
⁊ ignobiles.

¶ Quarto de his que ſpectāt ad
differentias complexionis. ſcili
cet qualiter admonēdi ſunt pre
diti bonis naturalibus tam ex
parte anime q̄ ex parte corpo/
ris: ⁊ q̄lr admonēdi min⁹ p̄diti.

¶ Quinto de his que reſpiciunt
qualitateꝫ vite. ſ. qualiter admo
nēdi ſūt peccatores ⁊ penitētes

¶ Sexto de his que pertinēt ad
differentias ſtatus: ſcilicet qua/
liter admonendi ſunt virgines:
vidue: ⁊ coniugate.

¶ Septimo de his que ſpectant
ad modū vite. ſ. q̄tum ad poſ
ſeſſiones. i. q̄liter admonēdi ſūt
diuites ⁊ pauperes.

¶ Octauo de his que ſpectāt ad
varios ſucceſſus. ſ. qualiter ad/
admonendi ſunt exiſtentes in
aduerſitate ⁊ proſperitate: ſani/
tate ⁊ infirmitate. Et licꝫ ſint alie
multe differentie: de quibus ſunt
homines admonendi: qꝛ tamen
beatus Greg. ſufficienter diſtin/
guit varias admonitiones homi
num ſm varietates ſtatuū ⁊ con
ditionum. ij. paſto. c. iiij. Et poſt
ſ. qualiter admonendi ſunt diui/
tes ⁊ pauperes: prelati ⁊ ſubditi:
⁊ ſic de alijs: Ideo de p̄dictis dif
ferentijs nil ad preſens.

¶ Prima distinctio. De instru
ctione hominum ꝙtum ad diffe
rentias sexꝰ. Capl'm primũ. Qua
les debeant esse viri.

V PRimo ergo notandum:
ꝙ viri sunt admonendi
vt sicut sunt viri sexu: ita
sint viri statu ⁊ effectu: Vir enim
dr̃ a virtute: eoꝙ debet vincere
libidines: ait Aug. li. iii. sermonũ
sermõe. xiiij. ꝑz ꝙ ait Apo. ij. cor.
xiij. Quando factus sum vir: eua
cuaui que erant paruuli. Itẽ Sa
lustius. li. iij. sic accepi: mendatia
X mulieribus: ⁊ laborem viris con
uenire. Viri enĩ est proprie fortitu
do: ⁊ a viro dr̃ virtus: ait Tul. li.
iij. tus. q. Item Augu. iij. de ci. c.
xxi. tractans illud Enij. Mori
bus antiquis res stat romana vi
risq;. ⁊c. dicit: ꝙ non sint viri nisi
morati .i. habẽtes mores virtuo-
sos ⁊c. ¶ Item vir debet pñcipa
ri: ethi. viij. ⁊ i. cor. xi. ꝙ vir caput
y est mulieris. Illi ergo sunt viri a
quibus vincunt libidines. ⁊ vir-
tuosis moribus sũt ornati: ⁊ ordi
nate regũt vires interiores: ⁊ car
nales appetitus. De quibus Job
xxiiij. De ciuitatibus fecerunt vi-
ros gemere. Vbi Greg. mor. xx-
vi. di. ꝙ viri sunt q perfectis gres
sibus per viã dei nõ fluxe: ⁊ ener
uiter currunt: sed viriliter. Job.
xxvij. Viri perfecte vite homies
memorantur. ⁊ Job. xxvj. Accin
Z ge sic vir lũbos tuos. Et ibi Gre
go. mor. xxviij. Scriptura sacra
viros vocare consueuit: qui vias
domini fortibus ⁊ non dissolutis
gressibus sequunt. Qui ergo sũt
viri sexu studeant esse viri actu ⁊
effectu. q: horribile est: ꝙ sint vi
ri sexu: ⁊ femine vel effeminati ef
fectu: Viriliter ingt psal. age ⁊ cõ A
fortet cor tuum. Vnde puer. viij.
O viri: ad vos clamito. vbi Gre
go. mor. xxviij. Ego non feminis
sed viris loquor: q: hi q fluxa mẽ
te sunt: verba mea percipere ne-
quaq̃ possunt. Carnalis eniz vo
luptas: ⁊ femiea mollicies: aut flu
xa lẽitas ⁊ desidiosa ocisiotas ef-
feminant. Ideo dr̃ de domo vo
luptatis: ꝙ non est vir in domo
sua prouer. vij. Vnde ⁊ voluptas
carnalis significari potest per fõ
tem salinaris. Cuius vnda in fa- B
bulis dr̃ aspectu dcora: gustu dul
cis: tactu suauis: ⁊ omniũ sensuũ
vsui gratissima: sed tanta molicie
ingredientes eneruat. vt viris ef-
feminatis nobiliorem sexuz adi-
meret. Nec ante quisq̃ egredit
q̃ stupeat ⁊ doleat: se mutatuz in
feminam. Et de hoc Poli. li. v.
c. x. Et multi balneant se in fonte
voluptatis: ideo sunt effeminati. C
Nauz. iij. Ecce populus tuꝰ: mu
lieres in medio tui. Et non soluz
verificatur hoc de populo ⁊ per-
sonis infimis: sed etiam de maio
ribus. Isa. iij. Effeminati domi-
nabimur eis. Et q: effemiati mul
ta mala faciunt. Ideo. iij. Regũ.
xv. effeminati fuerunt in terra: fe-
ceruntq;

ceruntqꝫ oēs abhominationes.
¶ Capl̄m ſecūdū. De inſtructio
ne mulierum quo ad ſobrietatē.

Et non ſolum viri: ſunt
admonendi his modis
ſed etiam mulieres ſunt
admonende cōiter: vt virtuoſe
D viuant ſm ſtatuꝫ ſuum. ſ. vt ſub
iecte ſint viris: ſicut monet Apo.
i. cor. vij. ⁊ ſint tacite non loquē
tes. i. cor. ix. Mulieres in eccliis
taceant. ⁊ non ſint ocioſe: vel va
ge: vel curioſe: ſicut monet idem
Apo. i. Thi. v. reprehēdens tales
⁊ ex ꝑnti diſſuadens. ⁊ prie Pe.
iij. Mulieres ſubdite ſint viris
ſuis. Sequitur. Quaꝝ non ſit ex
trinſecus capillatura: aut circun
datio auri: aut indumēti veſtimē
toꝝ cultus. ¶ Specialiter aūt
ſunt mulieres admonēde: ꝙ ſint
ſobrie ⁊ moderate in alimētis in
E ebriatiuis. vt enim ait Vale. li. ij.
c. i. vini vſus olim romanis femi
nis ignotus fuit: ne. ſ. in aliqd̄ de
decus ꝓlaberentur: qꝛ ꝓximus a
Libero patre intemperantie gra
dus ad incōceſſam venerē eē cō
ſueuit. Mulier enim ebrioſa: ira
magna ⁊ cōtumelia ⁊ turpitudo
F ei⁹ non teget. Eccle. xxvi. ecōtra
eſt de multis: ſicut ait Señ. epl'a
xcix. vi. ꝙ maxim⁹ medicoꝝ: fe
minis nec capillos deffluē dixit
nec pedes lauare: Atqꝫ nūc ⁊ ca
pillis deffluūt: ⁊ egre ſunt pedib⁹
Non mutata eſt feminaꝝ natu
ra ſed vita. Nam cū viroꝝ le
giptima equauerint: corpoꝝ quo
qꝫ virliū incomoda equauerunt
Non minus peruigilant: nō mi
nus potant: gnimo: oleo ⁊ mero
viros prouocant. Sequitur. Be G
neficiū ſexus: ſuis vicijs perdide
runt. ⁊ qꝛ feminā exuerunt: mo
rib⁹ virilib⁹ implicate ſunt. Quid
ergo mirādū: maximū medicoꝝ
i mēdatio dephēdi: cū tot femi
ne podagre ⁊ calue ſint? Ma H
gna ergo diligentia debēt mulie
res ſtudere ſobrietati que conſer
uatiua eſt pudicitie. Sine eniꝫ ce
rere ⁊ baco friget Venus: ait Co
micus ⁊ recitat Hiero. epl'a. xxx.
⁊ Vale. ibidem libro. iij. c. i. Et de
bent cauere ab alimentis: eo ꝙ
ventrem diſtentum mero ⁊ cibo
ſequitur voluptas genitaliuꝫ: ait
Hieronim⁹ epiſtola. xxxvij. vñ
antiquitus mariti ꝓ cauebant: ne
vxores vinum biberent: vel ſal
tem: ne in bibendo excederent:
vt tactum eſt. ſ. Et vt ait Vale.
libro. vi. c. iij. Metellus eo ꝙ vi I
nū bibiſſet: vxorem ſuam fuſte
percuſſam interemit. Quod fac
tum: non tantuꝫ accuſatore ſed ⁊
reprehenſore caruit. vno quoqꝫ
eſtimante optimo exemplo: illaꝫ
violate ſobrietati penam repen
diſſe. Et ſane quecūqꝫ femina vi
ni vſuꝫ immoderate appetit: om
nibus virtutibus ianuaꝫ claudit:
⁊ delitijs aperit: ait ibidem. ⁊ ad
hanc ſobrietatem: vt. ſ. mulieres
ſint perfecte: ſobrie: ⁊ caſte debēt

m

a iuuentute ⁊ infantia informari
exemplo nutricis matris beati
Auguſti. que erat in cohercēdis
puelis cū opus eſſet ſancta ſeueri
tate vehemēs: ⁊ in docendis ſo-
bria vehementia. De qua narrat
Augu. ix. confeſſio. circa mediuꝫ
L di. ꝙ erat quedam decrepita que
propter ſenectam ⁊ optimos mo
res honorabatur: ⁊ filiarum cu-
raꝫ gerebat. i. m̄ris Augu. ⁊ alte-
rius ſcilicet ancille. Que nutrix
non ꝑmittebat eas preter horas
quibus ad menſam ꝑentum mo
deratiſſime alebantur: ⁊ ſi excan
deſcerent ſiti: nec aquam bibe
re: precauens conſuetudineꝫ ma
lam: ⁊ addens verbum ſanum.
Modo inquit aquaꝫ bibetis: qꝛ
M vinum in poteſtate non habetis
Cum autem ad maritos veneri
tis: facte domine apotecarum ⁊
cellarioꝝ: aqua ſordebit: ſꝫ mos
potādi remanebit. Hac ratione
precipiēdi: ⁊ auctoritate imperā-
di frenabat auiditateꝫ tenerioris
etatis: ⁊ ipſarum puellarum ſitiꝫ
formabat ad honeſtum moduꝫ:
vt iam non biberent quod non
deceret. ⁊ ibi Auguſti. ꝙ mater
ſua tunc puella: ad menſam parē
N tuꝫ bibebat vinuꝫ de cuppa eoꝝ.
Et ita ad illud modicum more
quottidiano addendo: in eaꝫ cō
ſuetudinem ꝓlapſa eſt: vt pleno ſ
mero caliculos inhianter hauri-
ret. ⁊ cum ancilla cuꝫ ea litigaret
adiecit hoc crimen: vocans eam
meribibulam: Quo illa ſtimulo
percuſſa: retexit feditatem ſuam
cōfeſtimq; damnauit: ⁊ exiuit.
Ideo clamat ibi Aug. admiran
do miſericordiaꝫ ⁊ prouidentiaꝫ
dei. Quid egiſti deus? Unde cu- O
raſti? Nonne protuliſti durum ⁊
acutum ⁊ ex altera anima conui
cium tanq̄ medicinale ferruꝫ ex
occultis prouiſionib⁹ tuis: ⁊ vno
ictu putredinem illam precidiſti
⁊ de alterius inſania ſanaſti alte
ram? Educatio igitur ⁊ ordinata
nutritio multum valet ad tenen
dam perfectam ſobrietatem.

¶ Capitulum tertium. Quales
debent eſſe mulieres quo ad ca-
ſtitatem.

Onſimiliter ſunt admo
nende mulieres de caſti
tate ⁊ pudicitia ſeruan-
da: ex qua ē honor eximius mu
lierum: virtuoſus decor: fame ſi P
ue opinionis odor. Omnis eniꝫ
pōderatio non eſt condigna cō
tinentis anime. Eccle. xxvi. Et ſe
quitur. Sicut ſol oriens mundo
in altiſſimis dei: ſic mulieris bo-
ne ſpecies in ornamentuꝫ dom⁹
ſue. Et ibidem. Gratia ſup gra-
tiam mulier ſancta ⁊ pudorata.
vt eniꝫ dicitur in tractatu: de. xij.
abuſionibus: ſextus abuſionis
gradus eſt femina ſine pudicitia Q
Sicut enim omnes bonos mo
res ꝓcurat ⁊ cuſtodit i viris pru-
dentia: ſic ⁊ in feminis honeſtus
actus fouet cuſtodit ⁊ nutrit pu-

dicitia. Sequitur. Impudica nã
ꝙ vita: nec laudem ab homini
bus in preſenti: nec remuneratio
nem a deo ſperet in futuro: pudi
ca vͦ famam bonaʒ inter hoies
poſſidet: ⁊ de ſpe future beatitudi
nis gaudet. Et de hac pudicitia
Vale. multū lib. v. c. ¶ Vbi po/
nens multa exempla ait. Et viro
rum ⁊ feminarum eſt precipuuʒ
fundamentum pudicitia. Et po/
nit multa exēpla de pudicie mu/
R lieribus que ſollicite fuerūt ⁊ dili
gentes in cuſtodienda pudicitia
⁊ caſtitate: que maluerunt vitam
amittere ꝙ̄ caſtitatem ⁊ pudici
tiam. Sicut de illis. que viris ea
rum occiſis laqueis ſibi ſpirituʒ
eripuerunt. De quibus. ſ. vbi de
amore coniugali. ¶ Ibideʒ nar
rat de greca femina: que cuʒ ho
ſtiū claſſe eſſet circūſepta: vt mor
te pudicitiam tueretur: ſe in ma/
re piecit: cuius corpus littori ap
S pulſum: ſepulture mandatū eſt:
⁊ eius memoria grecis laudibus
celebrata. ¶ Ibidem narrat de
Lucretia: que qꝛ a Tarquinio re
gis ſuperbi filio per vim ſtupruʒ
pati coacta: cum iniuriam ſuam
in conſilio amicorū deploraſſet.
ferro quod veſte tectuʒ attulerat
ſemetipſam interemit. ¶ Simi
T liter narrat de quodam: qui filiā
ſuam occidit: eo ꝙ Apius Clau
dius: poteſtatis viribus fretꝰ ſtu
prū eius expeteret: malens eē pu
dice filie interēptor ꝙ̄ corrupte
pater. ¶ Ibi etiā narrat de alia
que pati ſtupruʒ coacta: impauit
ſuis: vt iſtum occiderent interfe
ctiqꝫ caput manibus tenens: ad
coniugem venit: abiectoqꝫ ante
pedes eius iuenire ⁊ vltiōis ſue
ordinē expoſuit. Huius. qd aliō V
qcꝙ̄ ꝙ̄ corpus: in poteſtate ho/
ſtium veniſſe dicat. Naʒ nec ani
mus vinci: nec pudicitia eripi po
tuit. ¶ Narrat etiam ibi de ſeue
ritate quorundam in vltionē pu
dicitie. Sicut de quodam: q cuʒ
compiſſet filie virginitateʒ a quo
daʒ proditam: non contentus ſo
lum illum affeciſſe ſupplicio: etiā
puellā necauit. Itaqꝫ ne nuptias
eius turpes celebraret: acerbas
exequias duxit. ⁊ ibi de multis ta
libus deprehenſis in adulterio ⁊
ſtupro mulctatis pena mortis. ⁊
de his Ambroſius li. iij. de virgi
nitate. vbi ait: ꝙ pelagia apud
Anthiochiam cū eſſet quindeciʒ X
annorum: ⁊ a predonibus ſe cir
cūcingi videret: abſente matre ⁊
ſororibus ait. Deus remedio nō
offenditur: ⁊ facinus fides alle/
uiat: fert ornaſſe caput: nō vt ad
mortem ire videretur: ſʒ ad ſpō/
ſum: Quam videntes hoſtes: ce
perunt querere matrem ⁊ ſoro/
res. Que cum hoc vidiſſent: di/
xerunt: Ecce aqua quis nos pro
hibet baptiʒari? Precamur deꝰ
vt corpora noſtra vel vnda diſp/
gat. Et tanꝙ̄ ſi choros ducerent
ingrediuntur in medium aluei.

Nec cadauera vnda nudauit:
qñ ſancta mater licet ſenſu carẽs
pietatis tamen adhuc ſeruabat.
amplexum. ⁊ religioſum queꝫ te
nebat modum nec ima laxabat.
Tamen pro ſeruanda pudicitia:
V vel cauenda iniuria: non debꝫ ſe
fidelis interimere ſicut determi-
nat Auguſti. i. de ci. c. xvi. vbi ait
ꝙ pudicitia eſt virtus mentis q̃
non poteſt auferri inuite. Et. c.
xviij. loquens de Lucretia ſupra
dicta: que ſe interfecit: ꝙ egregie
veraciterqꝫ qdam declamãs ait.
¶ Mirabile dictu. duo fuerunt: et
Z adulterium vnus comiſit. Splẽ
dide atqꝫ veriſſime: ait Auguſti.
intuemini in duũ corporũ cõmi
xtione vnius iniquiſſimam cupi
ditatem: alterius caſtiſſimam vo
luntatem: non qd coniunctionẽ
membrorum: ſed qd diuerſitate
animorũ ageretur. Ideo ait. Nõ
ergo fidelis nec infidelis ſe debꝫ
occidere ad talia ꝓcauenda: ſed
violentiam ſuſtinere non conſen
tiendo libidini volũtate: quia pu
A dicitia eſt res animi: virginitas
corporis: ⁊ ea integra in animo
remanente: poteſt hec de corpo-
re violenter auferri ait Augu. ꝯ
Julianũ. viij. Non enim licet ꝓ-
uata poteſtate hominem occide
re vel innocentem: cuius occidẽ
di licentiam lex nulla conceſſit. ⁊
profecto: qui ſeipſum occidit ho
micida eſt: ait Aug. vbi. ſ. de ci.
c. xxi. Qd autem ſanctꝰ Ambro.
vocat mulieres illas ſanctas que
ſe ſubmerſerunt: ſane intelligen-
dum eſt. ꝙ non ſunt ideo ſancte B
quia ſic ſe occiderunt: ſed eo mo
do quem deus nouit. vt eniꝫ ait
Aug. vbi. ſ. de ci. Sampſon nõ
aliter excuſatur de eo ꝙ ſeipſum
cum hoſtibus in ruina domꝰ op
preſſit: niſi ꝙ ſpũs latẽter id iuſſe
rit q per eum miracula faciebat.
An illo modo mulieres ꝓdicte
inſpirate ſe morti expoſuere tan- C
git ibi Aug. c. xv. di. De feminis
que ſe in fluuium precipitauerũt
tempore perſecutionis quaruꝫ ec
cleſia miſteria celebrat: ſi hoc fe
cerũt diuinitꝰ monite: nõ huma
nitus decepte: non errantes ſed
obedientes: vt de ſampſone ſcilꝫ
dici poteſt: aliõ nobis nõ eſt fas D
credere. Qd autem deus iubet
ſeqꝫ iubere ſine vllis ambagibꝰ
intimat: quis obedientiaꝫ: crimẽ
vocat: quis obſequium pietatis
accuſat: ⁊c. In mulieribꝰ v̊o gen
tilibus zelus pietatis cõmendã-
dus: exceſſus tamẽ in facto quo
ſe necauerunt minime imitãdus
Q̃te v̊o reuerentie fuerit pudici
tia apud paganos: ait Solinus
libro. vij. c. xvi. vbi narrat de ꝑte
Indie vbi ſe ſe veneri penitus
abdicauerunt. pecuniam neſciũt E
nemo ibi naſcitur: nec tamen de
ficit hominum multitudo. locus
ipſe adictus eſt pudicitie: ad quẽ
licet vndiqꝫ plinij gentium ꝓpe-
rent: nullus admittitur: niſi queꝫ

castitas fidei innocentieqȝ meri/
tum cõsequatur. Nam qui reus
est et leuis culpe ꝗuis sũmopere
adipisci ingressum velit: diuinit⁹
submouetur. Itaqȝ per immen/
sum spacium seculoꝝ incredibile
dictu: eterna gens est cessantibus
puerperiis. hec ille. ¶ Pudici/
tia ergo honoranda: quando est
perfecta scilicet in affectu: et simi
F liter i omni sensu et effectu: ac cõ
uersationis gestu. vt eniȝ ait Va/
lerius libro. iiii. c. iii. cum quidaȝ
formam cuiusdã pueri laudasset
alius increpans intemperantiaȝ
ait: non solum manus a pecunia
sed etiaȝ oculos a libidinoso aspe
ctu continentes esse debere. Et
libro. vi. c. i. dicit de quodam qui
dixit filie: vt non solum virgini/
tatem illibatam: sed etiam oscula
ad virũ sincera seruaret scilicet si
ne admixtione alicui⁹ libidinis.
Et Hiero. ꝯ Iouinianum dicit:
ꝙ Diuellius duxit vxorem vir/
gineȝ tante pudicitie: vt illo secu/
lo fieret ꝓ exemplo: quo erat im
G pudicitia monstrum: non tantũ
vitiuȝ. Hic in iurgio audiuit: ꝙ
os fetidum haberet. Et rediens
domum conquest⁹ est vxori: qa
hoc sibi non dixerat: vt remedia
ꝗreret. Cui illa respondit: ꝙ cre/
debat sic omnibus viris ora ole
re. Illa ergo laudanda in vtroqȝ
et si viri vitiũ ignorauit: et si patiẽ
ter tulit. hec ille. Et in hoc etiam
laudanda ꝙ osculũ non prebue
rat alteri viro sicut faciũt multe.

¶ Capitulum quartuȝ. Quales debẽt esse mulieres quo ad quietem et taciturnitatem.

ET mulieres sic caste sũt
e admonẽde: vt sint quie/
te et tacite. vt eiȝ ait Cri/
sosto. sup Io. omel. lxi. mulieꝝ H
est domi pſari et quiescere. Si/
cut legitur de Sarra: ꝙ erat in
tabernaculo. Gẽ. xviii. et đ bea
ta virgine: ꝙ ad eam ingressus ẽ
angelus. Luc. ii. Et sic erat in lo
co archão et secreto. Mulier. n.
scala est ad temptandũ: ait Gre.
moral. iii. et parui sensus: decepti I
bilis: et magne voluptatꝭ ait Aui
cena. x. phie. et fortis ad malitiaȝ:
ait Criso. vbi. s. Et vt ait Hero/
dotus: mulier cuȝ veste deponit
verecundiam: vt habitum est. s.
parte. ii. c. quid sit coniugium. Et
ideo ne sint aliis occasio ad pec/
canduȝ: et ne ipse labantur in pec
catum: non debent esse vage in/
quiete garule: nec ociose. De qui
bus. i. ethi. ociose discunt domos
discurrere. etc. Ideo vt ait Tuli⁹ K
primo de offi. c. v. circa feminas
maioruȝ instituta censuerũt que
modestie: que sobrietati patroci/
nabantur: cum aurum nulla no/
rat preterꝙ vnico digito quam
sponsus oppignorasset pronubo
anulo. Et a vino adeo abstinere
vt matronam ob ressignatos cel
le vinarie loculos inedia necarẽt
Item sub Romulo mulier que

vinũ attigerat: a marito impune
trucidata eſt. Oſcula autem pro-
pinquis offerre neceſſitas erat ñ
alijs.

¶ Capitulum quintũ. Nõ mu-
lieres ſint in ornamẽtis tempate

L Sunt etiam admonende
vt ſint ornamentis cõ-
petentib⁹ ⁊ religioſis in-
dute. i. Pe. iij. Quarum non ſit
extrinſecus capillatura: aut circũ
datio auri aut veſtimentorũ cul
tus: ⁊c. vnde de impudice ſe ornã
tibus: multum loquitur Hiero.
M epiſtola. cviij. Ille oculos xpia-
nos ſcandaliçant potius que pur
puriſſo ⁊ qbuſdam fucis ora ocu
loſq́ꝫ depingunt: quarum facies
egiptie nimio cãdore defformes
ydola mentiuntur: quas nec nu-
merus annorum poteſt docere:
ꝙ vetule ſint: que capillis alienis
verticem ſtruunt: ⁊ preteritã iu-
uentutem in rugis anilibus polu
unt. Erubeſcat mulier xpiana: ſi
naturam cogit in decorem: ſi car
nis curam facit in concupiſcen-
tijs. ⁊c. Idem epla. xcviij. Quid
facit in facie chriſtiane purpuriſ-
ſus ⁊ ceruſa. Sequitur. Ignis
iuuenum: fomenta libidinum:
impudice mentis indicia. Orna
N tus iſte non dei eſt velamen ſed
antichr. Et Criſoſtomus ſuper
Math. omel. xxx. Adijcere ali-
quid ymagini regie: periculum ẽ
deum offendit: ſobrietatem ſuffo
dit: zelotipie flammam accendit
zelatur meretricãtes. Et Amb.
multũ examine. Omel. ix. vbi ait
Pictus es o homo? Sequitur.
Noli delere bonam picturam.
Noli tollere picturam dei: ⁊ aſſu
mere meretricis. Illa pictura: vi
cij eſt non decoris: fraudis non
ſimplicitatis. Fallit decipit: vt nec ei
placeas cui placere deſideras: q O
itelligit ñ tuũ ſed alienũ eẽ q̊ pla
ceas: ⁊ tuo diſplices auctori. q vi
det opus ſuum eſſe deletum. Et
ponit exemplum de artifice: qui
indignatur: cum videt opus ſuũ
adulteratum. Sic qui adulterat
opus dei: graue crimen commit
tit. Graue crimẽ eſt. vt putes: ꝙ
melius te homo pingat ꝙ̃ deus.
⁊c. Diligenter ergo ſunt admo-
nende mulieres: vt ſcilicet a tali
bus caueant. vnde narrat domi- P
nus Pariſieñ. i tractatu de vni-
uerſo de quadam muliere que
tingendis ⁊ ornandis crinibus
dum viueret intendebat: ꝙ poſt
mortem apparuit cuidam pecti-
nans crines ⁊ ornans: Et dixit:
ꝙ iſta pectinatio erat ſibi intolle
rabilis cruciatus: ⁊ ꝙ pecten ip-
ſum immenſitate ponderis eam
grauabat ⁊ intollerabiliter depri
mebat. Qua apparitione placuit
bonitati diuine inſinuare: ꝙ̃ peri
culoſa eſt ſtudioſitas in predictis
ornatibus. De differentijs autem
pudicitie virginalis: vidualis: ⁊
coniugalis dicetur. ī.

¶ Secunda diſtinctio. De in-

ſtructione hominum ſm differẽ tias etatum.

Q Similiter admonẽdi ſunt homines cõmuniter de ordinato mõ viuendi ſm differentias etatū. Sicut enim varie ſunt etates: ſic varie informationes: vt eniꝫ dicit Papi. prima etas ducitur per ſepteꝫ annos que dicitur infantia. Secũda vſqꝫ ad quartũdecimum q̄ dicit pueritia. Tertia vſqꝫ ad vigeſimumoctauum ſcilicet adoleſcentia. Quarta vſqꝫ ad quadrageſimuꝫ: que eſt iuuentus vel virilitas. Quinta vſqꝫ ad ſexageſimum ꝓtendit: que dicitur ſeniuꝫ declinata a iuuentute in ſenectutem. Sexta ſenectus: que nullo annorum numero terminatur: que ⁊ ſenium dicitur. Et de his bene Augu. i. ꝯ manicheos. Et q2 his etatibus ſunt quedam propria: vt ait Tulius ď ſenectute. c. iiij. eſt ingens īfirmitas puerorꝫ: velocitas iuuenum: grauitas virilis etatis: ſenectutis ď o maturitas: ideo admonẽdi ſunt omnes ſm differentias etatum.

R

¶ Capitulum. i. De informatione infantium.

S De inſtructione auteꝫ infantium ſcilicet qualiter patres debent eſſe ſollici ti dictum eſt. ſ. parte prima. Et ď hoc Hieronim⁹ epiſtola. 50. dicit: ꝙ non eſt parui meriti apud deuꝫ: bene educare filios: vnde ait Apoſtol⁹ de vidua. i. Thi. v. Si filios edificauit. ⁊c. Et idem Hieronim⁹ mł'tum de hoc ep̄la lxxxix. que dicitur de inſtructiõe filie. Vbi ait magiſter: ꝓbe etatis ⁊ vite eruditionis eſt eligẽdus Nec puto erubeſcit vir doct⁹ in nobili virgine: qđ fecit Ariſtote. in filio Philippi: vt ipſa librorꝫ vtilitate: īitia miſtraret litterarũ nec diſcat in tenero qđ dediſcenꝫ dũ eſt. Difficulter raditur qđ rudes animi perbiberũt. Lanaruꝫ T conchilia: in priſtinum colorem quis reuocet? Et teſta ſaporem et odoreꝫ quo primo imbuta eſt retinet. Exemplũ de Alexandro: q moribus ⁊ inceſſu Leonidis pedagogi ſui: ⁊ vitijs quib⁹ fuit paruulus infect⁹ carere non potuit: cũ eſſꝫ dominator orbis. Et poſt Nutrix non ſit temulenta: nõ laſciua non garula. habeat ſcilicet filia modeſtam gerulaꝫ: nutriciā V grauem. ⁊c. Item Hieronimus epiſtola. lxxxvij. In tenera etate facili⁹ ſancte conuerſationis vſus innoleſcat. Optimi ad inſtructionẽ primi anni. habent in ſe qdđam molle: ⁊ quod facile formari queat: ⁊ ad arbitrium volentis trahi. Et ponit exemplũ ď arbuſculis que in partem quālibet flecti poſſunt. ⁊ tenera animalia ſine labore domari ſolent. Sequit Id penitus ſolet inherere ſenſibus qđ primo ceciderit duꝫ mollis

etas.⁊ animus facile ducitur:ex-
ercendi boni conſuetudine. Con
ſimilia exempla ponit Anſelm⁹
X d̄ ſimilitudinib⁹.c.liiij.di.ꝙ mol
lis cera recipit ymaginem ſigilli
⁊ tenet eam cū eſt indurata. Sic
eſt de etate infantiuz:q꞉ informa
ri poſſunt in ea. Et ſicut in indu
rata cera non poteſt bene forma
ri:ſic in etate indurata non prius
informata. Sunt ergo pueri ſo-
brie nutriendi:ait Aug.xij.de ci.
c.xv. Si pro viribus ſuis alatur
infans:fiet vt creſcendo plus ca-
piat:ſi modū ſue capacitatis ex-
cedat deficit anteq̄ȝ creſcat. Et d̄
hoc Seneca.ij.de ira dicit.ꝙ vi
num negandū eſt pueris: vt ait
Plato. Nec cibis quidez implē
Y di ſunt:diſtenderentur enim cor
pora.⁊c. ¶ Item inſtruēdi ſunt
ab initio:fidei documentis:pro-
ut ait Hugo de ſacramētis libro
ij.parte.vi.c.xij.di.ꝙ patrini ſunt
fideiuſſores pro eis quos in ba-
ptiſmo ſuſceperunt: vt eos cùm
ad legiptimam etatem peruene-
rint admoneant. Fidem rectam
⁊ conuerſationem bonam cuſto
dire. Ante omnia v̄o Simbolū
⁊ dominicam orationem ſcilicet
Z eos doceant. Et Grego.vij.regi
ſtri peto: vt paruulos dominos
quos nutris:precipue in morib⁹
inſtruere cures. ⁊ eunucos q̄ eis
deputati ſunt admone:vt ea illis
loqui doceant:que eorum mētes
in charitate circa ſe inuicez:⁊ er-

ga ſubditos in manſuetudinem
compungant. Sequit̄.verba nu A
trientiū aut lac erūt ſi bona ſunt
aut venenum ſi mala. Talia er-
go nunc eis ſugerant q̄ poſtmo
dū oſ̄dāt ꝙ bōa fuerūt q̄ ab eis
ſuxerunt. Ideo monet Heroni-
m⁹ vbi.ſ̄.ꝙ nutrix nō ſit garula
¶ Itē ſunt pueri a pc̄is ſūme co
hercendi: q꞉ multa ſunt peccata
puerorꝫ ſic̄ enumerat Aug.i.ꝯfeſ.
vbi ait loquens de ſe. Tantillus
puer:⁊ tantus peccator. Pecca- B
bam inq̄t contra preceptum pa-
rentuȝ.⁊ magiſtrorum. Vn̄ nar-
rat de peccato quo furabat̄ pira
cū ſodalibus. Et ibidem. Vidi ze
lātē paruulum. Nundū loqueba
tur ⁊ intuebat̄ paruulus palidus
collactaneum ſuū. Et ibi enume
rat multa talia. Jdō parentes de-
bēt eos cohibere a peccatis. Vn̄
enim ait Hiero. epiſtola.lxxxix. C
vſq̄ȝ ad ſeptē annos puerorū pec
cata parentibus iputant̄. ¶ Itez
caſtigandi ſunt: ⁊ modo debito
verberandi ſcḋm ſniam Salomo
nis. Noli ſubtrahere a puero di-
ſciplinā. Et Ezech.xxxvj. Curua
ceruicez eius in iuuētute. Et.vij.
Filij tibi ſunt erudi illos.⁊ curua
eos a pueritia. ¶ Item ſunt eru D
diendi debitis artificijs: ⁊ ſuo ſta
tui conuenientibus.vt.ſ. nobiles
erudiantur in operib⁹ que ſūt no
bilium. ⁊ ſi indigeant viuere arti
ficio erudiant̄ in artibus ſibi de-
bitis.vt poſſint comuniter viuer̄

⁊ iuſte. Uñ ⁊ de Conſtantino di-
ctum eſt parte.i.ꝙ ſic inſtituit fi-
lias in arte texendi ⁊ nendi: vt ſi
neceſſe eēt: ex illis viuere poſſent
E Item ſunt imbuendi fide ⁊ diui
nis mandatis ⁊ informandi vir-
tuoſis moribus ſicut tactum eſt:
ſicut fecit Thobias: qui ait ad fili
um. Tob. iiij. Attende tibi ab om
ni fornicatione.

¶ Capl'm ſecundum. De infor-
matione puerorum.

Et ſicut ſunt informandi
e in infantia. ſic in ſequen
ti gradu etatis que dicit̃
pueritia maxime a peccatis cauē
dis: In ipſa enim etate inſurgūt
libidines ⁊ concupiſcentie: idō la-
borandum eſt: vt ſobrietate: caſti
tate ⁊ labore domentur. Ut eniꝫ
ait Criſo'. ſuper Math. Omel.
F xlviij. ſicut terra fructuoſa eſt iu
uentus: que ſi negligit: multas p
ducit ſpinas. Et poſt. Immitta-
mus ignem: comburamus per-
nitioſas concupiſcentias: arem'
areas noſtras ad ſeminis ſuſce-
ptionem. in Juuentute ſobrietas
fulget: q: inopinabile hoc ſcilicet
tranquillitate influctuationib' po
tiri: in camino non comburi: i iu
uentute nō impudicū eſſe. Et po
G nit exemplum de Joſeph. ¶ Itē
iſti ſunt in laboribus debitis exer
cendi qui ſtatui ſuo cōpetūt: ⁊ bo
nis moribus informandi. Et de
vtroqꝫ Tuli' li.i.d offi.c.xxxviij.
Eſt adoleſcētis: maiores natu ve
reri ingt: ex his eligere optimos
⁊ pbatiſſimos: quorum conſilio
⁊ auctoritate nitant. Et ſequitur.
¶ Maxime hec etas a libidinib' H
eſt tollenda: in labore ⁊ patientia
animi ⁊ corporis exercenda: vt i
bellicis ⁊ ciuilibus officiis eoruꝫ
vigeat induſtria. Caueant intem
perantiaꝫ: meminerint verecun-
die. Qd erit facilius: ſi in huiuſ-
modi rebus: maiores natu velint
intereſſe. Ineuntis enim etatis i-
ſolentia: ſenum prudentia cuſto-
dienda ⁊ regenda eſt. Iteꝫ Tuli' I
li.ij. tuſ.q. Leges ligurgi labori-
bus erudiunt iuuentutē venādo:
currendo: eſuriendo: ſitiendo: al
gendo: eſtuando. Sparte quoqꝫ
pueri ad aram ab vberibus acci
piunt: vt multus e viſcerib' ſan-
guis exeat: vt habitum eſt. ṡ. pte
i. Et Señ. epiſtola. xxxi. di. ꝙ na
tus i Spartia: arcū tēdit: germa
nia haſtile vibrat: i italia eqtare:
i hiſpania cautius hoſtē pcutet.
Item Saluſtius li.i. loquens de K
quadā gente dicit: ꝙ mos eius eſt
equitare: iaculari: curſim cū equa
libus certare. Et Tul.i. rethorice
recitans ūba Terentii di: ꝙ De-
mas ⁊ Mithon fratres fuerunt
⁊ Demas filiū nutriēdū tradidit
Mithoni: quem nutriuit ⁊ veſti
uit laſciue: ita ꝙ fuit ebrioſus ⁊ lu
xurioſus. Ideo ait Demas ad fra
trem. Quid agis: Cur pdis ado L
leſcētē. ⁊c. Et vere ſic faciūt mul-
ti diuites q nutriunt in laſciuia fi

bi cõmendatos: ⁊ eos perdũt. Et
ſicut dictũ eſt de pueris ⁊ infanti
bus nutriendis ſic intelligendũ
eſt de puellis. Unde ecc. vii. Filie
tibi ſũt: ſerua corpus illarũ: ⁊ ne
oſtẽdas hilarẽ faciem tuã ad eas
ſ. permittendo illas laſciuire. ⁊ de
hoc ſufficienter Hiero⁹. epiſtola
M pdicta. ſ. de inſtitutione filie: vbi
ait Nihil aliud diſcat audire vel
loqui: niſi qđ pertinet ad timorẽ
dñi Turpia nõ intelligat: cantica
mundana ignoret. adhuc tenera
lingua pſalmis dulcibus imbuat
procul ſit laſciuia puerorum: pu
elle ⁊ pediſece a ſecularib⁹ conſor
tijs arceant. Sequit. Si ſollicita
⁊ prudens es: ne filia percutiatur
a vipera: cur non eadẽ. cura pro
uides ne feriatur a maleo ire? ne
egrediat Cum Diana: nec ludat
N nec trahat cantus. Poſtꝙ gran
diuſcula eſt pergat ad templum
cũ parentibus: nec inter turbas i
ueniat. Exẽplũ ſumat a Maria
quam Gabriel in cubiculo repe
rit. Luc. ij. ⁊ a Sarra q̃ ait. Tob.
iij. Nunꝙ cum ludentibus miſ
cui me. et a matre beati Auguſt.
vt. ſupra.

¶ Capl'm tertium. De informa
tione adoleſcentium.

Similiter admonẽdi ſũt
exiſtentes in. iij. dr̃ia etaꝫ
que eſt adoleſcẽtia: vt ca
ueãt a pdictis: ⁊ ſicut creſcit etas
corpis: ſic creſcat etas virtutiſ. ait
Hiero. de continentia virginali.
Creſcat in te inquit etas cum ani
mis: cũ etate iuſtitia: ⁊ fides cor O
fectior videat quo ſenior. Sequit
Omne tempus in quo te melio
rem nõ ſenſeris: hoc te eſtima p
didiſſe. Job. xxxi. Ab iſantia cre
uit mecũ miſeratio. Ubi Grego.
mor. xxxi. ait. Electis: cum foris
etas corpis: intus ſi dici liceat cre
ſcit etas virtutis. Et hoc dictat ra
tio: vt ſicut creſcit ſenſus viuaci
tas: ſic creſcat virtutum perfecti
bilitas. Sunt ergo adoleſcentes
informandi ⁊ inſtruendi magis P
etiã ꝙ infantes: vt a peccatis ca
ueant. laboribus ſe exerceant: ho
neſtis ſe moribus ornẽt: ⁊ matu
re ſe gerant. Ut eni ait Ualerius
li. vij. c. v. ciuitas noſtra: nobiliũ
iuuenũ ingenia ab inſolentia re
uocãdo: magiſtros ⁊ vtileſ ciues
fecit honoribuſqꝫ debitũ auctori
tatis põdus adiecit. Et vt ait An Q
ſel. de ſimilitudinibus. c. xlvj. i iu
uentute cõmendanda eſt oris ta
citurnitas: corporis continentia:
⁊ verecundia. Et de tali adoleſcẽ
tia loquit Job. xxix. Sicut fui in
diebus adoleſcentie mee. Et ecc.
xi. Letare iuuenis in adoleſcen
tia tua: et in bonis ſit cor tuum in
diebus iuuẽtutis tue. Juueni eni
parendũ: ſeni vtendũ: ait Sen.
epl'a. xxxviij. ⁊ maxime admonẽ
diſunt adoleſcentes: vt ſint ſubie R
cti: ⁊ obediẽtes ac obſequioſi: qa
vt dr̃ in tractatu de duodeci abu
ſiuis: terti⁹ gradus abuſionis eſt

adoleſcens ſine obedientia. Se-quit. Sicut in ſenſibus ſobrietas ꝛ morū perfectio: Sic in adoleſcētib⁹ obſequiū: ſubiectio: ꝛ obedientia rite requirat. Et poſt. Sicut fructus non inuenit in arbore in qua flos prius non apparuit: ſic ꝛ in ſenectute honorez legiptimuz conſequi non poterit: qui in adoleſcentia alicui diſcipline non S laborauerit.

¶ Capl'm quartuz. De informatione virorum.

Taliter aūt ſunt admonendi in ea etate que dr virilitas: dictum eſt ſup̄ vbi de informatione virorū. Eo eni quo ſunt vigore virtuoſiores cōplexione temperantiores: inco lumitate ſaniores: ad ſuſtinenda terribilia conſtantiores: eo ipſo debent perfectius ſeruire creatori di T centes cum pſal. Fortitudinē meam ad te cuſtodiam. Viriliter in gt age: ꝛ confortet cor tuū. Job. vj. Quid eſt fortitudo mea: vt ſuſtineā? Vbi. Greg. mor. vij. Fortitudo iuſtorum eſt: carnē vincere: voluptatibus proprijs contraire: delectationes vite p̄ſentis extinguere: huius mundi aſpera p̄ eternis premijs amare: proſperitatis blādimenta contempnere: V aduerſitatis metū in corde ſuperare. Iſa. xl. Qui confidūt in domino mutabunt fortitudinē. Admonendi ſunt ergo tales: vt ſint viri actu ſicut ſunt ſexu: vt dictuz eſt ſupra.

¶ Capl'm quintū. De informatione ſenū a ſenectute.

Onſimiliter ſunt admonendi ſenes: prout dicūt ſenes a ſenectute: quia di- X citur ſenior ſm papiam: q̄ ſicut etas corpiſ creuit: ſic creſcat etas virtutis: et vt in tali etate ſit omnium voluptatum iuuenilīū abdicatio. Quia vt ait Tul. de ſenectute: preclarū mun⁹ etatis. ſ. huius eſt q̄ aufert a nobis quod in adoleſcentia eſt vicioſiſſimuz. ſ. voluptates. Sic Paulus q̄ factus eſt vir: euacuauit que erant puuli. i. cor. xiij. Multo magis qū qs fact⁹ eſt ſenex dz talia euacuare. Ideo Señ. ep̄la. lxxviij. Y ait. Gratias ago ſenectuti mee: q̄ quicqd debebā nolle non poſſum. ¶ Item ſunt admonēdi tales vt circa ſalutaria ſtudia ſit eorum occupatio. Unde Señ. vbi ſ. Ego gratias ſenectuti: q̄ lectulo me affixit. Sequit. Cum libellis mihi plurimus ſermo. vt eniz ait Auic. pte. v. de anima. Poſt quadraginta annos intellectus roborat. ꝛ Tul. de ſenectute. c. iiij di. q̄ memoria: induſtria: ingenium q̄ vigent in ſenib⁹. ſ. dcō modo anteq̄ ſint decrepiti. Et Señ. Z ep̄la. lxxvj. Queris quid doceā? Reſpondeo: ſeni eſſe diſcendum. Et ibidē. Quid ſtultius ē q̄ diu non didiceris non diſcere? Omnis etatis homies ſcola admittit.

A In hoc ſeneſcamus. Tamdiu diſcendum eſt: q̄diu quis neſciat: & ſi pūerbio credim⁹ q̄diu viuit. Nec vlli rei magis hec etas conuenit q̄ huic. ¶ Itē admonēdi B ſunt: vt ſit i eis virtutū rectitudo vt eniȝ ait Ambro. exam. omel. i. Senectus eſt in bonis morib⁹ dulcior: in conſilijs vtilior: ad cōſtantiā ſubeūde mortis paratior: ad reprimēdas libidies fortior. Et Tul. de ſenectute. c. x. dī. q̄ arma ſenectutis ſunt artes exercitationeſq̄ʒ virtutū. Unde ſeneſ pl⁹ agunt conſilio: auctoritate: & ſententia illis qui laborant: pūt exē C plificat ibi de multis ph̄is. & eoꝝ conſilijs. ¶ Itē debet eſſe in eis bonoꝝ morū perfectio vt dictum eſt. ſ. ab Ambro. & virtutis alijs predicatio: prout ait Val. li. vi. c. i. de quodaȝ q ait. Duas res que amariſſime videnť hominibus ſibi prebere licentiā ad libere loquendū. Ex quo enim erat ſenex & cito moriturus nec hēbat plēȝ pro qua eēt ſollicitus libere dicere poterat veritateȝ: nec timebat.

¶ Caplm. ſextū. De informatōe ſenum a ſenio.

Et ſi ſenes decō modo dicti: debent eſſe tales: merito magiſ ſenes dicti a ſe D nio: quod eſt decrepita etas: Senes dicti quaſi ſe neſciāt. Deliſtrāt eni propter nimiā ſenectuteȝ. Ut enī ait Sen̄. epiſtola xxxj. Senectus ē fex: & edificium putreſcēs ruens vndiq̄ʒ. Ideȝ epiſtola. lxi. Quemadmodum ſenectus adoleſcentiā: ita mors ſequiť ſenectutem. & ibi. Queadmodū in naui que in ſentinā trahit: cum vni rime: aut alteri obſiſtitur: vbi plurimis locis laxari cepit: & ceteris ſuccurri nō poterit: nauigiū deijcitur: ita eſt d̄ ſenili corpore: tāq̄ʒ d̄ de putrido edificio: ois iunctura dilabitur: & dū alia claudiť: alia E diſtenditur. Circumſpiciendū ergo eſt: quomodo exeat. Sequiť. Nihil habet qd̄ ſperet: quem ſenectus ducit ad morteȝ. Huic intercedi nō pōt. Alia genera mortis: ſpei ſunt admixta. Non ſic d̄ ſenectute. Sūme aūt cauere debent ſenes ab exceſſu in alimentis: quia vt dr̄. li. Saturnaliuȝ: ſe F nes citius inebriant ſm Ariſtotelem q̄ ai eis corpus ſiccuȝ: & in membris durioribus nāles meatus: & id̄ exalatio cerebrum aſcēdit. Et ſequiť. Hinc fit: vt ſani ſenes magis iuuenū laborent tremore membroꝝ: timbantia lingue: abundantia loquēdi: iracundie pcitatione. Studiū ergo talis ſenis eſſe dȝ: vt moriant in eo vitia anteq̄ʒ ipſe moriať: ait Sene. epl. xviij. Moriant i te vitia pri⁹ voluptateſ: turbitas: &c. Et ibidē G Numera ānos tuos. pudebit: ea velle q̄ volueraſ puer. &c. Et epl̄a lxvij. Hec eſſe debēt opera ſenis illa nolle q̄ voluit puer: & bn̄ mori. Si enim non ſit talis: erit pu-

er centum annorum: puer.ſ.mo
ribus centū annoꝝ. Iſa. vltimo.
Puer centum annorū moritur.
Sicut. exponit Greg. mor. xvij.
Nihil eniȝ turpius ꝙ̄ ſenex inci
H piens viuet: ait Sen̄ epl'a. xviij.
ꝛ phus. Sero eſt tunc viuere. qn̄
diſidendū eſt. Hoc enim eſſe dȝ
ſtudium ſenis: abdicare preteri-
tas voluptates: recogitare iugiter
priores culpas: ꝛ defectiones ac
ſuas penalitates ſeniles. Ut. n. ait
Grego. ſuper euangelium lib. i.
omel. i. in illa etate ſtatura curuat
I ceruix deprimitur: frequentibus
ſuſpirijs pectꝰ vrget: virtus defic̄
loquentis verba anhelitꝰ interci
dit. ꝛ ſi languor deſinit ſenſibus
ipa ſalus egritudo eſt. Ut enim
recitat Sene. epiſtola centeſima
decima: verba Uirgilij referens.
Optima queq; dies miſeris mor
talibus eui. Prima fugit: ſubeūt
morbi: triſtiſq; ſenectꝰ. Et labor:
ꝛ dire rapit inclementia mortis.
Et ſequitur. Meliora pteruolāt:
K deteriora ſuccedūt. Ubi ponit exē
plum bonū: ꝙ quemadmodum
ex amphora: qđ primo effluit: ſin
ceriſſimū eſt: grauiſſimū et turbi
dū qđ ſubdit. Sic ī etate nr̄a: qđ
optimum eſt: in principio eſt: id-
q; exhaurire in alijs patimur: vt
nobis fecem reſeruemus. Unde
ꝛ ſenectus inſanabilis morbus ē
Ideo qui ſenectuti cognomē im
L poſuit triſtem illā vocauit. ſ. Uir
gilius. ꝛ alibi. Palentes habitāt

morbi: triſtiſq; ſenectꝰ. Iō Boe.
de conſol. c. i. Uenit eni propera
ta malis inopina ſenectꝰ. Et do-
lor etatem iuſſit ieiſe ſuá. Sciāt
autē ſenes: ſe non habere annos
qui tranſierunt: ꝛ ſe dicunt hēre
prout dixit Lelius cuidā dicenti:
Sexaginta annos habeo. Uos in
quit dicitis hēre quod non habetiſ M
Et hoc ideo: qꝛ fluit tēpus: ꝛ aui-
diſſimos ſui deſerit. Nec qđ fu-
ratum eſt: meū eſt: nec quod fuit
ait Sen̄: de naturalibus. q. li. v.
in fi. Ex quo ergo non reſtat ſeni
ſpes đ vita: ꝛ impoſſibilis eſt diu
turna dilatio mortis: nō reſtat ni
ſi ꝙ homo ſtudeat bene mori in
ſenecta vberi: ꝛ plenus dierum
cū ſanctis patribus. Et vt ſic mo
riat debet bene viuere in iuuen-
tute ꝛ merita congregare plima.
Ecc. xv. Que in iuuētute tua nō
congregaſti: quomodo inueni- N
es in ſenectute. Sic eni dies ī iu
uentute tua ſic ꝛ ſenectꝰ tua. Deu.
xxvj. Et dȝ mori reliqns exēplū
bonum iuuenibꝰ poſt ſe: ſicut fe-
cit ille bonus ſenex: q ait. ij. Ma
chee. v. Adoleſcētibus exemplū
forte đrelinquā. ꝛc. Quā glorioſi
vo ſint boni ſenes ait Eccle. xv.
Quā ſpecioſa veterano ſapientia
Sequit. Corona ſeniū multa ſa-
pientia. De ſapientia vo ꝛ virtuti
bus ſenum: ꝛ eorū operibꝰ ac lō
geuitate Tul'. lib. viij. Ubi narrat
ó quod ī qui cū centeſimū annū
ageret: interrogatus quapropter

diu viuere vellet: ait. Quia nihil
O habeo qd ſenectutẽ meã accuſet.
Non eni gliandũ eſt ſeni de ſene
ctute etatis: niſi eſſet ſenect⁹ ſapie
τ virtutũ. ait. Sene. epl'a. 50. Nõ
vt diu viuam⁹ curandũ eſt: ſʒ vt
ſatis. Eſt longa vita: ſi plena eſt.
Implet aũt: cum annis ſibi ſuũʒ
bonum reddit: τ ad ſe poteſtateʒ
ſui trãſtulit. Quid illuʒ ſexaginta
anni iuuant per inheritiã exacti
P Non vixit iſte: ſed in vita mortu
us eſt. Et ſequit. Quemadmodũ
in minore corpis habitu põt ho
mo eſſe perfectus: ſic in minore
tempore poteſt eſſe vita perfecta.
Queris: Quid ſit ampliſſimum
vite ſpacium? vſqʒ ad ſapientiaʒ
venire. Et ibi de alijs ſenibus vir
Q tuoſis. Econtra ſecundus grad⁹
abuſionis eſt: ſenex ſine religiõe
prout dr in tractatu. de duodeciʒ
abuſiuis: vbi dr. Quid ſtolidius
eſſe poteſt: ſi mens ad perfectio
nẽ feſtinare nõ contendat: qñ to
tius corpis ſenectute confect⁹ ad
interitũ properat? Caligat oculus
R auris grauiter audit: τ ſic de alijs
membris: que omnia: ruituram
domum corpis cito pronuntiant
Et ponit exemplum. Sicut in li
gnis reproba arbor apparet que
poſt flores fructus non exhibet:
S ſic reprobus eſt: quem flos iuuẽ
tutis deſerit: Et tñ bonorũ operũ
maturos fructus non impendit.
Sequit ibi. Cauẽde ſunt due par
ticule: que i carne nõ veteraſcũt
τ hoiem ad peccatũ trahũt. ſ. cor
τ lingua: qr noxias cogitationes
quas cor machinari ſenſerit: lin
gua pandit. Caueat igitur. ſimilif T
etas: ne iſte particule iuueneſcen
tes totam armoniã deſtruant. Et
ſubdit regula generalis. Unicui
qʒ etati conſiderandũ eſt: qd eta
ti eminenti. dignũ ſcit. Hoc agat
quo nec vitã: nec etatem: nec mi
niſteriuʒ vileſcat. Predicator er
go cum predictis ꝯferat de eis q̃
competũt cuilibet dñie etatis: no
ciua τ inhoneſta diſſuadendo τ
ſuadendo contraria.

¶ Tertia diſtinctio. De informa
tione nobilium ſanguine.

¶ Capl'm. primũ. Qd non glo
rientur de ſua nobilitate.

d Ebet ſimiliter predi
cator admonere ho
mines τ cũ eis confer
re de his que ſpectant
ad differentias cõdi
tionis. Sunt eni aliqui nobilis τ
ingenue conditionis τ ſunt alij i
ferioris ꝯditionis τ ſeruilis. No
biles igit admonendi ſunt: ne ſe
efferãt: aut inaniter gliẽt de ſua
nobilitate: nec vilipendant alios
aut contempnant. Oẽs enim eq̃
ſũt nobiles reſpiciẽdo. ſ. originẽ.
Et iſta noia. ſ. ſeru⁹: libertin⁹ aut
ex ambitiõe ſunt: aut ex iiuria: ait
Señ. epl'a. lviij. Job. xxxi. Nun
quid non in vtero fecit me qui τ
illũ? Ubi Greg. mor. xxi. vt. ſ. hs

bitum eſt. Omēs hoīes natura eq̄
les ſunt: ſed acceſſit diſpenſatorio
ordine: vt q̄daʒ prelati alijs vide
X antur.ꝛc. Rōne ergo indifferen
tie originis non oportet multum
gloriari. Ecc. Quid ſuperbis ter
ra ꝛ cinis. Item nō oportet mul
tum gloriari ratione ſuperioritatꝭ
illius partis cuius eſt iſta nobili/
tas. eſt enim ex parte carnis ꝛ ſā
guinis que ē infima pars homi/
nis. Oſee.ix. Glia eorū ab vtero
ꝛ partu. ¶ Item nec ratione alie
Y nitatis illius nobilitatis ab eo cu
ius dr̄ eſſe ait. Boe.iij. de conſo.
c.vj. Quam ſit inane inquit: ꝛ q̄
inutile nobilitatis nomen; q̄s nō
videat? Que ſi ad claritatē refer
tur: aliena eſt. videl' nāq̄ eſſe no
Z bilitas quedaʒ de meritis proue/
niens laus parentum. Qd̄ ſi ad
claritudinē predicando facit: illi
ſunt clari neceſſe eſt: qui predicā
tur. Quare ſplendidū te: ſi tuam
non habeas: aliena claritudo nō
efficit. Iteʒ Apule' de deo So/
cratis. In hoībus conſiderādis:
noli illa.i. aliena eſtimare. Seq̄.
aliena voco que parētes peperie
runt. Et poſt. Generoſus es: pa/
rentes laudas. Ideo Hiero. epi/
A ſtola.cxxiij. Non eſt iquit gloria
de nobilitate carnis: Quia nec
vicia nec virtutes parentum im/
ponenda ſunt filijs: Niſi ſupple
fuerint imitatores parentum. Et
Criſo.omel.v.dicit. q̄ nobilitas
vel bonitas cognatorum nō va/
let niſi fuerimus noſipſi boni. Et
Idem omel.ix. dicit. q̄ bonitas
parentum non prodeſt: ponens
exemplum de Eſau. Idem ſu/ B
per Io.omel.lxxxix. Non valet
habere patrem Iob ſine opib'.
¶ Item non eſt gloriandum de
ea ratiōe modice vel nullius vti
litatis. Ait Criſoſtomus ſuper
Math.Omel.ix. dicens q̄ nō
prodeſt malis bonitas parentuʒ:
ꝛ nihil obeſt bonis eorum ma/
litia. Et idem ſuper Ioh. Omel. C
xxxij. Cognatio carnalis nō va
let ſine ſpirituali. Iteʒ non eſt glo
rianduʒ de ea ratione poſſibilis
degenerationis ab illa. Nobiles
enim dicti iſta nobilitate ſepe de
generant ait Valeri. libro.iij.c.v.
ponēs exemplū de multis qui a
ſplendore parentuʒ degenerauē
runt: dantes ſe ignauie: ſordibus
ꝛ nequitie. vnde ait de tali: q̄ eſt
monſtro ſimilis. Ideo vocat ta
les nobilia portenta imbuta ſor/ D
dibus. Similiter vocat ea defor
mes vmbras gurgite turpitudīs
Hinc ꝛ quidaʒ ſapiens ait. q̄ nō
viuentes ſm̄ nobilitatem pentū
ſed ſub vmbra eoꝝ ſunt ſimiles
locis ſordidis: ſole illuminatis.
¶ Item non eſt gloriandum de
dicta nobilitate ratiōe iudicij du E
rioris: niſi filius imitator ſit pr̄is
vt eniʒ ait Criſoſto. vbi. ſ. omel.
xxix. v̄tus parentum nihil valet
ſed ex hoc magis iudicium ſumi
mus. Et vt ait Iuuenalis loquēs

ꝺ tali nobilitate. Omne animi vi
F ciũ tanto conſpectius in ſe Cri
men habet. quanto maior q pec
cat hꝫ. Et alibi. Incipit ipſorum
ↄtra te ſtare parentũ. Claramq̃
faſſem preferre pudendis. Pre
dicta ergo nobilitas vana eſt: in/
fructuoſa: nociua. niſi illam co/
mitetur vera nobilitas quaꝫ ſa/
cit virtus ait ibi Iuuenalis di. ꝙ
G virtus nobilem facit. Nobilitas
enim vera eſt: animuꝫ q̃ morib⁹
ornat. Hec eſt appetenda: acquirẽ
reda: retinenda. Ille enim gene
roſus eſt: q ad virtutẽ bene a na
tura eſt compoſit⁹: ait Señ. epi/
ſtola. xlv.

¶ Capitulũ ſecũdũ. De vera no
bilitate.

Tem eſt nobilis qui ẜm
i phie documenta viuit.
Nobilẽ enim facit phia
ait Señ. epl'a. xlviij. di. ꝙ Pla/
tonem phia fecit nobilẽ nõ inue
nit: verã aũt nobilitatem eẽ facit
generatio ſpũalis q̃ eſt ẜm deuꝫ
ait Criſoſto. ſuper Math. omel.
xliiij. vera nobilitas ſola eſt volũ
tateꝫ dei facere. Et hic eſt mõus
nobilitatis. Nec in filijs magna
ſapiam⁹: niſi eoꝝ ꝟtuteꝫ hẽam⁹
Neq3 in patribus nobilib⁹: niſi
ſim⁹ illis ſiles. Et de hoc Hiero
H nymus de coniugio. Sola inqt
apd deũ libertas eſt non ſeruire
peccatis. Sũma apd deũ nobili
tas ẽ clarere virtutib⁹. Itẽ Ber.
ad Eugeniũ. Gen⁹ apoſtolorum
eſt non aliũde nobile q̃ moꝝ in
genuitate ꝛ fidei fortitudie. Sũt
igitur monendi nobiles: ne glo/
rient inaniter de carnali nobilita
te: ſed eo ipſo diligenti⁹ caueant a
peccatis. Ait Tul'. primo de offi.
c. vij. In honoris: ꝛ potentie ac
glorie cupiditatib⁹ magis cauen
dum eſt: ne qd peccet. Ecõuer/
ſo tamen eſt de m'tis: ait Greg.
primo dial'. c. xvi. di. Nonnullis I
nobilitas gñris parit ignobilitatẽ
mẽtis. Et iſti faciũt quaſi clipeũ
ad peccandũ ꝛ deffendendũ ſe i
peccatis de ſua nobilitate. Con/
tra quos .I. Pe. ij. Quaſi liberi ꝛ
nõ quaſi velamen habentes ma
litie libertatem.

¶ Capitulũ tertiũ. De iſtructio/
ne ignobiliũ.

Contrario monẽdi ſunt K
c ignobiles: vt ſtudeãt no
biles eſſe virtutib⁹: licet
ñ ſint nobiles nobilitate ſangui/
nis: q: humili loco nati mlti cla/ L
ri fuerũt ait Ua. li. iij. c. viij. ponẽſ
exemplũ de talib⁹. Sicut de Tu
lio hoſtilio: quẽ in cunabulis ac/
cepit agreſte tuguriũ: eiuſq3 ado
leſcentia in pecore paſcendo fuit
occupata. validior etas Roma/
nũ imperium rexit ꝛ duplicauit.
Senect⁹ in altiſſimo maioritatis
faſtigio fulſit. Et ibi de talibus.
¶ Similiter narrat qualiter hu
milr nati fulſerũt nobilitate phie
Socrates inquit nõ ſolũ homi/
num conſenſu verumetiaꝫ Apo
linis oraculo

M linis oraculo ſapientiſſim⁹ iudica
tus phanarethe mře obſtitrice:
⁊ Sophoniſco patre marmora-
rio genit⁹: ad clariſſimū glorie lu
men acceſſit: ⁊ ſi virtus per ſeip
ſam eſtimať magiſter optim⁹ vi
te. Et ibi. Quam matrem Eurupi
des: Aut quem patrem Demo-
ſtenes habuerit. Ipſorū quoqȝ
nomen ſeculo ignotū fuit. Alte-
rius eius matrem cultellos ven-
didiſſe: omniū pene doctorū lit-
tere loquunť. Sed qd aut illius
tragica: aut huius oratoria vi cla
rius: Nat⁹ ergo de humili gene-
re: clarus tamen phia ⁊ virtutib⁹
magis cōmendabilis eſt: nobili
⁊ alto genere nato: talibus caren
N te. vnde Juuenalis vbi.ſ. Ma
lo tibi pr ſit Therſites dūmō tu
ſis Eacyde ſiliſ vulcanaqȝ arma
capeſſas q̄ te Therſite ſilez pro
ducat Achiles. Quaſi di. Me-
lior eſt probus natus ex patre hu
mili ⁊ vili: q̄ nat⁹ ex nobili: ⁊ ta-
men improbus ⁊ vitioſus.

¶ Capl'z.iiij. Qđ nō ē gliandū de pemīnētia donorū naturaliū.

E ſicut gloriandū nō eſt
O e de nobilitate parentū ſi
ne nobilitate virtutū: ita
ſunt admonendi hoies: ne glien
tur inaniter de excellētia donorū
naturaliū: niſi regant regulis vir
tutum gratuitarū. Imo q̄to acce
pit quis plura dona naturalia: ſi
ue a parte anime: q̄lia ſunt inge-
niū ⁊ memoria: ſiue a parte cor-
poris: q̄lia ſunt ſanitas: pulchritu
do: agilitas ⁊ hmōi: tanto hūilior P
eſſe debet. Math.xxv. vni dedit
quinqȝ talenta. vbi Greg. ſuper
euange. omel.ix. Tanto quis dȝ
eſſe humilior ex munere: q̄to ſe
obligatiorē conſpicit in redden-
da rōne. Et.i.cor.iiij. Quid ha- T
bes qđ non accepiſti?. Et ſi acce
piſti: qd gloriaris quaſi non acce
peris. Jō Hiere.ix. Non glorieť
ſapiens in ſapientia ſua: nec for-
tis in fortitudine ſua. Cū enim ta
lia coia ſint bonis ⁊ malis: nul-
lus debet eis extolli. Sunt enim
bona quedā hereditaria.i. here-
dū dei: ⁊ q̄dam filiorū ꝯcubinarū Q
ait Aug. de patientia. Et Greg.
mor. Quedaȝ ſunt dona ſine q-
bus ad vitam nō pertingiť. Alia
ſine quib⁹ perueniť. Et eodeȝ.xi.
Quedam ſunt dona q̄ muniūt:
q̄dam que ornāt. De talibus igiť
nemo extollať: ne per ea peccata
cumulenť. Sūt eniȝ multi abutē
tes donis dei. Sicut q per indu
ſtriaȝ naturalē ⁊ prudentiā alios R
impugnant ⁊ ſeducūt: ac mala ſi
bi multiplicant. Sapientes enim
ſunt vt faciant mala: bene autem
facere neſciunt. Iſai.v. Et Luc.
xvi. Filij huius ſeculi prudentio-
res filijs lucis in generatione ſua
ſunt. ¶ Similiter ſunt abutētes
ſua pulchritudine: ⁊ alios alliciē
tes ad malum. Sicut homines
pulchri ⁊ impudici: vel mulieres
quaruȝ pulchritudo alios alicit ⁊

ſtoꝛicat: cū deberent ex hoc am-
S pliꝰ deū amare ⁊ laudare: pro-
uer. xi. Circulus aure⁹ in narib⁹
ſuiſ mulier pulchꝛa ⁊ fatua. Sus
enim licet haberet circulū in na-
ribus aureū illi non pceret: quin
ſupponeret ſtercorib⁹: ⁊ foderet
T immūdiciā obuiātē. Ita mulier
pulchꝛa ⁊ fatua pulchꝛitudinem
oñtat omni ſcoꝛtatoꝛi: ⁊ ꝯmiſcet
oi feditati: cū eam deberet poti⁹
occultare: ne aſpicientes illaquea
ret. exemplo illi⁹ adoleſcentis de
quo Vale. li. iiij. c. x. dicit: ꝙ ado-
leſcēs in ethruria regiōe excellē-
tis pulchꝛitudis: cū mira ſpē ꝗ̄
pluriuꝫ feminaꝝ illuſtriū oculos
ſollicitaret: ac per hoc viris ac pa
V rentib⁹ eaꝝ ſe ſuſpectū eſſe cerne
ret: oris decorē: vulnerib⁹ ꝯfudit
deffoꝛmitatēqꝫ ſanctitatis ſue fi
dem: ꝗ̄ foꝛmā irritamētum alie
ne libidinis maluit. Et de eodeꝫ
Ambꝛo. iij. de virginitate ait. Ju
uenē veteres fabule ferunt: cum
ꝓpter admirabilē oris pulchꝛitu
dinē in amoꝛē incenderet femi-
nas: ſtigmatib⁹ exaraſſe vultum
ſuum: ne qua euꝫ amare poſſet.
Moneat igit̄ predicatoꝛ diuin⁹
hoies nō gliari de predictis: nec
ſe arroganter efferre: qꝛ nō ex ta
lib⁹ ſunt hoies eſtimandi ait Se
X ne. epl'a. lxxix. vt eniꝫ ait: oia bo-
na ſua ꝯſtant ex ꝓpꝛio. vbi donit
exempla. vitē fertilitas cōmen
dat: ſapoꝛ vinū: velocitas ſeruuꝫ:
ferre ſarcinaꝫ equū. ⁊ ſic de aliis.

Id cuiqꝫ rei optimuꝫ eſſe dꝫ cui
naſcit̄ qđ cenſet̄. In homine qui
deꝫ optimū eſt rō. hac animalia
antecedit. deos ſequit̄. Ratio er y
go ꝑfecta: ꝓpꝛiū bonū hominis
eſt. Cetera ſibi cū aialib⁹ comu-
nia. valet ſcilicet hō. ⁊ leones ſi-
militer valent: foꝛmoſus eſt: ⁊ pa
uones: velox: ⁊ equi. ⁊ ſic de aliis
Quid ergo i hoie ꝓpꝛiū? ⁊ rñdꝫ
Ratio. hec recta ⁊ ꝯſumata feli-
citateꝫ hominis implet. Sed nō
ē ratio perfecta ſine diuina gratia
ſiue gratuita ꝟtute. vñ ait Sen.
ibidē. Hec ratio perfecta virtus
vocat̄: eadēqꝫ honeſtū ē. Id ita-
qꝫ vnū bonuꝫ eſt in homine qđ Z
vnū hominis eſt. Et poſt. Bon⁹
aūt eſt homo: ſi ratio explicata ⁊
recta eſt. ad nature ſue vtilitatem
ꝯmendata. Hec dicit̄ virt⁹: hec
eſt honeſtū ⁊ vnicū hominis bo
num. Qui igit̄ gloꝛiat̄: in dño glo
riet̄. i. coꝛ. xi. Et gloꝛia nr̄a hec ē:
teſtimoniū cōſcientie noſtre. vñ A
⁊ ſapientes virgines habuerunt
oleum in vaſis ſuis: ſed fatue ca
ruerunt Math. xxv.

¶ Quarta diſtinctio. de infoꝛma
tione hominū quo ad differen-
tias ſuſtētatiōis. ſiue poſſeſſiōis.

¶ Cap. i. De admōitiōe diuitū.

d Ebet ſimiliter predi-
catoꝛ dei alloq homi-
nes ⁊ vtiliter admo-
nere ſm differentias
ſue ſuſtentationis vel
poſſeſſionis: admonēdo diuites

eo mõ quo debēt admoneri: ⁊ ſi
militer pauperes. Et qꝛ de horuꝫ
admonitione Gre. ij. paſtoralis
ſatis inſtruit. idõ dicendũ breuiter
B de his ad occaſionem dandam.
Sũt enim diuites admonēdi q̃
ad diuitiaꝝ ꝯgregatiõeꝫ: ne iniu
ſte cõgregent. ſ. per rapinas: vſu
ras. vł doloſas mercaturas: ſiue
per alios modos quibus iniuſte
ꝯgregant: ꝓpter qđ dicunt̃ ma-
mone iniquitatis. Math. vi. vñ
Hierony. epl̃a. xcvij. Ois diues
aut iniquus: aut heres iniqui eſt.
C Iſti etiã ſunt admonēdi: ne diui
tie ab eis inordinate appetant̃ vł
ament̃. Qui eñ volũt diuites fie
ri incidũt in varias temptatiões
⁊ in laqõs diaboli. i. thi. vi. Et q
amat diuitias: fructum nõ capit
ex eis. Ecc. v. Sũt ēt admonēdi
D ne impie ab eis retineant̃: paupe
ribus eſurientib⁹ ⁊ ſitientib⁹ non
ꝓuidendo. Ecc. v. Noli anxius
eſſe in diuitijs iniuſtis. Et. i. Io.
iij. Qui habuerit ſubſtantiã hui⁹
mundi: ⁊ viderit ffeꝫ ſuũ neceſſi
tatem habere: ⁊ clauſerit viſcera
ſua ab eo: quõ charitas dei ma-
net in illo? ¶ Iteꝫ ſunt admonē
di: ne ꝯfidãt in diuitijs: eo ꝙ ca
duce ſunt ⁊ deffectibiles: nõ va
E lentes ꝓtegere: aut deffendere in
die vltionis: niſi bene erogentur
ꝓuer. xi. Qui confidit in diuitijs
corruet. Et ibidē. Nõ ꝓderũt di
uitie in die vltionis. ¶ Iteꝫ ſunt
admonendi: ne ſuperbiant de di
uitijs nec paupes ꝯtēnãt. i. Thi.
vi. Diuitib⁹ hui⁹ ſeculi ꝑcipe non
ſupbe ſapere: nec ſperare in in-
certo diuitiaꝝ. Non enim ꝓpter
diuitias ſunt apõ deũ electi. Iac.
ij. Nolite in perſonaꝝ acceptiõe
habere fidē. Sequit̃. Si itroierit
in conſpectu veſtro vir: anulum
aureũ habens ⁊c. ¶ Itē ſunt ad F
monēdi: vt ſciant ſe nõ poſſe ex
hoc mundo diuitias ferre. Iob
xxvij. Diues cũ dormierit: nihil
ſecũ afferet. vbi Greg. mor. xviij.
Diu cũ reb⁹ noſtris durare non
poſſum⁹: qꝛ aut nos eas moriẽ
do deſerim⁹: aut ille nos viuẽtes
quaſi d̃ſerũt pereũdo. Idõ reſtat
vt diuites admoneant̃ de ꝯmu-
tãdo terrenaſ diuitiaſ ꝓ celeſtib⁹
Ait ibidē Gre. Terrena ſeruãdo
amittim⁹: largiēdo ſeruam⁹: pa G
trimoniũ noſtrũ retentuꝫ perdi-
mus: manet erogatuꝫ. Seqtur.
Agendũ nobis eſt: vt res abſolu
te perituras: in non pereuntē co
gam⁹ tranſire mercedem. Ideo
Luce. xvi. Facite vobis amicos
de mamona iniquitatis. Et. i. thi.
v. Diuitibus huius ſeculi ꝑcipe.
⁊c. Sequit̃. Bene agite: diuites
fieri: in bonis operib⁹: facile tri
buere: theſaurizare bonũ funda
mentũ. ⁊c. Pauperes enim ſunt
latorarij noſtri in celũ. i. efferētes
elemoſynas que dant̃ eis quo ad H
fructũ: ait Aug. li. i. ſermonũ ſer
mone. iij. Elemoſyna enim viri
quaſi ſaculus cũ ipſo. Ecc. xxix.

BIBLIOTECA UNIVERSITA

Jõ voluit de⁹ vt aliqui eſſent pau
I peres quibus daret elemoſyna:
vt regnũ celoꝝ eſſet venale: ait
ibidẽ ſermone.xxxvi. ¶ Itẽ ſunt
admonendi diuites: vt precaueãt
ꝛ precogitent ſuturas penas que
irrogant diuitib⁹ .i. amatorib⁹ di
uitiaꝝ: ꝛ eis herentibus. Luc.vi.
Ve vobis diuitib⁹ qui habetis
hic conſolationẽ veſtrã. Jaco.
iij. Agite nũc diuites plorate vlu
lantes in miſerijs veſtris. Juſte
igitur debent diuitie congregari:
ordiate amari: pie erogari: ꝛ ſal
tem affectu ꝯtemni: vt dictũ eſt.
K Sunt enim bone: ſed non faciũt
bonũ: ſed quibus eſt bene vten
dũ. ait Aug. de verbis dñi ſmo
ne.xij. Quid ꝓdeſt plena archa
bonis: inani ꝯſciẽtia? Bona vis
hẽre: ꝛ bon⁹ eẽ nõ vis? Erubeſce
re debes de bõis tuis ſi dom⁹ ple
na bõis: te malũ hz dñz. ꝛc. Nõ
L eniz eſt ex his homo eſtimãdus
vel reputandus ait Sen. epiſto
la.xxix. Cũ volueris veraz ho
minis eſtimationẽ videre et ſci
re qualis ſit: nudũ inſpice. ponat
ideſt deponat patrimonium: po
nat honores ꝛ alia fortune men
dacia: corpus ipſum exuat: ꝛ ani
muz intuere q̃lis q̃ntuſq; ſit: alie
no an ſuo magnus. ꝛc. Et non ſo
lum admonendi ſunt diuites de
M predictis? ſed etiam ad ꝯſideran
dum diuitiaꝝ vilitates: q2 lutum
ſunt ꝛ terra. Abach. Ve ei qui
multiplicat non ſua. vſq; quo ag
grauat contra ſe denſum lutum?
vnde Apo. Omnia vt ſtercora
arbitratus eſt: que retro ſunt ob
liuiſcẽs. Phil.iij. ¶ Itẽ admo
nendi ſunt ad conſiderandũ mo N
leſtias: diuitijs concomitantes.
Spine.n. ſũt ſuffocantes verbuz
Luce.viij. ꝓut exponit Greg. li.
i. ſuper euãge. Omel.xvi. q2 mẽ
tem: cogitationũ ſuaꝝ punctioni
bus lacerant. ¶ Item admonẽ
di ſunt ad conſiderandũ eaꝝ fal
lacias. ꝓpter quod dicit ſaluator.
Fallacie diuitiaꝝ. Et vere fallaces
vt ait Grego. dicta Omel. q2 diu
nobiſcũ manere nõ poſſunt: ꝛ q2
mentis inopiã nõ deponũt. Sũt O
eniz diuitie vmbra imbecillis: fu
mus qui diſſoluit: flos agri. Jõ
non eſt in eis gl'iandũ: ait Criſo
ſto. ſup Jo. Et ſap.v. Quid no
bis ꝓfuit ſuperbia noſtra: ꝛ diui
tiaꝝ iactura ꝯtulit nobis? ꝛc. Se
quitur. Tranſierũt hec oĩa tanq̃
vmbra. ¶ Itẽ admonẽdi ſunt:
vt ꝯſiderent multimoda earum
impedimenta. Ligamenta enim
ſunt: muſcipula ſunt: onera ſunt P
amantibus eas. Sap.xiiij. Crea
ture dei facte ſunt in tẽptationem
aie hominum: ꝛ in muſcipulam
pedibus inſipientũ. vñ Aug. de
verbis dñi. Omel.xxxiij. Amor
temporaliũ viſcus eſt ſpũaliũ pẽ
narum. Concupiſti: heſiſti. ꝛc.
Amor enim mũdi adulterat ani
mam. amor fabricatoris caſtigat:
ait idẽ omel.liij. Et q2 difficile eſt

habere diuitias: ⁊ non amare:
Ideo piculoſe ſunt poſſeſſoribus
Q ait Saluator. Mat.xix. Si vis
pfectꝰ eſſe vade vēde omnia. ⁊c.
Sequit. Faciliꝰ eſt: camelū per
foramen acus tranſire. ⁊c. hec et
multa alia ꝯſiderantes antiq: di
uitias ꝯtempſerūt tam dñi ſiue
regentes q̄ ſtudioſi ⁊ ſapientes:
q̄ ſancti ac filiū dei ſequētes: vt
patebit infra parte.vi.vbi de pau
pertate religioſoꝝ. Ps. Diuitie ſi
affluant nolite cor apponere. De
diuite vo nō conſiderante predi
cta: nec ꝓuidente ſibi de eternis
tabernaculis dicit in tractatu de.
R xij.abuſiuis. Quartꝰ ingt abuſio
nis gradus eſt diues ſine miſeri-
cordia: qualis eſt ille qui ſupflua
non diſtribuit indigentibus: nec
theſauriȥat in celis. Ideo dicūtur
maledicti auari: Math.xxv.qr
qui preteribant eoꝝ tabernacu-
la nō dicebāt: Bñdictio dñi ſup
voſ. Tal' fuit diues epulo luc.xvi.
¶ Capl'm.ij. De admonitiōe pau
perum: ⁊ paupertatis vtilitate.

C Onſimiliter ſunt paupe
res admonendi de eis q̄
ad eos ſpectant. Et cū
dicatur paupertas duobus mo-
dis ſcilicet a mera neceſſitate. ⁊ a
S voluntate. Pauper enim eſt qui
vult eſſe diues ſcilicet qui pauper
eſt rebus nō volūtate: ait Augu.
li.i.ſermonū ſermone.xi. Qualr
autem inſtruēdus ſit pauper vo-
luntate dicetur.i.parte.vi.vbi de
volūtaria paupertate religioſoꝝ.
¶ Pauper aūt neceſſitate eſt in
ſtruendus de longanimi ſufferē
tia pauptatis: vt eā ſuſtineat q̄ſi
medicamentū ⁊ purgatoriū ſua
rum imperfectionū ait Gre.ſup T
euange.omel.vltima loquēs de
diuite Epulone ⁊ Laȥaro paupe
di.q quos moꝝ infirmitas vul
nerat: medicina paupertatis cu-
rat. Iſai.xlviij. Elegi te in cami-
no paupertatis. Sup quo Criſo.
ſuper Mat.omel.iiij.ait. Pau
pertas eſt caminꝰ qui eſt horribi V
lior igne. Sicut enim eger non dȝ
grauari de medicamēto: nec pur
gandus de purgamento ſiue pur
gatorio: ſic pauper monēdus eſt
ne de paupertate grauet: ſed ſuſti
neat ſicut medicamētū: exemplo
Thobie.iiij.c.dicentis. Paupe-
rem qdem vitam gerimus: ſed
multa bona habebimꝰ ſi timueri
mus deū. ¶ Item admonēdus
eſt pauper non ſolum de ſufferē-
tia paupertatis: ſed de placentia
⁊ acceptatione. vt enim ait Sen.
epiſtola.ij. hōeſta res eſt leta pau X
pertas. Qui enim cū paupertate
bene conuenit: diues eſt. Non q
paꝝ habet ſed q plus cupit. pau-
per eſt. Ideo Gre. ſup Ezech.li.
ij.omel.vi. Ille pauper eſt q eget
eo qd nō habet. Nam ⁊ qui non
habet: habere tamen nō appetit
diues eſt. Et Sen. dicta epiſtola.
Non pauperē puta cui quātulū-
cūq; ſupereſt. Tali enim ſatis ē

Est enim quasi diues cũ nõ ha/
beat.puer.xiij.¶ Jtez est admo
nendus pauper de cauẽda vera
pauptate q̃ est in appetitu diuitia
rũ.Ait Grego.vbi.s̃.paupertas
quippe in mentis inopia est:non
in qualitate possessionis. Nã qui
cũ paupertate conuenit: pauper
nõ est.Et maxime admonẽdus
est: vt caueat a vera paupertate
que est in peccato.Jbi eiz est ve/
ra paupertas scilicet veraꝝ diui/
tiarum.Apoc.iij.Dicis qꝛ diues
sum.Sequitur.Et nescis qꝛ mi/
ser es ⁊ miserabilis pauper cecus
⁊ nudus scilicet priuatione vera/
rũ diuitiarũ.De q̄bus Jsai.xxx/
iij.Diuitie salutis sapientie ⁊ scien
tie:timoꝛ dñi.Jpse est Thesaurꝰ
eius.vt enim ait Hiero.epistola
xcv.Pauperẽ non facit cõmen
dabiliorem paupertas si inter soꝛ
des ⁊ inopiam peccata non caue
at.Job.xxxi.Et absq̃ opimento
pauperẽ.Jbi Grego.mora.xxi.
Minꝰ inops est qui vestem nõ
habet q̃ꝫ qui humilitatem.Jdeo
odibilis est deo pauper superbꝰ:
Ecc.xxxv.¶ Jtẽ admonẽdus ẽ
de acquirendis diuitijs spirituali
bus vt sit in deo diues:⁊ impleat
domum coꝛdis thesauro celesti.
Unde Aug.super ps.51.Domꝰ
est inanis: ⁊ coꝛ plenũ vitijs.Se
quitur. Pauperes scilicet boni
querũt vnde coꝛ impleant:diui/
tes vnde archam. Et idez super
Jo.omel.xxv.Felix ille habet au
rũ in archa:iste dñm in cõsciẽtia
Compara vtrũq̄. Jlle habꝫ qđ
perire potest. ⁊ vñ perit.Jste hꝫ
deum qui perire non potest.⁊ ibi
habet quo frustrari nõ põt.Pla
num est ergo:q̄ talis ⁊ est opulẽ/
tioꝛ:⁊ eius opulentia diuturnioꝛ.
Deus enĩz est opulentia mentiũ:
ait Aug.v.de ci.c.xviij.⁊ felices B
facit:ait ibidem.¶ Jtem admo
nendus est: vt ꝯsideret pericula
diuitiũ in alleuiatione sue pauper
tatis:⁊ modica emolumenta que
habet diues in diuitijs ⁊ inume/
ra tormẽta. Ubi enĩz multe opes
multi sunt q̄ comedũt eas.Quid
ꝓdest possessoꝛi:nisi q̄ cernit di
uitias oculis suis. Sequit.Diui/
tie ꝯseruate in malũ domini sui:
pereunt in afflictione pessima.
¶ Jtez admonendus est ad cõ C
siderãda comoda paupertatis:
que sunt. Securitas ab hostibus
exterioꝛibꝰ ⁊ conscientie:a pericu
lis īterioꝛibꝰ.Jocũditas:Socia
bilitas.⁊ sic de alijs. Unde nar/
rat Aug.v.confessio.q̄ transiens
per vicũ vidit pauperẽ mẽdicuz
iocantem ⁊ letantem:⁊ ingemuit
loquens ad socios.Omnibꝰ co/
natibꝰ quibus laboꝛamus nihil
volumꝰ: nisi ad securam letitiaz
peruenire: quo nos mendicꝰ ille
precedit.Sequit.Jlle letabatur:
ego anxius eram. Securus ille: D
ego trepidus.⁊c.Jõ poeta.O tu
re tuta facultas. Paupis:angu/
stiq̃ʒ laris.O munera nundũ in

tellecta deū. Et alius. In precio
preciū nō ē: dat cēſus honores.
Cēſus ꝛ amicos: paup ubiqꝫ ia
cet. Et Iuuenalis. Cātabit vacu⁹
coram latrone viator. Ideo ſecū
dus phūs loquēs d paupertate ait
F Paupertas eſt odibile bonū: ſa
lutis mater: curaꝝ remiſſio: ſapiē
tie reparatrix: negociū ſine dāno
intractabilis ſubſtantia: poſſeſſio
ſine calūnia. incerta fortuna: ſi
ne ſollicitudīe felicitas. Iſta pau
pertatis comoda ꝛ alia mlta an
tiqui cōſiderātes: in paupertate vi
xerūt. vt patet in pte. vi. ¶ Itez
admonēdus eſt: vt ꝯſideret filij
dei paupertatem: qui cuz eēt diues
oīuz: egen⁹ ꝓ nobis factus eſt. ij.
G cor. viij. Cōſideret ēt ab eo pau
pertatis ꝯmēdabilitatē: ꝛ promiſ
ſionuz pauperum mltitudinem.
Mat. v. Beati paupes ſpū. ꝛc.
Et Iſai. xx. Pauperꝝ ſuoꝝ miſe
rebit. Ps. Aias pauperꝝ ſaluas fa
ciā. Et licet ſint pauperes neceſſi
tate: ſuſtineant tn̄ patienter ꝛ vo
luntarie ꝛ caueāt a peccatis. Im
pleant archā cordis diuitijs ſpiri
tualib⁹: vt beatificent ſcū Laça
ro in regno beatitudinis. vn̄ de
bono paupe narrat Greg. ſuper
euan. li. j. c. xvi. ꝙ fuit qdā Ser
uulus noīe: reb⁹ pauper: meritis
diues paralytic⁹ a pmeua etate.
Cui ad ſeruiendū mater cū fra
H tre aderāt. Quicqd aūt ex elemo
ſyna poterat accipe: totum eorū
manib⁹ pauperibus erogabat.

Sequit. Studebat in dolore deo
gratias agere: hymnis dei ꝛ lau
dib⁹ ſp vacare. Qui in extremis
poſit⁹ pegrinos ꝛ hoſpites vt ſur
gerent ꝛ ſpos canerēt hortat⁹ eſt.
Et cū moriēs cū eis pſalleret: vo
ces eoꝝ ꝯpeſcuit. di. Tacete. Nū I
quid nō auditis qꝫte laudes re
ſonant in celo? Et ſic mortu⁹ eſt:
ꝛ magna fragrantia oēs replete
ſunt vſqꝫ poſt ei⁹ ſepulturā. Ecce
ait ibi beatus Greg. qliter e vita
exijt qui equanimiter flagella tol
lerauit. ¶ Cōſimilr legit in vitis
patrū li. i. aū fi. de quodaz ſene q
voluit videre aiam iuſti ꝛ aiam
peccatoris a corpore exuntes. Et
cū veniret ad ciuitatez vbi ſolita
rius qui credebat ſanctus morie
bat accedēs. ad eum vidit tartari
cū ſupra eū deſcendentē: triden
tez gladiū habentē quē poſuit in
corpore: ꝛ aiaz abſtraxit. Qui cū
ꝓceſſiſſet vidit peregrinū in vi
co morientem nō habentē curam
Ad quem accedens vidit deſcen
dentes Michaelē ꝛ Gabrielem
rogātes aiam vt exiret. Qua nō
exeunte ait Gabriel Michaeli.
Sume eā. qui ait. Iuſſi ſum⁹: vt
ſine dolore educam⁹ eaz: ꝛ abſqꝫ
vi. Et ecce vt. ē. videbatur venit
Dauid cū cythara: ꝛ pſallentes
de hieruſalē. Et vt audiuit pſallē
tes eggreſſa eſt aīa: ꝛ a Michae
le recepta: in celū portatur. Qui
ergo paupes ſunt neccīe patiēter
ſuſtineāt ꝓpter deū: exemplo di

ctoꝝ pauperꝫ vt beatificent in ce
lis. Et de talibus debet ꝑdicator
cum pauperibus conferre.

¶ Quīta distinctio. ď admōitiōe
hoīuʒ ſʒ differētias q̄litatʒ vite.

¶ Capl'ʒ. i. De admonitione exi
ſtentium in peccato.

Ebet ſimilr̄ predica/
tor admonere hoīes
K D diuerſimode ſm̄ va/
riam vite coruʒ qua/
litateʒ: vt ſi ſint in pec
cato: efficaciter ſuadeat: vt pec/
cata dimittāt: ne ſathane ſeruiāt:
⁊ ne ꝑ viā ꝑditiōis ſe in infernuʒ
precipitent. Ecc. xxi. Quaſi a fa/
cie colubri fuge peccatū. Sequit
Dentes leonis: dentes illi' interfi
ciētes aīas hoīuʒ. Quaſi rūphea
bis acuta iniqtas. Sicut eniʒ fu/
geret hō culubrū intoxicātem: ⁊
leonē deuorantē: ⁊ rūpheas tru
cidātes: ſic debet fugere peccata.
L vñ ⁊ beſtias vocat Aug. trāſgreſ
ſores mādatoꝝ dei li. de. x. cordis
De peccatis aūt ⁊ trāſgreſſioni/
bus q̄ ſunt in peccatis: ⁊ miſerijs
ꝯcomitātib' ⁊ ſequentib': in bre/
uilogo de virtutib'. ¶ Quātuʒ
aūt gētiles deteſtati ſunt peccatū
ob ſolā turpitudinē: qꝛ ſcilicet ni
hil turpe faciendū eſt bono viro
ſi etiaʒ ex oī parte lateat: nihil in/
iuſte: nihil libidinoſe: nihil incō
ueniens eſt faciendū ph'ia ꝑſua/
det. vñ Tuli. iij. de offi. c. iiij. reci
tans fabulā quandā introductaʒ
a Platone: de quodā q̄ vocaba
tur Giges: quē ferūt fabule deſcē M
diſſe in magnū hiatuʒ: vbi aiad/
uertit equum eneū: in cuius late
re vidit corp' hoīs: magnitudīs
inuſitate: viditq̄ʒ anulū aureum
quē detraxit. Qui cū veniſſet in
ꝯſilio paſtoꝝ. Erat enim paſtor
regius: ⁊ ꝯuertiſſet palā anuli ad
palmaʒ: anullo videbat: ⁊ ipſe vi
debat omnia. Idē autem rurſus
videbat cū in locū anulum reuo
caſſet. hac igit anuli opportunita
te: regine ſtuprū intulit: regeʒ in/
teremit: ⁊ alios quos voluit. Et
ſic repente anuli bn̄ficio: rex ex/
ortus eſt Lidie. hūc anulum ait
Tuli. ⁊ ſi habeat ſapiēs: ſibi plus N
peccare nō licere putet: q̄ʒ ſi nō
haberet. Honeſta eniʒ viri boni
non occulta querūt. hanc eandeʒ
fabulā introducit Ambro. iij. de
offi. vbi ait. Quid neceſſe eſt fin
gere iſtū equū: ⁊c. Et qꝛ eo tēdit:
vtrum ſapiens ſi vtat hoc anulo
quo poſſit flagitia celat: velit pec
care: cū hoc pateat ex reb' geſtis
ſcilicet q̄ noluit ſic fuit de Dauid:
qui inuenit Saul in ſpelunca: ⁊
noluit occidere. i. Re. xxiij. Si igi
tur gentiles ſic deteſtati ſunt pec/
catū ratione ſue turpitudis: q̄liter O
debet fidelis illō deteſtari. Ideo
Sen̄. ep'la. liij. nūquā ſaſcū vitijſ
litigam': q̄ʒ perſequi ſine modo
ſine fine: Nam illis nec modus
nec finis. Que cū cor tuum lani
ant ēt ſi aliter ex hi nequeūt: ipſū
cor cum illis euellendum eſt. Et

epla.ciij.Deſidero ꝯ vitia aſpere
duci: ꝯ ambitionez contumelio
ſe: volo luxuriam obiurgari: libi
dinem traduci.ꝛc.Conſiderans
ergo fidelis enormitatẽ trãſgreſ/
ſionis q̃ eſt in pctõ: qꝛ peccatũ ẽ
preuaricatio legis diuine ꝛ celeſti
P um: inobedientia mandatorum
ait Ambro.li.i.de para.Siue di/
ctum vel factũ vel concupitũ cõ
tra legem eternã.ait Aug.contra
fauſtum.xxi. Itẽ fidelis conſide
rans peccatũ eſſe mortez anime:
priuationẽ vite eterne que deus
eſt.ait Aug.in ſermone. Plan/
gis mortuuz: ſed plange impiuz.
Plangis a quo diſceſſit aia: ꝛ nõ
plangis aiam a qua diſceſſit de⁹
Mors eniz ſpũalis.eſt aie a dei
cognitione auerſio.ait Augu. de
duabus aiabus . ꝛ mors eſt cum
eam deſerit deus. ait idez.xiij.de
ci.c.i.Conſiderans etiam fidelis
non ſoluz per peccatũ amiſſionez
dei: ꝛ bonorum ſpũalium: ſed ẽt
ignominioſum ſeruicium Sa/
Q thane p peccatũ. Serui enĩ eſtis
eius cui obediſtis.Ro.vi. Con/
ſiderans etiam horriduz peccati
fetorem ꝛ putredinem: qꝛ tollera
bilius canis putridus fetet homi
nib⁹ q̃ anima peccatrix deo: ait
Anſel.in meditationib⁹: has mi
ſerias peccati ꝛ multas alias con
ſiderans fidelis de quibus in bre
uiloquio de virtutibus: dz horre/
re peccata: ꝛ deteſtari: exẽplo Da
uid dicentis. Iniquitatẽ odio ha
bui. Et de vitijs in generali ꝛ eo/
rum nocumentis.ait Aug.li.de
ſacramentis. parte.iij.c.i.q̃ ſeptẽ
ſunt peccata criminalia.Seqtur R
Superbia aufert homini deum.
ſ.per appropriationem: Inuidia
proximum: Ira ſeipſuz. Accidia
ſpoliatum flagellat. Auaritia fla/
gellatum eicit. Gula eiectũ ſedu
cit.ſed Luxuria ſeductum: ſerui
tuti ſubijcit . Et ibidem. Aia rõ/
nalis: in ſanitate ſua vas eſt ſoli/
dum ꝛ integrum: quaz vicia hoc
modo viciant ꝛ corrũpunt. Per
ſuperbiam inflatur: per inuidiaz
areſcit: per iram crepat. per acci/
diam frangit: per auaritiam diſp
gitur: per gulã inficit: per luxuriã
cõculcat: ꝛ in lutũ redigit. Quid
autẽ ſit vnumquodqꝫ eorum de
ſcribit.di. Superbia eſt amor p/ S
prie excellentie: Inuidia eſt odiũ
felicitatis aliene. Ira eſt irratiõa
bilis perturbatio mẽtis: Accidia
eſt ex cõfuſione mentis nata tri/
ſtitia: ſiue odium: ꝛ amaritudo al
imoderata. Auaritia eſt imode/
ratus amor pecunie : vel imode
ratus appetitus habendi. Gula
eſt imoderatus appetitus edendi
Luxuria eſt concupiſcentia expe
riende voluptatis: vel concubit⁹
deſiderium ſupra modũ: vel con
tra rationẽ efferens. Ab his vici T
is oriunt oĩa mala : prout ait ibi/
dem. Vi enim ſunt duces aciez
ꝛ exercituũ viciorũ. Job.xxxix.
Procul odorat bellum: exhorta

tionē ducum: ⁊ vllulatum exerci
tus. Ubi dñ Greg. mor. xxxi. de
his ſeptem vitiis que ſunt duces
exercituū viciorum. Et de viciis
que naſcunt ex eis: in ſupradicto
tractatu.

¶ Capl'm ſecundū. De admoni
tione penitentium.

Predicator ergo vel diſ
ſuadeat hominib⁹ dicta
vitia: ⁊ ſuadeat: vt pu
gnent ꝯtra predictos duces exer
citus: vt eos interficiant cum de
monibus: ſicut fecit Joſue. viij.
V Sup quod dicit orige. omel. viij
ꝙ rex Hay ſignificat diabolum:
cuius populus ſunt vitia. ſ. auari
cia: detractiões ⁊ huiuſmodi. In
terficim⁹ aūt demones: non eo
rum propriam ſubſtantiā perimē
tes ſed proprium opus eorū: qđ
eſt facere homines peccare. Col.
iij. Mortificate membra vr̃a q̄
ſunt ſuper terrā: fornicationē: im
munditiā. ⁊c. Et qꝛ hoc fit per pe
nitentiā: ſuadeat homies ad illaꝫ
exemplo beati Joānis Baptiſte:
qui incepit predicationē a penitē
tia. Mat. iij. Penitentiaꝫ agite.
⁊c. Et exemplo Saluatoris: q eo
dem modo predicauit Matth.
X iiij. Pniam agite: ⁊c. Et exēplo
beati Petri act. iij. Penitemini
igit. ⁊ conuertimini: vt deleantur
peccata veſtra. Eſt eniꝫ pnia qua
dicti hoſtes interficiuntur: Ait
Augu. iiij. de ci. c. v. Penitentia
y aia reſuſcitat: ⁊ mors ipſa occidit

Sequit. Crucifixio interior ho
minis pnie dolores intelliguntur
⁊ continentie quedā ſalubris cru
ciatio: per quā mors ipietatis pe
rimit. Eſt aūt penitentia optima
res que defectus reuocat ad pro
fectuꝫ ait Aug. in Hyponoſticon
Sine penitentia eſt admiſſa de
flere: et pniteda nō admittere: ait
idem đ ecc. dogma. ¶ De laude
ꝟo pnie: ⁊ q̄nte ſit efficatie ponit
exempla multa Hiero. i epl'a ad
Oceeanum de morte Fabiole lo
quens de mirabili humilitate pe
nitentie: ipſius. Que credens li Z
cere: luxurioſiſſimū viruꝫ dimit
tere: alium ſuperinduxit. Mor
tuo ꝟo ſuperinducto ſicut refert
ibi Hiero. in ſeipſam cōuerſa q̄
tempore ſolent vidue negligen
tes: iugo ſeruitutis excuſſo liberi⁹
agere: adire balnea: volitare per
plateas: vultus circūferre mere
tricios ⁊ feſtiuos: ipſam ſaccum
induere: erroreꝫ publice fateri. ⁊
tota vrbe ſpectāte Romana an
diem paſce in baſilica quadā ſtā
tem in ordine penitentiū: epo ⁊ p
ſbiteris cum omni populo illacri
manti: ſparſum crinē: ore liuido
ſqualidas manus: ſordida colla
ſubmittere. Que ingt peccata la
menta hec non abluunt? Petr⁹ A
trinam negationem: trina ꝯfeſ
ſione deleuit. Aaron ſacrilegi
um ⁊ conflationeꝫ ex auro vituli
fraterne correxere preces. Dauid
ſancti ac māſuetiſſimi viri homi

cidium pariter ⁊ adulteriū: ſeptē dierum emendauit fames. Iacebat in terra volutabat in cinere: ⁊ oblitus regie poteſtatis lumen querebat in tenebris. illumq; tū reſpiciens quem offenderat: lachrimabili voce dicebat. Tibi ſoli peccaui ⁊ malum coram te feci. Atq; ita factū eſt. vt qui ruens docuerat: virib⁹ ſuis quēlibet ſtare non poſſe ne caderet. doceret per pniam quomodo cadens reſurgeret. Quem tam impiū legimus inter reges q̄ Achab de q̊ ſcriptura dicit. Non fuit talis: vt Achab. qui venūdatus eſt vt faceret malū coram dño? Cum tū propter ſanguinē Naboht correptus fuit ab Helia. ⁊ audiſſet irā dñi: occidiſti: inſuper ⁊ poſſediſti Ecce ego inducam ſuper te malum. ⁊ demetam poſteriora tua. ⁊c. Scidit veſtimenta ſua: ⁊ operuit cilitio carnē ſuam: ieiunauitq; ⁊ dormiuit in ſacco: ⁊ ambulabat demiſſo capite. Et tūc factus eſt ſermo dñi ad Helyam. dicas Nonne vidiſti Achab humiliatum coram me? Quia ergo humiliatus eſt mei cā: nō inducā malum in dieb⁹ eius. O felix penitētia que ad ſe dei traxit oc̄los: ⁊ furentē ſentētiā dñi: confeſſo errore mutauit. Hoc idē ⁊ Manaſſes in Paralipomenon ⁊ rex Niniue feciſſe legit̄ in ꝓphis. Publicanus quoq; in euangelio. Ex quibus primus non ſolum indulgentiam: ſed etiā regnum accipere meruit. alius ſnīam dei reuocauit: tertius pectus ſuū verberās pugnis: oculos nō leuabat ad celū: ⁊ multo iuſtior receſſit ex humili confeſſiōe vitiorū: q̄ phariſeus: ſuperba actatione virtutū Dicamus ergo illam hoſtiā placabilem: ⁊ ſacrificium deo acceptum ſpūm contribulatum. hec omnia Hiero. vbi. ſ. Qualiter aūt eſt penitendum. ⁊ de partib⁹ penitentie: ⁊ vtilitatibus eius dictū eſt in breuiloquio de virtutibus: Ubi de penitentia.

¶ Sexta diſtinctio. De admonitione hominum ſm differentias ſtatuum.

¶ Capitulum primū de admonitione coniugum.

Similiter ꝑdicator debet aloqui homines: ⁊ cum eis cōferre ſꝫ differentias ſtatuum que ſunt ꝯtinentie cōiugalis: vidualis: v̾ginalis. Qualiter autē admonendi ſunt coniuges dictum eſt ſupra parte prima Et de hoc etiā Aug. de bono cōiugali per totum.

¶ Capłm ſecundū. De admonitione viduarum.

Ualiter v̾o admonende ſūt vidue ſimiliter dictū eſt ſupra. i. parte. Quas etiā admōet Apo. i. Thi. v. dicēs Uidua eligatur non minus ſexaginta ānorū. que fuerit vnius vi

ri vxor. Seqnſ. Solo. ⁊c. Antiq
tus quoq: que vno contente fue
B rant matrimonio: corona pudici
tie honorabanſ: prout ait Valeri⁹
li.ij.c.i. vt habitum eſt. ẽ. parte. ij.
di.iiij.c.vj. Tales aũt viduas cõ-
mendat Hiero. contra Iouin.
exemplificans de multis que ſe-
cundo nubere noluerunt. Sicut
de Martia Catonis filia: a qua
lugente virum: cũ matrone que
rerent: quẽ diem haberet vltimũ
luctus: rñdit. quẽ ⁊ vite. Illa eniꝫ
que ſic flebat virũ mortuũ. de ſe
cundo matrimonio non curabat
¶ Similiter de alia: quã cum ꝓ
pinqu⁹ moneret vt ſecũdo nube
ret: eſſecꝫ ſibi etatem integram:
C faciem bonam: nequaq̃ꝫ inquit
hoc faciam. Si eni eque bonum
vel meliorem viruꝫ habuero q̃ꝫ
ante habui? nolo nubere timore
ne perdã. Si malũ quid neceſſe
eſt: poſt bonũ peſſimũ ſuſtinere?
¶ Similiter narrat ibi: ꝙ portia
minor: cũ laudareſ apud eã que
dam que bis maritata fuerat: ait
Felix ⁊ pudica matrona nũq̃ꝫ ni
ſi ſemel nubit. ¶ Siliter Mar
cella maior rogata a matre nube
re noluit. ¶ Similiter Valeria
D amiſſo Seruio viro ſuo nobili:
nubere renuit. Et interrogata q̃
re ait ſibi. maritũ ſecundum nõ
ſemper viuere: Seruiuꝫ aũt ſibi
ſemper viuere. Et ibi multum de
hoc. Unde ſubdiſ. Imitẽſ nupte
Claudias ⁊ Cornelias. i. mulieres
de progeniebus illis. Et cũ Apo. E
mulieribus bigamiam: vel ter-
gamiã legerint indulgentẽ: legãt
anteq̃ꝫ religio noſtra fulgeret in
mundo vnicubas ſemper hũiſſe
inter matronas decus: ⁊ per illas
muliebri fortune ſacra ſolitũ fieri
ſacerdotem nullum bigamũ nul
lum flamen bimaricũ: ab enienſi
bus Herophantios in cunis ca-
ſtrari: ⁊ poſtq̃ꝫ in pontificatũ ele
cti: viros deſinere eſſe: adraſica
te ſorbitione .ſ. cuiuſdam herbe.
Multum aũt hortaſ ibi Hiero.
viduas ad ſeruandã viduitatem
⁊ ne iterato nubant. ¶ Et de ſer-
uanda viduitate: ⁊ qualis vidua
debeat eẽ bõa Hiero. epl'a. xciiij. F
que intitulaſ de viduitate ſeruan
da: vbi multũ dehortaſ ſecũdas
nuptias enumerans multas ear
moleſtias. Unde ait. Volum⁹ ſci
re quales debent eſſe vidue? Le-
gam⁹ euangeliũ ſm Lucã. Erat G
inquit Anna pphiſſa que vixerat
cum viro ãnis ſeptẽ a virginitate
ſua. ⁊ hec vidua erat vſq ad an
nos octuaginta quatuor. Que nõ
dcedebat d templo ieiunijs ⁊ ob
ſecrationibus vacãs: ſeruiẽs deo
die ac nocte. Recordemur ſiliter
vidue Sareptane: que ſue ⁊ filij
ſaluti Helie pretulit famem. iij.
Regũ. xvij. Legam⁹ Iudith vi
duam confectã ieiunijs: ⁊ lugu-
bri habitu ſordentem: quomodo
lugebat virum Iudith. viij. Ubi
dr. ꝙ erat Iudith vidua ãnis tri

bus ⁊ menſibus ſex: que in ſu-
perioribus domus ſue ſecretum
ſibi cubiculũ fecerat. vbi cũ puel
lis clauſa morabat: habẽs ſuper
lumbos ſuos cilicium: ieiunabat
oĩbus diebus vite ſue: preter ſab
bata ⁊ neomenias: ⁊ feſta dom⁹ iſ
rael. Eratq₃ eleganti nimis aſpe-
ctu cui vir ſu⁹ reliquerat diuitias
H multas: ⁊ familia₃ copioſam. Et
hec erat in oĩbus famoſiſſima q₂
timebat deum valde: nemo erat
qui loqueret de ea vllum verbu₃
malum. Jdẽ ſubdit. c. xv. ꝙ p⁹ vi-
ctoriam de Holoferne Joachi₃
ſũmus pontifex cũ oĩb⁹ preſbyte
ris vẽit: vt videret Judith. Que
cũ exiſſet ad illũ: benedixerunt eã
oẽs dicẽtes. Tu glĩa hierl'm tu le
ticia iſrael. tu honorificentia po-
puli noſtri: q₂ feciſti viriliter: ⁊
confortatũ eſt cor tuum eo ꝙ ca-
ſtitatẽ amaueris: Et preter viru₃
tuum. alterũ neſcieris: Jdẽ man⁹
dñi confortauit te: ⁊ eris benedi-
cta in eternum. Ecce ꝙ iſta clau
ſa manebat: abſtinentijs ⁊ cilicio
delicatũ corp⁹ macerabat. Audie
rat enim ꝙ vxores Dauid clauſe
I erant vſq₃ in diem mortis ſue in
viduitate viuentes. ij. Regũ. xx.
Colloquia eni₃ mundanorũ cor
rumpũt ⁊ permutãt ſepe aĩos ꝓ
fectorum. Jdeo Hiero. ad cuſto
chiu₃. Nolo habeas conſortium
matronarum: nolo nobilium ac
cedas domos: nolo te frequẽter
videri. vt ꝯtemnas qđ eſſe noluiſti.

ſti. Cur facis iniuriã viro tuo. Ad
hoĩs coniugẽ dei ſponſa quid ꝓ
peras? Diſce in hac parte ſancta₃
ſuperbiã. Scito: te illis eſſe melio
rem. Et poſt. Rarus tibi ſit egreſ
ſus in publicum: matres te que-
rant in cubiculo tuo. Nunꝙ cã
tibi deerit procedendi: ſi ſemper K
quando neceſſe erit fueris proſe
ctura. Moderatus cibus ⁊ nun
ꝙ venter explet⁹. Et poſt. Sint
tibi quottidiana ieiunia: ⁊ refe-
ctio ſacietatẽ fugiẽs. Nil enim ꝓ
deſt biduo triduoq₃ trãſmiſſo va
cuum portare ventrem: ſi cõple
tur ſaturitate ieiuniũ hec ibi. Jte₃ L
ait Hiero. parum caſtitati credo
ſine ſuis appendicijs. Vidualis et
caſtitatꝭ tria ſũt appẽditia. ¶ Pri
mu₃ eſt nõ euagari: S₃ vel in do
mo propria manere: vel i templo
orare. exemplo anne ꝓphiſſe de
qua ſupra. Euagatio eni in vidu
is reprehendit. i. Thi. v. c. Si ſũt
occioſe: diſcunt circuire domos:
non ſolum occioſe: ſed ⁊ verboſe M
curioſe loquẽtes que nõ oportet.
¶ Secundum eſt ciborum aſpe
ritas: q₂ prout dr̃ vbi. ſ. vidua q̃
in delitijs viuit viuens mortua ẽ
¶ Tertiũ eſt veſtimentorũ vili-
tas. De beata enim virgine dicit
epiphanius ꝙ veſtes proprij co-
loris amabat ⁊ portabat. Viduaſ
autẽ delicate ornatas arguit Hie N
ro. in ep̃la ad Euſtochiu₃. vbi ait
Videas pleraſq₃ viduas anteꝙ
nuptas: infelicem conſcientiam

mentita tñi veſte protegere: quas
niſi tumor vteri: ⁊ infantum pro/
diderit vagitus: erecta ceruice ⁊
⁊ ludentibꝰ pedibus incedũt. he
aũt lepide ⁊ feſtiue videri volunt
⁊ quã viderint palentẽ: miſeram
⁊ manicheã vocãt. Quarꝫ veſtis
tenuis: quibus exquiſitꝰ lectus ⁊
delitioſus: ſtricte manice brachi
is adherentes: mollis geſtus: fra
ctus inceſſus. hec apud illas tota
viduitas hec ille. Venio inquit ẽt
O Hiero. de viduitate ſeruanda ad
viduam paupercula in euãgelio
duo minuta mittentẽ in gaçophi
latio cuius deuotã oblationẽ lau
dauit Ieſus. di. Vere dico vobis
qꝛ vidua hec paupercula pluſqꝫ
omnes miſit: Luce. xxi. Et idem
Hiero. Quid anguſtiarum nu/
ptie habeant didiciſti in ipſis nu
ptijs: ⁊ quaſi coturnicum carni/
bus vſqꝫ ad nauſeã ſaturata es.
Sequit. Quid vis tibi rurſum in
P gerere quod noxiũ ẽ. Bruta aia
lia ⁊ vage aues in eaſdẽ pedicas
⁊ reptilia que euaſerunt non inci/
dunt: An forte ꝑpter liberos hoc
vis. Sed ridiculũ eſt ſperare ꝓ/
certo: quod multos videas non
habere. Sequit. Imitare potius
ſanctã matrem tuã. cuius ardor/
in xp̄m: palor ex ieiunijs: elemo/
ſina in pauperes: obſequiũ in ſer
uos dñi humilitas cordis ⁊ veſti
um: ⁊ in cunctis ſermo modera/
tus. Et poſt. Accipe queſo occa/
ſionem. ⁊ fac de neceſſitate virtu

tem. Similiter ep̄la. xcv. de hoc
multum inter laudes paule ma/
tris Euſtochij. exponens illud. i. Q
Thi. v. Volo adoleſcentulas nu
bere: ⁊c. Nullam occaſionẽ da
te aduerſario. ⁊c. Cur enim idul
ſerit ſcõas nuptias ſubdit. Iaz q̃/
dam declinauerunt poſt Satha
nam. Vide inquit qualia ſũt ſcõa
matrimonia que tñi lupanaribꝰ
preferunt. ait enĩ Melius eſt enĩ
nubere qꝫ vri. Quaſi dicat: Vi/
dua que nõ põt vel non vult cõ
tinere maritũ potius hoiem acci
piat qꝫ diabolũ. Et interſerit ibi
verſus Virgilij. lib. iiij. Eneidos.
Ille meos primꝰ qui me ſibi iun
xit amores: Abſtulit: ille habeat
ſecũ ſeruetqꝫ ſepulcro. Et idem
Hiero. de hoc multũ ep̄la. xcvj.
loquẽs de triplici ſtatu. ſ. cõiugũ R
continentiũ. ⁊ virginũ: ⁊ de eorꝫ
coronis. Ubi narrat de viro q ſe
peliuit viginti vxores ⁊ de mu/
liere que habuerat vigintiduos
viros. Qui fuerunt matrimo/
nio copulati. ⁊ erat ſpectatio toti
Rome quis quem efferret ad ſe
pulturã. Sed vicit maritus: ⁊ to
tius vrbis populo concinente co
ronatꝰ: palmam portans: vxoris
multinube feretrum precedebat
Ideo Hiero. alloquẽs viduam
cui ſcribebat. obſecro te inquit: vt
iſta teſtimonia non noueris qui/
bus miſeris ⁊ incontinẽtibꝰ ſub S
uenit: ſed illa potius lectites qui/
bus pudicitia coronat. Sufficiãt

bi:q perdideris primũ virgini/
tatis gradum: ꝛ per tertiũ vene/
ris ad ſecundũ.i.per officiũ con/
iugale ad continentiam vidualez
Et ibi multũ de hoc ꝛ huiuſmo/
T di habet. ¶ Qualiter autez caue
re debet vidua malam ſocietatẽ
ꝛ ſuſpitõez Hiero. epiſtola.xcvj.
dicit.vbi ait. Quid facit vidua in
ter familie multitudinẽ.inter mi
niſtrorum greges? Et ſequit. Ca/
ueto omnes ſuſpitiones: ꝛ q̄cq̄d
de te probabiliter fingi põt. Ne
autem fingatur ꝺ vita. Non am
bulet iuxta te calamiſtratus ꝑcu
rator.non hyſtrio factus in femi
nam: nõ cantoris diaboli vene/
nata dulcedo:nõ iuuenis nitid⁹:
nil artiũ ſcenicarũ: nil tibi in ob/
V ſequiis molle iungat. Habeto tui
ſexus ſolatia. Semper in mani/
bus tuis diuina ſit lectio ꝛ tã cre/
bre orationes: vt cogitationũ om
niũ ſagitte quibus adoleſcentia ꝑ
cuti ſolet: huiuſmodi clipeo repel
lãtur. Et poſt. Neſciat vidua bi/
gamie indulgentiã ꝛc. Et Augu.
de continentia viduali. In omni
bus ſpũalibus delitijs quib⁹ fru/
untur innupte. ſancta earuz con
uerſatio cauta eſſe debet: ne forte
cũ mala vita non ſit per laſciuiã:
mala ſit fama ꝑ negligentiã. No
X bis eni ẽ neceſſaria bona vita no
ſtra: ſꝫ alijs fama noſtra.hec ille.
¶ Qualiter autem vidua debet
eſſe ornata. Hiero.ep̄la.cxiij.al/
loquens viduam ait. Quid facit
in facie xp̄iane purpuriſſus ꝛ ce/
ruſa quorum alterũ ruborez ge/
narum ꝛ labiorũ mentitur alteꝝ
candorem oris ꝛ colli? Ignis iu/
uenum: fomenta libidinum: im
pudice mentis indicia vt habitũ
eſt.ſ. Sequit. Quid aliud poli/ Y
cemur aliõ oſtẽdimus. Lingua
ꝑſonat caſtitatem: ꝛ totũ corpus
prefert impudicitiã. ¶ Qualiter
aũt d̄bet eſſe ſobria.ibidẽ. Quid
inquit neceſſe eſt: nos iactare pu
dicitiã: que ſine comitibus ꝛ ap/
pendit͛ijs ſuis.ſ.continentia ꝛ par Z
citate fidem ſui facere nõ poteſt.
Apo. macerat corp⁹ ſuũ: ꝛ adole
ſcentulã feruente cibis corpore: ſe
cura eſt de caſtitate. Vidua enim
in delitijs viuẽs: mortua ẽ.i.thi.
v.c. Ardentes quippe diaboli ſa/
gitte: ieiuniorũ ꝛ vigiliarũ frigore
reſtringunt.ꝛ.i.thi.v.bene ꝺ in/
ſtructione viduaꝝ. Vbi ait Apo.
Viduas honora que vere vidue
ſunt. Si qua aũt vidua filios aut
nepotes habet: diſcat primũ do/
mum ſuam regere: mutuã vicez
reddere parentibus. Hoc enim
acceptũ eſt corã dño. Que aũt ve A
re vidua eſt.ꝛ deſolata ſperet in
deum. ꝛ inſtet orationib⁹ ꝛ obſe/
crationibus nocte ꝛ die. Nã que
in delitijs eſt: viuens mortua eſt.
Vidua eligat non min⁹ ſexagin/
ta annorũ. que fuerit vnius viri
vxor: in opibus bonis teſtimoni
um habens: ſi filios educauit: ſi
hoſpitio ſuſcepit: ſi ſcõꝝ pedes la

uit: ſi tribulationẽ patientib⁹ ſub
miniſtrauit: ſi oẽ opus bonũ ope
rata eſt. Adoleſcentiores viduas
B deuita. Cum eni luxuriate fuerit
in xpo nubere volũt habẽtes dã-
nationẽ: q2 primã fidẽ irritã fece-
runt. Simul aũt ⁊ ocioſe diſcunt
circuire domos. Non ſolũ autez
ocioſe: ſed v̇boſe ⁊ curioſe loq̃n-
teſ. que nõ oportet. Et Aug. ep̃ſa
iiij. multum de perfectiõe vidua
rum. vbi ait ꝙ magis alijs debet
C orare vidua. Et. iij. cõfeſſionũ lo
quens de matre ſua. Illa ingt vi
dua caſta pia ⁊ ſobria q̃les amaſ
tu deus. ⁊c. Unde narrat Ual. li.
iiij. c. iij. de Antonia femina que
amorem mariti egregia fide pen
ſauit: forma ⁊ etate florens: cubi-
culum ſocrus pro cõiugio habu
D it in eodẽq3 thoro alteri⁹ adoleſcẽ
tule vigor extinctus eſt: alteri⁹ vi
duitatis experientia conſenuit.
Tales viduas benedicit domin⁹
ꝑs Uiduã eius bñdicens benedi
cam. Uoces eaꝝ exaudit ⁊ prote
git ac lachrymiſ cõ deſcẽdit. Exo.
xxij. Uidue ⁊ pupillo nõ nocebis
Si leſeris eos vociferabunt ad
dñm. Sequit. Ego audiã voces
earum: ⁊ egrediet furor meus cõ
tra te: Ecc. xxxv. Nonne lachry-
me vidue ad maxillã aſcendunt
⁊ exclamatio ei⁹ ſuper deducen-
tes eas: a maxilla quoq3 aſcẽdũt
in celũ: ⁊ dñs exauditor non dele
E ctabit in illis. ¶ Et nõ ſolum in
mulierib⁹ exemplũ ſeruande ca

ſtitatis: ⁊ viduitatis inueniſ: ſ3 etiã
in creaturis irrationabilib⁹ ſicut
in turture: vt ait Ambro. Exam.
omel. v. di. ꝙ turtur vbi ꝯiugis ꝓprij
fuerit amiſſione viduata: pertẽſi
ne vſum thalami ⁊ nomẽ habe-
re coniugij: eoꝙ primꝰ amor fe-
fellit eam: dilecti morte horreſcit:
q̃ſi ⁊ infidelis ad perpetuitatẽ fu
it: ⁊ amarus ad gratiã: q plus do
loriſ ex morte q̃3 ſuauitatiſ ex amo
re generauit. Sequit. Iterare cõ
iunctionẽ recuſat. Illi ſoli caſtita
tem ſuã reſeruat: illi cuſtodit no-
mẽ vxoris. Diſcite ingt mulieres
q̃nta ſit viduitatiſ gratia que etiam
in auibus ꝑdicatur. Ideo. i. cori.
Dico in nuptis ⁊ viduis: bonum
eſſe illis ſi ſic ꝑmaneãt: ſicut ego.
Quod ſi non contineant: nubãt
Melius eſt enim nubere q̃3 vri.
Super qđ Hiero. ep̃ſa. xcv. Tol
le qđ peius eſt. ſ. vri. ⁊ iam per ſe
bonũ non erit. ſ. nubere. Euãge-
licus ergo predicator his occaſio
nibus admoneat viduas vt ſint
tales quales deſcripſerunt ſancti
prenominati.

¶ Capl̃m tertiũ. De iſormatiõe
virginũ. ⁊ defectu virginitatis: ⁊
de pena violantiũ eam.

Virgines ſunt admonẽde
eodẽ mõ quo Apo. mo-
net eas. i. cor. vij. vbi ait.
de virginib⁹ ꝑceptũ dñi nõ hẽo
conſilium aũt do ⁊c. Quia ſtat⁹
virginitatis eſt quaſi ſtat⁹ celica-
lis: nõ eſt ſub precepto ob ſuã ar
duitatem

dulitatē ⁊ difficultatem. Propter
G quod dicit Saluator Mat.xix.
Sunt eunuchi qui ſe caſtraue/
runt propter regnū celoꝝ. Et ſe/
quitur. Qui poteſt capere capiat
vt enim dicit Aug. de bono vir/
ginali: virginalis integritas ⁊ ꝑ
puram continentiam ab oī con/
cubitu immunis: angelica portio
eſt: et in carne corruptibili inco/
ruptionis perpetue meditatio. Et
ideo non fuit preceptū de ea: qꝛ
vltra hoīes eſt. Nam ⁊ quodā/
modo imprudētis erat aduerſus
nām cogere: alioquin mō dicere:
volo vos eſſe qḋ angeli ſunt. vñ
⁊ virgo: maioris eſt premij: dū
id contemnit: qḋ ſi fecerit non de
linquet. ⁊ de laude ṽginitatꝭ Au
H gu. de bono virginali quaſi ꝑ to/
tum. ⁊ Ambro. lib. de ṽginitate.
Quis neget hanc vitam eſſe de
celo: quam non facile inuenimꝰ
in terris: niſi poſtquam dñs in huiꝰ
corporis membra deſcēdit? Sꝫ
de Helya: de Ioāne baptiſta: de
Maria ſorore Moyſi: ⁊ de vir
ginibꝰ quas legimꝰ fuiſſe in tem/
plo deputatas: ⁊ ceteris: hec oīa
in figura ꝯtingebāt illis: vt eēnt
īdicia futuroꝝ. Figura in paucis
I veritas in pluribꝰ. ¶ Qualis āt
debet eſſe virgo Apo. deſcribit. i.
cor. vij. Ubi ait. Mulier inupta
⁊ ṽgo cogitat que dñi ſunt: vt ſit
ſancta ⁊ corpore ⁊ ſpū. Debet igiƚ
eē virgo ſanctitate iteriori ⁊ exte/
K riori imaculata. ¶ Dꝫ eē medita

tionibus diuinis vacans ⁊ inten
ta. ¶ Debet etiam mundanarū
cogitationū abdicatiua ⁊ expul/
ſiua: vt patet in auctoritate apo/
ſtolica. ¶ Debet eē ſedulitate ſtu
dioſa: vt deo placeat habēs oleū
celeſtis gratie ⁊ interioris leticie
coram deo in vaſe cordis: vt ſit
virgo ſapiens obuiās xp̄o: ⁊ ha/
bens oleū in lampade Math.
xxv. ¶ Et de inſtructione virgi/
nis qualis debeat eſſe bene Hie
ro. ad Euſtochiū epiſtola. xliiij.
per totum vbi deſcribit eminētē
virginitatis prerogatiuam dicēs L
ꝙ virginitas nō eſt in preceptoꝛ
qꝛ maioris eſt mercedis: qḋ non
cogitur ſed offerƚ. Et duriſſimū
erat ꝯ naturā cogeƚ: angeloꝝq
vitam ab hominibꝰ extorquere:
⁊ id quodāmō damnare qḋ con
ditū eſt. Et ibidē. vt autē filiꝰ dei
ingreſſus eſt mūdum: nouam fa
miliam inſtituit: vt qui ab ange/
lis honorabaƚ in celis: haberet i
terris angelos. i. virgines. Item
Ambro. de virginitate. Supgre
ditur inquit virginitas conditio
nem nature: per quam homines
angelis aſſimilantur. Angeli. n. M
ſine carne viuunt: virginitas in
carne triumphat. ¶ Item virgo
debet eſſe frugalitate ⁊ abſtinen
tia ſobria. vnde Hiero. dicta epi
ſtola. Si experto creditur: hoc ꝓ
mū moneo: vt ſponſa xp̄i vinū
fugiat pro veneno. hec aduerſus
adoleſcentiam prima arma ſunt

demonū. Sequit. Vinū ⁊ adoleſcentia duplex incendium voluptatis. Quid oleū flamme adicimus? Quid ardenti corpuſculo fomēta igniū miniſtram⁹. Moderatus cib⁹ ⁊ nunq̄ venter expletus. Sint tibi quottidiana ieiunia: ⁊ refectio ſaturitatem fugiens. ℂ Jtez debet eſſe virgo humilitate ſubiecta ⁊ timida: exemplo beate virginis matris dei: in qua dedicatur ſacra virginitas: ꝑut ait Hierony. dicta epiſtola. Jpſa enim de ſua humilitate gloriatur. ⁊ deum laudat ſubticēdo de virginitate. Luce. ij. quando ait. Magnificat anima mea dominum. ⁊c. Sequitur. Quia reſpexit humilitatē ancille ſue. Humilitas enim neceſſaria eſt v̄ginitati: ⁊ charitas ē cuſtos: v̄ginitas v̄o locus: ait Augn. de bono virginali: Et de humilitate beate virginis quā debet imitari quelibet virgo. Ber. ſuper miſſus ē. ℂ Jtez debet eſſe tacita ſilentio v̄tuoſo: ⁊ pudore verecunda. ait Hiero. ad Demetriadem epiſtola. lxvij. Sit ſermo virginis prudens: modeſtus ⁊ rarus: nec taz eloquentia precioſus q̄ȝ pudore. Mirātur omnes te tacente: tuā verecūdiam. te loquente prudentiā. Et ibidem. Nunq̄ detractio ex virginis ore ꝓcedat. Et poſt Sermo ocioſus vitādus eſt. Et ibi multa bōa de inſtructiōe virginis: ⁊ ſimiliter in ſequenti ep̄la ad eandem. ℂ Jtem debet eſſe quieta ⁊ honeſta ſocietate comitata non vaga diſcurrens per plateas ⁊ vicos: exemplo beate virginis matris dei: quam angelus inuenit in cubiculo ⁊ loco archano. Luc. ij. vnde Hierony. dicta epiſtola. Rar⁹ ſit egreſſus in publicum. Nunq̄ cā deerit ꝓcedendi: ſi ſemper cū neceſſe fuerit fueris proceſſura. Et ibi Sint tibi ſocie quas etas ꝓbauit ⁊ vita: que quottidie in cordibus ſuis canant: vbi paſcas: vbi cubes in meridie? ℂ Jtem dȝ eſſe ſanctis orationibus ⁊ virtuoſis operib⁹ occupata. Ait Hiero. dicta ep̄la. Diuerſas orandi horas habere debemus: vt ſi forte aliquo tp̄e detenti fuerimus ipſum nos ad officium tempus admoneat: horam tertiam: ſextaȝ ⁊c. Et ſic monet virginem: vt ſit intenta orationi: vel vtili operi. Et idē Hieronymus epiſtola. xliiij. alloquēs matrem de inſtitutione filie. Reddat tibi penſum quottidie de ſcripturaruȝ floribus. Et poſt Aſſueſcat ad orationes ⁊ pſalmos nocte ꝯſurgere: mane hymnos canere: tertia: ſexta: ⁊ nona i acie ſtare quaſi bellatricem xp̄i. Sequit. Diſcat ⁊ lanam facere: tenere colū: rotare fuſum: ſtamina police ducere. Et d̄ iſtructiōe virginis morib⁹ ⁊ v̄tutib⁹ ſufficiēter ſancti p̄dicti in tractatib⁹: ⁊ operibus: ac ep̄lis ſuis. ℂ Et licȝ ſpe

cialiter inſtruant virgines deo di
S catas ꝛ cõſecratas: oĩbus tamen
virginibus que ſunt ſapientes et
non fatue predicte virtutes ſunt
neceſſarie. Oẽs quoqꝫ virgines
admonẽde ſunt: de diligenti ſue
virginitatis cuſtodia ꝛ ne incau
te egrediantur cũ Dina ad viden
dũ mulieres regionis: ne corrũ-
pantur ꝛ iniuriã patiant᷑: ſicut illa
Geñ. xxxiiij. virginitas eiꝫ theſau
rus impꝛeciabilis eſt: ait Hiero.
ad Demetriadẽ loquẽs de virgi-
nitate. Diuitie inquit tue virgini-
tas tua: theſaurus tu⁹ eſt: theſau
rus irrecupabilis poſtꝙ̃ amiſſus
eſt. Idem ad Euſtochiũ epiſtola
pdicta. Caue queſo, ne qñ dicat
T de te deus: virgo iſrael cecidit: ꝛ
non eſt qui reſuſcitet eam. Euidẽ
ter loquoꝛ. Cum oĩa poſſit deus
ſuſcitare non põt virginem poſt
ruinã. valet quideꝫ liberare a pe-
na: ſed non coꝛonare coꝛruptam.
Si ergo ſolliciti ſunt ad cuſtodiẽ
dũ theſaurum recuperabilẽ mul
to magis theſaurum irrecupera
bilem: de quo Mat. xiij. Simi-
le eſt regnum celoꝛum theſauro
abſcondito in agro. Super quo
Gre. li. i. ſup eũ ã. omel. xij. Dep
dari deſiderat: qui theſauruꝫ pu-
blice in via poꝛtat. virgines ergo
V que oſtentant ſuam pulchritudi-
nem diſcurrentes vndiqꝫ ꝛ va-
gantes timere poſſunt ne depre-
dentur a latrũculis ſathanicis et
ſcoꝛtatoꝛibus. De quorum quoli

bet Iob. per neceſſitatem eſt qſi
fur. Oculus enim adulteri obſer
uat caligines. ꝛc. Sacre aũt vir
gines ſollicite fuerunt de hac cu
ſtodia: que malebant potius mo
ri ꝙ̃ virginitatẽ amittere: ꝛ deſi-
derabãt defoꝛmari in coꝛpoꝛe ne
ꝯcuperent ꝛ perderent theſaurũ
ṽginitatis: ſicut narrat Ambꝛo.
ij. de virginitate: d̃ illa ſancta vir
gine que fuit ducta ad lupanar:
ꝛ intus erat colũba. foꝛis ſtrepe-
bant accipitres. Que fleuit ꝛ oꝛa
uit. di. Domine: donaſti virgini-
feras ꝛ leones domare. potes ho
minum ſimiliter ferinas mentes
domare. Nunc templũ tuum in
uaditur: ne patiaris inceſtum ſa
crilegij. vixqꝫ precem compleue
rat: ꝛ ecce miles itrauit. Qua tre X
mente: ille ait. Ne timeas ſoroꝛ
veni: ſaluare animã tuã: nec qua
ſi adulter ingreſſus ſum. Si vis
martyr egrediar. Veſtimẽta mu
temus. veſtis tua. me faciet verũ
militem: q: martyrẽ: mea quoqꝫ
veſtis te virginem. Sume paliũ
quo tegas crines: abſcondas oꝛa
Solent eniꝫ homines erubeſce
re qui lupanar exeunt. Mutato
igitur habitu: euolauit de laqueo
Et cum alius intraſſet credẽs in
uenire puellã: egrediẽs ait. Pu-
ella ingreſſa fuit: modo videt vir
euentũqꝫ aliis denunciat. Et mi
les pꝛo virgĩe dãnatus eſt. Que
hoc audiens fertur cucurriſſe ad
locũ ſupplicij. ꝛ certaſſe de nece. Y

Cūqꝫ ille diceret: ego ſum iuſſus
occidi: te aūt abſoluit ſententia:
ait virgo. Non ego effugiū mor-
tis elegi: ſed pudoris predā effu
Z gere optaui. Si ſanguis expetiſ
fideiuſſorē non deſidero. habeo
vnde ſoluam. In me lata eſt ſen
tentia: que pro me lata eſt. Fide-
iuſſor liber eſt: quando is parat⁹
eſt ſoluere ꝓ quo fideiuſſit. Aut
igitur rea ero ſanguinis tui: aut ero
martyr mei. Sufficiūt membra
morti: quas non in nature oppro
brium declinaui. Non meritum
tibi ceſſi ideſt conceſſi: veſtē nō
ꝓfeſſionem mutaui. Noli eripe-
re beneficium quod dediſti. Sic
qꝫ ambo contenderūt: ⁊ vicerūt.
A Nec eſt diuiſa corona ſed addi-
ta. Laudanda ergo eſt hec vir-
go ⁊ de v̓ginitatis zelo: ⁊ de deſi
derio martyrij. ¶ Idem narrat
lib. iij. ꝙ Sotheris: cū eſſet v̓go
decora facie: ⁊ eā perſecutor pal-
mis in facie cedi iuberet: illa hoc
audiens: leta: vultū obtulit. vt ibi
fieret martirij ſacrificiū: vbi fue-
rat pudoris temptamentū. Gau
debat in diſpendio pulchritudi-
nis: periculum integritatis auferri. ¶ Conſimiliter legitur in vita
beate Brigide: ꝙ cū eam adul
tam nobilis quidam in coniugē
B peteret: ipſa caſtitatiſ deſiderio fla
grans a deo precibus obtinuit:
vt aliqua ſibi data corporis defor
mitate: omnium ꝓcoꝝ in ea ceſſa-
ret inſtantia. Et tunc oculus eius
vnus crepuit ⁊ liqueſact⁹ eſt. Qd
videns pater eius velari eā per-
miſit: ⁊ eius oculus ſanatus eſt.
¶ Similiter de alijs virginibus
ſanctis legitur: ꝙ ſollicite erāt ꝓ
cuſtodienda ſua virginitate: vñ C
legitur in libro. qui dr̄ paradiſus
de quadam puella: q̄ cū nollet cō
ſentire dño ſuo grauiter eſt affli-
cta: reſpōditqꝫ: ꝙ ante minutatī
mitti in picē ſuſtineret: q̄ꝫ ꝯſenti
re. ¶ Ibidē legitur de alia que
intra quoddam ſepulcrū ſedit ꝑ
decē annos donec mortua fuit.
Cuius vultū nemo videre potuit
Et hoc inquit ideo: qr cuiuſdam
animus in me leſus fuerat: ⁊ ne
me videret malui ī ſepulchro re- D
cludi: q̄ꝫ nocere anime ad ſilitu-
dinem dei facte. ¶ Similiter le-
gitur ibi de virgine apud quā la
tuit beatus Athanaſius: per ſex
annos. Que cū eēt mire pulchri
tudinis: conſueuit vitare aſpect⁹
hominū: ne ex ſuſpitione: aliqua
macula notaretur. Ad quā veni- E
ens ſanctus Athanaſius ait. De
us mihi nocte dignatus eſt reue
lare: apud nullū: vt apud illā vir
ginem hoſpitarer: me poſſe ſalua
ri. Illa v̓o ꝓiectis vanis cogita-
tionib⁹ lauit ei pedes ⁊ miniſtra
uit. Et tranſacta perſecutiōe ſubi
to in eccleſia cōſtanter apparuit
dixitqꝫ amicis. Apō vos ſi latuiſ
ſem
vt poſſetis iurarī neſcire vbi eſſē
In cella v̓o virginis latui: vbi nul
la ſuſpitio poterat eſſe de me.

F ¶ Ibidem legit de virgie Julia
na: q̃ Origenē metuētē ſeductões
paganoꝝ ⁊ fugientē biēnio ſuſce
pit: ⁊ celauit ſibiq; miniſtrauit.
¶ Similiter narrat Hiero. ep'la
xlij. de virgine ſacra que videri
noluit a beato Martino qui vo
lebat videre eam moribus ⁊ ca
G ſtitate precellaz. Que miſit ei En
cenium: ac per feneſtrā reſpiciēs
ait ſancto viro: ora ꝓ me pr: quia
nūq̃ a viro ſum viſitata. Gras
egit ſanctus deo: eamq; bñdixit.
Q̃ periculoſum aūt ſit ſacrā vir
ginitatem impedire: vel deo ſa
cratas virgines violare patet ex
eo qd narrat Hierony. epiſtola.
H xlix. di. q Pretaxata nobiliſſi
ma femina iubente viro qui pa
tru' erat Euſtochij virginis ha
bituz ⁊ cultū ipſius virginis mu
tauit: cupiens vincere virginis
propoſitum ⁊ matris eius ſcilicet
Paule deſideriū. Volebat eniz
q nuberet. Et ecce eadem nocte
cernit in ſomno venire angelū
terribili facie minantem penas:
⁊ hec verba frangentem. Tu au
ſa es. viri tui imperium preferre
exemplo. Tu caput virginis dei
ſacrilegis manibus auſa es attre
ctare? Que iam areſcent: vt ſen
tias cruciata quid feceris: ⁊ fini
I to vno menſe ad inferna duca
ris. Si autem in ſcelere pſeuera
ueris: ⁊ marito ſimul orbaberis
⁊ filijs. Que omnia per ordinez
expleta ſunt: ⁊ ſeraz miſere pnīaz
velox ſignificauit interitus. Sic
xp̄s vlciſcitur violatores templi
ſui: ſicut gēmas ⁊ precioſa orna
menta deffendit. Hec aūt retuli
non q inſultare velim in calamī
tatibus fidelium: ſed vt moneaz
cū q̃to metu ⁊ cautione ſeruare
debeas qd domino ſpopondiſti.
Hec ibi. Nec miruz: ſi de' offen
ditur in violatione virginis deo
conſecrate: qz ſacra virgo vxor ē
regis non militis: qz ſcilicet ſpon
ſa xp̄i archa teſtamenti interius K
⁊ exterius deaurata: ⁊ cuſtos le
gis domini: ait Hiero. alloquēs
Euſtochiū vbi. s̄. di. zelotipus ē
deus. non vult videri ab illis fa
ciem tuam. Ipſe dicit ubi vna ē
columba mea: vna pfecta mea.
Semper te cubilis tui ſecreta cu
ſtodiant. Semꝑ ſponſus ludat
tecū intrinſecus. Orans: ad ſpō
ſum loquaris legens: ille tibi lo
quatur. vere ergo ſiquis violaue
rit templum dei: diſperdet illum
deus. i. cor. iij. Et licet predicta in
telligantur de ſacris virginibus
deo dicatis: tamen omnis virgo
debet ſollicite ſeruare virginitatē L
ſuam: et ſi habeat propoſitum
nubendi. vnde ſm legē diuinam
Deutero. xxij. Si quis apprehen
dens virginez cōcubuerit cū ea
debet eam vxorem ducere. Et ſi
virgo eſſet ⁊ deſponſata: ſi fuiſſet
corrupta in ciuitate: ⁊ ñ clamaſſz
debet lapidari. Sicut enim legit
in vita ſancti Lundiuini hucuſ

q̄ durauit: vt q̄libet virgo in pa-
M ternis edib⁹ spōte deflorata: viua
absq̄ vlla retractatione sepeliri
debuit. Violator vero super eius
sepulchrum suspendi. Et vt dici
tur ibi lex fuit in populo barba-
ro: vt si puella ī p̄rnis fornicans
larib⁹ grauida inueniebat̄ ꝺ sup-
cilio montis altiſſimi precipitaba
tur. Corruptor v̄o: capite plecteba
tur Si ergo ethnici: ⁊ diuine le-
gis ignari ſic erāt ſolliciti ad cu-
ſtodiēdā virginitatem in filiab⁹
ſuis: q̄ta ſollicitudine debent fi-
deles xp̄iani zelare pro filiarum
virginitate ſeruādaꝫ virgines .n.
veſtales .i. ſeruientes dee veſte
ſm errorem gentiliuꝫ: ſi inuenie
N bantur corrupte: viue excoriabā
turꝫ put legit̄ in prologo hyſtorie
Romanorꝫ: vbi narratur de vna
que cū genuiſſet infantes: iux le-
gem viua deffoſſa eſt. vñ de alia
tali narratur q̄ cum haberet cer
tam conſciam ſinceritatis ſue: ac
cepto cribro veſta īquit: ſi ſacris
tuis caſtas ſemper admoui ma-
nus: effice: vt hoc hauriam in cri
bro e Tiberi aquā: et in edeꝫ tuā
perferam. Et ſic factū eſt prout
dicit Vale. li. iiij. c. i. Nec eſt intel
O ligendū q̄ hoc fuerit merito ſue
virginitatis: vel obſequij: cū rit⁹
ille eſſet diabolicus: ſꝫ fuit ludifi-
catio demonū ad deceptionē ho
minum: ſicut determinat Aug.
loquens de facto huius virginis
x. de ci. c. xvi. Potuit eniꝫ demō

permiſſa ſibi poteſtate: aquaꝫ te-
nere in cribro: vt amplius decipe
ret. Narrat etiā ibi Aug. de alia:
que nauem in qua ſimulacrum
vehebatur conatibus hominuꝫ P
⁊ boum immobilē redditaꝫ: zo-
na alligatam: ī ſue pudicitie teſti
monium mouit ⁊ traxit. In om-
nibus aūt predictis p̄dicator dei
moneat virgines eſſe tales q̄les
deſcripte ſunt: vt de eis dicatur.
Adducent̄ regi virgines poſt eā
Et habeant oleum ideſt nitoreꝫ
cō ſcientie in lampade cordis cū
virginibus ſapientibus. Et deuo
ta voluntate ſint virgines non ti
more coacte. vt eniꝫ ait Ambro.
primo. de virginitate: non eſt ca- Q
ſta que metu cogitur: nec hone-
ſta que mercede cōducitur. Ubi
ait de quadam Pictagorica vir
gine: que cū a tyranno cogeretur
p̄dere ſecretum: ne quid in ſe ad
extorquendā cōfeſſioneꝫ etiā tor
mētis haberet: morſu abſcidiſſe
linguam fertur: ⁊ in tyranni faciē
expuiſſe. vt qui interrogādi finē
non faciebat: non haberet a quo R
interrogaret. Sed victa eſt cupi
ditatibus: que tormentis vinci n̄
potuit: forti animo ſed tumeſcen
te vtero. ¶ De fructu autē ⁊ pre-
mio virginitatis Apoc. xiiij. Ne
mo poterat dicere cāticū. ⁊c. Se
quitur. Virgines enim ſunt ⁊ ſe-
quunt̄ agnū quocūq̄ ierit. Sup
qd̄ Augu. de bono virginali ait.
Agnū ſequi quocūq̄ ierit eſt: ip
S

ſius virginitatem mentis ⁊ cor/
poris imitari. Et ibidē. Gaudia
virginum non ſunt eadem cum
non virginibus q̄uis xpi. Naz
ſunt alijs alia: ſ nullis talia. Iſa.
lvi. Hec dicit dn̄s de eunuchis
Dabo eis in domo mea ⁊ muris
meis nomen melius a filijs ⁊ fi/
liabus. vnde Aug. ep̄la. cxxviij.
T Beatius eſt: in carne imitari vi/
tam angelorū q̄ ex carne augere
numerū mortaliū. Hec eſt vberi
or fecūdiorq felicitas: nō vētre
graueſcere ſed mēte grandeſcere
non laceſcere pectore: non viſce/
ribus terram: ſed oronib⁹ celum
parturire. Et de fructu virginitatis
⁊ cautela in malis cauendis nar
rat Gre. dial. iiij. loquēs de puel/
la noīe Muſa. Cui beata virgo
apparuit cum puellis in albis ve
ſtibus querens ab ea an vellet vi
uere in ei⁹ obſequio. Qua rn̄dēte
q ſic ait ei beata vgo: vt nihil vl
teri⁹ puerile vel leue ageret: a riſu
⁊ iocis abſtineret. Et q ad eā die
V trigeſima ventura erat. Que oio
mutata eſt. ⁊ ſicut dixerat ei bea/
ta virgo ita factum eſt. ⁊ in vlti/
mis poſita dixit. Exite: ecce dn̄a
venit. Item narrat ibidē de alia
nomine Tharſilla: que cū veniſ/
ſet ad exitum circunſtantib⁹ duo
bus eius ſororib⁹ circa lectuz cla
mauit. Cedite. Jeſus venit. Et d̄
X virginū perfectione ⁊ glia patet
in vitis ſanctarum. ſ. Catharine
Agnetis: ⁊ Cecilie: aliarū: de qui/
bus eccl'ia ſolemnizat.

¶ Septima diſtinctio. De admo
nitione hominum ſm differen/
tias euentuum vel fortune.

¶ Capl'z. i. De admonitione exi
ſtentium in proſperitate.

ſ Imiliter admonendi
ſunt homies exn̄tes V
in pſperitate: ne ex/
tollantur: ⁊ exiſtentes
in aduerſitate: ne de/
ſperando terreant. Illi ne q: p/
ſperantur p voluntate: ſe efferāt
nec in ea preſumptuoſe cōfidāt:
iſti ne tolerātes aduerſa deſipiāt
⁊ mutabilitatē ac labilitatē mū
danorū iugiter cōſiderent. Et de
horū admonitione Gre. ij. paſto
ralis. c. xvij. vnde puer. i. pſperi
tas ſtultorū perdet eos Aug. ep̄la
lxxxij. Mūdus piculoſior ē blā Z
dus q̄ moleſtus. Job. v. Vidi
ſtultum firma radice: ⁊ maledixi
pulchritudini eius. Ubi Grego.
mor. vi. Quaſi per amena prata
ad carcerē venit: q per pn̄tis vi
te proſpera ad interitum currit.
Et Job. xviij. Precipitabit eum
conſilium ſuum. vbi Gre. mor.
xvi. Proſperitas greſſus obli/
gat. vt vix ad bona pdire poſſint
vnde Aug. epiſtola. v. Nil infeli
cius felicitate peccantiū: q̄ pena/ A
lis nutritur iniquitas: ⁊ mala vo
luntas velut hoſtis interior robo/
ratur. Sequit. Si de⁹ pollere p/
mittat iniquos in pſperitate: tūc
indignatur grauius: ⁊ ſi impuni/

ta dimittat: tunc punit infeſtius.
B Ubi introducit illđ poete. Luxu/
riant animi rebus pleruncꝫ ſecū
dis. Et de hoc Sen̄. multū de ꝓ
uidentia vbi ait. Nihil infelicius
eo: cui non accidit aliqđ aduerſi
q̄r male iudicauerunt dij de ipo.
Exponit exempla de illis qui ad/
uerſa ſuſtinuerūt. Sicut de Re/
gulo qui q̄to plus glorie habue
rit: tanto virilius aduerſa tolera/
uit. Solatiū eiꝫ magis viris fuit
dura pro honeſtis tolerare. Idē
epl̄a. vij. Munera fortune ſunt
inſidie. Et epl̄a. lxxx. Segetem
vbertas nimia ſternit: rami one
re franguntur: ad maturitatē nō
ꝑuenit nimia fecūditas: Idē il/
lis euenit quos nimia felicitas co
C rumpit. De hmōi aūt mutabilita
te bene Gre. iij. regiſtri ante fi.
vbi ait. Dum omnia in hoc mū/
do mutabilitatiſ ordo corrumpit
nec eleuari ꝓſperis: nec frangi de
bemus aduerſis: vt humiliati
diſcamus quid deliquim⁹: ⁊ exal
tati: aduerſitatis memoriā: ſi hu
militatis anchoram teneamus.
Nihil eiꝫ ſtabile in hac vita. Sꝫ
hō vt viator modo ꝑ plana: mō
D ardua pergit. Nec eſt ira ſꝫ gr̄a:
per quam diſcimus: vt dei dona
tanto ſeruemus veri⁹ q̄to humi
les. Artem gubernandi: mare
tranquillum non oſtendit ⁊ obſe
quens ventus. Aliquod aduerſuꝫ
occurrat oportet: qđ animum ꝓ
bet. Turpis naufragij rectori: cui

gubernacula fluctus eripuit: qui
fluctuātia vella deſeruit. Ille vō
laudādus qui ꝑdictis reſtiuit ⁊c.
Et de hmōi mutabilitate Uale. E
li. vi. c. vltimo. Ubi narrat đ quo
dam: cui omnes conatus: placi
do exhibebant itinere: certum
cupite rei fatū apꝑhēdebat vota
nūcupabantur: ſimul ⁊ ſoluebā/
tur: velle ac poſſe in equo poſituꝫ
erat. Anulū quocꝫ de induſtria
in ꝓfundum ꝓiecit: ne ois inco/
modi expers eſſet: quem tamen
cōtinuo recuperauit: capto piſce
qui eum deuorauerat. Sed hūc
huius felicitas plenis ſemper ve
lis proſperū curſuꝫ tenuit: Oron
thes Darij regis prefectus: in ex
cellentiſſimo montis vertice cru
ci affixit: ibicꝫ putruit. Non igi/
tur multuꝫ cōfidendū in diutur/
na proſperitate: ex quo aduerſi/
tas ſepe ſubſeqtur. Et ibi narrat
de alijs diu ꝓſperatis poſtea ad/
uerſa paſſis. Ideo ibi concludit.
Caduca nimirū ⁊ fragilia pueri/ F
libus cōſentanea crepūdijs ſunt
iſta q̄ vires atqꝫ opes humane
dicuntur. affluunt ſubito: repente
dilabuntur. Nullo in loco: nulla
in perſona: ſtabilibus innixa ra/
dicibus conſiſtūt. Sed incertiſſi
mo flatu fortūe huc atqꝫ illuc ac/
ta: quos in ſublime extulerūt im
prouiſo recurſu deſtitutos: ꝓfun
do cladiuꝫ miſerabiliter imergūt G
Itaqꝫ nec eſtimari nec dici de/
bent bona: que inflictoꝝ maloꝝ

amaritudine: deſideriū ſuum du plicant. ¶ Ibi etiam narrat de Craſſo: cui pecunie magnitudo locupletis nomen dedit: ſed eidē poſtea inopia turpem dedecoris appellationem imiſit. Si quidez bona eius a creditoribus: q2 ſolidum pſare non poterat direpta ſunt: ꝛ amara ſugillatione nō caruit. Cūq3 egens ambularet: ab omnib9 contemnebatꝰ qui diues venerabiliter ſalutabatꝰ. ¶ Ibi-
H dē narrat de Caſſio: qui preture ſplendore: triumphi claritate: cōſulatus decore: maximi pontificis ſacerdotio functus: ita vt diceretur patron9 ſenatus: poſtea fuit carnificis manibus laniatus ante tocius fori Romani conſpectu ¶ Similiter d̄ Martio: qui in multis proſperatus: demū pſcriptus: ꝛ multis aduerſitatibus eſt afflict9. Jō ibi Vale. Quid hui9 conditione inconſtanti9: ꝛ mutabilius: quem ſi inter miſeros poſueris miſerrimus: ſi īter felices feliciſſim9 reperitur?. Et de multis talibus ibi bene. Non igitur gloriādū de proſperitate mundana: q2 vita ſecura q̄ſi mare mor-
I tuū: ait Sen̄. epl̄a. lxx. Et vbi eadem die luſerunt nauigia ſorbentur. ait ibi. Et munera fortūe ſunt inſidie ꝛ viſcata beneficia. ait idē epl̄a. i. Et. xcviij. Neſcis qua etate Hecuba ſeruire cepit. q̄ Creſſus qua darij mater? Qui. ſ. pus proſperati: poſtea aduerſis affli-

cti. Jō Augu. de verbis dn̄i ſermone. xiij. Magne virtutis eſt cum felicitate luctari: ꝛ nō ab ea K
vinci. Phil. iiij. In oībus inſtructus ſū. Scio humiliari et abundare ꝛ penuriā pati. Super quo Greg. ſuper Ece. Omel. vij. dic̄. Magna ars eſt ꝛ mire ſcie diſciplina: ac toto cordis nixu diſcenda. Scire ſuſtineꝛ proſpera ꝛ ad uerſa. Et ille magnus eſt: q blandientibus rebus ſecundis non ſeducitꝰ. ait Ber. ij. ad Euge. an̄ fi. Et de hac materia Sen̄. li. de ꝓuidētia quaſi per totū: vbi ait Fu L
gite diuitias: fugite eneruatiuam felicitatē: qua cū marceſcūt. Sequitꝰ. Cum oīa que modū exceſſerint noceāt: periculoſiſſima felicitatis intemperantia eſt que in vanas mentes ymaginationes euocat. Et ibi. Illos ge merito dixerit miſeros q nimia felicitate torpeſcunt: quos velut in mari lēto tranquillitas inhers detinet. Idē epl̄a. xxxvij. Res inquieta felicitas ipſa exagitat: mouet cerebꝛ M
non vno genere alios in aliud irritat. Hos in potentiā. hos in luxuriam. Hos inflat: illos mollit ꝛ totos reſoluit. Eſt enim ſicut vinum. q2. ſ. turbat. Nulli ergo magnificandi vel beatificandi propter mundi proſperitatē. ait Valꝰ. li. vij. c. ij. recitās dictū Solonis dicentis: neminē dū aduiuit btm̄ debere dici: quoadusq3 ipſuz fati diē ancipiti fortune ſubiecerim9.

N et ibidem. Interroganti quiſ nã
eſſet beatus: Anaxagoras reſpõ
dit. Nemo inquit ex his quos tu
felices eſſe eſtimas: ſed in nume
ro illo reperies qui a te miſeri cre
dũt. Nõ erit ille diuitijs aut ho/
noribus abundans: ſed aut ruris
exigui. aut nõ ambitioſe doctrie
fidelis ac pertinax cultor: in ſeceſ
ſu ꝙ̃ in fronte beatior.
¶ Caplm. ſcdm. De admõitiõe
exiſtentiũ in aduerſitate.
Ex his pꝫ: qualiter ſũt ad
e monẽdi ſuſtinentes ad/
uerſa. ſ. per oppoſituꝫ: vt
non grauentur nimis de aduer/
ſitate quam patiunt. Aduerſitas
O eni plus prodeſt tolerantibus pa
tienter ꝙ̃ ꝓſperitas ſicut probat
eleganter Boe. ij. de conſo. c. vl/
timo. vbi ait Plus hominibus
prodeſſe reor aduerſam fortunã
ꝙ̃ proſperã. Illa eni cum vr blã
da mentit: hec ſemper vera cuꝫ
ſe inſtabileꝫ monſtrat. Illa fallit.
hec inſtruit. Sequit. Illam vide
as ventoſã ſemꝑ fluẽtẽ: ſui ignar
ram. hãc ſobriam ſuccinctam ⁊
exercitatione prudenteꝫ. Illa de
uios a vero bono facit: iſta ad ve
ra bona illico retrahit. Et ſimi/
liter Sene. lib. de ꝓuidentia di.
ꝙ aduerſitas non eſt malum qđ
P noceat. ſ. bonis: qꝛ nil mali po/
teſt accidere bono viro. Nõ eni
miſcent contraria. ⁊ hoc qꝛ nulla
bona ſibi auferũt: in multis bo/
nis exercent: a malis. ſ. voluptati
bus ⁊ laſciuijs retrahunt: gliam
⁊ honorem accreſcunt: ſicut ꝺ oi
bus exemplificat ibi: vbi ait. Si/
cut amnes hymbreſ ⁊ fontes nõ
mutant ſaporẽ maris nec remit/
tunt: ita aduerſarũ rerũ impetuſ: Q
fortis viri nõ mutat animuꝫ: ſed
manet in ſtatu ſuo: ⁊ quicqđ eue
nit in ſui colorẽ mutat. Eſt enim
oibus exteris potentior. Sequit.
Oia aduerſa exercitationes pu/
tat. Athletas inquit videmus: q
bus cura eſt cũ fortiſſimis conſi
gare. Marcet eni ſine aduerſa/
rio virtus ⁊ tunc apparet ꝙ̃ta ſit
ꝙ̃tumqꝫ polleat. cũ qđ poſſit pa
tientia oñdit. Quicqđ accidit ho
mini conſulit ⁊ in bonum vertit.
Sequit. Pium aium habet de
us ad viros bonos. illos fortiter
amat: ⁊ vult: ꝙ operibus bonis R
⁊ doloribus plenis ac dãnis exa
gitent: vt veruꝫ colligant robur.
Nam matres volũt fouere in ſi
num filios. Languet inquit ꝑ in
hertiã ſaginata: nec fert vllũ ictũ
illeſa felicitas. Et ibi de hoc ꝑ to/
tum. Unde ait. Gaudent magni
viri rebus aduerſis nõ aliter ꝙ̃ S
fortes milites belli triũpho. Gu
bernatorẽ in tempeſtate: in acie
militẽ intelligas. Calamitas: vir/
tutis occaſio eſt. Illos merito gſ
dixerit miſeroſ g nimia felicitate
torpeſcunt. Ignis aurũ probat: ⁊
miſeria forteſ viros. Nõ ẽ arbor
ſolida nec fortis: niſi quã frequẽs T
ventus incurſat: Ipſa eni vera/

tione conſtringit. ⁊ radices celſi⁹
gignit. Et exēplificat ibi ð magnis
viris q multa ſuſtiuerūt aduerſa
Sicut de Demetrio q ait. Nihil
infelicius eo qui nihil aduerſi in/
uenit. Similiter ponit exemplū
de Mutio q ſuſtinuit ignē. De
Fabritio: q paupertatē. De Ruti
lo qui exilium. De Regulo q tor
menta. De Socrate q venenum
ſuſtinuit. Itē Señ de conſtātia
ſapientis ait: ꝙ quēadmodū quo
V rundā lapidū inexpugnabilis du
ritia eſt. Non eni ſecari adamus
vel cedi pōt. ſed oia incurrentia
retundit. Et quēadmodū ſcopu/
li in altū proiecti mare frangunt:
nec vlla ſeuitie veſtigia oſtentant
ſic aius ſapientis ſolidus id robo
ris colligit: vt tam tut⁹ ſit ab iniu
ria ꝙ̄ illa que retuli. Conſimilia
exempla ponit Criſo. ſup Mat.
Omel. xxiiij. Nullus inquit no/
cere pōt virtuoſo viro ſed multū
X proficere. Et ponit exempla. Qui
adamantem percutit ipſe eſt q p
cutit. Qui contra ſtimulos calci/
trat: ipſe ē q ſtimulat. Ligās ignē
in veſtimēto: flammā non conſu
mit ſed veſtimentū. Sic qui inſi
diat virtuoſis viris piclitat. Itē
Señ. iij. de ira. Ut tella aduro re
ſiliūt ⁊ cū dolore cedentis ſolida
feriunt: ita magnanimū aimum
nulla iniuria ad ſenſū ſui adduc
fragilior eo ꝙ percutit. Et ſubdit
cām. Ut ſuperior pars mūdi ⁊ or
dinatior ac ſideribus propingor

non impellit in tempeſtate: ⁊ oi
tumultu caret inferiora vero ful/
minant: eo modo aius ſemp ge/
tus in ſtatione tranqlla collocat.
Iō probat Señ. vbi. ſ. de cōſtā/
tia ſapientis ꝙ ſapiens nihil pōt
perdere: eoꝙ oia bona ſua in ſo/
lido hēt content⁹ virtuteq̄ fortu/
tis non indiget. Iō concludit: ꝙ
nō pōt fieri iiuria ſapiēti. Quod
exemplo confirmat Megetam
inquit Demetrius ceperat: ⁊ cū y
Seiphon phus eſſet interrogat⁹
vtrū aliqd perdiderit: nihil inqt
oia eni mea mecū ſūt: ⁊ tñ patri
moniū eius in predā ceſſerat: fili
os: hoſtis rapuerat patria i alienā
dñationē pueñerat ⁊ tñ vrbe ca/
pta: nō ſe victū ſꝫ indemnē teſta/
tus ē. Habebat. n. ſecū bona ſua:
⁊ diſſipata ac direpta non dicebat
ſua: ſed aduenticia ⁊ nutū fortūe
ſequentia: Et iō nō vt propria di
lexerat. Et exemplificat ibi de ali
is qui terribilia ſuſtinerūt nec in
eis defecerunt ſꝫ amplius profe/
cerunt. ¶ Monēdi ergo ſūt ad
uerſa tollerantes: vt patienter ſu
ſtineāt ⁊ conſiderent: ꝙ aduerſi/
tas vera bona non aufert: a ma/
lis ⁊ laſciuijs cohibet. a peccatis
purgat ⁊ premia cumulat: maxie
cum fidelis patienter ſuſtinet ꝓ
pter deū. Sicut ſacra ſcriptura te
ſtatur per totū: ⁊ ſicut patet exem Z
plis patrum. Iudith. viij. pr noſ/
ter Abrahā temptat⁹ eſt. Seqt
Sic Iſaac: ſic Jacob: ſic Moy/

ſes ⁊ oēs q placuerunt deo: per multas tribulationes tranſiere fideles Unde Tob.xij. Quia acceptus eras deo: neceſſe fuit vt tēptatio probaret te. Job.v. Beatꝰ q corripit a dño. Et.xij. Si impius fuero: vhe mihi eſt: ⁊ ſi iuſtus nō leuabo caput ſaturatꝰ afflictione ⁊ miſia. Ecc.xxvij. In igne ꝓbat aurū ⁊ argentū ⁊c. Vaſa figuli probat fornax. Et Hebre.xij. Quē diligit deus caſtigat. Et de hoc Augu.i.de.ci.c.x. Sicut ſub
A vno igne aurum rutilat: palea fumat: ſub eadē tribula: ſtipula cōminuit ⁊ frumēta pregnant: ſimiliter in ꝑlo oleū a murca ſeparat. Itē vna eadē vis irruens bonos purgat: malos eliquat: dānat: vaſtat: ⁊ exterminat. Et de hoc multum Greg.mor.xxvj. Super illud Job.xxxv. Qui dat carmina i nocte. Ubi ait. Nihil iniuſte patimur. Carmē in nocte eſt: leticia in tribulatione. Et Aug. ↄtra fauſtum.xxij. Nullus hoīum ſic iuſtitia predítꝰ eſt cui nō ſit neceſſaria tēptatio tribulationis: vel ad
B perficiendā virtutē: vel ↄfirmādam ſeu approbādā. Et idē epla xlvij.di.ꝙ tribulatio eſt ad humiliationē ſuperbie: ad probationez patiētie ad ablationē culpe. ¶ Fidelis ergo nō debet grauari: nec deſperare de aduerſitate vel tribulatione. Cuz etiam de Saluatore dicat Luc.vltimo. Oportuit pati xp̄m.⁊c. Et cū ipſe dicat ele-

ctis ſuis: poteſtis bibere calicē quē ego bibiturus ſum. per calicē enī peruenit ad maieſtatē ⁊ per amarū poculū confeſſionis: ad gaudium ſalutis. ait Grego. ſup euāgelium li.ij.omel.iiij. Unde electi ab initio paſſi ſūt aduerſa. Job iij. Frater fui draconum ⁊c. Ubi mor. Greg. ait. Nullus perfectꝰ C
eſt qui inter mala proximorū patiens non eſt. Et exemplificat de Abel ⁊ Caym: de filijs Noe de filijs Iſaac: de aplīs. Et ſubdit. ꝙ ſicut in tritura grana paleis premuntur. ⁊ inter ſpinas roſe redolent: ſic iuſti premunt a malis: ⁊ tū creſcunt ⁊ redolent. Nō igit ꝓſperitanbus pollentes bt̄ificandi ſunt propter hoc: nec aduerſa ſuſtinentes: miſeri reputandi: etiaz teſtimonio demonū: ait Ual.lib. vij.c.i.dt.ꝙ cū rex Giges regno Lidie armis ⁊ diuitijs abundantiſſimo inflatꝰ animo Apolinem Phitiū ſiſcitatū veniſſet.ſ.ſtatuam Apolinis in qua demon rēſ- D
ſa dabat: an aliqſ mortaliū ſe eſſz felicior: demon ex abdito ſacrorꝫ ſpecu emiſſa voce Aglaum Sophidiū ſibi pretulit. Is erat Archadū pauperimus: etate iā ſenior: terminos agelli ſui nunꝙ exceſſerat: paruli ruris fructibꝰ contentꝰ ⁊ ſeqtur. Inſolenter fulgore fortune ſue glorianti reſpondit: ſe magis approbare ſecuritate ridētē tugurium: ꝙ̄ triſtē curis ⁊ ſollicitudinibus aulam: paucaſqꝫ glebas

pauoris expertes q̄ pinguiſſima
lidie arua: metu referta: ⁊ vnum
aut duo iuga bouū facilis tutele
q̄ exercit⁹ ⁊ egratus ⁊ arma vo
racitatib⁹ onerosa: ⁊ vſus horeo
li nulli nimis appetendi. q̄ the-
ſauros. hominū inſidijs ⁊ cupidi
tatibus expoſitos. Itaq̄ Giges:
dū aſtipulatore3 vane opinionis
deum hēre cocupiuit: vbi na3 ſo
lida ⁊ ſincera eſſet felicitas didicit
E hec ille. Si ergo demon dat teſti
moniū veritati: q̄ non in proſpe-
ritatib⁹ ⁊ affluentijs eſt felicitas
nec in pauptate ⁊ aduerſitate mi
ſeria: fideles non illas appetant:
nec de his glientur inaniter: nec ꝓ
pter iſtas grauentur vel deſperēt
inordinabiliter. Melius eni3 eſt
parum cu3 timore domini q̄ the
ſauri magni ⁊ inſatiabiles prouer
uer. xv. c.

¶ Octaua diſtictio. De admoni
tiōe hoīu3 ſm dr̄ias ꝯplexionu3
¶ Capl'm. primū. De admōitio
ne exiſtentiū in ſanitate.

F Similiter admonendi
ſunt hoīes ſm differē
tias complexionum:
Et primo admonen-
di ſūt exiſtentes in ſa
nitate: ne ipſa abutantur: ⁊ fructuo
ſis operib⁹ exerceantur: merita cu
mulent: ⁊ in celis premia theſau
rizent. Et de his Greg. vij. paſto
ſtoralis. c. xxiij. Ubi ait. Admo-
nendi ſunt incolumes: vt ſalute3
corporis exerceant ad ſalute3 mētis:
ne ſi accepte incolūitatis gra
tiam ad vſum nequitie inclinent
dono deteriores fiant: ⁊ ne opor-
tunitatē ſalutis promerende eua
cuent. prouer. v. Ne des alienis
honorē tuū ⁊ annos tuos crude
li ne forte impleāt extranei virib⁹
tuis. ⁊c. ps Fortitudinem meam
ad te cuſtodiam. Ecc. xi. Letare
iuuenis in adoleſcentia tua: ⁊ in
bonis ſit cor tuū in diebus iuuen
tutis tue. Ecc. xxv. Que in iuuen
tute tua nō congregas quomodo
inuenies in ſenectute tua? ¶ Si
militer admonendi ſunt: ne ſani
tatē ſuā deſtruāt voluptatibus ⁊
laſciuijs gule ⁊ ebrietatibus: ⁊ ne G
ſint homicide ſui. Multos eni3
morbos multa fercula faciūt: ait
Señ. ep'la. xic. Et ibidem. Innu
merabiles eſſe morbos non mi
raberis. Coquos numera: Sed
antiquitus non fuit ita: q2 medici
na paucarū ſcia fuit herbarū. At
poſt inuente ſunt mille conditu-
re quib⁹ auiditas excitaretur: ⁊ que
deſiderantibus alimenta erant:
onera ſunt plenis. Inde palor: ⁊
neruoru3 vino madentiū tremor
⁊ miſerabilior ex cruditatib⁹ q̄
ex fame macies. Inde tormenta
oculorū ⁊ auriū ⁊ innumerabiliū
febrium genera. Et ſic de alijs ꝓ
ut enumerat ibi bñ. Ecc. xxxvij. H
Propter crapulam. multi perie
runt. Qui aūt abſtinens eſt addi
ciet vitam. Et ibi in multis cibis
erit infirmitas.

¶ Capitulum ſecundum. De in
formatione exiſtentium in infir
mitate.

Contrario ſunt admonẽ
e di infirmi: vt eo ipſo ſe fi
lios dei ſentiant: quo eos
flagello diſcipline caſtigat pver.
I iij. Ne fatigeris: cũ a deo corripe
ris. Et. ij. Liuor vulneris abſter
get mala: put expõit Greg. iſtas
auctoritates v bi. s̃. Sunt igit ad
monendi de patiẽtie longanimi
tate: de gratiarũ actiõe ſaluatri in
caſtigatione filiali. vt enim legit
in vitis patrum li. iij. pte. vij. de q̃
dam fratre q dicebat. Si infirmi
tas nobis moleſta fuerit non con
K triſtemur: q2 non poſſumus ſta
re ad orandum ⁊ pſallendũ. hec
enim oĩa ad deſtruenda corpo
ris deſideria ſũt. Seqtur. Sicut
magno ⁊ forti medicamine egri
tudo. ſ. corporis curatur: ſic egri
tudine corporis: vitia aie reſcin
duntur. Et hec eſt magna virtuſ
qñ in infirmitate tollerantia eſt:
⁊ gratiaꝝ actiones mittunt ad de
um. Si amittimus oculos: non
feramus grauiter: excellentie eni
inſtrumentũ amittimus: ⁊ ſic de
alijs. Et ſi infirmitas totũ corp⁹
tenet in iteriori hoie charitas cre
ſcat. Cui concordat quod legit li.
L iiij. hyſtorie tripartite de btõ An
tonio alloquente Didimũ: q cuz
eſſet paruulus: occulos amiſerat
cui deus p corporalib⁹ ſpũales ꝺ
dit. Regulas enim grãmatice ⁊
rhetorice didicit ⁊ alias ſcias: no
uum ac vetus teſtm̃ cognouit ⁊
libros edidit. Cui fert antoni⁹ di
xiſſe. Nũ te pturbet amiſſio ocu
lorum ſenſibilium. Tales eniz ti
bi ꝺ ſunt quibuſ muſce ⁊ pulices
carere poſſunt. Sed gaude poti⁹
qm̃ tales hẽs quibus angeli co
gnoſcuntur: ⁊ deus inſpicit. Itez
Hiero. epla. lxvj. Non doleas ſi
non habes qꝺ formice: muſce ⁊
ſerpentes habent. ſ. oculos carna
les. ſed illum te habere letare de
quo Cant. iiij. Vulneraſti me in
vno oculoꝝ moꝝ. Idem ait epla
lxxvj. repetens dcm̃ Antonij ad
Didimum. Et ſicut fidelis nõ de
bet grauari: ſed patiẽter ſuſtinere
amiſſionẽ occulorũ: ſic ⁊ alias in
firmitates. Unde ⁊ ſancti reputa
bant: ſe in infirmitatibus a domi
no viſitari. Sic legit in vitis pa M
trum. li. iij. pte. vij. de quodam ſe
ne qui frequenter egrotabat. Cõ
tigit aũt: eum vno anno nõ egro
tari. Et affligebat plorãs ⁊ dicẽs
Dereliquit me deus: ⁊ nõ viſita
uit me. q2. ſ. non fuerat infirmus
¶ Similiter ſancti volebãt eſſe
ſemper infirmi ad ſui emẽdatio
nem. Unde in vitis patrum pte
i. df de fratre q noluit comedere
in infirmitate di. ꝙ volebat eſſe
in ipa ifirmitate per tres annos
vt ampli⁹ mereret. Infirmi eniz N
gratias agentes deo ſunt hono
rabiles apud deum. Unde in vi
tis patrum v bi. s̃. habetur: de ab

bate q dixit tres ordines eſſe ho- norabiles in cõſpectu dei. Pri- mus qñ homo infirmat: ⁊ addu cunt ei temptationes: quas cum gratiarũ actione ſuſcipit. Secun dus cũ homo oĩa opera ſua mũ- da facit corã deo nihil habẽs hu- manũ. Tertius qñ aliqs ſedens in ſubiectione patris ſpũalis: oĩ- bus ꝓprijs renuntiat volũtatibꝰ. Et parte .iiij. dixit ſenex: ꝙ ſi ſint tres ſimul: ex qbus vnus bñ qe ſcat: alius īfirmet: ⁊ gratias agat: tertius eis miſtret cuꝫ ſincera vo lũtate: hi tres ſimul: velut vnius operis ſunt. Egroti ergo ſic ſuſti nentes immiſſam egritudinem: ⁊ gratias agentes ſũt honorabiles apud deum. Unde legit in vitis patrum parte .vij. vbi .ſ. ꝙ deus miſit angelum ad miniſtrandũ ſeruo infirmo non hñti q miſtra ret ſibi. Merito igit egri debent patiẽter ſuſtinere infirmitates ob dictas vtilitates. ¶ Sunt etiã ad monendi: vt preparent corda ſua deo ad inhabitandũ ⁊ tranſeun- dum cuꝫ eo in regnũ ſuũ. Luce. xij. Beatus ſeruus quem cũ ve- nerit dñs ⁊c. Ubi Grego. Uenit dñs cum ad iudicãdũ properat pulſat vo: cum per egritudis mo leſtias: mortem vicinam denun- tiat. Cui confeſtim aperimus: ſi hunc cum amore ſuſcipimꝰ. ⁊ ſic infirmi corpore ſunt admonẽdi: ꝙ infirment mente per verã hu militatẽ. De qua ps. Pluuiaꝫ vo- luntariã ſeggregabis deus. i. cele ſtem graã. Et infirmitas eſt. deffi ciendo in ſe per humilitatẽ: ⁊ deſ perando de viribus proprijs: vt eum amplius deus ↄfirmet. Nã virtus in infirmitate perficitur. i. cor. xij. Seqtur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis ſ. mentis ⁊ corporis: modo dicto vt inhabitet in me virtus xpi. Li cet igit alijs varijs modis poſſint hoies admoneri qz tamẽ de illis Gregorius .ij. paſtoralis ſuffici- enter tractat, hec ad preſens ſuf- ficiant.

¶ Quarta pars principalis. De republica eccliaſtica.

¶ Prima diſtinctio. De clericis in communi.

¶ Caplm primũ. Que ſunt mẽ bra reipublice eccleſiaſtice.

Remiſſis varijs au- ctoritatibus: narratio nibus ⁊ exemplis: ex qbus euangelicus p- dicator habere põt occa ſionem inſtruendi hoies illitera- tos ⁊ coferendi: cum eis hedifi- cauerit ſm diuerſitatẽ dignitatuꝫ graduũ: ſiue ſtatuum: ⁊ miniſtro rum: ſiue qꝫtum ad conditiones eorũ abſolutas ⁊ proprias ſeu di- ſtinctas: vt in prima pte: ſiue qꝫ- tum ad mutuas colligationes: vt in .ij. ſiue qꝫtũ ad cõmunes con- ditiones ſingulis vt in .iij. in hac iiij. parte: ſũmo magiſtro dirigen te colligant auctoritates narratio

nes ⁊ ex qbus predicator aposto licus amplius poteſt habere oc caſionem informandi hoies litte ratos ⁊ eccliaſticos: ⁊ vtiliter con ferendi cum eis. Et qꝛ ex talibus pſonis conſiſtit reſpublica ⁊ eccle
R ſiaſtica: cuiꝰ caput eſt ſūmus pō tifex. ꝑut ait Hugo. ij. ḋ ſacramē tis. ꝑte. ij. c. iiij. vi. ꝙ ſpūalis ꝑtās caput habet ſūmū pontificē: ipſi ſſimo pontifici ꝑnt adaptari que dicta ſunt ſupra ꝑte prima de ca pite reipublice ciuilis. ſ. de princi pe; ⁊ eo excellentius ⁊ perfectius quo ipſe ſūmus pontifex: caput ē oiuꝫ. Et ea que dicta ſunt de ocu lis: auribus: corde: manibꝰ ac pe dibus poſſunt adaptari mem bris reipublice eccleſiaſtice: ⁊ eo ſimiliter ſublimius ⁊ perfectius quo ꝑtās eorū eſt ſublimior ⁊ per fectior. vt enim ait Hugo. vbi. ſ.
S ſpūalis poteſtas: terrenā inſtitue re hēt vt ſit: ⁊ eam iudicare ſi bo na non ſit. Et tāto dignior eſt ꝙ terrena ꝙto ſpūs ꝙ corpus ⁊ ṗ or eſt tempore: ⁊ dignitate maior ait ibidem. Sed qm̄ perſcrutator maieſtatis opprimet a gloria. ꝑ uer. xxv. tāꝙ inſcius ⁊ inexpertꝰ nō preſumo deſcribere quales de beant eſſe ſūmus pontifex: ⁊ ſū mi prelati poſt eum. Quales tñ eſſe debent deſcribit bene Ber. i libris. ſuis ad Eugeniū. Et lꝫ ſit vnū caput ecclie. ſ. ſūmus ponti fex. qꝛ tñ qlibet epiſcopus dioce ſanus eſt ad modū capitis in ſua dioceſi: nūc videndum eſt qua lis debet eſſe epiſcopus: ⁊ quales clici ſub eo debeant eſſe: ex qbus reſpublica eccliaſtica cōſtituitur: incipiendo. ſ. ab inferiori: vidēdo primo quales eſſe debent clerici: deide quales epi q ex illis eligūt.

¶ Poteſt igit eṗs adaptari capi ti. Archidiaconi qui imperāt ſub diaconis ⁊ leuitis: ad quorū curā pertinet parochiarum ordinatio: ꝑut ait Hugo de ſacris. li. iij. ꝑte iij. c. xvj. vbi de officio archidia coni. Adaptari poſſunt auribꝰ ⁊ oculis. Judices cōſtituti in repu blica eccleſiaſtica. ⁊ oratores poſ ſunt adaptari ori. Canonici ṽo q̄ rum ē eligere epiſcopū ⁊ epiſco pi conſiliarij adaptantur cordi. Officiales ⁊ Decani eccleſiam protegentes adaptanṫ manibus. Sacerdotes ṽo parochiales: ⁊ ꝑ ſone eccleſiaſtice in ecclijs reſidē tes pedibus congrue adaptātur. Et his oībus cōgruūt que dicta ſunt ſuperius ꝑte prima de mē bris reipublice ciuilis: ⁊ modo ꝑ fectiori ⁊ ſpūaliori. cū ipſi ſint ſpi rituaiores ⁊ perfectiores. Sed ibi inceptū eſt a capite ratione digni tatis. ⁊ qꝛ de nobiliori genere cō ſueuit eſſe princeps ꝙ papa: ⁊ ex ſucceſſione vt ſepe debeṫ principa tus: iō ibi proceſſum eſt deſcen dendo a capite ad membra tan ꝙ a digniori. hic aūt econuerſo.

¶ Capl̄m ſecunduꝫ. De clericis in cōmuni: ⁊ quales eſſe debent

esse debẽt ⁊ de ſigno clericali qḋ
eſt corona.
Aueant igit̃ clerici ⁊ ad/
c uertant ſe defferre in ca
pite ſignum regium: ſuo
X nomine profiteri diuinũ miniſte/
rium: ⁊ ſua tonſura teſtificari: ſe
eſſe contemplatores diuinorum
ſecretorum: ne. ſ. ſeruiant peccatꝭ:
⁊ conculcent a Sathana: ⁊ abſor
beantur a ſecularibus negotijs ⁊
cauſis ne ḋ eis verificetur illud
tren. iiij. Qui nutriebant in croce
is amplexati ſunt ſtercora. Tõſu
re autem eccleſiaſtice vſus a naza
y reis ortus eſſe putat: q prius cri/
ne ſeruato: deinde ob vite conti/
nentiã caput radebãt: ⁊ capillos
i igne ſacrificij ponebãt. numeri
vi. prout di. Hugo vbi. s̃. c. ij. Et
hoc ſigno: vitia in eorum corde
⁊ opere pullulantia preſcindenda
dicebantur: ait ibidem. Magna
ergo diligentia debent ſtatutũ ſu
um clerici cuſtodire modo dicto
Multum eni indecens eſt ſi co
rona regia ſit corona ſuperbie: vł
ſi ſit corona arrogantie: quã con
fringet dominus ibidẽ. vel ſi ſit
Z coma vel corona iactantie: cum
clerici prohibeantur nutrire co/
mam. i. cor. vij. vir ſi comã nutri
at: ignominia eſt illi. vel ſi circũ/
ponantur ornamenta laſciuie vł
luxurie: que etiam mulierib⁹ pro
hibentur. i. Pe. iij. Quarum ſci
licet mulierum: non ſit extrinſec⁹
capillatura aut circundatio auri.

⁊c. In magno honore debẽt ſer/
uare capita ſua: in quib⁹ eminet
regale decus: vt dictum eſt. s̃.

¶ Capitulũ. iij. De ſeptẽ gradib⁹ clericoꝝ. Et primo de hoſtiarijs.

Oruʒ autem. ſeptẽ ſunt
h gradus ſiue ꝓmotiones
graduũ: quibus ꝑ ſpũa
lez poteſtatem alti⁹ ſemꝑ ad ſa/
cra tractanda aſcendit clericus ſi
ue eccleſiaſtic⁹: ait Hugo. vbi. s̃.
Primus autem gradus eſt ho/
ſtiariorum: quoꝝ officiũ eſt. cla/
ues eccleſie deferre: eam claude/ A
re: ⁊ aperire horis competenti/
bus ſicut templũ dei: que inter/
ſunt cuſtodire: fideles recipere:
excõicatos eicere. hoc officio di/
gnatus eſt dñs vti: quando ven
dentes ⁊ ementes de templo eie
cit Math. xxi. ⁊ Io. ij. Ipſe etiaʒ
de ſe ait. Io. x. Ego ſum hoſtiuʒ.
hoc eniʒ offm̃ excellens eſt digni
tate: ideo exercendum cum dili/
gentia ⁊ ſollicitudine.

¶ Capitulum quartum. De ſecundo gradu ſcilicet lectorum.

Ecũdus gradus eſt lec/
ſ torum: qui verbum dei
annũciant. ⁊ ideo debẽt
eẽ ſcientia ꝓditi: vt intelligãt ſen
ſum eoꝝ que legũt: vel accentuũ
in pronunciatione rõnem agno
ſcant: diſtincte legant: ne ꝯfuſio/
ne pronunciationis: intellectum
auditoribus tollant. Conſiderẽt B
qḋ ſit indicatiue legendum: qḋ
interrogatiue ꝓnunciandum. et

vox lectoris: auribus et corde conſiderari debet non oculis: ne motu vel geſtu indiſciplinato: ſpectatores potiꝰ ꝙ̄ lectores ſeipſos faciant. Cum aūt hi ordinātur: de vita eoꝝ fide et ingenio epiſcopꝰ ad populum verbū facit. et vidente populo: ab eo codex eis traditur

C et dicitur. Accipite: et eſtote verbi dei delatores: hi habent poteſtatem recitandi propheticas et apoſtolicas lectiones: vt ait Hugo vbi.ſ.c.vi. loquens de his omnibus. hoc officium eſt excellēs dignitate. Si enim magne eſt dignitatis habere poteſtatem recitandiꝰ victorias regum coraꝫ magnatibus eorum: multo maioris ē dignitatis recitare laudes et victorias regis eterni. Et ſi recitato

D res laudum et victoriarum regis terreni recitant cum diligentia et ſollicitudnie multo magis iſti facere debent. hoc officio dignatus eſt dominꝰ vti quādo in medio ſeniorum librum Iſaie prophete legit. vi. Spūs dñi ſup me Luce.iiij. Ex quo datur intelligi ait Hugo: ꝙ gratia ſpirituali clarere debet q verbū dei annūciat.

¶ Capitulum.v. De tertio gradu ſcilicet exorciſtarum.

T Ertius gradus eſt exorciſtaꝝ qui habēt ſpeciale imperiū ſuper ſpūs imūdos: vt eos eiciant de corporibꝰ hi librum accipiūt de manu epi cum ordinant. De quibus.i.cor. xij. Nunqd omnes: donationes habent ſanationum? hoc offitio vti dominus dignatus eſt qñ tetigit manu aures et linguam ſurdi et muti. dicens. Effeta: qḋ ē adaperire: Mat.vij. Similiter hoc officiū exercuit quando ḋ Magdalena ſeptē demoniaeiecit. Marci.xiiij. Iſtud ergo offiñ excellit poteſtate magna. Ideo cauēdū eſt talibꝰ: ne imundus ſpūs habitet in cordibus eoꝝ quoꝝ eſt illuꝫ expellere de corporibꝰ alioꝝ.

¶ Capitulū.vi. De quarto gradu ſcilicet acolitorum.

Q Vartus gradus eſt acolitoꝝ: qui latine ceroferarij dicūt: q accenſos cereos defferunt dū legitur euangelium et offertur ſacrificiuꝫ. Et hoc ideo: non vt tenebras aeris illuminēt: ſed vt ſicut viſibile lumē manibus geſtant: ita bonis operibus ſuis proximis lumen oſtendant: et errantibꝰ in tenebris ducatum prebeant: hoc offiñ dominus ſe habere teſtatus eſt: quādo ait. Io.viij. Ego ſum lux mūdi. Quiꝰ ſequit me non ambulatꝰ in tenebris: ait Hugo vbi.ſ.c.viij.

¶ Capitulū.vij. De quinto gradu ſcilicet ſubdiaconorum.

Q Vintus gradus eſt ſubdiaconoꝝ: quoꝝ offiñ eſt: oblatiōes ponere in altari pallas et ſubſtratoria lauare vaſa ſacra tractare: circa altare miniſtrare. Quibꝰ dicitur. Iſai.51.

Mūdamini q ferṫis vaſa dñi. hoc officio dignatus eſt dñs vt: quādo linteo ſe precinxit: ⁊ lauit pedes diſcipuloꝝ. Jo. xiij. Magna ergo dignitas huius officij. Si eniꝫ excellentis dignitatis eſt ꝑparare linteamina regia: ⁊ ſub eo ſtare: lectū parare ⁊ ſibi in mēſa miſtrare: multo maioꝛ dignitas ē: pallas ⁊ ſubſtratoꝛia ſacra lauare: tractare ⁊ preparare ſub corpore domini: ⁊ ante ipſum in altari miniſtrare. Ideo multū neceſſe eſt talibus: vt ſint mūdi: puri: ⁊ ſancti. Propterea placuit ſāctis patribus: vt q: tales miniſteria ſacra tractant: legem ꝯtinētie obſeruent: ait Hugo vbi. ſ. c. ix.

¶ Capitulum. viij. De ſexto gradu ſcilicet diaconorū

ſExtus ordo eſt diaconorū. Et merito ſextus propter ſenarij numeri perfectionem. hoꝝ officiū eſt miniſtrare in omnibus que agunt in ſacramētis inferre diſponere oblationes in altari cōponere: menſam dñi ⁊ veſtire: crucem ferre: ꝑdicare: ad orandū populū hortari: ⁊ ad flectēda genua ⁊ pacē dñi annūciare. H offō dñs vſus ē qn̄ ꝓprijs mãib' ſacra ꝯfecta diſpēſauit ⁊ ad orationē diſcipulos inuitauit. Mat. xxvi. Vigilate ⁊ orate. hi debēt eē pleni ſpū ſeptiformi: ꝑut legit i figura actu. vij vbi habet: q apoſtoli elegerunt ſeptē viros boni teſtimonij plenos ſpiritu ſancto. Et debēt eſſe ab oib' ſordib' mūdi et vntib' ꝑditi: ꝑut dicit. i. thimo. iij. Diacones igt pudicos nō bilingues nō vinolētos nō turpe lucrū ſectātes. Debēt ēt eē cōſtātes ⁊ firmi. Jō ait domin' ad Moyſen q leuite ſeruirent in tabernaculo a viginti ãnis ⁊ ſupra. Quia hec etas robuſta eſt ad onera portandi. vnde ⁊ ſuper ſiniſtruꝫ humeruꝫ ſtola imponitur. Et ſucceſſores apoſtolorum docuerunt: vt in matrice eccleſia: ſeptem diacones circa aram aſſiſterent: tanq̄ ſeptem colūbe altaris. In quo ſignatur: q debēt fulgere ſpiritu ſeptiformi. Iſti ſunt ſeptem candelabra aurea Apoc. i. ⁊ ſeptē angeli tuba canentes Apoc. viij. his imponitur orariū. i. ſtola ſuper ſiniſtrum humeꝝ: vt ſciant: ſe accepiſſe iugum domini ad tolerāda ſiniſtra ⁊ aduerſa. Et accipiūt textuꝫ euangelioꝝ de manu epi: ait Hugo vbi. ſ. c. x. Eminēs ergo eſt hoc officium dignitate: lō neceſſitas habende ſanctimonie.

¶ Capitulū. ix. De ſeptimo gradu ſcilicet preſbyteroꝝ.

ſEptim' ordo eſt preſbyterorum': q ſeniores interpretant. Iſti ſunt ſucceſſores ⁊ vicarij ſeptuaginta diſcipulorum: ſicut ⁊ epiſcopi ſucceſſores apoſtoloꝝ. horum officium eſt ſacramentū corporis dñi in altari cōficere: orationes dice

re: benedicere bona dei. hoc offi
cio domin⁹ vſus eſt quando poſt
N cenam: panem ⁊ vinū in corp⁹ ⁊
ſanguinem ſuū mutauit Mat.
xxvi. hoc ipſuz excellenter offm̄
implēs exhibuit: quando ipſe ſa
cerdos ⁊ hoſtia in ara crucis ſe
obtulit. Horūq; officium eſt ſa-
cramenta diſpenſare: verbum in
eccleſia facere baptiſare: delin-
quentes ad penitentiam vocare:
⁊ orationū ſuaꝝ medicatione fo
uere: ait Hugo vbi. ſ. c. xi. Q̄ ex
cellens autez eſt ſacerdotale offi
cium dignitate ⁊ q̄ excellētes ſa
cerdotes eſſe debeant ſanctitate:
patet ex dictis. Quales aūt eē de
O bent: ait Apo. i. thi. vi. Cōſtitues
per ciuitates presbyteros. Sequi
tur. Si quis ſine crimine eſt. Et
poſt. Epiſcopū oz ſine crimine
eſſe: non iracūdum: ⁊ ſic de aliis
vbi ſub nomie epi: presbyteri in-
telliguntur: ait Hugo vbi. ſ. Jō
inquit Apo. ad thimoteū tradēs
de ordine epiſcopi ⁊ diaconi: ⁊ ta
cito de presbyteris reliquit eos in
telligendos ſub nomine epoꝝ:
aſſerens: eos tales eſſe debere q̄-
les epos. vnde ⁊ qn̄ presbyteri or
dinantur: epus ponens man⁹ ſu-
per capita eoꝝ inuocat ſuper eos
ſpiritū ſcūm: ⁊ manus inungunt
vt cognoſcant ſe accipere gratiā
conſecrādi: ⁊ opera miſericordie
exercēdi. t Et ſuper vtrūq; hume
rum ſtolā accipiunt: vt intelligāt:
ſe miniſtros eſſe dei per arma iu
ſtitie a dextris ⁊ a ſiniſtris. vt eos P
nec aduerſa frangāt: nec ꝓſpera
extollant: ait Hugo vbi. ſ. Et de
his gradibus decretoꝝ di. xxv.
¶ Ex dictis patet quales eſſe de
beāt clici ⁊ eccliaſtici: omnes. n.
in quocūq; ſint gradu vel ordie
debent eſſe ſanctitate immacula
ti ⁊ puri: ex quo ſunt miniſtri ſal-
uatoris ⁊ creatoris. De ipſis eniz
ſpecialiter dicitur. leuiti. xxi. ſan-
cti erunt deo ſuo. Sequitur. Qui Q
habuerit maculam: non offerat
pāes deo ſuo: nec accedat ad mi
niſterium eius ſi cecus fuerit vel
claudus. Super qd̄ Gre. paſto.
xx. c. xi. Cecus eſt: qui ſupne cō-
templationis lumē ignorat: clau
dus: qui viam vite tenere nō va
let. Et ſic de aliis: ꝓut ibi expōit
bene. Jō Jſai. 5I. Mūdamini
qui fertis vaſa domini. ¶ Jtem
ex dictis patet q̄ debēt eſſe orna
ti decore virtutum. Si enim oēs
fideles debent abiicere opera te-
nebrarū: ⁊ induere arma lucis:
ꝓut hortat̄ Apoſto. ro. xii. mlto R
amplius miniſtri dei ſibi ſeruien
tes in templo ſanto ſuo. Jn cui⁹
figura in indumentis mundis ⁊
pulchris miniſtrabāt in templo
legali. ps. Sacerdotes tui induā
tur iuſtitiam. Omnes enim fide
les dicunt̄ ſacerdotes: q: mēbra
xpi. ſummi ſacerdotis: aīt Aug.
xx. de ci. c. xi. multo magis ergo
miniſtri eius dicunt̄ ſacerdotes.
¶ Secunda diſtinctio. De per-

ſectione clericorū q̄les eē debēt

¶ Capitulū primū. Q̄d debent eſſe ſcientia prediti.

Item ex predictis patet: q̄ clerici debēt eē ſcientia prediti celeſti ait Hugo vbi. ſ. c. i. Clericus inquit ſecretorum dei non debet eſſe ignarus q̄r dei nuncius eſt ad populū. vn̄ ⁊ lectores qui ſunt in infimo ordine debent habere ſenſum eorum que legunt: vt habitum eſt ſupra: ne dicat̄ eis. Iſai. lv. Speculatores eius. ceci.

¶ Capl̄m. ij. Q̄d cl̄ici ſint moribus ornati.

Item debēt eſſe morum grauitate maturi abſq; leuitate corporali: ex quo ſunt miſtri ⁊ laudatores dei p̄s. In populo graui laudabo te. vn̄ ⁊ Ambro. ij. de offi. de ſe loquēs meminiſtis inquit quendā amicū cum ſedulis videretur ſe cōmendare officijs. hoc ſolo tamē a me in clericū nō receptū: q̄ geſtus eius dedecerent plurimum. Et ibi de alio. Alterū aūt cum in clero reperiſſez meminiſtis: me dicere ei. ne vnq̄ p̄iret: q̄r velut quidam inſolens ſcilicet inceſſus v̄bere oculos meos feriret. Nec fefellit ſentētia. vterq; eniz ab eccleſia receſſit. Leuitas enim ſecularis: geſtus hiſtrionicus: ⁊ veſtitus curioſus ampli⁹ inhonorant clicum q̄ honorant. De quibus Hierony. ad Euſtochiū. epiſtola lxxxiiij. Sunt aliqui de ordine noſtro homines: qui iō ad preſbyteratū ⁊ diaconatū ambiūt: vt mulieres licentius videant. Omnibus his cura de veſtibus: ſi bene oleant: ſi pes laxa pelle non folleat: crines calamiſtri veſtigio rotant: digiti anulis radiant. Sequitur. Tales cum videris: ſponſos eſtimato non clericos. Et de informatione clericoꝝ: quales eſſe debent Hiero. ſufficienter epiſtola xxxiiij. ad Nepotianum: de vita ⁊ honeſtate clericoꝝ. vbi inſtruit clericos multipliciter dehortando que eis diſcōuenientia ſunt: ⁊ hortādo vtilia. Quos ſpecialiter monet: vt ſint frugalitate ſobrij. Vbi ait. Nūq̄ vino redoleas ne audias illō p̄hi. hoc nō eſt oſculum porrigere: ſed poculum ꝓpinare: loquens de vinolento q̄ ſibi porrexerat oſculum. vinolētos enim ſacerdotes damnat Apo. i. thi. i. ⁊ vetus lex ꝓhibet Leui. x. Et ibidez Hierony. Conuiuia tibi ſunt vitanda ſecularium. Et ibi bene de hoc.

¶ Capl̄m. iij. Q̄d clerici ſint caſtitate puri.

Item monet eos: vt ſint caſtitate puri: ⁊ a mulierum conſortio ſegregati. vnde ait. Hoſpitiolū tuum aut nunq̄ aut raro mulierum pedes terant. Sequitur. Ne ſub eodē tecto māſeris: nec in preterita ca

ſtitate ꝯfidas: qꝛ nec Dauid ſan/
ctioꝛ: nec Sanſone foꝛtioꝛ: nec
Salomone potes eſſe ſapientioꝛ
Qui tamen lapſi ſunt per mulie
A res. Et idem ep̃la. xli. ad Occea/
num de vita clericoꝝ. prima in
quitemptamenta ſunt clericoꝝ
frequēs feminaꝝ acceſſus. Iſti/
uſmodi ſexus reprehēſibiles ex/
hibet cl'icos. Quid tibi cū femi
nis qui cū domino ad altare fa/
bularis. Et ibidem. feminaꝝ cū
cl'icis nullo pacto ꝯficta permit
titur conuerſatio. Ianua diaboli
via iniquitatis: ſcoꝛpiōis ꝑcuſſio
nociuūqꝫ genus femina cum ꝓ/
ximat. Stipula incendit ignem.
Flāmigero igne femina percutit
ꝯſcientiā pariter habitantis: exu
ritqꝫ fundamenta montiū. Ego
iudico: ſi cum viris femine habi/
tent: non deerit viſcariū diaboli.
Ex his aucupatum eſt ab initio
peccatum. Ferreas mētes libido
domat. Nūquid abſcōdere pōt
hō ignem in ſinu ſuo: ⁊ veſtimē
ta illius non ardeant; prouer. vi.
Mihi inquit crede. Non poteſt
toto coꝛde cum dn̄o habitare: q
feminarum acceſſibus copulat.
Thamar enim a frē coꝛrupta c̄. ij.
R. xiij. c. ⁊ Tecla poſt pauonis tē
ptationem Anthiochie cū paulo
pergere pariter ꝓhibet. hec Hie
ro. Miro enim modo antiq pa
B tres fugiebant conſoꝛtia mulieꝝ
⁊ cohabitationem. Sicut recitat
Grego. ix. Regiſtri di. q̄ beatus
Augu. nec cūm ſoꝛoꝛe habitare
conſenſit. di. Que cū ſoꝛoꝛe mea
ſunt: ſoꝛoꝛes mee non ſunt. Nā
diabolus per mulieres tēptat iu/
giter ſanctos viros. Iob. ij. Dixit
ei vxoꝛ ſua ⁊c. vbi Grego. moꝛ.
ij. Coꝛ mulieris tenuit hoſtis q̄/
ſi ſcalā: qua ad coꝛ viri aſcende
re potuiſſet. hm̄ōi exemplū patet
iij. dial. c. vii. de Andrea epiſco/
po fundenſi: in cuius domo ha/
bitabat ſanctimonialis quē im/ C
pugnauit diabolus multis annis
tēptādo de illa. Qui tandē alapā
vnam ſuper humerū mulieris
dedit. Qđ fuit reuelatum in con
ſilio demonū coꝛam iudeo. Qui
reuelationē ep̄o indicauit vt pe
niteret: ſicut patet ibi. Et in vitis
patrū li. iij. ꝑte. v. habetur q̄ de/
mones oſ̄derūt mulieres mona
cho iuueni de nocte. Quas po/
ſtea cū vidiſſet: q̄ſiuit: que eēnt
ille. Cui ait ſenex: q̄ erant mona
chi de ſeculo. Et ſimiliter ꝑte ſe/
cunda. ait ſenex. eamus in ſolitu
dinem vbi non eſt mulier. Et ibi
dem. oꝛauit Arſenius vt de' dele
ret de coꝛde ſuo memoꝛiam mu
lieris que rogabat eum: vt oꝛaret D
pro ea. Et parte ſecunda de ſene
qui noluit videre mulieres. Qui
requiſitus q̄re: rn̄dit. Cogitatio/
nes ſunt ſicut pictoꝛes inquietā/
tes ex cōmemoꝛatione rerū vi
ſarū. Et parte quarta. de quodā
qui matrem ſuā alloq noluit ni
ſi oculis clauſis. Et de alio q no

luit tangere carnez matris dicēs
ꝙ caro mulieris ignis eſt. Et dia
logoruз.iiij. ait preſbyter moriēs
illi que fuerat vxor ſua. Recede
mulier: ignicul⁹ adhuc viget: tol
le paleaз. Si igitur ſancti patres
afflicti ⁊ extenuati ieiunijs ſic fu
giebant conſortia mulieruз. q̄to
magis clerici iuuenes bulientes
libidinis ardorib⁹ ⁊ voluptatib⁹
vt enim ait Diero. epl'a.xcviij.
Non ethnei ignes non vulcana
tellus. ñ viſcus ⁊ olympus tātis
ardorib⁹ eſtuāt: vt iuueniles me
dulle vino plene ⁊ iflāmate. Si
E eni ꝓfect⁹ edixit: ne qs min⁹ qui
q̄ginta ānos habēs hoſpitio ma
tris familias vterek. ⁊ ſi mlieres
expelluntur de caſtris militum:
vt habituз eſt. ſ. parte prima: q̄
to magis prelatus eccleſiaſticus
debet eſſe ſollicit⁹: ne ſit ſuſpitio
ſa cohabitatio clericoruз ⁊ mulie
rū: Et de hoc decretoꝝ di.xxxij.
interdixit: ꝙ mulieres non debe
ant habitare cuз clericis. Nec de
bēt frequētare clerici domos mu
lierum vel virginum: aut coha
bitare di.xxxiiij. Clericus ſolus. ⁊
ꝯ ꝯcubinarios di.xxxiij. ⁊.xxxiiij.

¶ Capitulu.з.iiij. Qd̄ clerici ſint
ab auaritia liberi.

ITem monet btūs Die
ronim⁹ in ꝑdicta epiſto
la clericos: d̄ auaritia ca
uenda: et de largitate munifica.
vnde epiſtola. xxxiiij. Obſecro
itaq;: ⁊ iterū atq; iterum repetēs
moneo: ne affectuз clericatus: ge
nus antique militie putes: nec lu
cra ſeculi in xp̄i militia q̄ras: nec
plus habeas q̄ q̄n clericus eſſe ce
piſti. Sequit. Procuratores at F
q; diſpenſatores domoꝝ aliena
rum: clerici quomodo eē poſſunt
qui proprias iubenē ꝯtemnere fa
cultates. Amico rape quicq̄: fur
tū eſt: eccleſiam fraudare ſacrile
gium eſt. Accepiſſe aliqd erogā G
dū pauperib⁹ ⁊ eſurientibus aper
tiſſimi ſceleris eſt: aliqd inde ſub
trahere omniū predonū crudeli
tateз ſuperat. Et poſt. Ille eſt op
timus diſpenſator qui nihil ſibi
reſeruat ⁊ de his decretorum di.
xliiij. hoſpitalitatē. de qua dicetur
ī. vbi de ep̄o.

¶ Capl'm.v. Qd̄ clerici ſint a ſe
cularibus negotijs expediti.

ITem monet Diero. in
dictis epiſtolis: ꝙ cleri
ci ſint a negotijs ſecula
ribus ſequeſtrati: ⁊ diuinis mini
ſterijs ac vſibus mācipati. vnde
dicta epiſtola ait. ꝙ clericus eſt
ſors domini. i. poſſeſſio. vt habi
tum eſt. vnde ait ibi. Negociato
rem clericum quaſi quandaз pe H
ſtem fuge. Sequitur ꝯuiuia ſecu
laria tibi vitanda. Et poſt. Facile
ꝯtemnitur clericus qui ſepe vo
catus ad cōuiuium non recuſat.
Et Gre. de his bene in regiſtro.
⁊ decretoꝝ. di.lxxxviij. vſ. ꝙ cle
rici no debent ſuper ſe negocia ſe
cularia aſſumere nec negociato

reſ eſſe. Et qr de vita ꝛ honeſtate
clericorũ ſufficienter tractat Hie
ro. in dictis epiſtolis: ꝛ ſimiliter li
bro. iij. decretaliũ a principio. ꝛ
poſt. hec in cõi ſufficiant de cleri
corum ſiue eccleſiaſticorum condi
tionibus.

¶ Ca pl'z. vi. Quales eſſe debẽt
ſacerdotes.

Onſequenter videndũ
c eſt qualiter admonendi
ſunt ſacerdotes ſpecialr.
Qui q̃to eminentiores ſunt di
gnitate ordinis: tanto eſſe debẽt
eminentiores excellẽtia virtutis.
I Sacerdos enim dr a ſacrifican
do: ait Iſido. libro. vij. c. xxij. Et
Greg. in paſtorali. c. xvi. Sacer
dotes dicuntur qui vt ſacrũ du
catũ prebeant preſunt. Et Ber.
ad Eugenium lib. iiij. Sacerdo
tes ceteris honeſtiores ſunt: aut
fabula. vnde ꝛ apud gentiles ſa
cerdotes ſiue flãmines ĩ magno
erant honore ꝛ vite auſteritate.
K Ait Plato in thimeo. li. i. ꝙ apõ
Athenieñ. predicti ſacerdotes ſe
parati a cetero populo ꝯueniebãt
ne aliqua prophana contagione
eorꝫ caſtitas fedaretur. Et Señ.
primo de clementia dicit: ꝙ a ſa
cerdotio repellebantur apud gen
tiles captiue: ꝓſtitute: ꝛ homici
de. hec aũt non poterãt petere ſa
cerdotiũ: qr ſacerdos debet eẽ ca
ſta cũ caſtis: pura cũ puris. Lo
L quitur enim de virginibus mini
ſtrãtibus in ſacris ipſi dee veſte:
vel alteri demonio. vñ ait. Indi
gnũ ſacerdotio dicerem q̃ tranſi
ret ꝑ lupanar. Et de hoc Hiero.
ꝯ Iouinianum. Cremon inquit
ſtoycus vir eloquentiſſim' de vi
ta ſacerdotum antiquorum nar
rãs ait: ꝙ omnib' ꝓpoſitis nego
tijs ſemꝑ in templo fuerũt: ꝛ re
rum naturas cauſaſq ac ſyderũ ra
tiones cõtemplati ſunt. Nunq̃ M
ſe mulieribus miſcuerũt. Nũq̃
cognatos propinquos ac liberos
viderũt ex eo tempore quo cepe
runt diuino cultui deſeruire. Car
nibus ꝛ vino ſe ſemper abſtinue
runt propter tenuitatem ſenſus ꝛ
vertiginẽ capitis quam ex paruo
cibo patiebantur maxime ꝓpter
appetitus libidinis qui ex cibis N
naſcuntur. Pane raro veſcebã
tur ne onerarent ſtomachũ. Et
ſi quando comederent: tonſũ hi
ſopum pariter ſumebant in cibũ
vt eſcam grauiorẽ: illi' calore de
coquerent. Oleum tantũ in ole
ribus nouerunt. verum ꝛ ipſum
parum propter nauſeã ꝛ aſꝑitatẽ
guſtus leniendam. Quid loquar
inquit de volatilibus: cũ oua quo
q ꝛ lac ꝑ carnib' vitarẽt? Quorꝫ
alterum: carnes liquidas: alterũ
ſanguinem: colore mutato eẽ di
cebant. Cubile eorꝫ de folijs pal
marum quas baias vocant ꝯte
xtum erat ſcabello: accliue: ꝛ ex
vna parte obliquũ. ꝓ puluillo
lapidem capiti ſupponebant: bi
dui triduiq inediam ſuſtinentes

humores capitis qui naſcunt ex
otio ex māſione vni⁹ loci nimis
victus maceratione ſiccabant.h
O ibi.Sequitur Euripides:in Cre
ta Iouis,pphas non ſolum car/
nibus: ſed etiam coctis cibis ab
ſtinuiſſe ffert.Ibidē recitat Hie
ro.vba Ioſephi.li.ij.ꝛ.xviij.De
phariſeis:ſeductis :ꝛ etheis:quo
rum nouiſſimos multis efferre
preconijs.ꝙ ſcilicet vxoribus ꝛ
vino ſemper abſtinuerūt:ꝛ quot
tidianū ꝯterunt ieiuniuz in näz.
Ibidem etiaz narrat:ꝙ Cautes
ꝛ Aſclepides aiunt: etate q̄ Pi/
P gmalion regnabat in oriente eſū
carniū non fuiſſe.Et ibidem Eu
bolus narrat:apud perſas tria
magorum genera fuiſſe.quorum
primos qui erāt doctiſſimi ꝛ elo
quentiſſimi:excepta farina ꝛ ole
re:nihil ſumere.Et ibidē:ꝙ apō
Heleuſinam volucribus ꝛ piſci
bus ꝛ quibuſdaz pomis abſtine
re : ſolemne ſcilicet fuit.Ibidem
ſimiliter dicitur:ꝙ Berdeſanes
apud indos gimnoſophiſtas di
uidit quorū vnuz dicit Bragma
nos:alterum Samoneos:qui tā
te continentie ſunt:vt vel pomis
arborum:vel punico cortice: vel
farine alantur cibo.Et cū rex ad
eos venerit adorare eos ſolit⁹ ſit
pacēq; ſue ꝓuintie in eorūz preci
Q bus arbitrari. Si ergo flamines
gētiles ſiue ſacerdotes in ſuis ſu
perſtitioſis cultibus ꝛ ritib⁹ Sa
thane ſeruientes:ſe a laſciuijs ab
ſtinent ꝛ ſecularib⁹ negocijs ſub
trahūt caſtimonijs carnis ſema
cerant :vt quietius poſſint in ſuis
ritibus miniſtrare : quales eē de
bēt ſacerdotes dei altiſſimi vt di
gne ſibi ſeruiāt:quibus ꝯmiſſus
eſt populus redēpt⁹ ſanguine ſuo
ꝛ qui ſunt mediatores inter deuz
ꝛ populum : quibus promiſſus
eſt ſummus honor in regno dei
ſi bene ſeruiant.Duplici eniz ho
nore digni ſunt qui bene pſunt
pſbyteri.i.thi.v.c. Preterea fla R
mines gentiles : ꝛ ſi eſſent praue
vite anq̄ eſſent flamies : poſtea
tamen conſueuerunt vitam ſuaz
corrigere ſm modū eorum: ꝓut
ait Vale.li.v.c.ix.di.ꝙ Valerius
flacus luxu perditaz vitā inchoa
uit.Cetez a Licino pontifice fla
men factus: quo facilius a vitijs
recederet: ad curā ſacroz ꝛ ceri/
moniarum ꝯuerſo animo: v ſus
duce frugalitatis religione:q̄tuz
prius fuit exemplū luxurie:tantū
poſtea modeſtie ꝛ ſanctitatis ſpe
cimen fuit.vnde Hierony.epſa.
xcvi.ait.ꝙ ſacerdotes gentiles S
erāt vnius vxoris viri.Et virgi
nes veſte ꝛ Appolinis : in perpe
tua ſacerdotij virginitate marce
bant. Sed heu hodie ꝯtrariū ē
i multis:qui pfectiorijs vice ſunt
anteq̄ ſint ſacerdotes ꝛ epiſcopi
q̄ poſtea.

¶ Capl'm ſeptimum.Qō ſacer/
dotes ſint ſolliciti circa curam ſi/
bi commiſſam.

Tales aũt eẽ debẽ eccle
ſiaſtici ſiue clici reſpectu
eccl'ie ſufficiẽter dic̃ Ber.
T ſup Cant. Omel.lxviij.loquẽs
de talibus.ꝙ.ſ. boni ſunt vigiles
q dormientibus nobis ipſi vigi-
lant quaſi ratione pro aïabus no
ſtris reddituri: Boni cuſtodes:
q vigilantes aĩo: atqꝫ in orationi
bus pernoctantes: hoſtium inſi-
dias ſagaciter explorant. Antici-
pant conſilia malignantiũ: depre
hendũt laqueos: elidũt tendicula
rhetiacula diſſipãt: machinaſita
fruſtrant. Hi ſunt fratrum ama-
tores: ⁊ populi xp̃iani: q multum
orant pro populo ⁊ vniuerſa ſan-
V cta ciuitate. Seq̃tur. Ciuitas: eſt
ſancta eccl'ia propter populi col-
lectionem. Spõſa ꝓpter dilectio
nem. Ouis propter manſuetudi
nem. Et poſt. Ciuitas eſt: vigila-
te ad concordiam. Sponſa ẽ: ſtu
dete ornatui. Ouis eſt: intendite
paſtui. Sequit̃ cuſtodia: vt ſit ſuf
ficiens: trifaria erit.ſ.a vi tyrãno-
rum: a fraude hereticorũ: a tem-
ptationibus demoniorꝝ. Ornat⁹
ſponſe ſit in bonis operibus: mo
ribus: ⁊ oratiõibus. paſtus in ſcri
pturis. Sꝫ diſtictio ẽ: vt mãdata
ſponãtur duris: olera diſpenſatio
num infirmis: conſiliorꝝ ſolida ⁊
fortia que in intimis ſapientie ꝓ-
ponunt̃: ſanis ⁊ perfectis. Debẽt
ergo eſſe ſacerdotes ⁊ eccl'iaſtici
vigiles: cuſtodes: milites pugiles
X Iſa.lxij: Super muros tuos hie
ruſalem conſtitui cuſtodes: tota
die ⁊ nocte non tacebunt. Itez de
bent ſicut ſponſam diligere eccle
ſiam: ornare ſacris admonitio-
nibus: ⁊ fecundare gignendo fi-
lios dei. Iſa.lxij. Gaudebit ſpon
ſus ſuper ſponſam. Item debent
eam paſcere paſcuis celeſtibus: ſi
cut boni paſtores: Ezec.xxxviij.
Suſcitabo paſtorẽ meũ q paſcat
eas. Et ibidẽ: de nõ paſcẽtibus
vhe paſtorib⁹ q paſcebãt ſemet-
ipſos. Jo.x. Bon⁹ paſtor aïaꝫ ſuã y
dat ꝓ ouib⁹ ſuis. Sꝫ ecõtra ẽ de
mltis: q nõ ſe tales exibẽt eccl'ie
ſibi cõmiſſe. De quib⁹ Ber. ſup
Cañ. omel. lxxv. Pauci ſũt ad
modũ q non q̃rant que ſua ſunt
Ex oibus caris eius. Diligũt mu
nera: nec poſſunt pariter diliger
xp̃m: q manus dederunt mamo
ne. Sed vnde hãc illis exubera
re eſtimatis rerum affluentiam:
veſtium ſplendorẽ: menſarꝝ luxu
riam congeriẽ vaſorꝫ argenteo-
rum ⁊ aureorũ: niſi de bonis ſpõ
ſe? Inde eſt: ꝙ iſta pauper inops
⁊ nuda relinq̃tur: facie miſeran-
da: inculta hiſpida: exanimis. ꝓ Z
pter hec: non eſt hoc tempore or
nare ſponſam ſed ſpoliare: nõ cu
ſtodire ſed perdere non defende
re: ſed exponere: nõ inſtituere ſꝫ
proſtituere: non paſcere ſed ma-
ctare ⁊ deuorare: dicente domio
Vhe illis qui deuorãt plebeꝫ me
am ſicut eſcam panis. ¶ Mul
tis alijs modis ſe habent eccl'ia-

ſtici ad eccliam ſponſam ſuaʒ: ſi
A ue ſuperiores prelati: ſiue inferio
res: qͥbus eſt aiarum cura com-
miſſa. Sunt eni ſicut agricultoꝛ
res: edificatores ſiue architectoꝛ
res. i. coꝛ. iij. Dei agricultura eſtis
dei edificatio eſtis ſeqꝫ. Et ſapiēs
architect⁹ fūdamētū poſui. ¶ Itē
B eccleſiaſtici habent ſe ad eccleſiā
ſicut milites eius: ⁊ ſicut vineaꝝ
plātatores. i. coꝛ. ix. Quis militat
vnꝗ̄ ſuis ſtipendijs? Quis plan
tat vineam: ⁊ de fructu eius non
edit? Et ſic multis alijs modis ſe
hñt prout infra dicet. Predicaꝛ
toꝛ ergo diuinus: de his conferat
cum clericis ⁊ eccliaſticis: ⁊ vt q
libet viuat ſm ſtatus ſui dignitaꝛ
teʒ: hortet quēlibꝫ: vt exerceat ſu
amꝫ debitam operationem ſꝫ gra
dum ſui miniſterij: ne de eis veꝛ
C rificet illud qḋ ait Ber. ad Euge
nium li. iij. Quid ſibi vult: ꝙ cle
rici aliqd eſſe: ⁊ aliqd videri voꝛ
lunt? Iniquū eſt minuſqꝫ ſinceꝝ
Nempe hitu milites: queſtu cle
ricos. actu neutrū exhibēt. Naꝫ
neqꝫ pugnant vt milites: neqꝫ
vt clerici euangelizant. Cuius er
go ſunt oꝛdinis? Cum enim vtri
uſqꝫ eſſe cupiunt vtrūqꝫ deſeruiꝛ
unt: vtrūqꝫ confundūt. Et vnuſꝛ
qſqꝫ ſgt i oꝛdie ſuo reſurgat. In
q̄ iſti. An nō q ſine oꝛdie peccaꝛ
uerunt ſine oꝛdine peribunt. ⁊c.

¶ Tertia diſtinctio. De infoꝛma
tione epiſcopoꝛum.

¶ Qꝛ ex clericis eligūt
epiſcopi: pꝛout dicit
e Hiero. epiſtola. xliij.
ingens ꝙ Alexādrie
a Marco euangeliꝛ D
ſta vſqꝫ ad heraclam ⁊ Dioniſiū
epiſcopos a pſbyteris ſemp vnū
eſſe electum: ⁊ in excellētioꝛi graꝛ
du collocatū: epm nominabant.
Quēadmodū ſi exercit⁹ Impeꝛ
ratoꝛem faciat: aut diaconi eligāt
de ſe quem induſtriuꝫ nouerit: ⁊
archidiaconū vocent. Quid eniꝫ
excepta oꝛdinatiōe epiſcopus ꝗ̄
pꝛeſbyter facit? Seqtur. Pꝛeſbyꝛ
ter ⁊ epūs. aliud etatis: aliud diꝛ
gnitatis eſt nomē. Et de hoc Hu E
go vbi. ſ. c. xij. Sacri canones difꝛ
finiunt: nemīnē in epm eligēduꝫ
niſi pꝛius in ſacris oꝛdinibus reli
gioſe fuerit cōuerſatus. ¶ Priꝛ
mo ergo ſunt omnes eccleſiaſtici
admonendi de ambitione digni
tatis ⁊ plationis cauenda. ¶ Se
cundo de electione canonice ac
legiptime facienda. ¶ Tertio de
dignitate eccleſiaſtica ac pꝛelatio
ne humiliter ⁊ cum timoꝛe ſuſciꝛ
pienda. ¶ Quarto de ipſa digni
tate iuſte ⁊ pꝛouide gubernanda.
⁊ de virtutibus ⁊ officijs ipſoꝛuꝫ
regentium.

¶ Capl'm pꝛimū. Qḋ auctoꝛitas
eccliaſtica non eſt ambienda.

Relatio eniꝫ ſiue digniꝛ
p tas poteſtatis non eſt in
oꝛdinate ambienda: nec cupidiꝛ
tate appetenda: nec pꝛeſumptuoꝛ

ſe aſſumenda: vt.s̃. in parte ha
bitum eſt parte prima.ꝓpter mul
tas cauſas: vt dictũ eſt ibi. Et ma
xime prelatio eccliaſtica: non eſt
F ambitioſe appetenda: tũ qꝛ minꝰ
eſt homini debita ꝙ̃ prelatio ter
rena. Illa eni vt ſepius debet ho
mini iure legiptime ſucceſſionis.
Non ſic aũt de prelatione eccleſia
ſtica: prout dr̃ Hebꝛ.v. Nemo
ſumat ſibi honorem: ſed q vocat
a deo tanꝙ̃ Aaron. Ideo dr̃ ec
cleſiaſtico viro: ꝙ eſt ſacerdos ſꝫ
ordinem Melchiſadech: de cu
ius ſucceſſione non legit. ¶ Itẽ
non eſt ambitioſe appetenda: qꝛ
G nimiũ periculoſa: ne aie cõmiſ
ſe pereant: ⁊ multũ laborioſa re
cte miniſtrantibus. i. Thi.v. Si
quis epiſcopatum deſiderat: bo
num opus deſiderat. Super qḋ
Hiero. epl̃a. xliij. Opus ĩqt nõ
dignitatem: laborẽ non delitias:
opus per quod humilitate decre
ſcat: non faſtigio intumeſcat. Sꝫ
qꝛ rarum eſt ⁊ difficile ſic appete
re opus ⁊ laborem: ſine honore
⁊ aliis: Ideo periculoſum eſt val
de: in prelationibus eccleſiaſticis
H appetere opus ⁊ laborẽ ſine aliis
¶ Item appetens: ſibi prelatio
nem conferri: eo ip̃o non eſt ve
rus epiſcopus aut p̃latus. ait Au
gu. ix de ci. c. xix. exponens illud
ad Thimo. Qui epiſcopatũ deſi
derat. Scopos intentio. Scopin
I latine diceret ſupintẽdere poſſu
mus: vt intelligat: ſe non eſſe epꝫ
qui preeſſe dilexerit non prodeſſe
Ille aũt prodeſſe poteſt: q pecca
tum exterminare ⁊ mores corri
gere valet: ſcit ⁊ vult. Ideo Ecc.
x. Noli q̃rere fieri iudex niſi va
leas virtute irrumpe iniquitates.
¶ Item non eſt appetenda inor
dinate prelatio maxime eccliaſti
ca ratione eq̃litatis nature homi
num: propter quam non dꝫ quis
appetere dominari vel preeſſe al
teri. Iob. xxxi. Nunqd nõ in vte
ro fecit me q ⁊ illum. Ibi Greg.
mor. xxxiij. an̄ fi. Sancti viri cuꝫ
preſunt non in ſe poteſtatẽ ordi
nis: ſed equalitatem conditionis
attendunt. nec preeſſe gaudẽt ho
minibus ſed prodeſſe. Sciũt eni K
ꝙ antiq patres non tã reges ho
minũ ꝙ̃ paſtores peccorum fuiſ
ſe memorant. Gen̄. ix. Terror ve
ſter ac tremor ſit ſuper cuncta aia
lia terre. Nõ dicit ſup homines.
Sequit. Contra naturam ſuper
bire: Eſt ab equali velle timeri.
¶ Item non eſt appetenda pre
latio propter poteſtatis lubricita
tem: ⁊ precipitij timorem. Unde
Sen̄: epl̃a. lxxxviij. Relique am
bitum timenda res eſt: vana: vẽ
toſa nullũ habens terminum. Et
ſeqtur. Non in prerupto illic tm̃
ſtabis ſed in lubrico. Et pꝰ. Que L
conqꝫ videtur eminere in rebus
humanis ꝙ̃uis puſilla ſint in cõ
paratione humillimorum ꝑ diffi
ciles tamen ⁊ arduos tramites
adeunt confragroſa in faſtigia di

gnitatū via. hec ille. Sic ergo diſficile ē in via ardua et lubrica ambulare: qn̄ homo cadat et aut titubet: ſic difficile eſt viuere in dignitate maxime ambienti eā qn cadat. Ut enim ait Gre. vbi. ſ. ſepe tranſitoria ptās animum p abrupta elationis rapit. Et qr eo qs extollit quo ſe ſuper alios videt: illum oportet quod ſupra ſe ē ſēper aſpicere: vt p conſiderationē veri dominij decreſcat tumor falſe dominationis.
M Difficile eni3 ē: in arduo ambulare et non cadere: niſi homo ſolidet timoris dn̄i pōdere. Jō Grego. vbi. ſ. Ma nu humillime conſiderationis deprimendus eſt tumor elationis Job. xxx. Eleuaſti me valde. ſcio qꝫ morti trades me. Ubi Grego. mor. xx. ante fi. Ad hoc ſolū fugitiue felicitatis aura ſubleuat: vt repente deteriꝰ in infimis ſternat Ideo Dauit humiliatus ait. Neqꝫ ambulaui in magnis neqꝫ in mirabilibꝰ ſup me. Diabolus eni
N ruit: qr elegit potius pēſſe q̄ ſub eē: ait Aug. xiiij de ci. c. xi. ¶ Itē non eſt appetenda ambitioſe prelatio propter deiectionem deprimentis ſeruitutis et propter varietatem multimode ſollicitudinis Job. xxxviij. Ecce Gigantes gemunt ſub aquis. Ubi mor. vl. añ mediū ait Gre. Quāto qs hic altius erigit: tanto curiſ grauiorib' onerat: eiſqꝫ ipſis populiſ mente et cogitatiōe ſupponit qbus ſupponit dignitate. Sequit. Homo in ſublime eleuatꝰ: tantos ſuper ſe ſuſtinet: q̄tos ſuppoſitos regit. Ideo Gigantes. i. prelati gemunt ſub aquis. i. populis: ait ibidem. Et poſt. Ipſa occupatio ſecularium dignitatū: tanto ſacilioribus vitijs premit: q̄to maioribus curis grauat. Humanꝰ gppe aius videre et deuitare peccata vtinam valeat vel getus. Un̄
O et vir ſanctꝰ vidit. deſideratas rerum celſitudines abſqꝫ peccatis miniſtrari non poſſe. vt enim ait Anſel. de ſimilitudinibus. c. xv. Sic eſt de ambitioſis: ſic de pueris venantibus papiliones. Qui dum illos ſequuntur cadunt in foueas.

¶ Caplm̄ ſcōz qūo ſancti pr̄es recuſauerunt dignitates.

O B dictas igitur cauſas et multas alias: de quibus ſupra parte prima vir ecclesiaſticus non debet eſſe ambitioſus ad habendam prelationez ecclīaſticam exemplo ſanctoru3
P patrum: ſicut beati Ambroſij. de quo legit in vita ſua qꝫ cum eſſet electus diuino oraculo: voce ſonante Ambroſium ep̄m: et omnes in eum conſenſiſſent: egreſſus ab ecclīa tribunal conſcēdit: et contra ſuam conſuetudinē tormenta perſonis adhiberi iuſſit: Nihilominꝰ populus clamabat. Peccatum tuū ſuper nos. Ipſe do reuertens domum: pſ̄m pro

ſiteri voluit: ⁊ mulieres publicas publice ingredi fecit: vt illis viſis populi intentio reuocaret. Et cuꝫ nec ſic populus acqeſceret: noct̄ ſilentio fugam iniit. Et cum Tici nuꝫ ſe pergere crederet: mane in uentus ad portam ciuitatis: nihil ominꝰ fugam petiit: ſed prodi/ tus eſt ab heſitio. ¶ Similiter le gitur de beato Gregorio: q̄ cum electus fuiſſet ab omnibus in pō tificem: ⁊ fugeret ad ſaltus ne cō firmaret: iditio colūne fulgide ſu per ſe deſcendentis inuentus eſt: prout dr̄ in vita eius. ¶ Similr̄ legit̄ de beato Marco: q̄ policē ſibi abſcidit: vt indignus ſacerdo tio haberet. ¶ In li. quoq; q dr̄ paradiſus legit̄ de ſancto Anto/ nio: q̄ cum fuiſſet in ep̄m poſtu latus ⁊ ad benedictionem duce/ ret: videns: ſe aliter nō poſſe eua dere: ferro ſiniſtram aurē radici tus coraꝫ oībus ſecuit dicēs. Sal tem vel nunc probat̄ nō poſſe qđ cupitis adimpleri: q2 nullus an/ re preciſus non dꝫ ordinari. Cui dorothe9 ep̄s. A iudeis lex iſta ſ uatur. Ego autem ſi dederis mi/ hi naribus truncatum aliquē ſed moribus p̄bum: non dubito: ipꝫ facere ep̄m. Ne aūt vim inferre Temptarent iratꝰ ait. Si m e vl terius cogitis: ēt linguaꝫ propter quā mihi moleſti eſtis abſcindā ⁊ tunc dimiſerunt eum ¶ Con ſimiliter legit̄ li. iij. Hyſtorie tri/ partite q̄ mortuo ep̄o apud Se ropolim: hylarionē monachum elegerunt ciues. Et cum ille cre/ bro refugeret Theophilus ſuade bat ei: ne ſacerdotium refutaret. Tunc ille promiſſit dicens. Cras quod domino placuerit implebi tur. Altera v̄o die venientes ad cellam eius cogebant eum. Qui bus ille ait. Prius oremus. Qđ cuꝫ Theophil9 laudaſſet: ⁊ ſimul orarent: hylarion terminuꝫ vite cum oſone illa ſuſcepit. ¶ Si er go ſancti prefati: diuinis cariſma tibus pleni: virtutibus ⁊ morib9 prediti vita eximij: ⁊ zelo diuini amoris ⁊ animarum ſalutis ferui di: ſic refutauerūt prelationes ec cleſiaſticas: ob multitudinem pe riculorum ſui ⁊ aliorum: quia te/ meritate p̄ fas ⁊ nephaſ nos eas aſſequi nitimur: Ideo Greg. i. paſtoralis. c. ix. ait. Qui virtutib9 pollens eſt: ad regimen coactus veniat: virtutib9 vacuus: nec co actus accedat. Et de hoc Ber. bn̄ in epiſtola ad Senonen̄ Archie piſcopum. Multi inq̄ non tan/ ta audatia ⁊ alachritate currerēt ad honores: ſi ineſſe ſcirent one/ ra: ſi grauari metuerēt: nec cum tāto periculo quarūlibet dignita tum inſulas affectarent. Sequit̄. Scolares: pueri: ⁊ impubes: at/ q; adoleſcentuli: ob ſanguinis di gnitatem promouent̄ ad eccleſia ſticas dignitates: ⁊ de ſub ferula trāſſerunt̄ ad principandum pre ſbyteris. Letiores dicerem: q̄ vir

gas euaſerint: ꝙ ꝙ meruerit ꝓn cipatum. Sed vhe terre: cuiꝰ rex puer eſt. ecc. x. O infrunita ambi tio ⁊ inſatiabilis appetitus auari X tie: in q̃rendo. ſ. aſcendere de gra du in gradum vſq; ad papatum vel in agregando eccliãs ſimul crudelis ambitio ⁊ incredibilis. Sed vhe qui coniungitis domũ ad domũ ⁊c. Et ibi mlta de hoc.

¶ Capłm tertium. De incõmodis ambitionis.

Tem. Ber. ad Eugeniũ li. iij. O ambitio: ambiẽtiũ crux: quomodo omnes torques omnibus places? Nil acerbius cruciat: nil moleſtius ingerat: niſi tamen apud miſeros mortales celebrius negotiis eius. An non limina apoſtolorum plus iã terit ambitio ꝙ deuotio? An nõ vocibus eius: noſtrũ tota die reſultat palatium. An nõ queſtibus eius: tota legũ canonũq; diſciplina inſudat? An nõ ſpolijs eius omnis italica inhiat inexplicabili auiditate rapacitas? Huic cõcordat Señ epła xlviij. Cupiditas] iquit omnis ingrata: ⁊ nemo eorum q in republica verſant quos vincat ſ; a q̃bus vincat aſpicit. Et illis non tã iocundum eſt multos poſt ſe videre ꝙ aliquem grauare. An ſe habet hoc vitium omnis ambitio ſeu omnis cupiditas: qꝛ icipit Z ſemper a fine. ſ. qꝛ appetit qð malus eſt. Et ponit exemplũ bonũ epła. lxxv. Vidiſtis ingt canem: miſſa a domino ſuo fruſta panis aut carnis aperto ore captantem Quicqd accepit: ꝓtinus integrũ deuorat: ⁊ ſemper ad ſpem venturi inhiat. Idẽ euẽit nobis. Quicquid enim expectantibus ꝓicit fortuna: id ſine vlla voluptate admittimus: ſtatim ad rapinam alterius attoniti ⁊ erecti. Hoc autẽ non euenit ſapienti: qꝛ plenus eſt hec ille. vere ergo ambitio inſtabilis eſt ⁊ iexplebilis. Ideo recte ait Ber. Crux ambientium ex q̃ plura aſſequit: plura ãbit. ⁊ Señ. A ij. de benefi. c. xix. Nunꝙ inquit improbe ſpei qð dal ſatis ẽ: ⁊ maiora cupimus quo maiora venerunt. multoq; concitatior eſt auaritia in magnarum opum congeſtu collocata. Vt flãme acrior vis eſt quo eſt maiori incendio emanat. Eque ambitio non patit quieꝙ in ea menſura bonoꝝ geſcere que quondam eius fuit impudẽs votum. Nemo agit de tribunatu gratias: ſed querit: ꝙ non eſt ꝓturaꝫ vſq; perductus. Neq; hec grata eſt: ſi deſit cõſulatus. Nec hoc qdem facit ſi minꝰ eſt qð vltra ſe cupiditas porrigit: ⁊ facultatem ſuam nõ intelligit: qꝛ nõ vn B de venit reſpicit: ſed quo tendit. hec ille. Ex quo igitur gẽtiles ſic deſpiciebãt honores: ⁊ refutabãt prout ait Val. li. iiij. de Fabio maximo: qui pene tantuꝫ in recuſandis honoribus geſſit ꝙtum ege

C rat in merendis:fideles ⁊ marie
ſapientes debent ſe ab ambitiõe
huiuſmodi cohibere. Et eo ipſo
non ſunt aſſumendi: ſed repellẽ-
di:quo deprehendunt eſſe ambi
tioſi:prout ait Grego.ix.regiſtri.
Et de hoc Poli.li.vij.multum.
Ubi ait. Dum ambitio inualeſcit
calcata eqtate eſt procedendum
in iuſticia. Sequit. Eſt videre ꝙ
plurimos aucupes in peccatum
honorum ꝑcipites: adherere po
tentibus: ſe reipublice iniurijs i-
miſcere temptantes viam: qua
ſe poſſint a latere vel aduerſo i al
tum tollere. Et hoc vel ratiõe ex
D penſarum: vel ratiõe nobilitatis.
vel ratione obſequiorum vel mu
nerum: vł ratione hypochritaliũ
ſimulationũ: vel fictarũ diſſimu
lationũ: allegãdo ſe indignos ad
officia dignitatum. Ut eniꝫ ait ibi
cum quidam ambitioſius mona-
chus ad abbatiaꝫ quam preeme
rat vocare ⁊ ille modeſtiaꝫ ſimu
lans: vt auidius peteret onus re
fugeret: ⁊ confiteret: ſe palã tante
rei indignuꝫ: Plane ait pꝛīceps
indignus es:qꝛ eam clam: mihi
E data pecunia emiſti: ſummamqꝫ
expreſſit. Sed per me non ſtat:
quo minus pactio ipleat. Liber
me haberi iuſtum eſt. ⁊ tu domũ
radeas: vt qui dignus eſt: deſti-
tute preſuletur ⁊ preficiat eccłie.
¶ Sed aliter accidit nũc ꝺ mul
tis qui preficiũt mõis dictis. Ibi
dem narrat: ꝙ vacante eccleſia
Nolana campanie: ad Cancella
rium regis acceſſerunt tres viri. ſ.
abbas: archidiaconus. ⁊ prepoſi
tus regni cauſã agens fratris ſui
clerici. ſinguli offerentes pecuni-
am ꝑ dicto epiſcopatu. Emptio
autem ⁊ venditio: vndiqꝫ facta ẽ
De ſolutione implenda cautũ eſt
dieſqꝫ prefixus electionis ſollẽ-
niter celebrãde. Cumqꝫ ad dieꝫ
archiepiſcopi ⁊ epiſcopi cõueniſ
ſent. prefatus cancellarius com-
petitorum cauſas expoſuit: ⁊ qc-
quid cũ quolibet dictorum egiſſꝫ
dicens ſe exinde de epiſcoporum
ſnia proceſſurum. Damnatis er- I
go competitoribus ſymoniacis:
pauper monachus: ⁊ tocius rei
ignarus canonice eſt electus ap
probatus ⁊ introductus. Illi vo
tres coacti ſunt ſoluere id in quo
ſe obligauerant vſqꝫ ad nouiſſi-
mum quadrantem. ¶ Utinam
ita agat cum proceribꝰ noſtris q
omnes ſedes olefaciunt attentiꝰ
⁊ curioſiꝰ ꝙ odorat vis aut ſaga
citas canum: vt formellas lepoꝝ
aut ferarum latebras deprehẽdãt
vt ait ibidem. Apparet ergo ſtul
ticia talium maxime carentiuꝫ ſa
pientia virtute ⁊ induſtria guber
nandi: q ambiũt eſſe gubernato-
res nauis que eſt eccleſia in hoc
mari magno: irruentibus tot vẽ
tis temptationum: ⁊ conquaſſan
tibus tot fluctibus tribulationuꝫ:
ne ſubmergantur in diluuio pec K
catorum: qa maledictum ⁊ mẽ-

datium ⁊

datium: ⁊ homicidium: furtū ⁊
adulterium inundauerūt. Oſee.
iiij. vnde Tulius.i.de offi.c.xxv.
ait.ſm Platonem ſimiliter eos
facere qui inter ſe contendunt: vt
potius rempublicaz adminiſtrēt
ac ſi naute certarēt q̄s eoꝝ potiſ-
ſime gubernaret. Ceſſʒ ergo oīs
ambitio ab eccleſiaſticis.

¶ Capl'm.iiij. Qō electio rite eſt
facienda.

N On enim ſunt aſſumen
di ad eccleſiaſticā ꝓlati-
tionē: ob iprobaz ambi-
tionē: ſʒ ſūt eligēdi cano
I nica electiōe: vt habitum eſt.ſ.a
Hier. dicēte: ꝙ electio rite ē faciē
da: nō ob aliquā cōmoditatē tē
poralē eligētiū: vel emolumenti
ſpez: nec ob humanā itercessionē
ſuaſionē: aut comiationē: nec ob
iordinatam ad perſonā eligibilē
affectionem: aut carnalez cogna
tionem: ſed ſunt eligendi ob diui
ni honoris cumulationez: ob ec
cleſie comoditatem: ob profect⁹
⁊ vtilitatis aiaꝝ ſpem: ⁊ ob virtu
tum ac moꝝ ipſius eligendi per
fectionem. De qua electione: de-
cretorum di.xxiij. Qui epūs ordi-
natus. De ſolēnitate vō electiōis
di.lxij. Epūs duz fuerit. Et qꝛ ſibi
mltum de electionibus: ideo bre
uiter hic. Ab anno autem quin-
quagenario cuſtodes vaſoꝝum
erant de tribu leui. Numeri.viij.
K Super quod Gregorius mora.
xxiij. dicit: ꝙ ꝑ vaſa fideles ſigni
ficantur quoꝝum curam ſuſcipe-
re nō preſumant: niſi q̄ bella tē-
ptationum ſubegerint. vnde ait
dominus ad Moyſen. leui. viij.
Congrega omnez cetum ad ho
ſtiū tabernaculi i electiōe Aaron
⁊ filiorum eius: vt ſciant omnes
ꝙ qui preſtantioꝛ eſt ex omni po
pulo: doctioꝛ: ſanctioꝛ: ⁊ virtutib⁹
eminentioꝛ: ille eligatur ad ſacer
dotium. Ait autem ibi Origeñ.
in glo. Ideo qui alijs modis eli-
gunt ꝙ̄ predictis timeant dei iu
diciū: ⁊ ſibi imputari damna ⁊ ꝑ
ditionem aiaꝝ ⁊ ruinam eccleſie
que deſtituitur in inſtitutiōe ma
li prelati. vnde narrat Gregori⁹ L
dial'. iiij. c. ix. de Paſcalio qui re-
ſpondit: ꝙ loco penali deputatus
fuerat nulla alia cauſa: niſi ꝙ in
partem Laurentij ꝯ Simacum
ſenſit in eligendo euz ad ordinez
pontificatus. vt enim ait Grego.
ꝑ̄o regiſtri: Neceſſe eſt vt om-
nes culpas ⁊ negligētias ſibi im
putet qui miniſteriū virtutis in-
firmo cōmiſit. Et loquitur de mi
niſterio prelationis. Et qꝛ eligen-
tes quodāmodo cōmittūt mini-
ſterium electo: ſi ille ſit deffectuo
ſus ⁊ negligēs: culpe ⁊ negligen
tie illis imputande: niſi qō eēt ab
ſurdū: ille ſe modis aliquib⁹ in-
geſſiſſʒ prece: aut precio: vel ſua-
ſionib⁹ importunis: cū ſm Apo.
nemo ſumat ſibi honorē ſed qui
vocatur a deo.

¶ Capl'm.v. Quis intentiōe de-

bet electus conſentire: ⁊ de nomi
ne epiſcopi.

Electus ad prelationem
eccleſiaſticā rite mō ſu-
pradicto conſentiat: non
ex preſumptuoſa cupiditate non
M dominandi libidine: non ex cor-
dis inani iocunditate: ſed intētio
ne obediendi voluntati diuine: et
appetibilitate miniſtrandi deo: ⁊
deſiderio acquirendi lucrum ani
marum: ⁊ affectu proficiendi in
eccleſia dei. Et hoc cum humili-
tate: timore: ac tremore: ait Aug.
ix. de ci. c. xix. Non eſt in hac vi-
ta inquit in actione amādus ho-
nor ſed' opus quod per eundē ho
norem fit vel poteſtatem ſi recta
atq; vtilis ſit. i. vt valeat ad vtili-
tatē ſubditoꝝ: q̄ ſm deū eſt. vt. n.
ait Apo. Qui epatū deſiderat.
bonū op' deſiderat. Seqt. Epa-
N tus nomē ē opis n̄ honoris: vt ha
bitū eſt. ſ. ⁊ Grego. i. paſtoral'. c.
viij. dicit: q qui preeſſe concupi
ſcunt: ad vſū ſue libidinis inſtru
mentum aplici ſermonis accipi-
unt. quo ait. Qui epiſcopatū. ⁊c.
Quia Apoſto. laudans deſideri
um: in pauorē reddit qd lauda
uit: cū ait. Oportet epiſcopum ir
reprehenſibilē eſſe: vnius vxoris
virū: ſobriū: prudentem: pudicū
ornatum: hoſpitalem: doctorem
nō vinolentū: non percuſſorem
ſed modeſtū: non litigioſum: nō
O cupidū: ſed domui ſue bene pre
poſitum: filios habentem ſubdi
tos cum omni caſtitate. ⁊ ſic de
aliis virtutibus quas enumerat
ibi bene. Sequitur. Illo tempo-
re hoc dicitur quo quiſq; plebi-
bus preerat: pars ad numerum
ducebatur. Tunc enī fuit lauda
bile epatum querere: quando p
hunc modum: quenquā dubiū
non erat ad ſupplicium perueni P
re. Cū humilitate igitur ⁊ pauo
re ſuſcipiendū eſt onus prelatio
nis: ait Augu. de ci. vbi. ſ. di. Lo
cus ſuperior ſine quo popul' re-
gi non poteſt: ⁊ ſi ita teneat ⁊ ad
miniſtretur vt decet: tamen inde
center appetitur. Quāobrē otiū Q
ſanctum querit charitas virtutis
⁊ negocium ſanctū ſuſcipit neceſ
ſitas charitatis. Quā ſarcinā ⁊ ſi
nullus imponit: precipiēde atq;
intuende vacandū eſt veritati.
Si aūt ipoit: ſuſtinenda eſt pp R
charitatis neceſſitatē. Sed nec
ſic: vitatis dilectio deſerāda eſt:
vt ſubtrahatur illa ſuauitas: ⁊ op
primat iſta neceſſitas. hec ille. Et
de hoc Greg. vij. regiſtri dicit: q
ſicut loc' regiminis deſiderātib'
eſt negād': ita fugiētib' offerēd'
ne quis ſumat ſibi honorē ⁊c. Et
li. ix. Sicut g inuitat' renuit: q̄-
ſitus refugit: ſacris eſt altarib' ad
mouendus: ſic g vltro ambit. vl'
importune ſe ingerit eſt pculdu-
bio repellendus. Nam qui ſic
nititur ad altiora cōſcendere: qd
aliud agit: niſi vt creſcēdo decre
ſcat: ⁊ aſcēdēdo exteri': ad pſū-

da deſcendat? Sequitur. Eligen
S dus videat qd imitetur: diſcat
qd doceat: informet quod teneat
Nam caſum appetit: q ad ſumma
faſtigia poſtpoſitis gradibus per
abrupta querit aſcenſu3. Qui er-
go ſuſcipit onus: ob dei honorez
et ꝓximoꝝ vtilitatē ſuſcipiat: ſi ad
hoc idoneus ē et vtilis: vt paſcat
gregē dei paſcuis diuinaꝝ ꝑdica
tionū: ꝓut ait Greg. vii. regiſtri.
Si is qui valet inquit: dei oues
renuit paſcere: oñdit ſe paſtorez
ſummū minime diligere. Si enim
vnigenit9 patris: ꝓ explenda vti
litate cōi: de ſecreto pris: ad pu-
blicū noſtruz deſcendit: qd nos
dicturi ſum9: ſi ſecretum noſtrū
T ꝑponamus vtilitati ꝓximorum?
Nā ſicut toto deſiderio debem9
occupationem fugere: ita ſi deſit
q predicet: occupationis onus li-
benti neceſſe eſt humero ſubire.
vt patet exemplis duoꝝ ꝓphetarū
Ait enim Iſaias. vi. ecce ego mit-
te me. Aut Hiere. i. c. neſcio loq
Quod. n. vn9 hūiliter acceptauit
alius laudabiliter expauit. vnus
V enim voluit ꝓximis ꝓdeſſe per
vitam actiuam: alius vō: amori
conditoris inherere ꝑ contem-
platiuā. Sup qd ſilr q̄ſi idē pro
paſtoralis. c. vij. Nullus igitur ſe
extollat ex tali electione: ſed ma-
gis ſe humiliet ait. Ber. ad Ar-
chiepiſcopum Senon. Noli in-
quit altum ſapere. In alto enim
poſito: non altū ſapē difficile eſt:

X et oīo inuſitatū. Sed q̄to inuſita
tius: tanto glorioſius. Sequitur
Nō ergo felices q: ꝑeſtis: ſed ſi
non ꝓdeſtis vos infelices putate
Debet enim cogitare prelatus et
opa que aſſūpſit et pericula quib9
ſe imiſcuit: dāna aīaruz ꝓ quib9
ſe obligauit: et occupationuz faſti
gia que incurrit. ait Aug. epiſtola
lxvi. peto: vt cogites: nihil in hac
vita hoc tpe eſſe felicius facilius
leti9 et oībus acceptabilius epiſco
pi aut preſbyteri aut diaconi offi
Y cioſi tamen ꝑfunctorie aut adu-
latorie res agitur: nihil apud deū
miſerius triſti9 et damnabili9. Et
poſt. Nihil difficili9 ꝑiculoſius et
laboroſi9 taliū officio. Sed apud
deum nihil beatius: ſi eo modo
militatur q̊ imperator noſter iubet
ſcilicet ieſus xpus. Et poſt: de ſe
loquens ait. Quid exiſtimem ſi
ſecūdas locus tabernaculoꝝ tra
deretur illi q remū tenere nō no
uerat? Si ergo ſic humiliter de
ſe loquitur Augu. preditus omni
ſapientia et virtutum eminentia:
q̄to magis debet qs cū timore et
Z humilitate onus prelationis aſſu
mere? Iō beatus Gre. ꝯſiderās
pericula ꝑlationis aſſumpte plā
xit multum de aſſumptione ſua
ad tale onus: ſicut ait ipſe primo
Regiſtri. Cor meum inquit vere
ligit me. Nolite me vocare Noe
mi: filios enim ꝑdidi. i. opera cō
templationis ꝓpter terrenas cu
ras. prius eram ſuper altitudies

terre:ſed poſt cauſarum fluctib⁹ A ⁊ tempeſtatib⁹ depreſſus. Et po nit exemplum. Simia:leo vocari põt:ſed fieri nunq̃ põt. Quaſi dicat vocari poſſum papa vel ſummus pontifex:ſed nõ fieri talis qualis eſſe debet papa. ſ3 meum iudiciũ. Mira ergo humilitas ſanctoꝝ antiquoꝝ: vel in fugiendis talibus prelationibus vl' in acceptandis cũ timore:tremore: ⁊ humilitate: charitate cogente. ⁊ plangenda eſt temeritas modernoꝝ in ambiendis talib⁹ prelatiõib⁹: vl' temerarie ſuſcipiẽdis.

¶ Capl'm. vi. Qualis debet eſſe epiſcopus poſt conſecrationem.

Qualis autem debet eſſe epiſcopus poſtq̃ eſt electus ⁊ conſecratus determinat Apoſto. i. Thi. iij. vbi ait. B Oportet epm irreprehenſibilem eſſe ſobriu3 prudentem. ⁊c. vt. ſ. Quas virtutes explicat Hiero. epiſtola. xliiii. quaſi per totu3. vñ ait ibi ſuper illud ad thimoteu3. Si quis ſine crimine ⁊c. vno ſermone omnes virtutes cõprehẽdit. De quibus virtutib⁹ ibi ſufficienter. Qualis etiam debet eſſe epiſcopus habetur decretoꝝ di. C xxv. Nũc ꝑ ſingulos: ⁊ di. lxxxi. & ordinãdis. ⁊. lxxxvi. Si qs &o. Iugiter ergo cogitare debet epſ interꝑtationẽ nominis ſui. Scopos enim intentio interpretatur ⁊ ſcopin ſuperintendere. Inde dictum vocabulum: ꝙ ille qui preficitur ſuperintẽdat ſm Aug. ⁊c. de ci. Et eſt nomẽ operis nõ honoris: vt dictũ eſt. Et vt ait Ber. ad Eugenium: epi nomẽ nõ dominum ſonat ſed ſeruitiũ. Ideo debet iugiter intendere tam ſibi q̃ gregi cõmiſſo. Act. xix. Attẽdite vobis ⁊ vniuerſo gregi in q̃ poſuit vos deus regere eccleſia3 Et. i. Pe. viii. Non dominãtes in clero. Et de nomine epi Ber. D ad Senoñ. dicit: ꝙ ſm ethimologiam: pontifex dicitur ſeipſum faciens pontem inter deũ ⁊ ppl'3. pertingit enim pons ille vſq3 ad deum ea fiducia: qua non ſuã ſed illius querit gloria3: ⁊ vſq3 ad ꝓximũ ea pietate qua non ſolũ ſibi ꝓdeſſe deſiderat ſed ꝓximo. Se quit. Offert deo bon⁹ mediator preces populoꝝ: reportans illis a deo benedictionẽ ⁊ gl'ia3. Supplicat maieſtati ꝓ exceſſib⁹ delinquentiu3: vindicat in peccantes ꝓ iniuria: nec populi requirit datum ſed lucrum nec dei vſurpat gl'iam: ſed querit gr'a3. Memor ergo eſſe deb3 epſ iugiter ſui nominis: vt viuat viuaciter: ⁊ operetur virtualiter ea que nomen exprimit: ne dicatur ei Apoca. iij. c. Nomen habes ꝙ viuas ⁊ mortuus es. Similiter debet eſſe memor ſue excellentie ⁊ dignitatis. vt ſit omnib⁹ in exẽplũ: ait Hierony. epl'a. xciij. loquens ad epm E In te omniũ oculi diriguntur. Domus tue cõuerſatio quaſi in ſpe

cula conſtituta: eſt magiſtra pu/
blice diſcipline. Quicqd feceris:
id faciēdū ſibi omnes putāt. Ca/
ue: ne ꝯmilitas: qꝫ aut q reprehē/
dere velint: digne laceraſſe vide
antur: aut qui imitari: cogantꝫ de
linquere. Et ibi loquens de q̄daꝫ
ait. Subuenire pauperibus: viſi
tare languentes: ꝓuocare hoſp
F cio: lenire blanditijs: gaudere cū
gaudētibus: cecoꝝ baculus: eſu/
rientium cibus: ſpes miſeroꝝ:
ſolatiuꝫ lugentiū fuit. In ſinglis
virtutibus eminebat: quaſi cete
ras non haberet. Sic enim epūs
memorans ſue dignitatis eminē
tiam ꝓuocabatur ad vite ⁊ virtu
tum excellentiam.

¶ Capłm. vij. Qđ epiſcopus ca
ueat ab omnibus vitijs: ⁊ ſpecia
liter a gula.

E licet oēs virtutes quas
G enumerat Apo. i. Thi. iij.
epo ſint neceſſarie: tamē
ſpāľr cauere dꝫ vitia q̄ ſunt maio
ris iꝑfamie: q̄lia ſunt carnalia vi/
tia. ſ. luxuria: gula: auaritia ⁊c. ⁊
ſtudere ad hn̄dū v̄tutes oppoſi/
tas. vñ ait ibi Apo. Non oportet
epm eſſe vinolētū. Super quod
H ait Hiero. illud exponens epiſto
la. lxxxiij. vinolentia ſcurrarum
eſt. i. cōmeſſatoꝝ. venter enim
mero eſtuās cito deſpumat in li/
bidinem. In vino enīꝫ eſt luxu/
ria: in luxuria eſt voluptas. in vo
luptate impudicitia. Qui enīꝫ lu
xuriatur: viuens mortuus eſt: q

aūt inebriatur ⁊ mortuus ⁊ ſepul
tus. Noe ad vnius hore ebrieta I
tem femora nudauit: q̄ per ſexcē
tos annos ſobrietate contexerat.
Gen̄. xix. Loth p temulentiam
neſciens libidini miſcuit inceſtū
⁊ quem Sodoma nō vicerat vi
na vicerunt. Gen̄. xviij. Sacer/
dotibus enim legalibꝰ ꝓhibitum
fuit vinū. leuit. x. in figura exter/
minande temulentie: ⁊ ſobrieta/
tis habende in ſacerdotibꝰ euan
gelicis. Q̄to enim dignitas excel
lentior: perſona honorabilior: cō K
uerſatio celeſtior: ⁊ operatio ſpiri
tualior: tanto magis eſt cauenda
vinolentia ⁊ ebrietas: que ⁊ digni
tatem vilificat: perſonā dehone/
ſtat: ꝯuerſationē infamat: ⁊ ope/
rationem debitaꝫ impendit. Iō
ait Saluator diſcipulis. Cauete
ne grauent corda veſtra crapula
⁊ ebrietate. ¶ Item cauenda eſt
prelatis laſciuia corporis ⁊ temu
lentia: ne ad coꝝ exemplū ſubdi
ti ad vinolentiaꝫ relaxentur. Ait
Gre. mora. i. Cum maiores vo/ L
luptati deſeruiūt: nimiꝝ minori/
bus laſciuie frena laxantur. Iob
xxx. Si quando ridebā ad eos: n̄
credebant vbi mora. ait Grego.
Duꝫ nos quaſi licenter letos aſpi
ciunt. ſ. ſubditi ipſi ad illicita re/
ſoluuntur. Et ibidem prelatus ēt M
arridēs timeri debet: ⁊ iratꝰ ama
ri: vt cum nec nimia leticia vileꝫ
reddat: nec immoderata ſeueri/
tas odioſum. Ad alioꝝ ergo co/

hibitionem cauere debet prelat⁹
a voluptatis laſciuia: ⁊ indebita
leticia. vnde ⁊ ſancti amplius ſe
macerauerūt ⁊ cohibuerūt poſt
ꝙ erant epiſcopi ꝙ ante. Sicut
legitur in vitis patrū lib.ij.parte
x. de abbate vatica: q poſtꝙ fa-
ctus eſt ep̄s multum coarctabat
aiam ſuam in duritia ꝯtinētie. A
quo cū diſcipulus quereret: qua
re ſic ſe non cruciauerat exiſtens
N in heremo: reſpōdit. Fili ibi erat
ſolitudo: quies: ⁊ paupṫas. Pro
pterea volebā gubernare corpu
ſculū meuz: ne infirmarer ⁊ que
rerem qđ nō haberē: Nūc autez
qꝛ hic ſeculum eſt: ⁊ occaſiones
ſunt plurime excedēdi: ⁊ ſi infir
mitatem incurro: ſunt qui ſuccur
rant: nō ꝑdam ꝓpoſitum mona
chi. Iſte ſanctus auſterior fuit ſi
bi poſt aſſumptā dignitatē ꝙ añ
Sed multi faciūt econuerſo: qui
magis ſibi auſteri ſunt añ digni
tatem adeptaz ꝙ poſt. Tūc eniz
magis indulgēt delitijs ꝙ ante ⁊
forte ſi duri⁹ viuere vellent: non
O habent gratiā ad hoc vt pri⁹. Si
cut legitur in vitis patrū li.ij.pte
xv. de abbate Ophyn: qui cū eēt
monach⁹: nimis dure tractabat
vitam ſuam. Sed cū fact⁹ ep̄us
vellet ipſa duritia vti in ciuitate
quam in heremo habuerat: non
preualuit: Ideo proſtrauit ſe in
ꝯſpectu dñi di. putaſne dñe: pp
ep̄atum diſceſſit a me gratia tua
⁊ reuelatum eſt ſibi: ꝙ non. Sed
qꝛ tunc ſolicitudo erat: ⁊ cum nō
eēt hō: deus ſuſceptor tuus erat.
Nunc aūt in ſeculo es: ⁊ vbi ho
mines auxiliāť tui. ⁊ ita ñ habes
tantam grām ad auſtera toleran
da: ſicut ante. Sobrietas igiť ful
geat in ep̄is veraciter: vt iugiter P
intendere poſſint diuinis contē-
plationibus: ⁊ officia ſua ſine im
pedimento diſpenſare ſubiectis.

¶ Capl'm. viij. Qđ ep̄us caueat ab omni luxuria.

Tez caſtitas purior: ſin
cerior: euidentior ⁊ vir-
tuoſior debet eſſe in ep̄o
ꝙ in alio: cū vita ſua ſit ſpeculuz
alijs vt dictū eſt. Iō ait Apo. ꝙ Q
oportet eū eſſe vnius vxoris vir.
Sup qđ Hiero. dicta ep̄la. dicit:
ꝙ nullo mō bigami vel cōcubi-
narij: cathenis inſerti debēt ſubi
re miniſteriū. vñ ⁊ ſacerdos le-
galis vxorē virginē debuit acci-
pere ñ viduā leui. xxi. ne honorē
pollueret ſacerdotij. Quāto. n. di
gnitas eminētior tāto caſtitas ne
ceſſarior. Et qꝛ dignitas ep̄oꝝ ſub
limior: iō ſūme puritas caſtitatis
eſt eis neceſſaria. Iō canones in
terdicūt mľieres hitare cū clicis R
paucis exceptis, ꝑut habitū e. d. a
Grego. ix. Regiſtri. vbi ait. per-
uenit ad nos: quoſdā ep̄oruz ſub
pretextu ſolatij in vna domo cuz
mulieribus cōuerſari. Sed ne ꝑ
hoc ſubſanatorib⁹ iuſta obtrecta-
tionis detur occaſio: aut ꝑ facilez
inimicus mām detractionis aſſu

S mat: hec compeſcas: ne cohabi-
tare patiaris: exceptis his quas
ſacra canonũ cenſura permittit
ſcilicet matre: amita & germana.
Melius tñ faciũt: ſi ẽt a taliũ co
habitatione oĩo cõtineãt. Et reci
tat ibi: qđ dictum eſt. ſ. de beato
Aug. q non conſenſit: ſecũ habi
tare ſororẽ. Que cũ ſorore inquit
ſunt: ſorores mee nõ ſunt. Seqt
Docti viri cautela: dz nobis eſſe
magna inſtructio. Nã incaute p
T ſumptionis eſt: qđ fortis pauet:
minus validã non timere. Et ſa
pienter illicita ſuperat qui didicit
non vti cõceſſis. Exemplum de
Andrea epo: quem tẽptauit dia-
bolus de ſanctimoniali ſecũ co-
habitante. de quo .iij. dial. c. vij.
Nulla enĩ debet eẽ familiaritas
epõrũ ad mulieres. vnde legit
ibi de Joãne papa: q poſtq̃ eq-
V tauerat quẽdã equũ ſibi acomo
datũ a quodã nobili: poſt eiꝰ ceſ-
ſionẽ: mulierem vxorẽ illiꝰ nobi-
lis ferre recuſauit. veneranda er
go pontificis caſtitas: cui ſe detu
lit beſtia irratiõalis. Sacerdotes
enim gentiles eſſe non poterant
niſi eſſent vniꝰ vxoris viri. Et vir
gines dee veſte & Appollinis in
X perpetua v̓ginitate marcebãt: vt
ait Hiero. epl'a. xxvi. & hoc idẽ
epiſtola. lxxxiiij. & lxxxviij. vbi đ
clericoꝝ caſtitate.

¶ Capitulũ nonum. Qđ epiſco
pus caueat ab omni auaritia.

ſ Similiter in epiſcopo de-
bet eſſe munifica largi-
tas in elemoſynaꝝ erro-
gatione: & hoſpitalitatꝭ ſectatione
vñ Apo. Oportet epm eẽ hoſpi-
talẽ beniuolum. &c. Sũme autẽ Y
cauẽda eſt auaritie cupiditas epi
ſcopis ait Hierony. epl'a. xxxiiij.
Glia epiſcopi eſt inqt pauperũ
operibus puidere. Jgnominia
ſacerdotis eſt pprijs ſtudere diui
tijs. Et hoc iđ: qꝛ rerũ eſt diſpen
ſator non dñs. Ait ibidẽ. Jlle op
timus diſpenſator eſt qui nihil ſi
bi reſeruat. Et ibidẽ. Timidus di
ſpenſator es. Dimitte largitorem
vt ſua ipſe diſtribuat. Jdeo epus
debet eẽ munificus & pius in ele
moſynarum largitione: ſibi ẽt ali
quantulũ ſubtrahendo: & põpo-
ſas expẽſas deuitãdo: vt amplio- Z
res elemoſynas facere poſſit. ex-
emplo ſancti Exuperij epiſcopi:
de quo ait Hiero. epl'a. lxxij. di.
q ipſe: vidue ſareptane imitator
eſuriẽs paſcit alios: & ore pallente
ieiunijs: fame torquetur aliena:
omnemq ſubſtantiã: xpi paupe
ribus errogando. Qui talis eſt:
in celo theſauriçat: exẽplo Pau
lini Nolenſis epi. de quo Aug.
i. de ciui. c. x. dicit: q qñ Nolam
barbari vaſtauerũt: & ipſe ab eis
teneretur in corde dñm pcabat. A
di. Dñe nõ excrucier pp aurum
& argentum: vbi enim ſunt oĩa
mea tu ſcis. Jbi. n. oĩa ſua habe
bat: vbi eũ theſauriçare monue

rat qui mundo mala ventura ꝓ/ dixerat. errogauerat enim paupe rib⁹ ſua: ⁊ in celo theſauriẓauerat omnia enim expenderat in erro gatione elemoſynaꝝ. liberatiõe captiuoꝝ: ⁊ ſeipſ̄ȝ dedit ꝓ filio vi due liberando: ꝓut narrat Gre. iij. dial̄. c. i. Multū eſt enim deo

B acceptandus eps̄ elemoſynarius vn̄ ⁊ ꝓpter pietatē in elemoſyna largienda placuit ml̄tū deo bea/ tus Greg. ſic legitur. in vita ſua. Qui tāte fuit hoſpitalitatis: vt pe regrinos ad menſaȝ quottidie in uitaret. Et cū quadam die mini/ ſtraret aquam pauperi: ille diſpa ruit: ⁊ nocte xp̄us apparuit ei. di. Ceteris diebus me in membris meis: hac nocte in meipſo ſuſcepi ſti. ¶ Similiter legitur ibi: ꝙ cū eſſet mõachus: ⁊ in penetralib⁹ monaſterij a matre leguminib⁹

C paſceret: apparuit vnus naufra/ gus pauper qui petijt ab eo aliqd Cui cõpatiens dedit numiſma. Qui eadem die rediijt petens vt prius. Et tunc precepit veſtiario dari ſex numiſmata. Et cum co gnouiſſet non eſſe numiſmata in veſtibulo. nec aliquid alid: diſcū argenteū in quo mittebant ſibi a matre legumina dari ꝑcepit: ne triſtis abiret. Cū autẽ poſtea eēt factus papa: ⁊ quottidie ante mē ſam eius comederēt duodecim pauperes peregrini: quadā die vi dit treſdeciȝ: quoꝝ vn⁹ narrabat ſtatuȝ ſuū: nūc iuuenis nunc ve tulus apparens. A quo cū beat⁹ Gre. quereret: qd̄ eſſet nomē ſu/

D um reſpondit. Cur queris nomē meū qd̄ eſt mirabile? Et adiūxit Ego ſum naufragus ille: cui dedi ſti numiſmata ⁊ ſcutellam. Et il la die deſtinauit de⁹: te futuꝝ pre ſulem romane eccleſie ⁊ vicariū beati Petri: qui diſtribuit cuili/ bet prout opus erat. Sum enim angelus dei: ⁊ cuſtos tu⁹ vt quā/ cunq; reȝ poſtules impetrare va leas. Quo audito ait beat⁹ Gre. Si ſic deus ꝓpter paruum mu/ nuſculuȝ mee paupertatis fecit: Q̄ta reſtituet: ſi in preceptis eius ꝑmanens: plurima ſtuduero de pluribus errogare? Et ibi legitur de magnis elemoſynis ſuis: ⁊ de

E tribus millibus ancillaꝝ xp̄i taȝ pro lectis q̄ȝ pro quottidianis ex pēſis ab eo refectis. Epiſcopi igit̄ attendere debēt: ꝙ ſunt ſucceſſo res apoſtoloꝝ qui diſtribuebāt cuilibet prout opus erat de his q̄ ponebantur an̄ pedes eoꝝ: actu. viij. ⁊ ꝙ ſunt rerum pauperū diſ pēſatores ⁊ patres pauperꝝ ſpūa/ les: ⁊ debitores: vt de reb⁹ eoꝝ illis elemoſynas largiantur: ait Ber. in epiſtola ad Abbatē Gu lielmū. di. ꝙ in gentilib⁹ gentilis arguebat. Dicite inquit pōtifices

F in ſacco quid facit aurū: qd̄ ſciȝ eſt ad cõeȝ vtilitatem: vel paupe rum neceſſitateȝ releuandā. Au/ rum inutiliter eſt in ſacco cuȝ eo pauperū neceſſitas non releuat̄.

Nec ſolum debent elemoſynas
facere pauperibus hoſtiatim mē
dicantibus ſed alijs ſubditis ⁊ pa
rochianis penuriam patientib⁹:
⁊ illam cooperientibus pro pudo
re vel verecundia quibus pium
G eſt ſubuenire. Unde legitur in vi
tis patrum libro.ij. parte.xiij. de
quodaꝫ epiſcopo qui accepit gra
tiam vt ſingulis petentibus ele
moſynaꝫ daret. Et cū veniſſꝫ ad
eū mulier quedam veſtita vete
rib⁹: apiēs manū voluit dare m̄
tū: ⁊ clauſa ē man⁹: ⁊ leuauit pa
H rū. ⁊ vēit alia mulier bene īduta:
Qui vidēs veſtes eius miſit ma
num volens dare parum: q̄ aper
ta eſt: ⁊ leuauit multum. Quod
admirans inquiſiuit de illis mu
lieribus ⁊ inuenit ꝙ illa que bo
nis veſtibus vtebat: de honeſtis
mulieribus erat: ⁊ ad paupertatē
deuenerat: ſed pro opinione na
talium ſuorūꝫ induebat ſe bonis
veſtibus. Alia do: cauſa queſtus
veſtierat res vetuſtas. Ūn̄ ⁊ fre
quenter magis piū eſt ſubuenire
nobilibus pauperibus vel hone
ſtis ſuam paupertatē pro verecū
dia diſſimulantibus ⁊ cooperien
I tibus: q̄ mendicantib⁹ hoſtiatiꝫ
⁊ effronter petentibus: Et de exē
plis erogandi elemoſynas pau
peribus legit in vita Johannis
elemoſinarij per totū. Ubi narra
tur de illo: q ad dn̄m ait. Uidea
mus dn̄e: qs prius defficiet: vel
tu in dando mihi vt erogem vl
ego dando pauperibus que das
mihi. Unde ⁊ mīas ſibi deſpon
ſauerat: vt dr ibidem.

¶ Capl'm. decimū. Qd̄ ep̄us ſit
hoſpitalis in domo ſua.

Et non ſolum dꝫ eſſe ep̄s
e elemoſynarius erogan
do elemſynas paupibus
mēdicantibus ſed debet eſſe ho
ſpitalis. oīb⁹ ſupuenientib⁹ ſm ꝙ
p̄cepit Apo. ad thi. oꝫ ep̄ꝫ eē ho
ſpitalē Sup qd̄ Hiero. dicta epi K
ſtola di. ꝙ hoc p̄cepto Abraaꝫ ⁊
Loth angelos hoſpitio ſuſcepe
runt. qr. ſ. hoſpitalitatē dilexerūt
Gen̄. xviij. Ūn̄ Hebr. xiij. Per
hāc qdā angelos ſuſcepeſt. Ho
ſpitalitas. n. eſt i oībus ꝯmendā
da. Naꝫ ſacra res eſt menſa hoſ
pitalis ait Sen̄. iiij. de bn̄fi. c. xix. L
Nec hoſpiti ſuo dꝫ aliqs eſſe in
gratus prout ait ibi: de milite hoſ
piti ingrato: ⁊ id̄ vitupato. Et idē
Tul. ij. de offi. c. ij. Recte laudā
da eſt hoſpitalitas. Eſt enī vt mī
hi v̄r valde decorū patrie: donū
hominum illuſtriū. Et hoc etiaꝫ
apud gentiles prout ait ibi. vi. Sy
monem Athenis hoſpitalē fuiſſe
⁊ inſtituiſſe: ac vilicis imperaſſe:
vt oīa preberentur his qui in vil
lam ſuam diuertiſſent. Loquitur M
ibi de illis q vocabant Laciades
¶ Similiter de hoc Ambr. iij. d
offi: vbi ponit exemplū de Leui
ta iudic. xix. Tā ergo in ſacra ſcri
ptura q̄ in libris gentilium hoſ
pitalitas ſemper laudat. i. pe. iiij.
Hoſpitales inuiceꝫ ſine murmu
ratione. Unde Hugo. Hoſpes

N dr:hoſtium petens:quaſi hoſtio
pedem inferat. Antiquitus enim
qui recipiebat: et qui recipiebatur
venientes ad hoſtium ponebant
pedem in eo: et affirmabāt quod
vnus alium non deciperet. Et ſic
vterqꝫ ponens pedē: amicitie pa
ctum firmabant. Unde et facilis:
benignus:aptus: et qui aduentuꝫ
O amicorum non ſubterfugeret: ſꝫ
eis ad hoſtium libenter ſe expo-
nit dr hoſpitalis. Unde et hoſpi-
tes non ſolum ſunt inuitandi: ſed
etiam ad hoſpitiuꝫ trahendi: exē
plo Abrae et loth vt dictum eſt: et
exemplo diſcipulorꝫ: qui coege
runt xp̄m dicentes. Mane no-
biſcum quoniā aduesperaſcit etc.
Super quod Greg.li.ij. Omel.
iij. dicit. ꝙ non ſolum ſunt hoſpi-
tes inuitandi ſed etiaꝫ trahendi.
P Unde narrat. Joannes Caſſia-
nus lib.ix. collocationū de quo-
dā: q ſi p qnqꝫ dies ad eius cellā
nullus fratrum aduenisset: refe-
ctionem differebat. Et tūc ſabba
to vel dominico ad eccleſiam p
cedebat: vt ſi quem peregrinū re
periſſet: ad cellā redduceret: non
tam illius neceſſitatis obtentu q̄ꝫ
ſue humanitatis gratia. Unde et
irrationabilia debent hoies ſolli
citare ad hoſpitalitatem. Ait eni
Q Ambr. exam. Omeli.v. Diſcant
hoies hoſpitalitatis iura fuare: et
ex auibus cognoſcant quid reli-
gionis ſit hoſpitib' defferendū: q̄
obſequia deputanda. quibus cor

nices obſequia ſua negare nō ſo-
lent. Ait enim ibi de ciconijs. ꝙ ſi
mul feruntur: vno agmine proficiſ
cuntur: ſi qua pergenduꝫ putant
Quas cornices deducunt ac diri
gunt: et velut quibuſdam turmis
ſtipantib' proſequuntur: et q̄ſi hoſ
pitio reſpiciunt. Ideo ait ibi Am
bro. Nos his ianuas claudimus
quibus aues alas ſuas conferunt
q: adiuuamenta ciconijs aduer-
ſus inimicas aues cornices con-
ferre dicuntur: et per interualla tem
porum reſidere in eiſdeꝫ locis ci
conie cum cornicibus reperiuntur
Sic ergo diſcamus: hoſpiciū da
re peregrinis exemplo auium p̄-
dictarum. et etiam exemplo ho-
minum infidelium. Ut enim ait R
Policratus li.viij.c.xiij. infide-
les conſueuerūt aduerſus hoſtes
etiam cum proprio periculo pa-
trocinari hoſpitibus quos infra
quatriduum hoſpitio ſuſcepiſſēt.
Notā eni criminis contrahebat
quiſquis an̄ quintā diem hoſpiti
peregrino humanitatis patroci-
nium denegabat. Ob equitatem
enim hoſpitibus exhibendā: hoſ
pes antiquitus dicebatur quē nunc
dicimus peregrinum. Cui q̄ſqꝫ
fuerit inhumanus: de iure antiq̄
iniquus eſt vt ait ibi: Un̄ de hoſ
pitalitate ſacerdotis ydolorum le
gitur li.vij. eccleſiaſtice hyſtorie.c.
xxiiij. ꝙ cū Grego. ep̄s vrgente
temporis procelle anguſtia in al-
pibus: in phanum Apolinis di-

uertiſſet a ſacerdote l3 prophano
officioſiſſime exceptus eſt. Poſt
cuius diſceſſuz acceſſit ſacerdos
S ex more poſcere conſulta ꝛ reſpõ
ſa.ſ.ab ydolo. Sed nihil inde re
ſponſi veniebat. Iterum ꝛ iteruz
ſacerdos victimas repetit:ꝛ nihil
ominus ſemꝑ ſilentium ꝑmane
bat. Cũqꝫ ſacerdoſ ſtupore eſtua
ret in ſomnis demoniũ apparẽs
ſe nihil poſſe fatetur. Percũctã
tiqꝫ cãm ait. aduentu Greg. epi
ſe eſſe expulſum. Et cum perqui
reret ſacerdos:ꝙ remedij daret:
ait: non aliter licere ſibi ingredi
locum illũ:niſi Greg. permiſiſſet
Quibus auditis ſacerdos ſecut⁹
eſt beatum Greg. ꝛ ad eum per
ueniens:rem ex ordine pãdit: hu
manitatis ſue atqꝫ hoſpitalitatis
gratiam ãmonuit querellam nu
minis expõit:ademptã facultatẽ
queſtus ſui deplorat: ac reddi ſi
bi oĩa in priſtinum ſtatum depo
ſcit. Scribit beatus Greg. epl'az
in hec verba Grego. Apollini.ꝑ
T mitto tibi redire ad locum tuum
ꝛ agere que conſueuiſti. Quam
epiſtolam cum poſuiſſet iuxta ſi
mulacrum affuit demon reſpon
ſa poſcenti. Quod ille admirans
ꝛ dicens penes ſe:ꝙ Grego. erat
maior illo: clauſis ianuis phani
adijt Greg. ꝛ proſtrauit ſe ad pe
des eius:rogans: vt illi ſe deo of
ferat:cuius virtute Greg. dijs gẽ
tium imperabat. Qui cum inſta
ret: cathecuminus factus eſt ab
eo: ꝛ poſtea liberatus: ꝛ in tantũ
vite merito ac fidei virtute profe
cit: vt ipſe in epiſcopatu btõ Gre
go. ſucceſſor extiterit. Laudanda
igitur hoſpitalitas ſacerdotis in V
fidelis: venerãdaqꝫ ſanctitas põ
tificis mirãda quoqꝫ pietas Sal
uatoris: dictum ſacerdotẽ iuſtifi
cantis: ꝛ cõmendanda hoſpita
ti gratitudinis vrbanitas prefati
epiſcopi erga humanitatem hoſ
pitantis. Fuerunt eniz antiq multum
grati hoſpitib⁹ ſuis: ꝛ hoſpi
tatorum ingratitudo fuit multuz
reprehẽſibilis apud eos. ait Sen
iiij. de bñfi. c. xxviij. Ubi ait de q̃
dam milite naufrago: q cuz eſſet X
in poſſeſſionez cuiuſdã appulſus
receptus ẽ, ab illo triginta dieb⁹.
Recedens vͦo ait. Referam de te
gratiam: ſi contingat me videre
imperatorẽ. Cumqꝫ veniſſet ad
Philippuz regem macedonuz
petijt ſibi dari predia illius a quo
fuerat hoſpitat⁹. Quod ille fecit
Alius vͦo expulſus: non ſicut ru
ſticus iniuriam tacitus tulit: ſed Y
regi omnia intimauit. Qui man
dauit: vt omnia priori domino re
ſtituerent: ꝛ militi improbiſſimo
ꝛ hoſpiti ingratiſſimo ſtigmata i
ſcriberent hoĩez ingratũ teſtãtia.
¶ Similiter narrat Uale. li. v. c.
i. de quodam: ꝙ cuz eſſet ab alio
humaniſſime hoſpitatus: hoſpi
tem ad pugnam prouocauit. Il
le vͦo cum eſſet viribus corporis
ꝛ animi virtute ſuperior: monet

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA

Z ingratum voluit, magis q̃ vince
re. Tuum inquit ſit crimen: hoſ
pitem occidere voluiſſe. Meū
autem non erit. vt hoſpes ſit occi
ſus. Cum ergo hoſpitalitas ſit in
omnibus commendanda. mul
to magis in epiſcopis ⁊ eccleſia
ſticis q̄ ſunt rerū diſpenſatores vt
dictum eſt. Unde ⁊ beatus Gre
go. electōez cuiuſdā q̄ſi auari dr̄
A reprobaſſe: eo ꝙ audierat eū ad
charitatē domus ſue exercendā
neminē inuitaſſe: prout ait Po
licrat⁹ vbi. ſ. Omnes enim ſunt
recipiendi: ne boni excludant: ait
Augu. epſa. lxxviij. ⁊ Criſo. ſuper
Mat. Omel. lx. Ideo de vidua
dr̄. i. Thi. v. Si hoſpicio recepit.
⁊ de hoſpitalitate in vitis patrū
parte. i. per totum. vbi mira nar
rantur de hoſpitalitate ſanctorū
patrum antiquorum: ⁊ ſupra p̄te
prima vbi de principis hoſpita
talitate. in hoſpite autem ſumme
B cōmendanda eſt illaritas. Unde
ſm̄ fabulam Iupiter ampli⁹ ac
ceptauit hoſpitium pauperis eū
illariter ſuſcipientis ſm̄ illud poe
te: Super omnia vultus acceſſe
re boni: nec in heres pauperis vo
luntas. Hec enim illaritas ē deo
accepta. q̄ illarem datorē diligit
deus. i. cor. vij. c.

Capſm. xi. Qđ menſa epiſco
pi refulgeat honeſtate ſancta.

T q̄ nulla hoſpitalitas ē
c accepta: niſi fuerit gra
ta vrbanitas in hoſpitū
ſuſceptione debita liberalitas in
neceſſariorum subminiſtratione
⁊ modeſta illaritas in vultus ⁊
geſtuum conuerſatione: ideo epi
ſcopus ⁊ vir eccleſiaſticus debet
eſſe cum hoſpitibus in menſa: re C
ligioſa illaritate iocundus: libera
litate munificus: ⁊ celeſti colatio
ne affabilis: alimentis celicis pa
ſcendo aīas: ſicut corporalibus
corpora paſcit: Exēplo beati Au
guſtini d̄ q̄ legit̄ ī vita ſua: ꝙ hoſ
pitalitatem ſemper exhibuit: ⁊ in
ipſa menſa lectionem magis q̃
epulationem vel potationē di
lexit. Nulla verba mala ſuſtine
bat: nullas detractiōes. Unde in
menſa ſua ſcripti erant hi verſus
Quiſq̄s amat dictis abſentū ro
dere vitam. Hanc menſā indi D
gnam nouerit eſſe ſibi. Omnes
conuiuam a ſuperfluis ⁊ noxijs
fabulis abſtinere docebat. Et ne
quis facili iuratione in periuriū
incidiſſet ⁊ in eccleſia p̄dicauit.
⁊ in ſuis inſtituit ne q̄s iuraret ad
mēſā. Et q̄ lapſus eēt in vnū de
ſtatutis p̄debat potionē. Erat eni
numerus poculorū ſuis prefixus
Conſimiliter narrat Hieroni
mus de bono ep̄o q̄ appoſita q̄
q̄ libabat in menſa: vt ſuperſtitio
nē fugeret: ⁊ continētiā ſeruaret
Sermo eius: ⁊ omne conuiuiū E
de ſcripturis erat: aut libenter au
dire: aut verecunde reſpondere:
praua v̇o acriter cōfutare: di. p u
t are contra ſe: magiſq̄ docere q̃

vincere ⁊c. Hec ſunt fercula cele
ſtia: hec pocula ſacra que debent
miniſtrari: ⁊ propinari in menſa
epiſcopali. Hec ſunt ornata ma-
F gis ornantia mēſam ꝙ vaſa au
rea vel argentea q̄ vtinam multi
epi in menſis ſuis haberent exē
plo beati Aug. de quo legit i vita
ſua: ꝙ coclearijs tm̄ argēteis vtēſ
vaſa cetera quibus mēſe cibi in
ferebant teſtea ⁊ marmorea fue-
runt: non tam neceſſitatis inopia
ꝙ propoſito voluntatis. q2. ſ. vi-
uebat in voluntaria paupertate.
Unde ⁊ plebi dicebat: ſe malle ex
collectiōib9 plebis viuere ꝙ poſ
ſeſſionū curā vel gubnationē pa
ti. Et cū eccłie pecunia deficeret.
G hoc populo nuntiabat: non ſe ha
bere qđ pauperibus erogaret.
¶ Econtra eſt de multis. qui cu
mulant vaſa aurea ⁊ argentea in
menſis ⁊ parū cogitant de paupe
ribus q forte non habent vaſa li
gnea. De quibus bene Ber. ſuper
Cant. omel. lxxv. Unde hanc il-
lis exuberare eſtimas rerū afflu
H entiā. veſtium ſplendorē: ⁊ con
geriem vaſorum aureorū ⁊ argē
teorū niſi de bonis ſponſe? Non
autem ſic fuit de illo rege de quo
legit: ꝙ noluit vti niſi vaſis ficti-
libus Unde verſus. Fictilibus ce
naſſe ferūt Anathoclea regē. At
ꝙ albato ſepe oneraſſe luto. Et q̄
renti cām reſpondit. Rex cū ſim
Lidie figulo ſatis genitore. For-
tunam reuerenter habe quicūꝙ

repēte. Diues ab exili progredie
re domo.

¶ Capłm duodecimū. Qđ epi
ſcopi cōuiuio deſit voluptas ⁊ ad
ſit modeſtia.

Pontifex ergo debet cū
hoſpitibus cōuiuari ad
modum phorum ⁊ ſan-
ctorum: non ad modū populari
um ⁊ ciuilium. eſt eni triplex con
uiuiū. ſ. plebeiū ſiue vulgare in
quo regnat voluptas ⁊ vanitas. I
Iſa. v. Cythara ⁊ lira ⁊c. in con-
uiuijs veſtris: ⁊ poſt dñm non re
ſpiciatis ⁊ eſt conuiuium mode-
ſtum ⁊ ciuile: in quo regnat ſocia
litas ⁊ honeſtas. d quo Poli. li.
viii. c. ix. Ciuiliter cōuiuare ē illa
ri vultu: larga manu: diligenti of
ficio ameniare conuiuium: ⁊ qđ
in vſum ſuppetit: habita conſide
ratione loci ⁊ temporis ſingulis
diſpenſare: non ex triſtitia aut ex
neceſſitate. In quo conuiuio dif-
ficile eſt abſtinere a peccato ſaltē
leui ſeu veniali. Et eſt conuiuiū
phicum. De quo ibidem. Conui
uia phica ſūt oīa caſtigata ⁊ in ſu K
is regulis limitata. Socratē nō
reuocant: ne poſitiuam iuſtitiam
exequat: nec Platonē a natura-
li inqſitione Thimeum non pro
hibet cauſas rerum omniū aperi
re: nec aliquis a quocūꝙ virtutū
officio retardat. In tali conuiuio
apud phos regnabat veritas:
apud ſanctos regnat ⁊ veritas ⁊
charitas. Unde ⁊ Saluator ait

discipulis. Nō grauent corda ve
stra crapula ⁊ ebrietate. q.n.s. vi-
res possint libere operibus suis i
tendere absq; impedimento. Il
li sancti epulabant in azimis sin-
ceritatis ⁊ veritatis: ⁊ modo cum
deo epulantur in delitijs eternis.
L Secura.n. mens q̄si iuge ꝯuiuiū
ꝓuer.v. Comedunt.n. de panib⁹
quos sapientia proponit in mēsa
⁊ bibunt de vino qd̄ miscuit. pro-
uer.ix. religiosa maturitate gau-
dentes ad imitationē illius ppli.
Judith vltimo. Populus erat io
cūdus ſꝫ faciē sanctoꝝ. ¶ Qua-
liter autem conuiuia antiqui ordi
nabāt narrat Val.li.v.c.i.di. Cō
uiuium sollēne maiores institue-
runt: cui ꝑter cognatos ⁊ affines
M nemo interponebatur: vt si qua
inter necessarias personas que-
rela esset orta: apud sacra mense
iter hilaritatē aioꝝ: fautorib⁹ cō-
cordie adhibitis tolleret. Sene-
ctuti iuuentus ita cumlatum ⁊ cir
cunspectum honorem reddebat
tanq̄ si maiores natu: adolescen
tium cōes essent patres. Eo mo-
do circa iuuenes senectus. cū ali
quem ex pluribus cōiunctis: aut
propinquum aut amicum ad cu
riam deducebāt: affixi valuis ex
pectabant: donec reducendi ⁊ of
N ficio fungerent: q̄q̄ voluntaria
statione ⁊ corpora ⁊ aios ad pu-
blica officia impune sustinēda ro
borant: progressusq; breues inu
cem virtutū suarū: verecūda la-

boris meditatiōe ipsi inuitati ad
mensam diligenter querebāt. qui
nam illi ꝯuiuio interfuturi essent O
ne senioris aduentum discubitu
precurerent: sublataq; mensa ꝑo
ris consurgebant. Cene quoq; tē
pore q̄ parco ⁊ modesto sermo
ne solliciti sunt vti maiores natu
in ꝯuiuijs: ad tybias egregia suo-
rum opera carmine cōprehensa
pangebant: quo ad ea imitanda
iuuentū uirtutē alacriorem redde
rent. hec Val. Curialis ergo vr-
banitas antiquorum in conuiuijs
statuendis ⁊ rationabilis ordina
bilitas: ⁊ vtilis cōmoditas. Nec
mirum: q: ph̄ia est totius ciuilita
tis ⁊ omniū agendoꝝ magistra
Unde ⁊ ipsa sapiētia patris docu
it instituere conuiuiū qn̄ ait Lu-
ce.xiiij. Cum inuitatus fueris ad
nuptias recūbe in nouissimo lo-
co. ⁊c. Et omnes ad conuiuiū in
uitauit. Luc.xviij. Homo quidā
fecit cenā magnā. ⁊ honestos vo
luit eē ꝯuiuas Math.xxij. Quo
modo huc intrasti non habēs ve
stem nuptialē. ¶ Episcopi ergo
imitent summum pontificem Je-
sum xp̄m in instituendo cōuiuia
⁊ in inuitando ad ea: ⁊ legi faciāt
egregia facta scōꝝ patrum in mē Q
sis suis que describunt in scriptu
ris sacris: excludendo cantica va
nitatis. carmina secularitatis: ⁊ hi-
striōica spectacula curiositatis:
vt sic sint ꝯformia eoꝝ cōuiuia a
vulgarib⁹ ⁊ plebeis. De alijs vo

virtutibus quas ait Apo. eſſe ne-
A ceſſarias epiſcopo ſuperſedeo ad
preſens: cuz de illis Hieronym⁹
ſufficienter determinet epl'a: xliij.
& xliiij. & de quibus in gloſa pri-
me. Thi. ij.

¶ Quarta diſtinctio. De officijs eccleſiaſticorum.

¶ Cap'lm primũ de diſpẽſatione ſacramentorum quã habent epiſcopi & curati.

Habito quales eſſe debent eccleſiaſtici communiter videndũ eſt de officijs eorũ & ſpecialiter de tribus que
R ſunt: ſacramenta diuina diſpen-
ſare. Precepta dei denũtiare. pi
as & iuges orationes coram deo
pro populo preſentare. In quorũ
figura ait ter dñs Petro paſce pa
ſce paſce. Jo. vltimo. Eorũ eniz
eſt ſacramenta diſpẽſare cuz ſint
ſpõſi eccl'ie: vt generẽt filios dei
& eccleſie. Unde Grego li. vltimo
Regiſtri i fi. Cenſemus eos qui
apoſtolorum figurã tenent predi
care: baptizare: cõmunionem da
re penitentes ſuſcipe: peccata ſol
uere Math. vltimo. Euntes in
mundum vniuerſum predicate
S euangeliũ docẽtes omnes gẽtes
& baptiçantes eos &c. Joãnis. xx.
Quorum remiſeritis peccata re-
mittuntur eis. &c.

¶ Capitulum ſecundum. De veritate predicabilium: & obligatione ad predicandum.

Item ipſorũ eſt dei docu-
i menta denuntiare: & ea
populo predicare. Job. xxxj. Si
aduerſum me terra clamat: & cũ
ipſa ſulci eius defient. Si como-
di fructus abſq pecunia. &c. Ubi
Greg. mor. xxij. in fi. multuz. Aũ
ait. Qd terram clamare: eſt con-
tra regentis iniuſtitiam ſubditos
dolere. Et fructus abſq pecunia
comedit: qui comoda eccliaſtica T
ad vſum corporis accipit: ſed ex
hortationis miniſteriuz populo
non impendit. Sequit. Quid ad
hec nos paſtores dicim⁹: q offici
um quidem precõis ſuſcipimus:
ſed eccliaſtica alimenta muti co
medimus? Exigimus qd noſtro
debet corpori: ſed non ipendi-
mus quod ſubditorũ debet cor-
di Ece. iij. Audies verbuz ex ore
meo: & annũciabis eis. Ibi Greg.
li. i. Omel. xi. Prepoſit⁹ ſine cul
pa non eſt: quando vba vite nõ
audiens ex ſua culpa morit ſub- V
iectus. Nunc ipſe occidit, qz euz
morti tacendo tradidit. Ubi eni
ſubiectus ex culpa ſua morit: ibi
his qui preeſt quia tacuit re⁹ mor
tis inuenit. Tot occidimus quot
ad mortem ire tepidi tacentes vi
demus Luc. x. Dignus eſt enim
operari⁹ mercede ſua. Ubi Gre.
li. i. omel. xviij. Penſemus qñte
dãnationis ſit ſine labore merce
dem laboris ſuſcipere. Et. Hier. X
epl'a. xliij. dicit: q doctrina a ſa-
cerdotibus expectatur: & veteris

precepta ſunt legis: ⁊ ad Thimo
teum plenius legit op3 epiſcopu3
⁊c. amplectentem eum q̄ ſ̄m do-
ctrinam eſt fidelem ſermonem:
vt potens ſit exhortari ſana do-
ctrina. ⁊c. Ideo Oſee. iiij. Quia:
repuliſti ſciam: repellam te ne ſa-
cerdotio fungaris mihi. Sicut eni
ſenſibiliter patet: militie ſtipēdia
recipere a non militātibus: mer-
cedē paſtorum ſuſcipere a nō cu-
ſtodientibus gregem conducto-
rem mercedē accipere a nō labo
rantibus in vinea: iniuſtū ē ⁊ im
pium. Sic ⁊ iniuſtitia magna eſt
accipere a populo precia pecca-
y torū: ⁊ non habere cura3 debita3
d̄ ipſo nec ſoluere debita officia.
Ideo ait Apo. Quis vnq̄ mili-
tat ſtipendijs ſuis? Aut quis plan
tat vineā: ⁊ defructu illi⁹ nō edit.
Quaſi dicat. Illis debētur ſtipē-
dia eccleſie qui militant pro ea: ⁊
eam plantant: ⁊ paſcunt. Uñ ait
ibi. Si ſeminauimus vobis ſpūa
z lia: non eſt magnu3 ſi veſtra me
tamus carnalia. Et de hoc Gre.
vbi. ſ. multū ⁊ mor. xxij. Et ſuper
euangeliu3. dicta Omel'. ⁊ ſuper
Eze. vbi. ſ.

¶ Caplm̄ tertiū. De ſanctitate vi
te predicantium ⁊ virtuoſitate.

Et vt ꝑdicatio ſit fructuo
e ſa: oportet ꝙ ſit ſanctitas
⁊ perfectibilitas a pte pre
dicantis: q2 peccatori dixit deus:
quare tu enarras iuſtitias meas
⁊ aſſumis teſtamentū meum per
os tuum? predicatores enim ſūt
organa veritatis ⁊ aliquando ſer- A
mo ſubtrahit culpa predicantis:
aliquando pro culpa auditorum:
ait Greg. mor. xxx. in fi. Tūc eni
eſt ſermo viuax ⁊ efficax: cum eſt
predicantis pura ſanctitas: ⁊ vir
tuoſa ꝑfectibilitas: Sicut de bea
to Stephano Act. vij. dr̄. ꝙ non
poterant reſiſtere ſapie ⁊ ſpūi qui
loquebat. ¶ Et de hoc narratur
li. x. Hyſtorie eccliaſtice: ꝙ cum
ſancti patres conueniſſent ad cō
cilium Nicenum: ⁊ ibi eſſent phi
⁊ dialetici: quorum vnus nonfli-
ctu3 cū epiſcopo in dialetica mo-
uebat in tantu3 ꝙ fiebat ingens
ſpectaculum conuenientibus ad
audiendū: non poterat concludi
phus aut aſtringi. Tanta enim B
dicendi arte obiecta. omnib⁹ oc-
currebat. ꝙ vbi maxie putabatur
aſtrict⁹: velut anguis lubrica la-
beret. Quod videns qda3 ex cō
feſſoribus vir ſimplex ⁊ nihil ali-
ud ſciens niſi Ieſum xp̄m: ⁊ hūc
crucifixum popoſcit: ſe cum pho
ſermocinari. Quod audientes ſi
q̄ nouerant eius ſimplicitatē: no-
lebant pati: ne riſui efficeret ſan-
cta ſimplicitas. Sed ille perſtitit
mouens ſermonē ⁊ dicēs. In no
mine Ieſu xp̄i: phe audi me: ⁊ q̄
vera ſunt. Deus vnus eſt q ſe-
cit omnia: ⁊ creauit virtute verbi
ſui. Hoc verbum eſt ſapientia:
quem nos dicimus caro factū. Et C
filius natus ꝑ paſſione3 ⁊ mortē
nos a morte

nos a morte liberauit: ⁊ reſurre/ctione ſua vitã nobis eternã promiſit. Quem omniũ iudicem expectamus. Credis ita ph̃e. At ille velut ſi nunq̃ vllũ ſermonem ꝯdicendi didiciſſet: ita ſtupefactꝰ virtute verborũ: ac mutus: hoc ſolũ ad omnia potuit reſpõdere. Ita ſibi videri: nec aliud poſſe magis eſſe verũ. Cui ſenex. Si hec ita credis: ſurge ſequer me: ⁊ xp̃i fidei ſignaculũ ſuſcipe. Et cõuerſus ph̃us ait ad omnes. O viri eruditi: dũ verbis mecuȝ res geſta eſt: verba verbis oppoſui: et que dicebantur: dicendi arte ſubuerti. vbi vero virtus pro verbis proceſſit ex ore dicentis: nec veritati reſiſter: nec hõ aduerſari potuit deo. Et ideo ſi qs veſtrũ potuit in his que dicta ſunt ſentire que ſentio credat xp̃o ⁊ ſequatur hunc ſenem in quo locutꝰ eſt deus. Et ita ph̃us: xp̃ianꝰ factus tãdem gratulatus eſt: ſe eſſe victuȝ. ¶ Conſimiliter legit libro. ij. hyſtorie tripartite. c. viij. vbi dicitur ꝙ cum diſputationis delectatiõe traheretur negociũ fidei vnus e confeſſoribus laycis obuiauit dicens. Audite. Xp̃s ⁊ apoſtoli nõ nobis artem dyalecticam tradiderunt ſed doctrinam euangelicã: fide pura ⁊ bonis operibꝰ obſeruandaȝ. Hõ dictũ omnes approbauerũt: ⁊ dyalectici ceſſauerunt. ¶ Ibidem legitur. ꝙ vnius magnificẽtia ſermonis illuderet ſacerdotibus quidã ſenex ſimplex hoc non ferens acceſſit proferre ſermonẽ. vnde fuit formido magna maturioribus. In nõie dñi inquit o ph̃e audi dogmata virtutis vnus ẽ creator omniũ: ⁊ verbuȝ eius quo creauit omnia: quẽ filiũ nominamus: cũ hoc credimus. Noli inueſtigare ſtudiũ. ⁊ ſi credis hoc: reſpõde. At ille ſtupefactus: credo inquit: ⁊ mutatꝰ eſt ineffabili virtute. ¶ Ibidem legitur: ꝙ cuȝ Conſtantinus imperator veniſſet Biſantiuȝ ⁊ ph̃i vellent diſputare cũ Alexandro Conſtantinopolitano epiſcopo ꝺ dogmate veritatis. Et cũ eẽt vnꝰ ex omnibus electus omniũ conſenſu: ⁊ alij ſilentes deberent intendere: ait illi ſanctus ep̃us. In nomie ieſu xp̃i impero tibi ne loquaris. Sicq; factum eſt. vt eniȝ eius audiuit ſermonem obligato ore conticuit. An non igitur hoc maius miraculum: an vt lapis: violentia verbi diuideret: quod aiunt Julianũ feciſſe Chaldeuȝ. vt dicit ibi. ¶ Predicator ergo ſi vult vt verbũ eius ſit efficax: hauriat fluenta gratiaꝝ a deo: qbus ſe impleat: ⁊ amore diuino ferueat: ipſũq; verbi auctorẽ exoret: vt verbo ſuo virtutẽ tribuat ad corda auditoruȝ penetranda. Hominis eniȝ eſt preparare animum: dei autem gubernare linguam: puer. xvi. Vere eniȝ dñs dabit verbum euangeliȝantibus

virtute multa: illis ſcilicet q̄ ſunt
vere euāgeliçātes. ¶ Hanc gra
tiam habuerūt ſancti quidam a
H ſummo magiſtro: qui verba pro
ferebat ſm auditorū qualitatem
vnde Haymo. ſup p̄mā ad cho
rinthioſ. In vita inquit ſancti Ce
ſarij legitur: ꝙ ſpūs ſanctus ſer-
monem eius diſponebat vt oiuz
conſcientias verbis pcuteret: q̄ſi
ſi auditores ſibi eas māifeſtaſſēt
¶ Ibidem narrat: ꝙ quidā ado
leſcens hō ſceleſtus: beato Au-
guſtino p̄dicante intrauit: ſtatiqꝫ
ipſo non attendente: ſermo eius
I verſus eſt ꝯ vitia illius. Qđ ille
conſiderans a deo ſibi reuelatuz
eſſe de ſe credit: ⁊ emēdatus eſt.
¶ Similiter idē narrat de ſe. vi.
confeſſionū: ꝙ ipſo docente ali⁹
intrauit: ⁊ ille non cogitās: de lu
do cui ille erat intentus cū iriſio
ne mordaci locutus eſt. Qđ ille
in ſe rapuit: nec ꝓpter aliud q̄ꝫ ꝓ
pter ſe hoc dixiſſe credidit: ⁊ qđ
alius acciperet ad ſuccurrendū:
ad ſe ardentius diligēter ipſe ac-
cepit ſcilicet exiuit de illa fouea:
K vt apte tibi ſcilicz deus: ait Aug.
tribueretur eius correctio. p me
quidem illam ſcilicet neceſſitatē
operatus es. loquitur ad deū ⁊c.
¶ Conſimiliter legitur de eo in
vita ſua: ꝙ eo docēte: ſermo eius
ꝓceſſit infra errorē manicheorū
Et cuz ſederet ad menſam dixit
L ſocijs: ſe admiraſſe de hoc. Et cū
illi idē dicerent: credo inquit: do
minū aliquē curaſſe ab errore: in
cuius manu nos ⁊ ſermones no
ſtri ſumus. Et poſt biduū: venit
ad eum quidam flens ⁊ cōfitēs
ſe fuiſſe manicheuz: quouſqꝫ au
diuit eū loqui in eccl'ia. Qui ca
tholicus eſt: ⁊ poſtea preſbyter.
Pro quo ipſe gratias egit deo.
¶ Humiliter igitur ⁊ feruenter
oret predicator: vt deus ſermo-
nes eius dirigat pro vtilitate au-
ditorum. Nec ſibi tribuat in ali-
quo: ſi ſint conuerſi ad deuz oc- M
caſione ſermonis ſui: q2 ipſe de⁹
ꝯuertit populū ſuum ad ſe p ſim
plices ſicut per ſapientes. Stulta
enim mundi elegit deus vt confū
dat ſapientes. i. cor. ¶ Unde legi
tur libro. x. eccl'iaſtice hiſtorie: ꝙ
gens hyberorū que ſub axe pō
to iacet per vnam captiuā mulie
rem conuerſa eſt. Fuit enim apđ
eos vt dicitur ibi quedam capti
ua fidelis: ducēs vitam ſobriam
⁊ pudicaz. iugiter orans. Cumqꝫ
quereretur ab ea: quid hoc vellet
reſpondit ſimpl'r: ſe xp̄m verum
deū hoc ritu colere. Erat aūt ibi
mos: ꝙ cuz paruulus egrotaret:
circūferebatur a matre p ſingu-
las domos querendo remedia. N
Et ſic ſemel venit vna cum filio
egroto ad domū vbi captiua hec
erat: ⁊ q̄ſiuit ab ea ſi ſciret aliqđ
remediuz. Que reſpondit: nihil
aliud ſe ſcire remedij. Sed xp̄m
quez colebat affirmauit poſſe da
re ſalutez. Cūqꝫ ciliciū ſuum par

nulo ſuperpoſuiſſet: ⁊ oronem fu
diſſet ad deū: ſanū reddit infan/
tem matri. Cuius facti fama diſ/
currit per omnes vſq ad aures
regine. Que cum grauamine eēt
afflicta rogauit captiuā duci ad
ſe. At illa non abijt: ne preſume/
ret amplius ꝙ ſexus ꝑmittere vi
deret. Ipſa ḃo regina fecit ſe de/
ferri ad eius cellulam: ⁊ ſanata ē
eo modo quo puer predict⁹. Cui
predicauit: xp̄m auctorē eſſe ſue
O incolumitatis ⁊ vite: qui dat om
nibus vitam. Que regina narra
uit omnia regi: qui iuſſit: illi mu/
nera defferri ꝓ ſalute coniugis.
Cui regina. Nihil hoꝝ dignatur
accipere. Aurum deſpicit: argen
tum reſpuit: ⁊ ieiunio q̄ſi quodā
cibo paſcitur. hoc ſolū muneris
ei dabimus: ſi xp̄m deum ſuum
colamus. Qd rex diſtulit donec
quadam die iuit ad venandum
Et cū tenebre eſſent denſiſſime:
⁊ cōmilitones eēnt quaſi errātes
⁊ ipſe ſolus circundatus denſiſſi
ma obſcuritate: ait. Si vere de⁹
eſt xp̄s: quem vxori mee captiua
predicauit: ⁊ liberet me de his te
nebris: eū vt deū colam. Que vt
mente deuouit: dies reddita eſt:
⁊ incolumis rediens totū factum
regine narrauit. vocata quoq ca
ptiua: docuit eos modū ſupplicā
di xp̄o: eccliam fabricari monuit
formāq deſcripſit: ⁊ omnes cre
diderunt dn̄o ieſu xp̄o. Cūq co
lumne deberent in eccleſia collo
cari: nec vna leuari poſſet: capti/
ua in oratione pernoctauit: ⁊ ma P
ne cum rex veniret: vidit colūnā
ſuper baſem ſuam librate ſuſpen
ſam: ⁊ cūctis videntibus ſup ba/
ſem depoſita eſt. Cū aūt omnes
credidiſſent: ⁊ eccleſia cōſtructa
eſſet: legatio miſſa eſt ad Conſtā
tinū imperatorem: vt mitteret ſa
cerdotes ad implendū mun⁹ dei
ceptum. Qd ⁊ ille fecit cum gau
dio ⁊ honore. ¶ Magnifica er
go potentia dei: ⁊ mirifica miſeri
cordia eius q per vnā captiuam
fidelem totum regnū conuertit
ad fidem: vt ſibi ſoli honor attri/
bueretur. Sanctitas ergo ⁊ vite
perfectibilitas plus efficiunt in p̄
dicatore: vt vtiliter p̄dicet ꝙ ſcie Q
lumioſitas. Jō Jſa. xl. Sup mō/
tem excelſum aſcende tu qui euā
geliças ſyon .i. ſuper eminentiam
vite prout exponit Grego. ſuper
Ezech. vbi. ſ.

¶ Capitulū. iiij. Qd predicatio ſit ſm auditorum exigentiam ordinata.

Item debet eſſe predica
tionis diſtincta ordina/
bilitas pro auditorū qua
litate ⁊ capacitate: ait Greg. vbi.
ſ. di. q predicator penſare debet
qd ⁊ quibus loquatur. De quib⁹
bene loquatur: ponens exempla R
de medico: qui debet conſidera/
re quomodo ſit vuln⁹ feriendū
qd medicamētum apponendū.
Et ſimiliter de agricola: qui pri⁹

conſiderat terre qualitatem ꝙ̃ ſe
men iaciat. Prouide ergo predi
cator ꝯſiderare debet auditoruꝫ
capacitatem ⁊ qualitatem: vt ſꝫ
hoc ſermonē proferat: exemplo
ſaluatoris qui ait diſcipulis. Jo.
xvi. Multa habeo vobis dicere
que non poteſtis portare modo.
S Job.xxvi. Qui ligat aquaꝫ in nu
bibus. Ubi Gre.mor.xvij. vt ſci
licet non inundatione ſciētie ſed
moderata diſtillatione foueātur
auditores. Nam per nubes pre/
dicatores: ⁊ per aquaꝫ ſciētia pre
dicationis innuitur: vt ibi exponit
Et Job.xix. Sup illos ſtillabat
eloquium meū. Ubi Gre.mora.
xx. In hoc videtur indita ſapien
T tia magiſtroꝝ. Debet enim ſubti
liter qui docet ꝓſpicere: ne plus
ſtudeat predicare ꝙ̃ capiatur ab
auditore. Et Job.xxxviij. Quis
dedit gallo intelligentiam? Ubi
mora.xxx. Gallo intelligentia tri
buitur: cū doctori veritatis diſcre
tionis virtus vt nouerit quibus:
quid: ⁊ qū proferat diuinitus mi
niſtratur. Non eniꝫ vna eadēꝗ
eſt ꝯctis exhortatio: qꝛ nec ꝯctos
par moꝝ qualitas aſtringit. Se/
pe enim alios inficiunt que alijs
proſunt. Et ponit exempla plerū
ꝗ. herbe que hec animalia refi/
V ciunt: alia occidunt. Et lenis ſibi
lus equos mitigat: ⁊ catulos inſti
gat. Medicamētuꝫ qđ huic mor
bum minuit: alteri vires iungit.
Et panis qui vitam fortium ro/
borat: paruulorū necat. ¶ Pro
qualitate ergo auditoruꝫ: formā/
dus ē ſermo doctoꝝ: vt ⁊ ſua ſin
gulis congruat: ⁊ tamen a cōis
edificationis arte nequaꝗ̃ rece/
dat. Ibidē ēt ait: ꝙ intente men/
tes auditorum ſunt quaſi tenſio
nes cordaꝝ ſtrate in cythara: qͣs
tangit artifex plectro: vt reddant
ꝯſonam melodiam: licet nō oēs
vno pulſu feriantur. ¶ Conſiliū
debet facere predicator in menti
bus auditorum cū plectro ratio
nis: qꝛ aliter admonendi ſunt vi
ri: aliter femine: ⁊ ſic de alijs: vt
ait ibi: ⁊ ſecūdo paſto. per totum
¶ Semp tamen predicator pro
uidere debet: ꝙ ſit predicationis
veritas: vt nec adulatione: nec
amore: queſt⁹ cupiditate: aut pu
ſillanimitate obmittat quin predi
cet omnibus veritatem: exemplo
Michee. i. Re. vltimo. Qui cū
hortaretur loqui placentia rñdit.
Uiuit dñs: qꝛ quecūꝗ mihi dixe
rit hec loquar. Propħa eniꝫ do
cens mendaciuꝫ: ipſe cauda eſt:
operiens ſcilicet turpitudineꝫ au
ditorum: ſicut cauda turpitudinē
animaliū. Iſa.ix. Tali predicatio
ne indigent maxīe potentes mū
di. Ait Señ. vi. de benefi. c. xxi.
Mōſtrabo tibi: cuius rei iopia
laborant faſtigia: qđ omnia poſ/
ſidentib⁹ deſit. ſ. qui veruꝫ dicat
eis. Sequit. Aduladi certamē ē:
⁊ vnū amicoꝝ oium officiū: vna
intētio: q̄ quis blandiſſime fallat

Ignorauerunt ſcilicet potẽtes v l
A res ſuas: dum ſe tã magnos cre
dunt ꝙ̃ audiunt. Et ponit exem-
plum de Xerſe duce exercituum:
cui omnes ſui promittebãt adu-
lãdo victoriam. Solus aũt Da-
maratus dixit ſibi veꝝ. ſ. confu
ſionem ſuam: vt habitum eſt. ſ.
Cui poſtea gratias egit: quia ſo-
lus ſibi verũ dixiſſet: ꝓmiſitq;
vt peteret ab eo quid vellet. Qui
petijt vt curru vectus: capite re-
ctam tyaram gerẽs maximã ciui
tatem ſardis intraret. Miſerabi
lis ergo gens in qua nõ niſi vn⁹
inuentus eſt qui diceret verũ re-
B gi: ait ibi. Predicator ergo dicit
deus. pro anima tua nõ confun-
daris dicere verum. Ecc. x. Hoc
conſtanter fecerunt prophe: apli
⁊ ſacerdotes: vt patet conſiderã-
ti ſacre ſcripture ſeriem. Iõ. 4. thi
iiij. Argue. obſecra: increpa. ⁊c.

¶ Capitulum. v. Quod predicatio debet eſſe virtuoſis exemplis cõfirmata.

I Tem ad predicationem
cõfirmandam debet eẽ
in predicante operꝫ per-
fectibilitas: ⁊ exemploꝝ virtuo-
ſitas. Qui enim fecerit ⁊ docue-
rit: magnus vocabitur in regno
celoꝝ. Math. v. Et hec eſt lex p̃
C dicatoꝝ vt impleant que docẽt:
ait Grego. mora. xix. in p̃ncipio.
Iob. xxviij. Quãdo põebat plu
uijs legem. Ibi Gre. loquẽdi au
ctoritas ꝑditur: quãdo vox ope-
re nõ iuuat. Iob. xxxix. Nũqd
noſti tempus ꝑtus hibicũ in pe
tris. vbi mor. xxx. dicit Grego. ꝙ
oportet vt p̃dicatores ſint fortes
in preceptis: cõpatiẽtes infirmis
terribiles in minis: in exortatio-
nibus blandi. ⁊ ſic de alijs q̃ enu
merat. Et. ij. paſto. c. xliiij. dic̃ ꝙ
p̃dicator debet plus actib⁹ ꝙ̃ vo
cibus reſonare. Idem ſup Can.
omel. lxx. validior eſt vox operis D
ꝙ̃ oris. vt enim ait phus. ethico.
iiij. Actiones ſunt credibiliores
ſcilicet ſermonib⁹ in paſſiõibus ⁊
actionibus. Et cũ diſſonant inte-
rimũt verbũ: vt dicitur ibidẽ in
textu ⁊ cõmẽto. Et Señ. epiſtola.
cx. Sunt quidã q in ſignũ ſimula
te perfectionis vitia quibus ipſi
laborant: in alijs mordent: lace-
rant: ⁊ reprehendũt. ac ſi ipſi illa
vitia non haberent. Cõtra quos
Hiero. epiſtola. xc. ad Ruſticũ
monachũ de inſtitutione vite ait
Nulli detrahas: nec in eo te ſan-
ctũ putes: ſi alios laceras. Accu
ſam⁹ ſepe que facim⁹: ⁊ cõ nos ip-
ſos diſerti in noſtra vitia inuehi-
mus muti de eloquentibus iu-
dicantes. Ideo Apo. Ro. ij. In
quo alium iudicas: teipſum con-
dẽnas. eadem enim agis que iu-
dicas. Sequit̃. Qui p̃dicas non
furandũ furaris: q dicis non me
chandũ: mecharis. ⁊c. vt eniꝫ di
cit Señ. epiſtola. lxx. Turba ſa-
pientũ plus ex morib⁹ ꝙ̃ ex ver- E
bis Socratis traxit. q plus ho-

mines oculis ꝙ̄ auribus credūt. Et Senē.epiſtola.cx. Sic iſta diſcam⁹: vt que fuerunt verba ſint opera. vbi ponit exemplū bonuꝫ di.ꝙ i tēpeſtate gubernator nau/fragabūdus nō ꝓdeſt. Quid inquit adiuuare poteſt rector naui gij attonitus ⁊ vomitans. Non ē loquendū ſed gubernanduꝫ. Di/
G cunt enim hec dicit Plato. hec zeno: ⁊ ingens agmen phoꝝ. Fa ciant que dixerint: ⁊ ſua eē mon/ſtrabunt. Ideo filius dei cepit fa cere ⁊ docere: actu.prīo. erat eniꝫ potēs opere ⁊ ſermōe. Luc.vlti.

¶ Capitulū.vi. Qḋ oratio pro populo debet eſſe aſſidua.

D Ebēt ſimiliter viri eccleſiaſtici paſcere dei populum fructibus orationū ſm Ber.vbi.ſ. Eorum enim eſt orare deum pro populo: ipſum ſibi placando ⁊ cōmendando. exemplo Moyſi qui ait. Exo.xxxi.
H Aut dele me de libro vite in quo me ſcripſiſti: aut dimitte eis hāc noxiā. Ioel.ij. Inter veſtibuluꝫ ⁊ altare plorabāt ſacerdotes. ⁊c. Ideo enim recipiūt a populo decimas ⁊ oblationes ad ſuſtētatio
I nem: vt in quiete ⁊ tranquillitate orent ꝓ populo aduocātes ad deum pro eo. ꝓpterea debent ſcire leges ⁊ conſuetudines celici cō/ciſtorij: ⁊ ante ſupremū iudicem efficaciter perorare. Sicut enim oratoris ꝓpriuꝫ eſt. diſtincte aperte ⁊ ornate dicere: ꝓut ait Tuli⁹ primo de offi. ſic eſt eccleſiaſticorum ante deū ſpūaliter perorare Et de hoc Grego. primo paſto. c.xix. multum. vbi ait. Sit rector ſingulis compaſſione proxim⁹: ⁊ ꝓ cūctis contemplatione ſuſpenſus. Sed qꝛ non ſic faciunt mul/
K ti conqueritur dn̄s. Ezech. xiij. Non aſcendiſtis ex aduerſo: nec oppoſuiſtis vos muꝝ pro domo domini. Qualiter auteꝫ orandū eſt horis canonicis dictum eſt in alio tractatu ſcilicet in orathario vtinam autem tales eſſent ſacerdotes euangelici orando quales erant legales: De qb⁹ narrat Hegippus libro primo: ꝙ cū Pōpeius intraſſet hieruſalem ⁊ templū inuaſiſſet: ſtupebat virorum
L animoſitates: ⁊ nūꝙ̄ remiſſa officia ſacerdotū in medio belli furore tanꝙ̄ ſi ꝓfunda pax eſſet: nihil deerat ſolemnitati ſacrificioꝝ ſed victime altaribus imponebātur. Intrauerant vrbē Romani ⁊ tamen nullū intermiſſuꝫ ē officij genus: tanta erat cura miniſterij. Sacerdotes enim vſqꝫ ad vltimū in ſuo numie perſeuerabāt ⁊ infulati inter ipas hoſtias neca
M bantur. Ecōtra eſt de multis ho/die qui preponūt officia ſpiritualia volentes comedere cū Hely crudaꝫ carnē ſacrificij.i.Re.iij.

¶ Capitulum ſeptimum. Quales eſſe debēt quibus committitur animarum cura.

¶ Qꝛ predicta officia ex-
e ercere: non eſt puerorũ
ydiotarũ: nec inexperto-
rum prouidere debẽt prelati ma-
N iores .ſ. epiſcopi: ne talibus con
ferant eccliãs qui non ſunt habi
les ad talia officia.. Sed in partẽ
ſollicitudinis aſſumant viros ſa
pientes ⁊ induſtrios: ſicut preci-
pitur Exo.xviij.c. Prouide tibi
viros de omni plebe potentes ⁊
timentes deũ.⁊c. Et Deuꝫ.i. idẽ
Debent enim ſaltem imitari pha
raonem: q noluit committere pe
corum curaꝫ niſi viris induſtrijs
O geñ.xlvij. Si noſti eſſe in illis vi
ros induſtrios: cõſtitue magros
pecorum meorũ. Sꝫ heu hodie
puerilis effeminatio ydiotis: ⁊ le
gem dei ignorantibus: aĩe ſangui
ne ſaluatoris redẽpte cuſtodien-
de ꝯmittuntur. agminibus lupo
rum vndiqꝫ irruentibꝰ. Nõ pre
uidens deus dicit Iſai.iij. Dabo
pueros principes eoꝝ.⁊c. Ideo
Ber. ad Eugeniũ lib.iiij. ante fi.
Satis epi ad manũ habent qui
bus aĩs tradãt: Sed cui comit-
tant facultates ſuas nõ inueniũt
P Sequitur. Patientius ferimus
iacturam xpi qꝫ noſtrã. Quoti-
dianas expenſas quotidiano re
ciprocamus ſcrutinio: ⁊ cõtinua
dñici gregis detrimẽta neſcimꝰ.
De eſcaruꝫ precio: ⁊ numero pa
nũ cũ inſtrumẽtis quotidiana
eſt ratio cũ presbyteris rara cele
bratur collatio de peccatis. Cadit
aſina ⁊ eſt qui ſubleuet. Cadit aĩa
⁊ non eſt qui requirat. Exemplũ
de epo: qui noluit committere pi-
ra cuſtodienda puero: cui comi-
ſit eccliam? Cogitare enim debꝫ
epiſcopꝰ. qꝫ ipſe eſt ſicut agricul-
tor ⁊ edificator: ⁊ ſic architector
i.cor.iij. Dei agricultura eſtis: dei
edificatio eſtis. Sequitur. vt ſapi
ens architectus fundamentũ po
Q ſui. grandes enim lapides ⁊ qua
dratos dꝫ ponere in fundamen
to: exemplo Salomonis.iij. Re.
xv. ſcilicet viros virtuoſos: ⁊ tri-
bulationũ preſſuris politos. Pa
ſtores enĩꝫ ecclie: ⁊ eccliaſtici ſũt
ſuperedificati ſupra fundamẽtuꝫ
apoſtolorum ⁊ prophetaꝝ. eph.
ij. ¶ Item debet ſtatuere colum
R nas fortes: ⁊ erectas ad ſuſtentã-
dum eccliam: quales ſunt paſto
res ecclie ⁊ prelati gal.ij. in fi. hi
columne erant. Pro quibꝰ pone
re ſtipulas ⁊ feſtucas .i. pueros ⁊
leues perſonas inſania eſt. Exẽ-
pluꝫ de bono epiſcopo qui rñdit
pncipi petenti ꝓ leui perſona: vt
eum ſtatueret in ecclia dicens: qꝫ
ſi ipſe peteret ab eo vt poneret fe
ſtucam ꝓ colũna in caſtro ſuo:
cũ non exaudiret. Cum ergo ec
S cleſia ſit caſtrum dei: non debet
feſtuca vel calamꝰ fragilis ꝓ co
lumna poni: cũ in ĩfinitũ ſit ma-
gis plangenda ruina eccleſie qꝫ
caſtri materialis. Et qui tales col
locantur: eccliaꝫ deſtruunt. Iſa.
xlix. venerunt ſtructores tui de-

[illegible] 6

ſtruentes. ¶ Item epiſcop⁹ eſt ſi
cut doctor ⁊ magiſter: q2 ſuperin
tendens vt dictum eſt. Et vt pre
T cipuus doctor eccľie que eſt ſcola
ſummi magiſtri: ꝗ ait Jo. iij. vn⁹
eſt magiſter veſter. Sed ars ar-
tium eſt magiſter animaruꝫ. ait
Gre. primo paſto. c. i. Magnuꝫ
ergo vituperiuꝫ eſt eṗo ⁊ pericu
lum ſtatuere ad regimen anima
rum eos qui artem ignorant. Si
enim ignominia eſt magiſtro ar
tium ſcolam comittere ignoranti
artes ⁊ ṗncipia: ⁊ artis inſtrumē
ta: multo magis ex parte iſta. vñ
Gre. vbi. ŝ. Ab impitis magiſte
riũ quo temeritate ſuſcipitur: cuꝫ
ſit ars artium regimen animaꝝ
¶ Conſimiliter cũ eṗs ſit preci-
V puus medicus: comittere talib⁹
offi̅m medicandi periculoſuꝫ eſt.
vnde ſubdit ibi: ꝙ cogitationuꝫ
vulnera: occultiora ſunt viſceruꝫ
vulneribus: ⁊ tamen qui ſpiritua
lia precepta nunq̄ʒ nouerunt: ſe
medicos profiteri non metuunt
cum eꝫ: ꝗ viꝫ pigmentorum ne-
ſciũt: medici corporis videri eru
beſcũt. Merito ergo ſunt rei ani
marum qui aiaruꝫ curam talib⁹
comittunt. ⁊ qui eas in curam ſu
ſcipiũt. Jõ Iſa. iij. eſto princeps
noſter. Qui rñdit. Non ſum me
dicus. ⁊c. ¶ Similiter eṗus eſt
dux aciei ieſu xṗi ad pugnandũ
ꝯ hoſtes. Cuius eſt eligere viros
X expertos ad pugnandũ ꝗ poſſint
aciem deffendere. vnde cant. iij.
in fine. En lectuluꝫ Salomonis
quinquaginta fortes ambiũt: ex
fortib⁹ iſrael: omnes ad bella do
ctiſſimi. Magna ergo fraus eſt
aſſumere pueros ignarros artis
militandi: ⁊ eis dare ſtipēdia que
debentur militibus defendētib⁹
aciem xṗi. Ait apo. i. cor. v. ꝓuo
cans eccleſiaſticos viros. Quis
vnq̄ʒ militat ſtipendijs ſuis. Cõ
ſimiliter poteſt dici quo ad om-
nia officia que ſunt eccľiaſticoꝝ
quale eſt officiũ paſtorale: ꝓcura
torum: gubernatorum. Non ne
in tempeſtatibus eſſet inſan⁹ qui
nauis gubernacula ꝯmitteret in
fantulo ignoranti cunabulũ ſuũ
regere: maxime fluctibus ⁊ tem
peſtatibus ſurgentib⁹: vētis irru
entibus: ptes nauis diſſoluētib⁹:
tenebris inuoluētib⁹: ⁊ beſtijs ra
pientib⁹: Cuꝫ ergo ſic ſit de naui
eccľie in tempeſtatibus hui⁹ mũ
di: eius gubernaculũ non eſt niſi
induſtrio cõmittendũ. Qui etiaꝫ
ꝗntũcũqꝫ ſit induſtrius: dꝫ time-
re ⁊ iugiter vigilare: ⁊ artificialr
gubernare. vñ Grego. li. i. Regi
ſtri. vetuſtã nauem cõfractã indi
gnus infirmuſqꝫ ſuſcepi. vndiqꝫ Z
fluctus intrat. Ideo mihi in peri
culo manum orationis porrigas
Si ergo tant⁹ gubernator timuit
in regimine ſue nauis: qualiter ti
mere debet ꝗ ignorat manũ ad
gubernandum ponere. cum ipſe
dicat regiſtri. ix. nauis guberna-
tor cũ aduerſari ſibi ventũ cõſi-

derat fluctus quoſdã directo cla uo exuperat: ⁊ quoſdam quos ſe
A ſuperare non poſſe preuidet infle xo curſu prudenter declinat. Sic inquit ſanctitas veſtra: quedã cõ peſcendo: quedã tolerando miti get. Cum igitur talis magiſter et doctor nauigij timeat de periculo nauis eccleſie: ſtult⁹ ẽ quilibꝫ alius: cui cõmiſſa eſt eccleſie gubernatio: qui non timet. Et ſic fatuus eſt qui indignis cõmittit gubernaculum: vt dictum eſt ꝑus.

¶ Quita diſtictio. Quales eẽ debent iudices eccliaſtici.

¶ Capl'm primũ. Qualia debẽt eſſe eorum iudicia.

Qales autem eſſe debent iudices in republica eccliaſtica: q ſũt ad modum oculorꝫ ⁊ aurium: patere põt ex dictis ſuperius de iudicib⁹ ſecularibus parte .i. ¶ Similiter quales eſſe debent aduocati ſiue oratores patet ibidem. Si enĩ iudices ſeculares cũ diligentia debent iuſtitiã exercere: vt habitum eſt ibi: multo magis iudices eccle
B ſiaſtici ſine litigijs iurgiorum: ⁊ ſine falacijs deceptionũ: ſua debẽt iudicia exercere. Talia enĩ reprobanda ſunt in viris ſpiritualibus ait. Ber. ad Euge. li. i. poſt principiũ. Queſo te inquit: q̃le ẽ illõ de mane vſqꝫ ad veſperã litigare vel litigãtes audire? ⁊ vtinã ſufficeret diei malicia ſua. Non enĩ libere ſũt noctes. vix relinquit ne
C ceſſitati nature. qđ corpuſculi pauſatiõi ſufficiat. ⁊ rurſus ad iurgia ſurgitur. Dies diei eructat lites: ⁊ nox nocti indicat malitiam. Sequit. Tota die perſtrepunt in palatio leges: ſed iuſtiniani non dei. Et tñ lex dñi imaculata ꝯuertẽs alas. Hee autem non tam leges quã lites ſunt: ⁊ cauillationes ſubuertentes iudicium. Tu paſtor ⁊ epiſcopus animarũ: qua mente obſecro ſuſtines: coram te ſemper ſilere illam. ſ. dei legem: garrulare iſtas? Ideo clamandũ cũ
D ꝓpħa. Narrauerũt mihi iniq fabulationes ſed nõ vt lex tua. In his quoqꝫ iudicijs iniuſte appellationes nocent: Quas reprehẽdit Ber. ad Eugeniũ li. iij. di. Iniqua eſt oĩs appellatio ad quã iuſticie inopia non coegit: Et ibi multum contra appellationes iniuſtas Ubi ponit exempla: ꝙ quibuſdam vxores ducentib⁹ appellatũ eſt ab aliquibus ſine cauſa cũ grauamine: ſolo fruſtratorie dilationis intuitu: Similiter po
E nit exemplum de quodam qui iniuſte apellauit in electione epi ad impediendum Tales igit appellationes cum ſint iuſtitie impedimenta: multũ ſunt reprehenſibiles prout ibi exequit ſufficiẽter. ¶ Similiter quales eſſe debent conſiliarij epiſcopi pꝫ ex dictis ſuperius parte prima. Ubi de conſiliarijs principũ. Si igit principũ

conſiliarij debent eſſe ſapientes ⁊ prouidi: a muneribus imunes
F ⁊ puri: multo magis cõſiliarij epiſcoporum. Et de his ſufficienter. Ber. ad Euge. li. iiij. Querẽdi inquit tibi ſunt q ſint compoſiti ad mores: probati ad ſanctimoniaꝫ parati ad obediẽtiã. Sequit̃ Nõ qui marſupia exhauriant: ſed qui corda reficiant: ⁊ crimina corrigant. Sicut enim conſiliarij pro prie ſine legati debent eſſe tales: quales ibi deſcribit: ſic ⁊ conſiliarij epi ſuo modo: Et ponit ibi exẽpla de legatis bonis q renuerũt enſenia in officijs ſuis. Sicut de Martino: qui cum fuiſſet legat⁹
G in Dacia. tam pauper rediit: ꝙ pene expenſis ⁊ equis deficientib⁹ vix venit florentiã: cui ibi epiſcopus dedit equum. Quẽ cum idẽ eps ad curiaꝫ ſequeret: ⁊ peteret ab eo auxiliũ: reſpõdit. Decepiſti me? Neſciebam eni: tibi negocium iminere. Tolle equum tuum ĩ ſtabulo eſt. Et eadẽ hora reddidit illi. ❡ Ibidem ponit exẽpluꝫ de Guãfredo: q legationẽ in partibus equitanie ſũptibus proprijs ſtrenue adminiſtrauit. Cui cum piſcis vnus. ſ. ſtugio eẽt a quodã
H ꝑſbytero ꝑſentatu ſ: a te inquit nõ accipio. niſi ꝑciuꝫ dedero: dedit ꝙ illi quinqꝫ ſolidos inuito ⁊ verecondo Et cum eidem dña opidi offerret duas pulchras paraſides ligneas: eas laudauit: ſed non acquieuit accipere. Quanto minus argenteas recepiſſet? Hi fuerunt imitatores Abrae: q noluit aliqd accipere a filio ſubtegminis vſqꝫ ad corrigiam calige. Geñ. xiiij. Et Samuel qui ait i. Re. xij. Si de manu cuiuſdam munus accepi. ⁊c. Ad imitationẽ igit̃ iſtorũ debet omnis conſiliarius epiſcoporum: man⁹ excutere ab omni munere.

❡ Capitulum ſecundum. Qualis debet eſſe epiſcopi familia: ⁊ domus.

Tales autẽ debet eẽ domus ⁊ familia epi. Ber. eodeꝫ li. ſufficiẽter deſcribit: vbi ait. Domum epi decet ſanctitudo: decet modeſtia: decet honeſta harũ cuſtos diſciplina. Et ſequitur. Diſcant a te ipſi tui. Comatos pueros: ⁊ comptos adoleſcentes ſecũ non habere. Inter mitratos diſcurrere calamiſtratos non decet: Et ad hec obſeruãda ⁊ oppoſita cauẽda debet eps eſſe ſollicitus. Unde ait ibi Ber. Sunt que te ignorare nolo: mores quorũcũqꝫ ⁊ ſtudia: nõ oportet ꝙ ſcias domus tue vitia vltimus: qḋ ꝗplurimis nouim⁹ cõtigiſſe. Alia alius diſpẽſet: Tu diſciplinã ꝓuide. Hanc nemini tradas. Si inſolentior ſermo coraꝫ te ſonuerit. vel habitus apparuerit: ſit manus tua ſuper huiuſmodi. Tu vlciſcere iniuriaꝫ tuã. Impunitas enim auſum parit auſus exceſſum. Ad talia enim ſciendo

⁊ corrigenda debet eſſe prelatus
ſollicitus. De temporalibus autē
cōmitat alijs: vt plus poſſit vaca
M re diuinis. Unde ait ibi. ¶ Memē
to: Saluatorē Judā Jconomū
habuiſſe. Quid epiſcopo turpius
q̄ intendere ſupellectili ⁊ ſbātio/
le ſue: ſcrutari de ſingulis: morde
ri de ſuperſtitionibus: moueri ad
quecunq̄ pdita vl' neglecta: Egy
ptius ille: omnib⁹ Joſeph tradi/
tis ignorabat quid haberet in do
mo ſua. Erubeſcat igitur xp̄ian⁹
fratri ſuo xp̄iano non credēs: ex
quo homo ſine fide: tantam fidē
N habuit in ſeruo alienigena. Et ni
ſi tales colaterales epiſcopus ha
beat. non eſt plane ſanus: ait ibi.
Ber. Ne dixeris te ſanum dolē
tem latera. i. ne dicas te bonum:
malis innitentē. Jdͦ Apo. connu
merans virtutes ep̄o neceſſarias
ait. Sue domui bene prepoſitū
filios ſuos ſubiectos in oī caſtita
te. ⁊c. i. Thi. iij.

¶ Caplm. tertiū. Quid ſignifi/
cent ep̄i indumenta.

Has ep̄orum virtutes ſi/
gnificant pontificalia in
dumenta: ait Hug. ij. de
ſacramentis. parte. iiij. c. xviij. dl.
O q̄ epiſcopi vtunt ſandalis q̄ ſunt
calciamēta predicatoꝝ que habēt
ſubtus ſolā integram: ne pes ter
ram tangat: ⁊ deſuper conſtant
ex corio perforato: q2 greſſus p̄/
dicatoris: ſubtus debent eſſe mu
niti: ne terrenis polluant: ſ3 ſupe
rius aperti ad celeſtia contemplā P
da. Induūtur caligis biſſinis vel
lineis vſq̄ ad genua: quib⁹ ſigni
ficat: q̄ rectos greſſus facere de/
bent pedibus ſuis: ⁊ genua debi/
lia roborant: ⁊ ſic ad predican/
dum euangelium feſtinare. Ba/
culo vtunt: qui habet ſubtus acu
men vt rebelles per increpationē
pungant. ⁊ deſuper eſt recuruus:
vt mites per conſolationē trahāt
Anulo vtunt: qd ē fidei ſacramē
tū. quo. ſ. ſponſa xp̄i eccl'ia ſubar
ratur. ¶ Mitra quoq̄ ſiue tyara i
capite regimen quinq̄ ſenſuū m Q
ſignificat. Jbidē ait Hugo ante
q̄ ſacerdotalia veſtimēta tā in le/
ge veteri q̄ in noua deſignāt eo
rum virtutes quas habere debēt
Unde in tunica linea ſignificatur
caſtitas interior: in zona ſiue i cin
gulo: caſtitas exterior ſiue i exte/
riori hoīe: i tunica iacinctina cō/
uerſatio celica: i ſuphumerali la
borꝝ patiētia: i rōnali diſcretiōis
ſapia i cydari intētio recta: i femo
ralibus que tegūt verenda nutri
mentū caſtitatis. Hec eni erāt ve
ſtimenta ſacerdotis in lege vete/
ri. Exodi. xviij. ⁊ Leui. xxviij. Et
de his veſtimentis plixe Hiero.
ep'la. lxxxv. De indumētis aūt ſa/ R
cerdotalibus noue legis ait Hu
go. vbi. ſ. q̄ per tunicā mūdiciaꝫ
per zonam continentia: per ſtolā
ſapientia: per caſulā caſtitas de
ſignat. Studeant igitur ep̄i ⁊ pre S
ſbyteri habere virtutes q̄s coꝝ

indumenta ſignificant.
¶ Capitulum quartum. Qđ pa
ſtor debet aſſiſtere gregi aſſidua
cura.

Ut autem poſſint officia
ſua perficere: ⁊ perfecta
adminiſtrare: debent cir
ca gregẽ ſuũ aſſidue vigilare: iu
T xta illud. Iſai.xxi. Sup ſpeculã
dñi ego ſum ſtans iugiter. Nec
diſcurrãt per curias ſeculares aut
negociatorias tẽporales: ſ; coha
bitent fidelibus ſibi cõmiſſis: ne
dicat cuilibet tali illud zach.xi. o
paſtor: ⁊ ydolum: dereliquẽs gre
gem. paſtor nomine: ydolum re
abſq; cuſtodia vel debito opere.
Unde Gregorius. ſuper Eze.li.i.
Omel.v. Ubi qui animarum cu
ſtodes ſunt: ⁊ paſcẽdi gregis one
ra ſuſceperunt: ꝯmutare loca mi
nime ꝯmittuntur. Unde narrat
V Beda in geſtis angelorum li.i.c.
vi. De Laurentio epiſcopo q ſuc
ceſſit beato Augu. miſſo a beato
Grego. in angliam ad conuertẽ
dum gentem Anglorum: ꝙ cũ
ob prauos mores regis ⁊ iniuſti
tiam proponeret relinquere Bri
taniã: iuſſit in eccl'ia apoſtolorũ
lectum ſibi nocte parari. Ubi cũ
poſt multas preces ⁊ lacrymas ꝓ
ſtatu eccleſie ad deum fuſas: mẽ
bra dediſſet ad quieſcẽdũ: appa
ruit ei pꝛīceps apoſtolorũ. Quẽ
diu flagellis acrioribꝰ afficiẽs ſi
X ſcitãdo apoſtolica diſtrictiõe: cur
gregem quem ſibi cõmiſerat re
linqueret: ⁊ cur oues xpi in me
dio luporum poſitas fugiens ipe
dimitteret. an mei inquit oblitus
es exẽpli: q pro paruulis xpi q̃s
mihi in ſue dilectionis indicium
cõmendauerat: vincula carcere
poſtremo etiã mortẽ crucis ab
infidelibus inimicis xpi ipſe cũ
xpo coronandus ꝑtuli? Qui bea
ti Petri admonitionibus ⁊ fla
gellis correptꝰ: mane venit ad re
gem: ⁊ reiecto veſtimento: q̃ntis
eſſet verberibus laceratus oñdit
Rex autem inquirens qs tantas Y
ſibi plagas inflixiſſet ⁊ audiẽs: ꝙ
ſue ſalutis cauſa: tanta ab apl'o ẽ
perpeſſus: timuit: ⁊ anathemati
tico cultu ydolatrie: ac ꝯiugio nõ
legiptimo derelictis: fidem ſuſce
pit ⁊ baptizatus eſt. Ex quo pate
ꝙ repꝛehẽſibiles ſint: q ſine cauſa
legiptima eccleſias derelinquunt
cum predictus epiſcopus pro ꝑ
ſecutione ⁊ regis infidelitate ec
cleſiam relinquens. tãta ꝑpeſſus
eſt. In his autem omnibus caue
at epꝯ qui eſt ad modũ capitis: ⁊ Z
ſpeculatoris: ne ſit negligens a ꝑ
dictis officijs. Ut enim dicit i tra
ctatu de.xij. abuſiuis: decimꝰ abu
ſionis gradus eſt epꝯ negligens
q.ſ. gradus ſui honorez inter ho
mines requirit: ⁊ miniſterij digni A
gnitatem coram deo non cuſto
dit. Epiſcopus enim grece: ſpe
culator interpretatur. Cui df Eze.
iij. Speculatorem dedi te. Decet
enĩ epm: omium ſuper quos i ſpe

cula poſitus eſt peccata attende-
re ꝛ corrigere: ac ſcelerum opera
rioſ exterminare. Predicatoꝛ er
go diuinus alloquens eccleſiaſti-
cos hortetꝰ eos ad exercenda de-
bita officia: ſtatui ſuo vel gra-
dui debita: ꝛ vt quilibet viuat ſi-
cut decet ſtatum ſuū: q̄tuꝫ ad ea
que enumerata ſunt.

¶ Quinta pars pꝛincipalis. De
informatione ſcolaſticoꝝ. Pꝛi-
ma dicitur. De informatione di-
ſcipulorum.

¶ Capitulum pꝛimū. De digni-
tate ſapientie.

P Rehabitis auctoꝛitati
bus narratiōibꝰ ꝛ exē
plis q̄bus poſſunt vi
ri eccleſiaſtici informa
ri: ꝛ ex quibus predi-
catoꝛ habere poteſt occaſionem
vtiliter conferendi cum eis: ꝛ ex-
ortandi eos efficaciter: nunc col
ligantur conſimilia q̄bus ꝯſtrui
poſſint viri ſcolaſtici ſiue phi: ꝛ ex
q̄bus predicatoꝛ poteſt conferre
cum eiſdem ex his que ſunt pro-
B pꝛia illis. Et vt magis ſtimulētur
ad deſideriū ſapientie: p̄mittēda
eſt eius dignitas ꝛ ſublimitas ſꝫ
eſtimationē vere iudicātis. Pꝛe
poſui inquit eam regnis ꝛ ſedibꝰ
Sap. vij. Seq̄tur. Infinitus eni
theſaurus eſt hoībus ꝛc. Et pro-
uer. iij. Melioꝛ eſt acq̄ſitio eius
negociatōe auri ꝛ argēti. Sequit
Precioſioꝛ eſt cunctis opibus.
¶ Et de ſapiētie eminētia apud

gētiles: ait Poli. li. iiij. c. vi. di. q̄ꝫ
cū gētiles nil ſine nutu numinū
credant faciendū: vnū tm̄ quaſi
deum deorum: ꝛ oīum pꝛincipiū
extollunt. ſ. ſapiam q̄ꝛ oībus pre-
eſt. Unde ꝛ veteres philoſophi
ymaginem ſapie pre foꝛibus om
nium templorum pingi fecerunt
ꝛ hec verba ſcribi debere ſanxe- C
runt. Uſus me genuit: peperit me
moꝛia Sophiam me vocant gre
ci: vos ſapientiam. Et ego odi ho
mines ſtultos: ignauia opera:
ꝛ ſophiſticas ſcientias. ſ. in quibꝰ
nulla eſt vtilitas. ¶ Ad appetitio
nem igitur ſapientie ꝛ amorē: ac
ſedulam acq̄ſitionem ſunt om-
nes ſcolaſtici admonendi: vt qui
libet eorum dicat illud ſapie. vij.
Optaui ꝛ datus eſt mihi ſenſus:
inuocaui ꝛ venit in me ſpiritus ſa
pientie. Et ſapie. viij. Hanc ama
ui ꝛ exq̄ſiui a iuuentute mea. Un
ꝛ hic amoꝛ: phia dr̄: ꝛ eius ama D
toꝛ phs. Philos. n. grece: amoꝛ
latine: Sophia ſapientia. Inde
phia. i. amoꝛ ſapie. Unde ꝛ phia
eſt ars artiū: diſciplina diſciplina
rum: que vni cōis eſt deorū: ꝛ q̄
eſt henoꝛanda antilogo pꝛout ait
q̄dam ſapiens: ꝛ idē pap. in par
te. di. q̄ꝫ phia tradit in artibus li-
beralibus: de quibus proſequitur
Hugo v bi. ſ. bene proſequēs q̄
ſūt pꝛopꝛia cuiuſlibet artis. Et ſi
militer Alpharabius li. d̄ diuiſio
ne phie vbi ait: q̄ꝫ phia eſt diuina
rum humanarumq̄ꝫ rerum co-

gnitio cum ſtudio bene viuendi.
E Sapia vo eſt ſciētia ſempiterno rum. Et de his ⁊ ꝺ diuiſione phi loſophie: ⁊ de illis que ſpectāt ad vitam phicam dictum eſt in tra ctatu de vita phorum.ſ. in com pendiloquio. ¶ Ad preſens aūt de inſtructione ſcolaſticorum ꝓ cedendū eſt.ſ. qualiter ſcolares debent diſcere: ⁊ qliter doctores debent eos docere. Et

¶ Primo quales eſſe debēt ſco lares quantū ad corporis diſ poſitionem.

¶ Secundo. quales eſſe debent quantum ad mentis induſtriā ſiue perſpicuitatem.

¶ Tertio qualiter inſtruēdi quo ad documenti rectitudinem.

¶ Quarto: in qbus informādi: ⁊ in qbus nō ꝗtum ad eorū qbus vtuntur qualitatem.

¶ Quinto: quales eſſe debent q̄ ad vite qualitatē ⁊ honeſtatē.

¶ Sexto: quales eſſe debēt: quo ad ſtudij ſedulitatem.

¶ Septimo: ꝺ his que ſpectant ad doctores.

¶ Capitulum ſecundū. Qꝺ ſco laris debet eſſe membris ⁊ corpo re bene diſpoſitus.

In primis ergo: ob artiū liberalium ſiue phie no bilitatē ⁊ honorificentiā: ⁊ ob pꝛofeſſorum eius reuerenti am ab alijs exhibendam: diſcen tes illas debent eſſe corporis diſ F poſitione venuſti: vt ait Boe. de diſciplina ſcolarium in principio di. ꝙ videndum eſt ne infantis ſeptennis. cum ducit ad inſtruen dum: membꝛorum indecens ſit diſpoſitio: ⁊ partium integralium Et ponit exemplū. Legitur inqt Thimei filium lepꝛa incomben tem: caſtratum: loripedem: gibo tumentem: doctrine mancipati plebeiam exiſſe obiectionē: ſo ciorum ridiculoſam demonſtra tionem. Cauendū ergo: ne tales G ponantur ad phias diſcēdas: ne contemnatur phia ob talium de formitatem: ⁊ ne minus accepte licet tales in ea pꝛofecerint: vt eni ait Ethnicus. Gratioꝛ ē pulchꝛo veniens e corpore virtus. Idem Señ. recitat epl'a. lx. Et ſic min⁹ accepta eſt ſapia vel virtus veni ens e corpore defformi Ibidem ait Boe. ꝙ temporis intempe H ries. hiemis vel eſtatis nocet pue ris adiſcentibus. Et ponit exem plum de quodā indiſpoſito: ⁊ de formi adducto ad diſcendum: q poſtea attenuat⁹ elephantie mor bis occubuit. inſtigante canicu la.ſ. illo ſigno regnāte: ardore fer uente. ¶ Ibidem etiam ait. ꝙ cl bariorū debet eſſe mediocris fa cultas: potius tenuis parcitas: ⁊ veſtium penuria. Pueri ergo de bent eſſe bn̄ diſpoſiti corpore: ⁊ integri: ⁊ ſuſtentamentis debitis regulati qui volūt. diſcere: vt ſint ſcolaſtici: ⁊ debito tempore debēt incipere. Et de his ſunt admonē

di tam ipſi q̄ habentes curā eorum. Omni eni negocio tps ē ꝛ oportunitas. Ecc. viij. c.

¶ Capl'm tertiū. Qualis ꝺꝫ eſſe ſcolaris quo ad mētis induſtriam

ſ Ecundo ſunt explorādi pueri quales ſint quo ad mentis induſtriam ꝛ perſpicacitatem: an. ſ. habeant induſtriam diſcretionis naturalis: ꝛ ingenij viuacitatē: ſicut narrat Au
K lus gelius li. v. acticarum noctiū c. iij. loquēs ꝺ pthagora pho ꝙ cū eēt adoleſcēs ꝛ cā vict⁹ ferret holera ꝛ de hedera candices ligni plurios: funiculo breui circūligatos portaret ſemel obuiauit illi Democritus Et videns eum incedentem expedite: ꝛ iuncturam ligni ſituramꝗ conſiderans: ꝛ aceruū illum ſimilr breui vinculo comprehenſum: ꝛ ratiōe q̄dam geometrica librari: interro
L gauit: quis ſe inuoluit. At ille. ego. Cui Democritus. ſolue totum: ꝛ modo cō ſimili liga. Sicꝗ factū eſt. ꝛ ait Democritus. Cum ingeniū benefaciēdi habeas: nūc maiora melioraꝗ mecū facere potes ſi me ſequi volueris. Qd ille annuit: ꝛ duxit eū ſecū: ſumptus miniſtrauit: ꝛ phiam docuit: ꝛ hic po
M ſtea in ſciētijs phus fuit: ſed acerrimus ſophiſtarū. Ut prouidus igitur explorator ingenium predicti adoleſcentis deprehendit. Et ad maiora diſcenda hortatus eſt Sed cauendū eſt ne pueri viuacis ingenij ꝛ acuti: nimietate cibi vel potus fiant hebetiores. Propterea ſunt frugalr nutriendi. ait Boe. vbi. ſ. ꝛ Aulus gelius plenius li. iiij. acti. noc. aū fi. vbi ait. Pueros impuberes compertū ē ſi plurimo cibo nimioꝗ vino N
vtanf hebetiores fieri: atꝗ hinc elici tarditatem improceraꝗ fieri corpora eorum: minuſꝗ adoleſcere. Qd narrat varro in hyſtoria de liberis educandis. Cauendum eſt ergo: ne voracitate hebetes reddanf. E de hoc. ſ. parte i. vbi de inſtructione puerorū.

¶ Capitulum quartum. Qualiter pueri ſunt in pncipio iſtruēdi.

d Einde ſunt pueri inſtruendi artificialiter: ꝛ ordinabiliter pro eoꝝ capacitate: vt ait Boe. vbi. ſ. di. ꝙ i primis. figurarum. i. litterarum elementa. i. litteras repreſentantiū imprimenda eſt dilectio: coniungendarūꝗ artificioſa coniunctio O
Sunt eni pueri inſtruendi: ꝛ attrahendi: vt diligant litteras q̄s adiſcunt: vt recte pronuncient: ꝛ artificialiter cōiungant. Quia niſi ſic in pncipio informenf: vix poſſunt poſtea bene iformari. Et grauius eſt ac difficilius puerum male inſtructum inſtruere ad rectam reformationem: q̄ aliū in nullo inſtructum. Uñ refert Quitilianus li. de inſtitutionibus oratorijs de Thimeo: q arte tybiaꝝ excellebat: ꝙ duplas mercedes P

exigebat: ⁊ accipiebat ab his qui
P male fuerāt preinſtructi. q̄ ſi om
nino rudeſ accederēt. Et hoc me
rito. Error enim duplicem exigit
laborem: cū ⁊ delenda ſint puer
ſe inſtitutionis ſemina: ⁊ bene fi
delius inſerenda. Satis enim fa
cilius eſt inducere bonam infor/
mationē: q̄ extirpare malā ⁊ in
ducere bonā: maxime cū prima
inſtituta ⁊ documēta tenaciter in
hereant pueris bona vł mala: ait
Hiero. epl'a. viij. Ipſa litterarū
ſtudia: teneris melius inſeruntur
ingenijs: idq̄ penitus inherere
Q ſolet ſenſibus: quod prius ſederit
in mente: Magna ergo diligen
tia ſunt pueri inſtruendi: ne tem/
pus puericie negligenter āmittāt
ait. Boe. vbi. ſ. dicēs. q̄ diligētia
opis. cuiuſlibet obtuſitas pmol
lit. ⁊ ſnie ac dicta doctorū ſūt me
morie celule cōmendanda. vt ibi
exemplificat: ne contingat quod
Lotario contigit. Qui cum trigi
ta annis fuiſſet in gimnaſijs phi
loſophorū: ⁊ aduenisset dies vt
R preeſſet mediocribus. ſ. pueris q̄
ſi eorū magiſter: aſſerebat: ſe du
bitare: cuius vxor fuit Eneas.
¶ Similiter requiſitus a quodā
primā litterarū. ſ. magiſtri qua/
liter in verſu vertere poſſet: rn̄dit
abſurdū eſſe: tanti nominis pri/
mam breuiari: ſed acuto accentu
pnunciri. Ecce ait ibi Boe. q̄ tūc
tēpus dure ceruicis obtuſitas p/
didit ⁊ impenſas ſine expenſas.

¶ Caueant igit pueri: ne ſic amit
tant tempus ⁊ expenſas: neglig̃
ter adiſcendo: ⁊ caueant eorū do
ctores ne eos decipiant. Hec eni
ſunt peccata: Ait Aug. primo cō
feſſionū enumerans peccata ſua
in pueritia. Peccabamus inquit
minus ſcribendo ⁊ legendo: aut
cogitando q̄ exigeret a nobis.
Sequit. Quia delectabat ludere.
Et poſt. Peccabamus faciendo
contra preceptū parentū ⁊ magi
ſtrorū meorum: Et enumerat ibi
de multis talibus. de quibus ad/
monendi ſunt pueri vt precaueāt
¶ Conſimiliter adhibenda ē ſo
lers diligentia: vt pueri inſtruan
tur recte ⁊ artificialiter. Et primo
in grāmatica ⁊ grāmaticalibus
que diuidit in litteram. ſillabā: di
ctionē ⁊ orationē: ait Hugo. Di/
daſculus parte. ij. di. q̄ debet ſci/
re vocem articulatam. lr̄am: ſil
labam: pedes: accent⁹: ⁊ ſic de ali
is: prout ibi determinat. Niſi eni
fuerit inſtructus in primis in tali
bus: vix poſtea pōt inſtrui. Hoc
tn̄ neceſſe eſt ſcire: vt homo ſciat
legere diſtincte ⁊ articulate ſꝫ re
gulas grāmaticales. vt pꝫ exēplis
Boetij. vbi. ſ.

¶ Capl'm. quintū. In qbus do/
ctrinis ſunt pueri informandi.

DEinde cauendū eſt: ne
pueri nimis imbuantur
doctrinis fabuloſis poe/
tarum: ⁊ illaqueantur illarum de
lectationibus. vt enim ait Valeri
us li. iij.

X us libro.iij.c.vi.Lacedemonij li
bros archilogie e ciuitate ſua ex
portari iuſſerũt:eo ꝙ coꝝ paruꝫ
verecũdam ⁊ pudicam lectõem
arbitrabantur.Noluerunt enim
ea puerorum ſuoꝝ animos im-
bui ne plus moribus nocerẽt ꝙ̃
ingenijs prodeſſent.Itaqꝫ maxi
mum poetã:aut ꝑxime maximũ
eo ꝙ domũ ſibi iuiſſꝫ maledictis
carmine lacerauerat exilio mul-
ctauerunt.vt enim tactuꝫ eſt.ſ.
mentes pueroꝝ tenaciter retinẽt
doctrinas quibus primo imbu-
untur.Ideo expedit:ꝙ vtilibus
⁊ veris doctrinis primitus imbu
antur.vnde ⁊ mos fuit apud he
breos:ait Orige.ſuper cãti.in ꝑn
Y cipio:omnes ſcripturas a docto
ribus ⁊ ſapientibus tradi pueris
ſimul:⁊ ad vltimũ reſeruari iſta
ſcilicet principiũ geneſis:ꝑncipi
um Ezechielis:⁊ finis: ⁊ cantica
canticorum:q꞉ hec ardua ſunt:⁊
poſſet in eis minus intelligẽs ob
errare.Ideo ait Augu.de ſe.iij.
ꝯfeſſionũ.hoc nomẽ ſcilicet xp̄i
ſm miſericordiam tuã deus in
ipſo adhuc lacte matris tenerũ
cor meũ pie bibebat:⁊ alacri aio
Z retinebat.Et li.vi.Nomẽ inquit
xp̄i mihi infanti inditum eſt ve-
racibus ergo doctrinis ⁊ vtilib⁹
non fictis ⁊ fabuloſis eſt vtilius
⁊ ſecurius pueros imbuere.Sũt
enim primo inſtituendi in grã-
matica:deinde i logica:ait Boe.
vbi.ſ.Completo inquit nõ inde

A bite huius gimnaſij ſcilicet grã-
matice rudimento:ad maioris ẽ
inquiſitionis ſcientiaꝫ legiptime
procedendũ:ſcientiam inqꝫ quã
ſolam veri falſiqꝫ indagatõe no
uimus.⁊c. Unde Hugo vbi.ſ.
dicit:ꝙ ex omnibus ſcientijs ſe
ptem ſpeciales decreuerunt anti
qui in ſtudijs ad opus erudiẽdo
rum.In quibus tantam eſſe vti
litatem pre ceteris perſpexerunt:
vt quiſquis principia harũ diſci-
plinarum firmiter percepiſſet ad
aliaꝝ noticiam poſtea inquirẽdã
B magis exercendo ꝙ̃ audiẽdo ꝑ-
ueniret.Sunt eniꝫ quaſi quedaꝫ
optima inſtrumenta ⁊ rudimẽta
quib⁹ via paratur animo ad ple-
nam phie noticiam.Hinc triuiũ
⁊ quatriuiũ nomẽ accepit:eo ꝙ
his quaſi quibuſdam vijs viuax
animus ad ſecreta phie introeat
hãc aũt logicã rõnalẽ prio Pla
to grecis inſtituit: quam poſtea
Ariſtoteles eius diſcipulus am-
pliauit:perfecit: ⁊ in artem rede
git.Marc⁹ ṽo Terẽtius Uarro
plus dialeticaꝫ de greco in latinũ
trãſtulit:ait Hugo ibi.De modo
autem adiſcendi artem dialeticã
Boe.vbi.ſ.dicit:ꝙ in ꝑmis ter-
minoꝝ intrinſeca cognitio:eorũ
qꝫ in ꝑpoſitionẽ nõ latens copu
latio:ꝑpoſitionũ quoqꝫ non in-
digna anexio ſunt optanda:Ter
minoꝝ ṽo determiationes quas
ſyncathegreutica appellam⁹me-
moriter mẽti ſunt iprimẽde:que

ſophiſtice deſeruiunt fantaſie. Et
D ponit ibi exemplum de quodam
prudente in alijs ſcientijs qui ab
alijs in die magiſterij eꝰ ſeu diſ/
putationiſ cautelis ſophiſticis eſt
confuſus. Oportet ergo: talia me
moriter ſcire: ⁊ cõſequenter adi/
ſcere ⁊ audire libros. ꝓut ibi de/
terminat: Et ſic in omni arte vir
ſcolaſticus ordinabiliter ⁊ artifi/
cialiter ſcilicet ex proprijs illi arti
diligenter debet adiſcere ⁊ ſtude
re: vt ait Hugo vbi. ſ.

¶ Capitulum ſextum. Que ſunt
neceſſaria ſtudentibus.

ſ Ria vo ſunt neceſſaria
E ſtudentibus. Natura: ex
erciciũ: diſciplina. In na
tura conſideratur: vt facile audi
ta percipiant: ⁊ percepta firmiter
retineant. In exercitio: vt labore
⁊ ſedulitate naturaliũ ſenſuũ ea
excolant. In diſciplina: vt lauda
biliter quis viuens mores cũ ſcia
componat. De quibus omnibus
Hugo ibi proſequit elegãter. Et
debet ſtudere in omni arte que/
rendo que ſunt propria. vñ ait ibi
duo eſſe genera ſcripturarũ. pri/
mum ſcilicet eaꝝ que artes ꝓprie
appellantur. Secundũ que ſunt
appenditia artiũ. Et vtraꝗ opor
F tet ſcire: licet artes ſine appendi/
tijs perfectũ poſſint facere lecto
rem: ꝓut ait ibi: ſuperaddens: ꝙ
duo ſunt diſcernenda. Primum
qualr de arte oportet agere. Se/
cundũ qualiter oportet rationes

illius artis rebꝰ alijs accomoda
re. vt verbi gratia. De grãmatica
agit qui regulas ⁊ ꝑcepta ad hãc
artem pertinentia tractat. Grã/
matice agit qui regulariter loqui
tur vel ſcribit. Et ſic de artibꝰ alijs
Et vtiliter inſtituit ibi ſcolares q̃
liter adiſcere debent.

¶ Capitulũ. vij. Qualis debet
eſſe diſcipulus ⁊ a quibꝰ cauere.

q Ales aũt eſſe debẽt ſco
laſtici: ⁊ a quibus cauere
docet Boe. elegãter vbi G
ſ. Diſcipuli inquit ſubiectio in tri
bus conſiſtere debet. In attentio
ne: beniuolentia: docibilitate. vt
ſcilicet ſit docilis ingenio: attentꝰ
exercitio: beniuolus animo. In/
tentus inꝗ̃ ad audiẽdũ: docilis
ad intelligendũ: beniuolus ad re
tinendũ. Et ſubdit. Non ſit ſco/
laris diſcolus. Dicitur autem di/
ſcolus quaſi a ſcola diuiſus. Sco
la enim grece dicitur vacatio la/
tine. vñ diſcolus quaſi a vacatio
ne diuiſus. Diſcolus eſt q diſcur/
rit per vicos: tabernas: ⁊ plateas H
per meretricum cellulas: ꝑ publi
ca ſpectacula: per pompas ⁊ cho
reas: per cõmeſſationes ⁊ publi
cas cenas. ⁊ hꝰ vagis oculis. effre
na lingua: petulãti animo: vultu
incompoſito: oibꝰ his ſcola poſt
poſita. vnde ⁊ ſubdit: ſe multos
tales vidiſſe. A quibus aũt caue/
re debent ſubdit di. ibidẽ: ꝙ a lu
xurie fetore ſtudeat diſcipulꝰ alie I
nari. Quaꝫ diſtinguit. iij. di. vnã

eſſe in oꝛnatu: aliam in coytu: ter
tiam guloſitati aſtitricez. Ab his
ſcolaſticus volēs in phia pficere
debet ſumme cauere: pꝛout pſeq
tur ibi: ſubdens: ꝙ meretrix no-
naria eſt: inferni ianua: via iniq-
tatis. ſcoꝛpionis percuſſio: viſca-
rium ſcelerum: pute⁹ interit⁹. Di
cebatur aūt nonaria: q: ante ho-
ram nonā antiquitus nō licebat
ad talez accedere. vnde ⁊ de hoc
K Augu. ꝯ Julianū dicit recitans
verba Tulij: ꝙ motus volupta-
tis ideſt luxurie ē maxime inimi
ciſſimus phie. Congrue eniz cuz
cognitōe phie: magna voluptas
coꝛpoꝛis eē nō pōt: ait ibi Boe.
di. ꝙ opoꝛtet ſcolaſticū cauere ab
ebrietatibus ⁊ cōmeſſationibus
q: vinū iquit moderate ſumptū
intellectui acumen cōferre vide
tur. Inmoderate vo ſumptū: ra
tionem pturbat: intellectum he-
betat: memoꝛiam eneruat: obli-
uionem immittit: errorem infun
dit: ignominiā inducit. vbi enim
L ebꝛietas ibi furoꝛ dominatur: vbi
furoꝛ: ibi nulla ſapientia: ſed pꝛe
grauatur deſipientia. Obliuio au
tē comes eſt ebꝛietatis: ait Ma
crobius lib. pꝛimo. Et hilaris eſt
iſania: ait Senē. epiſtola. vi. ⁊ vo
luntaria inſania: ait idez epiſtola.
lxxij. Ideo ſumme cauenda ſco
laſtico. ¶ Similr luxuria que ē
in oꝛnatu meretricio cauēda put
M exequit. Boe. vbi. ſ. ponēs exē-
plū de quodam qui talib⁹ oꝛnati

bus vacabat: ⁊ ſua cōſumebat:
Qui poſtea inops ⁊ pauper fact⁹
eſt. Que aūt ſunt expedientia vi
ro ſcolaſtico: vt pficiat in ſciētia
bn̄ ait Hugo vbi. ſ. di. ꝙ ſapiēs
quidam cū de modo diſcendi in
terrogaret. ſ. que eēnt neceſſaria: N
rn̄dit mens humilis: ſtudiū que
rendi: vita quieta: ſcrutiniū taci-
tū: paupꝛtas: terra aliena. Hec re
ſerare ſolent multis obſcura legē
do. Et de quolibet hoꝝ bene p
ſequitur. di. ꝙ pncipiū diſcipline
eſt humilitas. Cui⁹ pꝛecipue tria
documenta ad lectorem ptinent
¶ Pꝛimū vt nullā ſcripturā: vi
lez teneat. ¶ Scōz: vt a nemine O
diſcere erubeſcat. ¶ Tertium vt
cum ſcientiam adeptus fuerit ce
teros non cōtemnat. De quibus
ibi pꝛoſequitur bene. ¶ Similr
ſtudiū eſt neceſſariū exēplo phi-
loſophoꝝ. De q̄ ſtudio patet ibi.
¶ Similiter quies tam interioꝛ
vt mens per illicita deſideria nō
diſcurrat: q̄ꝫ exterioꝛ: vt ocium ⁊
oppoꝛtunitas ſtudio ſuppetat.
¶ Similiter ſcrutinium tacituz
qꝺ ſignificat diligentiam medita
tionis: ſicut ſtudium inſtantiam
operis. ¶ Meditatio vo eſt co P
gitatio frequēs cū ꝯſilio: que cau
ſam: oꝛiginē: modum: ⁊ vtilitatē
vniuſcuiuſqꝫ rei pꝛudenter inue
ſtigat. vn̄ ibi pulchꝛe ait Hugo
ꝙ lecticam phie quattuoꝛ poꝛtāt
ſcilicet philos. ⁊ chopos. i. amoꝛ
⁊ laboꝛ: philemins: ⁊ agūmina. i.

cura ⁊ vigilia. Opus inquit per/
agunt labor ⁊ amor. Conſiliũ pa
riunt cura ⁊ vigilia. In labore eſt
vt agas: in amore vt ꝓficias: in
cura vt ꝓuideas: in vigilia vt attẽ
das. Cathedra phie eſt ſedes ſa
piẽtie que his ſuprapoſitis geſta/
Q ri dicit. vñ ⁊ pulchre iuuenes eã
a fronte ꝓpter robur tenere dicũ
tur ſcilicet amor ⁊ labor: qꝛ foris
opus peragũt. A poſteriori puel
le deſcribuntur ideſt cura ⁊ vigi
lia: que intus in ſecreto ꝯſiliũ pa/
riunt. ¶ Similiter paupertas .i.
nõ ſectari ſuperflua ſpectat ad di
ſciplinam: necnon ⁊ exiliũ: quia
phantibus totus mundus exiliũ
ẽ. ait ibi Hugo. Et de eiſdẽ Po/
R li. li. iij. c. xiij. dicit: ꝙ hee claues
diſcendi ſunt quas ſenex Carno
cẽſis paucis expreſſit. Ubi ſuper/
addit: ꝙ vna clauis eſt amor do/
centium. ꝓut ait Quintilian⁹ lib.
de inſtitutione oratoris: Scolaſti
ci igitur caueãt a predictis vitiis
⁊ habeant dictas claues ad ape
rienda archana ſapientie: ⁊ ſtude
ant humiliter ⁊ diligenter.

¶ Capitulũ. viij. Quale deb3 eẽ
ſtudium boni diſcipuli.

Onſequenter admonẽ/
S c di ſunt ſcolares: vt ſolli/
cite ſtudeant ad ſapiẽtiã
apprehendendam: eſt enim ſtu/
dium vehemẽs applicatio animi
cum magna voluntate ad aliqd
agendum: ait Tulli⁹ prime Rhe/
torice li. i. Ideo Ecc. vi. Quaſi is
qui arat ⁊ ſeminat accede ad illã
vt enim ait Hug. vbi. ſ. Picta
goras: in ſtudiis ſuis hanc ꝯſue
tudinem ſeruaſſe legitur: vt vſqꝫ
ad ſeptennium ſꝫm numeꝝ ſeptẽ
liberaliũ artium: nullus diſcipu/
lorum ſuoꝝ de his que ab eo di/
cebant rationes poſcere auderẽt
ſed fidem daret verbis magiſtri
quouſqꝫ oia audiſſet. Sicqꝫ iam
per ſeipſum rationem eoꝝ inue/ T
nire poſſet. Has ſeptem artes tã
to ſtudio qdam didiciſſe dicunt:
vt plene in memoria omnes te/
nerent: ⁊ ſtatī ſingula eaꝝ para
ta haberent ſcilicet regulas ⁊ ra/
tiones que in illis artibus ꝯtinẽ/
tur Et hinc accidit: tot eo tempo
re fuiſſe ſapiẽtes: vt ipſi plura ſcri
berent ꝙ̃ nos legere poſſemus.
Sed vt ait ibi Hugo: noſtri ſco V
lares aut nolũt: aut neſciunt: mo
dum congruum in diſcendo: ĩõ
multos ſtudẽtes inuenim⁹: pau/
cos ſapientes. Monendi ergo
ſunt ſcolares: vt ſtudeãt affectua
liter ſiue feruenter: continue ſiue
perſeueranter: artificialiter ⁊ re/
cte ſiue ordiabilr ſcilicet ob amo
rem vere ſapientie: ꝓut hortatur X
ſapiens ꝓuer. i. Si queſieris ea3
quaſi pecunia3: ⁊ ſicut theſauros
effoderis: tũc ſcientiam dei inue/
nies. Et hoc exemplo antiquorũ
phorũ: de quibus Hugo vbi. ſ.
dicit ꝙ ſoli ſe philoſophie dedica
bant: ⁊ vt eo cõtemplationi libe
rius vacarent. quo min⁹ ꝗ̃ virtu/

tem impedire ſolent cupiditatib⁹
animū ſubieciſſent: ab eis ſe om
nino ſubtrahebant. Parmeni-
Y des iquit philoſophus annis qn
decizin rupe egiptiaca cōſediſſe
legitur. Et prothotheus ob imo
dicam meditandi curā: in mōte
Cauaſo vulturi expoſit⁹ memo
ratur. Et Themiſtocles: cum ex
pletis centum annis ſe mori cer
neret: dixiſſe fertur: ſe dolere: q
tūc egrederetur e vita quādo ſa-
pere cepiſſet. Similr Plato oc
tuageſimo anno ſcribens mor-
tuus eſt. Et Socrates nonagin-
ta annos in docēdi ſcribēdiq; la
bore ꝛ dolore compleuit. Et hec
Z ſumit Hugo a Hieronimo epła
xxxiij. vt ipſe ait ibi: alii calcabant
honores: alij proiiciebāt diuitias
alij acceptis iniuriis gaudebant
alij penam ſpreuerunt: alij contu
bernia hominū deſerentes: vlti
mos ſeceſſus ꝛ ſecreta heremi pe
netrantes: ſoli ſe philoſophie de-
dicauerunt: vt eo contemplatiōi
vacarēt liberius: quo nullis que
virtutis iter impedire ſolent cupi
ditatibus animū ſubieciſſent. vn̄
narrat Hiero. vbi. ſ. ꝛ ſimiliter
A epła. cxxvi. de philoſopho: qui
multarum poſſeſſionum preciuz
proiecit in pelagus. Abite inquit
in profundum male cupiditates:
ego vos mergam: ne ipſe mer-
gar a vobis. philoſophus inquit
Hiero. glie aial popularis auri
vile mancipium: totaz ſimul ſar
cinam depoſuit. Qđ non faciunt
multi ſcolaſtici xp̄o credētes: ſed
potius aggregant ꝛ cumulant cu
piditates: que vt ſepe ſubmergūt
eos. Mira ergo ſtudioſitas an-
tiquorum. Nā vt ait Hiero. epła
lxv. quoſdaz mūdi phōs legim⁹
vt totam cogitationem ad mentē
cogerent puritatem: ſibi oculos B
eruiſſe. Et de miro eorum ſtudio
Vale. li. viij. c. vij. dicit: q Char
naydes laborioſus ꝛ diuturnus
ſapientie miles. Siquidē nongē
tis expletis annis idem illi vi-
uendi ac phandi finis fuit: ita ſe
mirificum in doctrine operibus
addixerat: vt cū cibi capiendi cā
recubuiſſet: cogitationibus inhe
rens: manum ad menſam porri-
gere obliuiſceret. Sequitur. Ani
mo ergo tantūmodo vita frue-
batur: corpe vo quaſi alieno: cir
cūdatus erat. Ibidez etiā narrat
de multis alijs. de quibus in tra
ctatu de vita philoſophoꝝ. ſcilicz
in compendiloquio. ¶ De miro
autē ſtudio Euclidis narrat An C
lus gelius li. vij. c. iiij. di. q cum
Athenieñ. decreto cauiſſent: vt q
megharis ciuis eēt: ſi intuliſſe pe
dem Athenis pſcius eſſet: ea res
ſibi capitalis eſſet. Tunc Eucli-
des: vt audiret Socratē ſub no-
cte antequā aduesperaſceret: tunica
longa muliebri indutus: ꝛ palio
verſicolore amictus: caput vela-
t⁹: de domo ſua megharis: Athe
nas ad Socratem pmeabat: vt

vel noctis aliquo tempore conſiliorum ſermonũq; eius pūcipes fieret: rurſuſq; ſub luce: milia paſſuum paulo amplius viginti: eadem veſte illuc tect⁹ redibat. At nũc ait Aulus gelius: videte philoſophos vltro currere vt doceant ad fores iuuenũ diuitũ: eoſq; ſedere ac opiri ꝓpe ad meridiem: donec diſcipuli vomitu omne vinum edormiant. Scolaſtici ergo ſtimulati exemplis philoſophoꝝ ſint quieti a tumultibus cupiditatum: ⁊ negociationũ: ⁊ ſtudeant vere phie: vt appꝛehendant legẽ dei ⁊ acquieſcant ꝯſilio ſapientis Ecc. xxxiiij. Sapientiã ſcribe tpe vacuitatis: ⁊ qui minoratur actu appꝛehendet illam. ⁊c. Beat⁹ inquit ſapientia q vigilat ad fores meos quotidie: ⁊ obſeruat ad poſtes hoſtij mei. prouer. viij. Qui enim ſic vigilat ſedulo ſtudio: gratia dei ſapientiam aſſequet. vnde ſequitur ibi. Qui me inuenerit inueniet vitam. ⁊c.

D

E

¶ Capitulum nonũ. Quales eẽ debent diſcipuli: quo ad vite honeſtatem.

Ex dictis patet: quales eẽ debent ſcolaſtici quo ad vite honeſtatem. Debẽt enim eſſe a vitijs prenominatis immaculati: ⁊ virtuoſis moꝛib⁹ maturi. vnde ⁊ philoſophi antiq inſtruebant diſcipulos ꝗ ad mores. Ait Hieron. epla. xxxiiij. ꝙ hypocrates adiurabat diſcipulos anteq̃ eos doceret: ⁊ in vbis ſuis iurare ꝯpellebat: ſacramẽtoq; extoꝛquebat: ſilentij ſermonẽ: inceſſus manſuetudinem: moreſq;. Quãto magis nos: ꝓut ibi ꝯcludit: vniuerſam enim philoſophiã reuocauit Socrates ad mores ꝯponẽdos: ait Sen̄. epla. lxxviij. ⁊ Augu. viij. de ci. c. iij. di. ꝙ Socrates primũ ad cõponẽdos mores atq; coꝛrigendos: vniuerſam philoſophiam flexiſſe memoꝛat. Idem ait Tull. li. v. tuſcu. q. poſt principiũ. ¶ Magna ergo ignominia eſt ſcolaſtico iugiter audiẽti precepta ⁊ regulas philoſophie: niſi fuerit moꝛib⁹ maturioꝛ ⁊ honeſtioꝛ: q̃ layc⁹ qui nihil tale audiuit. ¶ Sunt ẽt alia ꝓficua ſcolaſticis ꝗ Boe. enumerat vbi. ſ. ſicut ꝯſtantie ſtabilitudo. Quia vt ait ibi. Conſtantia parit: incõſtantia parta diſſoluit. pꝛima colligit: ſecũda collecta diſpergit. Et ibi exemplificat de quodam: qui pꝛimo voluit eſſe litterat⁹ ſiue ſcolaſticus: deinde faſtidit⁹ fuit mercatoꝛ: poſtea tedio affectus ſe ad militiam tranſtulit: deinde territus iterato ſtudijs inhiabat. Et ſic in neutro ꝓfecit. ¶ Item vtile ẽ ſcolaſticis vt ſit complexionum ſuarum diſcreta ꝯſideratio. Alr enim laboꝛare debent malãconici: aliter colerici: ꝓut exemplificat ibi bene. ¶ Itẽ debet eſſe in eis magiſtroꝝ dilectio ⁊ veneratio: ac illis credulitas ſiue ſuppo

F

ſitio:⁊ cū eis māſio ſiue cohabi-
tatio. Mulierum ēt vetulaꝝ aut
lotricū rara aut nulla acceſio: ſer
uoꝛuʒ bilinguiuʒ:⁊ detrahentiuʒ
K exclusio: bonorum ſociorum ⁊ fi
deliū adheſio: ſūptuū ſufficiens
ꝓuiſio. De quib⁹ omnib⁹ ꝓſequi
tur ꝓlixe. Boe. ibidem introdu-
cens exempla de predictis: Pre
dicator ergo diuinus cōferēs cuʒ
ſcolaſticis de predictis: hortetur
eos ad ea que ſunt vtilia dehor-
tando ꝯria.

¶ Secūda diſtinctio. De infor-
matione doctoꝝ.

¶ Capl'm. i. Quales aſcendere
debent graduʒ magiſtralem.

Einde ſunt admonē-
di doctores de his q̄
ſpectant ad eoꝝ offi'm
¶ Et pmo vt ſit ad
tale offi'm honorabili
acceſſio. ¶ Deinde vt ſit vite ⁊
L moruʒ perfectio. ¶ Tertio vt ſit
doctrine vitaq; rectitudo. ¶ De
pmo ſciendū: q̄ nō debet gra-
dum magiſtralē aſcendere: niſi
ſit preditus ſcientijs ⁊ clarus vir
tutibus: ait Boe. vbi. ſ. di. q̄ cuʒ
ad magiſtrat⁹ excellentiam bone
indolis iuuenis aſcendere velit:
conſiderandū eſt: vt ſciat que ad
tanti nominis pertinēt reuerētiaʒ
vt queq; ſcita vel queſita exp̄me
re noſcat: ⁊ ne ſcriptoꝝ confiden
tie totaliter ſe comittat: vt libroꝝ
copiam acquirat: ⁊ eos cū opus
fuerit ꝯſulat: nec tamen omnino
credat ſcilicet ſufficere: q2 miſerri
mum eſt ingenij ſemper iuentis
vti. ⁊ nūq̄ inueniendis. Et ibi ꝓ
ſequitur de modo quo ſolebant M
antiqui magiſtrari ſiue incipere
in facultatib⁹ Athenis vel Rome
enumerans que cauenda ſunt ta
libus necnō ⁊ q̄ neceſſaria. Ma
ior enim eſt ignominia imperito
⁊ ydiote: ad gradū magiſtralem
aſcendere. q̄ in ſtatu diſcipuli re
mācre: nec dicatur ei. ro. ij. Qui
aliuʒ doces: teipſum non doces.
Ideo eccle. xvi. Anteq̄ loquaris
ſcilicet docendo: diſce: audiendo
Iaco. iij. Nolite plures fieri ma
giſtri. Cum aūt factus eſt magi
ſter ⁊ doctor: oportet vt moꝝ ho N
neſtate polleat: ait Boe. ibi. Sit
inquit in ſermone verax: in iudi
tio iuſtus: in conſilio ꝓuidus: in
cōmiſſo fidelis ⁊ conſtās in vul
tu: pius in affectu: virtutibus inſi
gnis: bonitate laudabilis. Seq͂.
Nulla ſiquidem res magis ē pe
riculoſa diſcipulo: q̄ cōtumelio
ſa vita magiſtri. Et ponit exēplū O
Infuſa eniʒ ſepe ꝯfundi videm⁹
ex fetido vaſe. vas enim fetidum
corrūpit aq̄ſ. Cōſimiliter doctrina
vileſcit ex ignominioſa vita doc
toris. Qui ergo vult ꝓdeſſe audi
toribus ſuis: v̄tuoſe viuat: vt eos
informet. Et de hoc bene Sene.
epiſtola. vij. dicit: q̄ plus homies
oculis q̄ auribus credūt. Lon
gum enim iter per precepta: effi P
cax ⁊ breue per exempla. zenon

enim Cleantes nõ expreſſiſſet ſi
tantũ eũ audiſſet. obſeruauit illũ
vt ex forma viueret. Seq̃. Tur
ba ſapientum plus ex morib⁹ q̃
ex verbis Socratis traxit. Igno
minioſa enim vita doctoris facit
eũ ↄtemptibilẽ apud diſcipulos:
⁊ ex conſequenti doctrinã ei⁹. Ut
enim ait Tulius li. ij. Tuſc. q. Si
cũ vita pugnet oṙo: turpiſſimũ
eſt ſcilicet philoſopho. Sicut ſi
grãmaticũ ꝓfeſſus barbare loq̃
tur. Aut abſurde canat: q vult ſe
habere muſicum. Sic ⁊ philoſo
phus in vite rõne peccans: turpi
Q or: eo q in officio cuius vult eſſe
magiſter labitur: artẽq; vite pro
feſſus delinquit in vita. Et ſicut
illius cuius vita deſpicitur reſtat
vt eius predicatio contẽnat ꝑut
ait Grego. ſuper euange. libro. ij.
omel. vi. ſic ex parte iſta: cum do
centis vita deſpicitur: eius doctri
na cõtemnitur. Iõ ſumme labo
rare debet: vt habeat vitam ho
neſtam qui vult prodeſſe audito
ribus. Multũ enim obeſt diſci
pulis diſcola vita magiſtri. vnde
R Hiero. ep̃la. lxxxix. Magiſter ꝓ
be etatis ⁊ vite eruditiõiſq; eligẽ
dus ẽ. Nec puto erubeſcit doct⁹
vir illud facere in ꝓpiqua vel no
bili virgine: qđ fecit Ariſtoteles
in Philippi filio: vt ipſa librorũ
varietate: initia monſtraret litte
rarum. Non ſunt cõtemnenda
quaſi parua: ſine quibus conſta
re magna nõ poſſunt. Sequitur.

Grecoꝝ narrat hiſtoria: Alexã
drũ potẽtiſſimũ regem: morib⁹ ⁊
inceſſu Leonidis pedagogi ſui S
non potuiſſe carere vitijs: quib⁹
adhuc paruulus fuerat infectus.
Procliuis enim eſt maloꝝ emu
latio: ⁊ quoꝝ v̓tutes aſſeq̃ neſcis
vitia imitaris. Periculoſa igitur
diſcipulis peruerſa vita doctoris
Prouideatq; doctor: vt recte et
artificialiter doceat quemlibet ſꝫ
capacitatẽ ſuam: ⁊ ſm̃ cuiuſlibet
artis exigentiam ꝑut habitum ẽ
ſ. vñ Boeti⁹ vbi. ſ. Doctor tene T
tur eſſe erudit⁹. Pri⁹ enim opor
tet vt diſcat q̃ doceat. Debet eſſe
manſuetus: ꝑut opoꝛtunum eſt.
Debet eſſe rigidus: vt lites diſſol
uat. oblatrantes remordeat: oblo
quentes reprimat: ↄteruientes.
caſtiget. Debet eſſe diligens. Nã
ſicut in vno quoq; ope mater cõ
ſtãtia inuenit: ita vniuerſe doctri
ne nouerca ẽ negligentia. Et de
bet eſſe nõ arrogans: ꝑut de om V
nibus ꝓſequit bene. Boe. vbi. ſ.
Magna ergo ars ẽ ſic recte do
cere quẽlibet ſm̃ ſuam ↄditionẽ
⁊ capacitatẽ: ⁊ in qualibet arte ex
ꝓprijs loco ⁊ tempore. vt eni ait
Grego. mora. vi. in fi. In oẽ qđ
dicitur: neceſſe eſt vt cauſa tp̄us
⁊ perſona penſent. Si verba ſen
tentie veritas roborat. Si hoc: X
tp̄us congruum poſtulat. Si ve
ritati ſententie: ⁊ cõgruitati tem
poris: perſone qualitas non repu
gnat. Moneat ergo predicator

doctores de predictis.
¶ Capl'm.ij. Quales libros ha
bere debēt ſtudentes.
Colaſtici v̄o tam docto
c res q̄ adiſcentes admo
nendi ſunt de artificioſo
ſtudio in libris. Ait Sen̄. epl'a.ij.
Diſtrahit animū librorum multitu
y do: ita q̄ cū legere non poſſis q̄
tuʒ habueris: ſatis eſt habere q̄
tum legas. Sed mō inquis hūc
librū euoluere volo: mō illū. Fa
ſtidientis eſt ſtomacī: multa de/
guſtare. Que v̄o varia ꝛ diuerſa
ſunt: inquināt non alūt. Proba
tos itaq; ſemp lege. Et ſi quan/
do ad alios diuertere libuerit: ad
Z p̄ores redi. Monet ergo: vt ſit
diligens inſpectio: ꝛ inſpectoruʒ
impreſſa rememoratio. vn̄ idem
epl'a.xlvi. Non refert q̄ multos
ſed q̄ bonos habeas libros. Le
ctio certa prodeſt: varia delectat.
Multitudo librorum onerat non
inſtruit. Et ſatius eſt: paucis au/
ctoribus te tradere q̄ errare per
A multos. Nam decē milia librorū
Alexandrie aſſerūt. ꝛc. Cum er/
go inumerabiles ſint libri nō po
teſt homo peruenire ad omniuʒ
inſpectioneʒ. Stude igitur in au
ctenticis ꝛ vtilib⁹. Non enim eſt
finis faciendi libros: Eccle.xij.
¶ Capitulū.iij. Q̄d cauēde ſunt
noxie ſcientie.
Ed cum alie ſint ſcientie
ſ noxie: alie vtiles: ſcola/
ſtici admonēdi ſunt: ne
vtant noxiis: ſed ſtudeant in fru
ctuoſis ꝛ vtilibus. Ait Aug.ij. de
doctrina xp̄iana. ante fi. vr̄ mihi
ſtudioſis ꝛ ingenioſis adoleſcen
tibus debere p̄cipi: vt nullas do
ctrinas que preter eccliaʒ xp̄i ex
ercentur: tanq̄ ad beatam vitaʒ B
capeſcendaʒ ſequi cohibeant: ſed
eas ſobrie diligenterq; diiudicēt.
Sequitur. Alienēt ſtudiū a ſup/
fluis hominum inſtitutis. ꝛc. Eſt
enim ſapientia deſurſum deſcen
dens: ꝛ eſt terrena: animalis dya
bolica. Jac.iij. Illam celeſteʒ de
bēt appetere ꝛ exquirere. Ac oēs
ſcientias ad eam dirigere: ꝛ caue
re ab aiali dyabolica ꝛ terrena.
¶ Capl'm quartū. Qua intentio
ne debet homo ſtudere.
Tem ſunt admonendi:
i vt recta intentione ſciam
acquirant. ꝛ recto modo
ea vtant: non ſe ex ſcia eleuando
ſed potius humiliādo. Scientia
enim inflat. i. cor.xiiij. Et in mul C
ta ſcientia: multa indignatio. p̄i/
mo. Et d̄ hoc dn̄. Ber. ſup Can.
Omel.xxxv. Eſt inquit in ſe ois
ſcia bona: que tamē veritati ſub/
nexa ſit. Sequit. Non probatur
Apo. qn̄ ait. non plus ſapere q̄
oportet ſapere: ſed ſapere ad ſo/
brietatem. Ro.xij. Nō probatur
inquam multa ſcientem: ſed ſciē
di modum neſcientem. Quis er
go dr̄ modus ſciēdi: niſi vt ſcias
quo ordine: quo ſtudio: quo fine
queq; noſce oporteat? Quo ordi

D ne: vt id prius qḋ maturius ad ſa
lutem. Quo ſtudio: vt id ardenti
us qḋ vehementius ad amorem
Quo fine: vt non ad inanez glo
riam vel curioſitatem: ſed ad ſui
⁊ proximi vtilitatem ⁊ edificatio
nem. Sunt eni qui ſcire volũt eo
fine tm̃ vt ſciant. Et hec: turpis
curioſitas. Et ſunt qui ſcire volũt
vt videantur ſcire. ⁊ turpis eſt va-
nitas. De quib' Satyrus. Scire
tuũ nihil aliḋ eſt: niſi te ſcire hoc
E ſciat alter. Et ſunt q ſcire volunt
vt ſciam vendant pro pecunijs ⁊
honoribus. ⁊ turpis eſt queſtus.
Et ſunt qui ſcire volunt: vt edifi
cent: ⁊ edificent: ⁊ eſt prudentia.
Et hi duo modi vltimi nõ inueni
unt in abuſione ſcie. Alij. ḋo om
nes audiant q ſcienti bonũ face
cere ⁊ non facienti: peccatum eſt
ei. Jac. iiij. ⁊. Luce. xij. Seruus
ſciens voluntatẽ dñi ſui ⁊ non fa
ciens: plagis vapulabit multis.
Et ponit Ber. exemplum bonuz
Cibus idigeſtus ⁊ q nõ hz bonã
F decoctionez: malos generat hu-
mores: ⁊ corpus corrũpit. Ita ſci
entia multa idigeſta: ſtomaco aie
q eſt memoria ſi nõ ſit igne cha-
ritatis decocta per actus aie ĩ me
moriam trãſfuſa: magis corrum
pit vitam hois ꝙ̃ nutriat: vt talis
dicat. Hiere. iiij. Uentrem meuz
doleo. Scolaſticus ergo ꝙ̃ diu ẽ
diſcipulus acgrat ſciam ſtudioſe:
qñ eſt doctor doceat artificioſe: ⁊
ſemper vtat ſcientia recto fine ⁊
intentione.

¶ Capitulũ quintum. Qualiter eſt ſtudenduz ſpecialiter in ſacra ſcriptura.

Et qa ſacra ſcriptura eſt
ois ſcientie cõtentiua: p G
ut ait Auguſti. ij. de doc.
xp̃iana ĩ fine. Quidqd hõ extra
didicerit: ſi noxiuz eſt ibi damna
bitur. i. in ſcia ſcripturarum: ſi vti
le eſt: ibi inuenitur. Et idem epl'a
iij. dicit: ꝙ nulle lr̃e comparãtur H
duobus dñi preceptis in quibus
omnis ars eſt. Ibi eni eſt phia:
q cauſe naturarum omniũ ĩ deo
Ibi ethica: q non aliunde bona
vita formaẽ niſi deum diligendo.
Ibi logica: q lumen aie: non ni
ſi deus. Ibi ſalus reipublice: qa
ciuitas non cuſtodit niſi vinculo
fidei. Ideo omnes admonendi
ſunt ad ſtudium ſacre ſcripture.
Ait ipſa ſapia inuitans ad hoc p
uer. viij. Audite me: quoniam de I
rebus magnis locutura ſũ. ⁊ ape
riuntur labia veſtra: vt recta pre-
dicent. veritate meditabit guttur
meũ. ⁊c. Et ſicut ipſa excellentior
eſt oi alia ſcia vel phia: ſic ſtudẽs
in ea: debet eſſe perfectior ſtudẽti
bus in alijs ſcientijs: ⁊ eius ſtu-
dioſitas ordinabilior. ¶ Qualr
autem ſit ſtudendum in ea: docet
Hugo. bñ didaſcolis. pte. v. vbi
ait. ꝙ ſcriptura diuina triplicẽ ha
bet modũ intelligendi. ſ. quo ad
hiſtoriam que eſt quaſi alphabe K
tum. Quo ad allegoriam: ⁊ q̃ ad

tropologiċ. ¶ Qualr. etiam ſtu
dendum ſit in ſacra ſcriptura ſ3
hos modos ꝓſequit ibi bñ. Un
ſtudens in ea non confidat ď acu
mine igenij: nec de ſubtilitate ſcru
tinij: nec de ſedulitate ſtudij: ſed
bonitate dei: ac pietate oratio-
nis ſiue oraculi ⁊ humilitate cor
dis intimi. Ait enim filius dei ad
patrem Math. xi. Abſcondiſti
hec a ſapientibus ⁊ prudentibus
L ⁊ manifeſtaſti ea paruulis. Et ħs
Intellectum dat paruulis. Et ſa-
pientie. vij. Optaui: ⁊ datus ē mi
hi ſenſus: Inuocaui: ⁊ venit in
me ſpūs ſapie. Unde narratur i
collationibus Caſſiani de abba-
te Theodoro: ⁊ idē Caſſiodorus
de inſtitutione ſcripturarum: q
cū explanationē obſcure queſtio
nis inquireret ſeptem dieb⁹ ⁊ no
ctibus: in oratiōe infatigabilis ꝑ-
ſtitit. donec ſolutionem eius do-
mino reuelante cognouit: Ideo
ait Caſſianus: Monachum cu
pientem ad ſcripturarum noti-
ciam pertingere: nequaq̄ debet
M labores ſuos erga comētariorū
libros expendere: ſed omnem in
duſtriam mentis ⁊ intentiōe cor
dis erga emēdationē vitiorū car
nalium detinere. Quibus expul-
ſis cordis oculi: ſublato velamie
paſſionū: ſcripturarū ſacramēta
contemplant. Et ponit exemplū
de oculis corporalib⁹ ⁊ lumine vi
ſibili: quod intuent oculi natura-
liter: ablatis vitijs oculorum. Cū

vera ergo humilitate: cū cordis
ſanctitate: orationis puritate: ⁊ N
operis eqtate auditor ſcripture ſa
cre in ea ſtudeat. Ecc. i. Fili con-
cupiſſe ſapiam: ⁊ ſerua iuſticiam
⁊ deus prebebit eam tibi. Et ſtu-
deat ordinate ⁊ artificialiter prio
in facilioꝛib⁹. ſ. in hiſtoria ſcriptu
re perficiēda. Et quia res in ſcri-
ptura ſunt ſignificatiue: deinde
ſtudeat in difficilioribus intelligē
tijs: vt pertingat ad profundiores
⁊ altiores. Ut enim ait Hgo. vbi
.ſ. inſtruendus eſt ſtudens. ſ. in O
ſcriptura ſacra. quod cauet debe
at: deinde informandus: qualiter
que ſunt agenda perficiat. Nam
duo inqt pares ingenio equales
ſtudio lectioni intendunt: ſed nō
equaliter perficiunt: qr vnus diſ-
creti⁹ ⁊ prudēti⁹ laborat. ¶ Sūt
enim tria que nocēt ſtudijs legē-
tium. ſ. negligentia: qñ ea que
ſunt diſcenda pretermittunt. Im
prudētia: qñ ordo congru⁹ ⁊ mo
dus in diſcendo nō ſeruat. Et for
tuna: quādo paupertate vel infir
mitate aut doctorum priuatione
quis a ꝓpoſito retardatur. Et ſic
ſtudeat vt operet ait ibidē. Nec P
ſic eū lectio teneat: vt a bono ope
vacare compellat. Xpiano enim
pħo lectio: exhortatio debet eē
non occupatio. Et bona deſide-
ria debet paſcere nō necare. Ubi
narrat de quodam probabilis vi
te: q multū flagrabat amore ſcri Q
pturarum. Et deſiderio ſapie ſer

nens:inſpectis imprudenter ſim-
plicioribus ſcripturis cepit:profū-
da ⁊ obſcura rimari:⁊ enigmati-
bus ſcripturarum enodandis:ac
myſticis ſacramentorum intelle-
ctibus inſiſtere. Sed mens hu-
mana non ſuſtinens tantū pon-
dus:non ſolum ab vtilibus: ſed
R ⁊ neceſſariis artibus cepit ceſſare
verſoq; vento in contrarium:ex
ſcripturis occaſionem erroris ha-
buit:qbus vti non nouit mode-
ramine diſcretionis. Sed miſera-
tione diuina tandem per reuela-
tionem eſt monit⁹: qualiter am-
plius carū ſcripturarū ſtudio in-
cumberet: ſi ſanctorū patrum vi-
tam:⁊ martyrum triumphos fre-
quentare conſueſceret. Sicq; in
breui:ad ſtatum priſtinum eſt re-
ductus. Ideo puer.xv. Sicut q
mel multum comedit non eſt ſi-
bi bonum. ſic q ſcrutator eſt ma-
ieſtatis opprimet a glīa. ¶ Per
S gradus ergo aſcendat: qui ſūt le-
ctio ſiue doctrina.meditatio:ope-
ratio:oratio:contemplans: Le-
ctio enim intelligentiā dat:medi-
tatio cōſilium pſtat:orō petit:con-
templatio inuenit: prout dicit ibi
Hugo.proſequens de his bene.
Audiēs ergo ſcripturas ⁊ ſtudēs
in eis: ope ipleat que audit. Sic
fecit Pamphrutius abbas:d q
legitur li.xiii. hyſtorie tripartite.
q cū eſſet ſine litteris: acceſſit ad
T quendam vt doceret. Qui cum
audiſſet pſalmum verſum illi⁹ ps:
dixi:cuſtodiā vias meas ⁊c. Se-
cundum verſuz nō eſt paſſus au-
dire dicens. Si potero hoc iple-
re:hic verſus mihi ſufficit ſūmo-
do. Cumq; doctor poſtea culpa-
ret eū: q per ſeptē mēſes ad eū
nō veniſſet:rn̄dit: verſuz illū ad-
huc ope ñ ipleui poſtea vo reqſi-
t⁹ an v ſū illū didiciſſet ⁊ ope cō-
pleſſet: quadraginta inquit ānis V
vix illud implere valui. Ad exem-
plum ergo iſtius:vir ſcolaſtic⁹ in
ſacra ſcriptura ſtudens: ope im-
pleat que audit: vt ex ope augeat
ſapientia. Pie enim agentibus
dedit ſapientiam. Ecc.xliii. Et ſi-
cut ſtudentes in aliis ſcientiis ca-
uere debent a peruerſa intentiōe
ſic in ſacra ſcriptura ſtudēs. ⁊ eo
magis:quo ipſa perfectior. Quia
ſunt nonnulli qui diuine ſcriptu-
re ſcientiam appetunt:vel vt diui-
tias agregent:vel honores opti-
neant:vel famā acqrant. Quorū
intentio q̄tum peruerſa tantū eſt
miſeranda. Sunt ⁊ alii:quos au- X
dire verba dei delectat: ⁊ opera
non quia ſalutifera: ſed q3 mira-
bilia: ⁊ diuina pconia in fabulas
conuertunt. Et ſunt q ſacraz ſcri-
pturam legunt: vt ſint parati om-
ni poſcenti reddere rationem de
fide:vt inimicos veritatis deſtru-
ant:minus eruditos iſtruant:viā
veritatis perfectius agnoſcant:ſe- Y
creta dei altius intelligant: arcti⁹
amentr:quorū deuotio laudanda
pſalmi ſunt miſerandi:ſecūdi in-

nandi: tertij laudandi: ait Hug. vbi. ſ. Predicator ergo diuinus alloquēs ſcolaſticos: dʒ explorarē in q̄bus ſciētijs ſtudeāt ⁊ laborēt ⁊ prout expedire viderit: cuʒ eis conferat de predictis.

¶ Sexta pars principalis. De inſtructione religioſorum.

¶ Prima diſtinctio. De religionis prima inſtitutione.

Numeratis modis quibus poteſt predicator c diuinus conferre cuʒ viris ſcolaſticis: nunc Saluatore illumināte: ⁊ docente: videndū eſt de modis alloquēdi viros monaſticos ſiue religioſos: ⁊ cum eis conferendi ꝯſiliū ad ea que ſunt eis ppria ſiue appropriata. Et quia de vita religioſorum ⁊ virtutibus determinatur a beato Grego. libro dial. ⁊ in vitis patrum: ⁊ collationibus eorum: ⁊ in libro q dicitur paradiſus: ideo hic breuiter dicet de cōibus ⁊ generalib⁹: vt det ſaltem occaſio ſapientibus.

¶ Primo igitur videndum de ſacre religionis primaria inſtitutione.

¶ Secūdo de vite religioſe eminentia ⁊ dignitate.

¶ Tertio de virtutuʒ perfectiōe in quibus principaliter dicitur religio conſiſtere. ſ. paupertatis: caſtitatis: ⁊ obedientie.

¶ Quarto: de quarundaʒ aliaꝝ virtutum neceſſitate: ad perfectam obſeruantiam ſacre religionis.

¶ Quinto de ſacre religiōis cōmoditate ⁊ vtilitate i hac vita.

¶ Sexto: de premij bonoꝝ religioſorum magnitudine.

¶ Septimo de male viuentiuʒ in ſacra religione peruerſitate

¶ Octauo: de pene eorū vel tormenti grauitate.

¶ Capitulum primum. Quid ſit religio: ⁊ vnde dicatur.

Et primo notandū: q cū d religio vera: ſit qua deus vnus colitur: ⁊ purgatiſſima pietate cognoſcit: vt ait Augu. de vera religione poſt principium. Siue religio non aliud niſi cultus diuinus: vt ait idē. x. de ci. c. i. Eſt eni religio q ſe aīa vni do vnde ſe ſe peccato ſubreperat reconciliatione ligat vt idem ait de quātitate anime. Unde religio appellat: q ea religem⁹ vni deo animas noſtras ad cultum diuinuʒ vinculo ſeruiendi: vn̄ religio dicta phibet a reeligēdo deū. Amiſeramus eni euʒ negligentes: ait Pap. Cum inq̄ religio ſit talis: tamen hic fit mentio de religiōe prout eſt ſupererrogatio deuotionis cultus diuini in adimpletione cōſilioꝝ euāgelicoꝝ. Cui poteſt cōuenire diffinitio Tullij rhetorica prima. li. ij. vbi ait. Religio eſt que ſuperioris cuiuſdā nature quam diuinam vocant curā ceremoniāq; affert. Et eidem conue

nū quod ait Aug. de vera religione Religio eſt ſtudiū ſapie. Hec enī eſt vera ſapīa: adimplere cōſilia euangelica.

¶ Caplm ſecundū. De inſtitutione ⁊ ortu religionis.

Religioſorum conuentuz primus Samuel inſtituit iugiter pſallentiū domino. vt ait magiſter in hiſtorijs ſuper illud. i. Reg. x. Obuiuz habuit gregem pphetarum deſcēdētium de excelſo: ⁊ ante eos pſallentium. ⁊c. Et dicebant prophetare. i. laudare deū iugiter: ait ibi magiſter. Et religioſorum perſonam geſſerunt pphe: ait Hiero. epla. xiij. Filij inquit pphetarum quos mōachos i veteri legim⁹ teſtamento: edificauerunt ſibi caſulas prope fluēta Iordanis ⁊ vrbibus derelictis: polēta ⁊ herbis agreſtibus in heremo victitabāt. Unde ⁊ Johannes Baptiſta: in heremo vixit: cui veſtis aſpera: zona pellicea: mel ſilueſtre. omnia virtuti ⁊ continentie preparata. Deinde dei filius: qcum eſſet diues omniuz: factus pter nos egenus: ſacram religionem veraciter inſtituit: ⁊ augmentauit quando pauperes elegit: diuites in fide: vt eum relictis omnibus ſequerēt. Mat. v. Uenite p⁹ me De quo ⁊ ipſi gloriāt. Mat. xix. Ecce nos reliquimus oīa. hoc enī eſt apoſtolici faſtigij: ait Hiero. epla lxxxviij. Et hoc fecit eos apoſtolos: ait Criſo. ſuper Mat. Omel. xlvj. Antiqua igitur inſtitutio ſacre religionis ordinata ⁊ autentica eſt.

¶ Secunda diſtinctio. De religionis eminentia.

¶ Capituluꝫ primum. Quō patres antiqui modum hunc viuēdi preelegerunt.

Ex predictis patet eminentia ⁊ dignitas religionis: ſiue vite religioſe: quam xp̄s preelegit: diſcipulis tribuit. ⁊ alijs predicauit. Math. xix. Si vis perfectus eſſe: vade ⁊ vēde oīa que habes: ⁊ da pauperibus. ⁊c. Unde talem vitam duxerunt Apoſtoli poſt aſcenſionem domini Saluatoris. quando nullus dicebat aliquid eſſe ſuum ſed erant illis oīa cōia. Act. iiij. Similiter talē vita habuiſſe credentes in Alexandria ſub Marco euangeliſta narrat Philo vir doctus li. i. hiſtorie eccliaſtice. c. xvi. Ubi mira dicit d̄ vita eoꝝ. Primo inquit omnes renūtiabāt cōctis facultatibus: ⁊ extra vrbem egreſſi: i hortulis vl' exiguis agellis degebāt: refugientes ipariſ ppoſiti: ⁊ vite diſſimilis contubernia: ſciētes: hec eſſe ipedīmta: ardua volentibus iter virtutis incedere. Et ſequitur ibi: multa enumerās que in noſtris inquit exercentur monaſterijs. Continentiā velut primum fundamentuꝫ in

sia collocans: ⁊ ita deinde reliq̄s
super hanc peragūt edificare vir
tutes. Cibūꝫ potūq̄ nullus cor
capit ante solis occasuꝫ: tpe vide
licet lucis cū prophetie studijs:
curam ṽo corporis cuꝫ nocte so
ciantes: nonnulli post triduuꝫ in
cōionē veniunt cibi. Quos ṽo
edatior studiorum fames perur-
get: alij quarta die vel sexta: necel
ſarium corpori indulgent cibum
Et sequit ibi. ꝙ apud eos conse-
I crate virgines: indignū ducebāt
libidini mancipare vas ad capiē
dam sapientiam preparatuꝫ. Se
orsum viri: ⁊ seorsum femine cō-
gregant. Vinum nemo gustu cō
tingit: sed nec quanlibet carnem
tm̄ autem panis ⁊ aque poculuꝫ
cuꝫ sale vel ysopo cib⁹. Et ibi alia
multa narrat. Et de hoc cassian⁹
ij. collationū. xi. ꝙ in primordijs
fidei probatissimi monachi a bea
K to Marco: q post Alexandrine
vrbis pontifex fuit: normam su-
sceperunt viuendi. Non illa ma
gnifica: vt in actibus ante retine-
bant: verum etiā multo subtilio-
ra cumulauerunt. Ideꝫ habetur
libro primo historie tripartite an
te finem.

¶ Capitulū secundū. De religio
nis eminentia.

Erito ergo eminens est
m ⁊ excellens vita religiosa
prout ait Ber. in sermōe
de natali loquens de paupertate
filij dei. Nasciturus inquit dei fi-
lius elegit quod molestius fuit
carni: qr natus in paupere domo
⁊ sic de alijs. Sed non tale iudici L
um mūdi: aut ergo iste falax: aut
mundus. Sed diuinam imposi
bile est falli sapientiam. Melius
ergo ⁊ vtilius ⁊ potius qđ ipe ele
git: ita vt quisq̄s aliqđ doceat vl'
suadeat ab eo tanq̄ a seductore sit
cauenduꝫ. vnde vt ostenderet fi
lius dei voluntarie paupertatis p-
ciositatē elegit eam: ꝑut ait ideꝫ
Ber. i sermone ð vigilia natiuita
tis. Quid inq̄ paupertate diuus
Quid preciosius: qua regnū ce- M
lorum emit gratia acgritur. Et in
alio sermone ait: ꝙ in celis bo-
norum omnium affluentia sup-
petebat: sed paupertas non inue
niebat in eis. Porro in terra ha
bundabat ⁊ superhabundabat:
⁊ nesciebat homo precium eius.
Hanc ergo dei filius ꝯcupiscēs
descendit: vt eam eligeret sibi: ⁊
nobis: sua estimatione faceret p-
ciosam. Mira ergo fatuitas de-
trahentium paupertati volunta-
rie ꝑpter xp̄m assumpte: quā sic
ipe elegit ⁊ preciosam ōndit. Cū N
omnia relinquere propter xp̄um
sit melius: q̄ monasteria extrue
re: vel pauperes sustentare: vt ait
Hiero. epistola. cxv. loquens ad
Nepotianū. Extruis inquit mo-
nasteria multis a te per insulas
Dalmatie pauperuꝫ numerus su
stentatur. Sed melius faceres: si
⁊ ipse sanctus inter sanctos viue

res. Sequit. Apl'i gl'iantur: φ oīa dimiſerunt: ⁊ ſecuti ſunt ſaluatorē Et certe preter rhetia ⁊ nauēʒ nihil eos legimus dimiſiſſe: ⁊ tamē testimonio futuri iudicis coronātur: φ ſe offerentes: totum dimiſerant qđ habebant: Plane ergo h ait: meli⁹ eē relinquere omnia ꝑpter deū: ꝗ̄ expendere res poſſeſſas in vſus pauperum ſiue in extructionē monaſterioꝝ. Nō enim ſoluʒ retribuit deus pauperi voluntario propter deum ꝗ̄titatem eorum que reliquit: ſʒ eorum que cōcupiſcere potuit. Vn̄ Greg. ſuper euan. li. i. Omel. v. Multum dimiſit q ſibi nihil retinuit. Sequitur. Tanta a ſequentibus ſunt dimiſſa: quanta a non ſequentibus concupiſci potuerūt Multum ergo dimiſit: q cuʒ re poſſeſſa oī concupiſcentie renunciauit. Sed innumerabilia regna poſſunt concupiſci. Qui ergo ꝑpter deum ſua dimiſit: ⁊ nihil cōcupiſcit: iudicandus eſt: multa regna propter deum dimiſiſſe. Jō merito retribuenduʒ eſt ſibi regnuʒ celoꝝ̄. Mat. v. Beati pauperes ſpū: qm̄ ipſorum eſt regnū celorum. Et ideo ad vitā religioſam hortat Hiero. in multis locis. Sicut ep'la. xxxiiii. vbi ait. Licet paruulus ex collo pēdeat nepos: licʒ ſparſo crine: ⁊ ſciſſis veſtibus: vbera quibus te nutriuit mater oſtendat: lʒ in limine pater iaceat: per calcatū perge patrem: ⁊ ſiccis oculis ad vexillum crucis euola. Solum pietatis genus in hac re eſſe crudelem. Sequit. Gladiuʒ tenet hoſtis: vt me perimat: ⁊ ego de matris lachrymis cogitabo? Propter patreʒ xpi militiā deſeram: cui etiam ſepulturam: xpi cauſa non debeo? Mat. viij. Item Hiero. epiſtola lix. aduerſus vigilantiū. Quod aſſeris: melius eoʒ facere q vtūtur rebus ſuis: ⁊ paulatim fruct⁹ poſſeſſionum diuidunt: ꝗ̄ eos q poſſeſſionibus vendidatis ſimul omnia largiūt: tibi nō a me ſʒ a dño Respondet. Mat. xix. Si vis pfectus eſſe: vade vende oīa que habes: ⁊ da pauperibus. Jd cuʒ loquit q vult eſſe perfectus: q cuʒ apoſtolis patrem: ⁊ naueʒ: ⁊ rhete dimittit. Sed inqs. Si omnes ſe recluſerint: ⁊ in ſolitudine fuerint: qs celebrabit eccl'ias? Quiſ hoies ſeculares lucrifaciet? Cui Hiero. Si omnes fuerint tecuʒ fatui: quis erit ſapiēs? Et ſuperaddit. Rara eſt virtus: nec a pluribus appetit: ⁊ vtinaʒ eſſent omnes q pauci ſunt. Multi enī ſūt vocati: pauci ꝟo electi. Jnſinuat ergo: φ hoc eſt virtus. ſ. vendeꝛ oīa ⁊ ſequi xp̄m: reſpectu ei⁹ qđ eſt celebrare miſſas. ⁊c.

¶ Cap'm tertium. De diſtinctione religioſorum antiquorum

Merito ergo vita religioſa appetēda que eſt vita diuina ⁊ apoſtolica: vt ī ea ſeruia

ſeruiat deo in tranquillitate: quaꝫ
appetiere ſancti antiqui in egypto:
⁊ deinde per totum mundū. De
quib⁹ ⁊ coꝝ vita Hiero. ad Eu-
ſtochiū epl'a. lxxxviii. vbi ait: ꝙ
tria genera mōachoꝝ in egypto
fuerūt ſcilicet Cenobitaꝝ q cōi-
V ter viuebant Anachoritaruꝫ: q
ſoli in deſertis degebant. Et alio
rum. quoꝝ genus dicitur remith
lingua coꝝ: qui bini vel trini ſi-
mul habitabant. De primis: ⁊ de
vita eorum ait ibidem: ꝙ nullus
in cibo ſtrepitus: nemo ibi loqui
X tur: viuitur pane: leguminibus:
⁊ oleribus que ſolo ſale condiū-
tur. vinū tm̄ accipiūt. Et alia ibi
de eoruꝫ vita: qualis ait Philo
ſuperius. vnde ibi Hiero. Tales
Philo: tales Joſephus in ſecū
de captiuitatis hyſtoria refert. vi
te vo Anachoritaruꝫ auctoꝛ fuit
Paulus: illuſtratoꝛ Antonius:
pnceps Joānes Baptiſta vt ait
ibi. Digna eſt igitur ⁊ excellēs vi
Y ta religioſa. ¶ De cui⁹ excellētia
oſtenſum fuit Anſelmo cuꝫ eſſet
quaſi in extaſi: prout dicit libro d
ſimilitudinibus in fi. Ait eniꝫ ad
eū angelus. vis videre: quis eſt
verus monachus? Et ille volo.
Et duxit eū: quaſi in ꝯſpectu ma
gni clauſtri ⁊ ſpecioſi. ⁊ ait Cir-
cūſpice. Et aſpexit: ⁊ erant parie-
tes obducti auro ⁊ argento puriſ
ſimo: herba i medio viret: ⁊ ipa
argentea mollis ⁊ redolens: ⁊ vl
tra humanam opinioneꝫ delica
ta. Cumq; ibi perpetuo habitare
eligeret: ductoꝛ eius ſibi ſpopon
dit: ſi vellet: ſe veram oñſurū pe
nitentiam poſſe ibi habitare. Et
tunc euigilauit. Quam viſioneꝫ
ſibi deus oſtendit: vt eſt pie cre-
dendū ad ſui ſolatiū: ⁊ aliorum.
exemplū. Admonendi ſunt ergo
religioſi: vt cōſiderantes religio
nis ſue dignitateꝫ: digne ⁊ hono
rifice viuant in ea.

¶ Capitulū. iiij. De tribus in q-
bus religio cōſiſtit.

c COnſiſtit autem vita reli
gioſa principaliter in tri
bus. In voluntaria pau Z
pertate. In ſincera caſtitate. In
obedientie ſubiectione. In quo-
rū figura dictū eſt Abrae Geñ.
xij. Egredere d terra tua: ⁊ de co
gnatione tua: ⁊ d domo pris tui
In his enim trib⁹ conſiſtit vite
religioſe pfectio. ſ. In amoris ab
infimis eleuatione. In cordis ⁊
interiorum reformatione: ac libi
dinū cohibitione. In deo ⁊ ſum
mis adheſione. ait Aug. epiſtola
lxxiij. Et ſummū eſt ipſa dītas:
infirma natura: nec beatum nec
miſerum eſſe poteſt quod media
inclinatione ad īfimū: miſera cō
uerſione ad ſummum bīe viuit.
Qui ergo in xpm credit: nō dili
git infimū: nō ſuperbit in medio A
atq; ſummo īherere: ⁊ ita fit ido
neus. In his igitur tribus eſt re
ligionis perfectio: vt dictum eſt:
Paupertas vo volūtaria ppter

ſcḋm aſſumpta fundamentū eſt. vnde ⁊ ſaluator loquens de beatitudinib⁹: ⁊ eaꝝ meritis: ꝓmiſit: beati paupes ſpiritu ⁊c. Mat. v. innuēs ꝑ hoc: ꝙ pauptas eſt fundamentū virtutū et beatitudinū.

Capitulū qntū ꝺ pauptate ad quā ſe obligāt religioſi.

a Ad hanc paupertatē obligant ſe religioſi ſcḋm exigentiam ſui ſtatus. vł ad nil habendū ꝓpriū nec in cōi: nec in ſpeciali: ſicut obligant ſe illi qui ſunt huius mee profeſſiōis

B ſcilicet beati. Franciſci. vel ad nil habendū ſaltē propriū in ſpeciali: ſicut obligant ſe illi qui pñt habere in cōi: licet nullus poſſit habere ꝓpriū. Omnes ergo ne ſint preuaricatores voti: ⁊ ſue profeſſionis: ⁊ ſic rei ꝺānationis: cū ſumma diligentia ⁊ ſollicitudine ſtudeant ſeruare paupertatē quā profeſſi ſunt: exemplo ſanctorū patrum ſcilicet beati Benedicti

C beati Franciſci. ⁊ aliorū. Et hoc merito. vt enī legitur in vitis patrū li. ij. parte. vi. Theſaurus monachi eſt voluntaria paupertas. Sicut enim habēs theſaurū ſollicite cuſtodit: ne vel omnino auferatur vel diminuatur: aut modo aliquo violetur: ſic religioſus profeſſor paupertatis: ex voto: ꝑ exigentia ſui ſtatus debet ſeruare ſollicite paupertatē. vnde narrat Gre. iij. dial. de abbate Iſaac: ꝙ

D offerentibus poſſeſſiones dicebat. Monachus q poſſeſſionē in terra querit: monachus nō ē. Sic quippe metuebat ſue paupertatis ſecuritatem perdere: quō diuites auari ſolent perituras diuitias cuſtodire. Hic enim erat verus amator paupertatis. De beato quoq Franciſco qualiter fuit ſancte paupertatis amator obſeruator: ⁊ cultor: facta ſua: mundo manifeſtant. ⁊ in vita ſua in parte legit. Conſimilr ꝺ ſanctis antiquis: vt patet in vitis patrū vbi

E ꝰ. Sicut de quodā q euangeliū vendidit in pauperum nutrimēto di. Ipſum verbū vendidi qḋ iubet omnia vendi ⁊ dari pauperibus. Nec ſolū pauptatis exempla emicuerūt in ſanctis ſed etiā in principibus gentilibus: vt ait Uale. lib. iiij. c. iij. loquens de Fabritio: qui refutauit aurum ⁊ argentū ſibi miſſum: ⁊ alia ꝑcioſa: de quo dicitur ibi: ꝙ continentie

F ſue bñficio ſine pecunia ꝑ diues erat: ſine vſu familie habēde comitatus: q: locupletem eū faciebat non multa poſſidere: ſed modica deſiderare. Et ibi de multis talibus principibus qui diuitias refutabant: ⁊ quaſi dedignabantur: eas habere. vnde Sen. libro

G de prouidentia dicit: ꝙ Democritus diuitias ꝓiecit: onus illas bone mentis eſtimans. Ideo ſequitur. Contemne diuitias. Nemo tā pauper ē q̄ natus eſt. Et de eodem aūt libro de beata vita: ꝙ eo

de quo interdixit ſibi aliud ha-
bere: interdixit ſibi et aliud petere.
Quaſi dicat. quod nec aliquid voluit
habere: nec aliquid petere. ¶ Con-
ſimiliter exempla mira pauperta-
tis fulſerunt in philoſophis prout narrat
Hiero. contra Iouinianum. de Dioge-
ne qui habitabat in dolio et in por-
tis ciuitatum: et manu concaua bi-
bebat: nec voluit habere aliud po-
culum. Et de hoc in tractatu de vir-
H tutibus. et de eodem etiam Valerius. vbi
ſupra dicit quod Alexander continentiam
Diogenis vincere non potuit. Ad
quem cum in ſole ſedentem acceſ-
ſiſſet: hortareturque: vt ſi qua ſibi
preſtari vellet indicaret: reſpondit.
De ceteris interim a ſole mihi ve-
lim non obſtes. Quaſi dicat. Ni-
hil aliud volo: niſi quod non ſtes in-
ter me et ſolem. hic enim effecit:
vt nihil ſibi eripi poſſet. Ait Se-
neca de tranquillitate animi de quo-
dam: quod cum amiſiſſet omnia ſua
I ait. Iubet me fortuna expeditius
philoſophari. Si ergo predicti ignarri le-
gis diuine et fidei: abſque ſpe regni
eterni: et ſimiliter ignarri diuine di-
gnationis quod voluit eſſe pauper propter
homines: vt oſtenderet eminentiam pau-
pertatis et preciositatem vt dictum eſt. ſupra
ſic paupes fuerunt: non mirum ſi fide-
les ob regnum celorum: et perfectam filii
dei imitationem: velint eſſe diui-
tiarum contemptores: et pauper-
tatis ſanctiſſime ſectatores.

¶ Capitulum. vi. Qualis debet
eſſe paupertas.

Sed quia pauperem non facit
f commendabiliorem pauper-
tas: ſi inter ſordes peccatum
non cauet: prout ait Hiero. epiſto- K
la. xcv. videndum eſt: qualis debet
eſſe paupertas religioſorum. Et no-
tandum quod debet eſſe recto fine ſi-
ue intuitu preelecta et aſſumpta
ſcilicet propter deum: et vt liberius et ex-
peditius poſſit homo deo vacare: et
agilius luctari cum hoſtibus: cum qui-
bus nudi luctari debemus: ait Gre-
gorius ſuper euan. lib. ii. omel. xii.
Propterea ait Petrus Mat.
xix. Ecce nos reliquimus omnia.
et c. vbi ait Hieroni. quod Socrates
philoſophus et alii diuitias contempſerunt
ſed non ſecuti ſunt ſaluatorem ſi-
cut apoſtoli. Ideo Aug. ſuper pſalmum
ſexageſimum nonum. Ideo inquit L
pauper christus omnia temporalia
contempſit: vt tu ſis tantum ſpecies
eius. ¶ Item debet eſſe pauper-
tas affectu amata. Religioſus enim
debet amare paupertatem ſicut ſpon-
ſam ſuam: ait Criſo. ſuper Mat.
omel. vltima. Paupertas eſt ſi-
milis pulchre puelle: cuius oculus
purus preclarus: manſuetus: tranquil-
lus: delectabilis: ad omnes reſpiciens
neminem odio habens. Ad modum M
ergo ſponſi debet religioſus dili-
gere ſponſam ſuam paupertatem:
exemplo beati Francisci: qui eam de-
ſponſauit. vnde pſalmus. Elegi abiectus
eſſe in domo dei mei. ¶ Item de-
bet eſſe ilaritate iocunda: et reputa-
tione pacata. Ait Greg. ſuper Eze.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA

li.ij.omel.vi. Ille vere pauper ē: rij eſt paupertas voluntaria? Se
N qui eo eget qđ habet. Naz ꝛ qui
non habet ꝛ habere non appetit
diues eſt. Paupertas quippe eſt
inopia mentis non in quātitate
poſſeſſionis. Nam qui cum pau-
pertate bene cõuenit pauper nõ
eſt. puer. xiij. Melior eſt pauper
ꝛ ſufficiens ſibi. ꝛc. Et Sen. ep̄la
ij. honeſta res eſt leta paupertas.
Et de hoc ſupra parte. ij. vbi de
O paupertate. ¶ Item debet eē ſta
tui cõgrua ꝛ moderata. Sūt. n.
eniz aliq qui erant in ſeculo pau
peres: ꝛ religionez intrantes: vo
lūt hr̄e maiores diuitias ꝛ opulē
tias in omnibus: q̄ prius. Ideo
dicitur in tractatu de. xij. Abuſio
nibus in ſeptima abuſione: q̄ eſt
habitus precioſus in religiõe: q
qui veteres pannos ꝛ viles con-
ſueuerūt hr̄e i ſeclo ꝛ i religiõe
P nouos ꝛ p̄cioſos hr̄e ꝯtendūt.
Et hec ē magna abuſio: puto ibi
exequitur. In quorū perſona ait
Hiero. ep̄la. xxxiiij. Nat' in pau
pere domo ꝛ tugurio ruſticão: q
vix milio ꝛ cibario pane rugiētez
ventrem ſaciare poteram: nūc ſi-
milā ꝛ mella faſtidio: noui gene-
ra piſciū: caleo ſaporib' auiuz. ꝛc.
¶ Itez debet eē maceratiua vo
luntaria enim paupertas: marty
Q rium eſt: ait Ber. in ſermone de
oib' ſanctis. vi. Quid ſibi vult:
q eadem promiſſio pauperibus
ꝛ martirib' fit. ſcilicet regni celo
ruz Math. v. niſi q gen' marty
rij eſt paupertas voluntaria? Se
quitur Qđ martyrij genus gra-
uius: q̄ iter epulas eſurire: inter
multas veſtes ꝛ precioſas algere
paupertate p̄mi inter diuitias q̄s
affert mundus: oſtētat diabol'.
noſter deſiderat appetitus. vtri-
q ergo regnū celoꝝ p̄mittitur:
ſed paupertate emitur: in perpeſſio
ne ſancti martyrij abſq dilatiõe
percipitur. verus igitur paup vo
lūtaria paupertate ſic ſit pauper:
q ſuſtineat famē: ſitim inediam
ꝛ inopiam: exemplo ſaluatoris q
ieiunauit ꝛ eſuriuit. Math. iiij. ꝛ R
exemplo diſcipuloꝝ qui ceperūt
euellere ſpicas Mat. xij. ꝛ beati
Pauli: qui in fame: ꝛ ſiti: frigo-
re ꝛ nuditate ſeruiuit deo. ij. cor.
xi. ꝛ ps. Ego aūt mendicus ſum
ꝛ pauper. Sed eꝫ eſt de multis:
de quibus Hiero. vbi. ſ̄. dicit: q
ſunt quidā pauperes: q tali mo- S
do volūt eſſe pauperes: vt nihil
eis deficiat. ¶ Item debet eſſe
ſcientia ꝛ diſcretõe regulata. Ait
Apo. phil. iiij. In omnibus inſti
tutus ſum. Scio ſaturari ꝛ eſuri
re: abūdare ꝛ penuriaz pati. Su
per qđ Gre. ſuper Eze. omel. vij.
dicit. Ars magna hec ſcilicet ſci-
re ſaturari ꝛ eſurire: abundare ꝛ
penuriaz pati. Et mire diſcipline
ſciētia: que nobis toto cordis ni-
xu diſcenda eſt. Sequit. Que pe- T
nuria ſua non frangit: a gratiarū
actione non retrahit: in rerum tē
poraliuz deſideria non accendit:

ſte ſcit penuriam pati. ¶ Jtē de
bet eē humilitate ordinata. Ait
ſaluator Mat. v. Beati paupes
ſpū. rc. Quia ſcilicet ſic ſunt hu/
miles. Ait Aug. de ſermone dñi
in monte li. i. Humilitas eniꝫ eſt
cuſtos paupertatis. ait Gregoriꝰ
dial. i. xxij. c. Quia ſine hūilitate
paupertas parū prodeſt: eo ꝙ do
minus pauperem ſuperbū odit.
V Ecc. xv. Jō ſumme cauēda pau
peribus arrogantia. vt enim ait
Hiero. epiſtola. cx. plus eſt aiuꝫ
depoſuiſſe ꝙ̄ cultum: difficiliꝰ ar
rogantia ꝙ̄ auro caremꝰ: aut gē
mis. His enim abiectis interdū
glorioſi tumemus ſordibus: ⁊ vē
dibileꝫ paupertateꝫ populari au/
re offrrimus. Jō Jſai. lxvi. Ad
quem reſpiciam niſi ad pauper/
culum ⁊ contritum ſpiritu ⁊ tre/
mentem ſermones meos? Reli
gioſi ergo ſtudeāt. vt ſint paupe/
res modis dictis. Tales eīꝫ pau/
X peres: ſunt deo amabiles. Jaco.
prio. Nōne pauperes elegit deꝰ
in hoc mundo. rc. Tales exaltat
in iudicio: qꝛ erunt cū eo iudices
Job. xxxvj. Judiciuꝫ pauperibꝰ
tribuit. De quibus bene Grego.
mora. xxvi. Et caueāt ne ſint trāſ
greſſores ſui voti ⁊ poſſeſſionis:
poſſeſſiōe alicuius rei. ne ſcilicet
ſint damnādi. vñ narrat Hiero.
epiſtola. lxxxiiij. de quodam reli
gioſo proprietario. Quidam in/
quit de fratribus parcior: magis
ꝙ̄ auarior centum ſolidos quos
lina texendo acquiſierat moriēs
reliqt. Intereſt inter monachos
consilium. Habitabant enim ibi Y
circiter qnqꝫ milia diuerſis cellu
lis: quid facto opus eſſet. Et alij
pauperibus diſtribuendos eē di
cebant: alij dandos eccleſie nō/
nullivō parentibus remittēdos.
Macharius vō Pachomiꝰ et
Jſidorus quos patres vocant:
ſancto in eis loquente ſpū infodi
endos decreuerunt cū eodem di
cendo: pecunia tua tecuꝫ ſit in p
ditione. ſicut dictū eſt Symoni
act. viij. Et merito: qꝛ tales men/
tiuntur ſpūi ſancto: ⁊ ſunt fures ⁊
latrones aliena vſurpādo: ⁊ per/
iurij: ac voti trāſgreſſores. Jdeo
ait Petrus Ananie act. v. Cur
tēptauit ſathanas cor tuū menti
ri ſcilicet ſpiritui ſancto: ⁊ frauda
re de precio agri. rc. ¶ Simili/
ter de alio religioſo q habuit tres
aureos abſconditos narrat Gre Z
go. iiij. dial. ante fi. ꝙ ipſe beatus
Gre. ꝓhibuit ne fratres ad eum
in morte accederent: neqꝫ cū fra
tribus ſepeliretur: ⁊ ꝙ illos aure
os ſuper eum proicerent dicēdo
pecunia tua tecum ſit in perditio
ne. Diuinus igitur ꝑdicator ſua/
deat religioſis: vt ſint pauperes
dictis modis ⁊ diſſuadeat ꝯria.

¶ Tertia diſtinctio. De caſtitate ad quam obligant ſe religioſi.

¶ Capl'm. i. Quid ſit caſtitas.

Jcut autem religioſi de
bent eſſe pauperes ſpiri

A tu in abdicatione temporaliū: vt dictum eſt: ſic debēt eſſe caſti libidinū interiorum ⁊ exteriorū cohibitione. vouent enim omnino dam ⁊ pfectam caſtitatē. Qualiter autē debet eſſe caſtitas patet. ſ. pte. ij. vbi de mulieꝝ pudicitia: ⁊ parte. iiij. vbi de clericoꝝ caſtitate. Si enim mulieres debēt eſſe pudice: ⁊ ſi viri eccliaſtici debent eē perfecte caſti: multo magis religioſi qui ſe conſecrauerunt perpetuo: deo ſuo. Ipſi enī ſunt eunuci recluſi in templo dei ad eū laudandū. Iſai. lvi. hec dicit dn̄s eunuchis. Dabo vobis in domo mea: ⁊ in muris meis nomē me

B lius a filijs ⁊ filiabus. Ad litterā enī incluſi ſunt in muris monaſteriorum: q ſe caſtrauerūt ꝓpter regnum celorū Math. xix. Eſt autem caſtitas cohibitio vel conſeruatio amorum ⁊ appetituum ab inordinata amatione ⁊ appetitione: ait Comētator ſup illud angelice hierarchie. c. iij. Caſtis intellectus oculis. vel caſtitas eſt ſummus amor omnino depuratus incorruptionis ⁊ integritatis

C ait Idem. c. vij. Ille enim caſtus eſt qui deum attendit: ⁊ ad ipſū ſolum ſe tenet: ait Aug. de beata vita. Itē caſtitas eſt animi amor ordinatus non ſubdens maiora minoribus: ait Aug. libro de mēdacio. his omnibus modis debꝫ religioſus caſtus eſſe. Cui cōpetit illud. i. thi. v. Teipſum caſtum cuſtodi: vt ſcilicet ſit omniū libidinū exteriorum ad quinqꝫ ſenſus pertinentium cohibitio: ⁊ caſtigatio: necnon ⁊ omnium libidinum interiorum ſiue in cogitatione vel meditatione: ſiue in affectione vel appetitiōe. Tales ſignificantur per quinqꝫ virgines prudentes. Math. xxv. ⁊ cuilibet eorum ꝯpetit illud Iob. xxxi. Pepigi fedus cum oculis meis: vt non cogitarem quidē de virgine. vbi Grego. moral. xxi. ait. vt munda ſit manus in operatione a laſciuia voluptatis: deprimēdi ſunt oculi quaſi quidā raptores ad culpam. Et ibi bene de cohibitione ſenſuum interiorum ⁊ exteriorum.

¶ Capitulū. ij. Que ſunt neceſſaria ad cuſtodiam caſtitatis.

V T autē poſſit ſeruari caſtitas illeſa ⁊ pfecta debet eſſe alimentorum ſuperfluorum ⁊ nociuorum ſubtractio: ⁊ carnis maceratio: qꝛ ſine comitibus ſuis ſcilicet temperātia ⁊ ieiunio caſtitas cito laceſſit ait Criſo. ſuper ps. quinquageſimum. Et de hoc bene Hierony. epſa. xcvi. di. Apo. macerat corpus ſuū: ⁊ aie ſubicit iperio. i. cor. ix. Caſtigo corpꝰ meū ⁊c. ⁊ adoleſcētia feruēte cibis corpore de caſtitate ſecura eſt? Et ſequit. Alia peccata extriſeca ſunt. ſ. auaritia ⁊ alia: ſola libido inſita eſt: grandis. n. ē͂ mo ē͂g nata ſis in carne

non carnaliter viuere: tecum pu
gnare quottidie: ⁊ incluſuȝ hoſtē
Argi: vt fabule ferunt centū ocu
lis obſeruari. Et ſuperaddit illō
quod ait Comicus. Sine cerere
⁊ bacho friget Ven⁹. Et p⁹ Quic-
quid ſeminarium voluptatis eſt.
venenū puta. parcus cibus ⁊ vē
ter ſemper eſuriens triduanis ie
iunijs prefertur. Nihil ſic inflā-
G mat corpus: ⁊ titillat membra ge
nitalia ſicut indigeſtus cibus: vi
cuiſq; conuulſus. Ideo Apoſto.
ephē. iiij. Nolite inquit inebriari
vino in quo eſt luxuria. Debēt. n.
eſſe religioſi ſic mortificati: vt q̄-
ſi non ſentiant ſaltem cum dele-
ctatione predictos fedos motus.
Sicut fuit de Xenocrate philoſo
pho prout ait Vale. li. iiij. c. iij. di.
ꝙ non ſenſit mulierez que iuxta
eum accubuit: ⁊ ſpopōderat: eū
allicere. Et alijs deridentibus: ꝙ
H non poterat flectere animū illi⁹:
rn̄dit: pactuȝ victorie non de ſta
tua ſed de homie fuiſſe. Poſue
rat enim pignus ꝯ alios: ꝙ eum
flecteret. Queȝ q: i ſenſibilis fuit
ad talia quaſi non ſentiens vł ap
petens vocauit ſtatuaȝ. Religio-
ſis eniȝ competit illud. Ro. viij.
Non enim eſtis in carne ſed in
ſpū. ¶ Itē vt ſint pfecte caſti de
bet eſſe omnis occaſionis exclu-
ſio. Sicut eſt mulierum familia-
I ritas: frequens collocutio: incau
tus aſpectus: prolixus cōſenſus
⁊ hmōi. Idō cauere debent a co-
habitatione cum mulierib⁹ vt di
ctum eſt de eccleſiaſticis parte.
iiij. vnde legitur in vitis patrum
li. ij. parte. iiij. ꝙ mulier ſancta di
xit ad monachuȝ q declinauerat
a via quādo moniales. Si eſſes
inquit perfectus monachus: nō K
ita reſpexiſſes nos: vt cognoſce-
res: nos eē mulieres. Et parte. ij.
dicit de abbate Arſenio: ꝙ rn̄dit
mulieri petēti vt haberet memo
riam eius in oratione. Rogo in-
quit deū: vt auferat memoriā tuā
de corde meo. Et parte. iiij. de ſā
cta muliere in monaſterio egro-
tante. que non ſuſtinuit: vt eā fra
ter ſuus videret. ne propter eam
veniret in memoriam ſeminariū
Sed mandauit ei. Vade frater ⁊
ora pro me: q: cum dei gratia vi
debo te in regno dei. ⁊ pte. xiiij.
de quodam qui noluit alloq ma
treȝ niſi oculis clauſis. Summe
eniȝ ſancti patres deuitarūt con L
ſortia ⁊ colloquia mulierum. cuȝ
tamen eſſent abſtinētia multimo
di exhauſti: penitentijs ⁊ ieiunijs
ac laboribus macerati: orationi-
bus ⁊ contemplationibus ſupra
ſe eleuati. Unde Augu. li. de cura
ꝓ mortuis agenda narrat de Io
anne nobili monacho q habuit
ſpūm ꝓphie: ꝙ cū eum impatiē
ter videre cuperet: quedam reli-
gioſa mulier: ⁊ per virū ſuuȝ in-
ſtaret: ⁊ ille nollet quoniam illud M
nūq̄ feminis permiſerat: ait tan
dem marito ei⁹. Dic vxori vide-

bis me nocte ꝓxima ſed ĩ ſom/
nis. Sicq̃ factũ eſt. Monuitq̃
eam qcq̃d fidelem coniugatam
moneri opoꝛtet. Que euigilãs de
ſcripſit cũ viro ſuo. Ideo dicebat
abbas diſcipulo. Eam⁹ illuc vbi
nõ ẽ mulier: ꝓut dr̃ in ꝑma pte
N in vitis patrum. Nouerat eniz q̃
demones iugiter laborant ad tẽ/
ptandum religioſos: vt aſſequã/
tur de eis victoꝛiaz. ſicut legit in
vitis patrum vbi. s̃. pte. v. de fi/
lio ſacerdotis ydoloꝝ: q vidit ſa
than ⁊ militiã ei⁹ ſibi aſſiſtentez.
Qui cũ a quolibet ingreſſ quid
feciſſet: ⁊ vn⁹ diceret: ſuſcitaui bel
la per dies triginta: ⁊ ſponſum in
nuptijs occidi feci: iubet: eũ dya/
bolus v̓berari: ⁊ ali⁹ diceret: ſub
merſi naues in mari per viginti
dies fecit eũ etiaz flagellari. Sur
rexit alius qui dixit ſe fuiſſe in he
remo quadraginta annis ⁊ mõ/
nachũ impugnaſſe: quem vix no
cte illa fecerat foꝛnicari. Qd̓ au/
diens ꝑnceps ille: ſurgẽs oſcula/
O tus eſt eũ: ⁊ coꝛonam ſuaz capiti
illi⁹ iponens iuxta ſe ſedere fecit.
dicens: magnã rem feciſti. Hec
iuuenis ille videns: ait intra ſe.
Magnus eſt oꝛdo monachoꝝ
Et egreſſus fact⁹ eſt monachus.
¶ Caueant ergo religioſi a ꝯſoꝛ
tijs mulieꝝ: vt ſint vere caſti. Ad
qd̓ neceſſe eſt: vt ſit oĩs carnalis
amoꝛis abdicatio. Ut. n. ait Hie/
ro. dicta epiſtola: carnalis amoꝛ
P ſpũs amoꝛe ſuꝑatur: deſiderium
deſiderio reſtrigit. Eleuatio ergo
ad deũ ⁊ ad celeſtia neceſſaria ẽ:
qꝛ ex deguſtatiõe diuie dulcedi/
nis ꝛ̃frigeſcit amoꝛ carnalis. Gu
ſtato eni ſpũ deſipit oĩs caro. Et
eꝫ. Cũ eniz delectatio carnis ab/
ſciditur: mox alia delectatio inue
nitur. ait Gre. moꝛal. xxx. Caſti/
tas eſt pulchritudo anime ſiue fi
lie regis ab int⁹: ait Aug. ꝫ Fau
ſtuz. Iõ Sap. vij. O q̃ pulchra
ẽ caſta generatio. ⁊c. Qualis au
tem debet eſſe caſtitas: dictuz eſt
s̃. pte. iiij. vbi de caſtitate eccleſia
ſticoꝛum.

¶ Quarta diſtinctio. De obediẽ
tia ad quam ſe obligant religioſi.

¶ Capl̃m. i. Quid ſit obediẽtia.

T nõ ſolũ religioſi vo
uẽt ꝑdicta: ſed ẽt obe
e diẽtiaz: q̃ ẽ volũtas ꝓ Q
ꝑe ſbiectio: ait Dama.
li. iij. c. iiij. Et. i. Reg.
xv. Melioꝛ eſt obedientia q̃ vi
ctima. vbi Gre. moꝛ. vlt. Iõ me
lioꝛ: qꝛ ꝑ victimas aliena caro ꝑ
obediẽtiã v̓o volũtas ꝓpꝛia ma/
ctatur. Et ibi multa de obediẽtia
Cui⁹ eminentiam oñdit fili⁹ dei:
q non venit facere volũtatẽ ſuaz
ſed patris. Io. vi. Itẽ oñdit eam
in adimplẽdo ipſi⁹ ꝑfectionẽ ⁊ ꝑ/
ſeuerantiã: qñ fact⁹ eſt obediens
vſq̃ ad moꝛtez crucis: Phil. ij.
vñ Ber. ad Senoñ. Xp̃us dedit R
vitam ne perderet obedientiam.

¶ Capitulum. ij. Qualis dꝫ eſſe
obedientia: ⁊ de eius gradibus.

Qualis aũt dꝫ eẽ obedien-
tia deſcribit Ber. ſuffici-
enter i ſmone de obediẽ-
tia: q̃ icipit. Egredere de terra tua
Gen. xij. Tolle filiũ tuũ premiſit
n. obediẽtiã Abrae i exemplum.
¶ Primꝰ ãt obediẽtie gradꝰ ẽ: li-
S bẽter obedire: donec mactata vo-
lũtate: volũtatẽ dſligãt platorũ.
¶ Scdus ẽ ſimplr obedire ſine
q̃onibꝰ ꝛ murmurationibꝰ: ac ex-
cuſationibꝰ. ps. In auditu auris
obediuit mihi. ¶ Tertiꝰ ẽ hilari-
ter obedire. Hilarẽ. n. datorẽ dili-
git deꝰ. Serenitas. n. in vultu: ꝛ
dulcedo i ſermõe multũ roborãt
obediẽtiã iuxta illud poete. Sup
ois vultus acceſſere boni. Exem-
plum de dauid ſaltante añ archã
ij. Reg. vj. ¶ Quartus gradus
eſt velociter obedire. Viam inqt
ps mandatorũ tuorũ cucurri fi-
delis eni obediens: moraꝫ neſcit
fugit craſtinũ: ignorat tarditateꝫ:
precipienteꝫ preuenit: oculos pa-
rat viſui: aures auditui: linguam
voci: pedes itineri: ꝛ totũ ſe colli-
git: vt imperantis impleat volun-
tatẽ. Exemplũ de zacheo cui ait
dñs Luc. xix. zachee feſtia deſcẽ-
de ꝛc. ¶ Quintus gradus eſt vi-
riliter adimplere. ps. Viriliť agi-
te: ꝛ confortetur cor veſtrũ. Et ſi
tribulatio intonat: ſi perſecutio in-
ſultat: ſi peccatores laqueum po-
nunt: ſi maligniꝰ ſpũs iter impedi-
unt: dicat. ſ. obediens: paratus ſũ
ꝛ nõ ſũ turbatus. ¶ Sextus gra-
dus eſt: humiliter obedire. Cum
eſſes inqt paruulus in oculis tu-
is: caput factus es. ꝛc. i. Reg. xv.
¶ Septimus eſt: perſeueranter
obedire. Qui eni perſeuerauerit
vſqꝫ in finẽ: hic ſaluꝰ erit. Mat.
x. Et hoc in aduerſis: cũ. ſ. obedi-
entia eſt grauis ad audiendũ: gra-
uior ad implendũ: grauiſſima ad
tenendum. ¶ Et idem Ber. i ſer- T
mone de aduentu. Obedientia ẽ
quincupartita. ¶ Prima eſt: cũ
rectum eſt opus: qꝛ non eſt obe-
diendum contra deuꝫ. ¶ Secũ-
da: cum eſt opus voluntarium:
qꝛ que ẽ ex neceſſitate nõ ẽ bona
¶ Tertia eſt: cum opus eſt pu-
rum: vt. ſ. ſit intẽtio pura. Si eni
oculus ſimplex ſit: totum corpus
lucidũ erit. Mat. vi. ¶ Quarta
cum eſt opus diſcretuꝫ: ne quid
nimis. ¶ Quinta: cum eſt opus
firmum. i. perſeuerans: Vt auteꝫ
perſeuerantiã habeat murus obe-
dientie debet habere propugna- V
cula patientie. ¶ Itẽ Ber. in me-
ditationibus. Bonus obediens
dat ſuum velle ꝛ nolle: dicens cũ
pſal. Paratum cor meũ deꝰ. ꝛc.
¶ Capſm tertiũ. Qualia eſſe de-
bent opera obedientie.

Ex dictis pꝫ obediẽ expiẽ-
tia qꝛ in ea mactat volun-
tas propria propter deuꝫ
ait Greg. vbi. ſ. Melior eni eſt
qui dñatur aio ſuo expugnatore
vrbiũ. puer. xvj. Super qd Gre-
go. paſtoralis. ij. c. xi. Quia. ſ. i pſ-

mo alius a ſe ſuperat: in alio: que ſūt extra ſubiugant. Et ex hoc patet obedientie difficultas. Nihil enim eſt anguſtius homini q̃ ꝓprias frāgere volūtates: ait Gre. mor. xxxij. c. i. pe. ij. Caſtigantes aīas noſtras in obedia charitat̃. ❡ Item ex hoc patet hoīs ꝑ obedientiā triumphalis victorioſitas qa per obedientiā vincit homo ſeipſum: ⁊ voluntatē ſuā liberam captiuat. ⁊ alterius ſubicit volūtati. Uir eniꝫ obediens loquetur victorias. ꝓuer. xxi. ❡ Merito ergo obedientia eſt laudāda. Ipſa eni eſt virtus: mater ⁊ quodāmodo cuſtos virtutū: ait Aug. xviij. de ci. c. xxij Et de hoc in vitis pſuꝫ li. ii. pte. xviij. vbi dr: ꝙ obedientia eſt ſalus omnium fideliū: genitrix omniuꝫ virtutū: celos aperiens: homines a terra eleuās cohabitatrix angeloꝝ: cibus omnium ſanctorum.

❡ Capl̃m quartū. De exemplis obedientie in antiquis.

Talis autē fuit obedientia antiquorum: ibidem narrant̃ exempla ſicut d̃ quodam qui rigauit lignum aridum per tres annos ad imperiū abbatis: quod pertulit fructū: qui dictus eſt fruct⁹ obediētie. ❡ Et de alio q dimiſit vnā partem lr̃e .ſ. o non ſcriptā: cum vocaret̃ ab abbate. Et de illo qui fluuium ꝓiecit in fluuium. ⁊ de alijs multis Et ibi multum de obedientia. Et parte. xv. de illo qui dimiſit cultellum in piſce inſciſſo vocatus ab abbate. ❡ Simil̃r narrat Seuerus in ſuo dial. de mira obedientia antiquorū. Sicut de obedientia illius cui precepit abbas rigare virgam aridam: q per duo miliaria proprijs humeris aquam portauit: donec anno tertio floruit. Et de alio q promiſit omnem obedientiam abbati: promittens igneꝫ etiā ſe nō recuſare ſi abbas preciperet. Cui cum abbas iuberet intrare clibanum non diſtulit ⁊ flāma ſibi ceſſit ſicut pueris hebreis. precipua eniꝫ fuit apd̃ eos virt⁹ obedientie vt dr ibi. ❡ Similiter Johannes caſſianus lib. i. collationū exemplificat de obediētia antiquorū. Sicut de illo q rigauit lignū aridū portās aquaꝫ per duo miliaria. A quo cū ſenex quereret: ſi miſerit radices rn̄dit ſe neſcire. Et euulſit ſenex lignuꝫ quod ille rigauerat per annuꝫ ⁊ proiecit. ❡ Similiter de alio qui ad imperium abbatis ꝓiecit lenticulā olei per feneſtrā q̃ ſola i heremo erat: non conſiderans precepti ineptitudinem. ❡ Simil̃r de alio qui ad imperium ſenis ſaxum euoluere omni nixu contendebat. qd̃ turbe multe hoīuꝫ mouere nō potuiſſent. ❡ Similiter de fratre nobili: cui dixit ſenex: vt decem ſportas deferret humeris per plateas ad vendenduꝫ. Et vt diutius in hoc officio teneret̃. nō

ſimul vni ſed ſingillatim vende-
ret. Quod ille deuote impleuit.
¶ Similiter de diſcipulo bti Be
nedicti qui cucurrit' ſuper aquaꝫ
nec ſciuit eſſe aquá. Quod beat⁹
Benedictus non ſuis meritis: ſꝫ
obedientie diſcipuli: mauri. ſ. de-
putauit: ꝓut legit. ij. dial. c. vij. Ex
dictis patet. ꝙ talis erat obedien
tia antiquorum: qualem deſcribit
Ber. ſ. voluntaria: prõpta: ⁊ ſic ꝺ
A alijs. Unde ⁊ ſeniores loquebant
ſepe diſtorta fratribus: vt proba-
rent an eſſent in oíbus obediẽtes
Sicut fecit quidam dicens fratri
vt comederet feria ſexta mane: ꝓ
ut legit in vitis patrũ parte. iiij. ⁊
ſuper oía cauebant antiqui a pro
pria volũtate: ꝓut ꝺƒ in vitis pa-
trũ vbi. ſ. Dixit ſenex: ꝙ non cu-
rant multũ demones qñ noſtras
facimus volũtates: qꝛ ꝓpter vo-
luntates proprias: ipſi demones
facti ſunt. Nam propria volũtas
B eſt murus eneus inter deuꝫ ⁊ ho
minẽ: quá ſi homo reliquerit po-
terit dicere: in deo modo trãſgre
diar murum: vt dicit ſbi. Jõ ali⁹
frater ait Mea triſtitia eſt: ſi pro
priam fecero voluntatẽ: ꝓut dici
tur in vitis patrum parte. xiij. Et
non ſolum religioſi antiqui erãt
obediẽtes ſuis ſuperioꝛibus: ſed
etiam milites gentiles principi-
bus ſuis: vt patet. ſ. parte prima
vbi de diſciplina militari. Et Ua
le. li. ij. narrat qͥliter milites erant
obedientes pꝛincipibus: ⁊ in di-
ſciplina ſuſcipienda pro arbitrio
eorum: ⁊ inſtando in acie ꝓ eoꝝ
diſpoſitione. Unde ait de quodã
q edixit ꝙ ſi qs fugiẽs caſtra pe- C
tiſſet: pro hoſte interficeret. Qua
ſeueritate compreſſi milites: ho-
ſtes vicerunt. Et ibi de ꝯſilibus.
¶ Capl'm quintuꝫ. De imperfe-
cte obedientibus.

Contrario eſt de multis
e etiam religioſis: qui ma
lũt hẽre ſupiores q eoꝝ
faciant voluntates ꝙ̃ ecõtrario.
Sicut legit in vitis patrum par-
te. iiij. de abbate reſpondente cui
dam q ad eũ venit dicẽs: vellem
habere abbatem iuxta volũtateꝫ
meá ⁊ moꝛi cum eo. Cui abbas.
Tu queris abbatem non vt tu ſe
quaris eius voluntatẽ: ſꝫ vt ipſe ſe D
quatur tuam. Quod ille audiens
ait. Ignoſce mihi pater quia glo
riabar eſtimans: me bene dicere
cum nihil tenerem. Hi auteꝫ ſũt
ſimiles illi ceco cui dominus ait.
Quid vis vt faciaꝫ tibi. Math.
viij. Super qꝺ Ber. in ſermone
dicit. ꝙ tales ſunt multi a quibus
magis opoꝛtet: vt ſuperioꝛ q̃rat.
qꝺ volunt qꝺ fiat eis ꝙ̃ ecõuer-
ſo. Nec aliqui decipiantur in hac
parte eſtimantes: leuia eſſe q̃ di-
cuntur a ſuperioꝛibus nec eis ne
ceſſario obediendum. Audiant
Bernardum li. de preceptis ⁊ diſ
penſatiõe. In regula. ſ. beati Be
nedicti ꝺƒ. Obedientia que ma-
ioꝛibus debet deo exhibet. Quá

odrem: qʒ q̄d vice dei pcipit ho‑ mo: quod non ſit certuʒ deo diſ‑ plicere. ſecus non eſt accipiendũ ꝙ ſi deus preciperet. Quid eniʒ intereſt vtrum deus per ſe aut p miniſtros ſuos ſiue homines ſi‑ ue angelos: ſuum nobis benepla citum innoteſcat. Nec dicat: ꝗ lo quit: de his que tradit ſcriptura vel ratio manifeſta: qꝛ de his nõ eſt preceptor expectandus: vel ꝓ hibitor auſcultãdus: ſed q̄ꝺ ita la tere vel obſcurum eſſe cognoſcit quod indubiuʒ venire poſſit vtꝝ deus ſit: an aliter ferre velit. hec ibi. In talibus ergo obediẽdũ eſt que precipiunt a ſuperiore. pro‑ pter quod cauenda eſt inobediẽ tia i talibus. Sunt eni tres gra‑ dus ait Anſel. ꝺ ſimilitudinibus c. xxliij. dicit. Obediẽtia ⁊ inobe‑ diẽtia que ſunt contraria: ⁊ licen tia que eſt quaſi media: que qui dem multos decipit. ait ibidẽ po nens exemplum de ancillis que ſunt ſub domina ſua: ⁊ de latrõa inter eas que procurat exire fin‑ gendo cauſas mltiplices: ⁊ niſi po terit obtinere licentiaʒ legiptimã intermittit opus: pretendit ꝙ ſit infirma: contriſtatur: occulte de‑ trahit: ⁊ ſic de alijs.

¶ Capl̃m ſextum. De periculis inobedientie.

Binobedientia cauẽdũ eſt religioſo ſicut a dam natione: qꝛ contra crea‑ torem ſuperbire eſt eius manda ta tranſcendere. Ait Greg. mor. xxiij. Et qui ſubeſſe faſtidit imita tur diabolum ait idem. mor. xix. Adã enim qꝛ voluit vti conſilio ſuo: lapſus eſt per eũ qui ante ce‑ ciderat per ſuperbiam: q ſibi ca‑ liceʒ ſuperbie ꝓpinauit. ait Aug. ſup Jo. Omel. xxv. Quomodo autem propria volũtas eſt quaſi quedam adultera diabolo coniũ cta: ex qua naſcunt vitia. ⁊ q̃ſi ẽ ſimilis herbe venenoſe: que co‑ medẽtes efficit leproſos: ait An‑ ſe. de ſimilitudinibus poſt princi pium. Que q̄dem inobedientia grauiter puniebat etiam a princi pibus antiquis etiã in militibus ait Aug. de ci. c. xviij. De quodaʒ loquens ꝙ filium occidit: qꝛ pu‑ gnauerat contra eius imperium licet viciſſet. Et conſimile. i. de ci. c. xxij. Idem eũgypp⁹. li. iij. Pre dicator igit alloquens religioſos: hortetur ad dictas virtutes: ꝺ hor tando contraria.

¶ Quita diſtĩctio ꝺ ſeptẽ neceſ ſarijs religioſis vt pfecte viuant.

¶ Capl̃m primũ. De elõgatiõe a mundanis tumultibus.

Et licet ſint multe alie virtutes: religioſis ne ceſſarie vt ſint perfecti tñ ad preſens cã bre‑ uitatis dicendũ eſt de ſeptem ſpãliter eis neceſſarijs: vʒ Rimũ eſt a negotationi bus ſecularibus ⁊ tumul tibus mundanis elonga

tio: ⁊ quieta in clauſtro habitatio
niſi quatenus cogit iuſta neceſſi-
tas: vel vrget pia charitas: prout
hortat̄ Hiero. epl'a. lxxij. Quid
inquit deſideramus vrbium fre-
quentiā. q̄ de ſingularitate cenſe-
mur? Mihi enim opiduz carcer
eſt ſolitudo paradiſus. Idez epl'a
xxxiij. o herem⁹. familiarius deo
K gaudens. Quid agis frater in ſe-
culo q̄ maior es mundo? ⁊c. Idē
epl'a. xxxv. Conuiuia tibi vitāda
ſunt ſecularium: maxime qui ho
noribus tumēt. Idez epl'a. lxxxiij.
Monachū ſe eſſe: non loquen-
do ⁊ diſcurrendo: ſed tacēdo ⁊ ſe
dendo q̄s nouerit. Seq̄t. Legat
dicentē. Sedebit ſolitarius ⁊ tace
bit. tre. iij. Et de hoc multa Hie
ro. i dictis epiſtolis. Et i tractatu
d. xij. abuſiuis dī: q̄ q̄nta abuſio
eſt monachus curialis. i. frequē-
tās curias. Et ſexta abuſio ē mo-
nach⁹ cauſidicus. Et ibi bene de
L hoc: ⁊ de periculis religioſoruz p̄
mundum vagantium.

¶ Capl'm ſecundū. De ſui omni
moda abnegatione.

Secunduz eis neceſſariū
eſt omnimoda ſuiipſoꝝ
abnegatio ⁊ plenaria in
viros alios transformatio: adim
M plendo illud ſaluatoris. Math.
xv. Qui vult poſt me venire ab
neget ſemetipſū. ⁊c. Ubi Grego.
ſuper euan. Omel'. xxij. li. ij. Tūc
noſmetipſos abnegam⁹ cū mu-
tamus qd̄ per vetuſtatem fuim⁹
⁊ ad hoc nitimur quo per nouita
tem vocamur. Sequit̄. Niſi a ſe
metipſo quis deficiat: ad euz qui
ſupra ſe eſt nō appropiquat. Ubi
ponit exemplū de plantis oleruz
que tranſplantāt̄ vt proficiāt: era
dicant̄q̄ȝ vt creſcant. Et de ſemi-
nibus que in terra figunt̄: vt vbe
rius ſurgant. Idem ſuper Eze. li.
i. Omel'. x. Semetipſuz abnegat N
qui mutat⁹ in meliora: incipit eē
quod non erat: ⁊ deſinit eē quod
erat. Ro. v. Si qua in xp̄o noua
creatura. ⁊c. Nec ſolum debet eē
religioſus mutatus q̄ꝫtuz ad rea-
tū culpe eo mō quo loquit̄ Gre-
go. dicta Omel. di. q̄ ſi luxurio-
ſus conuerſus eſt ad continentiā
ſe mutauit: q̄r hec mutatio neceſ
ſaria ē omni penitēti. Uerte inḡt
impios ⁊ non erunt. prouer. xij. O
ſed debet eſſe mutatus q̄ꝫtuz ad
concupiſcētie appetitū ⁊ motum
p̄ut eſt poſſibile in hac corrupti-
bili vita: vt poſſit dicere cuz apl'o
viuo autem iam nō ego. Gal'. ij.
Sic enim debet eſſe mutatus: vt
ſuperbia: ira: impatientia: ⁊ vitia
alia: ⁊ omnium vitiorum concu
piſcentie ſint in eo quaſi extin-
cte: vt ad motus huiuſmodi vitio
rum ſit oīo imobilis: nō ſolū exē
plis ſanctoruz: q̄ ſe ſic abnegaue-
runt: ⁊ in viros alios oīno muta
uerunt: ſed etiam exemplo ph̄oꝝ
vt pȝ. ſ. de ph̄o: quē ſcortū: ſtatuā
vocauit. Et de Diogene: de q̄ le-
gitur in collationibus patrum: q̄

cum quidam intuēs eum diceret
oculi corruptoris: ⁊ in eū diſcipu
li eius irruere vellent: ait. Quie-
P ſcite o ſodales. Et enim ſūʒ talis
ſed cōtineo me. ⁊ de Demoſte. in
Poli. li. xviij. c. vij. dr̄ q̄ preliat⁹
eſt cum rerū natura: ⁊ victor abi
it: malignitatē ei⁹ pertinaciſſimo
animi robore ſuperando. Ita q̄
alterū demoſtenem nā: alterum
induſtria enixa eſt. Et niſi mutet
ſe religioſus: nō erit ſibi plēa pax
in ſeipſo: nec erit perfectus. Vñ
Sen. epl'a. xxix. Animū mutare
debes: nō ſolum: ait poeta aliter
ſequent te quocunqʒ ieris vitia.
Ideo Socrates cuidā querenti:
quare ſibi non pdeſſent peregri-
Q natiōes reſpōdit. Quid miraris
non prodeſſe tibi peregrinatiōes
cum te totū circūferas: te enim p̄
mit eadem cā que expulit. Quid
eni terrarū nouitas prodeſſe po-
teſt? Ideo fuga te nō iuuat: tecuʒ
enim portas onus animi deponē
dum. Non autem tibi vllus pla-
cebit locus. Vadis huc ⁊ illuc vt
pondus excutias qd̄ iactatiōe fit
incomodius. Et ponit exemplū
bonū. In naui onera imota mi-
nus vrgent: inequaliter conuolu
ta partem in qua decūbunt imer
R gunt. Sequit̄ Egros cunctis ⁊c.
Studium ergo religioſi dʒ eē ad
ſe mutandū modo dicto: ⁊ ad vi
tia extirpāda. Quod multi nō fa
ciūt ait Gre. dicta omel. Vidim⁹
inquit quoſdā hitūʒ mutaſſe: ita

vt religioſam veſtem ſumerēt: ſʒ
ante acta vitia non calcarēt: Ire
ſtimulis feraliter agitari: militie do
lore in proximi leſione ferueſcere
de oſtenſis bonis ſuperbire: mū
di lucra inhianter querere: de ſo-
lo exteriori habitu fiduciam ſan-
ctitatis habere.

¶ Capl'm tertiū. De cultura cor
dis: ⁊ interiori exercitatione.

Tez debet eſſe in religio S
ſis ſpūalis cultura cordiſ
quaſi agri vel horti exer
citando: qa ⁊ hoſtis ſuperſemiat
ʒiʒania ſuggeſtionū: ⁊ ab int⁹ pul
lulant ſeminaria vitiorum ⁊ qua
ſi ſcaturiʒant ebullientes libidies
cōcupiſcentiarū. Idō niſi cor ex-
colatur quaſi hortus ſpūalis ſur-
gunt peccata: ⁊ opprimunt bona
que fiūt. puer. xxviij. Per agrū
hois pigri tranſiui. ⁊c. Ecce totuʒ
repleuerant vrtice. i. ardores libi-
dinum. ⁊ ſpine. i. punctiones cu-
pidinū ⁊ maceria diſſipata. ſ. cu-
ſtodia diſciplinarū. Ad modum
ergo induſtrij agricole debet re-
ligioſus animam ſuam excolle-
re: vitia extirpando: ⁊ virtutes in
ſerendo. Ideo dr̄ ibi. Diligenter
exerce agrum tuum. Et hoc non
ſolum exemplo ſanctorum pbuʒ
ſʒ etiā phorum. vnde Apuleus li
bro de deo Socratiſ. Nihil eque
miror. q̄ cuʒ omnes cupiāt opti
me viuere: ⁊ ſciant non alia re vi
ui' q̄ animo: nec fieri poſſe: gn
vt optime viuas: animus colen-

dus ſit: tamē hoīes animum ſuū
non colūt. Et ponit exempla. Si
quis velit acute cernere. oculi cu
randi ſunt quibus cernit. Si qs
ptinaciter currere vult: pedes cu
rādi ſunt. Si pugnare velis: bra
chia vegetanda ſunt: ⁊ ſic de aliis
membris. Cur ergo hoīes aīam
ſuam .i. rationem. non excolant:
X que ratio viuēdi omnibus neceſ
ſaria eſt? Ubi proſequitur: ꝙ non
ſit animus bonus nec per bona
exteriora: nec per bona corporis
ſed bonis artibus doctus ⁊ opti
me eruditꝰ: ⁊ q̄tūlibet homo ſa
piens ⁊ bene conſultus. hec inqt
omnia: meus ſocrates habuit: ⁊
īō cetera habere contempſit. Lo
quitur aūt vt phūs. Si eni cura eſt
homini de agro excolendo: ſiue
de equo mundādo: multo magis
debet eſſe de animo Unde Au
lus gelius. li. ii. Si qs agruʒ ſuū
paſſus fuerit ſordeſcere: eūq; in
diligenter curauerit. nec arauerit
nec purgauerit. ſiue qui arborem
aut vineā habuerit derelictuʒ: idē
non ſine pena ferret. Item ſi qs
equū habet macilentum aut in
nitidū: impolitie notatur. i. incur
Y rie. hec ibi. Multo magis q̄ ani
mum dimittit incultum debet no
tari incuria. Religioſus ergo cor
ſuum excolat vt ſit arbor faciens
fructus bonos Mat. vii. Ut eni
dicit Aug. de verbis dn̄i ſermōe
xii. Quid ꝓdeſt plena archa bo
nis: ⁊ inanis ſit ꝯſcia? Bona vis
habere, ⁊ tu bonus eſſe non vis?
Erubeſcere debes de bonis tuis
ſi domus plena bonis te malum
habet dn̄m. ⁊ concludit ꝙ bona
exteriora ſi poſſent clamare con
tra dominū ſuum: interpellarent
ante deuʒ. Ecce dn̄e tot bona de
diſti huic: ⁊ ipſe malus eſt. Ideo Z
Abacuch. iii. Lapis de piete cla
mabit. ⁊c. Ideo ibi Augu. Quid
ei prodeſt qd̄ habet: q̄ euʒ q̄ om
nia dedit nō habet? Quid ꝓdeſt
ſtulto habere diuitias: cum ſapiē
tiā emere non poſſit? Ecc. v. Stu
dium ergo continuum religioſo
ſit: cor ſuum excolere modo dc̄ō
ad cor ſepe redeundo: ⁊ illud in
ſpiciendo.

¶ Capl'm quartuʒ. De ſcrutinio interiori.

Uartum qd̄ eſt neceſſa
rium religioſo: eſt ſuiip
ſius per internum ſcru
tiniuʒ ſubtilis diſcuſſio: ⁊ vera co A
gnitio. Uitia enim ſe ſimulāt ſepe
virtutes ait Greg. mor. xxxi. po
nens exempla: ꝙ diſſoluta remiſ
ſio: quaſi māſuetudo ⁊ pietas ha
betur: effuſio: mīa creditur: ma
lorum pertinatia: conſtantia dici
tur: timor incompetens: humili
tas putat: vocis ſuperbia: vera li
bertas eſtimat: ⁊ pigritia. q̄nq;
quaſi gētis continentia attendit
⁊ ingetudo: vigilantia nominat
⁊ ſic de aliis prout ibi enumerat.
Ideo religioſus dʒ ad cor ſuum
redire: ⁊ reuocare meditationes

affectionesſ:actiones: ⁊ oēs circū ſtantias quaſi ad aiuȝ. Job.xxxiiij. Non eſt in poteſtate hominis vt veniat ad iudicium. Ubi
B Grego.mor.xv. qualiter ſe debȝ homo iudicare interius ⁊ ſcrutari vbi ait. ꝗ ibi conſcia accuſat: rō iudicat. timor ligat: dolor excruciat. Et quaſi idem: dicit Aug. de pnia. Conſtituto inquit in corde iudicio adſit accuſatrix cogitatio teſtis conſcia: carnifex timor. Jnde quidam ſanguis anime ꝯfitentis per lacrymas profluit. Jō de ſanctis animalibus dr: ꝙ corus eorum plenum erat oculis. propter dictum ſcrutinium: prout exponit Greg. ſuper Eze.li.i.omel. vij.⁊.xxij. Ubi exponit ꝙ dominus ait ſanato. Uade in domuȝ tuā. Et de hoc ſufficienter Hug. de clauſtro aīe. Sicut inquit con
C uentus vt errata corrigat: ſtatuta hora capitulum confluit: ſic mentis rō cogitationes omnes ad ſecreta animi ⁊ cordis reuocat: vt incorrigibiles eijciat: corrigat ingetas: negligentes emendet. Et in hoc caplo: abbatis locū poſſidet ratio. Jſa.xlvi. Preuaricatores redite ad cor ⁊.xliij. reduc ad memoriam: vt iudicemur ſimul. Et i.cor.xi. Si noſmetipſos diiudicaremus: nō iudicaremur. Et pĺuer.xij. Cogitationes iuſtorū ⁊c. Econtra eſt de multis q nolūt ſe iudicare modo dicto vł ſcrutari. Jſai.lix. Non eſt iudiciuȝ in greſſibus. Et ad hoc iudicium diſcutiēdū debet homo redire ad cor: vt dictum eſt. Ecc.xxxvi. precurre prius in domū tuam: ⁊ illic aduocare: illic lude. Eze.lx. labia eorum reflexa interius per circuitū
Loquit̃ de labijs menſaruȝ. Ubi li.ij.omel.ix. Bene qualiter qſꝗ debet redire ad cor: ⁊ reflecteř labium: recogitando dicta ſua ⁊ facta. Qđ dȝ facere religioſus non ſolum exemplo ſcōꝝum ſed etiā phoꝝum. Ut enim ait Sen.iij. de ira. Animus quottidie ad rationem reddendam euocandus eſt Faciebat hoc Sixtius: vt ꝯſumata die: cum ſe ad nocturnam gentem recepiſſet. interrogabat aiuȝ ſuum. Quod hodie malū tuū ſanaſti? Cui vitio obſtitiſti? Qua pte moderatior es? deſinet ira: vel moderatior erit: cum ſcies te qttidie ad iudiciū veniendū. Hāc vero diſcuſſionem impedit occupatio ⁊ euagatio ad exteriora: Ait Greg. ſuper Eze.li.i. Omel.xi. dicēs: ꝙ ſicut cōcuſſa aqua: ymaginem inſpicientis non reddit. ſed ſolum cum eſt quieta: ſic anima non deprehendit ſe niſi cum eſt quieta. D

¶ Caplm quitū. De vera ſui cognitione.

Conſequenter debet eē i religioſis proprie cogitationis ſtudioſa inquiſitio ⁊ ſui ipſoꝝum luculenta diſcuſſio E
Recognitio enim inuenitur per

precedēte

precedentem ⁊ ſubtilez diſcuſſio nez.ij.cor.vl.Ipſi vos ꝓbate an cognoſcatꝭ vos metipſos.⁊c.hec enim cognitio dꝫ eſſe quaſi ꝑma ria poſt dei cognitionez in hoie. Jdõ orabat Augu.in ꝑncipio ſo ſiloquiorũ.Nouerim te dñe:no uerim me.De q̃ cognitiõe Ber. ſuper Cant.omel.xxxvi.Volo ꝓ inde aiaꝫ prio omniũ ſcire ſeipaꝫ Qđ poſtulat rõ ordinis: qꝛ ſi qđ nos ſum⁹ primũ nobis eſt.Et rõ vtilitatis:qꝛ talis ſcientia non in flat:ſed humiliat: ⁊ eſt quedã pre paratio ad edificandũ.Hec eniꝫ eſt phĩa religioſi:ſeipſum cogno ſcere.vt enim dicit Yſac de diffi nitionibus: phĩa eſt cognitio ſui ipſius ab homine. vñ ⁊ apud gẽ tiles in fronte templi fuit ſcriptuꝫ ex ſentẽtia Delphici oraculi ideſt Apolinis.Fertur hec vox ꝯſulen ti q̊ itinere ad beatitudinẽ ꝑueni ret. Si te inquit agnoueris: ait Macrobi⁹li.i.hoc enim eſt ora culũ Apolinis:qđ deſcendiſſe de celo credit Notiſclotos.i.ſcire te ipſum.ait Poli.li.iij.c.ij.Cui cõ cordat Juuenalis dicẽs.De celo deſcendit notiſclotos.Ad hãc er go cognitionẽ de ſeipſo habendã ſtudere dꝫ religioſus:qꝛ talis ſciẽ tia nõ inflat.vt dictuꝫ eſt a Ber. vbi ait.Supbiã tibi parit ignorã tia tui:cũ meliorẽ q̃ ſis decepta: ⁊ deceptrix tua te cogitatio eẽ mẽ titur.Et Aug.iiij.de ci.c.i.Sciẽ tiam celeſtiũ ⁊ terreſtriũ reꝝ ma gis eſtimare ſolet gen⁹ humanuꝫ in qua ꝑfecto meliores ſunt:qui huic ſciẽtie ꝑponũt noſſe ſeipos. Laudabilior eſt anim⁹:cui nota eſt ſua infirmitas:q̃ q ea nõ re ſpecta:vias ſyderum ſcrutat:eas etiã cognitur⁹.Stulte ergo agũt laborãtes ad habẽdã cognitionẽ reꝝ exterioꝝ omniſſo ſtudio:ac quirendi ſciam cognitionis ſui ipſoꝝ:quã nullus habere põt:ni ſi ad ſe redeat.Vt.n.dicit Greg. mor.xxxi.cognoſcere ſe non põt aĩa q̃ tota apđ ſe non eſt: ⁊ niſi ẽt diuine luci appropinquet.Et mo ral.xxviij.Lucẽ dꝫ aſpicere qui vult de tenebris iudicare. Jdeo Abraaꝫ loquẽs cũ dño cognouit fragilitatẽ ſuã Geñ.xviij.loquar inquit ad dñm meũ:cũ ſim pul uis ⁊ cinis.

G

¶ Caplm.vi.De vera humilita te quid ſit: ⁊ qualis eſſe debet.

Ex hac cognitione oritur vera humiliatio que eſt neceſſaria religioſis: ait Ber.vbi.ſ.Et Gre.mora.xxiij. vera ſcientia afficit non extollit: ⁊ quos repleuerit non ſupbiẽtes ſed lamentantes facit.Qui eniꝫ addit ſciaꝫ addit ⁊ doloreꝫ. Ecc. primo.vnde hũilitas eſt virtus: qua veriſſima ſui cognitione ſibi ipſi quilibet vileſcit: ait Ber.de gradibus humilitatis. Siue:hu militas eſt cõtẽptus excellentie: ait ibidem.Bona enim via hu militas:qua veritas inquirit:cha

H

ritas acquiritur: ſapientie generationes participant. ait ibidē poſt. Et ibi ſufficienter de humilitate qualꝭ eſſe debet: ⁊ q̄ neceſſaria ē
I De qua Anſel. de ſilitudinibus. c.xcvij. Ubi pōit. vij. gradus humilitatis. Quoꝝ prim⁹ eſt cognitio ſui. Secūdus dolor de culpis perpetratis: Terti⁹ peccatoruꝫ ⁊ defectuum confeſſio. Quart⁹ voluntaria pſuaſio. ſ. ꝙ ſit peccator Quintus confeſſio: ꝙ ſit cōtemptibilis. Sextus patiētia in ſuſtinendo iniuriam. Septim⁹ amor quo ſe amet humiliari ⁊ ꝯtemni Illa enī3 que hos habet gradus eſt vera humilitas. vnde Greg. ꝑmo dial. c.xv. de humilitate Cōſtantij ait: ꝙ quidam audiens famam eius cū veniſſet videre eū: aſpiciens eius cōtēptibilē pſonā ait. Ego grandem homine3 credidi: iſte nihil hab3 de hoīe. Qd
K audiens ille gratias egit ei dicēs. Tu ſolus es: q aptos in me oculos habuiſti. Q̄te ergo humilitaꝭ fuit: ait Greg: ꝙ deſpicientem ſe amplius amauit? Qualis. n. q̄ſq3 apud ſe lateat: contumelia illata ꝓbat. Na3 vt ſuperbi honorib⁹ ſic ⁊ humiles ſui deſpectione gratulantur. Multi vo eſtimant ſe habere veram humilitatem qui non habēt niſi vmbrā: ait Hiero. epl'a. xxvij. vn̄ dicit. precipue fictam humilitatem fugiens ea3 ſectare que vera eſt quā xp̄s docuit. Seqtur. Multi v̄tutis huius vmbram: veritatem pauci ſectantur. Et poſt. Auferantur oīa L
figmenta verboꝝ: ceſſent ſimulati geſtus: virū humilem patiētia oñdit iiuria ⁊c. Uera hūilitas eſt eſtimare ſe nihil eē ait Aug. ſup Jo. omel. i. ⁊ idē d̄ vera inocētia hūilitas vera eſt: i nullo murmurare: in nullo ingratum eſſe vel querulū: ſed in omnibus dei iudicijs gr̄as agere. Item Augu. epl'a. xxxiij. dn̄. di. ꝙ non eſt alia via ad capeſcendam ⁊ obtinēda3 veritatem q̄ humilitas. Et quotiens iterrogares: dicerē: ꝙ hec eſt via ſcilicet humilitas. Nō ꝙ
M non ſint alia precepta: ſed niſi humilitas oīa que bene facim⁹ ⁊ ꝓceſſerit: ⁊ comitata fuerit: ⁊ cōſecuta ⁊ ꝓpoſita quā intueamur: ⁊ appoſita cui inhereamus: ⁊ interpoſita qua reprimamur: iam nobis de aliquo bono facto gaudētibus: totum extorquet de manu ſuperbia. Sequit. Sicut rhetor nobiliſſimus interrogatus quid pmū ſeruari debet in eloquētie ꝑceptis reſpondiſſe dr: ꝓnūciationem. Et ſecūdo cum quereret reſpondit idem: ⁊ cū tertio: idem
N reſpondiſſe fertur. Sic quotiens iterrogares me de ꝑceptis xp̄iane religionis: nō aliud rn̄dere libet niſi humilitate3 ⁊c. De mira quoq3 humilitate ſanctorum patrum legitur in vitis eorūde3 patrum lib. ij. c.xv. per totū. Sicut de quoda3: a quo cū quereretur

quomodo hanc humilitatē acq-
O ſierat: vt cū emergeret tribula-
tio in monaſterio non loquebat̄:
reſpōdit. Qñ itraui: dixi animo
meo. Tu ⁊ aſinus vnum eſtote.
Sicut ergo ille vapulatur ⁊ non
loquitur: iniuriā paſſus nō mur-
murat: ſic ⁊ tu fac. Ps. Ut iumen
tum factus ſū apud te. ¶ Et ibi
de alio: qui expulſus d̄ domo exi
bat: reuocatus veniebat: ⁊ requi
ſitus quid cogitaret: reſpondit ſe
ſimilem eſſe cani qui ſic facit. Et
ibi de conſimilibus operibus pa
trum. vnde ⁊ fugiebant loca vbi
honorabant̄ ad loca ignota. Si-
cut narrat Caſſian⁹ .iiij. collatio-
P num de abbate Paphnutio: ꝙ
cū eſſet presbyter in magno ceno
bio i egypto: q; honorabilis erat
ibi: videns ſe humilitatem exer
cere nō poſſe fugit aſſumpta ve
ſte ſeculari ad cenobiū qđ ſciuit
diſtrictius. Ubi cū difficultate re
ceptus: excoluit hortū: ⁊ hume
ris ſuis ad paſtinandū ſterc⁹ por
tabat. Et poſt ibi cognitus flens
diſceſſit dicens: ꝙ inuidia dyabo
li: tali fuiſſet humilitate fruſtrat⁹
Et iterum fugit ad ptes paleſti-
ne vbi nec nomē ei⁹ fuerat audi-
tum. ¶ Cōſimile legitur de bea
to Machario libro qui dicit̄ pa
radiſus: ꝙ fugit ⁊ iuit ad pacho-
miū vt eū reciperet inter mona
Q chos. Cui cum diceretur: ꝙ nō
poſſet ſenex ſuſtinere labores eo
rum: reſpondit. Si me inferiorē
videris expelle. Et cū eſſent ibi
quadringenti monachi: ⁊ ali⁹ te-
iunaret biduano ieiunio. ali⁹ alio
modo: ipſe ſtabat in vno angulo
vſq; ad finē quadrageſime: nō
panem vel aquam guſtans: non
genua flectens nō iacens: ſed tā
tū folia cruda: dominica die ſu-
mēs cū ad neceſſitatem vite ibat
ſtatim remeabat non os aperiēs
nec alicui loquens: ſed corde iu-
giter orans: illud operis qđ tene
bat in māibus efficiēs. Alijs v̄o
de eo conquerentibus abbati pa
chomio: orauit abbas: vt de⁹ re-
uelaret ſibi quis eſſet. Qui com-
perto: ꝙ Macharius eſſ;: duxit
eū ad oratorium: ⁊ ait. Gratias
ago tibi. q; colaphos infantibus
matris dediſti: ne magnum aliđ
in ꝯuerſatione ſua putarēt. Mi-
rifica igitur humilitas ſanctoꝝ R
patrū: ſed mirificentior ſine cō
paratiōe filij dei humilitas: qua
ſeipſum humiliauit vſq; ad mor
tem ad quam docendam deſcen
dit de celis: ait Augu. ſuper Jo.
omel. xxij. di. vt omniū morboꝝ
cās curaret: deſcendit filius dei: ⁊
humilis factus eſt. Sequit̄. Pu
det te imitari humilem hominē:
ſaltem imitare humilem deum.
Et omel. ij. Xp̄us crucifixus eſt:
vt humilitatem doceret. Religio
ſi igitur ſint boni diſcipuli in ſco
la humilitatis: magiſtrū: de hu
militate legentem: ⁊ ad eam hor
tantem audiant humiliter: intelli

gant veraciter ꝛ retineãt memoꝛi-
ter: impleant ꝛ pficiãt efficaciter
Math.xi. Diſcite a me qꝛ mitis
ſum ꝛ humilis corde. Et de hoc
Gre.moꝛ.xxxiiij. Iſta humilitas
btus eſt: pp quã ſolam veraciter
edocendã: q ſine eſtimatiõe ma
gn⁹ eſt: vſqꝫ ad paſſionẽ puulus
fact⁹ eſt. Idẽ dicit.v.regiſtri.

¶ Capl'm.v. De oꝛonis deuotõe

Ec iſta ſufficiũt religio-
ſo: niſi ſit oꝛonis feruoꝛ
ꝛ deuotio vacãdo deo et
diuinis. Qualis aũt eẽ debꝫ orãs
ſcilicet a vitijs imaculatus: ꝛ deo
T accept⁹. Reſpexit inquit deus ad
Abel ꝛ ad munera eiuſ Geñ.iiij.
pus.n. reſpexit ad Abel: poſtea
ad munera: qꝛ ex dãtis corde: id
qð dat acceptat: ait Gre.moral.
xxij. Et idem in tractatu de pnĩa.
Similr ibi: qualis dꝫ eẽ oꝛo: ꝛ d
fructu oꝛonis. Ad pñs aũt notã
dũ: ꝙ religioſus dꝫ eſſe deuotus
in oꝛone cõi ſiue canonica ꝛ etiã
puata: peccata ſua recogitando
ꝛ plangẽdo: qꝛ veraciter oꝛare ẽ:
amaros genit⁹ in ꝯpũctione nõ
vba ꝯpoſita reſonare: ait Greg.
V moral.xxxiij. ¶ Itẽ dꝫ eẽ deuot⁹
in oꝛone iuſte ꝛ caſte petendo: ꝛ
ſe ſupra ſe eleuando.treñ.iij. Se
debit ſolitari⁹ ꝛ tacebit.ꝛc. Et de
vtroqꝫ. Dama.libro.iij.c.xxviij.
Oꝛo eſt aſcẽſus intellect⁹ in deuꝫ
ꝛ decentiũ petitio. ¶ Itẽ dꝫ eſſe
deuot⁹ in oꝛone: coꝛ ab alijs auer
X tendo: ꝛ ad deũ cõuertẽdo. Oꝛo
enim eſt mẽtis deuotio.i. conuer
ſio in deũ p piũ ꝛ humilẽ affectũ
fide: ſpe: ꝛ charitate ſubnixa: ait
Hugo de ſtudio orandi: vbi ele-
ganter oñdit modũ oꝛandi p to-
tũ. ¶ Eſt autẽ triplex oꝛatio. Ca-
ſta: qua petim⁹ veniã de peccatis.
Caſtioꝛ ſiue magis caſta: qñ do-
na ſponſi petunt. Caſtiſſima: qñ
ſponſus petit: vt põt haberi a co
mentatoꝛe.iij.c. de diuinis nomi
nib⁹. Et de hoc Aug. epla.xlvij. Z
ad pbaꝫ p totũ. Queris inquit: q
lis debet eẽ qui oꝛat: ꝛ qd orãdũ
ꝛ quõ. Sequit. oꝛa beataꝫ vitam
quam oẽs appetũt. Quid.n. aliõ
apoꝛtet oꝛare: niſi qð omnes cu-
piunt: vnã petij a dño.ꝛc. Qualr
aũt orãdũ ſit: ſubdit. Hoc nego
tium plus gemitib⁹ ꝙ ſermoni-
bus agitur: plus fletu ꝙ affatu.
Et ibidem. Abſit abſit ab oꝛone
multa locutio: ſed nõ deſit mlta
pcatio. ꝛ feruens pſeueret inten-
tio. Et p⁹. Mltũ aũt pcari ẽ: euꝫ
quẽ pcamur diuturna ꝛ pia coꝛ-
dis excitatiõe pulſare. Job.xxxi.
Quis mihi tribuat adiutoꝛiũ vt
deſideriũ meuꝫ oꝑs tribuat: vbi
Gre.moꝛa.xxi: vera poſtulatio ẽ A
nõ in oꝛis vocib⁹: ſꝫ in coꝛdis co
gitationib⁹ valẽtioꝛes voces apð
dei aures nõ faciũt vba: ſꝫ deſi-
deria. Iõ dr Moyſi Exo.xiiij.
Quid clamas ad me.ꝛc. Et de
Anna.i.Re.i. dr: ꝙ vox ei⁹ non
audiebat. Iõ ẽ Mat. Intra
i cubiculũ tuũ.ꝛc. De neceſſitate

aſſit o͛onis ꝛ ꝯtinuatōe ait Sal-
uator Luc.xviij. Oportet ſemꝑ
orare ꝛ nō deficere. Et.i.theſ.v.
Sine intermiſſiōe orate. Et ꝑs.
B Semper laus ei⁹ i ore meo. Ubi
noie o͛onis intelligunt bōa opa
ſm gloſas ibi.vñ Augu. de ꝑfe-
ctione iuſtitie dicit ꝙ o͛o eſt ois
rō ſancti Deſiderij. Cōtinue er-
go orandū ē dictis mōis: ſiue ac
tualiter orando. prout oratio di-
citur oris ratio ſm Caſſio. ſuper
pſal.lxij. ſiue mentaliter deſiderā
do ꝑs. Deſideriū pauperꝝ exau-
diuit dñs: ſiue bñ operando gloſa
ſuꝑ dictū v͛bū Luc. Nō deſinit
orare q̄ nō deſinit bñfacere. Et.i.
cor.vij. Gr͂as agētes ſemꝑ ꝑ vo
bis. Suꝑ qd̓ Haymo dic͂: ꝙ ꝑꝑ
aſſiduitatē quā ꝑ ſingulos dies ꝛ
C noctes referebat. hoc ait. Quia i
ſcripturis patrū legim⁹: ꝙ Apo.
vſqꝫ ad q̄ntā diei horā labori ma
nuū iſiſtebat: ꝛ ab illa hora vſqꝫ
ad decimā ꝑdicationi opam da-
bat: ꝛ poſtea ꝓcurabat pauperꝝ ꝛ
ꝑegrinoꝝ hoſpitalitatē: ꝛ ſui cor-
poris neceſſitatē: ꝑ noctē v͛o ora
tioni iſtabat. ꝑꝑ aſſiduitatē ergo
ꝑdictoꝝ ait: ſe ſemꝑ gr͂as agere:
ꝓut dictū ē. Et de iugis o͛onis
neceſſitate ait Criſo. ſuꝑ Mat.
D omel.xxij. ꝙ ſic eſt de o͛one ſicut
de reſpiratiōe. vt.n. ſemꝑ indige
mus reſpiratiōe: ſic ꝛ o͛one. Et
ſi nō haurim⁹ a deo.ſ. bona: nr͂a
eſt incuſatio. Eſt aūt o͛o ſilis ca
thene: vł funi pendenti de petra

ait Dio. de di.no.c.iij. Sicut.n.
hō aſcēdit ꝑ talē funē ſuperi⁹: ſic
ad deū aſcēdit ꝑ o͛onē vt dictuꝫ
eſt. Jō ſancti pr̄es iugiter orabāt
vigilādo in o͛onib⁹ ſm ꝑceptuꝫ
Saluatoris Math.xxvi. ꝛ.i.pe.
iiij. Vigilate in o͛onib⁹. ꝛ hoc in E
ſpū ꝛ v͛itate. Jo.viij. vñ ꝛ ſalua-
tor ꝑnoctauit in o͛one Math.
xviij. ꝛ Luc.v. Siue ꝯ mala imī
nētia. Siue ad bona poſcēda. ſi
cut fec͂ Moyſes ſtās ſupra v͛ticē
collis ſub cui⁹ manu lapis fuit ſuꝑ
poſit⁹ ne laſſaret. Exo.xvij. Suꝑ
qd̓ Criſo. in ſmōe de o͛one dñ.
vñ legit in vitis patrū ꝑte vlti. ꝙ
F cū Julian⁹ apoſtata mitteret de-
monē quēdā: vt ſibi rñſuꝫ de ori
ente portaret tranſiēs ſupra vbi
erat publi⁹ mōach⁹ orās: nō po
tuit vltra ire: ſꝫ ſtetit imobilł: illo
cōtinuāte o͛onē ꝑ decē dies: re-
uerſuſqꝫ ē iperfecto negocio ad
Julianū. Cui cū diceret: ſe ipedi
tū fuiſſe a publio orāte. irat⁹ Ju-
lian⁹ cominat⁹ ē publio mortem
ſed iſ͛e in breui iterēpt⁹ ē. Timeāt
ergo religioſi q̄ o͛oni iſiſtere no
G lūt: ne ab hoſte trahant. Sicut le
git de diſcipulo beati Benedicti:
quē ethiops de oratorio extrahe
bat.ij.dial.

¶ Cap'm.viij. De ſeptē ꝯditiōi
bus q̄ o͛onem faciūt efficacem.

V T aūt o͛o cōſequat effe
ctū: ſeptē ſūt neceſſaria.
Debet.n. eē in corde orā
tis v͛tus charitatiſ. ¶ Item deb͡ꝫ

H ē irreꝑhēſibilitas.ↄſcie ſiue cor/
dis.i.cor.iij.Si cor nr̄m nō reꝑ
hendit nos:fiduciā habem⁹ quia
qcqd petierimus accipiem⁹.⁊.i.
thi.ij.volo:viros orare in oi lo/
co leuātes.puras man⁹.¶ Itez
dz eſſe irredibilitas ad peccata q̄
plāgunt in oṫone.Gre.moral.x.
Cū male geſta defleueris:neq̄
ꝙ rurſuz facias quod in ꝑcibus
ſtep plāgas.¶ Itē dz eē recōci/
liatio offenſi ffis Mat.v.Cum
offers mun⁹ tuū ad altare:⁊ re/
cordar⁹ fueris ꝙ ff tu⁹ ⁊c.¶ Itē
debz eſſe ordinabilitas petitiōis
petēdo vnū qđ ē neceſſariū.Io.
vi.Si qd petieritis pfez in noīe
I meo dabit vobis.i.Si petieritis
illō qđ eſt vep.ſ.bonum:Ait ibi
Aug.omel.iij.ꝑmū ingt q̄rite re
gnū dei Mat.vi.¶ Itē dz eē ꝑ
fectibilitas opis.Iob.xxviij.Ne
ꝙ reꝑhendit me cor meū in oi
vita mea.vbi Grego.mor.xxvi.
Si illud quod precipit deus faci
mus:⁊ quod petim⁹:apud deuz
obtinebim⁹.Hec enim ↄgruūt:
vt ⁊ oṫone operatio:⁊ operatiōe
oratio fulciat.treñ.iij.Leuemus
corda cū manibus. Corda cum
K manibus leuat.qui orationē ſuaz
opere roborat.¶ Itē oportet vt
ſit indefeſſa pſeuerantia oratiōis
Luce.xi.Si perſeuerauerit pul/
ſans.⁊c.Sequitur.ꝙ ꝑpter im/
probitatem eius ſurget:⁊ dabit ei
his enim concurrentib⁹:erit ora
tio efficax ad deū. Predicta.n.
ſeptem.ſ.mundialium elongatio
Sui abdicatio.perfecta mutatio
⁊ ſic de aliis:ſunt ſeptem gradus
quibus religioſus aſcēdit ad cul
men perfectionis. Eze.xlij.erat
ſeptem graduum aſcenſus eius. L
hec ſunt ſeptem columne ſuſten
tantes ipſam religionez quas edi
ficat ſapientia in domo ſua pro/
uerbiop.ix.

¶ Sexta diſtinctio.De vite reli/
gioſe vtilitate.

¶ Capl̄m.i.De premiis religioſo
rum magnitudine.

Ex predictis patet reli/
gionis comoditas:ſi/
ue vtilitas viuentib⁹
in ea perfecte. Tuz qz
maior ibi ſecuritas.tū
qz maior apđ deū perfectibilitas
Tum qz recōciliationis ad deuz
maior facilitas. De quib⁹ Anſel.
de ſilitudinibus.c.lxxvij.dicit:ꝙ
diabolus impugnat fideles:⁊ ad
modum ville eſt xp̄ianus:caſtrū
vo monachus:diuigio in caſtro
angelorum:conuerſatio.In vil/
la ſunt domus inualide:in caſtro
ſecuritas:diuigionē q ſemel aſcē/ M
dit non licet redire.Maior ergo
ſecuritas in caſtro religiōis q̄ i
villa inferiori.Ibidem etiam ex/
emplificat: ꝙ ſimilitudo ē inter
deum ⁊ regem quendam:cui q
dam ſeruiunt:ſed nolunt ꝑmitte
re:ſe ei eſſe fideles: ne maior ſeq̄
tur vindicta ſi peccauerint: Alij
vo ſeruiunt ⁊ promittunt ſeruire

fidelitér. ⁊ ſi peccauerint: parati
ſunt ſuſtinere maiorem penam.
quales ſunt religioſi. Ibidez po/
nit aliud exemplum de duob⁹ ha
bentibus poſſeſſiōes: quoꝝ vn⁹
nihil vult habere propriuz in ſua
poſſeſſione: alius vͦo vult: qꝛ non
tantū diligit dominū ſuuz: quin
velit habere proprium. ⁊ ſi dicat
primo domin⁹: q̄to familiarior
eras tanto minus debuiſti pecca
re: ⁊ plus puniri: reſpondebit ve
rū eſt q̄diu non penitui. Sz me
modo in penitētia trado: iō ma/
ior debet mihi miſericordia fie/
ri. Quod dominus cōcedet. Si
militer ponit exemplum de duo/
bus habentibus duas arbores:
quorum vnus dat arborem cuz
toto fructu dn̄o ſuo: alter vͦo col/
ligit ſibi de fructu arboris q̄tuz
vult ⁊ q̄tū vult dat dn̄o. ꝓm⁹ de
bet magis dn̄o eſſe accept⁹. ⁊ ibi
alia bona exempla de hoc. Ex q
N bus patet eminētia ſtatus religio
ſoruz reſpectu ſecularium. Caueāt
tamen religioſi: ne abutantur ſta
tu ſuo: ⁊ ne ſint impenitentes ſi
peccauerint: qꝛ tunc magis meri
to punirent: vt patebit infra. ex di
ctis etiam patet premij bonoruz
religioſoruz ſupereminentia. Si
cut legitur in vitis patrum parte
xviij. de ſancto patre: q vidit qua
tuor ordines in celo ſcilicet infir
mantiū ⁊ gratias agentium: ho/
ſpitalitatem ſectantiū ⁊ miniſtrā
tium. in ſolitudine conuerſantiuz
nec homines videntium: ⁊ eorū
qui ad obedientiam patribus ſpi
ritualibus ſe ſubiciunt. Quorum
ordo vtebatur torque aurea ⁊ co
rona. Qͦ videns ait illi qui ſibi O
hec oſtēdebat. Quomodo ordo
ille maiorez gl'iam habet q̄ alij?
Reſpondit: q qꝛ alij ſm ꝓpriaz
voluntatem fecerant opera ſua:
ille aūt ordo poſuit voluntatē ſuā
ad deum: ⁊ ad iuſſionem patris
ſpiritualis: iō maiorez habet glo
riam. Tales eniz pauperes volū
tarij: ⁊ abdicantes voluntatē pro
priam ꝓpter deum erunt iudices
cum filio dei. Iob. xxv. Iudiciū
pauperibus tribuet. vbi Grego.
mora. xvi. loquēs de quatuor or/
dinibus in iudicio dicit: q alij iu
dicantur ⁊ pereunt: alij non iudi
cantur ⁊ pereunt: alij iudicantur
⁊ regnant: alij vͦo non iudicant P
⁊ regnant. De quibus Mat. xix.
Uos qui ſecuti eſtis me ſedebitis
⁊c. Sequit cā. Relinquētes eniz
omnia plus ꝓmpta deuotione ex
ecuti ſunt. q̄ iuberi gn̄alr audie/
runt. Ideo Math. eodē. c. dicit
dominus. vade vende omnia q̄
habes: ⁊ da pauperibus: ⁊ habe
bis theſauros in celo. ⁊c.

¶ Capitulum. ij. De peruerſita/
te: ⁊ pena eoruz qui male viuunt
in religione.

Sicut merito amplius
e eſt glorificandus bonus
religioſus: qꝛ magis per
fectus: ita religioſus praue viuēs

ꝛ peruerſus: magis eſt puniẽdus
q̃to eniꝫ gradus altior: tanto ca-
ſus grauior: ait Ber. ad Eugeni.
Que enim inquit maior peruer
Q ſitas ꝙ̃ poſt perfectionis noticiã
ꝓmiſſionẽ ꝛ obligationẽ: poſt ſa
cri habitus volũtariaꝫ ſuſceptio-
nem: poſt exemplorꝝ virtuoſorũ
patrũ precedentium mltimodaꝫ
perfectionem: poſt mundi ꝛ mũ
dialium dimiſſionem poſt man-
ſionem in collegio ſanctorꝝ ꝛ loco
ſancto habitationẽ: redire ad pec
cata ſicut canis ad vomitũ ꝛ ad
ea que ſeculi ſunt: cuꝫ dominus
dicat Luc. ix. Nemo mittẽs, ma
num ad aratrum. ꝛc. vnde vxor
R Loth aſpiciẽs retro: verſa eſt in
ſtatuam ſalis Gen. xix. Et qui ta
les ſunt: hypocrite peſſimi ſunt ſi
miles ſepulchris dealbatis plenis
omni ſpurcitia. Math. xxiij. Et
ſicut falſi denarij iter bonos: qui
deprehenſi falſi: in ignẽ mittunt.
ait Anſel. de ſimilib᷒. c. xxv. Si-
militudo eſt inter denariuꝫ ꝛ mo
nachum. Sicut enim denarius
debet eſſe ex puro ere: recto pon
dere: ꝛ legiptima moneta: ſic in
S monacho debet eſſe puritas obe
dientie quo ad primuꝫ: ſtabilitas
boni ꝓpoſiti quo ad ſecundum:
ꝛ habit᷒ monachalis quo ad ter
tiũ. Et ſicut falſus denari᷒ depre-
hendit eſſe falſus quãdo in ignẽ
mittitur: ſic ꝛ religioſus cognoſci
tur falſus in igne laboris ꝛ tribu-
lationis. Magna ergo peruerſi
tas: ſub habitu religionis ſecula-
riter viuere: poſt tot oportunita-
tes ꝑdictas bene viuendi: ꝛ ma
gna coſuſio poſtea dominari cũ
ſecularibus vel amplius illis. vn
de legitur in vitis patrum parte. T
iij. de quodaꝫ: qui cum vellet cõ
uerti: ꝛ mater ꝓhiberet dicebat:
Uolo ſaluare animam meaꝫ: nec
matri acquieuit: ꝛ factus eſt mo-
nachus ſub negligentia vitaꝫ ex-
pendens. Contigit auteꝫ: ꝙ ma
tre mortua: ipſe infirmatus ẽ. Et
factus in extaſi ducitur ad iudici
um. vbi vidit matrem cuꝫ his q
iudicabãtur. Cui mr̃. Quid filij
ꝛ tu in hũc locũ veniſti: vbi ſunt
ſermones tui quib᷒ dicebas: ſal-
uar volo aĩaꝫ meã: Quod ille au
diens confuſus eſt: nec habens
quid reſponderet matri: ipſo do
lore: ſtupidus fact᷒ eſt. Iuxta vo
dei diſpoſitionem reuixit ꝛ ſanus
factus penituit plorans ꝛ dicens V
Si improperium matris ſuſtine
re non potui: quomodo xp̄i ꝛ an
gelorum ꝫ me in iudicio potero
ſuſtinere. Et permanſit in penitẽ
tia. Ex his patet magnitudo pe-
narum ꝛ tormentoruꝫ peruerſo-
rum religioſorum: ꝛ confuſiões
in iudicio eorum: qui cũ ſolo ha
bitu ꝛ nomie gloriant: theſauri-
zantes iram dei. Job. xxiiij. De-
dit ei deus locum penitentie: ꝛ ip
ſe abutitur eo in ſuperbiã. Apoc.
ij. Dedit ei tempus penitẽtie. ꝛc.
¶ Capitulum tertiũ. De myſte-

rnali ſignificatõe habit⁹ religioſi.

Vilibet ergo religioſus
q conſideret ſtatus ſui cõ/
ditionem ⁊ habitus qua
litatem. ⁊ ſtudeat viuere ſm eoꝝ
exigẽtiã: Ait Anſel. de ſilitudini/
bus vbi .ſ. ꝙ nihil exteri⁹ hituz
pfeſſione vel cõſuetudine habe/
re debet monachus. qḋ non con
ueniat interius habere. Et exem
plificãt: ꝙ viles veſtes ⁊ nigre ſi
X gnificãt: ꝙ reputet ſe vilem pec/
catorẽ. Qḋ ſunt a capite vſq ad
pedes ſignificatꝙ a pncipio vſ/
ꝙ ad finẽ dz eẽ religio vera. Qḋ
ſunt in modum crucis: ſignificat
memoriam paſſionis xpi. Coro/
na ⁊ capillorum tonſura: ſignifi/
cat: eos eſſe reges ⁊ ſacerdotes.
¶ Et de myſterio habit⁹ mona/
chalis Caſſianus multum dicit
primo coll. vbi ait: ꝙ monachuz
vt militem xpi precinctum opor/
tet incedere. Qḋ fuit figuratum
in Helya ⁊ Joanne baptiſta. vi/
litas vo veſtis ſignificat pauper
tatem. Et in vitis patruz parte. x.
dicitur de myſterio habitus mo/
nachalis: vbi dicitur: cucullaz eẽ
ſignum innocentie. hec eſt phia
r ⁊ ſapientia religioſi ſcilicet ſtude/
re: vt ſit vere religioſus: ⁊ ſit ta/
lis interius coram ſummo iudi
ce qualis apparet exterius in pro
feſſiõe. ait Hugo i didaſc. Sim/
plicitas monachi eſt eius philo/
ſophia. Sequitur. vilitas habit⁹
⁊ ſimplicitas vultus: innocentia
vite: ⁊ ſanctitas ꝯuerſationis de/
bet docere homines. predicator
ergo euangelicus alloquens reli
gioſos de predictis conferat cum
eis hortando vt viuant perfecti/
biliter ſm exigentiam pfeſſionis
⁊ ſtatus: vt ſublimentur cuz xpo
iudice diiudicãtes: ⁊ ꝯria dehor/
tando: ne damnentur cum mul
titudine hypocritarum apoſtatã
tiuz. Quibus dicit dñs Math.
xxiij. Ve vobis hypocrite ⁊c.

¶ Septia pars. De exhortatiõe hominũ vt ſint parati ad mortẽ.

¶ Prima diſtinctio. De pparatione ad mortem.

¶ Capitulũ primum. de vite huius labilitate.

Rehabitis variis mo
dis inſtructionum ex
p quib⁹ predicator euã/
gelicus habere poteſt
occaſionem conferẽ/
di vtiliter cum omnibus homi/
nibus ſm ſtatus eorum ⁊ mini/
ſteriorum gradus: ⁊ hoc ſm eta
tum varietates: vt viſuz eſt: nũc
vltimo qꝛ omnes tẽdũt ad mor/
tem: maiores ⁊ minores: ſenes ⁊
iuuenes: diuites ⁊ paupes: inſpi/
ciendum eſt qualiter predicator:
omnes admoneat ḋ his que ſpe
ctant ad mortez. Et qꝛ vita mor/
talis eſt prolixitas mortis: prout
ait Greg. ſuper euange. libro. ij.
omel. xvij. ideo primo admonẽ/
di ſunt homines: ne confidãt de
vite huius durabilitate q̃ eſt erũ/

Z noſa mortis prolixitas. Iſta eniȝ
vita eſt mors viuentiuȝ: vita mo
rientium: ait Aug. iiij. confeſſio.
eſt pũctalis breuitate ꝛ q̃ſi vola
til' tráſit' velocitate ꝛ in tráſeũdo
iugiter deficiens ſine iterpolatio
ne. eſt erumnoſa calamitate: cito
terminabilis ꝺ̃ſecubilitate: incer
ta termiabilitate: ꝛ irredibilis ite/
ratione ante generalem reſurre/
ctionem. Et de his tota ſcriptura
generaliter clamat. Sicut Job.
xiiij. Breues dies hominis ſunt.
vbi bene Grego. moral'. xij. Et
ibidem homo natus de muliere
A breui viuens tempore. vbi ſimili
ter bene Greg. mor. xi. Job. vij.
Dies mei velocius tranſierũt q̃
a texente tela ſuccidit. vbi bñ idẽ
Grego. mora. viij. Job. xvi. Bre
ues anni tranſeunt ꝛ ſemitam ꝑ
quam non reuertar ambulo. vbi
etiam idẽ Grego. moral'. xiij. be/
ne Job. xxxij. Neſcio q̃diu ſub
ſiſtam: ꝛ ſi poſt modicum tollat
me factor me'. vbi bene Greg.
moral'. xxiij. Et Augu. de verbis
domini ſermone. xvi. Breuis eſt
vita: ꝛ ipſa breuitas ſemper incer
ta. Et ſermõe. xvij. Quid eſt diu
viuere: niſi diu torqueri?. Et ſer
mone. xl. Diu viuere quid eſt niſi
ad fineȝ currere? Sequitur. Vita
iſta ſimilis ẽ morti. Et Señ. ep̃la
lxx. Vita breuis: ꝛ quaſi facula:
ꝛ quaſi mors. Idem epiſtola. 50
Et de vite breuitate ac conditio/
nibus predictis ideȝ Señ. de bre
uitate vite per totuȝ. vbi introdu
cit v̓ſus Virgilij. O pͥma queq;
dies miſeris mortalibus eui.
Prima fugit. ꝛc. Monẽdi ſunt
ergo homines ne cõfidant in vi
te huius variabilis durabilitate.
ventus. n. eſt vita mea. Job. vij. B
Quo nihil mutabilius. vbi bene
Grego. mor. viij. Et ſunt admo
nendi exiſtẽtes in peccato: ne diſ
ferant conuerti ad dominũ Ecc.
v. Ne tardes conuerti ad domi/
num. Item Augu. vbi. ſ. ſermo
ne. xvi. Quid differs in craſtinũ
dicens: longa vita erit? Ipſa lon
ga bona ſit: ꝛ ſic melior erit q̃ ſi
lõga: bona non ſit. Si v̓o breuis
ſit: bñ factũ eſt: vt bona ſit. Qua
re vis habere longũ malum. ꝛc.

¶ Capitulũ ſecundum. De ex/
ortatione hominuȝ ad merita cu
mulanda in hac breui vita.

S Imiliter ſunt admonen
di qui boni ſunt: vt in tã
breui vita cumulent me
rita plurima: ſicut monet Eccle.
ix. Quodcũq; poteſt manus tua
inſtanter operare. Et. xi. Mane
ſemina ſemen tuum. Et hoc me C
rito: q2 iminet nox: in qua nemo
poterit operari. Exemplo ſcilicet
laborantiũ in meſſe: qui die deffi
ciente: ꝛ nocte iminẽte: omni ni
xu colligũt manipulos: ꝛ in acer
uos redigunt. Sic debet fidelis
in hac vita deffectibili aggregare
cumulos meritorum. Ps. venien
tes autem venient cuȝ exultatio/
ne. ꝛc. Dum inquit Apo. tempus
habemus operemur bonuȝ gal.

vlti.Ez.eſt de multis:qui predi/
D ctorum obliuiſcentes:ad curam
voluptatum:mundi cupiditatez:
vel tranſitoriuꝫ honorem ſemꝑ
aſpiciunt.Quibus competit exē/
pluz quod ponit Barlaam de fu
giente vnicornē:⁊ cadentez in ba
ratrum:vbi arbuſculaz apprehē/
det:in cuiꝰ radice vidit duos mu
res albuꝫ ⁊ nigrum quaſi eam
effodientes.In fundo videt dra
conem horribilez:ſe deuorare vo
lentez.De pariete vo videt exire
quattuor capita aſpiduz quaſi eū
inuadentiuz.Et eleuans oculos
videt exiguum mellis de ramis
arbuſcule fluere:⁊ omnium obli
tus tradit ſe ad capienduz mellis
dulcedinez:Et adaptat ibi:ꝙ ſic
E eſt de peccatoribꝰ.Quos vnicor
nis ſequens eſt mors.Baratruꝫ
mundꝰ:Arbuſcula menſura hu
mane vite.Que conſumitur mu
re albo ⁊ nigro ideſt die ⁊ nocte.
Quatuor aſpides:quatuor ſunt
elementa:quorum ſi vnū precur
rit deordinatur compago corpo
ris ⁊ diſſoluitur.Draco expectās
diabolus eſt.Stilla mellis:dele/
ctatio carnalis:quaz quidem ac/
quirunt peccatores toto niſu om
nibus alijs oblitis.Quibus dicit
ps.vt quid diligitis vanitatē.⁊c.
Dehortandi ſunt ergo homines
a tali inordinata ⁊ vana inquiſi/
tione:⁊ hortandi ad dictorū me/
moriam:⁊ recogitationez.

¶ Capitulum tertium.De mor/
tis ineuitabilitate.

Einde admonendi ſunt F
d homines de mortis in/
euitabilitate.Quis enīz
eſt homo qui non videbit mortē
ait ps.Omnes enim morimur:
⁊ quaſi aqua dilabimur ſuꝑ ter/
rā.i.Reg.xiiij.¶ Mors enim fuit
pena inflicta Ade ⁊ poſteris eius
quam nullus ab eo propagatus
euadere poteſt.Geñ.ij.Quacū/
ꝗ die comederis ex eo:morte
morieris.Ecc.xviij.Omne opꝰ
corruptibile:i fine deficit.Et ibi.
Generatio alia finit:alia naſcit.
Eccle.primo.Generatio preterit
⁊ generatio aduenit.Nullus er/ G
go confidat de etatis iuuentute:
de virtutis robore:de corporis ſa
nitate:de mundi proſperitate:ꝗa
nulli parcit mors:⁊ eque moriun
tur iuuenes vt ſenes.⁊ ſic de alijs
apoc.xx.Vidi mortuos magnos
⁊ puſillos ſtātes in ꝯſpectu thro
ni.Oēs enim eque vocat mors:
⁊ nō eſt vt effugiamus ictus eiꝰ.
vndiꝗ in nos tela iaciunt:⁊ om
nes reſeruamur ad mortem:ait
Señ.ij.de naturalibus.q.c.vlti.
Unde ⁊ ponit exemplū in libel
lo ad Martiam:ꝙ ſumus ſimi/
les aſcendentibus murꝰ obſeſſuꝫ
multo hoſte.Super quos deſcē
dunt ſagitte:tela ⁊ ſaxa:a quibus
vulneramur:vel cadimꝰ:per qđ
ſignificant varia genera quibus
homines percutiuntur.Mors
enim eſt tributum quod omnes

optet ſoluere: ait Sen̄.v.ꝺ bn̄fi. c.vltio ꝺi.ꝙ mors nature lex eſt. H mors tributum offitiꝗ mortaliũ. Jõ apꝺ gẽtileſ ꝺicebatur pluto.i. ꝺeus inferni vel mortis habere tigrim. qꝛ capit omnes in tribus etatibus ſcilicet pueritia: iuuentu te: ⁊ ſenectute: ait Hugo. ⁊ ꝺe h̄ legitur in quodam antiquo ſcri pto: ꝙ cũ filius vnicus cuiuſdã nobilis religionem intraſſet: ve niſſetꝗ pater: vt eum extraheret cum non poſſent eum illi religio ſi retinere petijt iuuenis vt poſſz loqui cum patre. Quo conceſſo ait patri: ꝙ ſi auferret vnam ma lam conſuetudinem que erat in terra ſua: ſdiret ad ſeculũ. Annuit I pater: ꝙ libenter faceret petens: vt eaꝫ exprimeret. Cui fili⁹ dixit: ꝙ in terra ſua erat cõſuetudo: ꝙ iuuenes moriebãtur ſicut ſenes. Et ſi eam auferret rediret. Licet enim eſſet iuuenis timebat mor tem. Quod audiens pater: ⁊ vi dens eũ conſtanteꝫ in propoſito ait. Nolo ꝙ ad ſeculum redeas: ſed hic ꝺeo ſeruias. Cõuerſuſꝗ cũ filio ſeruierũt ambo fideliter ꝺeo. Ex quo ergo non eſt fugere morteꝫ: non reſtat niſi vt homo viuat in xp̄o qui ẽ vita: ⁊ euadat mortem ſpiritualem peccati ⁊ tor menti eterni. Beat⁹ enim qui nõ ledet a morte ſecunda. Apoc. iij. K Apprehẽdẽdo eniꝫ vitam: euadi tur mors vera. Mortui eiꝫ eſtis ⁊ vita veſtra abſcondita eſt cum xp̄o in gloria: col. iij.

¶ Capl'z. iiij. De mortis iugi me moria ⁊ meditatione.

Einde admonendi ſunt hoies ad mortis iugem ⁊ continuã meditationẽ vt a peccatis retrahant: ⁊ corde humilient: vt ad bene operandũ ſtimulentur: ⁊ vt vita imortalis appetatur. Ecc. vij. Memorare nouiſſima tua: ⁊ in eternũ nõ pec L cabis. Job. x. Nunqd non pauci tas dieruꝫ meorũ finietur breui? Ubi Grego. mor. ix. Cum culpa aium temptat: neceſſe eſt vt bre uitatem ꝺelectationis aſpiciat: ne ad viuacem mortem ⁊ iniquita tem ſe rapiat. Eccle. xi. Si annis multis vixerit homo. ⁊c. Sequit Meminiſſe ꝺebet tenebroſi tẽ poris. Jdeo alpharabius li. ꝺe ꝺi M uiſione phie ꝺicit: ꝙ ſm̄ Plato nem phia eſt tediuꝫ: cura ⁊ ſtudi um ⁊ ſollicitudo mortis. per ſolli citudinem mortis volens intelli gere mortificationem ꝺeſiderio rum ⁊ carnaliũ voluptatuꝫ. Dis enim mortificatiſ applicat anim⁹ ad curam virtutis. hec ibi Cui cõ cordat Tul. li. i. tuſ. q. lequens ꝺe Socrate tota inquit ph̄orũ vita eſt ꝯmemoratio mortꝫ: vt ait So crates. Et ꝺe hoc Sen̄. ep̄la. xx vij. ꝺi. Meditare mortem. Qui N enĩ hoc ꝺicit meditari libertatẽ tu bet. Unde in vita Johannis ele moſinarij legit: ꝙ ſic fuit antiq̄t⁹

de imperatore: q̄ poſtq̄ eſſet co
ronatus: aſtantibus exercitibus:
veniebant monumentorū edifi/
catores cum marmoribus diuer
ſi coloris querentes ab eo: de q̄li
metallo iuberet: ſuū ſibi fieri mo
numentū. Inſinuantes ei: q̄ tā
q̄ corruptibilis ꝛ tranſitori⁹ de/
beret anime ſue curam habere:
ꝛ regnū pie diſponere. Propter
quod dictus Johānes ſibi mo/
numentū fieri volens: bonā imi
tationem alijs patriarchis oñdit
Ad hanc conſiderationē ſūt oēs
hoies admonēdi: vt nullus intu
meſcat ḋ dignitate temporali: ne
q̄ confidat in proſperitate mun/
diali: ſed mortis memoriam ha/
beat ante oculos cordis ſpeculū
in quo conſiderare debet ſuā fra/
gilitatem: ꝛ in morte: bonorū om
O nium ablationē: ꝛ mortis calami
tatem. ꝛc. His enim conſidera/
tionibus retrahitur homo a pec
catorum libidine: ꝛ dignitatū am
bitione. Job. xxxi. Quaſi tumen
tes fluctus timui deū ſemꝑ. Ubi
Greg. mor. xxi. in fine dicit: q̄ in
eūte tempeſtate: ꝛ fluctib⁹ tumē
tibus: nulla nauigantibus ē tem/
poralium cura: nulla carnalis de
lectatio ad mentem reducit: con
cte res in deſideriū veniūt amo
re viuendi. Homo igitur timēs
deū debito timore: precogitet iu
giter finem ſuum: ꝛ q̄ ſicut nud⁹
egreſſus eſt de vtero matris: ſic
reuertet. Job. i. Et ad mortē ſic
conſiderandam hortantur om/
nes morituri. Ecc. xxxviij. Me/
mento nouiſſimorum ꝛc. Sequi
tur. Memor eſto iudicij mei: ſic
eni erit ꝛ tuum: mihi heri tibi ho P
die. Et q꞉ carnales voluptates ꝛ
mundane delectationes impedi
unt hoiem ne precogitet mortē
Ideo Ecc. vij. dr. Melius ē ire
ad domum luctus q̄ ad domum
conuiuij. In illa enim finis vni/
uerſorum .i. vitiorum admonet
Sic enim mortem conſiderans:
alios non deſpicit: nec ſe arrogā/
ter ſuper alios effert. ait Señ. iij.
de naturalibus. q. in fi. di. Quid
clienti tuo iraſceris? Suſtine pau
lulū. Ecce venit mors: que vos Q
pares faciet. Idem epiſtola. xcv.
Mors omnes necat: ꝛ oēs pari/
ter morimur. Quia vt tactum eſt
ſicut nudi mundū ingredimur:
ſic nudi egreſſuri ſumus. Ecc. v.
Sicut nudus egreſſus ſum de
vtero. ꝛc.

¶ Caplm quintū. De ꝑparatio/
nis ad mortem indilatione.

Et quia īfructuoſa ē mor
tis ꝑmeditatio: niſi adſit
etiam debita vite ꝑpara/
tio. Idō oēs admonēdi ſūt: vt ſint
parati ad mortē. maxime ex quo
mors venit ex iprouiſo: ꝑut hor
tat Saluator Mat. xxiiij. Vigi R
late q꞉ neſcitis qua hora dñs ve/
niet. Et .i. Theſ. iiij. Dies dñi tan
q̄ fur. ꝛc. Sequit. Nos q dici ſu/
mus: ſobrij ſim⁹. Apo. iij. Si nō

vigilaueris: veniā tāq̄ fur: ⁊ ho/
ra qua neſcis veniā. Debet ergo
quilibet eſſe paratus oī hora ac ſi
tūc deberet mori. Ideo enim de
us latere voluit nos finem nr̄m
vt dum incerti ſumus qn̄ morie
mur: ſemper ad mortem parati
inueniri debeamus: ait Grego.
mor.xij. ſuper illud Iob: numer⁹
annorū tyrānidis ei⁹ incert⁹. De
bem⁹ aūt eſſe parati: ſicut mini/
S ſtri aſſiſtētes regi. Luc.xij. Sint
lumbi veſtri precicti. ⁊c. Et vos
ſiles hoībus expectantib⁹ dn̄m
ſuum: deſiderio viſionis dīne: et
glīe eterne. Seq̄t. Beati ſerui q̄s
cum venerit dn̄s eius. ⁊c. Sicut
eniꝫ ſerui illi deſcribunt accincti:
cohibitione: libidinū: ⁊ reſtrictio
ne ⁊ lucernas tenere. i. fulgorem
bonorū operū: expectantes dn̄m
⁊c. Sic oēs fideles debent eē. Et
de hoc bn̄ ibi Grego. li. i. Omel.
T xxi. ¶ Item debem⁹ eſſe parati
ad modū metentiū ⁊ colligentiū
in meſſe: vt paremus nobis con
uiuia eterna. prouer. vj. Uade ad
formicaꝫ o piger. Seq̄t cōgre
gat enim in meſſe qđ comedat.
Uſq̄ quo piger dormis? Sic er/
go hoīes in meſſe mane ſurgunt
ꝯtinue colligūt: ⁊ an̄ noctē nō di/
mittūt. Sic debꝫ q̄libꝫ fidelis col
ligere manipulos meritorū. Qui
enim colligit in meſſe: filius ſapi
ens eſt. ⁊ q̄ ſtertit eſtate: fili⁹ con/
fuſionis. puer. x. Iō p̄s. Uenien
tes aūt venient. ⁊c. ¶ Itē debem⁹
parati eſſe ad modū pugnātium
⁊ certantiū in ſtadio. Qꝛ enim in
ꝯtinua pugna ſum⁹ cū multꝭ ho/
ſtibus. iō vt boni bellatores ſem
per vigiles ⁊ parati eſſe debem⁹
ephe. vi. Nō eſt nobis colluctatio
aduerſus carnē ⁊ ſanguinē: ſꝫ ad
uerſus principes ⁊ ptātes. Luce.
xviij. Quis rex itur⁹ ad bellū cō
tra aliū regē nō pri⁹. ⁊c. ¶ Item
debem⁹ eſſe parati ad modū ho
minū debentiū reddere rōnem
dn̄o ſuo de bn̄ficijs perceptis: de
debitis ſeruitijs ommiſſis: de pec
catis cōmiſſis: de thorū ⁊ aliaruꝫ
rerū abuſiōib⁹: ⁊ de lucris ſpūa
libus neglectis. Tales eni multū
ſolliciti ſūt: ne ſi deficiāt puniātur
Luc. xvi. Redde rōneꝫ vilicatio
nis tue: Et Math. xxv. Dn̄e qn̄
q̄ talenta. ¶ Itē debem⁹ iugiter
nos parare ad modū edificātiuꝫ
in ꝓpria hereditate: ⁊ theſauriçā
tiū. Math. v. Theuſauriçate vo
bis theſauros in celo. Luce. xv.
Facite vobis amicos de mamō
iniq̄tatꝭ. ⁊c. Un̄ narrat Barlaam
ponēs exēplū de ciuitate cui mos
erat: vnū oī anno aſſumere pro
pncipe: ⁊ in fine anni eū nudum
exulari. Ueniēs autē ſapiēs q̄daꝫ
ꝓ p̄ncipe: ⁊ legē audiēs: trāſmiſit
oīa ſua ad exiliū. Ad qđ veniens
in fine ān̄i inuenit ſufficiētiā. Ci
uitas ē mūdus: in fine nudans ⁊
expoliās exeūtē. Exiliū: celū. a q̄
exulati ſum⁹: ad qđ debem⁹ bo/
na noſtra mittere: merita ⁊ p̄mia

theſaurizando. Itē debem⁹ para
Z re nos ad modū itinerantiū ⁊ eū
tiū ad feſtū regiū: ⁊ feſtinare: ne
porta claudat. Math.xxv. d̄ q̄n
q̄ virginib⁹ prudentib⁹: ⁊ q̄nq̄
fatuis: quaꝝ prime intrauerunt:
alie vo nō quia clauſa eſt ianua.
¶ Itē debemus nos parare ad
modū ſpōſarū: iugiter ſtudētiū
placere ſpōſis ſuis. Apo.xix. Ve
nerūt nuptie agni: ⁊ vxor ei⁹ pre
parauit ſe. Quia igit̄ in morte q̄li
bet occurit dn̄o ſuo: ſemper dꝫ eē
parat⁹: eo q̄ ignoret horā. Luce.
A xij. Jō ⁊ vos eſtote parati: q2 qua
hora: ⁊c. Amos.viij. Preparar̄ i
occurſū dei tui iſrl̄. Et eo ſtudio
ſius dꝫ ſe q̄libet parare: q̄ in mor
te nō eſt īuenire indutias ad am
pliorē pparationē: nec pōt hō p
longare vitā. Job.xvj. Cōſtitui
ſti termīos ei⁹: q pteriri nō pote
rūt. ſ. vltra diuinā ordinationē ait
ſibi Greg.mor. Non eni eſt in
hoīs ditione phibere ſpūm. nec
hꝫ ptātē ī die mortis. Ecc.viij. Et
de hoc Grego. ſup euan. Omel.
B xij. narrās de quodā nobili noīe
Criſorio q fuit plen⁹ vitijs. Qui
ad extrema veniēs: aptis oculis
vidit teterrimos ⁊ nigerrimos ſpi
ritus circa ſe minari ſibi ⁊ inueſ
q̄ eū raperēt ad inferna. Qui ce
pit tremere: paleſcere: ⁊ ſudare:
ac magnis vocib⁹ idutias petere
⁊ dicere filio ſuo mōacho: tu me
ſuſcipe in fide tua. ⁊ ī illis clamo
ribus ⁊ algoribus. de habitaculo
carnis euulſus eſt. De q̄ nimiruꝫ
conſtat ait Greg. q̄ non propter
ſe vidit hoc: ſꝫ pp nos: vt ei⁹ viſio
nobis pſit: q̄s adhuc diuina patiā
longanimiter expectat. Et iō ſub C
dit. Nos ergo ſollicite cogitem⁹
ne nobis inuacuū tēpora tran
ſeant: ⁊ tūc queram⁹ ad bn̄ agē
dum viuere: cū iā ꝯpellimur cor
pore exire. Id ergo tps qd̄ fuge
re tūc nō licet dꝫ modo cogitari
dū licet. ⁊ illa hora nr̄i exit⁹ ſemp
intuēda. Ecc.xiiij. Quodcūq̄ pt
manus tua. ⁊c.

¶ Capl̄m ſextum. De errore il
lorū q ſibi mortē intulerūt.

T qñi error fuit gētiliuꝫ
e q2 mors eſt optāda oib⁹
⁊ ga virtutis eſt ſiue con
ſtantie ⁊ magnitudis: q̄ hō infe
rat ſibi mortē. Quē errorē tangit
Aug.i.de.ci.c.xxij. narrās de di
ſcipulo Platonis: quē ferūt lecto
li. Platonis: vbi de aīe imortali D
tate diſputauit: ſe precipitē de mu
ro dediſſe: atq̄ ita ex hac vita mi
graſſe ad eā quā credidit meliorē
Et ibidē de Catone q ſe necauit
eo q̄ fuit inuidus glīe Ceſaris: p
ut ait Ceſar de eo: ſicut dicit Au
gu. ibi. De q̄ Sen̄. epl̄a.xxv. Vlti
ma illa nocte: Platonis librū le
git. ſ. cato. poſito ad caput gladio
Duo hic ī reb⁹ extremis pſperē
rat: alterū: vt vellet mori: alteruꝫ:
vt poſſet. Seqt̄. q̄ ſtricto gladio
ait ad fortunā. Nihil inq̄t egiſti:
⁊ ipreſſit mortiferū corpori vuln⁹

postea dilatauit. put dr ibi. Ubi
E et refert de alio: q cū vidiſſet: na
uē teneri ab hoſtib⁹: ferro ſe trāſ
uerberauit. Et cū q̄reret vbi eſſet
iperator: bn̄ ingt ſe hēt. et ibi ð cō
ſilib⁹. Et de dcō Catone ait Se
ne. epla. lxxxviij. di. q q̄ die repul
ſus eſt de pfectura luxit: et q̄ no
cte pitur⁹ erat legit: eodē loco ha
buit ex pfectura et e vita excidere
F Oia eni que acciderāt: ferenda
ſibi pſuaſit. Fuerūt aūt duo Cato
nes ābo ðtutis amatores. maior
ſ. Cēſorin⁹ auūcul⁹ mioris. phox
pitiſſim⁹. Minor nepos ei⁹ rigi
dus victus et vtriſq̄s: qa vtrice ſe
pemit. Narrat etiā ibi Sen̄ ð mlt
tis gentilib⁹ q ſe necauerūt. Sic
de Lucretia. put ait. Augu ſ. vbi
ſ. c. xx. Ubi bn̄ iprobat hūc erro
rē. di. q nūq̄ dinit⁹ pceptū per
miſſūue repit: vt vel ipſi⁹ adipi
ſcēde imortalitatē ai: vel vlli⁹ carē
G di canēdiq̄ mali nobiſipſis necē
iſeram⁹ Nā et phibitos nos: in
telligēdum eſt Exodi. xx. vbi lex
ait. Nō occides. ſ. nec te nec aliū
ait ibi Aug. Et de hoc Joſephus
contionās ad iudeos bn̄: put ait
Hegipp⁹. li. iij. Uolebāt eni iudei
aliqui incluſi a Romanis ſe neca
re. Ad q̄s Joſepp⁹: Nature vin
culo aīa cōiuncta eſt corpi. Quis
H ergo ai e et corpis deo placitū ɔtu
berniū irrūpe vel diſſonare aude
at? Seqt. Dei poſſeſſio ſum⁹ deo
ſeruitiū debem⁹: q̄ſi fui expecte
mus iperia: q̄ſi iūcti rebuem⁹ vi
cula: q̄ſi fideles bn̄ depoſitū cu
ſtodiam⁹. Nō recuſem⁹ vite hu
ius mun⁹: nō refugiam⁹ donū ce
leſte. Si hois dicta reijcias: ɔtu
melioſus es. Quāto magis fuat
debemus qd a deo accepimus?
Exēplū de Abraā: Job: et Dauid
q ait. Educ de cuſtodia aiaʒ meā
Seqt ibi. Nāe lex valida ē: vel
le viuere: nec ſibi mortē aſſiſcer.
Et p⁹. Depoſitū dei ē: aia in corpe
Et ſi hois depoſitū violare: pena
infamie ē: q̄to magis depoſituʒ
dei. ¶ Nō igit ē ex magnanimi
tate: q hō inferat mortē ſibi: ſʒ ex
pyra fatuitate: et errōea credulita
te: ait Aug. vbi. ſ. Et ex iterioꝛi cō
ſcie horroꝛ et āgoꝛe ait ph ſ. Ethi.
ix. di. q pp malitiā aliq fugiūt vi
uere: et iterimūt ſe. Querūt enim
mali cū qb⁹ ɔmoꝛēt: et fugiūt. Re
coꝛdāt eni mltoꝛ et difficiliū. Se
quit. Nihil amabile hn̄tes patiūt
i ſeipſis nec gaudēt: et iū ē: q ſe iſi
mūt. Uel hoc facit hō ex hoſtis
ſugeſtiōe: et ſeductiōe: ait Hug.
ij. de ſacramentis. parte. xvi. c. ij.
Ubi di. de quodaʒ peregrino eun
te ad ſanctuʒ Jacobum: et dimiſ
ſo a ſocijs. Cui obuians quidam
venerabilis habitu: iter alia ſua
ſit ſibi: q nihil magis expedit vi
ro iuſto: q̄ feſtinanter exire ð vi
ta: et ſi via alia non det: manu p
pria morteʒ laceſſat. Et ſic ille ar
repto ferro iugulauit ſe. Queʒ in
uentum ſocij reducunt ad vicuʒ
vnde exierant: et hoſpitem accu

ſant. Qui ſciens inocentiã ſuã pe
tijt a deo tota deuotione auxiliuz
L Et ſurrexit q mortuus fuerat: ⁊
narrauit rẽ geſtã: ⁊ ſe ab eo q faci
n⁹ ſibi ſuggeſſerat aſſeruit ad tor
menta deductuz: ſibiqꝫ ſanctum
Jacobum occurriſſe: ⁊ erreptuz
ad tronũ iudicis perductum: vt
vite redderetur obtinuiſſe. Abſit
igitur a fidelibus dictus error: vt
ſcienter ⁊ ex induſtria ingerant ſi
bi mortem.

¶ Scda diſtinctio: De mortis multiplicitate ⁊ terrore.

¶ Capl'm primum. De mortis diſtinctione.

Ex dictis pꝫ: ꝙ nõ om
nibus optãda ẽ mors
imo timenda malis:
eo ꝙ mors peccatoꝝ
peſſima. ait ps. Et cũ
ꝗdruplex ſit mors: put ait Aug.
ad Oroſiuz. ſ. Mors corporis
que ẽ ſepatio aie a corpe. Mors
M anime: que eſt ſepatio dei ab aia
per peccatum. De quib⁹ Math.
iiij. Dimitte mortuos ſepelir mor
tuos ſuos. Mors anime. ſ. pene
eius ſolius ante iudicium: qualis
fuit pena diuitis epulonis Luce.
xvi. Et mors corporis ⁊ aie poſt
iudicium in inferno: qñ dicet dã
natis: Jte maledicti ⁊c. Math.
xxv. Omnes has mortes dꝫ pec
catoꝛ timere.

¶ Capitulum ſecundum. Ꝙ mors prima. ſ. corporis eſt timẽ da malis.

Rimam mortẽ. ſ. corpis
debet timere peccatoꝛ ob
ablationem oium dele
ctabiliũm: ob eternitatem omniũ
inediarũ: ob multitudinem pena
rum: ⁊ deſperationem remedio
rum ⁊ ſuffragiorum poſt hanc vi
tam. Job. xxvi. Diues cum dor
mierit nihil. ⁊c. Unde bene Gre N
go. de hoc. mor. xxviij. exemplifi
cans de diuite epulõe in inferno
ſepulto: ⁊ de ſtulto ꝓponẽte: hor
rea dilatare: cui dr: ſtulte. hac no
cte repetent aiam tuaꝫ a te. Luc.
xij. Jdeo. ſapie. v. Quid nobis ꝓ
fuit ſupbia noſtra. ⁊c. Et ad pene
aggrauationem: predicta eueni
unt impio tempore quo non eſti
mat. Job. xxxiiij. Subito morier
⁊ nocte media. ⁊c. Ubi Gregori⁹
mor. xxv. di. Subitum eſt quod
ante non cogitat. Jdeo dicuntur
mori ſubito: qꝛ non precogitant.
Uere enim mors peccatorũ peſ
ſima: ideo timenda. Ecc. xliiij. O
mors ꝙ̃ amara eſt memoria tua
homini iniuſto. Unde ⁊ ad ma
iorem pene aggrauationem: qui
buſdam impijs anteꝙ̃ exeant e
vita oſtendit deus penam infer
nalem. Unde narrat Beda de ge
ſtis Anglorum de quodam in
ſolente: quẽ infirmantez monuit O
rex Keredus vt ꝯfiteret. Qui re
ſpondit: ꝙ tunc nõ faceret: ne ſo
dalei ex hoc ſibi poſtea inſultarẽt
ſed cum ſurgeret ð infirmitate fa
ceret: Jnfirmitate quoqꝫ aggra

ante lterum monuit cū rex. Qui
ait: ꝙ nulla eſſet ſibi vtilitas con
fiteri: Eoꝙ duo iuuenes pul//
chri intrauerāt: quorum vnꝰ por
tabat librum pulcruʒ: vbi ſcripta
erant omnia bona que fecerat lʒ
pauca. Poſtea ingꝛ itrauit exer/
citus malignorum ſpūum: quoꝝ
maior ꝓtulit librum horrende vi
ſionis: enormis magnitudinis ⁊
pōderis importabilis. vbi ſcripta
ſunt ſcelera mea teterrimis litte/
ris. Qui dixerunt ad illos albos
iuuenes. Quid vos hic ſtatis? iſte
noſter eſt. ⁊ illi: verum eſt inqui/
unt. Ducite eum in cumulū dam
nationis. Duo igitur percuſſe//
runt me: vnus in caput: alius in
pedes. Et cum ſe pertingerint. ſ.
ictus moriar: ⁊ portatus a demo
nibꝰ pertrahar ad inferna. Et ſic
factum eſt. Non autē propter ſe
hoc vidit: cui nihil ꝓfuit ait Be/
da: ſed ꝓ illis q differunt penitē
¶ Ibidem legit de quodam fa/
P dro monaco viuente negligēter
in monaſterio: ſed ſuſtinebat ꝓ/
pter operum neceſſitatem. Ser/
uiebat eniʒ ebrietati: ⁊ alijs vitijs
magiſqʒ nocte reſidere i officina
ſua inuentus eſt: ꝙ̄ ad pſallendū
ire. Qui infirmatus: ⁊ ad extre/
ma deductus vocans fratres ait
videre ſe inferos apertos: ⁊ Sa/
than demerſum in profundū cū
Caypha ⁊ ceteris qui xp̄m occi/
derunt: ſibiqʒ locū iuxta eos pa/
ratum. Cumqʒ ad pniam horta
reē: ait deſperans: ꝙ ſibi locꝰ nō
erat: vitā mutandi: ex quo vide/
ret iudicium ſuum eſſe completū
Et ſine viatico mortuus: ex̄ mo/
naſteriū eſt ſepultus. Hoc vidit:
vt deſperatus de ſalute: miſerabi
lius periret. Sicut ⁊ beatus Ste
phanꝰ vidit celos apertos: vt io/
cundius aſcenderet Act. vij. Ho
mini ergo ipſo timenda eſt morʒ
ꝓxima: ⁊ multo magis alie mortes
Mors eniʒ corporis: nō eſt niſi
vmbra mortis: ait Greg. mor. xi.
ſup illud Job. xiij. Producit in
lucem vmbrā mortis. ⁊ eſt vt ſō/ Q
nus ait idē. mor. xij. ſup illō Job.
xiiij. Nec ꝯſurget de ſomno ſuo.
Mors aūt aie. ſ. per peccatū ma
gis eſt timēda ꝙ̄ corpis Mors
enim anime eſt. cum eam deſerit
deus: ſicut mors corporis: cū il/
lud deſerit aīa. ait Aug. xiiij. d͛ ci.
c. i. Quāto igitur deus eſt melior
aīa: tanto peius eſt: ab eo deſeri:
ꝙ̄ ab anima. Jō ſancti ſuſtinue
runt mortem corporis: vt vitarēt
peccatuʒ. Unde Suſanna Dan̄.
xiij. ait Melius mihi eſt abſqʒ
opere incidere in manus veſtras
ꝙ̄ peccare in ꝯſpectu dn̄i.

¶ Capl'ʒ tertiū. Qualiter mors
ſcōa timēda eſt bonis ⁊ malis. R

Ualiter autem timende
q ſunt alie mortes ſiue. ſ. pe
ne eterne ſolius anime:
ſiue aīe ⁊ corporis: quarum vtra
qʒ dr̄ mors ſecunda: pʒ ex verbis
Aug. xxi. d͛ ci. c. iij. Ubi ait. mors

prima animã nolētem pellit. ſecū
da animã volentē in corpore te
net. Ideo ſempiterna mors: quā
do nec viuere poterit anima: deū
non habendo: nec carere dolori
bus corporis moriendo. Idez li.
xix. in fi. Mors ſecunda dr: qua
nec anima viuere dicenda eſt: q̄
a vita deo alienata erit: nec corp⁹
q2 eternis doloribus ſubiacebit:
ac per hoc durior: q2 morte finiri
non poterit. Quā dure aūt ꝛ dire
ſunt mortes iſte: p3 ex tormento
rum multitudine: eternitate: con
tinuitate irremediabilitate: ꝛ ex p
S petua demonū ſocietate: ꝛ ſub eis
reclusione. Ideo apoc. xx. dicitur
ꝙ diabol⁹ miſſus ē i ſtagnū ignis
ꝛ ſulphuris: vbi beſtia ꝛ pſeudo
prophe cruciabunt die ac nocte
in ſecula. ꝛ ſuper omnia erunt di
re pene ex ſeparatione a dei viſio
ne ꝛ ſanctorum ſocietate: ait Cri
ſoſt. ſuper Math. Omel. xxiij.
T Multi gehennam abhorrent:
ego autem caſū illius glie multo
amariorez gehēne pena aio. Se
quitur. Decez milia gs ponat ge
hennas: nihil tale dicet: quale ē a
beata glia excidere. a xp̄o audire
q2 non noui vos: incuſari: ꝙ eſu
rientem vidimus nec cibauim⁹
Certe decem milia melius eſt ſu
ſtinere fulmina: q̄ faciez illā mā
ſuetiſſimā videre a nobis auerſā
ꝛ tranquillū illius oculum nō fe
V rentē videre nos. Ideo ſignāter
dr Math. xxv. Ite maledicti in
ignem. In hoc enim quod dicit
ite notat̄ a viſiōe dī ſeparatio. In
hoc qd ait: in ignez eternū: pena
ruz inflictarū magnitudo ꝛ mul
titudo. Apoc. xx. Infern⁹ ꝛ mors
miſſi ſunt in ſtagnū ignis: h̄ eſt
mors ſcd̄a. Predicator ergo d3
uun⁹ hortet̄ eos q̄s alloq̄t: ad di
ctas mortes timendū: ꝛ ad vite
correctionē: vt eas euadant. Qui
eni vicerit. ſ. voluptates: cupidita
tes: ꝛ ambitiōes: non ledet̄ a mor
te ſecunda. Apoc. ij.

Capl̄m. quartū. De morte ſan
ctorum ꝛ eius precioſitate.

Uamuis autez mors ſan
ctorū ſit precioſa in ꝯſpe
ctu dei ꝛ merito appeten
da ob diuine viſionis felicitatem
poſt hanc vitam: prout ait Apo.
X phil. i. deſiderium habēs diſſolui
ꝛ eſſe cum xp̄o: tamen vir iuſtus
conformet ſe voluntati diuine de
viuendo vel moriendo. Uñ ſeq̄t
ibi. Permanere in carne: neceſ
ſariū ꝓpter vos: Sicut habetur
de beato Martio. Et licet vir iu
ſt⁹ ſpet cū xp̄o regnare p⁹ mortē
vir eni iuſt⁹ ſpat in morte ſua. p
uer. xviij. Uñ dicebat ꝓph̄a ille
optās. Numeri. xxiij. Moriat̄
anima mea morte iuſtorū. Tūc
enim liberat̄ de exilio: ꝛ intrat he
reditatē. ps. Cum dederit dilecti
ſuis ſomnū: ecce hereditas domi
Y ni. Et tūc naſcit̄ ortu glioſo. Pro
pter quod dies mortis ſanctorū
dicuntur natalitia. Job. xi. Cū te

conſumptum putaueris: orieris
vt lucifer: Unde Sen̄ epl'a.xviij.
r loquens de virtuoſo: di. ꝙ mors
eius eterni natalis eſt dies.

¶ Cap'm quintū De terrore ele
ctorū in morte: ⁊ de hoſtis antiq
infeſtatione.

Amen morte iminente:
timere debet: ⁊ ſe ſtudio
ſius iuſt⁹ ꝑparare. Job.
Hec operat de⁹ trib⁹ vicib⁹
Ubi Greg. mor. xviij. di. ꝙ cum
de oībus iuſti diuina iudicia per
timeſcant: tunc tamen vehemen
ter hec metuūt: cum ad ſoluēdū
carnis debitum venientes: diſtri
cto ſe iudicio propinquare cernūt
Z Et fit tanto timoratior: q̄to retri
butio eterna vicinior. Un̄ ⁊ Sal
uator ſolutioni carnis appropin
quans ⁊ membrorum ſuorū ſpe
ciem ſeruans: fact⁹ in agonia: ꝓ
lixius orare cepit: non pro ſe. ſed
mentis noſtre certamen expreſſit
morte appropinquante. Sequit.
Conſiderandū: ꝙ nec hoc qdez
ſine aliquo reatu eſt: quod lauda
biliter geſſimus: ſi remota pieta
te iudicemur. Jō ps. Nō intres
in iudicium cum ſeruo tuo dn̄e.
Et .i. cor. iiij. Nihil mihi conſci⁹
ſum. Jac. i. In multis offendim⁹
oēs. Et .i. Jo. i. Si dixerimus: q
peccatū non habemus: noſipſos
ſeducimus. Quid facient tabule:
ſi tremūt colūne? Aut quomodo
virgulta imobilia ſtabunt: ſi pa
uore hoc turbine celi quatiuntur?
Job. xxvi. Colūne celi cōtremiſ
cunt ⁊ pauēt ad nutū eius. ¶ Et
merito quis tunc timere debet: A
tum propter peccatorum multi
tudinem ⁊ ignorantiā iuſtificatio
nis de illis vt tactum eſt .s. tum
ꝓpter bonoꝝ factorum impuri
tatem. Jſai. lxiiij. Omnes iuſtitie
noſtre quaſi pann⁹ menſtruate.
Job. ix. Si lotus fuero quaſi aqs
niuium. Sequit. Tantū ſordib⁹
intinges me. Mala enī noſtra
pura mala ſunt: ſed bona noſtra
non ſunt pura bona: Ait Greg.
mor. vi. in fi. Job. xxxviij. In q̄
habitat lux. vbi Greg. mor. xxix.
Ue laudabili vite hoīum. ſi re
mota pietate iudicemur: quia vn
de ante oculos iudicis placere ſe
ſuſpicatur: obruitur. prouerbio
rum. xxvj. Quis homo poterit in
telligere viam ſuam. Ecc. ix. Ne
ſcit hō an amore vel odio dign⁹
ſit. ⁊c. ¶ Item debet quis timere
ob iudicis inflexibilis equitatem
zelus enī ⁊ furor viri non parcet
in die vindicte. prouer. vi. ¶ Itē B
dz tunc timere propter hoſtiū in
ſidiantium fraudulentiā: q ſicut
cruenta beſtia aſtitit btō Marti
no: vt eum temptaret: vel terreret
tunc enim homo ſecurus dz eſſe
Unde legit in vita beati Ber. ꝙ
cum infirmaret: ⁊ extremum tra
here ſpm̄ videret: affuit Sathan
improbis accuſationibus eum pul
ſans. Qui vbi omnia perſecut⁹
eſt: ⁊ viro dei pro parte ſua reſpō

cendum fuit: nihil territus reſpõdit. Fateor: non ſum dignus: nec proprijs meritis poſſum regnuz celorum obtinere. Ceterũ. Dupli
C ci iure illud obtinens dñs meus. ſ. hereditario iure patris: ⁊ iure paſſionis: mihi alterꝝ horum donabit. Ex cuius dono illud mihi vendicans iure: non confundor. Et in hoc confuſus hoſtis abſeſſit: ⁊ vir dei in ſe reuerſus: quieuit. Ipſe eniz hoſtis calcaneo ſemper inſidiatur. i. fini hoium. Geñ. iij.

¶ Capitulum ſextuz De ſanctorum qualitale: ⁊ meditatione in morte.

Uantumcũq; autez ſancti: morte iminente timere debeant: confidere tñ dbẽt ⁊ ſperare in deo: ⁊ iugiter cogitare de ſtatu in quo ſunt. Et ſi q̃ obmiſerunt de his que agere de
D buerunt: ⁊ ꝙ ituri ſunt ad tribunal eterni iudicis. corã eo de omnibus reſponſuri. Ideo de beato Aug. legit in vita ſua: ꝙ ante proximum diẽ obitus ſui: libros omnes a ſe dictatos ⁊ editos recenſuit: ⁊ quecũq; in eis recognouit aliter q̃ȝ habet eccliaſtica regula a ſe fuiſſe dicta vel ſcripta cũ ad huc vſum eccliaſticum min⁹ ſciret: correcta ſunt ab eo: ⁊ librum vnũ retractationũ fecit. ¶ Et ibidem legit: ꝙ iuſſit: pſalmos dauiticos q de pnia inſcribũt põi ad
E parietem: quos ⁊ legebat: ⁊ legẽdo iugiter flebat. Et ne intentio ſua ab aliquo impediret: ante ſe me decem dies q̃ȝ e corpore exiret poſtulauit: ne quis ad eum ingrederet: niſi tm̃ horis quib⁹ medici intrabant: vel cũ ſibi refectio inferret. Qđ factum eſt. Si ergo tantus ſanctus ſic fuit ſtudioſus ad corrigenda que corrigi debuerunt. ⁊ ſic in oratione aſſidu⁹: ⁊ tã ſollicitus: ne eius intentio a diuina contemplatione impediretur: q̃to magis qlibet alius debet eẽ in huiuſmodi ſtudioſus? Horaz F
enim mortis: valde ſanctiſſimuerunt. Unde in vitis patrum li. ij. parte. iij. ait. abbas Helyas. Tres res timeo. Una ẽ: qñ aĩa egreſſura eſt ď corpore. Alia quando occurſurus ſum deo: Tertia: quando contra me ꝓferenda eſt ſnĩa Sequit ibi. ꝙ Theophilus eꝑus moriturus ait. Beatus es abbas Arſeni: q: ſemper hanc horam ante oculoſ habuiſti. Et parte. xi. dr ꝙ abbas Aghaton quãdo fuit moriturus tribus diebus manſit imobilis apertos tenẽs oculos: Ad quẽ ffes: Abba vbi es? Qui rñdit. In cõſpectu diuini iudicij aſſiſto. Cui fratres? Et tu pater times? Et ille. Laboraui ſemp q̃ potui virtute in cuſtodiendis mãdatis dei. Sȝ homo ſuȝ: ⁊ neſcio ſi placuerunt opa mea corã deo q: aliter ſunt iudicia hominũ aliter dei. Nec preſumo: niſi cũ venero ad deum. Cũq; vellent amplius interrogare ait. Nolite mul

tum loqui qꝛ occupatus sũ. Quo dicto: moꝛtuus eſt in gaudio. Jõ
G ſeqꝛ ibi. Memoꝛ eſto ſemp exi tus tui: ꝛ ne obliuiſcaris eterni iu dicij: ꝛ ñ erit delictum in aia tua.

Capitlm ſeptimũ. De angeloꝝ aduentu ad ſanctos moꝛientes: ꝛ de reuelatione gloꝛie.

Ancti ergo ꝛ timẽt moꝛ tem vt dictum eſt: ꝛ ta men moꝛte appropin quãte gaudẽt ob ſpẽ diuine viſio nis: ꝛ liberatiõis ab ergaſtulo exi lij. ꝛ peregrinationis: ꝛ a faſtidio huius vite moꝛtalis exẽplo apo ſtoli Phil. i. vt dictum eſt: ꝛ exẽ
H plo Joannis euangeliſte. qui de ſiderauit ire ad conuiuium eter num cũ fratribus ſuis: et exem plo alioꝝum ſanctoꝝũ. Jdeo ps. Educ de cuſtodia. animam meã Unde ſanctis moꝛientibꝰ fiebãt reuelationes de ſua gloꝛia ad eoꝝ confoꝛtationẽ. Sicut ait Grego. iiij. dialo. de paupere paralitico qui pauperibus erogabat qcqd de elemoſyna habere poterat. Et in doloꝛibus gratias agens lau dibus dei vacabat. Qui moꝛiẽs ait aſtantibꝫ. Nũ auditis qͣte lau
I des reſonant in celo? qui moꝛ tuus eſt: ꝛ mira fragrantia reple ti ſunt omnes vſqꝫ poſt eiꝰ ſepul turam. Similiter Gregoꝛi. ſuper euã. li. i. Omel. xv. di. de ſcis mu lieribus. Sicut de Romula: ad quã in moꝛte venerũt duo cho ri quaſi viri pſallentes: ꝛ quaſi fe mine reſpondentes et de Caſſia
K que ait in exitu. Recedite: xp̃us venit. Sicut eni damnatis qbuſ dam ad cumulum pene oñſe ſũt damnationes ſue: vt dictum eſt ſupꝛa: ſic ſanctis: ad augmentũ gloꝛie reuelant eterne remunera tiones ſicut predictis.

Capitulum octauum. De vti litate habẽdi viros ſanctos i moꝛ te aſtantes.

Et ãt tyrãnica hoſtis ſe uitia arceat: ꝛ hõ ofoni
v bꝰ adiuuet: expedit mo riẽti hꝛe circa ſe fideles ꝛ ſãctos ait Greg. ſuper euan. li. i. Omel. ix. de quodam moꝛibus peruerſo
L in quodam monaſterio. Cui cũ in extremis fratres aſtarẽt: clama uit. Ecce draconi datus ſũ ad de uoꝛandum. Cui cum fratres di cerent: ſignum crucis impꝛime tibi: reſpõdit volo me ſignare ſꝫ non poſſum: qa a dracone bꝛa chia mea compꝛimunt: ꝛ iam ca put abſoꝛbuit. Et cum hoc dixiſ ſet pallens ꝛ tremens: fratres ce perunt oꝛationi vehementer inſi ſtere: ꝛ oppꝛeſſum a demone pꝛe
M cibus adiuuare. At ille ſubito ait Deo gratias. Ecce eniꝫ ad oꝛatio nes veſtras fugit draco q me ce perat. ꝛ mox ſeruiturum ſe deo: ꝛ verum monachũ eſſe deuouit. Ac diuina diſpoſitione: pꝛolixa eiꝰ vitia ꝓlixioꝛ egritudo purga uit. Patet ergo oꝛationum effica cia in fugando demones: necnõ

ꝛ viſitas ſanctorum virorũ aſtã/
tium cica morientes. Ideo vnuſ
quiſq̄ procuret: eos habere in
morte.

¶ Tertia diſtinctio. De qualitate
coꝝ que morientibus proſunt.

¶ Capl'm primũ. Quantũ ꝓſũt
pompe exequiarũ vel loca ſepul/
turarum.

e
Ex predictis patet aliq̃
liter quomodo ſe de/
bet homo preparare
ad mortem in tota vi
ta ſua: ꝛ ſpecialiter q̃/
liter ſe debet preparare imminente
N morte: ꝛ ſe habere in ipſa morte
quia ea que ſequunt̃ mortẽ: qua
lia ſunt curatio funeris: conditio
ſepulture: pompe exequiarũ ma/
gis ſunt viuorum ſolatia q̃ defũ
ctorum ſubſidia. ſi enim aliquid
prodeſt impio ſepultura. pompo
ſa ꝛ precioſa: oberit pio vilis aut
nulla: ait Aug. de cura agenda ꝓ
mortuis poſt principiũ. Ubi nar/
rat de corporibus ſanctoruꝫ mar
tirum ignibus crematis: ꝛ cineri
O bus proiectis in Rhodanuꝫ flu/
uium: ne qualitercunq̄ eorũ me
moria relinqueret. Quod diuini
tus eſt ꝑmiſſũ: vt diſcerent xp̄ia/
ni in confitendo xp̄m: dum hãc
vitaꝫ contemnerẽt: multo fortiꝰ
ſepulturaꝫ. Unde legit̃ in vitis pa
trum li. ij. parte. xix. de impio ho
norifice ſepulto: ꝛ de iuſto ſolita/
rio a feris comeſto. Et cuidã de
hoc admiranti dixit angelus: q̄
q2 impius habuit paruum bonũ
opus in ſeculo recepit in ſepultu/
ra mercedem: ꝛ q2 alius modicũ
habuit culpe: recepit hic penã in
ferarum comeſtione. Et ibi d̾ ma
tre cuiuſdaꝫ virginis impia ꝛ ho P
norifice ſepulta: ꝛ de patre iuſto
viliter ſepulto: ꝓpter eandẽ cãm
¶ An autẽ, mortuis proſit in ec/
cleſijs ſepeliri: Aug. ibidem que
rit ꝛ determinat: q̄ ſi deſint ſup/
plicationes que fiunt pro mortu/
is recta fide ac pietate: puto: q̄
nil proderunt ſpiritibus eorum
quoruꝫ in locis ſanctis exanima/
ta corpora ponerent̃. Ideo cũ fi/
delis mulier de qua loq̄tur ibi de Q
ſiderauit: in baſilica matris corpꝰ
filij tumulari. ſiq̄dẽ credidit illiꝰ
animam meritis matris adiuua
ri: hoc quod ita credidit: ſupplica
tio quedam fuit: ꝛ hoc profuit ſi
quid profuit. Et q̄ ad idem ſepul
chrum recurrat animo: ꝛ filium
precibus magis magiſq̄ commen
det. Adiuuat defuncti ſp̄m non
mortui corporis locus: ſed ex lo/
ci memoria viuus matris affectꝰ
Item Aug. i. d̾ ci. c. xiiij. idem in
patre: vbi ait: q̄ exequiarũ pom
pe ꝛ hm̄oi ſunt magis ſolatia vi
uorum q̄ ſubſidia defunctorum
Non tamen vt ait ibi contẽnen
da ꝛ abicienda ſunt corpora de/
fũctorum maxime iuſtorum: qui
bus tanq̄ organis ad opera bona
vſus eſt ſpiritus ſanctus. Nã aũt R
antiquorum iuſtoruꝫ funera o/

ficioſa pietate curata ſunt: ⁊ exe-
ge celebrate: ac ſepultura proui-
ſa: vt de Abraā ⁊ eius vxore: de
Jacob ⁊ Joſeph: ⁊ de Tobia qui
cōmendatur propter ſepulturā:
⁊ etiā corpus dñi legitur hono-
rifice ſepultū. ⁊ ſic de aliis. Hec
auctoritates ait Augu. non hoc
admonent: ꝙ iuſſerint vllis ca-
daueribus fieri. ſed talia pietatis
officia placent deo ad fidē reſur
rectionis aſtruendā. ⁊c. Hec Au
gu. et Greg. iiij. dial. dñ de ſepul-
tis in eccleſia. Sicut de ſanctimo
S niali q̄ carnis habuit ꝯtinentiam
ſed lingue procacitatem ⁊ turpi-
loquium: Que cum eſſet ſepulta
in eccleſia: viſum eſt nocte cuſto
di eccleſie: ꝙ corpus illius añ al-
tare per medium ſeccabat: ⁊ pars
ſuperior igne cremabat: altera re
manente intacta. Cuius combu
ſtionis ſignum in craſtino appa-
ruit in marmore. Ex quo patꝫ: ꝙ
his quibus peccata non fuerunt
dimiſſa: ad vitandum iudiciū lo
ca ſacra iuuare non poſſunt. Ibi
dem etiam narrat de diuite in ec
cleſia ſepulto dato precio. Et no-
cte apparuit Fauſtinus martyr i
cuius ecclia corpus humatū erat
T cuſtodi ecclie dicens. Dic epiſco-
po: vt proiiciat hinc carnes has fe
tentes quas poſuit. Qđ niſi fece-
rit: die trigeſima morief. Quā vi-
ſionē timuit ille nuntiaf epiſcopo
licet eſſet rurſuꝫ admonitus. Die
vo trigeſima eps rediens ad le-
ctum incolumis inopinata mor-
te defunctus eſt.

¶ Cap. ij. De modica cura quā
habebant antiqui de ſepulturis.

D Etalibus vo non mul-
tum curabant ſancti. Si
cut legit in vitis patrum
li. ij. parte. xv. De abbate Arſenio
cui dixerunt diſcipuli. Quid pa-
ter faciemus: q̄ neſcimus mortu
um ſepelire? Quibus ſenex Ne- V
ſcietis mittere funē in pede meo
⁊ trahere me in montem? Et cuꝫ
eſſet ſpiritum traditurus vidētes
eum flentem dicūt. ⁊ tu pater ti-
mes mortem? Et ille In veritate
timeo ⁊ timor q hac hora mihi
eſt fuit ſemper in me ex quo fact⁹
ſuꝫ monachus. Et ſic in pace ge
uit. Qualiter etiā phi parū cura-
runt de ſepulturis ait Señ. de trā X
quillitate animi. c. xviij. di. ꝙ cum
tyrānus minaret mortem ⁊ in ſe-
pulturam Theodoro pho reſpō-
dit. O te ineptū: ſi putes mea in-
tereſſe an ſuper terrā: vel ſub ter
ra putreſcam. Et de hoc eodem
Señ. de remediis fortuitorū. In
ſepult⁹ iacebis. ſ. dicet aliqs. Cui
ille facilis iactura ſepulcri. Si ni
hil ſentio: nihil ad me pertinet in
ſepulti corporis pena.

¶ Capl'm. iij. De varietate ꝯſue
tudinum apud gentiles de corpo
ribus mortuoꝝ.

D E variis vo ꝯſuetudini
bus gentiliū circa mor-
tuos recitat Hierony. I

Iouinianū di. ꝙ quidam ſcilicet
Maſſagete cognatos ⁊ propin
V quos deuorant dicenteſ: honeſti
us ⁊ rectius eē: vt a ſe potius q̄
a vermibus comedātur. Alij vo
canibus exponunt eos. quos ad
hoc nutriunt. Alij ſuſpendunt in
patibulis quos diligunt. Idē nar
rat Tuli⁹ primo tuſcu. q. v bi ait:
de Diogene qui ſe iuſſit proici
inhumatum feris: ⁊ volucribus
aſſerens: ꝙ non ſentienti: ferarū
Z laniatus nil oberit. Similiter de
Anaxagora: a quo cū quereretur
an corpus ſuum duci vellet in pa
triam: r̄ndit: nihil ſua intereſſe tā
tundem vndiqꝫ via ad inferos.
Qualitercūqꝫ autem de gentib⁹
fuerit: fideles ⁊ ſi exhibeant pia
officia in ſepultura ⁊ tumulatiōe
fideliū: ⁊ licet ſit pium: ꝙ eis ex/
hibeatur: ⁊ ꝙ velint honorifice
A ſepeliri: tamen de ſupradictis. i.
de preparatione ad mortez: ⁊ de
recta cogitatione ⁊ affectione in
morte dꝫ eē cura vt dictū ē: ſum/
me vigilādo: vt ſit recta fides: fir
ma ſpes: ⁊ perfecta charitas cū
vera pn̄ia ⁊ alijs que dicta ſunt.

¶ Capl'm. iiij. De neceſſitate re/
ſtitutionū ⁊ confectōe teſtōꝝ.

Iuites autem prouideāt
d ꝙ perfecte faciant teſta/
mentum de omnib⁹ ſa/
B tiſfaciendo ⁊ reſtituendo ſi q̄ ſint
iniuſte ablata. Nec confidant in
poſteris. Unde narrat Beda de
geſtis Anglorū libro. iij. de Tur
ſeo viro nobili qui exutus a cor/
pore ductus eſt ab angelo in altū
⁊ dictum eſt ſibi: vt inferius aſpi
ceret. Et aſpiciens vidit vallez te
nebroſam quattuor ignibus ſuc
cenſaz. Cui querēti que eſſet val C
lis: ⁊ qui ignes reſponſum eſt: ꝙ
vallis eſt mund⁹: ⁊ q̄ttuor ignes
quattuor peccata que mūduz cō
ſumūt. Quorum primus ē ignis
mendatij: q2 homines non im/
plent que in baptiſmo ꝑmiſerunt
Secundus cupiditatis: q2 mun/
di diuitias amori celeſtiū antepo
nunt. Tertius diſcordie ⁊ diſſen/
ſiones. Quartus impietatis: cuꝫ
inferiores ſpoliantur. Qui ignes
adunati: illi appropinquauerūt.
Et vidit demones in ignib⁹ vo/
lantes: ⁊ bella inſtruere ꝯ ſctōs.
vnuſquiſqꝫ eoꝝ iactauit tunicaꝫ
ſuper euz. Qui recognouit: ꝙ ve
ſtimentuꝫ mortui hominis acce/
perat. Quam cū angelus in ignē
ꝓiceret: ait demon. Sicut bona
peccatoris recipitis: ſic de penis
eius participes eſſe debetis. Cui
angelus. Non propter auaritiaꝫ
ſed propter animam ſaluandam
eam accepi. Et ait angelus illi.
Quod incendiſti: hoc arſit in te. D
Anima vo reuerſa ad corpus: ſi
gnuꝫ incendij viſibile pertulit in
humero ⁊ maxilla. Si ergo tan/
tam pertulit penam iſte pro tunī
ca quam modo predicto accepe
rat: quid fiet de illis qui aliena ra
piunt nec reſtituunt. Cuꝫ hoc ē

prouideant pro ſe fideles execu-
tores deum timentes: ⁊ eorũ ani
mas diligentes: ne cõtingat illis
quod accidit militi. de quo legit
in vita Caroli magni. Qui cum
laborans in extremis precepiſſet
cuidaz conſanguineo ſuo: vt equuz
ſuum venderet: ⁊ precium pro ani
ma ſua daret: ille equo vendito
pro centum ſolidis: eos in volu-
ptatibus ſuis expendit. Cui poſt
E triginta dies mortuus apparens
ait. Quia iniuſte elemoſynam re
tinuiſti: ſcias me fuiſſe in tartaris
triginta diebus: te quoq in loco:
de quo ego egreſſus ſuz ſcias eẽ
ponendum: ⁊ me in paradiſum
intruſuz. At ille euigilãs tremuit
clamorq demonuz quaſi leonũ
⁊ luporuz factus eſt magnus in
aere. ⁊ viuus raptus eſt. Poſt duo-
decim autem dies inuentum eſt
corpus eius in faſtigio cuiuſdam
ſilicis diſtante ab vrbe quattuor
dietis. Intelligantur autem ſane
verba predicta: nõ quod ſit ab infer
no egreſſio in paradiſum: ſed for
te locum penalem vocat inferna
lez. iuxta quod dicimus in ſimbolo de
xpo. Deſcẽdit ad iferna ideſt ad
ſinũ Abrae q erat pars inferni.

¶ Capitulum quintum. Quot modis iuuantur aie defunctoruz

m Oneantur etiaz moritu
ri: vt in teſtamentis ſuis
dimittant de bonis ſuis
illis qui poſſunt eis prodeſſe poſt
mortẽ: quales ſunt pauperes xpi
Quattuor enim modis anime de-
functorum ſoluũt: vt habetur. Cãt. x.
q. ij. c. Aut oblatiõibus ſacerdotuz.
aut precibus carorum. Aut elemoſynis
Aut ieiunio cognatorum. Ma-
xime autẽ iuuantur ſacre hoſtie
oblatione: ait Grego. iiij. dial. di.
quod poſt mortem ſolet iuuare ani-
mas ſacre hoſtie oblatio. vbi nar
rat de multis qui fuerunt adiuti
ſacra oblatione. Sicut de quodã
qui in captiuitate religatus pro quo
ſui certis diebus ſacrificiuz offer
rebant: quibus diebus eius vin-
cula ſoluebantur. Qui poſt lon-
gum tempus reuerſus cognouit
quod illis diebus pro ſe ſacrificium
offerretur. Cõſimile narrat Be-
da de geſtis anglorum libro. iij.
de quodam capto ⁊ religato: qui
habebat quendam germanum
abbatem: qui celebrabat pro eo
eſtimans ipſum mortuum. Qui
nullis vinculis religari poterat ho
ra tertia. Et querentibus ab eo cau
ſam: reſpondebat: quod tunc frater
ſuus pro eo celebrabat. Qui po
ſtea rediens narrauit fratri: quod ta
li hora: eius vincula ſoluebantur
Si ergo ſacra oblatio tantaz ha-
bet efficaciam in viuis: credẽdũ
eſt: quod magnam habeat in libera
tione animarũ a purgatorio pro
quibus offertur: ⁊ ex intentione
offerentiũ prout ibi exẽplificat dñs
Gre. narrãs de multis liberatis vi-
uorum ſuffragijs poſt mortem.

¶ Capitulum ſextum de ſtatu

defunctorum varietate ꝛ quibus
proſunt viuoꝝ ſuffragia.

Ut autem ſciatur: qui poſ
v ſunt iuuari: viuorū ſuf/
fragijs poſt mortē: ꝛ q
non: notandum: ꝙ vt ait Augu.
enchiridion. c.lxxxviij. ꝛ de cura
agenda ꝓ mortuis: eſt quidā mo
G dus viuendi non tam bonus: vt
iſta non requirat: nec tā malus:
vt non ſibi proſint poſt mortem:
ꝛ eſt tā bonus: vt iſta non requi
rat: ꝛ eſt iterum tā malus: vt nec
his valeat adiuuari poſt mortē.
Damnatus ergo nō iuuatur ſuf/
fragijs viuorum . in purgatorio
exiſtentes iuuantur: cum xp̄o au
tem regnantes: predictis non in
digent. hec Augu. Et a loco pri/
mo nulla liberatio expectāda: qꝛ
damnati cruciabuntur die ac no
cte in ſecula ſeculorū in ſtagnū
ignis ꝛ ſulphuris. Apoc. ij. Quo
rum ignis non extinguetur: nec
vermis morietur. Jſai. vlti. Qui
bus dicet dominus: Jte maledi
H cti in ignem eternū. Mat. xxv.
A ſecundo loco: poſſibilis eſt li/
beratio ꝛ animarum purgatio. i.
cor. iij. Sic tamen ſcilicet ſaluabi
tur quaſi per ignē. Et de hoc lo/
co peruenitur ad pauſationē ani
marum: ait Gregori. iiij. dial. c.
xxxv. Et poſt i tertio loco ſcilicet
in regno celorum erit eterna bea
titudo: quando. ſ. quilibet electus
intrabit in gaudium domini ſui
Tunc eni gaudentes intrabim⁹
in gaudium. non gaudiū in nos
trū: prout ait Anſel. in li. proſolo/
gion in fine. Quātum autem erit
glorie conditoris aſſiſtere: pñtē
dei vultum cernere: ꝓut ait Gre
go. ſuper euan. lib. ij. Omel. xxij.
Jbi eni erunt beati in feſto ꝛ gau
dio eterno. ait Augu. ſuper Jo.
Omel. xxviij. Dies feſti mei: ait
filius dei gaudium: ſine fine eter
nitaſ: ſine labe ſinceritas: ſine nu
be ſerenitas. Et de hoc Aug. vl.
de ci. in fine. Quāta erit felicitas
vbi nullum erit malum: nullum
deerit bonum. Seqtur. Perfe/
cte vacabimus: pfecte videbim⁹
qꝛ ipſe eſt deus: qui eſt finis eta/
tum ꝛ dierum: ꝛ ipſe eſt finis om
nium deſideriorum. Qui ſine fi
ne videbit: ſine fatigatiōe lauda
bitur. Hoc munus: hic affectus
hic actus proculdubio erit oīb⁹ ꝛ
ſicut vita eterna cōis: Ut ait ibi
Aug. Beati enim qui habitāt in
domo tua: in ſeculum ſeculi lau/
dabunt te: ait ps. Et in hoc finis
premiſſe collectionis.

¶ Auctoris huius operis ad p̄/
dicatores ſupplicatio.

J qui ergo minores pre
o dicatores: ꝓmiſſa dignēt
reſpicere: ꝛ inde occaſio
nem conferendi ſumere: cuz va/
rijs hoībus vtiliter: que dicta ſūt
ruditer: corrigāt charitatiue: que
obmiſſa ſunt negligenter: ſupple
ant pfecte: que ſunt ſuperflua euī
denter diminuant prouide: ꝛ in/

dulgeant predictorum collectori penſando eius affectuz in colligẽdo predicta puerilia ad dandam occaſionem predicatoribus. ⁊ recogitent: ꝙ ad menſam tabernaculi non ſolum ponebant phiale ſed etiaz ciati. Exodi.xxv. Quia non ſolum in doctrina ſacri eloquij ſunt exhibenda magna ⁊ archana que debeãt: ſed etiam parua que quaſi per guſtum noticiã preſtent; ait Grego.mor.ij. Exẽplo etiam pꝛiorum qui primo rudia tradiderunt. Sic ergo inſpiciens proceſſum huius collectionis: ſubtiliora: doctiora: ⁊ vtiliora Saluatoris noſtri gratia studeant adinuenire.

Finis Cõmuniloquij Joannis Galenſis.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

¶ Incipit prologus in compendiloquiū de vitis illuſtriū philoſophoꝝ: ⁊ de dictis moralibus eorundē: ac exemplis imitabilibꝰ editum a fratre Joanne valeñ. ordinis fratrum minorum.

Cum eniz debeamus apes imitari: q̄ flores ad mel faciendum ydoneos carpunt ⁊ deinde quicqd attulerint deponūt: ac per fauos digerūt: vt ait Señ. epiſtola lxxxviij. ſʒ illud Uirgilij libro. i. Eney. Liquentia mella. Stipant ⁊ dulci diſtendunt nectare cellas Sic ait Señ. ibi. quecunqꝫ ex diuerſa lectione ꝯgeſſimus: ſepare debemꝰ. i. diſtiguere. Melꝰ. n. diſtincta ſeruātur prout ait ibidē. Ad imitationem igitur apis predictos flores colligentis: collecta ſunt dicta philoſophorum gentilium illuſtrium notabilia: ⁊ predicabilia: ⁊ exempla imitabilia: que ſunt quaſi quidaʒ flores: dimittēdo ⁊ precauēdo noxios errores in hac collectione. vnde non incōgrue poteſt dici compendiloquium de vita ⁊ dictis illuſtrium philoſophorum. Et vt melius ſequētia eluceſcant premittitur eorum diſtinctio. Quia enim philoſophi erant illuſtrati per philoſophiam; ideo

¶ Prima: pars eſt de philoſophia in generali.
Secūda: de hoc nomine phus: ⁊ de profeſſione philoſophica in comuni.
Tertia: de ſucceſſiōe philoſophorum illuſtrium ⁊ principalium: ac vita eoꝝ.
Quarta: de vita quorūdam aliorum philoſophorum minus famoſoꝝ: ac dictis eorum.
Quinta: de multiplicibus perfectionibus philoſophicis.
Sexta: de tribus ſectis ꝑncipalibus philoſophorum.
Septima: de ſeptem artibus ſcilicet triuialibus: ⁊ quadriuialibꝰ in generali.
Octaua: de poetis ⁊ apologoruʒ inuentoribus.
Nona: de abutentibus ipſa philoſophia.
Decima: de locis in quibus ſtudia phie ſpecialiter floruerunt.

¶ Prime partis ſunt decem capitula.

¶ Primuʒ capitulum: quid eſt phia diffinitiue ſiue deſcriptiue.
Secundū: de ſua diuiſiōe in partes principales.
Tertiuʒ: de ſimbolica deſcriptione in ſpecie mulieris.
Quartum: de eius eminentia ⁊ dignitate.
Quintū: de eiꝰ effectu ⁊ opatiōe.
Sextū: de multimoda eiꝰ vtilitate
Septimū: de debita eiꝰ acqſitiōe
Octauū: de philoſophandi fine.

BIBLIOTECA

Nonū: de recto vſu phle.
Decimū de eius abuſione.

¶ Secunde partis.

¶ Primuʒ capl'm: de hoc noīe phus ⁊ eius origine.
Secundū: de phīca profeſſione.
Tertium: de philoſophica veſte ⁊ indumento.

¶ Tertie partis ſunt diſtictiones ſex.

¶ Prima: de ſucceſſione philoſophorum in comuni.
Secūda: de Diogene ⁊ ei' vita.
Tertia: de Socrate ⁊ vita eius.
Quarta: de Platone.
Quinta de Ariſtotile: ⁊ ei' vita.
Sexta: de Pictagora: Hi enim fuerunt principaliores phi: ideo plura legunt de eis in libris philoſophorum.

¶ Prime diſtinctionis.

¶ Primum capl'm: de duob' generib' phoꝝ: ⁊ de ſeptem. ſapientibus ⁊ eoruʒ ſucceſſione.
Secūdum: de Solone pho ⁊ legibus eius ac ſtudio.
Tertiuʒ: de Anaxagora: ⁊ ei' virtutibus.

Secunde diſtinctionis.

¶ Primum capitulum: de Antiſtene magiſtro Diogenis.
Secundum: de vita Diogenis ⁊ eius virtutibus ſcilicʒ volūtaria paupertate: rigore animi: ⁊ ꝯſtātia.
Tertiū: de refutatione muneruʒ Alexādri: ⁊ ꝙ potētior eo fuit.
Quartum: ꝙ fuit ſilis diis imortalibus ſm Senē.

Quintum: de voluntate reuocādi ſeruuʒ: ⁊ ꝙ fortuna ſua melior fuit ꝙ̄ regis perſarum.
Sextum: de patientia eius in iniurijs ſuſtinendis.
Septimū: de patiētia eius ⁊ animoſitate in captiuitate.
Octauuʒ: de eius patientia in doloribus ſuſtinendis.
Nonum: de ꝯtinētia eius in edomatione: vitiorum ⁊ interiorum concupiſcentiarum.
Decimum de ſua veritate in arguendo alios: nulli adulando.
Undecimū: de eius compaſſiōe malis aliorum.
Duodecimū: de varijs ei' dictis.
Decimūterciū: ꝺ ſua diſputatiōe cū Antipatre de reꝝ venditione
Decimūquartū: de eius honore ⁊ ſua legatōe ad ſenatū romanū

¶ Tertie diſtinctionis que eſt de Socrate ⁊ eius vita.

¶ Primū capl'm: ꝙ qdam ſpiritus fuit eius comes.
Secundum: de eius ſtudioſitate ⁊ humilitate in adiſcendo.
Tertium. de virtutum eius multitudine: ⁊ maturitate.
Quartum: de mirabili eius patiētia in multitudie expugnātiuʒ.
Quintuʒ: de patientia eius in ſuſtinendo rixas vxoris ⁊ familie.
Sextum de patientia eius in ſuſtinendo ab alijs [illegible] iniurias ⁊ de moderantia eius.
Septimū: qualiter inuictus fuit a moleſtijs exterioribus.

Octauum: de contemptu pomparum ſecularium.
Nonū: de vtilitate ſue doctrine.
Decimū: de eius rectitudīe in iudicando.
Undecimuz: de contemptu deorum: pro quo ⁊ paſſus eſt.
Duodecimū: de ſapientia eius in conſilijs dandis.
Decimūtertium: de egregijs ſententijs eius ac dictis.
Decimumquartum: de conſtantia eiꝰ in morte: ⁊ de his que circa eum in morte acta ſunt.
Decimūquintum de ſomno eius ante mortem.
Decimūſextū: de honore eiꝰ poſt mortem: ⁊ de punitione ſuorum accuſatorum.
Decimūſeptimum de eius etate.
Decimūoctauuz de eius reſponſione querenti de ſepultura.
Decimūnonū: quo tempore fuit natus ⁊ mortuus.
Uigeſimum: ꝙ tres fuerunt vocati Socrates.

¶ Quarte diſtinctiōis que ē de vita Platonis.

¶ Primum caplm: de origine eius: ⁊ de his que circa euz derunt poſt eius ortum.
Secundum: de ſomno matris. de eo: ⁊ de eius nomine.
Tertiū: de ſua peregrinatione ꝓ acqrenda phia: ⁊ ſtudioſitate.
Quartum de triplici eius aduentu in Siciliam.
Quintum: de eius abſtinentia ⁊ mortificatiōe carnaliū voluptatū
Sextum. de contemptu omniuz mundialium ab eo.
Septimum de edomatione paſſionum interiorum.
Octauum: de maturitate eius in exteriori conuerſatione.
Nonum de eius gratitudine pro beneficijs/
Decimum de veritate eius in docendo: ⁊ quare Aug. pretulit platonicos aliis phis.
Undecimū: de eius tpe ⁊ etate.
Duodecimum: de veritate in libris eius contenta.
Decimūtertiū: de elegantibꝰ dcis eiuſ: ⁊ ſentētijs ⁊ eloquentia.
Decimūquartū: de auiditate eiuſ ad habendum libros alienos.
Decimūquintum: de ſalubri conſilio ⁊ documento in morte.
Decimūſextum: de opinionibus circa mortem eius.
Decimumſeptimum: de honore ſibi exhibito poſt mortem.

¶ Quinte diſtinctionis q̄ eſt de vita Ariſtotelis.

¶ Primum caplm: de origine Ariſtotelis ⁊ parentibus.
Secundum: de ſua etate que fuit Athenas: ⁊ qn̄ adheſit platoni.
Tertiū: de eius honore apud pncipes ⁊ profectu.
Quartum: Qualr cōtradixit platoni: ⁊ pp quod in qbuſdam.
Quintum: de moderantia eius in loquendo: ⁊ ſcribendo.
Sextum: d eius ſtudioſitate: ſert

pris: ⁊ libris.
Septimuz: de etate qua mortuꝰ est: ⁊ de prole: ⁊ diſcipulis.
Octauum: de īgenio eiꝰ ⁊ ſtudio
Nonum: de eius eminētia: qua ſibi nomen phī appropriatur.
Decimuz: de eius induſtria: ⁊ ordine in docendo diſcipulos.
Undecimum: qualiter fuit ſtudioſus ad agnoſcenduz naturas animalium.
Duodecimū. de ſubtilitate: ⁊ breuitate librorum ſuorum: ⁊ quare ſic eos edidit.
Decimumtertium: de auiditate habendi libros alienos.
Decimumquartū: de abſconſiōe librorum ſuorum in morte.
Decimūquītū ꝺ cupiditate glīe.
Decimumſextuz: de enigmatibꝰ ſuis in moralibus dictis.
Decimūſeptimum: qualiter premuniuit Alexandrū a puella veneno nutrita.
Decimūoctauū: de ſollicitudine ſua pro republica.
Decimumnonum: de diſcretiōe eius in iudicando: ⁊ eligendo ſibi ſucceſſorem.
Uigeſimum de morte eius.
Uigeſimumprimum: de alijs diſcipulis Platonis: ⁊ de apuleo: ⁊ eius ſententijs.
Uigeſimūſecundū: de Xenocrate: ⁊ virtutibus ac dictis eius.
Uigeſimumtertiū: de phedrone.
Uigeſimūquartū: de Gorgia.
Uigeſimumquintū: ꝺ Teophraſto: ⁊ eius dictis.
¶ Sexte diſtinctionis q̄ ē de vita pictagore: ⁊ eiꝰ dictis.
¶ Primum capl̄m: de origine ſua: ⁊ ꝙ fuit auctor Italicorum philoſophorum.
Secundum: de peregrinatione ſua ꝓ phīa querenda.
Tertiū: de auctōte eius ⁊ honore.
Quartum: de honeſtate vite ſue cum diſcipulis: ⁊ ꝙ erant eis omnia cōmunia: ⁊ de eius induſtria in docendo.
Quintum: de zelo eius: ⁊ ſollicitudine in emendando alios.
Sextum: de eiꝰ induſtria in pacificando alios.
Septimum: qualiter muſicam adinuenit.
Octauum: de egregijs eius dogmatibus: ⁊ dictis moralibus.
Nonum de profectu diſcipulorum ſub eo.
Decimum de errore ſuo.
Undecimum. de contemptu deorum ab eo.
Duodecimum: de morte eius: ⁊ honore poſt mortem.
¶ Quarte partis que eſt ꝺ vita aliorum phōrum.
¶ Primum capl̄m. de Carnyade phō: ⁊ eius ſtudioſitate: ⁊ animoſitate ad diſputandum.
Secundū: de demoſtene: ⁊ eius operibus virtuoſis: ſtudioſitate ⁊ ac patientia.
Tertium de Iſocrate.
Quartum de democrito.

Quintum de Ipocrate.
Sextũ: de Democrito: de quo ꝑus qualiter fuit mundialium cõtemptor: ⁊ qualiter excecauit ſe: ⁊ de eius conſtãtia.
Septimum de zenone: qualiter omnia contempſit: ⁊ de vite ſue honeſtate.
Octauuz de philoſopho ſtoyco pugnante cum dolore.
Nonũ de Thauro philoſopho.
Decimum de philoſopho ſtoyco in tempeſtate: de quo Aug. li. ix. de ciuitate.
Undecimũ de publio: ⁊ ei⁹ egregiis ſententiis.
Duodecimuz de Fauorino: ⁊ documentis eius in nutrimenta infantium.
Decimumtertiũ: de philoſopho reddente cãm non eſuriendi vel ſitiendi: ⁊ de recitatione conſuetudinis Uirgilij.
Decimũquartum de nobili ſapiẽte dante cõſilium lacedemoniis
Decimũquintum de Chylone ⁊ eius dictis.
Decimũſextũ de Marco Tulio
Decimũſeptimum de Seneca.
Decimũoctauum de Boetio.

¶ Quinte partis que eſt de ꝑfectionibus phicis.

¶ Primũ capitulum: de eoruz perfectione ⁊ deteſtatione vitioꝝ
Secũdũ in carnalium voluptatum mortificatione.
Tertium in mundialium diuitiarum contemptu ⁊ abdicatione.
Quartum in honorum ⁊ excellẽtiarum: deſpectu ⁊ conculcatiõe.
Quintum in paſſionum internarum: edomatione.
Sextum de eorum cõuerſatiõis ⁊ geſtus maturitate.
Septimum de eorum ſedula ſtudioſitate.
Octauũ de ſmonũ moderatõe.
Nonum de philoſophica diſtinctione a ꝯuiuiis humanis: ⁊ an philoſophi debeant intereſſe cõuiuiis ſine phia: ⁊ de lingue cohertione.
Decimũ de philoſophica curialitate.
Undecimũ de eorum perfectiõe in virtutibus politicis
Duodecimũ de philoſophica patientia in exilij relegatione.
Decimũterciũ de eorum patientia in iniuriarum perpeſſione.
Decimũquartum de vacatiõis vel ocij debito vſu: ſiue de virtuoſi ocij vacatione.

¶ Sexte partis: q̃ eſt õ ſectiſ philoſophorum.

¶ Primum capitulum de illis in comuni.
Secũdum de peripatheticis.
Tertiuz de ſtoycis: ⁊ eorum opinionibus.
Quartum de Achademicis: et eorum opinione: ac reprobatõe.
Quintum de epicureis: ⁊ dictis eorum: ac ſententiis.

¶ Septime partis: que eſt de artibus liberalibus.

¶ Primum capitulum: de illarum vtilitate: ꝛ q̄ntum conferunt ad philoſophiaꝫ que oꝛdinat ad moꝛes.
Secūdū de coaptatione ſepteꝫ liberaliuꝫ artiū ad ſeptē planetas.
Tertium de grāmatica ſpecialr̄: qualiter oꝛdinari poteſt ad virtutem: vel ad eius opera.
Quartum de logica qualiter pōt adaptari.
Quintum de rhetoꝛica.
Sextum de Geometria: ꝛ eius adaptatione.
Septimū de Aſtronomia.
Octauum de Ariſmetrica.
Nonum de Muſica ꝛ eius adaptatione.
Decimuꝫ qualiter philoſophi ex ſcientijs ſpeculatiuis eliciebant ea que valebant ad moꝛum oꝛdinationem.

¶ Octaue partis q̄ eſt de phiſicis ſiue poetis.

¶ Primum capitulum: de illis in comuni.
Secūdū de Virgilio: ꝛ eius operibus mirabilibus.
Tertium de arte poetica: ꝛ poetis in generali.
Quartum de quibuſdam famoſis poetis: ꝛ eoꝝ epigrāmatibus.
Quintum de inuentoꝛibus apologoꝛum ad expꝛeſſionem veritatis: ꝛ de quibuſdā apologis.
Sextum qualiter tales Apologi dici ꝛ narrari abſq; mendacio poſſunt.

¶ Nona pars eſt ꝺ octo modis abutēdi phia. Quoꝛum.

¶ Pꝛimus eſt erroꝛe opinionū
Secūdus: fallaci ſeductione hominum.
Tertius arrogātia ꝛ tumoꝛe philoſophantium.
Quartus turpitudie vite ꝛ opeꝝ.
Quintus deoꝛdinatione virtutū vmbꝛaticaꝝ cōcomitantium.
Sextus vanitate curioſitatum.
Septimus cumulatione libꝛoꝛū in eis confidentium.
Octauus pompoſitate verboꝛū ſine operibus.

¶ Decime partis que ē de locis in quibus floꝛuerūt ſtudia philoſophoꝛum.

¶ Pꝛimū capitulū de felicitate illoꝛum tempoꝛum.
Secundū de Athenis ꝛ eius nomine ac nobilitate.
Tertium de conſuetudine ciuitatis in repellendo impatientes et proteruos a ſtudio.
Quartum de arrogantia phoꝛū illius ciuitatis: ꝛ legū conditiōe.
Quintuꝫ: qualiter floꝛuerunt ſtudia Rome.
Sextū de tranſlatione ſtudij vſq; pariſius: ꝛ quo tempoꝛe: ꝛ a quibus tranſlatum eſt.
Septimuꝫ de nominatione illi9 ciuitatis.
Octauum de eius ydoneitate ad opus ſtudentium.
Nonuꝫ de vaticinio Merlini de tranſlatiōe ſtudij vſq;. oxon.

Et in hoc finis huius collectio-
nis. de qua ſit laus Xpo.

Incipit prologus.

Cum ex vita
gentilium: et
opib' virtuo
ſis eoruȝ: me
rito redargui
poſſit imper-
fectio fideliũ
minus perfecte viuentium: atte
ſtãte Iſaya. xxiij. Erubeſce ſydõ
ait mare. Sup quod Gre. mor.
primo poſt pricipiũ. In ſydone
inquit figuratur ſtabilitas ſub le
ge poſitorum: in mari vita genti
liũ. Erubeſce ergo ſydon ait ma
A re: q2 ex vita gentilium arguitur
vita ſub lege poſitorum: atq3 ex
actione ſecularium confunditur
actio religioſorum: duȝ illi ꝓmit
tendo nõ ſeruant que in preceptiſ
audiunt: ⁊ iſti viuendo etiam ea
cuſtodiũt in quib' nequaq̃ mã-
datis legalibus aſtringũtur. hec
ibi. Gentes enim que legeȝ non
habent: ſed ea que legis ſunt fa-
ciunt: ipſi ſibi ſunt lex. ro. ij. Ideo
opere preciuȝ duxi: in hac colle-
ctiõe: dicta notabilia philoſopho
rum: ⁊ exempla virtuoſa imitabi
lia recolligere: lȝ ſim phie ignar
rus: a perfectione phica alienus:
ſermone imperitus: ad iunioruȝ
tamen ſtimulationeȝ: ⁊ incitatio
nem: ad eorum informationem:
⁊ ad vilis erubeſcentie ducẽtis

ad gl'iam inductioneȝ in minus
habẽtibus volentibus predictos
phos imitari: ⁊ ad elationis cor-
dis arrogantie repreſſionem: ac
humilitatis in viris perfectis ex-
hortationem: vt q̃uis magna ⁊
ardua operentur propter deum:
non inde extollantur: cum audi
unt ⁊ legũt: gẽtiles exercere ope
ra perfecta: prout poſſunt eſſe per
fecta ſine fide operante per dile-
ctioneȝ: ⁊ multa ſuſtinere ꝑpter
honeſtatem: vel gloriam huma
nam. Sic enim quaſi arguit Au
gu. v. de ci. c. xviij. poſtq̃ enim
narrauit magnifica que contem
pſerunt: mirifica que geſſerunt: ⁊
terrifica que ſuſtinuerunt roma
ni principes pro republica cuſto
dienda ⁊ ꝓmouenda: quaſi ꝯclu B
dit. Proinde: per illud imperiũ
tam latum tanq̃ diuturnũ: tan-
torum virorum virtutibus pre-
clarum ⁊ glorioſum: ⁊ illoꝝ intẽ
tioni merces quam querebãt eſt
reddita: ⁊ nobis propoſita neceſ
ſario: cõmonitionis exempla: vt
ſi virtutes quaꝝ iſte vtcũq̃ ſunt
ſimiles quas illi pro ciuitatis ter
rene gloria tenuerunt: nos ꝓ dei
glorioſiſſima ciuitate non tenue-
rimus: pudore pungamur: ⁊ ſi te
nuerimus: ſuperbe non extolla-
mur. Hec Aug. cũ ſcilicet mira
⁊ magna illi fecerunt: ſicut exem
plificat ibi: ⁊ hoc pro gloria terre
na. Item Criſoſto. ſuper Mat.
omel. xvij. ante fi. Excogitate in

C quit grecorum philoſophos: ⁊ tūc ſcietis q̄nto ſuppliciosimus digni q leges diuinas, tranſgredimur: quando ille quidem pro deſtruēda deformitate humana: decem milia fecerunt ſcilicet bona opa: vos aūt neq3 idem ſtudiū tribuitis pro celeſtibus. Hec ibi. Non ex temeraria preſumptione: nec ex vana curioſitate: nec ex ambitioſa oſtentatione: dicta ⁊ exēpla philoſophorum ſunt hic collecta ſed ex cauſis dictis: ⁊ ad edificationis ſpiritualis occaſionē: om/mittendo noxios errores: inanes queſtiones: ⁊ inutiles philoſophicas opiniones. vt ei3 dicit Sen̄. epiſtola. cx. non eſt quod mireris ex eadē materia ſuis queq3 ſtudiis apta colligere. In eode3 prato bos herba3 querit. canis lepore3 ciconia lacertam. Sic in Cicero

D nis libro hinc deprehendit philologus: hinc grammaticus: hinc philoſophus. Alius eni3 ab alio curam ſuam transfert. quaſi di. Quilibet deph̄endit qđ arti ſue cōuenit. Sic igitur ommiſſis curioſitatibus phicis: que ſunt edificatoria ⁊ proficua ad moru3 cor/rectionem: ſaluatoris gratia illu/ſtrante ⁊ dirigente hec colligētur Vniuerſam enim philoſophia3

E Socrates ad corrigendos componendoſq3 mores flexiſſe me/moratur. ait Aug. viij. de ci. c. iij. Sic ⁊ ſancti fecerunt in libris ſuis autenticis. Interſeruerūt eni3 egregia philoſophorum dicta: et eximia exempla inter ſacras ſuas ſententias. Sicut Aug. in libris de ciuitate: ⁊ alijs libris. Et Hiero. ꝯ̄ Iouinianū ⁊ in epiſtolis ſuis. vnde ipſe Hiero. epiſtola. lx. dicit q David extorſit de manu hoſtis Golie gladiū: ⁊ capud ei⁹ ꝓprio mucrone trūcauit. i. Re. xvij. In figura ſcilicet q philoſophi: dictis proprijs conuincūtur. F

Unde ait ibi Hiero. q phīa figuratur per mulierem captiua3: cuius caput ſupcilia: pili: ⁊ vngues amputanda: ⁊ ſic ducenda in cōiugem. De qua Deut. xxj. Jō ibi Hiero. Quid igitur mirū: ſi ego ſapientiam ſecularem propter venuſtatem eloquij: ⁊ mēbroꝝ pul/chritudine3: de ancilla ⁊ captiua iſraelitem facere, cupio: ⁊ q̄cquid in ea mortuū eſt: ydolatrie: voluptatis: erroris: ac libidinum vel preſcindo vel rado ⁊ mixtus puriſſimo corpori: immaculatos ex ea genero filios domino deo ſabbaoth: laborq3 meus in familia3 xp̄i creſcit. Hec ibi. vbi enume/rat multos de ſacris doctoribus qui vſi ſunt philoſophia ſeculari ad eccleſie vtilitatē. Et ſiquis obiciat: q idem ſanctus Hiero. du/ctus ad tribunal Xp̄i: ⁊ ibi verberatus adiurauit: ſe nū q̄ lecturu3 libros infideliu3: ꝑut ipſe ait ad Euſtochi. epiſtola. lxxxiiij. poſſet dici: ſalua meliori ſentētia opinādo non aſſerendo: q ſacra ſcri/

pture fuit interpꝛetanda eodem
ſpiritu quo condita: ſicut ipſe in/
ſinuat epiſtola.xxxv. Ipſuz ergo
deus impleuit ſpũ ſuo: vt eẽt ſcri
G pture ſacre verus interpꝛetatoꝛ:
⁊ fidelis expoſitor: ⁊ vt eaz inter
pꝛetaretur debito ſermone: ſacre
ſcripture congruente. vt igit̃ non
confideret in ſapientia humana
vel ſeculari eloquentia: ſed totaľr
inniteretur ſpiritui ſancto. ⁊ vt ip
ſa ſcriptura ſacra exprimeretur:
⁊ exponeretur nõ eloquentia cu
rioſa: ſed ſermone cõi ⁊ ſimplici:
qꝛ vt ait Grego. in ꝓlogo moꝛali
um: per ſacra eloquia ab eoꝝ tra
ctatoꝛibus: infructuoſe loquacita
tis leuitas ſtudioſe compeſcitur:
dum in templo dei nemus plan
tari ꝓhibetur. Deuꝫ. Jõ diſpẽ
ſatiue premuniuit eundem deus⁊
⁊ cohibuit: ne ſtudio phie ſecu/
laris ſuperflue vacaret. Sicut
⁊ ignarros ſcientie ſecularis ⁊ illi
teratos elegit ad apoſtolicam di
gnitatem: ⁊ euangelice predica/
tionis diſpenſationez: vt quicqd
magnum eſſet: ⁊ facerent: ipſe in
H eis eſſet ⁊ faceret. ait Augu. xiiij.
de ci. c. xlviij. quin tamen verita
tes contente in libꝛis gentilium
quas deus eis ex ſumma ſua bo
nitate reuelauit. Deus enim reue
lauit eis. Ro. i. poſſint aſſumi ad
illuminationẽ animaꝝ: ⁊ expꝛeſſio
rem teſtificationem: ac ꝯfirma/
tionem veritatum contentaꝝ in
ſcriptura ſacra: ſicut eis deſeruiẽ

tes ⁊ ad moꝛum correctionẽ. nul
lum eſt inconueniens. Maz ⁊ fi/
lij iſrael abſtulerunt aurum ⁊ ar
gentum de egypto. Exo. xi. in fi/
gura: ꝙ ſacerdotes poſſunt aſſu/
mere liberales diſcipliãs v ſui ve
ritatis aptas: ⁊ quedam moꝛum
pꝛecepta cõtinẽtes: ſicut ait Aug.
ij. de doctrina xpiana ante fi. ⁊ ſi/ I
cut exemplificat Hierony. dicta
epiſtola: ⁊ lxviij. de multis docto
ribus ſic facientibꝰ. vnde Julia.
apoſtata volens ſubuertere ec//
cleſiaz dei interdixit filijs galileo
rum: cultum ſaluatoris: poetarũ
rhetoꝛum: ⁊ philoſophorum le/
gem diſciplinas. Pꝛopꝛijs ingt
pugnis ẜm ꝓuerbium verbera/
mur. Ex noſtris armati conſcri/
ptionibus: ꝯ nos bella ſuſcipiũt:
ꝓut dicitur. ij. hiſtoꝛie tripartite.
Ob vtilitatem enim talium diſci
plinarum in recte vtentibus: eas
voluit pꝛohibere. Exemplo ergo
ſacrorum doctoꝛum: quedã mo
rum pꝛecepta: ⁊ quedam veridi
ca dicta: ac edificatoꝛia exempla
illuſtrium philoſophoꝛum ipſa
veritate que omnem hominem
illumiat illuſtrante: ex ipſius ad/
iutoꝛio: ad eius honoꝛem: ⁊ ſue
veritatis atteſtationem. ac edifi/
cationis animarum occaſionez.
hic colligãtur ⁊ ſcribantur. Et qꝛ
dicti philoſophi per ipſam phi/
loſophiam: deo eis reuelante fue
runt illuſtrati: ⁊ nobilitati: phi/
loſophia eiz accepit ñ Platonẽ

nobilem ſed fecit: ait Señ. epſa. xlv. ideo primo ꝓſequendum de philoſophia: ſecundo de vita: dictis ⁊ exemplis philoſophorum Et habet iſte tractatus decē partes: ⁊ prima pars continet decez capitula.

¶ Primum capitulū: quid ſit philoſophia diffinitiue ſiue deſcriptiue.
¶ Secundum de ſua diuiſione in partes principales.
¶ Tertium: de ſimbolica deſcriſcriptione in ſpecie mulieris.
¶ Quartū de eius eminentia ⁊ dignitate.
¶ Quintum: de eius effectu et operatione.
¶ Sextum: de multimoda eius vtilitate.
¶ Septimum: de debita eius acquiſitione.
¶ Octauum: de philoſophandi fine.
¶ Nonum: de recto vſu philoſophie.
¶ Decimum: de eius abuſione

¶ Incipit pars prima que eſt ꝺ philoſophia in comuni.

¶ Capitulum primum. Quid ē philoſophia ſm rem ⁊ nominis interpretationem.

Circa primū: notādū ꝙ diuerſimode deſcribitur philoſophia. Eſt enim philoſophia amor ſapientie: ait Augu. iiij. de ci. c. i. Et idem dicit Boe. in ariſmetrica: Et idē Aug. ij. ꝯ Achademicos vl' philoſophia eſt cognitio entiū ſm ꝙ entia ſunt. vel diuinarum humanarumqꝫ rerum cognitio ait Damaſe. in logica ſua. c. xlix. Huic vltime diffinitioni addit Gundiſalmus libro de ortu ſanctorum cū ſtudio ſcilicet bene viuendi. Item philoſophia eſt ſtudium corrigende mentis: vel appetitio recte rationis: vel ſtudiū virtutis ait Señ. epſa. xxix. vbi multū de hoc vel philoſophia ē aſſimilatio deo ſm ꝙ poſſibile ē ait Damaſen⁹ vbi. ſ̄. vel phīa eſt ſm Platonē i phedrone: tediū ⁊ cura: ſtudiū ⁊ ſollicitudo mortis. i. mortificationis carnalium deſideriorum: ait Alpharabius de diuiſione philoſophie: ⁊ Gūdiſalmus vbi. ſ̄. vel philoſophia eſt: ſui ipſius ab homie cognitio vel aſſimilatio operibus glorioſi ⁊ ſubtilis perceptio veritatis. ait Alpharabius. vel philoſophia eſt honeſtas vite: ſtudium bene

viuendi: ⁊ meditatio mortis: ait Rabanus de naturis rerum.li. xiiij.c.iiij. vbi ponit alias diffinitiones. Et de quibuſdam haruꝫ diffinitionum Papias. vel philoſophia eſt amor pulchritudinis ait Augu. ꝯ Achademicos li.ij. vel philoſophia eſt diſciplina reruꝫ que vere ſunt: ſuáqꝫ immortalem ſubſtantiam ſortiuntur ſꝫ Pictagoram: ait Hugo libro didaſcol. vel philoſophia eſt oīum rerum humanarum atqꝫ diuinarum rationes plene inueſtigans. ¶ Scdm autem nominis interpretationeꝫ: philoſophia ē amor ſapientie: ait Augu. viij. de ci. c.i. vbi ait. Ipſuꝫ nomē philoſophie ſi latine interpretemur: amorē ſapientie profitemur. Et fuit inuentuꝫ a Pictagora: ait ibi. c.ij. Nā cum antea ſapientes appellarent qui modo quodaꝫ laudabilis vite alijs preſtare videbantur: iſte interrogatus quid profiteret: philoſophiam ſe eſſe reſpondit ideſt ſtudioſum vel amatorem ſapientie: quoniam ſapientem profiteri arrogantiſſimū videbat. hec ibi. Idem. iij. confeſſionum dicit: ꝙ philoſophia nomen eſt grecum: ⁊ dicitur amor ſapientie. Ideꝫ libro de ordine. phūs ē amator veritatis: niſi mentiatur nomē. Sophiā enim ideſt ſapientiā amās: philoſophus eſt. ait comentator. ethi. i. Idem dicit Tulius tuſcu. q. li. v. poſt principium. Et idem Hug. i. didaſcol. vbi bene d hoc. Conſimilibus modis diffinitur philoſophia ſiue deſcribit a multis. Sed he ad ꝑſens deſcriptiones ſufficiant.

¶ Capitulum ſecūdum. De diuiſione philoſophie: ⁊ quibus modis dicitur.

Et quoniam predicte deſcriptiones ſunt philoſophie diuerſimode accepte: ideo videnduꝫ eſt de diuiſione philoſophie ⁊ ſuppoſita eius diuiſione multiplici: data ab Alpharabio. lib. de diuiſione philoſophie: ⁊ ſuppoſita diuiſione data a philoſopho: in naturalē: mathematicam: ⁊ methafiſicaꝫ. vł. ſue philoſophie: ſiue in ſpeculatiuam ⁊ operatiuam libro. i. ſolum hic de diuiſione eius, put diuidit a ſacris doctoribus agetur. Ait enim Aug. iiij. de ci. c. iiij. ꝙ philoſophiam Plato diſtribuit in tres partes ſcilicet moralem: que in actione verſatur: naturalem: que contemplationi deputata ē: ⁊ rationalem: que verbum diſtinguit a filio. Idem Aug. epiſtola. xxxiiij. ad Dioſcorum. Idē Hugo ſuper Eccle. in principio: vbi ait. ꝙ apud gētiles philoſophos primo ethica: ſecūdo philoſophica: tertio theorica: que eſt eadem cum methaphiſica. Speciali' tñ ꝓſequitur Hugo ſuper angelicā hierarchiaꝫ in principio: vbi ait: ꝙ philoſophia apud gentiles in

L

M

tres partes ſecatur ſcilicet logicā que vim modūq; ratiocinationū veri ac falſi iudicium aſſumpſit:
N Ethicam: que modum viuendi rectum: ⁊ diſcipline formam ſm virtutū inſtituta diſponit: ⁊ theoricaz: que ſola verum in oī quod eſt ⁊ non eſt ſcrutari elegit. Et huius ſunt ptes tres ſcilicet mathematica: que ſpeculatur viſibiles rerum viſibilium formas: philoſophica: que ſcrutaē īuiſibiles rex viſibiliū cauſas: ⁊ theologia: quā vocat methaphiſicam: que contemplatur inuiſibiles ſubſtātias ⁊ inuiſibilium ſubſtantiarum inuiſibiles naturas. Predicte igiē diffinitiones conueniunt philoſophie: aliter ⁊ alr accepte. ¶ Unde ad euidentiam dictox ⁊ dicēdorum: notandū ꝙ phīa dicit q̄-
O druppliciter. vel prout dicitur nobiliſſima ſcientia nobiliſſimaruz rerum. ⁊ ſic approbatur ſcientie nobili apud philoſophos que dē prima philoſophia. Ipſa eniz eſt nobilior ꝙ̄ alie ſcientie. Et debz dici philoſophia proprie: Sicut oſtendit philoſophus. iij. mathaphiſice. vnde philoſophia eſt ars artium: ⁊ diſciplina diſciplinarū ait Alpharabius vbi. ſ. vel dicit philoſophia communiter: prout ſe extēdit ad logicas de quibꝰ ſupra Et ſic vtimur cōmuniter nomie philoſophie. Uel dē philoſophia ſimplex modus viuēdi ⁊ rudis contentus neceſſarijs ad ſuſtentationem: ait Sen̄. loquens de tali philoſophia bene epl̄a. xciiij. dicēs. ꝙ philoſophia eſt ꝙ bene viuimus. Sequitur hanc philoſophiā iudico non excogitaſſe machinationes tectorum ſuper tecta ſurgentium: nec viuaria piſcium: nec clauem nec ſeram. ⁊ quid aliud eſt auaritie ſignuz. Et ſic de omnibus curioſitatibus vite humane. prout proſequitur ibi
Unde ait. Felix illud ſeculum qđ ante architectos ⁊ architectores fuit. Iſta enim nata ſunt. naſcente luxuria. Seqē. Omnia iſta. ſ. edificiorum curioſitates: ciboruz delitioſitates: ⁊ veſtium luxurioſitates. hominum ſagacitas non ſapientia adinuenit. prout ibi proſequiē plixe. Uel philoſophia dē ſtudium virtutis: vel ſtudiū corrigende mentis: vel amor ſapientie vere: ꝓut dictum eſt. ſ. Et ſz hanc acceptionem loquunē philoſophi de philoſophia que mores corrigit: vitaz ordinat ⁊ regit. affectus internos cohibet ⁊ domat. Sen̄. epl̄a. xcij. vbi multum de ſtudijs liberalibus ⁊ partibus philoſophie. ait Liberalia ſemꝑ ſtudia dicta ſunt: qr. ſ. homine libero digna ſunt. vnum enim ſtudium vere liberale eſt. quod liberum facit. i. ſapientie ſublimē: fortem magnanimum. Seqē. Quare liberalibus ſtudijs filios erudimus: niſi quia virtutē dare poſſunt: ⁊ quia animum ad accipiē

dam virtutem preparant. Et poſt
Quattuor eſſe artiu3 genera poſ
ſidoni⁹ ait. Sunt enim vulgares
Q τ ſordide. Sūt ludicre. Sūt pue
riles. τ ſunt liberales. vulgares
ſunt q̄ manu opificum conſtant
τ ad inſtruendam vitam occupa
te ſunt. Ludicre ſunt que ad vo
luptatem oculorum τ aurium tē
dunt. Pueriles ſunt etiam aliq̄d
habentes ſimile liberalibus. Ne
artes quas greci noſtri liberales
vocāt. ſ. triuiales: τ quadriuiales
vt exemplificat ibi. Solo autem
liberales ſunt. imo vt verius di
cam libere q̄bus cure virtus eſt.
Ex his p3 φ philoſophi loquūt
de philoſophia que eſt ſtudiū vir
tutis. vt dictum eſt. Unde ipa eſt
ars artium: diſciplina diſciplina
rum ait Alpharabius vbi. ſ. Et
R eſt vnicum munuſ deorū. τ diſci
plina diſciplinaꝝ ſm phos: ait
Policrat⁹. li. viij. c. v. Qualr āt
artes. ſ. triuiales τ q̄driuiales q̄s
pueriles vocat Sen̄. valent ad
hāc phiā l3 n̄ ptes ei⁹ ꝓprie māi
feſtat Sene. dicta epiſtola. vi. φ
multa adiuuant nos: nec tamen
ſunt partes noſtre. Sicut cibus
adiutoriu3 eſt corporis: nec tamē
eſt pars corporis. Sic enim geo
metria neceſſaria ē philoſophie:
ſicut faber neceſſari⁹ geometrie:
q2 ſcilicet ſibi preparat inſtrumē
ta quib⁹ vtit in arte ſua. Et ſicut
iſte nō ē pars geometrie: ſic nec
illa philoſophie. ſ. vltimo modo
dicte. Et ſic de alijs talib⁹ artib⁹.
preparant ei3 aliqua quibus phi
loſophia vtitur: prout exemplifi
cat ibi. Similiter epiſtola ſequēti
ſcilicet. xciij. vbi loquitur de phi
loſophia τ eius partibus dicit: φ
philoſophie tres ſunt partes ſcil3
moralis que componit animum
naturalis que reru3 naturas ſcru
tatur: τ rationalis que verboru3
ꝓprietates erigit in ſtructuram:
τ argūmentationes: ne pro veris
ſubrepant falſa. De quarum ſub
diuiſionibus proſequitur ibi bn̄.
vnde ait. Nec philoſophia ſine
virtute: nec ſine philoſophia eſt
virtus. philoſophia enim eſt ſtu S
dium virtutis. Coherent eni3 in
ter ſe philoſopia τ virtus. Nō eſt
ergo dicta philoſophia contēpla
tionis gratia: ſed vt boni fiamus
ait Sapiens ethi. ij.

¶ Capitulum. iij. De ſimbolica
deſcriptione philoſophie que de
ſcribitur ſub mulieris typo.

Conſequēter ꝓſequēdu3
eſt de ſimbolica phie de
ſcriptione. Sub typo. n.
τ ſimilitudine mulieris deſcribit
a philoſophis: ſicut τ ſapientia ꝑ
mulierem figuratur ꝓuerbi. vij.
Dic ſapientie: ſoror mea es: τ pru
dentiam voca amicam tuā. Un̄
Boe. primo de conſo. c. i. deſcri T
bit philoſophiam ſub ſpecie mu
lieris dicens: φ ſibi viſa ē mlier:
reuerendi admodū vultus: ocu
lis ardentibus: τ ſic de alijs orna

BIBLIOTEC... UNIVE...

mētis ⁊ decētijs. Que deſcriptio
q: egregia ⁊ vtilis eſt: eius expoſi
tiões ſubſcribantur. Sub ſpecie
mulieris ait antiquus expoſitor
ſiue comētator philoſophia deſi
gnatur: q: emollit animorū feri/
tatem: vel q: lacte nutrit minus
ydoneos: vł q: aſſidere ſcit egris
Hec enim ſunt opera ſapientis
mulieris. Hec viſa eſt ſupra ver/
ticem: q: de deo tractat: vel quia
in capite ſedes eius. Reuerendi
vultus: q: facit philoſophos reue
rēdos. Oculis ardentibꝰ. Oculi
philoſophie ſunt rō q̄ ꝑcipit res
corporales: ⁊ intellectus quo per
cipit incorporalia. Qui dicuntur
ardere feruore inueſtigandi ⁊ in
telligendi. vltra cōem hominuz
valentiam perſpicacibus: q: vltra
ſenſum comunē ⁊ ymaginatiuā:
⁊ expreſſiuam: ⁊ eſtimatiuam pe
netrant intelligibilia. Colore viui
do atq; inexhauſti vigoris: quia
eloquētia venuſte ornata: ⁊ ſine
oi ornatu rhetorico: ⁊ q: nemo at
tingit ſecreta philoſophie. gn ali/
V quid reſtet inueſtigandum. Cui
plena: vt non crederetur noſtre
etatis: quia ſcilicet vigore valida
⁊ maturitate plena. Stature am
bigue diſcretionis. ⁊c. q: aliquā/
do agit de regimine: ⁊ preceptis
morum: vt in ethica: aliquando
de archanis celeſtium: vt theolo
gia ſiue methaphiſica. Nūc vō
pulſare celuz ⁊c. q: vſq; ad cogni
tionem creatoris tendit. Homi/
num intuituz fruſtrabatur: q: ad
eam attingendam perfecte: defiċ
humanus intellectus. veſtes te/
nuiſſimis filis ideſt rectis ſenten
tijs. Subtili artificio. i. mō con/
poſito ⁊ ordinato in procedendo
Indiſſolubili modo. cui nō pōt
ꝯdici. vel per veſtes: artes triuia
les ⁊ q̄driuiales ſignant. Quas
ſuis manibus texuerat. i. ſuo arti
ficio cōpoſuerat. veluti fumoſas
ymagines: rōne obſcuritatis. Ca
ligo quedam neglecte vetuſtatis
obduxerat: negligētia. i. ⁊ ignorā/
tia veterum. In extremo margi
ne. .In ſupremo vō. theo
rica ⁊ pratica ⁊ inter litteras gra
dus. ſ. aſcendendi dꝫ ſcia in ſciam
Eandem veſtem: violentoꝝ ſcin
dunt manus: q: vnam ſciaz ſine
alia perfectam quidaz putant. De
xtra quidem libellos. ſceptrum ſi
niſtra geſtabat. q: ſapientibus de
bet regimen: ⁊ ſtudium principa
lius: ⁊ ideo in dextra libellos. De
bet enim ꝑſidens inſtruere ſub
ditos per ſapientiā ⁊ rebelles ca/
ſtigare per diſciplinam: idō ſceptꝝ
in ſiniſtra. Hec vt vidit poeticas
muſas noſtro thoro aſſiſtentes:
⁊ ſenicas meretriculas. i. ſciētias
lucratiuas: cōmota eſt. ſ. indigna
tione. Sedit in extrema parte le
cti. i. in intellectu rōnali. Pri/
ma eni pars poteſt dici cognitio
ſenſualis: que diſponit ⁊ preparat
Secunda cognitio ymaginatiua
Tertia cognitio intellectualis: in

q̃ ſedet philoſophia vera. Meri
to ergo philoſophia deſcripta eſt
ſub typo mulieris mõ dicto. Cõ
ſimiliter ſub typo mulieris deſcri
bit eã Macrobius libro primo
Saturnalium in principio di. ꝙ
ipſa eſt tanq̃ cenſoria quedam
⁊ verecũda materfamilias: vt di/
X cetur infra. ¶ Cum ergo philo/
ſophia ſit nobilitate ingenua: q̄a
filia dei. Omnis enim ſapiẽtia a
domino deo eſt: ⁊ cum ſit ſeueri/
tate incorrupta. nihil eniz coinq̄
natum incurrit in illam: ſap. vij.
⁊ ſit venuſtate ſpecioſa: q̄r ſpecio
ſior ſole. ſap. vij. Et ſit veris diui
tijs opulenta: Infinitus eni the
ſaurus eſt. ⁊c. ſap. eodẽ. c. ⁊ ſit re/
gni eterni hr̃ditaria: et recte viuen
tis ea: ad regnum ductiua: ac di/
uine amicitie impetratiua Sap.
viij. Amicos dei ⁊ pphetas cõ/
ſtituit: merito vir ſcolaſticus de/
bet eam ſibi diſpenſare: ⁊ amare
cuz ea habitare: ⁊ multiplices fi/
lios ideſt bona opera generare:
vt vere dicere poſſit illõ ſap. viij.
Hanc amaui: ⁊ exquiſiui a iuuẽ/
tute mea: ⁊ queſiui: eam ſponſaz
aſſumere ⁊ amator factus ſũ for
y me illius. ¶ Sed eӡ: multi ma/
lunt: ſibi deſponſare ſcenicas me
retriculas. i. lucratiuas ſcientias:
De quibus Boe. vbi. s. dicit: ꝙ
ſignantur per mulierem garulã
vagam: quietis impatientem: cũ
ornatu meretricio iuuenem ir/
retientem ⁊ illaqueantez prouer/
biorum. vij.

¶ Capitulum quartuz. De phie
dignitate: precioſitate: ⁊ honore ⁊
apud antiquos.

Einde videndũ de phie
b dignitate ſiue ipreciabili
pcioſitate ⁊ honore. Ip/
ſa enim vera phia que eſt amor
ſapientie: vel ſtudium virtutis: vt
dictum eſt: precioſior eſt cunctis
opibus: prout dr̃ de ſapia puer.
iij. Ideo gentiles cum nihil ſine
nutu numinum crederent facien
dum vnũ tamen quaſi deũ deo/
rum: ⁊ principem omniũ excole Z
bant. i. ſapientiam. Et hoc iõ: q̄r
ipſa oĩbus preeſt. Unde ⁊ phi ve
teres. ſapientie ymaginem preſo/
ribus omniũ templorũ pingi de
bere cenſuerunt: ait Poli. l. iiij.
c. v. Et de phie precioſitate Sen.
bene epiſtola. xciiij. Quis dubi/
tat inquit: qn deorum imortaliuz
munus ſit: ꝙ viuim᷒: phie. ꝙ bñ
viuimus. Itaq̃ tanto plus huic
nos debere certum eſt quaſi diis
q̃to maius eſt beneficium beata
vita q̃ vita. Et certe deberet: ni/
ſi ipſam phiaz dij tribuiſſent. Se
quit. Huius vnum opus eſt: de A
diuinis humaniſq̃ vera inueni/
re. Ab hac nunq̃ recedet religio
iuſtitia: pietas: ⁊ omnis alius cõ
mitat᷒ ṽtutũ ꝯſertarũ inter ſe q̃/
rentium. Hec docuit colere diui
na humana diligere: penes deos
imperiũ habere: ⁊ inter homies
conſortiũ: qđ aliquamdiu inuio/

latuȝ manſit anteq̃ ſocietatem auaritia diſtraxiſſet. Sequit. De illa ph̃ia loquor. que nullum bonum putat niſi quod honeſtum eſt: que nec hominis ne fortune muneribus deleri poteſt. Cuius hoc preciuȝ eſt non precio poſſe capi. hec ille. Unde ⁊ eius nomē

B ſacrum ⁊ venerabile eſt. ait Seneca epl̃a. xv. Et ob hoc phi. pro ipſa acgrenda ⁊ adipiſcenda: omnes mundi epulentias dimiſerūt omnes ſeculares excellentias cōtempſerunt: omnes carnales delitias abdicarūt: ſoli philoſophie ſtudio vigilātiſſime ⁊ ſeduliſſime vacauerunt. prout dicetur infra: vbi de ſtudio ph̃orum. Et hāc ſolam exqſierunt. ⁊ de hoc Tulius v. tuſ. q. poſt principium ꝓponēs ſimilitudinem: q̄ ſicut in mercato celebrato apud gretiam: ſic ⁊ in vita. Illuc enim veniebant alii qui cauſa glorie: aliq cauſa pecunie: aliq vo ⁊ rari illa pro nihilo habentes veniebant vt intuerēt

C ſtudioſius naturam rerum. Sic ⁊ in vita. Sunt enim quidam q ad vitam veniunt: ⁊ in ea laborāt ob nobilitatem corone: alij cauſa lucrivendendo ⁊ emendo: alij vt intueanẗ ſtudioſius rerum nām q poſſūt appellari ſtudioſi ſapie: ſiue phi. Unde anaxagoras interrogatus cur natus eſſet: oſtenſo celo ſyderibuſq̃ monſtratis rn̄diſſe fertur. Ad horum omniuȝ contemplationeȝ: ſicut dicit Calcidius ſuper primū librum Thimei Platonis. ¶ Ideo Alexāder magnus: cum quaſi totū orbem ſue ditioni ſubiecliſſet: malebat tamen excellere in ph̃ia q̃ in temporali poteſtate. prout ſcripſit Ariſtoteli magiſtro ſuo: cum au

D audiuit libros a ſe, editos in vulgus deueniſſe. ſicut ait. Au. gell⁹ li. xx. Nam qua re inquit alia preſtare poterimus: ſi ea que a te acceptim⁹: omniū prorſuſ cōia fiant cum ego quoq̃ doctrina anteire malim q̃ copijs aut opulentijs ⁊ Ideo abhoīabile fuit apud phos nobiles: q̄ vita ignobiles ⁊ degeneres appellarenẗ phi: vſurpantes ſibi ſanctiſſimum nomen: ait Au. gelius. li. iiij. prout patebit infra. Merito ergo ph̃ia eſt excellens ⁊ precioſa: ⁊ omni veneratione digna. Sine ipſa enim ⁊ eius ducatu: ac regimine: nulla temporalia bona proſunt ꝓuer. xvij.

E Quid prodeſt ſtulto habere diuitias: cū ſapientiam emere nō poſſit: Et de eius excellentia Tulius ij. de offi. c. i. Quid eſt inquit preter deos optabili⁹ ſapientia: qd p̄ſtantius qd homini meli⁹: qd dignius: Hanc qui expetūt: phi nominanẗ. Nec qcq̃ aliō eſt ph̃ia: ſi interpretari velis q̃ ſtudiū ſapientie. Et ibi bene de hoc. Merito ergo acgrēda vera ph̃ia merito appetenda.

¶ Capl̃m. quintū. De multiplici effectu ⁊ operatione ph̃ie.

Onſequenter proſequē
dū eſt de phīe effectu ꝛ
operatione. Qui qdem
effectus multiplex eſt. Ipſa enim
medet animelanguorib⁹ ꝛ mor
F bis: remediat ei⁹ angorib⁹ ꝛ tri/
ſtitijs: ꝛ tuet eam a periculis. Uñ
ꝛ phīa alloquens Boetiū triſtez
vocat ſe medicamentū vel medi
cantem. i. de conſol. c. v. Ad co/
gnoſcentem ingt medicātis faciē
mentem recepi. Unde ꝛ ipſa ſa/
pientia ait ad eum. Si medican
tis operam expectas: vuln⁹ tuuz
oportet detegas: Et de ei⁹ medi/
camie Tul. i. tuſ. q. in fi. loquens
de phīa. Leuatio egritudinū: for
midinum: cupiditatū: optim⁹ fru
G ctus phīe. Et li. i. c. iij. Philoſo/
phia medet aīs: inanes ſollicitu/
dines detrahit: a cupiditatib⁹ li/
berat: pellit timores. Item ei⁹ ef/
fectus eſt: vitia extrahere: animū
colere: ꝛ ipſum preparare ad vir
tutes: ꝛ virtutū fructus. Unde ibi
Tul. Cultura animi philoſophia
ē. Hec extrahit vitia radicit⁹ ꝛ p̄
parat ad fructus ſuſcipiendos: at
ꝙ vt ita dicaz ſerit q̄ adulta vber
rimos fructus ferent. Et vt breui
ter dicam: ipa eſt quaſi refugiuz
cōtra omnia mala. Unde Señ.
epla. xvj. Poſtꝗ enūerauit ma
la ac pericula timēda: ait. Ad phi
loſophiam ergo fugiendum eſt.
Hec littere. ſ. philoſophie non di
co apud bonos: ſed apud medio
criter malos: inſularum loco ſūt

Segt. Hec qeta ꝛ ſui negotij cō H
tempni nō poteſt: cui ab omnib⁹
artibus etiam apud peſſimos ho
noꝛ eſt. Nunꝗ in tantū conuale
ſcit negtia: nunꝗ ſic contra vir/
tutes coniurabit: vt non philoſo
phie nomen ſacrum ac venera/
bile maneat. Et ibi bene de hoc.
Unde aug. xxij. de ci. c. xxi. Phi
loſophia vel ſapientia eſt donum
dei in auxilium contra miſerias
hui⁹ vite. et Señ. epla. xvj. Phi
loſophiā eſt bene viuere: ſine q̄
eger ē anim⁹. Ideo philoſophia
illuſtrati nulla mala temporalia:
nulla pericula: nulla tormēta for
midabant: prout patebit. j. in co/
rum geſtis. Unde Apuleus li. de
deo Socratis in fine. loquens de
Ulixe ꝛ eius prudentia ait. Hac I
cōmitante horrēda omnia ſuſti/
nuit: aduerſa queꝗ ſupauit. q̄p/
pe ea adiutrice: Ciclopis ſpec⁹ in
troiuit: ſed egreſſus eſt. Solis bo
ues vidit: ſz abſtinuit: ad inferos
demeauit: ſed aſcendit. Eadez ſa
pientia cōmitante. Scillam p̄ter
nauigauit: nec arept⁹ eſt. Caribdi
conceptus nec retentus. Cyrſes
poculum bibit: nec mutatus eſt:
ad Lothofagos acceſſit nec ĩmā
ſit: Syrenas audiuit nec acceſſit.
Non enim aliud in eodem Uli/
xe Homer⁹ docet. niſi q̄ ſemp
comitem eſſe voluit prudentiam
quam poetico ritu mineruaz nū/
cupauit: vt dꝫ ibi.

¶ Capitm. ſextū. De philoſophie

vtilitate. ⁊ regimĩe vite humane
Ex predictis patet sextum
e principale.ſ. vtilitas mul
timoda ſiue nec̃tas ph̃ie
Et q: in potioribus vita magis:
cum ſint quaſi inumerabiles ei⁹
vtilitates: ſaltem videndum ẽ de
eius vtilitate in regimine vite hu
mane. Ipſa enim eſt ſtudiũ ſapiẽ
tie: vt dictũ eſt que qdem ſapien
tia eſt regimen vite humane. ait
K Augu.i.de libero arbi. Qđ qdẽ
regimen eſt in vitiorum cohibi
tione: in legũ iuſtarum directiõe
in virtutũ ordine: in morum cor
rectione: in vite rectitudine. Que
omnia opera vera philoſophia:
ait Tul.v.tuſc.q. Philoſophia
eſt vite dux: virtutis indagatrix:
inuentrix legum: magiſtra moꝝ
⁊ diſcipline. Eſt etiã vtiliſſi regimi
ne tocius reipublice tam in regi-
mine familie q̃ꝫ proprie vite. Ut
eniꝫ dicit Alpharabi⁹ de diuiſiõe
philoſophie: pratice philoſophie
tres ſunt partes. Prima eſt ſciẽ-
L tia gubernandi.ſ.rempublicam:
que dr̃ politica. Secunda eſt ſciẽ
tia regendi propriaꝫ familiã. Ter
tia gubernatio ſui. Et ad has gu-
bernationes: eſt philoſophia ne-
ceſſaria. Eſt eñi neceſſaria ad gu
bernationem reipublice: que nõ
gubernatur iuſte niſi iuſtis legi-
bus. Sed philoſophia eſt inuen
trix legum: vt dictum eſt: ⁊ ſic di
cit Señ.epiſtola.xciiij. Philo-
ſophi tulerunt leges. Poſtq̃ꝫ in

qt ſubrepentibus vitijs in tyrãni
dem regum conuerſa ſunt: opus M
eſſe cepit legibus: quas ⁊ ipſi tu-
lere ſapientes. Sicut Solon qui
Athenas equo iure fundauit in-
ter ſeptez veteris cui ſapia notos
Et ſic đ alijs quos ibi enumerat
Ubi ẽt ait: q̃ in illo ſeculo qđ au-
reum perhibet penes ſapiẽtes re
gna fuiſſe poſſidoni⁹ indicat. Iđ
Boe.i.de cõ ſo.c.iiij. dicit: beatas
eſſe reſpublicas.ſi eas vel ſtudio
ſi ſapie regerent. vel caruꝫ recto-
res ſtudere ſapie contigiſſet. Si-
cut ex ore platonis hanc ſentẽtiã
ph̃ia ſanciuit: vt ait ibi. Idẽ dicit
Socrates: prout ait Policrat⁹ I
li.iiij.c.vij. Unde ſapiẽtia diuina
ait. Per me reges regnant: ⁊ le-
gum conditores iuſta decernunt
Iđ ille nobilis philoſophus Te
miſtocles: cuꝫ neſciret canere in N
fidibus in conuiuio: ⁊ ob hoc ha
beret indoctior: atq; ab eo quere
ret qd ſciret: reſpondit: ſe ſcire ex
republica parua facere magnaꝫ
ꝑut recitat Aug.epiſtola.xxxviij.
.ſ. iuſtas leges ferendo: ſalubriter
conſulendo: iuſtas diſciplinas ap
probando: ⁊ ſic de alijs. Ideo an
tiqui principes habebant ſecum
philoſophos. Sicut Alexander
magn⁹ Ariſtotelẽ. Nero Sene-
cam. Trayan⁹ Plutarcũ. Et de
hoc habitũ eſt in tractatu q dicit
Cõmuniloquiũ parte prima. vñ
Alpharabius vbi.ſ. loquens de
philoſophia neceſſaria ad guber

nationē ait: q̄ ciuilis ſcia que eſt politica ingrit d̄ ſpecieb⁹ actionū O
M
⁊ conſuetudinū voluntariarū: de habitudinibus: moribus: ⁊ geſtibus a quibus procedūt iſte actiones ⁊ conſuetudines: ⁊ de finib⁹ propter quos fiūt. Sequit. Deſcribit inter actiones ⁊ cōſuetudines qbus vera beatitudo acquiritur: quibus vtendum inter ciues: quibus inter gentes: qbus prelatus apud ſubditos. ⁊ ecōtrario. ſ. vtātur. Et ibi bene de hoc. Item vt ait ibidem: familia propria regit tribus modis. Diſciplina a vicijs cohibendo. Sollicitudine in neceſſarijs ſubueniendo: Doctrina
P eos honeſtis artibus inſtruendo alios qdem liberalibus: alios ſabrilibus prout quemq̄ decet Ait Cato. Cū tibi ſint nati: nec opes: tunc artibus illos: Inſtrue: quo poſſint inopem deducere vitam. Sed nec recte diſciplinare: nec prudenter prouidere: nec vere inſtruere poteſt qs ſine vera philoſophia que ē diſcipliā diſciplinarū vt dictum eſt: ideo eſt neceſſaria ad regimen familie prout p3 conſideranti predicta. Ipſa enim eſt diſciplina virtutū: ⁊ regit ciuitates. ait Au. gelius. Queq3 in publicis ſimul ⁊ puatis excellit ⁊ fortiter adminiſtrat. Sapiens eni3 mulier edificat domum ſuam: in
Q ſipiens ergo ſtructa3 deſtruit manibus. prouer. xiiij. ¶ Item philoſophia eſt qua gubernat homo ſeipſum ⁊ vitā ſuā in qua tria ſūt neceſſaria: ait Alpharabi⁹ vbi. ſ. ſ. fuga vitiorū: exercitium virtutum: exempla meliorū. Per primū declinat homo a malo: p ſecundū operat bonum: per tertiū ne in aliquo iſtorum deficiat ad meliora prouocat. Sed ipſa philoſophia eſt expultrix vitiorū: genitrix virtutū: dux vite: vt habitum eſt a Tulio. Ideo neceſſaria eſt ad regimē vite. Dirigit eni in tacendo. dirigit in loquendo: vnde Macrobius primo ſaturnal. in pricipio dicit. q̄ orator nō aliter q̄ orando probat. phs nō minus tacendo. q̄ loquendo p tpre pbatur. Et poſt. Nihil tā cognatum ſapientie ⁊ phie: q̄ locis ⁊ temporibus aptare ſermones: R
perſonarum que aderūt eſtimatione notata. Alios eni3 relata incitant exempla virtutu3: alios beneficiorum: nonnullos modeſtie vt qui aliter agebāt: auditis ſepe talibus ad emendationem venirent. Ideo Ecc. xx. Eſt tacēs nō habens ſenſum loquelle: ⁊ eſt tacens ſciens tempus apti temporis. ¶ Item philoſophia dirigit S
⁊ regit hominē in agendo bona: ⁊ ſuſtinendo mala. Ipſa eni3 eſt lex vite: q2 ſapientia eſt ars vite: ait Sen̄ epla. xcviij. vbi bene de philoſophia ⁊ eius preceptis.

¶ Capl'm ſeptimu3. De phie acquiſitione: ⁊ debito modo audiē di ⁊ vtendi.

Onſequēter inſpiciendū eſt: quomodo phia acq/ritur: ⁊ inuenit: q.ſ. ſtu/dij ſedulitate: ocij quiete vacatōe occupationum excluſione: Sub tili inueſtigatione. Reruz prudē ti experimentatione: ⁊ ſic de alijs que exiguntur ad eius inuentio/nem. Unde Au.geli⁹.li.xv.di.q̄ aſtronomus de gignēda compo nendaq̄ʒ ſapientia opinatus eſt. ſ.eam eſſe filiam vſus ⁊ memo/rie. Hocq̄ʒ argumento demon/ſtrat. Nam non libris ſoluz: nec diſciplinis rhetoricis dyaleticiſq̄ʒ opus eſſe: q ſapiens eſſe rerū hu manarum velit ſed oportere euz verſari exerceriq̄ʒ in rebus quo/minus nocendis periclitandiſq̄ʒ eaq̄ʒ oia acta ⁊ euēta firmiter me miniſſe: ⁊ proinde ſapere atq̄ʒ cō ſulere: ⁊ ex his que pericula rerū docuerunt non que libri ⁊ magi/ſtri per quaſdaz inanitiones ver/borum ⁊ ymaginum: tāq̄ʒ in mi/mo qui in ſomno delectauerunt Et hij inq̄t ei⁹ verſus. Uſus me genuit. mater peperit memoria. Sophiam me vocant greci: vos ſapientiam. Et hec v̓ba ſcribi de/bere cenſuerunt cum ymagine ſapientie preforibus templorum nec non ⁊ verſus Pacomij qui ſunt iſti. Ego odi hoies ſtultos: ignauia opera ſophiſticas ſcien/tias.ſ.que tendunt ad curioſitatē Et de hoc Poli.li.iiij.c.vij.bene vſas quo exercitatio: memorie vi uacitas: geta vacatio ad ſtudiū ⁊ amor ſapientie: multum iuuant ad eius inquiſitionem ⁊ inuētio/nem. Unde ⁊ apud philoſophos quattuor portabant lecticaʒ phi/logie. ait Hug. didaſcol. tractatu iij.ſ.phſlos ⁊ copos.i.amor ⁊ la/bor: philemina: ⁊ agrimina.i.cu/ra ⁊ vigilia. In amore ē: vt agas in labore: vt perficias: in cura: vt preuideas: in vigilia: vt attēdas: ait ibi. Et ad hoc: neceſſaria ē ge ta vacatio a tumultibus exterio/rib⁹: ait Señ epl̄a.xcij. Magna ⁊ ſpacioſa eſt ſapientia: vacuo il/li loco opus eſt: de diuinis huma niſq̄ʒ dicendū: ⁊ de multis alijs: vt ibi enumerat. Sequitur. Hec tam multa tam magna: vt liber poſſint habere hoſpicium: ſuper/uacua ex animo tollēda ſunt. Nō dabit ſe in has anguſtias virtus Laxum ſpacium res magna de/ſiderat: expellant omnia totū pe/ctus illi vacet: ⁊c. Et ibi bene de hoc. Et ad hoc hortatur ſapiētia diuina. puer.ij. Si queſieris eaʒ ſ. ſapientiam quaſi pecuniā: ⁊ ſi/cut theſauros effoderis illaʒ: tūc timorē dei intelliges: ⁊ ſcientiam dei inuēies. Sap.vi. Quaſi his qui arat ⁊ ſeminat accede ad illā. Ecc. xxxviij. Sapientiam ſcribe tempore vacuitatis: ⁊ qui mino ratur actu percipite illaʒ. Et quia pauci predicta faciunt ob acqui/rendam veram philoſophiaʒ: iō non inueniunt eam. ait Au.geli⁹ li.xvi.

li.xvj. Pauci ſunt quib⁹ nõ con
uenit. quod vř in ſatyra. Si quã/
tum operis ſumpſiſti: vt tuus pi/
ſtoꝛ faceret bonũ panem ei⁹ duo
decimam .ſ. partem rediſſes phie
ipſe bonus iampꝛidem fact⁹ fuiſ
ſes. Nunc illum qui norunt vo/
lunt emere centum milib⁹ ꝛte au
tem: qui nouit nemo contentus
eſt .ſ. emere. Quaſi dicat. plus
fuit ei cura: vt piſtoꝛ faceret bonũ
panem: ꝙ vt ipſe adiſceret phi/
loſophiam: Et ex hoc piſtoꝛ fuit
maioꝛis reputatiõis: ꝙ ipſe. qua
les autem debent eſſe diſcipuli ꝛ
q̃liter diſcere dicit elegãter Boe.
li. de diſciplina ſcolarium: ꝛ habi
tum eſt in parte in tractatu q dici
tur Cõſloquiũ pte. v. Nullus ta/
men credat attingere vel aſſequi
philoſophiam veram: niſi eã de⁹
det ꝛ reuelet: qui archana ſapien
tie ſue reuellat paruulis. Ut eniz
ait Tul. iij. tuſ. q. ſm Ariſtotelem
veteres philoſophos accuſãs: q
eſtimaſſent philoſophiaʒ ſuis in
genijs eſſe perfectam aut ſtultiſſi
mos: aut gl'ioſiſſimos .i. vane glo
ꝛie cupidos fieri: ſed ſe videre: ꝙ
paucis ãnis magna acceſſio facta
Z eſſet: bꝛeui tempoꝛe philoſophiaʒ
plene abſolutaʒ foꝛe. Ideo: vt di
cit ibi: Teophꝛaſt⁹ diſcipulus ei⁹
moꝛiens accuſauit naturã ꝙ cer/
uis ꝛ cornicibus vitam diutur/
nam: quarum id nihil intereſſet
ſed hominibus quoꝛuʒ maxime
interfuiſſet tam exiguam vitam
dediſſet. Quoꝛum ſi etas potuiſ/
ſet eſſe longioꝛ futurum fuiſſet: vt
omnibus perfectis artibus: om/
niqꝫ doctrina vita hominum di
taretur. Hec ibi. Nullus ergo ſe
eſtimet aſſequi philoſophiam ſu
is viribus: ſed eam acgrat humi
liter: feruenter: vigilanter ab eo a
quo eſt omnis ſapiẽtia. Et ď hoc
infra vbi de ſtudio phoꝛum.

¶ Caplm̃ octauũ. De philoſo/phandi oꝛdinato fine.

Onſequenter videnduʒ
de debito fine ſiue de cã
finali phandi. Et patet
ex dictis qs ei⁹ finis .ſ. coꝛrectio A
moꝛum. Naʒ ꝛ ſocrates: vniuer
ſam phiam ad coꝛrigendos mo/
res dicit flexiſſe. ait Aug. vbi. ſ. ꝛ
Señ. ep'la. lxxiiij. dicit: ꝙ Socra
tes vniuerſam phiam reuocauit
ad moꝛes. Et hanc dixit ſummã
phiam: bona a malis diſtinguer
Et Tul. v. tuſ. q. poſt pꝛincipium
dicit ꝙ Socrates philoſophiam
euocauit e celo: ꝛ in vrbibus co
locauit ꝛ coegit de vita ꝛ moꝛib⁹
rebuſqꝫ bonis ꝛ malis querere.
Finis ergo eſt coꝛrectio moꝛum
ad quã tendunt effectus philoſo
phie: de quibus ſupꝛa dictum eſt
Finis ṽo mediatus ſiue vltimus B
aſſecutio beatitudis ſm ſuam in
tentionem Aug. ix. de ci. c. ii. di. ꝙ
homini nulla ẽ cauſa philoſophã
di niſi vt beatus ſit. Quod autez
beatum facit ipſe eſt finis boni/
Nulla ergo cauſa philoſophan/

di niſi finis boni. Quāobrem: q̄
nullum finem boni ſectatur: nul
la philoſophie ſecta dicenda eſt.
hec ibi. Idem li.xviij.c.xl. Phi
loſophi qui non videntur labo//
raſſe in ſtudijs ſuis niſi vt inueni
rent quomodo viuendum eēt ac
comodate ad beatitudinē capeſ/
ſcendaꝫ cur diſſenſerunt inter ſe/
niſi q2 hoīes humanis ſenſibus
⁊ ratiocinationibus iſta queſie//
runt? Ideo Plato et platonici
nobiles philoſophi dixerunt: deū
eſſe rerum auctorem: virtutis il/
luſtratorē: beatitudinis largitorē:
ait Aug.viij.de ci.c.v.⁊.ix. ꝙ phi
C quicūqꝫ de deo iſta ſenſerunt: ꝙ
rerum creatarum effector: ⁊ lu/
men congnoſcendarum: ⁊ bene
agendorū: ꝙ ab eo nobis ſit pn
cipium nature: ⁊ veritas doctri/
ne ⁊ felicitas vite: ſiue platonici
nuncupentur ſiue alij: eos inqꝫ
ceteris anteponimus: eoſqꝫ no/
bis propinquiores fatemur: hec
Augu. vnde loquens de Plato
D ne ait ibidem.c.viij. ipſum deter
minaſſe finem boni: ſm virtutē
viuere: ⁊ ei ſoli euenire poſſe qui
dei noticiam habeat ⁊ imitatio/
nem: nec eſſe aliam ob cauſam
beatū. Ideo non dubitat: hoc eē
philoſophari amare deuꝫ: vnde
colligunt: tūc fore beatuꝫ ſtudio
ſum ſapientie. Id enim eſt phūs
cū deo frui ceperit. Et ibi bn̄ de
hoc. Ideo: ob beatitudinis ſiue
melioris vite appetitōeꝫ: legit de
illo: qui lecto Platōis libro cui

nomen Teobroſus vbi de imor/
talitate anime diſputauit: ꝙ ſe p̄
cipitem de muro dedit: atqꝫ emi
grauit e vita ad eā quam credi/
dit meliorem. Quid autem ſit fi
nis boni: ſiue beneficium boni
diuerſimode ſēſerūt philoſophi.
Alij enim dixerunt: hoc eē a cor
pore: alij ab anima: alij ab vtro/
qꝫ: ſicut recitat Augu.viij. de ci.
c.iiij. ⁊ li.xix.c.i. vbi recitat diuer
ſas philoſophorum ſententias.
Et de hoc infra: vbi de diuerſis
ſectis phoꝝ. vnde de quodā phi
loſopho narrat Augu. omel.iij.
⁊ ſermone.lxxiij. a q̄ cū querere
tur: quare phāris: reſpondit. ꝓp
vitam beatā: Et querenti. quan/
do habebis illaꝫ: reſpondit. Cuꝫ
hoc corpꝰ reliquero in terra. Et
ibi de opinionibꝰ philoſophorū
circa iſtam materiam: vt eniꝫ of
in prohemio libri de vectigalibꝰ
tria vt ait Empedocles extollunt
philoſophiam. Nobilis afflue/
tie contemptꝰ: future felicitatis
appetitus ⁊ mentis illuſtratio.

Capl̄m.ix. de recto vſu philo
ſophie vel philoſophandi.

Onſequenter videnduꝫ
eſt de recto vſu philoſo/
phie. Cuiꝰ eſt rectꝰ vſus
cum ad predictos fines ordinat
ſcilicet ad morum correctionem
ad btitudinis acqſitionē ⁊ ad effe
ctuū coꝝ. de qbꝰ. ſ̄ exercitationē.
Ipſa enim eſt ars vite: ait Sen.
epiſtola.xcix. Sicut ergo quilibꝫ
vtitur arte ſua: quando ad fineꝫ

debitum ordinatur: ſic ex parte
iſta. Sen̄. epiſtola. xciij. loquens
de philoſophia: et diuiſiōe ac par
tibus eius. O lucille virorū opti
me: quo minus legas non te ter
reo: dūmodo qcqd legeris: ad
mores ſtatim referas. illos com
peſce: marcentia in te excita: ſolu
ta conſtringe: cōtumacia doma
cupiditates tuas publicas q̄tum
potes vexa. et ſic de alijs. Sic eiʒ
in ſacra ſcriptura: ille eſt magnꝰ
qui facit quod docet Math. v. ſic
I et in philoſophia: inter philoſo//
phos ille magnus eſt qui recte i
telligit: et q̄ intelligit: ad finē debi
tū ordinat. Sen̄. ep̄la. Sic iſta
diſcamus: vt que fuerunt verba
ſint opera. Nullos omnino peiꝰ
mereri iudico de oībꝰ q̄ qui phi
loſophiaʒ velut aliquod artificiū
venale didicerunt: q aliter viuūt
q̄ viuendum eſſe precipiūt. Se
quitur. Nō magis poteſt quiſq̄
talis prodeſſe p̄ceptor q̄ guber/
nator in tempeſtate naufragabū
dus. Quid me iuuare poteſt re/
ctor nauigij attonitus et vomitās
Quanto maiori periculo putas
vitam in tempeſtate iactari q̄ ra
tem? Non loquenduʒ eſt ſed gu
bernandum: omnia que dicunt
K q̄ iactāt turba audiēte aliena ſunt
Dixit illa Plato: dixit zeno: dixit
ingens agmen philoſophorum.
Nunc tot et tanta taliuʒ dicta phi
loſophorum: quomodo poſſint
ſua eſſe monſtrabo. Faciant que
dicunt. hec ibi. Sicut ergo in ſcri
ptura ſacra non ſufficit ſolum au
dire ſed oportet facere: quia non
auditores legis iuſti ſunt ſʒ facto/
res. ro. ij. Sic in philoſophia nō
ſuffic̄ ſcire vel dicere: ſʒ oʒ facere
vt ſit verꝰ phūs. Facere. n. docet
phīa n̄ dicere ait Sen̄. epiſtola.

¶ Capitulū decimū. De abuſione philoſophie.

V Ltimo vidēdū: de abu/ L
ſione vel non recto vſu
philoſophie. Et hoc pa/
tet ex dictis. Philoſophia enim
abutit̄ vel qui ſolum intendit cu/
rioſe inueſtigare tantum vt ſciat
nō vt mores componat: aut cor
rigat: nec vt beatitudinem acqui
rat. Sene. epiſtola. xciij. in fine.
Ipſe ſcribe: vt dum ſcribis legis
oīa ad mores: et ad ſedandā ra/
bieʒ affectuum refferas. Stude:
vt non plus aliquid ſcias: ſed vt
melius. Similiter ille abutit̄ phi
loſophia: qui philoſophatur: vt
alios delectet: nō vt morbos cu/
ret. Sen̄. epiſtola. lxxviij. Alie ar/ M
tes: ad ingeniū pertinent: hic aīe
negocium queritur. Non querit
eger medicum loquentem: ſed q
ſanare poteſt: de his que faciēda
ſunt diſerat: boni aliquid cōſulat
hoc tale eſt: quale ſi gubernator
ſit formoſus. Quid aures mihi
ſcalpis: qd oblectas qd agis: vrē
dus: ſecādus et abſtinendꝰ ſū. Ad
h adhibūꝰ es. Curat̄ debes mor
bum veterem: grauem publicuʒ

Tantum habes negotij:quantuz
in peſtilētia medicus. Circa ver
ba occupatus es. Sequit. Non
eſt beatus qui ſcit illa: ſed q facit.
hec ibi. Abuſio igitur philoſophie
eſt: non eaz dirigere ⁊ ordinare
ad morborum anime ſanationē
⁊ morum correctionem vt dictū
eſt. Ipſa enim eſt ſtudiū virtutis
vt prius habitum eſt. Sicut igit
virtutum eſt abuſio non ordina
re eas ad finem ſuum: ꝓut dicit
Augu. xiij. de ci. c. viij. ꝙ ſi virtu
tes perſuadent non amare beati
tudinem: non ſunt dicende virtu
N tes. Sic abuti philoſophia eſt: ñ
vti ea ad fines debitos. Quam
abuſionem reprehendebant no
biles philoſophi: prout ait Aug.
v. de ci. c. xx. Solent ꝓhiloſophi
qui finez boni humani in ipſa vir
tute conſtituunt: ad ingerendum
pudorem quibuſdā philoſophis
qui virtutes quidem probant: ſꝫ
eas voluptatē corporalis fine me
tiantur: ⁊ illam ꝓpter ſe putāt ap
petendam: ⁊ virtutes ꝓpter ipaz
tabulam quandaz verbis pinge
re: vbi voluptas i ſella regali cō
ſedeat: cui v̊tutes famule ſubijciā
tur: obſeruantes nutum eius: vt
faciāt quod ipſa imꝑauerit: vt. ſ.
prudētie iubeat: ꝙ vigilanter in
quirat: quomodo dña voluptas
regnet ⁊ ſalua ſit. hoc idez imꝑat
alijs virtutibꝰ: ita ꝙ virtutes cuz
tota ſua gloria ⁊ dignitate tanꝗ̄
imperioſe cuidam ⁊ honeſte muli
ercule. ſeruiunt voluptati. ⁊c. Ni
hil hac pictura dicūt ignominio
ſius ⁊ defformius: ⁊ qđ minꝰ fer
re poſſit bonoruz aſpectus. Et ve
rum dicunt ait ibi. Sequit. Non
eſtimo ſatis debiti decoris eſſe pi
cturam: ſi talis figuratur: vbi vir
tutes humane glorie ſeruiāt. Li
cet eniz iſta gloria delicata nō ſit
inflata tamen eſt: ⁊ multuz habꝫ
inanitatis. Item vt ait ibi: nec il
li ſe ab iſta deffenderint feditate:
q cū aliena ſpernant iudicia: ve
lut glorie cōtemptores: ſibi ſapiē
tes videntur: ⁊ ſibi placent. Naꝫ
eorum ⁊ ſi nulla eſt: aliquo quo
dāmodo: humane ſubditur lau
di. Neqꝫ enim ille qui ſibi non
placet. homo non eſt hec ibi. Ex
his patet ꝙ poteſt ymaginari tri
plex pictura. vel cum virtutes ſer
uiunt voluptati. vel cum ſeruiūt
vanaglorie aliene. vel cum ſerui
unt ꝓprie complacentie ⁊ eſtima
tioni apđ ſe glorianti. Ex hoc au
tem triplex abuſio virtutuz ac ēt
triplex abuſio philoſophie: ſi di
ctis modis deordinet. Et de hoc
infra: vbi de philoſophis abuten
tibus philoſophia ⁊ degeneran
tibus a nobilibus philoſophis.
qui vocabātur plebei apud eos.
Et hec breuiter dicta ſufficiāt de
philoſophia in comuni.

¶ Secūda ps. De philoſophis
in comuni.

¶ Capitulum primum. De hoc
noīe philoſophus ⁊ eius origine.

PRimum patet ex di/
ctis ſupra. Dicit enim
philoſophus amator
ſapiētie ſm Aug. vbi
ſ. Et ſicut dicit Tuli'
lib.v.tuſ.q.poſt principiū nomē
ſapiētie vſq ad tempus Picta
gore attribuebatur. Ipſe vo prio
Q reſpondit: ſe eſſe philoſophū. Et
Augu.iij.confeſſionum poſt prin
cipium dicit: ꝙ philoſophus di/
cebatur amator ſapientie. Et idē
viij.de ci.c.ij. Et qꝛ nulla: vera ē
virtus: niſi que eſt charitate.in/
formata: vt dictum eſt: nulla ve/
ra philoſophia: niſi que fide ope
rante per dilectionez dirigit: nul/
lus verus eſt philoſophus: niſi
verus dei amator. vnde ꝛ Pla/
to vult philoſophum eſſe amato
rez dei. vt qꝛ ſcilicet philoſophia
ad beatam vitam tendit: fruens
deo ſit beatus qui deum amaue
rit: ait Aug.viij.de ci.c.viij. Qđ
non dubitat etiam Plato hoc
eſſe philoſophari ſcilicz deū ama
re: vt dictum eſt.ſ.

¶ Capitulum.ij. De philoſophi
ca pfeſſione.

SEcūdo ſciendum ꝙ pro
feſſio philoſophica fuit i
mundialiuz contemptu
ꝛ dimiſſione: in appetitu ſapiētie
ꝛ eius ſedula ſtudioſitate: in con
R uerſationis ꝛ vite compoſita ho
neſtate: flectendo philoſophiam
ad moruz correctionem. vnde ꝛ
Plato dicebat: philoſophos eē
ſuſtos: eo ꝙ omnia cōtemnebāt
ait Tulius primo de offi.c.viii.ꝛ
hoc patebit infra: vbi de hoc.
¶ Item eoꝝ vita erat compoſi
ta ꝛ honeſta taz in dictis ꝙ̄ in fa
ctis. vnde Sene.epiſtola.xli. lo/
quens de quodaz philoſopho q
ſolebat magno curſu verba con
ueſſere: ꝛ cuius verba plura ve/
niebant ꝙ̄ quibus vna vox ſuffi
ciat. hoc inquit Senē. non probo S
in philoſopho: cuius pronuncia/
tio ſicut ꝛ vita debet eſſe compo
ſita. Nihil aūt ordinatum eſt qđ
ꝑcipitaṫ ꝛ properat. hec ibi. Qui
bus verbis innuit: ꝙ vita philo
ſophi debet eſſe modeſta: ꝛ etiaz
pronunciatio. Et de hoc ſimiliter
infra. ¶ Item erant ſtudioſi ſa/
pientia: ꝛ flectebant philoſophiā
ad morum correctionez: ſicut di/
ctum eſt de Socrate. Et licet nō
fuerit in eis vera virt': nec recta
fides modus tamen viuēdi phi
loſophicus in ſuo genere fuit no
bilis. Uñ Poli.li.iij.c.ix. loquēs
de philoſophis dicit: ꝙ erat ī eis
venerabilis ymago virtutis: duz
ſine fide ꝛ dilectione: virtutis ſub
ſtantia eſſe poſſit. Et vtinam in/
quit inueniatur in nobis qui vel
virtutis ymaginez teneat. Quis
eniz vmbras virtutuz induit: q/
bus videmus floruiſſe gentiles.
Licet eniz ſubtracto eis xpo. ve
re beatitudinis non apprehende
rint fructuz? Quis enim Themi T
ſtoclis diligentiā: Frontonis gra

ſtatem. continentiam Socratis Fabricij fidem: pudicitiam Scipionis: longanimitatem Ulixis: Catonis parcitatē: Titi pietatem imitatur? Quis non cum admonitione veneratur? Porro dicti philoſophi ⁊ conſimiles magni ⁊ laudabiles viri: quaſi quedam ſeculorum ſuorum ſydera ſplenduerūt: illuſtrantes tempora ſua ⁊c. Qui licet tales fuerint: q꞉ tñ dominum ieſuȝ xp̄m nō cognouerunt, ſed euanuerunt in cogitationibus ſuis: ſuperbia tumeſcentes: vera humilitate carētes: humanam gl̃iam appetentes: ſe ſapientes eſtimātes: ⁊ dicētes ſtulti facti ſunt. ro. i. Et deus abſcondit ab eis ſapientiam quam paruulis reuelauit Math. xi. Et nihilominus quodāmodo fuerūt cōmēdandi propter dictoꝝ operum ingenuitatem: ⁊ fideles philoſophi ſunt increpandi qui eos non imitantur in conſimilib᷒: licet eorum opera fuerint imperfecta: q꞉ non charitate informata Hiero. epiſtola v ltia. Plus debet xp̄i diſcipulus xp̄i preſtare q̄ȝ mundi philoſophus: glie pp̄ris aure: atq꞉ rumorum venale mā cipium: q꞉ ſcilicet humane glorie ſeruiebant: eamq꞉ in operib᷒ ſuis appetebant.

V

¶ Capitulum .iij. De philoſophico veſtimento.

Conſequenter videnduȝ eſt ꝺ habitu philoſophico: ⁊ de ſignis ſue profeſſionis. ⁊ de hoc bene in vita beati Athanaſij. vbi de philoſophis inter alia dicit: ꝙ philoſophus honorabat per virgam quam geſtabat i manu in ſignū cuiuſdam religiōis: per nutrimentum come: ⁊ ꝑ veſtimenti decoreȝ. vſq꞉ ad hec habebat actum philoſophicuȝ. hec ille. Et Hiero. epiſtola. cxiiij. dic ꝙ apud grecos ille philoſophus laudatur: qui omne quo vterek vſq꞉ ad paliū ⁊ ānulū ſua manu facta gloriat᷒ eſt. In quattuor predictis conſiſtebat philoſophicuȝ indumentum. Cuius ratio aſſignari pōt: ꝙ palio vtebaẽ i ſignū honoris ⁊ venerationis: virga in ſignuȝ religionis ſiue regiminis Anulo in ſignum magiſtralis dignitatis ſiue doctrinalis. Comaȝ nutriebat in ſignum virilis maturitatis ſiue grauitatis: vñ apud philoſophos valde erat reprehēſibile geſtare habitū philoſophicū abſq꞉ vite philoſophice honeſtate: ait Au. gelius li. ij. atti. noctium ideſt athenienſiū loquēs de quodam turpis vite defferente habitum philoſophicum. Ad herodem inquit athicum conſularem athenienſ. virum ingenio ameno: grecaq꞉ facūdia celebꝛẽ adiit quidā paliatus: ⁊ barba criniltus prope vſq꞉ ad pupam porrecta petens ab eo dari ſibi co prove ide aliquod donariū. Tūc ille interrogat: quis nam eēt. At

ille vultu ſonituqꝫ obiurgatorio:
ſe phm dixit. Mirari qꝫ ſe ad-
didit: cur querendū putaret qđ
videret. Cui ait. video barbam ⁊
palliū: phm nūdum video. Que-
ſo autem te inquit cum bona ve-
nia: dicas mihi: quibus nos ar-
gumētis eſtimas vti vt te phꝫ no
ſceremus. Tunc qui cum hero-
de erant dixerunt: illum eſſe erra
ticū hominē: ⁊ nullius rei dignū
incolamqꝫ eſſe reorum ſordenti-
um ⁊ ganearū: ⁊ niſi accipiat qđ
petit conuitio turpi ſolitum irre-
piſſe. Ait Herodes. Demꝰ huic
aliquid eris tanqꝫ homines non
tanqꝫ homini. Et iuſſit: ei dari ꝑ
cium panis triginta dierū. Tūc
ille aſpiciens nos ait: ꝙ phm ſe
oſtentanti. Miſſemꝰ iuſſit dari
mille nūmos. Et cū pleriqꝫ dice
rent: nebulonem eſſe ⁊ malū ho
minem: ⁊ nulla re dignum aiūt
tunc illi dixiſſe. Dolori inquit mi
hi ē: ꝙ hmōi animalia ſpurca at
qꝫ probra nomen vſurpant ſan-
ctiſſimum: vt philoſophi appellē
Z tur. Et ſubdit. Maiores nři athe
nienſes: noīa iuuenū formoſiſſi-
morum harmodij ſcilicet ⁊ Ari
thogonis: qui libertatis recupe-
rande gratia: hyrpium tyrannū
interficere adorſi ſunt: vt nunqꝫ
ſeruis liceret talibus nominibus
nūcupari. ⁊ decreto publico ſan-
xerunt quoniam nefas ducebāt
nomina libertati patrie donata:
ſeruili contagio pollui. Cur ergo
inquit patimur: nomen phie illu
ſtriſſimū in hominibꝰ teterrimis
exſordeſcere? ¶ Simili iquit ex
emplo ex ꝯtraria parte antiquos
romanoꝝ noīa patricioꝝ quorū
dam: male de republica merito-
rum: ⁊ ob eam cauſam capite dā
natorum cenſuiſſe: ne qui eiuſdē
gentis patricio nomine nomina- A
retur: vt vocabula diffamata eo-
rum: cū illis emortua viderētur.
hec ibi. ¶ Ex quibus patet con-
ſideranti reprehenſibilitas philo
ſophorū fictorum: oſtendentium
ſe phos: ⁊ vita phica nō viuenti
um. ¶ Itē patet hominū bono-
rum mirifica largitas: quia dant
aliqñ etiam indignis: conſiderā-
tes ſuam honeſtatem: non alio-
rum dignitatem. ¶ Item patet
iuſta equitas: ⁊ recta ordinabili-
tas: ꝙ noīa nobilia non debent
imponi ignominioſis: ⁊ ꝙ malo
rum nomina debent extingui et
deleri. ¶ Item patet: ꝙ ficti phi
erant deteſtandi apud veros phi
loſophos quibus erat graue: ꝙ
ingenuum nomē in eis ſordeſce-
bat: qualiter apud ſanctos hoīes B
⁊ apud ſanctitatis auctorē dñm
ieſum deteſtandi ſunt ficti ⁊ falſi
xpiani: falſi ⁊ ficti religioſi: falſi ⁊
ficti clici: falſi ⁊ ficti doctores q
gloriantur in dictis nominibꝰ ſi-
ne re nominū. i. vite debite veri-
tate. Quātū enim in ipſis eſt: noīa
illuſtriſſima exſordeſcere faciunt
Quibus iuſte poteſt dominꝰ di-

cere illud Iſai.lij. Nomē meum
ꝑ vos blaſphematur tota die ⁊ il/
lud Apoca.ij. Nomen habes ꝙ
viuas: ⁊ mortuus es.
¶ Tertia pars habet diſtinctio/
nes ſex. Diſtinctio pria. De phi/
loſophorum ſucceſſione in cōi.
¶ Capitulum.i. De duob⁹ phorum
generibus: ⁊ de ſeptem ſapienti/
bus: ⁊ eorum ſucceſſione.
Onſequenter viden
dū eſt de tertio princi
c palı.ſ. de ſucceſſiōe il/
luſtrium phorum: ⁊
de eorum dictis mo/
ralibus ⁊ exemplis. ¶ Et primo
de ipſa ſucceſſione in cōi. ¶ Se
cundo de ſibi inuicē ſuccedētib⁹.
¶ De prīo ſcilicet de ipſa ſucceſ/
ſione Augu. bene.viij. de ci.c.ij.
di. ꝙ q̄tuꝫ attinet ad litteras gre
cas: que lingua: inter ceteras gen
C tium clarior habetur: duo phorū
genera traduntur. vnū italicum
ex ea parte italie que condā ma/
gna grecia nūcupata eſt. Alterū
ionicū in eis terris vbi nunc gre
cia nominat. Sequit. Ionici vo
generis princeps fuit Thales mi
leſius vnus illoꝝ ſeptē q̄ ſunt ap
pellati ſapiētes. Sed ⁊ illi ex vite
genere diſtinguebātur: ⁊ quibuſ/
dam preceptis ad bene viuendū
accomodatis: ⁊ hi ſeptem ſapien
tes erāt nomīatiſſimi: ⁊ illuſtriſſi
mi temporibus ſuis. De quibus
Augu. vi. de ci.c.xxiiij. vbi ait: ꝙ
regnāte apō hebreos Sedechia
⁊ apō Romanos Tarquino pri/
ſco: eo ſcilicet tempore Pictac⁹
mithilen⁹: alius a ſeptem ſapien
tibus fuiſſe ꝓhibetur. Qui neq̄
vt ſeptem nominarentur Thalet
quem ſupra cōmemorauim⁹ ſci/
licet libro.viij. vt dictū ē: ⁊ huic
pithaco adduntur. Eo tempore
ſcribit Euſebius fuiſſe q̄ captiu⁹
ppl's in Babilonia tenebat. hec
ibi. Et de eiſdeꝫ Tuli⁹.v. tuſc.q.
poſt principium dicit: ꝙ nomen
ſapientie apud antiquos fuit pul
cherrimū. Itaq̄ illos ſepteꝫ qui
a grecis ſophyn.i. ſapientes a no
ſtris ⁊ habebantur ⁊ dicebantur
Et de his Alexander neq̄ lib. de
naturis rerum dicit: ꝙ ſeptem
ſapientibus tanq̄ ſeptē numini/
bus terrenis ſublimata ē ciuitas
Athenienſis: quorum reſponſis
tanq̄ celeſtibus oraculis tot⁹ or/
bis certificatus eſt: ⁊ tanq̄ ſeptē
planetis non erraticis illuſtratus
Et tamen hi licet eſſent ſic repu/
tati ſapientiſſimi erant ēt hūiles
ſuo modo ſe mutuo honorantes
⁊ reputantes ſe inuicem ſapiētes.
ait Uale.lib.iiij.c.i. vbi narrat: ꝙ
piſcatores vendiderāt iactū ſuū
cū rheti: ⁊ extraxerunt menſam
auream delphicam. ex qua orta
eſt controuerſia: illis capturā pi
ſcium tantum ſe affirmantib⁹ ven
didiſſe. alio ſcilicet emptore aſſe/
rente ſe fortunaꝫ emiſſe ſcilicꝫ qd
eueniſſet ex fortuna. ⁊ tūc. ꝓpter
rei nouitatem conſulitur Apollo

delphicus ſcilicet quid faciendū
Qui adiudicauit:illā dari ei q ce
teris ſapia pſtaret. Que tūc data
eſt Thaleti. At ille miſit eā Biā
ti:ille pithaco:ꝛ ſic inuicem:do/
nec vltimo fuit data Soloni. Et
in hoc euidentiſſimum humilita
tis exemplū in eis qui pemināt
ſapia. ¶ De ſucceſſione vō iſto/
rum philoſophoꝝ Aug. viij. de
ci. v bi. ſ̄. dicit: ꝙ iſte Thales: vt
ſucceſſores etiā ꝓpagaret: rerum
naturā ſcrutatus ſuaſqꝫ diſputa
tiões litteris mandādis emicuit:
maximeqꝫ admirabilis extitit: ꝙ
F aſtrologie numeris cōprehenſis
deffectus ſolis ꝛ lune etiam pdi/
cere potuit. Aquā tamē putauit
rerum eſſe principium. huic ſuc/
ceſſit Anaximander: q mutauit
opinionē: ꝛ ex ſuis proprijs pn/
cipijs quaſqꝫ res naſci putauit.
Iſte quoqꝫ Anaximander: di/
ſcipulum ſucceſſorem reliquit: q
rerū cās aeri infinito dedit. Ana
xagoras vō: auditor eius fuit: et
rerum omniū quas videmꝰ effe
ctorem diuinū animum ſenſit: ꝛ
ex infinita materia: ꝓut ibi proſe
quitur Augu.

¶ Caplm.ij. de Solone philoſo/
pho: ꝛ eius legibus ꝛ ſtudio.

Solon vō qui fuit alius a
ſeptē ſapientibus dedit
leges Athenienſibꝰ. de
cuius legibus Augu. ij. de ci. c.
xvi. Et plenius Au. gelius li. xxi.
dicens: ꝙ Solon Athenienſibus
leges dedit. Et de diuerſitate ſua/ G
rum legum: ꝛ de ipſo ac eius le/
gibus Trogus pompeius li. ij. di
cit: ꝙ ciuitati ſcilꝫ athenien̄. tunc
nulle leges erant: qꝛ libitus regis
pro legibus erat. Eligitur So/
lon vir iuſtitie inſignis. qui velut
nouam ciuitatē legibus ꝯderet
qui tanto tēperamento inter ple/
bem ꝛ ſenatū egit: cū ſcilicet qđ
pro altero ordine tuliſſet diſplici/
turū alteri videretur ab vtriſqꝫ
parem gratiā traheret. Et Au.
gelius vbi. ſ̄. de Solone inqͭt et
Homero ꝛ Heſiodo cōſtat eos
etatem egiſſe eiſdem temporibꝰ
vel Homerū aliquāto antiquiorē.
Et ſequitur. Solonē accepimus
ex illo nobili numero ſapientum
leges ſcripſiſſe athenienſibꝰ. Pi
ſiſtratus Athenis tyrannus fuit
Solone in exiliū voluntariū ꝓ/
fecto: quod id ſibi predicenti cre
ditum non eſt. Iſte Solon mira
biliter fuit ſtudioſus. de quo Va
lerius lib. viij. c. vij. dicit: ꝙ ſupre
mo die ſcilicet ante mortem aſſi
dentibus amicis: ꝛ quadā de re H
ſermonē conferentibus fatis iā
preſſū caput erexit. Iterrogatuſ/
qꝫ quapropter id feciſſet: reſpon/
dit. Ut cū id quicquid eſt de quo
diſputatis percepero moriar. Et
de eo Tuliꝰ lib. de ſenectute dicit:
ꝙ Piſiſtrato tyranno querenti
qua ſpe fretus ſibi tam audacter
obſiſteret: reſpondit. Senectute
Quaſi dicat: ꝙ paratus erat mo

ri tunc. Et ibidem. Solonis ſapi-
entis eulogiū eſt: ꝙ ſe negat vel-
le mortem ſuam dolere: ⁊ lamē-
tis amicorum carere: vult enim
carum eſſe ſuis. Ex dictis pꝫ: ꝙ̄
ſtudioſus fuit ⁊ ſapiens: ⁊ qualr
vſus eſt ſapientia ſua ad aliorꝫ
vtilitatem: dando leges ad regi-
men reipublice: ⁊ ꝙ̄ modeſtus
vtendo legibus inter diſcordes.
Quem debent imitari ſapientes
xpiani in predictis. ¶ De reliqs
ſex ſapientibus non legunt mlta
notabilia in libris quibus vtūtur
moderni. Et ideo redeūdum ad
ſucceſſionem philoſophorum ſu
pradictam: de qua Aug. viij. de
ci. c. ij. vbi dicit qđ ſequitur.
¶ Capitm. ſcđm: De Anaxago-
ra ⁊ eius virtutibus.

q Uod Anaxagoras fuit
auditor Anaximandri:
de q̄ ſupra. Qui. ſ. Ana-
xagoras reſpondit: ſe natum eſſe
ad celeſtium contemplationē: vt
dictum eſt ſupra. Et ipſe fuit mū-
dialium rerum mirificus contē-
ptor. De quo Val. v di. ē. dicit: ꝙ
cū ex diuturna peregrinatiōe pa
I triam repetiiſſet: poſſeſſioneſqꝫ ſu
as: deſertas vidiſſet: non eſſeꝫ in
qt ſalu⁹ niſi iſta periſſent. ¶ Itē
fuit patiens in aduerſis: ⁊ ſui pro
uidus conſolator. De quo Vale.
li. v. in fi. di. ꝙ audita morte filij:
nihil inquit nouū: aut inexpecta
tum nuntias. Ego enim illum ex
me. natum ſciebam eſſe mortalē

Idem ait Tul. iij. tuſc. q. Itē fuit
contemptor generis mortis. De
quo Tul. li. i. tuſc. q. di. ꝙ queren
renti ante mortem an in patriaꝫ
vellet afferri: nihil neceſſe eſt in-
quit. tantū vndiqꝫ vie ad inferos
Et in p̄dictis iſte phus ſimiliter
eſt imitandus.

¶ Scđa diſtictio. de Diogene.
¶ Capitm. primū. De Antiſtene
magiſtro Diogenis.

Lter v̓o auditor ſup-
dicti philoſophi: ⁊ ſic
s condiſcipulus Ana-
xagore fuit Diogenes
ſm Aug. vbi. ē. qui di
xit: aerem: rerū eſſe naturam: de
quibus omnia fierent: ⁊ euꝫ eſſe
compotem diuine rationis. ſine
qua nihil ex eo fieri poſſet'. ait ta-
men Hiero. contra Iouinianuꝫ
ꝙ Diogenes fuit diſcipulus An-
tiſtenis. Unde ait. Legunt pluri
mi philoſophorum. non tantuꝫ
diuitias contempſiſſe: ſed etiā ab
ieciſſe quaſi impedimentum ſa-
pientie ⁊ virtutꝫ. Fecit hoc Socra
tes quem omniū philoſophorꝫ
ſecte quaſi prudentie ⁊ virtutꝫ vni
cum fontem venerant. Antiſte-
nes quoqꝫ cum glioſe rhetoricaꝫ
docuiſſet: audiſſetqꝫ Socratem
dixiſſe fert ad diſcipłoſ ſuos. Abi
te; magiſtrum querite: ego eū iaꝫ
reperi. Statimqꝫ venditis q̄ ha-
bebat: ⁊ publice diſtributis: nil ſi
bi pluſqꝫ paliolū reſeruauit. Hu
ius autem Diogenes ille ſectator

fuit potentior rege Alexandro ⁊ nature humane victor. Cū autē Anthiſtenes: diſcipulorum nullum recipere vellet: ⁊ perſeuerātem Diogenē remouere nō poſſet nouiſſime minatus eſt ſibi claua niſi abiret. Cui ille ſubieciſſe caput fertur atq̃ dixiſſe. Nullus tam duro baculo erit qui me poſſit a tuo conſortio ſeparare.

¶ Capitulum ſecundum. De vita Diogenis ⁊ eius virtutib⁹. ſcꝫ voluntaria paupertate: rigore animi: ⁊ conſtantie eius.

Refert Satyrus qui virorum illuſtrium ſcribit hyſtorias: ꝙ iſte Diogenes palio duplici vſus ſit ꝓpter frigus: peram pro cellario habuit: ſecūq̃ portauit: ⁊ ꝙ clauā gerebat ad corpuſculi fragilitatem (N) qua iam ſenex membra ſuſtētare ſolitus erat. remorachios vulgo ſic appellatus: in preſentē horam poſcens a quolibet ⁊ accipiens cibum. Vitauit āt in porta ꝓ veſtibulis ⁊ porticibus ciuitatum vſq̃ profitens verum: ⁊ tranſeūtium abigens aut notans vitia q̃ mores fedabant. Cumq̃ ſe torqueret in dolio: ſe domum volubilem habere iocabat. ſe cū temporibus imutantem. Frigore eni os dolij ꝯtebat ad meridiē: eſtate ad ſeptemtrionem: ⁊ vbicunq̃ ſol ſe iclinaret. (O) Diogēis ſimul pretorium diuertebat. Quodam ꝟo tempore: cum in vſum potandi: calicem ligneū gereret: vidēs puerum manu concaua bibere: eliſit eum in terra dicēs. Neſciebam: ꝙ natura haberet poculū Nihil vnq̃ de animi rigore remiſit. In eodē vultus tenore etiā aduerſis interpolatus ꝑſtitit. Et vt plene Socraticū eū noſces: calcatis turbinibus fortuitoꝝ: aduerſus omnem dolorem ⁊ miſeriam: vniformi durauit ꝓpoſito. Dicebat eniꝫ. (P) Hec ſemp a philoſopho aliena: ⁊ impotē ſui: i quē fortune quippiā licet. Virtutē ei⁹ ⁊ continentiā mors quoq̃ indicat. Nam cū ad agonum olympicum q magna frequentia celebraſ iam ſenex pergeret: febri in itinere apprehēſus accubuit i crepidine vie. Volentibus autē amicis: eum aut in iumentū: aut i vehiculum tollere: non acquieuit: ſed tranſiens ad arboris vmbrā ait Abite queſo ⁊ ſpectatum pergite hec nox aut me victorem probabit: aut victum. Si febrem vicero: ad agonem veniam: ſi me vicerit: ad inferna deſcendam. Ibiq̃ per noctem eliſo gutture: non tam mori ſe ait: q̃ febrem morte excludere Deceptus opinione virorum fortium ⁊ exemplo in extreme difficultatis articulo: ne aliunde inferereſ: mortē vltroneā (Q) credidit appetendā. Hec ibi. Et idem. Poli. li. v. c. xv. Et de hoc in parte Sen. epla. xliij. loquens de ipſo Diogene dicit: ꝙ cū vidiſ

ſet puerű manu concaua aquaꝫ
bibentem: fregit protinꝰ exéptuꝫ
e perula calicem cum obiurga/
tione ſui. Quamdiu homo ſtultꝰ
ſupuacuas ſarcinas habui? Qui
ſe complicuit in dolio: ⁊ in eo cu
bitauit. Ideo concludit: eũ eſſe ſa
pientiorem illis: qui querunt mű
di huius irritamenta ⁊ ſupflua.

¶ Capitulum tertium. De refu/
tatione muneruꝫ Alexan. ⁊ ꝙ ſu
it eo potentior.

Tem Señ. v. de benefi.
c. v. dicit: ꝙ Alexander
quaſi omnes vicit natio
nes: a Diogene tamen victus eſt
Eo die ſuper humãe ſuperbie tu
mens menſuram vidit aliquem
cui nec dare qcꝗ̃ poſſet nec eri/
R pere. Et ideo potentior ipſo Ale/
xandro omnia poſſidẽte. Plus
enim erat: ꝙ hic nollet accipere
ꝗ̃ qđ poſſet ille dare. Et Val. li.
iiij. c. iij. di. ꝙ Alex. continentiam
Diogenis vincere nõ potuit. Ad
quem in ſole ſedentem cum ac/
ceſſiſſet: hortareturꝗ: vt ſi q̃ ſibi
preſtari vellet indicaret: vir robu
ſte preſtantie ait. Vellem de cete/
ris. vt a Sole mihi non obſtes.
Quaſi dicat. Non ſtes inter me
⁊ ſolem. ⁊ exoruit ſententiã Alex.
Nam Diogenem gradu ſuo pel
lere temptauit. ſed celleriꝰ Dariũ
armis potuit pelleř ſuo gradu re
gali. Et de hoc Juuenalis lib. v.
ſatyra. ij. Senſit Alexander teſta
cum inquit in illa. i. dolio. Ma/
gnũ. i. Diogenem habitatorẽ: ꝗ̃/
to felicior hic q. Nil cuperet: ꝗ̃ q
totum paſceret orbeꝫ. Ubi ait ex/
poſitor: ꝙ Alexãder licet totius
orbis haberet dominium: alliꝰ vi
tam ſue prepoſuit. Et de hoc. ſ. q̃/
liter petijt ab Alexandro: ne ſta/
ret inter ſe ⁊ ſolem: Tulius. v. tuſ.
q. ante fi. Mirificꝰ ergo contem
ptor omnium opulentiarũ: excel
lentiarum: ⁊ etiã ſuiipſiꝰ fuit ipſe
philoſophus. Unde gl'iabatur ꝙ
fuerat ex diuite factꝰ pauper: lau/
dabatꝗ magiſtruꝫ ſuũ q fecerat
eum pauperem: prout dř li. i. Sa
turnal' ante me. ꝙ Diogenes An
tiſtenem magiſtrũ ſuum ſolebat
veluti vituperando laudare. Ip
ſe: me aiebat mendicũ fecit ex di
uite: ⁊ pro ampla domo fecit i do
lio habitare. Melius autem di/
cebat iſta: ꝗ̃ ſi diceret: gratus ſuꝫ
illi quia me philoſophum ⁊ cõſu
mate virtutis virum fecit: hec ibi
Unde ⁊ gratias agebat magiſtro
ſuo qui fecerat eum pauperem.
⁊ a iactantia cauebat a predictis
verbis.

¶ Capitulum quartum. Ꝙ ſu
it ſimilis dijs inmortalibus ſm
Senecam.

E huius autez perfectio/
d ne in talibꝰ Señ. in lib.
de trãquillitate animi cir
ca mediuꝫ. vbi ait: ꝙ facilꝰ eſt q/
buſdam non acqrere pecuniam
ꝗ̃ amittere. Ideo letiores videõ
quos nunꝗ̃ fortuna reſpexit ꝗ̃

quos deſeruit. Vidit hoc Dioge-
nes vir ingentis animi ⁊ effecit:
ne quid ſibi erripi poſſet. Tū in-
quit paupertatem: inopiam ege-
ſtatem vocans ꝙ voles ignomi
nioſum nomen ſecuritati impo-
ne. Sequit̃. Si quis de felicitate
Diogenis dubitat: poteſt idē du-
V bitare. ⁊ de deorum imortaliū ſta
tu: an parum bene degāt: qꝛ illis
non predia non orti ſint: nec aliq̃
colono rura precioſa: nec grāde
in foro ſen⁹. Et poſt. Hūc tu pau
perem putas: an dijs imortalib⁹
ſimilem qui ſe fortuitis omnibus
exuit: hec ille. Ex quib⁹ cōcludit
ipſum Diogenem feliciorem eſſe
Pompeio: Cui numerus erat
multorum ſeruorū. Diogeni v̍o
vnicus erat ſeruus.

❡ Capitulū quintum. De nolun
tate reuocandi ſeruum: ⁊ ꝙ ſua
fortuna melior fuit q̄ꝫ regis per-
ſarum.

D E ipſo quoqꝫ Diogene
narrat ibidem ꝙ ei⁹ ini
micus ſeruus fugit: nec
eū reducere cum monſtraret̃ cu
rauit. Turpe inqt eſt: Mahtē ſi
ne Diogene poſſe viuere. Dioge-
nem ſine Mathen nō poſſe. Ex
quo patet eius animoſitas: ⁊ ma
gnanimitas: Dedignabatur enī
querere illum qui nolebat ſecū
viuere. Et de hoc Tuli⁹. v. tuſcu.
q. dicit: ꝙ hic Diogenes diſputa-
X re ſolebat: q̄ꝫto regem perſarum
vita fortunaqꝫ ſuperaret. ſibi ni-
hil deeſſe: illi v̍o ſatis nunq̄ꝫ fore
ſe illius voluptates non deſidera
re quibus ſatiari nunq̄ꝫ poſſet. ſu
as autem conſequi illū nullo mo
do poſſe. Ex hoc patꝫ qualiter ab
dicauit oēs voluptates exteriores
⁊ cupiditates ſuo modo.

❡ Capl̃m ſextū de ei⁹ patientia i
ſuſtinendo iniurias.

N On ſolum autēꝫ fuit cō-
temptor talium: ſed fuit
mirabilis cōſtantie ⁊ pa
tientie: ꝓut narrat Senē. d̍ eo lib.
iij. de ira: vbi monet ad patientiā A
Contumeliam inqt tibi fecit ali-
quis? Nunq̄ꝫ maiorēꝫ q̄ꝫ Dioge
ni philoſopho ſtoyco. Cui cūꝫ de
ira diſſerenti adoleſcens proteru⁹
in faciem inſpuiſſet: tunc ille leni
ter ⁊ ſapienter. non q̄dem inquit
iraſcor: ſed dubito an iraſci opor y
teat. Et idem. Quāto videbit̃ me
lius. ſ. ſuſtinuiſſe. Cui cum agen
ti cauſam in frontē mediam quā
tum poterat attracta pingui ſali-
ua Lentulus inſpuiſſet: Ille ab-
ſterſa facie: affirmabo inqt. o lē
tule falli eos: q te negāt os habet̃
Mira igitur eius patientia in cō
tumeliarum perpeſſione. ❡ Itēꝫ
de eius patientia in cōtemptu ge
neris mortis et ſepulture. ait Tu
li⁹. i. tuſ. q. di. ꝙ Diogenes. ſ. mo
riens: iuſſit: ſe ꝓici inhumatū
Cui cum amici dicerent: ꝙ a fe
ris duoraret̃: reſpōdit. Minime Z
ſed baculum quo abigam pone
tote. Cui dicūt. Quid poteris nō

ſentiens.ſ.tunc:at ille. Quid igit̃ ferarum laniatus mihi non ſentienti oberunt? Ex hoc concludẽſ ꝙ minie obeſt carentia ſepulture

Capl'm ſeptimũ: De patientia ⁊ aioſitate ei⁹ in captiuitate.

f Uit enim in omnib⁹ cõſtans: nulla moleſtia fractus. Unde. Au. geli⁹ li. ij.c.xvij. Cum Diogenes inquit ex libertate in ſeruitutem act⁹ vẽderet: cum: cum emere quidam vellet: percũctat⁹ quoqꝫ eſſet: qd genus ſeruitutis ſciret: noui inqt A hoibus liberis imperare: Tũc ille eũ emit: ⁊ manumiſit: filioſqꝫ ſuos ei tradens: accipe inquit liberos meos quibus imperes. patet igitur: ꝙ nulla captiuitate victus eſt.

Capl'm octauũ. De eius patiẽtia in dolorib⁹ ſuſtinendis.

t Tem in doloribus ſuſtinendis fuit longanimis ⁊ robuſt⁹. Unde Fulgentius li. Michologiarum. Diogenes inquit Cynnicus cum dolore torqueret: ⁊ vidiſſet homines in amphiteatrũ concurrentes aiebat. O hominũ ſtulticiã: currunt ſpectare homines feris repugnãtes: ⁊ me pretereunt cuꝫ naturali dolore certantem. Quaſi dicat. Tranſeunt ad videndum min⁹ mirabilia: non cõſiderantes maius mirabile. quod eſt in me. Ex dictis patet qualiter fuit longanimi patientia ſolidus. Uit enim di. Solinus. li. ij. ante. fi. Heraclit⁹ ⁊ Diogenes Cynnic⁹ nihil vnꝙ̃ B de rigore animi remiſerunt calcatiſqꝫ turbinibus fortuitis aduerſus omnem dolorem ⁊ miſerculam. i. miſeriam: vniformi durauere propoſito. Et Sen̄ de tranquilitate ai dicit ꝙ fortuna apud Diogenem nihil ſuũ habebat.

Capitulum nonum. De ei⁹ cõtinentia in edomatione interiorꝫ concupiſcentiarum. D

i Tez fuit i edomatiõe cõcupiſcentiarũ ⁊ paſſionũ modeſtus: ⁊ ſui modificatiuus: ac libidinũ exteriorũ cohibitiu⁹. Unde in collationib⁹ patrum: collatione Thelemõis monachi dr̃. ꝙ cũ Diogenẽ qdã intuens diceret: Oculi corruptoris puerorum: in quem cũ eius diſcipuli irruere vellent ait: Quieſcite o ſodales. ſum etenim. ſ. talis: ſed C contineo me. Quaſi dicat. Pronus ſum ad libidines: ſed me cohibeo. ſicut poterat fieri ſine gratia. Et ibidem de eo. dr̃ ꝙ cuidaꝫ pro adulterij crimine puniendo ait. Qd̃ gratis vendit̃ ſime dal noli morte emere.

Capitulum decimum de ſeueritate in arguẽdo alios nulli adulando.

i Tem: iſte Diogenes fuit ad docendum alios ſtudioſus: cum eſſet circũquaqꝫ profitens verũ habitãs in porticibus ciuitatum: tranſeũtiũ

notans aut abigēs vitia que mo
res fedabāt: vt. ſ. habitum ē. Vñ
Señ. de Diogene ⁊ aliis Cynicis
ep̄la. xxxvj. dicit. ꝙ obuios mo/
nuerunt. Et in docendo fuit con
ſtans ⁊ veridicus ſuo modo: nul
li parcens vt tactum eſt: nec pro
cōmodo vel emolumento veri/
tatem dimittens. ait Val. li. iiij. c.
iij. di. ꝙ cum Diogeni olera lauā
ti Ariſtippus diceret: Si Dioniſi
D um. ſ. tyrānum adulari velles: nō
iſta eſſes. i. comederes: reſpōdit.
Imo. tu: ſi iſta eſſes. i. comederes
Dioniſium non adulares. ſ. blan
diendo. Veridicus ergo fuit veri
tatis ⁊ iuſtitie anūciator: malens
paucis ⁊ vilib⁹ ſuſtentari q̄ ma/
gnatibus adulari. Unde ⁊ in deū
herculem verbum ludicrū. i. cō/
tumelioſum protulit: ꝓut ait Tu
lius. c. xij. Et ideo proferens ve/
ritatem: aliquādo deridendo pu
gnabat: prout dicit Tarquilli⁹. c.
xxxvj. Sugillās Diogenis dictū
fuit. Megenſes inquit obſonāt
quaſi die craſtina morituri: edifi
cāt q̄ſi ſemp victuri. Quaſi dicat
Parce tonāt: ⁊ ſupflue edificant

¶ Caplm̄. vndecimū. De ſua cō
paſſione malis aliorum.

Ste qñ exhibat in pu/
E blicū flebat: ait Iuuena/
lis li. iiij. ſatyra prima lo/
quens de Democrito q ridebat
quotiens exiret in publicum: ⁊ ð
Diogene qui flebat: ꝙ fuit graui⁹
⁊ mirabili⁹. Iam ne ingt laudas:
ꝙ de ſapientibus alter. Ridebat
quotiens a limine mouerat vnū
Protuleratq3 pedem: flebat cō
trari⁹ alter. Sequit. Sed facilis
cui⁹ rigidi cenſura cachini. Mi
randū vnde illis oculis ſuffecerat
humor. Ait tamen Señ de tran
quilitate animi ante fi. ꝙ Hera/
clytus fuit ille q flebat: q2 omnia
que agimus videbantur ſibi mi/
ſerie: Democritus ridebat: q2 ſibi
videbantur ineptie: vt infra dice/
tur. S3 de vtroq3 potuit eſſe ve3.

¶ Caplm̄ duodecimū. De iniu/
riis eius dictis. Z

E eodem etiam Dioge/
ne narrantur quedā in
tractatu de dictis philo/
ſophorum ꝙ. ſ. cum Diogeni do
mum ſuam homo turpiſſim⁹ oñ
deret omnib⁹ in ea locis auro ni
tentibus: in faciem eiuſdem do/
mini ſpuit. Et iterrogatus quare
hoc fecerit: reſpondit: qa nihil tā
vile in domo vidiſſet. ¶ Ibide3 G
dr ꝙ iterrogat⁹ cur tantā barbā
gereret rn̄dit. ſi mlier eēt barba
ta q̄ſi portētū eēt vir āt barbatus
cur accuſat aſſignāſi barbā dr ia3
ſexuū. Ibidē recitat dcm̄ ei⁹: Ad
emēdationē ſui ingt qlibet noſtr
aut eſt ſibi valde amicus: aut val
de inimicus. Et ibidem dr: ꝙ cū
Diogenes quendam inopem ro
garet: ⁊ panem ab eo peteret: id/
q3 circunſtantes mirarent: cōdiſ
co: inquit ferre repulſam. Et ibi/
dem: ꝙ cum ſibi quidam profer

ret aliq̄ maledicta de eo ab ami-
co eius an id inquid amicus di-
xerit: durum eſt. De te autem: mi
hi manifeſtū eſt. Et ibidē: q cū
ei nuntiaret amicus: te amice cō
cti vituperant: oportet inqt Dio-
genes ſapientiam ab inſipienti-
bus feriri. Eſſe enim meliorez ſe
indicat lingua mala illum quem
carpit. Et hoc idem recitat in po
licrato. li. iiij. c. xiiij. de eodez legit
vbi. ſ. de dictis philoſophorum.
q cum qdam dyalecticus eum in
terrogaſſet. Quod ego inquit ſū
I tu non es. quod cū ipſe annuiſſet:
ſubdit ille. Homo autem ſū: Id
q3 cum aſſenſiſſet: concluſit ille.
Ergo tu non es homo. Hoc in-
quit Diogenes falſum eſt. & ſi ve
rum id vis fieri. ſ. qd concludis:
a me incipe dicēdo. ſ. mihi: tu es
homo: concludendo te non eſſe
hominem.

Capitulum decimūtertiū. De
eius diſputatione cū Antipatre d
rerum venditione.

e T de probabili diſputa-
tione huius Diogenis &
Antipatris diſcipuli ei⁹
Tulius. lij. de offi. c. xij. & poſt: q
aliō Diogeni babilonico magno
& graui ſtoyco: aliō Antipatri ei⁹
diſcipulo homini acutiſſimo i re
bus emendis & vendendis vide
batur. Antipatri enim omnia pa
tefacienda eſſe videbat: vt ne qd
omnino quod venditor norit: em
ptor ignoret. Diogeni venditorez
quatenus conſtitutum eſt in iure
ciuili dicere vitia oportere: vel eā
optime vendere. Et ibi recitatis
vtriuſq3 rationib⁹ probabilibus K
concludit auctor: q in quibuſdaz
cauſis dubijs: ex alia parte deffē
dit honeſtas: ex alia vtilitas: Uti-
litatez reipublice reſpiciebat Dio
genes: ideo dicebat. q venditor
non coegit emere: emptor q pla
cuit emit voluntarie: res vendita
expoſita fuit ei apte ideo nō opor
tuit venditorez vitia rei narrare.
Econtra dicebat alius: q ea lege
natus eſt homo: vt proſit huma
ne ſocietati: & vniuſcuiuſq3 vti-
litas ſit cōmunis: & ecōtrario. Et
ſic vterq3 probabiliter pcedebāt
in ſua conſideratione.

Capitulum decimūquartum.
De eius honore ex legatione ad
Senatum Romanum.

m Erito ergo ob inſignes
ſuas virtutes & multimo
das: ſicut eſſe poſiūt vir
tutes ſine gratia diuina fuit apud
omnes famoſus & honorat⁹ Aū
Tul. iiij. tuſ. q. Diogenem ſtoycū
& Carnaydem achademicum: &
Critolaūm peripateticum: ſicut L
ſupaddit. Au. geli⁹. li. xix. miſſos
fuiſſe legatos ab Atheniēſib⁹ ad
Senatum Romanum. Ex quo
p3 eos fuiſſe reputatos magnos
et honorificos apud omnes. Et
hec omnia collecta ſunt non ob
eius cōmendationem: cū nemo
ſit commēdandus abſq3 diuina
gratia

gratia pficiente: ſed ad excitatio nem fidelium phantium ad euz imitandum in operibus predictis ait Hiero. contra Iouinianū in fi. Ubi poſtq̄ enumerauit geſta Diogenis quaſi concludit. Huiꝰ philoſophi exemplum: vt formo ſuli noſtri ⁊ roſuli: ⁊ vix ſummis pedibus adumbrantes veſtigia: quorum verba in pugnis ſunt: ⁊ ſilogiſmi in calcibus: qui pauper tate apoſtolorū: ⁊ crucis virtutē aut contemnunt aut neſciūt: imi tenł huiꝰ ſaltē parcitatē. Ex his M pꝫ ob quā cām beatꝰ Hiero. reci tauit predicti philoſophi geſta.

¶ Tertia diſtinctio. De Socra te: ⁊ eius vita.

¶ Capitulum primum. Qd̄ qui dam ſpūs: fuit eius comes.

b Is phabitis d̄ Diogene redeundū ē ad ſucceſſio nem philoſophorū vbi dimiſſum eſt ſupra. vt enim ait Augu. viij. de ci. c. ij. Anaxagore qui fuit ꝯdiſcipulus cū Diogene ſucceſſit Archelaus: qui poſuit: omnia conſtare de particulis in ter ſe ſimilibus: vt ait ibi Augu. Cuiꝰ diſcipulus Socrates fuiſſe perhibetur qui fuit mirificus in phia ⁊ virtutibꝰ phicis. Ipſe. n. fuit princeps phie: ⁊ de celo euo N canit eam: ⁊ in vrbibus colloca uit ſm Tuliū primo tuſcu. q. vt dictum eſt. s. Unde Poli. li. iiij. c. vi. ⁊ ſumił a Plinio: Socra tes: Appolinis oraculo ſapientiſ ſimus iudicatus eſt: ⁊ ſine ꝯdic tione ſeptē illos qui dicti ſunt ſa pientes incompabiliter anteceſ ſit non in oppinione ſapientie ſꝫ virtute. Et huic fuit quidam ſpi ritus comes cū in multis erudięs ſicut dicit Apuleus: quem vocat deum Socratis. de quo fecit li brū qui dicitur de deo Socratis. vbi multa de hoc. vnde Augu. viij. de ci. c. xviij. Apuleꝰ platoni cus vnum ſcripſit librum cuiꝰ ti tulum eſſe voluit: de deo Socra tis: vbi. ſ. diſerit ⁊ expōit ex quo genere numinū Socrates hūit coniunctum ⁊ amicitia quadam conciliatū: a quo perhibetur ſo litus admoneri: vt deſiſteret ab agendo: quando id quod agere volebat non proſpere fuerat euē turum. aſſerit autem apertiſſime: O illum non deum fuiſſe ſed demo nem. de quo multum Calcidius ſuper thim[illegible]. li. primo. Socra ti inquit a puero demon comes: rerum agendaꝝ preceptor fuiſſe non vt hortaretur eū ad actum alium: ſed vt prohiberet qd̄ fieri non expediret. Et poſt Socrati vigilanti non deerat propitia di uinitas: que eius moderareł ac tus: vt demōſtrat Plato i cachi demo dicens in perſona Socra tis. Eſt ab ineunte etate numen quoddā mihi comes: idq̄ vox eſt: q̄ cū ad animum meū ſen ſumq̄ ꝯmeat ſignat ab eo quod agere, ppoſui tempandū. hortał

P ergo ad nullum actum. Et poſt
ait Calcidius. Egit imbecillis ho
minū natura preſidio melioris
preſtantioriſq; nature. vox autē
illa quam Socrates ſentiebat nō
erat talis vt opinor: que aere icto
ſonaret: ſed que ob egregium te
ſtimonium propter ea que intel
ligenti anime preſentiam ſolite di
uinitatis reuelaret. Siquidē pu
ra puris miſceri fas ſit: atq; vt in
ſomnis audire nobis videmur
voces ſermonum: ꝛ expreſſa ver
ba. Nec illa vox eſt: ſꝫ vocis offi
ciū imitans ſignificatio. Sic vi
gilantis Socratis mens pſtiam
O diuinitatis ſignificati pſpicui notio
ne augmentabatur. Hec ibi. Et
de hoc Tulius primo de diuina
tione ante finē. de Socrate iquit
accepimus: q; que ab ipſo i libro
Socraticorum ſepe dicit diuinū
quoddam demon appellat. Cui
ſemper ipſe paruit nunq; impel
lēti ſed reuocanti. Ideo ſicut ait
ibi: cū ille magnificus phus: ſen
tentijs impijs eſſet dānat⁹: equiſſi
mo animo duxit mori. Neq; n.
tunc domum egredienti: ꝛ aſcen
denti in locum in quo cauſaz di
xerat: ſignum ſibi vllum quod
conſueuerat a deo illo quaſi ma
li alicuis impendentis datum ē.
Et per hoc concludit Tulius ibi
diuinationē eſſe. ¶ De parentib⁹
Q ꝛ origine Socratis Vale. li. iij. c.
iiij. Socrates inquit non ſolum
hominum conſenſu: ſed Appol
linis oraculo ſapientiſſimus iudi
catus: Phanarhete mre ꝛ So
phonico patre marmoreo genit⁹
ad glorie clariſſimum culmē ex
ceſſit. Sequitur. poſt ab erroꝛib⁹
indoctus abductum animū ſu
um in cima conditionis humāe
ꝛ in receſſu pectoris repoſitos
affectus ſcrutari coegit: ſi virtus
per ſeipſum eſtimatur: vite magi
giſter optimus. hec ibi.

¶ Capitulum. ij. De eius ſtudio
ſitate ꝛ humilitate in adiſcendo.

M Erito ergo fuit ſapientia
preditus: tum quia a tali
numine ſiue ſpiritu illu
minatus ſm phos: tum quia ſtu
dioſiſſimus. Ait enim Tuli. iiij.
tuſcu. q. Socratem ꝛ Platonē
vniuerſas terras luſtraſſe ad ing
rendam ſapientiam. Et hoc vſq;
ad ſenectutem: ait Vale. li. viij. c.
vij. Socratem etate prouectuz
fidibus tractandis operam dare
cepiſſe: ſatius iudicantem huius R
artis vſum ſero q; nūq; operaz
percepiſſe: ꝛ muſice rationis vi
liſſimum elementum aduertere
voluit. Et ſic dum ad diſcendū
ſe ſemper pauperem credidit: ad
docendū: ſe fecit locupletiſſimū
Qui licet ſapientiſſimus eſſet: ſe
nihil ſcire reputabat. propter qđ
fuit illud dictū cōmune Socra
ticum. hoc ſcio: me nihil ſcire: vt
ait Hiero. epiſtola. xxxv. ꝛ in pro
logo biblie. vnde comentatoꝛ ſu
per primum Ethicorum So

crates glorioſa fugiebat: dicebat/
S ꝙ ſemper: ſe nihil ſcire. Non igi
tur mirum ſi fuit ſapiens: q2 ſu/
perne illuſtrationis luminoſitas
qua ipſe fuit illuſtratus ſ3 dictos
auctores: iugis ſtudioſitas iter/
na humilitas. vite longeuitas in
ducunt ſapientiam.

¶ Capitulum tertium. De virtu
tum ſuarum multitudine & ma/
turitate.

n On ſolũ aũt polluit ſapiẽ
tia: ſed virtutibus phicil
& quaſi inumeris. vnde
hiſtorie tripartite li. vij. & poſt pn
cipium. Socrates apud grecos
mirabilis caſtitate: iuſtitia aliiſq;
virtutibus: quem Plato mira/
bilis ph's & trogus non ſolũ tãq;
deum habilem honorat: ſ3 vltra
hominem pronuntiat: ob ſcilicet
virtutum heroicarum eminẽtiã
T quib' homines ſunt ſimiles dijs
vnde & ppter vite elegantiam di
cebatur habere numen comitãs
vt dictum eſt. de virtutibus eius
& matura grauitate. Au. gelius.
li. ij. vbi. ſ. dicit: ꝙ ſtare dicit So
crates pertinaci ſtatu perdi' atq;
pnox. i. per diem & noctẽ. a ſum/
mo lucis ortu vſq; ad ſolem alte
rum orientem: immobilis hiſdẽ
veſtigijs: ore atq; oculis in eũdẽ
locũ directis: cogitabundus tãq;
quodã exceſſu mentis atq; ani
mi facto a corpore. Temꝑantia
quoq; tanta fulſiſſe traditum eſt.
vt ſere vite ſue tempora: valitudi
ne inoffenſa vicerit. In illius pe
ſtilentie vaſtitate q̃ ciuitas Athe
nienſis eſt vaſtata: his parcendi V
moderandiq; rationibus: & a vo
luptate dicitur caruiſſe: & ſalubri
tates corporis retinuiſſe: vt nequã
q̃ fieret: comuni omnium clade
obnoxius. hec ibi. Ex quibus p3
q̃ grauis fuit maturitate: q̃ ſoli/
dus ſtabilitate: ꝙ modeſt' ſobrie
tate. vnde Au. geli' li. xx. poſt pn
cipium dicit. ꝙ voluptas guſtu &
tactu ſediſſima eſt ſm ſapientes
& huiuſmodi libidies: coẽs ſunt
hominib' & beſtijs. Homini. n.
cum ſue & aſino ſunt comunes.
Ideo dicebat Socrates: multos X
propterea velle viuere: vt ederẽt
& biberent: ſe autẽ bibere: & ede
re vt viueret. Moderata igitur
perſimonia vſus eſt in predictis

¶ Capitulum quartũ. De eius
mirabili patientia in multitudie
impugnantium.

p Atiẽtia vo mirabili fuit
inuictus in omnib' ſuſti
nendis ait Sen. epiſtola
lxx. Non inquit q2 difficilia ſunt
multa ſcilicet non audemus: ſed
quia nõ audemus: difficilia ſunt
Et ſi exemplum deſideratis: ac/
cipite Socratem Socratẽ ſenẽ
per oia aſpera iactatum: inuictũ
tamen: & a paupertate: quã gra/
uiorem ſibi onera domeſtica fa/
ciebant: laboribus quos milita/
res quoq; pertulit: qb' ille domi
exercitus ſiue in vxorem morib'

feram: lingua petulantem: ſiue i libros indociles: & matri ꝙ pri ſimiliores: ſic fere ſemper aut in bello fuit: aut in tyrãnide: aut in libertate: bellis & tyrãnide ſenio re viginti ſeptem annis pugnatũ eſt: poſt finita arma: triginta tyrã nis noxe dedita eſt ciuitas: eqb⁹ plerique inimici eius erant. No uiſſima damnatione: eſt ſub gra uiſſimis hominib⁹ impleta obie cta eſt & religionum violatio: & iuuentutis corruptela: quam im mittere in deos: & patres in rẽpu blicaz dictus eſt. poſt hec carcer & venenũ. Hec vſque eo Socratẽ animum nõ mouerũt & nec vul tum quidez mouerũt. Illã mira bilez laudẽ & ſingularez vſque ad extremũ ſeruauit. Nec triſtiorez quiſque nec alacriorem Socratẽ vidit. Equalis fuit in tanta inequ litate fortũe. hec ibi. & de his ſpar ſim in alijs multis locis. vñ Se neca epl'a. xxxv. dicit: ꝙ triginta tyrãni eũ circũſteterũt nec iſrige re potuerunt animũ ei⁹. Et epl'a lxxvij. dicit: ꝙ triginta diebus in carcere & in expectatione mortis exegit: non hoc aio tanꝙ mltas ſpecies tã longuz tp̃us reciperet: ſ; vt pberet ſe legibus: vt fruẽdũ amicis extremuz Socratẽ daret.

¶ Cap'm. v. De patiẽtia ei⁹ in ſu ſtinendo rixas vxoris & familie

Iacet autez multimodas pſecutiones & moleſtias habuerit: vt dictum eſt mirabilr tamẽ patiens ſemper fuit. Iugez enim moleſtiã paſſus eſt ab vxo ribus. Sicut recitat Hieron⁹. 3 Iouiñ. li. ꝙ Socrates Xantipez & Mirthro neptem Ariſtidis du as habebat vxores: Que cũ cre bro inter ſe litigarẽt: & ille eas irri dere ſolitus erat: ꝙ propter ſe fe diſſimum hoiem ſimis naribus recalua fronte: piloſis humeris: repandis cruribus diſceptarent: nouiſſime vertunt in eũ impetuz & mulctatum fugientemque diu p ſecute ſunt. Quodam vo tpe: cũ infinita cõuitia ex ſuperiori loco ingerẽti Xantipi reſtitiſſet: aqua perfuſus immũda: nihil aliđ re ſpondit ꝙ terſo capite ſciebã in quit: ꝙ iſta tonitrua hymber ſe queretur. Et de eius patientia in ſuſtinẽdo cõuitia vxoris. Au. ge lius lib. ij. dicit. ꝙ cũ Alcibiades euz interrogaret: quare Xantipẽ vxorem admodũ moroſam & fur gioſam: & que die noctuque mulie bribus ſcatebat moleſtijs do mi non abigeret: reſpondit. Cuz talem domi patior: inſueſco & ex erceor: vt ceterorum foris petu lantiam & iniuriam facilius ferã virtuoſe ergo patiẽtie fuit: q mo leſtijs vtebatur ad exerciciuz nõ ad impatientie impetum. ¶ Itẽ filios habebat pdicte vxori ſi miles: vt dictum eſt ſupra. & ita diſcolos & ſibi diſſimiles & inobe dientes: imo vt ait quidam ſa piens in tractatu ſuo: vxorem ho

bult ſcortatricez: ꝛ filios ſcortato/
res. Seruum etiam habebat di/
ſcolum: ꝛ ſibi moleſtū: erga quē
etiam patiens fuit: ait Sen. ij. de
ira di. ꝙ ira. i. vindicta ſiue pena
differenda eſt ad emendationē
ei⁹ qui debet puniri. Añ Socra
tes ſeruo ait. Cederez te: niſi ira/
ſcerer. Admonitionē ſerui in tē/
pus ſanius diſtulit. Jllo tempore
ſe admonuit: cuius erat temperā
C dus affectus. Nō eniz auſus fuit
ſe ire comittere. hec ibi. Multū
ergo fuit patiēs in ſuſtinēdo vio/
lentias familie prope.

Capitulū. vi. De patientia ei⁹ in ſuſtinendo iniurias illatas ab alijs: ꝛ de ſua modeſtia.

Item patiens fuit in ſu/
ſtinēdo iniurias ab alijs
illatas. Ait Sen. primo
de ira. Reſpiciamus inquit exē/
pla eorū quorum patiam lauda/
mus: vt Socratis: qui comedia
rum publicatos in ſe ſpectatos
ſales: ꝛ in bonā ptē accepit: riſit/
q; non minus: ꝙ cū vxore Xan
tipe nqua immūda perfunderet.
Et ibidez li. iij. dicitur: ꝙ iniuria/
D rum alia eſt differenda: alia de/
cidenda: alia edomanda. Circū/
ferenda mltis modis eſt ira: ple
rūq; in riſum iocūq; vertat So
cratem enim collapho pcuſſum
nihil dixiſſe fertur: ꝙ moleſtum
eſſe: q2 neſcirent homines quan
do cum galea prodire deberent.
Multum dñabatur ſuis paſſio/
nibus: qui ſic ſe moderabat. Añ
ſequitur ibi: ꝙ in Socrate ſignū
ire erat: vocē ſubmittere: loq par
cius. Apparebat tunc ille ſibi ob
ſtare. Deprehendebatur itaq; a
familiaribus et coarguebat: nec
erat exprobratio illi latitantis ire
ingrata. Ideo quando ſentiebat:
ſe habere occaſionem iraſcendi.
rſiſtebat ꝛ laborabat: vt rōne co
hiberet impetus: ait Tulius. iiij.
tuſcu. q. in fine. Qui a natura in/ E
quit dicūtur iracundi aut inuidi:
a mala valitudine animi: ſanabi
le tñ eſt illud. ſ. malum: vt dicitur
de Socrate. Cum enim mlta vi
tia in cōuentu collegiſſet in vnū
zephirus: ſe naturam ex forma
proſpicere fatebatur. deriſus ē a
ceteris qui illa in Socrate vitia
nō agnoſcebant. ab ipſo aūt ſub
leuat⁹ eſt dicens: illa ſibi ineſſe, ſi
gna ſed rōne a ſe deiecta. Quaſi
dicat. Naturalr ſibi inerāt paſſio
nes: ſed eas rōne cohibuerat et
domauerat. Jō Uale. lib. ij. dicit.
ꝙ inter alia Socratis magna: il
lud preclarum eſt: ꝙ in eodem
vultus tenore etiam aduerſis in
terpolantibus perſtitit.

Capitulum. vij. Qualiter fuit inuictus a moleſtijs exteriorib⁹.

Sicut autem inuict⁹ fuit
a moleſtijs hominuz: vt
dictum eſt a Sen. ſic fu
it inuictus a moleſtijs pauptatis:
vt habitum eſt a Sen. Fuit eniz F
omnium mundialium ɔtemptor

ſicut ⁊ alij philoſophi: ⁊ multo am
plius ex quo fuit magiſter ⁊ prin
ceps philoſophorum: ait Tulius
v. tuſ. q. loquens de contẽptu om
niū a philoſophis habito. Oēs
inquit philoſophi omnium diſci
plinarum niſi quos a recta rōne
natura vitioſa detorqueret: eodē
hoc aio fuerūt: ſiue eſſe potuerūt
Socrates inquit cū magna ſibi
vis auri ⁊ argenti ferret: ꝙ̄ multa
inquit nō deſidero. Quaſi dicat
nec ampliora deſidero. Omnia
enim dimiſit Socrates ait Hie
ro. ſuper Mat. c. xix. lꝫ non de
bito fine: qꝛ non ꝓpter xp̄m. Et
licet ſic omnia dimiſiſſet nō tñ
importune petebat etiam neceſſa
ria: ait Señ. vij. de benefici. di. c.
xviij. Cū homines loquerentur
de rebus emendis: ait Socrates
G audientibus amicis. Emiſſē pa
lium: ſi nūmos haberē: neminē
popoſcit: omnes admōuit. ⁊ cō
cludit ꝙ propter acerbos exacto
res repetere prohibemus: nō vt
nūꝙ̄ fiat ſed vt parce fiat.

¶ Capitulum octauum. De cō-
temptu pomparum ſecularium.

Item licet indigeret: non
tamen importune inge-
rebat ſe ad magnates:
nec inuitationibus eorū acgeſce
bat: ait Señ. v. de bñfi. c. iiij. di.
ꝙ Archelaus rex rogauit Socra
tē: vt ad ſe veniret: dixiſſeꝫ So
crates creditur: ſe ad illū nolle
venire a quo beneficia acciperet
cū illi reddere paria non poſſet. H
Et ibi opponit Señ. qualiter ait
Boe. Cum ille daturus eēt aurū
⁊ argentum: recepturus ſcilꝫ cō
temptum vtriuſqꝫ: ꝙ ſcilicet eſſꝫ
maius? Itē poterat referre grãs
qđ mai⁹ eēt. Itē poterat eū doce
re multa: ⁊ docere regnare: qđ etiã
eēt maius bñficium. ⁊ rñdet: ꝙ
hoc dixit vir facet⁹: ⁊ cui⁹ per fi-
guras ſermo procederet: deriſor
omniū maxime potētū. Malu
it enim: illa verſute negare ꝙ̄ cō
tumaciter: aut ſuperbe. Item ti-
muit fortaſſe: ne quid cogeretur
accipere qđ nollet: timuit ne qđ
idignū Socrate acciperet. ſed di
cet aliquis. Negaſſet ſi vellet. ſed
tunc inſtigaſſet in ſe regem inſo
lentem: ⁊ omnia ſua extermina
re valentem. Sequitur. vis ſci-
re: ꝙ vere voluerit? Noluit ire I
ad voluntariam ſeruitutem is cu
ius libertatē ciuitas libera ferre
non potuit. hec ibi. ex quib⁹ pa-
tet ꝙ ſeruit⁹ē acgeſcere inuitatio
nib⁹ magnatū: et eas ſuſcipere.

¶ Capitulum nonum. De vtili
tate ſue doctrine.

Item fuit benign⁹ ⁊ pius
remiſſor mertiū ſiue pe
cunie ſibi debitarū: ait
Señ. primo de bñfi. c. vi. di. So
crati cū multi pro ſuis facultati
bus multa offerrent: ethnic⁹ pau
per auditor: nihil inquit dignum
te quod dare poſſim inuenio: et
hoc vno mō pauperē me ſentio

Itaq3 do tibi vnū quod habeo ſcilicet meipſuz. Hoc munus rogo qualecūq3 eſt boni conſulas: cogiteſq3 :alios cū tibi multū darent plus ſibi reliquiſſe. Cui Socrates. Quid ni tu inquit magnū mihi munus dederis : niſi forte K te paruo extimas. Habeo itaq3: vt te tibi meliorem redda3 q̄ accipio. hec ibi. Ex quibus patet et diſcipuli probitas: q2 ſe dedit pro ſapientia habenda: cum nō haberet bona fortune prout dicit ibi Sene. vi. ꝙ q2 non poterat dare bōa: fortune: de ſuo dedit: preciū ſui ſec. Inuēit eni3 quomō Socratem ſibi daret. Item p3 magiſtri bonitas: qui non deſiderauit pecuniā ſed diſcipuli profectū. ex predictis patet: ꝙ ex quo fuit virtutibus tam venerandus : ſapia tam preditus : ⁊ moribus: ta3 ornatus: ꝙ aptus fuit ad alios docendos: ⁊ mores aliorū corrigēdos: Propter qđ auditores eius profecerunt: ait Senē. epl̄a. vi. di. plus homines oculis q̄ aurib⁹ credunt. Longū iter eſt p precepta: breue ⁊ efficax per exempla Sequitur. Plato ⁊ Ariſtoteles L ⁊ omnis turba ſapientu3 plus ex moribus q̄ ex verbis Socratis traxerunt.

¶ Capitulum. x. de eius rectitudine in iudicando.

Ideo fuit ydone⁹ ad docendū : q2 fuit rectus in ſententijs ⁊ iudicijs. ſm enim rei veritatem iudicabat et ſententiabat: ait Tulius loquēs de eo. v. tu. q. vi. Princeps philoſophie. ſ. Socrates diſerebat: qualis cuiuſq3 affectus eēt: tale3 eſſe hominem. Qualis ante3 ipe homo eſſ3: talem eius eē orōne3 M Recte enim iudicabat ſine perſonarum acceptione. vñ ibi Tulius dicit : ꝙ Socrates in Gorgia cū ab eo eſſet queſitum: Archelaū perdidiſſe filium: qui cu3 fortunatiſſim⁹ eſſet: nōne beatu3 putaret. Ait. Scio inquit. Nūqđ cū eo locutus ſum? Et illi. Num aliter hoc ſcire potes: cum ſit rex magnus perſaru3? Nullo modo inquit: cū ignorem q̄ ſit doctus q̄ bonus. Ibiq3 cōcludit auctor bonos eſſe beatos: improbos eē miſeros. Miſer eni Archelaus ſcilicet ille potens ſi iniuſt⁹. Nō ergo iudicabat. nec pferebat homines alijs ob eminentiā bonorum exterioꝝ: ſed ob preſtantia3 N bonorum interiorum. i. ſapientie ⁊ virtutis. Ait Tulius. iij. tuſc. q. ꝙ Socrates Alcibiadi qui erat potens ⁊ diues: cū perſuaſiſſ3 negcq̄ Alcibiadem ſummo loco natum ⁊ q̄uis baiulu3: intereſſe aute3 vt ſe Alcibiades affictaret lacrimanſq3 Socrati ſupplex eēt vt ſibi virtuti traderet: turpitudinēq3 depelleret. Quaſi dicat. Nihil intererat inter ipſu3 ⁊ inferiorem vnde eſſent homines ſcilic3 tantum intereſſe: ſi maiorem vir

autem haberet contrariumqꝫ de
pelleret.

¶ Capitulum vndecimum. De
contemptu deoꝝ pro quo paſſus
eſt mortem.

Quam aũt rectus fuit iudi
cãdo deos nullo modo
adorãdos:propter quod
O nolebat iurare per deos:ait Ter/
tuliꝰ.c.xij.Taceo de philoſophis
Socrate contentus:qui in cõtu
meliam deorum quercuꝫ: ꝛ hyr
cum:ꝛ canem deierabat.Sꝫ ꝓ/
pterea damnatus eſt Socrates
quia deos deſtruebat. Et Augu.
de vera religione.c.i.ait Socra/
tes audatior ceteris ꝓhibetur:iu
rando per canem quẽlibet:ꝛ lapi
dem:ꝛ quicquid iuraturo eſſet in
ꝓmptu:ꝛ quaſi ad manũ occur
riſſet. Credo:ꝙ intelligebat qua
liacũqꝫ opera nature:que admi/
niſtrante diuina prouidentia gi/
P gnerentur: multo q̃ hominum
ꝛ quorũlibet opificũ eſſe meliora
ꝛ ideo diuinis honoribꝰ dignio/
ra:q̃ ea que in templis celebra/
bantur.hec ibi.vnde pro hac ve
ritate:mortẽ paſſus eſt.Jõ prio
de conſol.c.iij.ait philoſophia al
loquens Boetium:ꝙ preceptor
Platonis.ſ.Socrates iniuſte vi
ctoriam mortis me aſtante ſcilicꝫ
philoſophia promeruit:vbi dicit
expoſitor:ꝙ qꝛ noluit iurare per
deos.ſ. Apolinẽ ꝛ alios :miſſus
eſt in carcerẽ:cõpulſuſqꝫ bibere
herbam venenataꝫ eſt. Conſtãs
ergo ꝛ rectꝰ in ſentẽtijs ſuis fuit.

¶ Capitulum duodecimuꝫ.De
ſapientia eius in conſilijs dãdis.

In conſilijs autẽ dãdis:
ꝛ hominibus docẽdis
fuit veridicus. De cuius
dictis ꝛ conſilijs Uale.li.vij.c.i.
dicit. Socrates:humane ſapien
tie quaſi quoddam terreſtre ora
culum:nihil vltra petendũ a dijs Q
immortalibus arbitrabatur: q̃
vt bona tribuerent:qꝛ hij demuꝫ
ſcirent quid vnicuiqꝫ eſſet vtile:
nos autem plerũqꝫ id votis ex/
petere:qđ non impetraſſe:meliꝰ
foret. Et enumerat ibi illa:ſic ſũt
diuitie:honores:regna: ſplẽdida
coniugia que multis nocent . Et
ibi Socrates expedita ꝛ compẽ/
diaria via eos ad gloriam perue
nire dicebat:qui id agerent:vt q̃/
les videri vellent:tales eẽnt. Itẽ
Tulius primo de offi.c.xij. Cõ/
pendiaria eſt via ad gloriam:vt
qualis quiſqꝫ haberi vellet:talis
eſſet.Item Ualeri.vbi.ſ.dicit:ꝙ
Socrates conſultus a quodam
adoleſcente vtruꝫ vxorẽ duceret
an omnino abſtineret:reſpondit
Utrũqꝫ .i. quodcunqꝫ faceret:ſe
acturum pniam. Hinc inquit ſo R
litudo ꝛ orbitas.ſ.ſi non duceret
illinc ꝓpterea ſollicitudo.ſ.ſi du/
ceret. Et de hoc in comunilogo:
vbi de matrimonio. Et ibi Uale.
dicit:ꝙ cuꝫ vxor eius clamaret:
eũ innocentem perituruꝫ . quod
inquit ille innocẽti mihi mors ſa

ſius eẽ dixiſti: Quaſi dicat. Me
lius eſt mori innocens ꝙ nocẽs
Et ibi dicit: ꝙ neminem dũ viue
ret: beatum debere dici aſſeruit.
Et ibidem. Cum videret quẽdã
merentem: ducens eum in arcẽ
ait. Oculos circũfer in has ptes
⁊ cogita ꝙ multi luctus fuerunt
futuri ſuper his. Amitte. i. dimit
S te: mortalium incomoda tãꝙ ꝓ
pria deflere. Item ibidem. Et di
ctis ſuis colligitur: non oportere
nos que fortuita patimur ꝑcipue
⁊ intolerabilis amaritudinis iu
dicare. Idem interrogatus quid
ex bonis ſuis ſecuꝫ ferret: oĩa in
quit bona mea porto mecũ ideſt
virtutes ⁊ ſapientiam. Bona eiꝫ
exteriora non dicebat ſua. hec ibi
ꝙ ſapienter autẽ reſpondit que
renti: quare ſibi peregrinationes
ñ ꝓdeſſent: ait Sene. epſa. xxxvi.
Quid miraris inquit: nihil tibi pe
regrinationes prodeſſe cũ te totũ
circũferas: premit te eadem cauſa
que expulit. Quid terraruꝫ noui
tas iuuare poteſt? Quid cognitio
vrbium ⁊ locorum? In irritũ ce
dit iſta iactatio. Queris: quare te
T fuga iſta non adiuuet. cum fugis
onus animi deponendus ẽ. Nõ
tibi aliter vllus proderit locus.
hec ibi. Iteꝫ de ſapientiali ſua re
ſponſione. Poli. libro. v. c. vi. di
cit Socrates querẽti: quomodo
quis famam optimaꝫ compareret:
ſi geſſerit inquit optima: ⁊ locut⁹
fuerit pauca.

Capitulum decimũtertiũ. De egre
giis eius ſententiis ⁊ dictis.

D E dictis notabilibus ei⁹
⁊ prouerbiis recitatur in
tractatu de ſpeculo. ꝙ ori V
ente ſole conſilium: occidente: cõ
uiuium cogitanduꝫ. Age ſic alie
num: vt tuũ non obliuiſcaris ne
gocium. Velox conſilium ſequit
penitentia. Cum amicis: breues
orationes: longas amicicias opꝫ
habere. Negat ſibi ipſi: q ꝙ diffi
cile eſt petit: principium amicicie
eſt bene loqui. Cõtraria conſilio
ira ⁊ feſtinatio: Malum alienũ
tuũ ne feceris gaudium. Exordi
um inimicitiarum maledicere.
Amicus raro acquiritur: cito amit
titur. Fallere poteſt quis famam:
conſcientiam nunꝙ: Nulli im
ponas: quod ipſe pati non pote
ris. Hoc exhibe quod tibi velis
exhiberi. Abſentem lauda: pñtẽ
minime. Sepult⁹ apud te ſit ſer
mo quem ſolus audieris. Si bñ
egeris: tibi: perſone auctoritatem
dabis. Hec fuerunt dicta Socra
tis prout dicit compillator illius X
tractatus. Et de quibuſdam ho
rum in tractatu de dictis philoſo
phorum: vbi ⁊ alia recitant. Ait i
quit Socrates: patientia eſt miſe
riarum portus. Idem: Que con
ceſſit fortũa temperet iuſtitia: qꝺ
iuſtitia inuenit temperet mode
rantia. Si enim fortune licentiaꝫ
auxeris: minuis gloriam. Et ibi
dr ꝙ cum Socrates hoſpites ſu

os ſatis tenui cena ſuſcipere para
ret: ⁊ ei⁹ amicus hoc ſibi intima
ret: reſpondit. Si boni ſunt equa
nimiter ferent. ſi mali non eſt cu
randum: Ibidem Socrates: cū
quidam ex ei⁹ doctrina bene me
riti diſcipuli diſcerent: rogantes
eum vt aliquod preceptum ordi-
nande vite perciperent: iuſſit eos
y in diuerſorium ſecum ire: vxorē
q; in ſuperioribus conſtitutā vo
cans: iuſſit. vt vaſa melle ⁊ oleo
plena eiceret. Qd ſtatī fecit. Ad
mirantibuſq; illis ait. Si hanc i
domibus veſtris poteſtatem ha
bueritis: beatam vitam diſpone-
tis. Quaſi dicat. Cū in domibus
veſtris: omnes vobis obedierit
vitam quietam: ⁊ ſic beatam du-
cetis. ¶ De oraculo do Socrate
Poli. li. vij. c. xvij. Socraticum
fertur oraculum: neminem locu-
pletē fieri vt doceat: niſi ſe ad do
cendum pauperem ⁊ egenū cre-
dat. Et non ſolum predictis vir-
tutib⁹ predit⁹ fuit: ſed etiam in ſui
regimine puidus. Nā ⁊ ſtudio-
ſos labores: ⁊ ſerioſos: hōeſto ſo
latio temperabat. Ait Val. li. viij.
c. viij. q Socrates non erubuit
Z cum impoſita arundine crurib⁹
ſuis cum paruulis filiolis luder
⁊ a Xantipe vxore riſus. i. deriſus
eſt: cum tamen nullā ſapiētie par
tem dr ignoraſſe: prout dr ibi. c.
xij. Interdum enim ociari ſapiē-
ti familiari eſt: nō vt virtutiſ exer
citium euaneſcat: ſed vt magis vi
geat: ⁊ quodammodo recreetur
vt dicitur ibi. Qualiter autem re
gebat ſe vtendo alimētis: ait Tu-
li⁹. v. tuſ. q. di. Socratem ferunt
cum vſq; in veſperam cōtenti⁹
ambularet: queſitumq; eſſet ab
eo quare id faceret: reſpondiſſe:
q melius cenaret: obſonare am
bulando famē: Quod creditur
feciſſe non vt plus cenaret ſ; ſani
us. ſ. poſt famem. ¶ Qualiter āt A
mūdo vtebat quaſi non vtens pz
ex eius reſponſione ibidem: vbi
dr: q interrogat⁹ cuiatem ſe di-
ceret: mūdanum inquit. i. totius
mundi incolam ⁊ ciuem: nullā
ſibi partem appropriando: ſed q̄
ſi peregrinum ſe reputando: qua
les ſe reputabant philoſophi no
biles ſicut dr ibi. De imutabili q̊-
q; conſtantia eius patet. ſ. in par
te d qua Val. li. iij. c. vi. di. q So
crates reſtitit toti multitudini: ne
decem pretores occiderent.

¶ Capl'm decimumquartū. De eius conſtantia in morte: ⁊ de his que fuerunt circa eū tempe mortis.

DE conſtantia do ſua i ſu
ſtinendo mortem tactū
eſt: De qua Sen. ad hel
uiam. Socrates inquit eodē vul
tu quo triginta tyrānos ſolus ali-
quando in ordinē redegerat: car
cerem intrauit: ignominiam ipſi
loco detracturus. Neq; enī po- B
terat carcer videri in quo Socra
tes erat. ¶ Qualiter autē ſe ha

buit ante mortē narrat Sen̄. lib. de prouidentia poſt principium: di. ꝙ Socrates potionem illam publice mixtam non aliter ꝙ̄ medicamentum imortalitatis obduxit. ⁊ de morte diſputauit vſꜫ ad ipſam. De cauſa mortis ⁊ modo dicit expoſitor ſuper Boetiuz de diſciplina ſcolarium. c. viij. ſuper illud. Amicus inquinato gaudet
C ſucceſſore. Amicus inquit fuit diſcipulus Socratis: q Socratem accuſauit de eo: ꝙ fecerat librum de deo: ⁊ non de diis. Unde ⁊ cōpulſus eſt aurire herbam venenatam: qua hauſta in nomine illius dei: non eſt mortuꝰ: Iterum compulſus haurire in noīe deoꝝ mortuus eſt: Ex quo patuit apud eos: illum deuz potentiorem eſſe diis. Sen̄. ep'a. lxx. Calix venenatus Socratem trāſtulit e carcere in celum. ſ. ſm̄ eſtimationez eorum: Et de eius conſtantia in predictis df in principio Phe-
D dronis vbi inquirit Methoraces a Phedrone de eis que acta ſūt circa Socratez die qua bibit farnatum ⁊ mortuus eſt. Et ille di. ꝙ ad eū ingreſſi inuenerunt Xātipem vxorem eius tenentez puerum: que exclamauit ⁊ ait: quedam vt mulieres dicere aſſolent Et ille aſpiciens in Tritonez: abigito inquit illaz. Sicꜫ fecerunt ⁊ multis interpoſitis queſtionibus in fi. intuitus hominem. ſ. qui ferebat farnatum ait. Tu hoꝝ gnarus dic qđ oportet facere. Nihil aliud ait ille: ꝙ̄ bibentem deambulare vſꜫ quo grauedo in cruribus fiat: de hinc recubare. Et porrexit calicez Socrati. Qui reſpiciens ⁊ valde propitiꝰ nihil tremens neꜫ varians: neꜫ corporis: neꜫ coloris: neꜫ vultꝰ: imo velut conſueuerat reſpiciēs in hominem qd inquit de hoc poculo Ad aurienda ſufficit: nec ne: Tā-
tum inſit omnino ꝙ̄tum eſtimamus ad menſuram bibere. Sequit. Dicens iſta. ⁊ pariter ſuſtinēs: ilariter ⁊ facile bibit. hec ille vbi ⁊ multa de dictis eiꝰ ⁊ geſtis in morte. E

¶ Cap'm decimūquintū. De ſōno eius ante mortem.

D E ſomno autez ſuo p̄rꝰ ſua morte. Tul. ď diuinatione. lib. i. c. xi. Eſt apud Platonem: ꝙ cum Socrates eſſet in cuſtodia publica dixit Tritoni ſuo familiari ſe poſt diez tertiū moriturum: vidiſſeꜫ in ſomnis pulchritudine eximia feminā que ſe ex nomine vocans diceret Homericum quendam huiuſmodi verſum Tertia tychile tempeſtas leta leuabit. Quod vt dictū ē: ſic ſcribit ꝯtigiſſe. hec ibi. F

¶ Capitulū: dcimūſextū. De eiꝰ honore poſt mortē: ⁊ de punitione accuſatorū eius.

D E honore vō ſibi exhibito poſt mortē ait Tertuliꝰ. c. xij. ꝙ poſtꝙ̄ So

crates dāmnatus eſt q2 deos de
ſtruebat: cū penitentia ſnie Athe
nienſes crimīatorē Socratis po
ſtea afflixerunt: ⁊ eius ymaginē
auream in templo collocauerūt
Hec ibi. Et merito fuerunt ducti
penitentia: q2 vt dicit Cōmenta/
G tor Ethi.v. Socrates accuſat⁹ di
xit. Socratem Athenienſes dā/
nare poſſūt ēt occidere: iuſtificare
non poſſunt. Et idem Cōmenta
tor Ethi.i. Socrates in virtute ⁊
ſapia viuēs. iniuſta vindicta mor
tem proponens.

Capitulū decimumſeptimū.
De eius etate.

Quantum autem Socra
q tes vixit. Tulius de ſene
ctute. c. ij. ait eum cū pa
na vetica qui inſcribitur: librum
nonageſimoquarto anno ſcripſiſ
H ſe dr vixitq3 quinquēniū poſtea

Capitulum: decimūoctauum
De eius reſponſione querenti de
ſepultura.

E reſpōſione quoq3 ſua
d de ſepultura: narrat Tu
li⁹. i. tuſ. q. añ fi. Socra/
tes inquit: cū de īmortalitate ani
marum diſputaſſet: ⁊ temp⁹ mo
riendi vrgeret: rogatus a tritone
quēadmodū ſepeliri vellet: mul/
I tam inquit vere operam amici//
fruſtra conſumpſi. Tritoni enim
noſtro non perſuaſi. ſ. adhuc me
adulaturum: neq3 qcq̄ me hic
relicturū. Verūtamē Trito ſi me
aſſequi poteris: aut ſi cum nact⁹
eris: vt tibi videbit ſepelito. Sed
me credo nemo veſtrū cū hinc
exceſſero cōſequet. hec ille. Qua
ſi dicat. Nihl de me hic reliquā
ſed me totum mecum afferam.

Capl'm decimūnonū. Quo tē
pore natus ⁊ mortuus.

Uo vō tempore nat⁹ eſt
q Socrates. ſ. tēpore Xer
ſis regis dr. in hyſtoria
ſcol. ſup librum Judith. quo etiā K
tempore mortu⁹. ſ. in dieb⁹ Aſue
ri dr ibidem ſuper Heſter. Quā
tis ergo virtutib⁹ philoſophicis:
⁊ operibus imitabilib⁹ floruit di
ctus phs pʒ.

Capitulum. vigeſimum. Qō
tres ſunt vocati Socrates.

T ne ɔtigat error ī nōie
e tres fuerunt vocati hoc
nomine Socrates. Unus. ſ. pre/
dictus: de quo premiſſa: dicta ſūt

Secundus Socrates grec⁹
orator. de quo .i. Saturnal. in pn
cipio cuius egregium dictū ibi re
citat. Cum enim in conuiuio a ſo
dalibus hortaret: vt aliqd in me
diū d eloquentie ſue fonte propo
neret. reſpondit. Que preſens lo
cus exigit ⁊ tempus ego non cal
leo: ⁊ que ego calleo: nec loco ſūt L
apta nec tempori. Tamen Po/
li. in prologo dicit ſimile dictū de
yſocrate: quando fuit a ſe queſitū
quare non in forenſibus negoti/
is verſaret. Terti⁹ ſocrates fu
it vnus de tribus compillatorib⁹
hyſtorie triparuite. Fuit enim cō/

pilata a Solomeno. Theodori/co. ⁊ Socrate hyſtoricis grecis. Jõ dr̄ hyſtoria tripartita. Que trāſlata eſt ſub epiphanio prout dr̄ in prologo primo.

¶ Quarta diſt. de vita platōis.

¶ Capl'm primū. De eius origine: ⁊ ḋeis que acciderūt circa eū poſt eius ortum.

b Abitis his ḋ vita ⁊ dictis Socratis ſeqtur de vita ⁊ dictis Platonis cuius magiſter fuiſſe Socrates phibetur: ⁊ inter diſcipulos eius nō quidem imerito excellentiſſima gloria claruit que omnis ceteros obſcuraret. Qui cum eſſet Athe- M niēſis: honeſto apō ſuos loco natus: ⁊ ingenio mirabili longe ſuos condiſcipulos anteiret: paruꝫ tamē putans perficiēde philoſophie ſufficere ſeipſum ad Socraticam diſciplinam: longe lateqꝫ quantum potuit peregrinatus eſt quantūqꝫ verſus cum alicuius nobilitate ſcientie percipiende ſama rapiebat: ꝑut dicit Aug. viij. de ci. c. iij. De origie quoqꝫ Platonis recitat Hiero. i. contra Jouinianum opinionem antiquorū philoſophorum licet erroneam. Speſippus ſororis Platonis filius ⁊ Cleanter in laudem Platonis: ⁊ Anaxilides lib. ij. philoſophie perixionem: matrē Platonis fantaſmate Apollinis opꝑſſam ferunt: ⁊ ſapientie principeꝫ nō aliter q̄ꝫ de partu virginis editum. Qualiter autem examē apū N deſcendit ſuper os eius cum eſſet in cunis Tulius. i. de diuinatiōe. c. xvj. Ait Platoni inquit cum in cunis paruulo dormienti apes in labellis conſediſſent: reſponſū eſt ſingulari illum ſuauitate orationis fore. Ita futura eloquentia ꝓuiſa in infante eſt. Idem ait Val. li. i. c. iiij.

¶ Capitulum ſecundum De ſōnio matris de eo: ⁊ de eius noie.

d E ſomnio autem Socratis nocte antequam fuit Plato ad eum adductus nec non ⁊ de parentib⁹ eius ⁊ alijs notabilibus narrat li. q dr̄ funda. Plato inquit Ariſtidis filius a Solone trahentis gen⁹ hyſtoriatum eſt. Et q̄ ex quadaꝫ viſione diuina mater Platonis ꝓgnans facta: peperit Platonem. Philoſophatus eſt autem Socratem ⁊ ſermo eſt videtur Socratē nocte qua tradit⁹ ē ei Plato Cignum ipſi⁹ genibus ſuper O ſedentem. Appellabat autem Ariſtotiles: ſed propter latum añ pectus: Plato nominat⁹ eſt. Alij tamen dicunt propter latum eſſe in ſermonibus.

¶ Capl'm tertiū. De eius pegrinatione pro acgrenda phia: ⁊ de eius ſtudioſitate.

d E laborioſa ſua peregrinatione: ⁊ ſedula ſtudioſitate Aug. vbi. ſ. dicit q̄

In egypto vidicit q̄cunq̃ illic ha
bebant: ⁊ docebantur. Et inde in
eas Italie partes veniens vbi pi
ctagoreorum fama celebrabatur
quicq̄d Italice philoſophie tunc
florebat auditis eminentioribus
⁊ doctoribus facillime compre/
P hendit. Et q̄a Socratem ſpecia/
liter diligebat: eum loquentez fa
ciens fere in omnibus ſermoni/
bus ſuis etiā ea que vel ab alijs
dedicerat: vel ipſe quanta potue/
rat diligentia viderat cum illis le
pore ⁊ moralibus diſciplinis ibi
temperauit. hec ibi. Et de Pla/
tone: ⁊ eius virtutibus: facundia
origine ⁊ peregrinatione pro ſa/
pientia acquirenda Val. multuz
li. viij. c. vij. dicit. q̄ Plato p̄ce/
ptorem Socratem ſortitus ē ho/
minem doctrine fertiliſſimuz. Et
ſic de multis que ibi enumerat: ⁊
ſpecialiter de ſua peregrinatione
Et de hoc multum Poli. li. vij.
c. v. ⁊ ſumit de tractatu g df vita
Platonis. Ubi dr̄ q̄ teſte Apu
leo Plato prius Ariſtotiles di/
ctus eſt: deide a latitudine pecto/
ris: Plato. Et in tantam eminē
tiā philoſophie: vigore animi: ⁊
ſtudij exercitio olq̃ morum ve/
Q nuſtate ⁊ copia ſubuectus eſt: vt
quaſi in throno ſapientie reſidēs
precepta quedaz: auctoritate qua
dam nixus ſit tam anteceſſorib⁹
q̄z ſucceſſoribus imperare ⁊c. Et
ſequit ibi. Aliquorum opinio de
ei⁹ cōceptu ⁊ origine. ſ. q̄ Appol
linis figuratio ſe matri eius pery
xioni miſcuit: vt dictum eſt. Et
poſt. Doctores habuit in prima
litteratura Dionyſiuz: in paleſtra
Ariſtonem Argis oriundū: tan/
toſq̃ progreſſus ſibi exercitatio
contulit: vt phitie luctando: certa
mina inuenerit: picture non aſp
natus artez Tragedis quoq̃ ⁊ di
uinationib⁹ ſe vtilem finxit: Ita
q̃ carminum confidentia elat⁹
ſe creatorem profiteri cupiebat:
niſi Socrates humilitatez ei⁹ cu
pidinis ab animo eius expuliſſet
⁊ vere laudis gloriam ei curaſſet
ingerere. Et antea quidem He/
raclitti ſecta fuerat imbutus. verū
cum Socrati ſe dediſſet: non in/
genio ⁊ doctrina ceteros Socra
ticos vicit: ſed etiā labore ⁊ elegā
tia ſapientiaz illuſtrauit: eiuſq̃ re
cta aſſertione ſenſuum verborū
plurimum adhibuit dignitatis.
Socrate quoq̃ excedente: ſe ad
pictagore cōtulit diſciplinā. Quā R
⁊ ſi ratione diligenti ⁊ magnifica
videbat inſtructam rerum tamē
continentiam ⁊ caſtitatem cupie/
bat imitari. Deinde Theodoruz
Cremenſem adijt: vt geometriā
diſceret. Inde egyptum petijt: vt
aſtrologie vacaret. Ibiq̃ a pleriſ
q̃ credit vidiciſſe oracula ꝓpha
rum. Unde rurſus in Italiam re
dijt: ⁊ Pictagoreum tarentinuz
Architaz ſecutus eſt: atq̃ ad In
dos. Medos: magos animū in
tendiſſet: niſi eum procedere ve

tuiſſent bella chaletica: que apud
magos philoſophos admiratiõi
fuerāt: In libris ſuis collegit vni
uerſa. Docens prim⁹. ſtudia phi
loſophie non eſſe contraria: ſed i
uicē neceſſaria ſibi. eoq; mutuis
auxilijs vniuerſa ꝯſiſtunt: Mul
ti auditorum eius vtriuſq; ſexus
S in philoſophia floruerunt. Pa/
trimonium in hortulo q̄ Acha/
demie iunctus erat duobus mi/
niſtris ⁊ phateram: qua dijs ſup
plicabat reliquit. Aurum tantum
habuit: q̄tū puer in auricula ge
ſtauerat in nobilitatis inſigne.

¶ Capl'm quartū: De triplici ei⁹
aduentu in Seciliam.

t Res aduentus ei⁹ i Sci
ciliam mali diuerſis opi
nionibus carpunt. ſ. p̄:o
vt hyſtoriam nature cerneret in
ethna: ⁊ incendiorum intelligeret
rationem illuc profect⁹ eſt. Secū
do petitu Dioniſij: vt Syracuſa
nis aſſiſteret: ⁊ vt municipalis ꝓ
uincie illi⁹: doceret leges. Tertio:
vt fugientem Dyonem reſtitueret
T patrie ſue venia a Dioniſio impe
trata. Sed in his omnibus adeo
diligens fuit: vt a ſtudijs aut offi
cijs philoſophie nullo vnq̄ tem/
pore ſuſpēderet. hec ibi. Et de ſua
peregrinatione pro philoſophia
acquirēda Hiero. epiſtola. xxxv.
⁊ in prologo biblie. Legimus in
quit: quoſdam luſtraſſe prouinci
as. ⁊c. Ubi ponit exēplū de Pic
tagora ⁊ Platone. Et de hoc i di
cto li. qui dr̄ Suda habet: q̄ ter
Plato venit in Siciliam ad ty/
rānos Dioniſios ⁊ venditus eſt
a tyranno. ait Plinius. li. vij. c.
xxxvj. tamen de honore ſibi exhi
bito a prefato Dioniſio tyranno:
dicit: q̄ Platoni ſapientie antiſti
ti Dioniſius tyrannus alias ſeui/
tie ſuperbieq; natus victatã na/
uem miſit obuiam: ipſeq; quadri
gis albis egredientem ſuſcepit:
Patet ergo ex dictis q̄tū ſapiētiā
dilexit: q̄tumq; pro ea laborauit
ac q̄ dignus ipſa ſapientia fuit. ⁊
V tantū in ſapientia profecit: q̄ di/
cebatur quidã de⁹ philoſophoꝝ
ait Tulius d̄ vita deorum. li. ij. c.
xviij. ⁊ Auguſ. iiij. contra Julia/
num ante fi. Cicero inquit voca
uit Platonem deū philoſophoꝝ
rum. Unde de ipſo Poli. vbi. s̄.
dicit q̄ non ſolum Heroū virtu
tib⁹ preſtitit: ſed etiã equiperaſſe
dictus eſt deorum poteſtates.

¶ Capitulum quintū. De ei⁹ ab
ſtinentia: ⁊ mortificatione carna
lium voluptatum.

d E ſuis autem virtutib⁹
varijs patet in diuerſis
libris. Fuit enim abſtinē
tia moderatus ⁊ ideo non labori
bus fractus ſed vita longeu⁹: ait
Sen̄. epl'a. lxxj. Plato ipſe ad ſe
nectutē ſe diligētia protulit. Erat
quidem corp⁹ validū: ⁊ forte: ſor
tius eſt. Illi nomen latitudo pe

ctoris fecerat: ſed nauigationes
atq; pericula multum detraxerāt
de viribus. Parſimonia tamen
& rerum que auiditatez euocant
modus & diligens tutella ꝑduxit
illum ad ſenectutem: multis pro-
hibentibus cauſis. Hec ibi: Et'ð
ſua moderantia Tul.v.tuſ.q. In
telliges inquit: q voluptatez ma-
xime ſequuntur eos minime ſeq
iocunditatem: q; victus in deſi-
derio non in ſacietate eſt. vñ Thi
meum clarum hoīem Athenis:
& principem ciuitatis ferunt: cuz
cenaſſet apud Platonem eoq;
conuiuio delectatus eſſet vidiſſet
Platonem poſtridie: dixiſſe ve-
ſtre quidem cene non ſolū in pre
ſentiarum: ſed etiam poſtera die
iocūde ſunt hec ibi. Quaſi dicat.
Ex cenis veſtris non grauaſ ho-
mo crapula & ebrietate: nec men
te impediſ. ¶ Item fuit mortifi-
catione libidinum: & concupiſcē-
tiarum ſibi & aliis auſterus. Ait
Hiero. contra Iouinianū. Pla
to cum eſſet diueſ pro tempore &
ꝯditione: & thoros ei' Diogenes
lutulentis pedibus conculcaret:
elegit Achademiaz: vt poſſet va
care philoſophie: villam ab vrbe
procul non ſolum deſertam: ſꝫ ēt
peſtilentem: vt cura & aſſiduitate
morborum: libidinis impet' frā
geretur: Diſcipuliq; eius nullam
aliam ſentirent voluptatem: niſi
earum reruz quas diſcerent. Eſt
enim via omnibus precluſa diſci
plinis: ſi comes ſapientie ſobrie-
tas āmouetur. Quam vtiq; tene
re non poſſunt q clamitant om-
nia ſiccis duras eſſe ꝓpoſita. Vñ
& ipſe Plato ait: philoſophiā eē
meditationē moriendi: ait Ma
crobius lib.i.c.xxxi. Qui Plato
duas mortes hominū nouit: vnā
aie: alteram animalis. Sed & ip-
ſius animalis duas aſſerit mor-
tes: quaruz vnam natura: alterā
virtutes parant. Homo eniz mo
ritur: cum anima corpus relinqt
ſolutum lege nature. Mori etiā
dicit: cum anima aduc in corpo-
re conſtituta: corporeaſ illecebraſ
philoſophia docente contēpnit:
& cupiditatum dulces inſidias: re
liquaſq; anime exuit paſſiones.
Sequiſ. Hanc mortē dicit Pla
to eſſe philoſophis appetendam
hec ibi. Ex dicti; patet: qualr mor
tificabat illecebras: & mortificari
ſuadebat: & qualiter eius ſentētia
cum euangelica & apoſtolica con
cordabat.

¶ Caplm ſextū. De contemptu
mundialium ab eo.

i Tem fuit cōtemptu om
nium mundialiuz perfe-
ctus: prout dicuntur phi
loſophi perfecti. Nullus eniz eſt
perfectus ſimpliciter abſq; diuia
gratia perficiēte. Ait Hiero. vbi
ſ. Platonici & Stoici in tem-
plorum vicis & porticibus verſa
bant: vt admōiti anguſtioris ha
bitaculi ſanctitate: nihil aliud ꝙ

de virtutibus cogitarent. Et conſtat ꝙ Platonici exemplo ⁊ documento magiſtri ſui Platonis hoc faciebāt. Unde in dicto libro qui dr̄ Suda dr̄: ꝙ Plato conuerſat⁹ eſt in Achademia docēs Sed ipſe / Plato pauper erat: ⁊ ſolū in achademia poſſedit ortū que pars minima erat ſucceſſoꝝ Ortus autem prope ante atria: aurea tria numiſmata reddebat. Totus autem queſtus poſterius mille vel plura parum augmentatus eſt hic ſm̄ viuorum tempora hominum ⁊ ſucceſſorum philoſophorum alijs morientibus: ⁊ per teſtamenta relinquentibus phantibus occaſiōe eius: que in phica vita eſt ſcole ⁊ quietis. hec
C ille. Ex quibus patz: ꝙ habitatio eius erat modica ⁊ peſtilens: ſiue tempeſtuoſa: ⁊ ab alijs philoſophantibus relicta. modiceq; ab eo dilecta.

¶ Capitulum. vij. de edomatione paſſionum interiorum.

Item domatione paſſionum interiorum: ⁊ reddactione earūdez ſub lege rationis fuit moderatus: ꝓut dicit Señ. de eo. iij. de ira. vbi ait ꝙ maximum remedium ire eſt dilatio vt primū eius feruor relan
D gueſcat: ⁊ caligo que mentez premit aut decidat: aut minus denſa ſit. Quedam enim ex his que precipitez ferebant: hora nec tantum dies molliet: ⁊ apparebit iā iudicium non ira quicquid volet Sequitur. Nihil in fluctu cernit Nō potuit ipetrare a ſeipſo Plato. cum ſeruo iraſceretur. ſed ponere illum ſtatim tunicam: ⁊ prebere ſcapulis verberibus: iſuper ſua manu ipſe cenſurus. poſt intelligens: ſe iraſci: cum ſuſtulerat manum: ſuſpenſam detinebat: et ſtabat: percuſſuro ſimilis. Interrogatus ab amico qui forte intrauerat quid ageret: exigo inqt penas ab homine iracūdus: velut ſtupens: geſtū illū ſeuituri deffor mē ſeruabit ſapiēti viro: oblitus iam ſerui: quia alium quem potius caſtigaret inuenerat. Itaq; abſtulit ſibi in ſeruum poteſtatez ⁊ ob peccatū quoddaz cōmotionem. Tu inquit ſpeſippe ſeruulū iſtum verberibus obiurga: nam ego iraſcor: ob hoc nō cecidi ꝓ E
pter qd̄ alius cecidiſſet. Iraſcor tibi plus faciaz ꝙ̄ oportet. Libētius faciam: non ſit ille ſeruus in eius poteſtate qui in ſua non eſt. hec ibi. Patet ergo ex dictis q̄liter ſuis dominabatur paſſionib⁹ ⁊ maluit ſe caſtigare ꝙ̄ aliū: ⁊ ꝙ alij contempſit caſtigationis modum: vt iuſtitiam ſeruaret.

¶ Capitulum octauum. De ſua maturitate ⁊ exteriori ꝯuerſatōe

Item maturitate conuerſationis exterioris ⁊ geſtus fuit modeſtus propter quaz modeſtiaz prebebat exempla virtuoſa diſcipulis. Unde

Sen͞. li. de ira dicit: ꝙ p̄ceptores
pedagogosq; placidos pueris cō
uenit dari. Omne enim quod te
nerum est in eorum similitudinē
F crescit nutritū. Apud Platonez
inquit puer educatus: cū ad pa
trem relatus vociferantem vide
ret patrem: nūꝙ inquit apd̄ pla
tonez hoc vidi. Non dubito qn
citius imitatus sit patrē ꝙ Pla
tonez scilicet si esset apud eū edu
catus. Ex quo patet ⁊ doctoris
matura honestas: ⁊ educationis
apud talem vtilitas.

¶ Capitulum nonum. De eius
gratitudine p̄ beneficijs.

i Tem fuit pro beneficijs
gratus: ⁊ in diiudicatiōe
discretus. Unde Sene.
vi. de beneficijs. c. xiij. Plato in
quit cum flumen naui transisset
nec ab eo qc̄ꝙ portitor exigeret
honori suo hoc datum credens:
dixit positum illi esse apd̄ Pla
G tonez officiū. Deinde paulo post:
dum aliū atq; aliū gratis eadē
transueheret sedulitate: negauit:
illi iam apud Platonem positū
officium. Nam vt tibi inquit ali
quid debeaz pro eo quod p̄stas
debes non tantum mihi p̄stare:
sed tanꝙ mihi. Nō potes ob id
quēꝙ appellare quod spargis in
populum. Quid ergo: Nihil tibi
debeo tanꝙ ab vno: nihil tibi cū
omnibus soluam: quod tibi cuz
omnibus debeo. Ex quo patet ⁊
sua gratitudo pro beneficio cōi
ter exhibito.

¶ Capitulum. x. de veritate eius
in docendo: ⁊ ꝙ beatus Augu.
Platonicos p̄tulit omnib⁹ alijs
philosophis.

Uaz ꝯo veridic⁹ fuit in
q doctrina: sicut potest eē
vera doctrina absq; lu
mine fidei: ⁊ ꝙ propitius fuit in
docendo: ⁊ propinquus veritati
sacre scripture: ob quod p̄fert
eum ⁊ sequaces eius Aug. alijs
philosophis: patet ab eodē Aug. H
viij. de ci. c. iiij. postꝙ enim mlta
p̄misit de ipso Platōe: ait. Nūc
satis sit commemorasse: Plato
nem determinasse finē boni esse
s̄m virtutem viuere: ⁊ ei soli eue
nire posse qui noticiam dei habz
⁊ imitationez nec esse ob aliā cāz
btm̄. Jdō n̄ dubitat id eē philoso
phari: amare deum: Ipsum autē
verum ⁊ summū bonuz Plato
dicit esse deum: vt tactum est. s.
Et subdit. c. xi. recitatis dict̄ pla
tonis ⁊ platonicorum. Nūc inq̄t
non imerito me platonicos phi
losophos elegisse: cū quibus agā
in questione de qua agitur. Jdeo
hos potissime elegi quoniam de
vno deo qui fecit celum ⁊ terraz
q̄to melius senserunt: tanto cete
ris gloriosiores ⁊ illustriores ha
bentur. Sequitur. Mirantur q I
dam cū audiunt vel legunt Pla
tonem hec de deo sensisse: q̄ mul
tum congruere veritati n̄re reli
gionis agnoscūt.

¶ Capitulũ vndecimũ d̉ eius tp̃e ⁊ etate.

v Vnde nonnulli putãt: eũ quando perrexit in egyptum audiſſe Hieremiã prophetam: vel ſcripturas propheticas in eadem peregrinatione legiſſe: quorum opinionẽ in aliquibus libris meis poſui. Sed diligenter ſuppoſita temporum ratio que cronica hiſtoria continetur Platonem indicat a tempore quo prophetauit hieremias centum fere annos poſtea natũ fuiſſe. Qui cum octuaginta vnũ annos vixiſſet ab anno mortis eius
K vſq; ad tempus quo Ptolomeus rex egypti ſcripturas propheticas per ſeptuagita viros hebreos interpretandas habendaſq; curauit: anni reperiũtur ſexaginta. Quapropter in ipſa peregrinatione ſua Plato nec Hieremiã videre potuit tanto ante defũctũ nec prophetias legere: que nũdũ erant in grecam linguam trãſlate qua ipſe pollebat: niſi forte qr fuit acerrimi ſtudij ⁊ ingenij: ſic egyptias: ita ⁊ iſtas per interpretem didicerit: non vt ſcribendo transferret: ſicut Ptolome⁹ curauit: ſed nec colloquendo quicquid cõtinerẽt quãtũ capere poſſet adiſceret. hec ibi. Et hoc eſtimat propter ſimilitudinem verborum ⁊ concordiam que poſuit Plato in principio thimei: quẽ de cõſtitutione mũdi conſcripſit: cũ verbis illis in principio geneſis. In principio creauit deus celũ ⁊ terram: prout ibi explanat Aug. L

¶ Capitulum duodecimũ. De veritate euangelica cõtenta in libris Platonis.

l E primo autem libro cõfeſſionum ante finem ait Auguſt. legiſſe ſe i libris Platonis principium euangelij Joannis. In pricipio erat v̉bũ: ⁊ verbũ erat apud deũ. ⁊c. Illud tamẽ non legit: verbum caro factum eſt: ⁊ habitauit in nobis: vt ait ibi. Sicut tamen dicit Poli. li. viij. vbi. ſ. niſi in patrũ ſcriptis legeretur: nũꝙ alicui infidelium conceſſum crederem: vt os in tãte lucis oraculum aperiret: quaz oculus mundanus nõ ſufficit intueri. Et ꝙ beatus Joannes euã- M
geliſta alti⁹ celo intonuit ꝙ̃ mẽs humana ꝑcipere queat: ⁊ auris vtcũq; poſſit audire: cum philoſophi modo euanuerint non tm̃ in cogitationibus ſ; in operibus ſuis.

¶ Capitulum decimumtertium De elegãtib⁹ dictis ei⁹: ſententijs ⁊ eloquentia.

d E veritate dictorum in libris ſuis patet eis q ſcrutati ſunt illos: quorũ aliqua egregia recitauit Augu. viij. de ci. ⁊ in alijs libris ſuis. ⁊ poli. vbi. ſ. Scripſit plato libros plurimos: ⁊ politici hominis merita contemplatio minime repreſſit:

⁊ contemplationis acumen ne/
ceſſitas non extinxit., In laudez
eius: Origenes: Hierony. Aug.
omnium philoſophorum atteſta
N tionibus freti ſufficiūt Quedaz
tamen moralia dicta eius ⁊ ꝑdi
cabilia ſubſcribantur. vt enim di
cit Tuli. primo ꝺ offi. c. vi. precla
re ſcriptum eſt a platone. Nō ſo
lum nobis nati ſumus: ortuſqꝫ
noſtri partez patria vendicat: par
tem amici. Atqꝫ vt placet ſtoycis
que in terris gignuntur: ad vſus
hominū omnia creari. hoīes aūt
hominum cauſa eſſe generatos:
vt ipſi inter ſe alij ꝓdeſſe poſſint
hec ibi. Et. c. xv. Qui reipublice
ꝓfuturi ſunt: duo Platonis pre
O cepta teneant. vnū: vt vtilitatem
ſic tueātur ciuium: q̄dqꝫ agūt ad
eaz refferant obliti comodoꝝ ꝓ
priorum. Alterum: vt totum cor
pꝰ reipublice curent: ne dū vnā p
tē tuent: aliam deſerant. ¶ Itez
Tuli. de ſenectute. c. v. Diuine in
quit Plato eſcam malorum vo
luptatem appellat: q2 ea homies
capiuntur: vt piſces. vnde primo
Saturnal. dicit: ꝙ Socrates ſo
litus erat ſuadere cibos illos po/
tuſqꝫ vitandos: q vltra ſitim fa/
mēue ſedandam producūt appe
tentiaz. ¶ De dicto quoqꝫ Pla
tonis egregio Boe. i. de conſol.
P c. iiij. dicit ꝙ ſm Platonē: reſpu
blica: felix eſſe incipit: ſi eam vel
ſtudioſi ſapientie rexerint: vel eiꝰ
rectores: ſapientie ſtudere incipi

ant. ¶ De multis ꝟo dictis eius
habetur in libro qui dicitur ſuda
vbi dicitur. Ait Plato in legibꝰ
quoniaz libera eſt anima ⁊ domi
na paſſionum. vincere aūt ſeipm
omnium victoriaruz prima ⁊ op
tima. vinci aūt a ſeipſo: ⁊ turpiſſi
mum ⁊ peſſimū. Scimus enim
quoniam paſſiones in nobis ve
lut nerui ⁊ funis quidam exiſtē/
tes: vt auellant nos: ⁊ ad inuicez
attrahant. Contrarij autez exiſtē
tes: in contrarias actiones ſcilicz
debemus ec̄. Quaſi dicat. Cōtra
riari debemus paſſionibus relu
ctandis. Ibidē. ait Plato. Bo/
nus quidē deus: ⁊ quidem deus Q
cauſa bonoꝝ: maloꝝ aūt oium
non cā. Idez ait in legibꝰ. Deus
vtiqꝫ principiū ⁊ finē omniū ha
bens: derelinquentibus diuinaz
legem adeſt vltor puniens: obſer
uantibꝰ ꝟo: ⁊ felicitati futuris hu
milis ⁊ ornatꝰ. Idē ait in Phe/
drone. Imperfectus quidem ⁊
imundus in infernū abiens: per
fectus ⁊ pregatus hinc tranſiens
cum deo habitabit. Ibidem dici
tur: ꝙ Plato vadens in egyptū
⁊ multa illorum que illic ꝓphe
tarum ⁊ ſacerdotum immiſcens
ſuiipſius ſermonibus quemad/
modum pictor verbaliter depi/
ctis ſuperponens colores neqꝫ
magice agere viſus eſt. Quāpri/
mum aūt ab hominibus inuidiā
paſſus eſt in ſapientia. Iſte idem
plato ſcripſit decem libros de le/

gibus:in quibus multa ſunt pre/
clara:ait.Au.gelius li.xxi.Et ibi
R dem libro.xx.dicit:ꝙ plato in ci/
uitate quam in libris ſuis condi/
dit:mulieres eſſe cōes cenſuit:ꝓ
mia viris fortibus ſummiſiqꝫ bel
latoribus poſuit:ſuaſiones puero
rum ⁊ puellarum indicauit.hec
ibi.¶Mirum tñ ꝙ cenſuit mulie
res eſſe comunes:qui pri⁹ ait vo/
luptatem eſcam eſſe maloꝝ:⁊ q
cenſuit poetas pellendos a ciuita
te:prout dicit Aug.ij.de ci.c.xiij.
An forte inquit greco platoni pal
ma danda eſt?Qui cū ratiōe for
maret qualis eſſe ciuitas debeat:
tāqꝫ aduerſarios ciuitati poetas
cenſuit vrbe eſſe pellendos.Idē
S dicit.viij.de ciui.c.ix. Qualis ꝟo
eloquentia fuerit.Au.gelius lib.
ij.dicit.Si inquit de platonis ora
tione aliquod verbū demas mu/
taſue.atqꝫ id cōmendatiſſime fa
cis:de eloquentia tantum detra
xeris ſcilicet neceſſe eſt.Qualiter
autem fuit deriſor pompaꝝ ſup/
barū:vt in tractatu de dictis phi
loſophorum:ꝙ cū videret Dio/
niſium tyrannū ſceptuꝫ cuſtodi/
bus ait.Cur tantū mali feciſti:vt
a tam multis cuſtodiaris?

¶Capitulum decimumquartū
De eius auiditate ad habenduꝫ
libros alienos.

Icet autez eſſet tanta ſa
l pientia preditus:de habē/
do tamē libros alienos
fuit curioſus.ait Au.gelius libro
ij.¶Memorie inquit datum eſt:
platonem tenui admodū pecūia
familiari fuiſſe:tres autem phi/ T
lolei pictagorici libros decē milli
bus denariorum mercatum.Id
enim ei precium quidā ſcripſerūt
amicū ei⁹ donaſſe Dioniſiū Sy/
racuſanū.vñ ſequitr ibi:ꝙ Am/
buletus in li.ſuo Platoni:tenui
admodū pecūia familiari feciſſe
cōtumelioſe appellat:ꝙ impēſo
ꝓcio librū pictagorice diſcipline
emiſſet:ex eoqꝫ Cynicuꝫ:aut ali/
quem dialogū nobilē cōcinnaſſꝫ
Et licet eſſet ſic ſapiens:minime
tñ preſumptuoſus. vñ Vale.lib. V
viij.c.xiij.loquens de eo ait.Con
ditores ſacre are de mō ⁊ forma
eius ſermonē conferre conatos
ad Euclidem geometrā ire iuſſit
ſcientie eius cedēs imo ꝓfeſſiōi.

¶Capitulum decimūquintum.
De eius ſalubri conſilio:⁊ docu/
mento in morte.

E ſalubri ꝟo ⁊ doctrina
d li conſilio qd̄ dedit diſci/
pulis moritur⁹:ait Iſaac
in tractatu de elemoſynis.Nō in
quit affert:qd̄ ñ afferūt libri. vbi
ponit exemplū de Platone.Cū
eniꝫ ꝓpinquaſſet obitus eius vo
cauit diſcipulos ſuos:⁊ precepit:
vt oſtenderent ſibi ſapientias ſu
as.Qd̄ cū feciſſent:ait. Reman
ſerunt apd̄ nos q̄ nō narrauiſtis
Extimo ꝙ non cognouiſtis. Ac
illi rogauerūt:vt doceret eos il/
lud.Et ille venite poſt tres dies

ad me:tñ nō intretis:niſi licētiaȝ ĩpetraueritis.Et ſic fecerunt.Cū ꝗ redirēt:ꝛ nuncius diceret ſibi diſcipuli rogant:vt intrent:ꝯuertit faciē ſuaȝ ad parietē:nec dedit ei reſponſum.Sic ſecunda vice Tertia vo:cū indignatōe ꝛ facie triſti ſignificanteiraȝ rñdit.Intrent.Reuerſus nūcius dixit eis qđ fecerat.Illi vo ꝯtriſtati intrauerunt.Et cuȝ intraſſent:aſſedit plato ꝛ reſpexit eos placido vultu:ꝛ blando:ꝛ gauiſus eſt cū eis.Et interrogauit eos de ꝓpoſitōe eoꝝ.Placuit ergo eis qđ apparuit in eo:ꝛ conuerſi ad nūcium increpauerūt eū vituperantes factuȝ eius.Et dixit Plato.Quid habetis ꝛ reprehenditis nūciuȝ.Dicūt ei.Quando venit ad nos:terruit nos nūcians nobis diuerſum ab eo qđ videm⁹ de pře nōſtro.Et ille.Nō eū reprehendatꝭ qꝛ non narrauit niſi qđ vidit.Et hoc quideȝ eſt qđ dixi vobis de ſapientia.Totus enim ſermo ab vno loco egreditur:ſed ipſi⁹ forme diuerſificantur:eiuſqꝫ intentiones variantur ſm diuerſitatē formalē ipſius.Inter ſermoneȝ enim qui egreditur leuiter ꝛ ſubtiliter ꝛ ſuauiter:ꝛ vultu placido ac ridente:ꝛ inter eū qui egredit cum ira ꝛ triſti vultu differentia longa exiſtit.ꝛ iō auditus vel audire a magiſtro magis applicat intentionib⁹ rerum:ꝛ veritatib⁹ ꝙ̃ ꝯſideratio in libris.Liber.n. non affert reȝ:niſi cū forma vna Magiſter autē affert plures formas:ꝛ ex partib⁹ diuerſis rñdet.hec ibi.per hoc enim voluit plato imprimere diſcipulis:ꝙ plus confert audire docentem ꝙ̃ ſtudere i libris:ꝛ vehemētior fit impreſſio in mentibus audientium ex vſu ꝛ auditu doctoris ꝙ̃ ex ſtudio in libro.Et concordat dicto beati Hieronimi ad paulinū epiſtola.xxxvi.hȝ neſcio qđ latētis energie viua vox:ꝛ in aures diſcipuli:de doctoris ore tranſfuſa fortius ſonat.

¶ Capitulum decimumſextuȝ.
De opinione circa mortem ſuā.

d E morte vo eius:diuerſi diuerſimode ſcripſerūt ꝓut dicit poli.li.vij.vbi ſ.Sed ꝓbabili⁹ eſt:vt df ibi:eū q innocenter vixerat:ꝛ phie precepta ꝓ virib⁹ inſecut⁹ vitam riſui nō ceſſiſſe.Nā qđ de eo nōnulli tradūt:ꝙ ſcilicet verecūdia mot⁹ emiſit ſpūm:eo ꝙ nautarū ꝓpoſitam ſoluere non potuit qſtionē ꝯſtat nois errore ꝯpactuȝ Quicqd enim de eo:grecoꝝ loquūt fabule:hoc de Homero:ñ de platone maximus Valeri⁹ refert li.ix.c.xiij.Ex eo enim h vulgatum eſt:ꝙ fuerunt qui Homerum equiuocū Platoni dicerēt propter ſapientie excellentiā:ſermonis elloquentiaȝ:ꝛ latitudinē pectoris.Nā viros nobiles certuȝ eſt polonomos extitiſſe.hec

ibi.De morte autẽ Homeri Val. li.ix.c.xiij. Nam vulgaris inquit Homeri mortis cã fert ꝙ in inſula qr qõnem a piſcatorib⁹ ꝓpoſitam ſoluere non potuiſſet: dolore aſſumpt⁹ eſt. Queſtio autem nautarum fuit talis: vt legitur in tractatu quem fecit Gre.nazanzenus de verbo apli: Sapientia
A hui⁹ mũdi: ſtultitia eſt apõ deuz
Plato inquit ibat ſpaciatũ in littore maris: celũ aſpiciendo quaſi eleuatus conſideratione. Quem naute reſidẽtes vidẽtes deriſerũt Qui cũ ab eis q̃reret: qd cepiſſet rñderũt. Quotquot cepim⁹ non habem⁹: ꝛ q̃t ñ cepim⁹ habem⁹. Pannos enim expediculabant pediculoſq; mactabãt: ꝛ ſic eos nõ habebãt: Plato v̾o dirigẽs cogitatũ ad piſces: cogitauit q̃r id poſſet eſſe: ꝛ ſic tandiu cogitauit: ꝙ nõ comedit nec dormiuit: ꝛ mortu⁹ eſt: Ex q̊ infert predict⁹ ſanct⁹ ſapientiã mũdi eẽ ſtultitiaz apõ deũ. hoc non aſſero: ſed audiui a fide digno q fuit in grecia aſſerẽs tractatũ illũ apõ grecos eẽ cõem ꝛ vulgatũ. De morte v̾o Platonis. poli. vbi.s̃. ait. Deceſſit autez octuaginta annis ꝛ vno ꝯpletis in tanta reuerentia hominum: ꝛ integritatis auctoritate vt
B diu dubitatũ ſit: diis an ſemidiis poti⁹ eẽt aggregandus. Sed cuz etate illa defficiente: merita. virtutum eius tanq̃ incredibilia quodãmõ ad antiq̃tatis fabulas vergerent: iþz inter ſemideos venerãdũ. Labeo ſcribit vt q̃dã maius hoie: min⁹ deo fuiſſe doceat. hec ibi. Et Augu.ii.de ci.c.xiiij. ait. hunc platonẽ. Labeo inter ſemideos cõnumerandũ putauit.

¶ Capitulũ dcimũ ſeptimũ. De honore ſibi exhibito poſt mortẽ.

d

E hoc eodem Sen̄.epla
D lxi. dicit. Nã hoc ſcilicet ſcis puto platoni diligentie ſue beneficio contigiſſe ꝙ natali ſuo deceſſit: ꝛ annũ illũ vnũ atq; octuageſimuz impleuit ſine vlla detractione. Jõ magni qui
forte athenis erant immialuerũt C
defuncto amplioris fuiſſe ſortis q̃ humanitati: qr cõſumiaſſet ꝑfectiſſimũ numerũ quẽ nouẽ nouies multiplicata ꝯponũt. Non dubitantes ꝓpter paucos dies q defficerent ex iſta ſumma ſacrificium remittere. hec ille. Et de occaſu ſiue morte tanti luminaris: ait policra. vbi.s̃.c.vi. Sol e celo viſus eſt cecidiſſe: q̃ dic philoſophorum princeps plato reb⁹ exceſſit humanis: ꝛ q̃ſi lucernã mũdi extinctã defleuerũt: q ad thronum ſapientie: cui ille diu preſederat ſua arbitrabant̃ ſtudia perferrenda. Et de eius morte Tul.
de ſenec.c.ij. dicit: ꝙ vno ꝛ octua D
geſimo anno ſcribens plato mortuus eſt. Q̃ nobilis ergo fuit iſte philoſophus i philoſophia. que eum nobilem fecit vt.s̃. habituz eſt a Sen̄. ꝛ q̃ multis imitãdus

tan dictis q̄ꝫ factis patet conſide
ranti ex premiſſis.

¶ Quita diſtin. De vita Ariſto.
telis.

¶ Capitulum primum. De ori/
gine eius ꝛ parentibus.

I Icet Plato nobilis
philoſophꝰ: multos
habuerit diſcipulos il
luſtres: tñ cū Ariſto/
teles eius diſcipulus
vir excellentis ingenij: ſibi in do
cendi officiū ſucceſſiſſet: q̄ſi ma/
tutinum ſydus fulſit hoībus: ꝛ q
buſdam multiplicis philoſophie
E preceptis: velut varijs ſapientie
radijs illuſtrauit orbē: ꝛ tāq̄ꝫ ocu
loꝝ deterſa caligine: ad intuēdaꝫ
veritatis ſpēꝫ: mētes hominum
reparauit: ꝓut dr in poli. vbi. s.
Sꝫ anteq̄ꝫ colligant q̄ d̓ eo dicta
ſunt in diuerſis libris: ſcribat tra
ctatꝰ de vita eiꝰ tranſlatꝰ de greco
in latinū vt dr: maxie qꝛ nō ha/
betur a m̄ltis coiter. ¶ Ariſtote/
les gente q̄dē Macedo: patria
v̓o Aſtragoricanꝰ Strageta autē
ē ciuitas Tratie: vicina olyntho:
F ꝛ Mothoni. Fuit aūt filius Ni/
chomachi ꝛ feſtidie ambobus a
Machaone Aſclepiade deſcen/
dētibꝰ. ſicut deſſignat epigrama
quod fuit d̓ ipſo ſic di. Feſtiō fuit
mr̄e: Nichomaco genitore: q de
ſcenderunt ab Eſculapio iſignis
G Ariſtoteles. Sed Arminuſtus ꝛ
Armiſtei. Nichomacꝰ aūt pater
Ariſtotelis: medicus fuit Arimi

thi regis macedonū pr̄is Phi/
lippi. Ad memoriā aūt ꝓprij pr̄is
Ariſtote. filiū ſuū Nichomacū
appellauit. cui Nichomaco ethi/
cam ſcripſit. Itaq̄ꝫ habitꝰ q fuit
ei circa medicinā ꝛ ph̓iam: fuit ſi
bi a patre ꝛ ꝓpria generatiōe pꝰ
mortē aūt Nichomachi ꝛ Feſti
dis parentū: ducit a q̊dam noie
Praxeno Achirinū. Cuiꝰ famā
ꝛ nutrimētū habēs: in memoriā H
filiū ſuū Nichanora educauit: ꝛ
docuit: ac filiū ſibi fecit. Et i mor
te ſua ꝑcepit in teſtō filiam ſuaꝫ
nomine pythardā, genitaꝫ ſibi a
pythayda tradi dicto Nichanori
in vxorem.

¶ Caplm. ij. De eius etate q̄ iuit
Athenas: ꝛ q̄ñ adheſit Platōi.

A Riſtoteles aūt iuuenis
adhuc exiſtēs: doctrinā
eloquentie docebat: ꝓut
declarant homerica comenta ab
eo ſcripta. ꝛ Iliadis dictamē. qd̓
dedit Alexādro: ꝛ dialogꝰ de poe
tis: ꝛ tractatꝰ de poetica ꝛ rhetori
ca. Factꝰ aūt ānoꝝ decē: ꝛ ſeptē ꝛ
pithia ꝑcipiente: ipſꝫ ph̓ari: mit I
titur Athenas: vbi adherēs So
crati: moratus eſt cū eo annis tri
bus. Mortuo aūt Socrate: ad/
heſit Platoni: ꝛ moratꝰ eſt cum
eo annis viginti vſq̄ꝫ ad finem
Platonis: ſicut ipſe declarat ſcri
bens Philippo. Et tantā Pla/
tonis dilectionē adeptꝰ eſt: ꝛ dili/
gentiā circa ſtudiū ph̓ie: q Pla
to domū Ariſtotelis: domū lectio

riam vocabat. Et frequēter dice bat. Eam⁹ ad domū lectoris. Et
K ipſo abſente a lectione clamabat Intellect⁹ abeſt: ſurdū eſt audito riū. Uixit aūt poſt mortem Pla tonis annis trigintatrib⁹: ptīz q̄dē docēs Alexandrū filiū Phi lippi ptim circuiens cū eo multā terram: ptim componēs libros: partim doctrinis iminens. Non eſt autem verum ꝙ edificauerit Liciū ꝯ Platonem. viuum exi ſtentem ſicut Ariſtoſenus accu ſauit: ⁊ Ariſtides poſtea ꝯſecut⁹ ē Adheſit enim Platoni vſqꝫ ad finem eius. Plato autem natus fuit Ductuno dominante atheni enſibus ⁊ viuens annis octuagi ta duobus ſm doctores: vt ſupra dictum eſt: āno octuageſimo pri mo vitam finiuit ſub Theophi lo. Ariſtotelis vͦo natus ſub Dioſ copho: ⁊ viuens annis ſexaginta
L tribus moritur in tempore Phi lodei. Adheſit autēz Ariſtoteles Platoni in tempore Naphigeni Et fuerunt a Teophilo ſub q̄ mo ritur Plato vſqꝫ ad Philodeū anni viginti tres: quibus ſuperui xit Ariſtoteles Platoni. Nō eſt enim verum ſicut quidam men tiuntur: ꝙ quadraginta ānis īmp ratus ſit Ariſtoteles ſub Plato ne tempore ꝯdoxij. Ariſtotele enim ſexaginta tribus annis vi uente tres anni reſtant a morte Platonis: ablatis decē ⁊ ſeptem quibus ſtuduit in triuio: ⁊ tribus quibus fuit cū Socrate: ⁊ ablatiſ quadraginta quib⁹ fuit cū Pla tone. ſicut ipſi dicunt. In tribus enim annis non ſolum fuerat im poſſibile tanta componere: ſꝫ nec etiam facile legendo tanta tranſ currere: ſicut Philothorus hy ſtoriçauit. Nec etiam fuit conue niens Ariſtoteli extraneo exiſten ti poſſe id facere contra Platonē M
qui erat ciuis ⁊ valde potens: ꝑ pter Gabriam: ⁊ Thymeū prin cipantes Athenienſibus: ⁊ gene re ſibi cognatos.

¶ Capitulum tertium. De ci⁹ ho nore apud principes: ⁊ de eius ꝑ fectu.

Post mortem autē Pla tonis Spegippus quidā ſuſcepit ſcolas ſuas Fue rat enim hic filius Sparthonis ſororis Platonis. Ariſtoteles āt morebatur in Macedonia do cens Alexandrū Philippi filiū Et in tantū honorat⁹ eſt a Phi lippo ⁊ Olympiade matre alexā N
dri ꝙ ſibi conſtruxerunt cuꝫ eis ſtatuaꝫ: ⁊ in magna parte fuit cō ſors regni eius: ⁊ multum labora uit pro rege. Et cum eſſet magna pars philoſophie ad bn̄faciendū poſtea vſus eſt. benefaciens ⁊ ſin gulis proprie: ⁊ omnibus cōmu niter. Et ꝙ multis quidem ꝓprie benefecerit: declarant ab eo miſ ſe epiſtole de quibuſdam ad regē O
Quō autem cōmuniter benefece rit multis: demonſtrat illud: ꝙ cū

uitatē ſuam Stragicam dirutam
prius a Philippo: induxit Ale-
xandrum reedificare: ⁊ regionē
aliam ipſi tradi. Propter quod
⁊ Stragerini feſtiuitatē celebrāt
Ariſtoteli: ipſam Ariſtoteliā ap-
pellantes: ⁊ menſem in quo feſti-
uitas celebrat Stragericū nomi
nant Et etiam Epheſum vrbē
Theopraſti: ⁊ Theophani diſci-
puloꝝ eius deſtruendam libera-
uit a dſtructione. Stragerini cor
pus Ariſtotelis mortui in Calci-
de reduxerunt in Stragerā: ⁊ al-
tare conſtruxerunt in monumen
to: locū ipm Ariſtotelicū appel
P lantes: ibiq ad conſilium cōgre
gabantur. In multis autem etiā
Athenienſibus benefecit: vt de
clarāt tractat⁹ q ſunt ad Philip
pum. Jō Athenienſes in Acro-
poli. illi ſtatuam conſtruxerunt.
Vt autem etiam omnibus bene-
faceret: ſcribit Alexandro librū
de regno: docens eū qualiter oꝫ
regnare ⁊ in tantū mouit animū
Alexandri ad benefaciendū: ꝙ
dicebat. Quia non feci bene ho-
die aliquibus: non regnaui. Qd
equale eſt egroto medice morbo
ephimero: propter qd ea die ope
rationes ſanorum non facit. Ju-
uene autem exiſtente Alexādro
⁊ militante contra perſas eundo
cum eo: neq tunc abſtinuit phi-
loſophari. Tunc enim compoſu
Q it hyſtoriam ducentarum quinq-
ginta policiarū: ⁊ aſſociauit eum
vſq in perſiam. Ubi bello facto
rediit in patriam ſuam. Et Anti-
pater. ſuſcipiens Alexādri regnū
in honorem Ariſtotelem habuit
non minus ꝙ Alexander.

¶ Capitulum quartum. Quare contradixit Platoni in quibuſdā ⁊ quare.

ſ Pegippo autem nepo-
te Platōis mortuo: ei⁹
diſcipulos ſuſcipiūt Xe-
nocrates: ⁊ Ariſtotenes ſapientiſ
ſimi. ⁊ Ariſtoteles quidem rege-
bat in Licio: Xenorates in Acha
demia: vbi ⁊ Plato ſtuduerat.
Non enim ſicut Ariſtoſenus ⁊
Ariſtodes dicunt Platone viuē
te: ⁊ in Achademia docente Ari
ſtoteles edificauit Licium con-
tra eum. Quod quidam temptāt
dicere propter id quod in pluri-
bus contradicit Platoni. Con- R
tra quos dicendum: ꝙ non ſim-
pliciter contradicit Platoni: ſꝫ
non intelligētib⁹ ea que ſūt Pla
tonis. Si autem ⁊ Platoni con
tradicit: non eſt inconueniēs. Et
enim in his que Platonis ſunt
ſapit. Platonis enim ſermo eſt.
ꝙ magis oportet curare de veri
tate ꝙ de aliquo alio. Et alibi di-
cit. Amicus quidē Socrates ſꝫ
magis amica veritas. Et in alio
loco. De Socrate inquit parū eſt
curandum de veritate vo multū
Hoc igit ⁊ Ariſtoteles fecit: ⁊ de
ſtruxit verba Platōis quis cō
ſona ſibi fecit: nolēs deſpicere ve

ritatem. Habuit autem multam
dilectionem ad Platonem vt pꝫ
ex eo ꝙ aram ſibi conſecrauit:in
S qua ita conſcripſit. Aram Ariſto
teles hanc fūdauit Platoni: quē
non eſt conueniens malis lau//
dare. Forte etiam neqꝫ ad ea que
videntur oppugnare Platoni
ſed ad eos qui male ītelligūt ipſa
ſicut ⁊ genituꝫ eſſe celum in libro
qui eſt de celo. Quidam enī ex
tra intellectum: illud poſuerūt ⁊
alia ꝓpria ſenſibilia. arbitrati ſūt
ipſa vt hominēꝫ īmortalē ⁊ equū
Qđ enim non vult ipſa oīno nō
eē oñdit ī methaphiſicis. di. dupli
cē eſſe ordinē: hunc in duce exer
citu/ hunc in exercitu: ⁊ alterū eē
cauſam alterius. Et in libro de in
tellectu dicit: ꝙ eſt ſ͛m animum
eſſe res.

¶ Capl'm. quintū. De moderan
tia eius in ſcribendo ⁊ loquendo

Ultis autem Ariſtoteleſ
m moderatus fuit modis.
Unde ait in predicamen
T tis. Non oportet prompte diffini
re: ſed quod multociens conſide
ratur. Et dubitare de ſingulis nō
eſt inutile Et in his que de bono
oportet reminiſci hominem exi/
ſtentem non ſolum bene fortuna
tum. ſed etiam demonſtrantem.
Et in ethicis. Nichomacus: ami
cus quidem vir. amica autē veri
V tas. ambobus v͛o entibus ami/
cis: ſanctam prehonorare verita
tem. Et in methauris. Horū qui
dem quedam dubitam⁹: quedaꝫ
v͛o attingimus ſ͛m aliquem mo
dum. Et in eiſdem. Neqꝫ ſemel.
neqꝫ bis: ſed infinite eaſdem opi
niones fieri hominibus: ꝙ non
multum ſapientia ſuperbiamus:
in quibus inuehire videmur: Et
talis qdem ſ͛m vitam fuit Ariſto
teles philoſophus.

¶ Capitulum ſextum. De ei⁹ ſtu
dioſitate: ſcriptis: ⁊ libris.

Ddidit aūt philoſophie
a plura que ab ipſa elegit.
Ethice quidem addidit:
felicitatem neqꝫ in exteriorib⁹ bo
nis conſtare ſicͫ Poli. ait. Ne//
qꝫ in anima ſolum ſicut Plato
poſuit ſed habere quidem formā
in aīa: coinquinari aūt ⁊ cōtriſta
ri ſolum ipſam ab exteriorib⁹ nō
bene ſe habentib⁹ proprie dictio/
nibus vtens: Et enim: que inqui
nantur interius ipſa pulchritudi
nem habent: occultant autēꝫ ſ͛m
ſolam ſuperficiem: ⁊ contriſtata
eandem magnitudinē habēt ſ͛m
veritatēꝫ. Philoſophie addidit
qntam eſſentiam. Mathemati X
cor autem exigonū eſſe cōmuni
viſuū. Propter quod in plus ex
cedit viſus cuius inſpicit magni
tudinem. Et ſ͛m hoc nihil eorūꝫ
que non ſimul totum videt: ⁊ ſic
maiorem fieri axem baſe que eſt
ex hoc: ⁊ exigonum conū perfice
re. ⁊c. Theologie v͛o q̄uis nihil
addiderit: nihil tamen de ea di/
minute determinauit. Non enī

ſolum mundana vidit: ſicut qui-
dam putant: ſed ea q̄ ſupra mū-
dū ſunt: ſicut ꝺclarat. viij. ꝺ phico
auditu. di. ꝙ prima cā neqꝫ per ſe
numero: neqꝫ ſm actus: ex hoc
demonſtrans: ꝙ diuinum neqꝫ
corpus eſt: neqꝫ paſſibile. Com-
poſuit autem medicinalia ꝓbleu
mata: ⁊ phiſica probleumata i oc
tuaginta libris exiſtentia: ⁊ con-
ſpectiua probleumata: ⁊ metaphi
ſica ⁊ ſcriptas ab eo iuſtificatōes
grecarum ciuitatum: cum quibꝰ
Philippus lites grecoꝝ deter
minabat. Scripta autē eſt ab eo
hyſtoria politiarum poſteriꝰ. In
philoſophia autē tranſcendit hu
manam menſuram: nihil dimi-
nute tradens ſeu tractans de ea:
ſed multa addiciens ex ſua ſoler-
tia: totam direxit philoſophiam.
Logice quoqꝫ appoſuit diſtiguēſ
res a rebus faciens demonſtrati
uam ſcientiam. Antiq enim: de
monſtrare quidem ſciebant: ſed
demonſtrationem facere ignora
bant: idez patientes coriarijs: po
tentibus quidem, vti calceis: non
potentibꝰ autē rationem aſſigna
re. Inſurgentibus aūt ipſi Athe
niēſibꝰ iuit Calcidam hec dicēs
Concedam Athenienſibus bis
peccare in philoſophia. Et mit-
tens Antipatri: ſcribit Athenien
ſibus cōmorari: periculū. Et di-
xit illud Homeri. Puto nanqꝫ
ſupra picū ſeneſcit: ficus autez ſu
pra ficum: ſucceſſionē accuſatoꝝ
enigmatice loquens.

¶ Caplm ſeptimū. De eiꝰ etate
in qua mortuꝰ eſt: ⁊ de eius ꝓle:
⁊ diſcipulis.

Fuit autē Ariſtoteles an
nis ſexaginta tribꝰ. Nā
quindecim ānos habēs
adheſit Socrati: ⁊ cuz eo fuit tri
bus annis: Adheſit aūt Plato-
ni viginti annis: poſt mortez quo
qꝫ Platonis vixit vigintitribus
annis. Totū aūt tempus vite eiꝰ
numeratum fuerūt anni ſexagin
ta tres. Et mortuꝰ eſt in Calcide
dimittens teſtamentū ſcriptū: qꝺ
fertur ab Andronico ⁊ Ptholo
meo: cū voluminibus ſuoꝝ tra-
ctatuum. Dimiſit autem filiū Ni
chomacū: ⁊ filiam Pythaydaz
proprios diſcipulos Teophraſtū
Phanium: Eudimū: Calidum
Ariſtotenē: ⁊ Dyatheocum. Tra
ctatus autē mille numero. Mul
tum aūt potuit cum regibus qui
tempore ſuo fuerunt: Philippo:
Olympiade: Alexādro: ⁊ antipa
tre. Potētia vſus eſt organo phi
loſophie. Proprium aūt fuit phi
loſophie Ariſtotelis: nō diſcede
re a manifeſtis. Poſt demōſtra
tiones enim eſſet multorum teſti
monia ferre. Et pedictis concor-
dat quod ait Cōmentator in ꝑn
cipio Ethicorum. Titulus inquit
libri morum Ariſtotelis Strage
rici ad nichomacum Stragerice
opidū: vnō natus Nichomacꝰ ⁊

q vel pater vel amic⁹ hec ille. De
ipo vo Ariſtotele Aug. viij. d ci.
c. xi. Ariſtoteles inquit Platõis
diſcipulus: vir excellentis ingenij
B ⁊ eloquio Platonico quidez im
par: ſed multos facile ſuperans:
cum ſectam perypatheticam con
didiſſet: deãbulans diſputare con
ſueuerat: plurimoſq3 diſcipulos
preclara fama excellens: viuo ad
huc Platone in ſuã hereſim cõ
gregauit. hec ille. Qualis vo eta
tis fuit: qñ incepit audire Plato
nem: ait magiſter i hyſtorijs ſup
heſter: ꝙ erat tunc decimũocta
uum annum agens.

¶ Capl'm octauũ. De eius inge
nio: ⁊ ſtudio.

Qualis autem ingenij fuit
q ait Tul. i. de diuinatione
c. xi. ꝙ fuit vir ſingulari
ingenio: ⁊ pene diuino. Et idẽ in
prologo. tuſ. q. dicit. ꝙ fuit vir ſũ
mo ingenio: ⁊ ſcientia copioſus.
¶ Qualis autem ſtudij fuit patz
ex fructibus ei⁹. ſ. ex libris ab eo
editis: ⁊ eorum artificioſa ſubtili
tate. De cuius ſtudio: primo Ale
xandreydos. Forte Macer pal
lẽs incõpto crine magiſter. Nec
facies ſtudio male reſpondebat.
Aptis exierat thalamis: vbi nup
corpore toto: Perfecto: logycos
C pugiles armarat elencos. O ꝗ̃
difficile: ſtudium non ꝑdere vul
tu. Liuida nocturnam ſapiebant
ora lucernam. Seq3 maritabat
tenui diſcrimine pellis. Oſſibus
in vultu: parteſq3 effuſa per oẽs.
Articuloſ manuũ. macies ieiuna
premebat. Ex quibus patet. ꝙ fu
it moderantia temperatus: ⁊ ma
ceratione voluptatis ſibi auſter⁹
Unde Vale. li. vij. c. vij. preceptũ
Ariſtotelis fuit: vt voluptates abe
untes conſiderem⁹: quas quidez
ſic oſtendendo innuit: feſſas eniz D
pnieq3 plenas animis noſtris ſbi
cit: quo minus cupide appetant.

¶ Capitulum nonum. De eius
eminentia. ob quã ſibi nomẽ phi
eſt appropriatum.

Qualis aũt philoſophus
q fuit ait bene Auicena. iij.
metha. c. v. ꝙ fuit egregius ph̃s
⁊ Rabi moyſes. li. i. c. iiij. dicit: ꝙ
fuit princeps philoſophoꝝ. Et d
eo Poli. vbi. ſ. dicit. ꝙ tractauit
omnes philoſophie partes. ⁊ pre
cepta dedit in ſingulas. Sed pre
ceteris ſic rationalem redegit in
ius ſuum: vt a poſſeſſione illi⁹ vi
deret omnes alios exceſſiſſe vl' ex
cluſiſſe: Ita vt cõmune nomen
omnium philoſophorum antho
nomatice. i. excellenter ſibi pro
prium eſſe meruerit. Fuit autem
facũdus elloquio ſed vberior ſen E
ſibus: ⁊ doctus omnium ſenten
tijs obuiare. Sequitur. Fuerunt
q eum incubi demonis filiũ cre
derent ꝓpter agilitatem corporis
perſpicaciam ingenij: ⁊ glorie ap
petitum: qua multiplici induſtria

omnib⁹,precipere conſueuerat. Hec ibi. Unde ⁊ quidam ſapiēs in ſuo tractatu ait .ꝙ Ariſtoteles gloriabatur ſe habere ſpirituꝫ familiarem.

¶ Capitulum decimum. De ei⁹ induſtria: ⁊ ordine in docendo diſcipulos.

Uit autem in docēdo induſtri⁹ ⁊ peritus. Docebat enim diſcipulos pro eorūꝫ capacitate: ⁊ diuerſa diuerſis tēporibus. ait Au.geli⁹.li.viij. c.x.vi. ꝙ cōmentationum quas tradidit Ariſtoteleſ due erāt ſpecies: vel que ad rhetoricas meditationes facultatem arguitiarū ciuiliumqꝫ rerum noticiam cōducebāt: ſiue apoatyca vł agroatyca: in quibus philoſophia eminentior ſubtiliorqꝫ agitabat: q̄qꝫ etiam ad nature contemplationē diſputationes dyalecticas huic diſcipline exercēde tempus dabat in Licio matutinū: Necqꝫ ad euꝫ quemqꝫ admittebat: niſi quorūꝫ aut ingenium: aut eruditiōis elementa atqꝫ in docendo ſtudium laboremqꝫ explorāſſet. Illas ꝟo exotericas auditiōes exerciciūqꝫ diſcendi in eodē loco veſperi faciebat:eaſqꝫ vulgo iuuenib⁹ ſine delectu prebebat. Utroqꝫ tempore ambulans diſſerebat: omniūqꝫ rerum comentarios ſeorſum diuiſit: vt ⁊ dicerent partim exoteria partiꝫ agroatica.hec ibi. Et Poli.v bi.ſ̄. Hic eſt qui primus ſtudiorum genera in agroticum ⁊ exotericum dꝫ diſtinxiſſe. Naꝫ ⁊ familiares ⁊ q̄ſi domeſtici admittebant in agrotica. Exoterica ꝟo non modo extraneis ſed etiā hoſpitib⁹ ⁊ peregrinis patebant. Artificioſe ergo ⁊ ordinate docebat. Quā efficax ꝟo fuit in docēdo.dicit. Poli.ibidem . Hic eſt inquit: cuius diſputationibus effectum eſt.vt Achademia moueretur magis ratione q̄ꝫ colliſione ventorum. Licet enim pipateticus non Achademic⁹ cenſeret:eo tamen ſollicitāte de ſingulis maxime ceperunt Platonici qui relicti fuerant fere de oibus diſputare.

¶ Capitulūꝫ vndecimū. Quātr fuit ſtudioſus ad cognoſcendum nās animalium.

Uaꝫ ꝟo ſtudioſus ⁊ laborioſuſ fuerit ad cognoſcendum naturas reruꝫ: narrat Plinius li.viij. ꝙ Alexāder magnus inflat⁹ cupidie noſcendi naturas animalium. Ariſtotelis ſūmo in omni doctrīa viro aliquot millia hominū: toci⁹ Aſie greciecꝫ:tracie: parere iuſſit:. Qui venatus aucupia pullatus alebant:quibus varia armentaꝫ:aluearia: piſcine viuaria in cura erant: ne quid vnq̄ꝫ genitum ignoraret ab eo . Quos percunctando quinquaginta fere volumina illa preclara ꝺ animalibus condidit.

¶ Capl'm. duodecimū. De ſubtilitate ⁊ breuitate librorum ſuorū ⁊ quare ſic edidit eos.

q Uam ſubtiliter: ⁊ q̄ profunde: multa ſub breuitate comprehendendo: libros diuiſerit: patet ex Aulo gelio vbi.ʒ. Cū inquit libros ab eo editos ⁊ in vulgo publicatos rex Alexā der cognouiſſet. atq̄ ea tempeſtate armis exercitū omnē ꝓpe Aſiam teneret: regemq̄ darium prelijs ⁊ victorijs vrgeret: in illis tātis negotijs lr̄as ad Ariſtotelem miſit: non eum recte feciſſe ꝙ diſciplinas agroaticas quibus ab eo erudit⁹ foret: libris foraſ editis inuulgaſſet. Nam qua inquit alia re ꝑſtare poterim⁹: ſi ea que a te accepimus: omnium rurſus cōmunia fiant? Ego quippe doctrina anteire malim q̄ copijs atq̄ opulentijs. Reſcripſit Ariſtoteleſ. Agroaticos libros quos editos quereris: ꝓuide vt archa abſcōditos: nec editos ſcito: nec nō editos: qm̄ his ſolum cognoſcibiles erant. ſ. qui poterant ex breuibus multa comprehendere. Nō aūt libros ſuos ſub tanta breuitate ⁊ difficultate ediderit: aliq̄ aſcripſerunt. inani glorie ⁊ inuidie: ꝓut ait Alexander neq̄ li. i. de naturis rerum. Certum eſt ingt: ꝙ dictus philoſophus ſic ſcripſit victori peleo. ſ. Alexādro mūdum ſubiuganti. ⁊ impatienter ferenti ꝙ ipſe dyalecticam elaboraſſet ita edi. Ita inquit edidi; ac ſi nō ediſſem. O oſtentatio: ⁊ innanis gloria que ipſum: dyalecticam ſic edere compulit. O inuidia: dum anxietate deciſe breuitatꝭ fere ſingula perſtrinxit: adeo vt vel modicum ipſius opus: totum ſibi vendicet lectorem. hec ibi. Poſſet tamen dici: ſic eum libros ediſſe ad exercitiuʒ ſtudentiū: ⁊ hoc ex artis exigentia que eſt circa bonū ⁊ difficile: Unde ait Paꝑ. ꝙ qn̄ librū perhierminias ſcriptitabat calamū in mente tingebat. Omnis eniʒ locutio accepte rei interpres eſt. Sicq̄ liber ille ſubtiliſſimus. L

¶ Capitulum decimumtertium De ei⁹ auiditate in habēdo libroſ alienos.

I Icet autem fuerit tantus ph̄us: ⁊ taʒ profundus: libros tamen alioruʒ nō contēpſit: imo care emit: ait Au. gelius lib. iij. poſt principiū di. ꝙ Ariſtotelē traditū eſt: libros pauculos Speuſippi ph̄i p⁹ illi⁹ mortem emiſſe talentis acciſis tribus Ea ſūma numeri noſtri eſt ſextertia duo ⁊ ſeptem millia. De Ariſtotelle v̊o Alexander neq̄ li. de naturis rerum dicit: ꝙ priͫ⁹: ſilogiſmos diſtinxit: artificioſā medij termini inuentionē tradidit: M ⁊ theoreumata libri duodecimi Euclidis inuenit: primuſq̄ colores theoricos diſtinxit. Et cuʒ in omni ph̄ia primatuʒ teneret: ſolis

K (margin, beside "doctrina anteire malim q̄ copijs at-")

tamen medicinã ꝓfeſſus eſt. Idẽ Audiens Xenocratem eleganter perorare: indignans ait. Turpe ẽ Ariſtotelem docere: Xenocrateʒ vͦ pati dicere. Et ibi alia dͤ dictis ꝛ factis eius.

¶ Capitulum decimumquartũ. De abſconſione librorum ſuorũ in morte.

q Uid vͦ factuʒ ſit de mul
N tis libris eius. ait Alexã
der neq̃ vbi.s. Ariſto/
teles inquit viaʒ vniuerſe carnis ingreſſurus: ſubtiliſſima ſcripta ſua iuſſit ſecum in ſepulcro recõdi: ne vtilitati poſteritatis ſue deſeruirent. ſed neſcio qua vi natu:
O re aut artis potentia: ne dicam magice artis ꝓdigio locum ſepulchri ſui vicinum circumquaq; ſibi appropriauit: vt illum etiã his diebus nemo intrare poſſit. Ferunt nonnulli dictum locum ſciturum: ꝛ ſcripta ibi repoſita antichriſtum putãt inſpecturũ. Afferent enim vt aiunt nuntij eius ſecreta Ariſtotelis conſpectui eius q ydolum abhominationis ꝛ deſolationis erit. Sed incertis quis adhibere fidem audeat? hec ibi. Et ſic recitando nõ adherendo predicta dixit.

¶ Capĩm decimũquintũ. De cupiditate glorie.

p Luſ ſuʒ aũt glorie auiduʒ ꝛ laudis eſſe. ait Uale. lĩ. viij. c. v. ꝛ recitat Poli. vbi.s. Non modo inquit ſubtilitate qua cunctis celebris eſt: ſed mira auiditate diſcendi eualuit. Adeo quidẽ: vt Platoni merito proximus fuiſſe videat: cum laudis fuiſſe auidiſſimum vel ex eo conſtet: ꝙ cum Theodoti diſcipuli libros artis oratorie: vt eos ederet ꝯtempſiſſet: moleſte ferẽs tantuʒ laudis ꝛ glorie alij ceſſiſſe proprio volumine quibus rebus inſiſtẽs plant⁹ ſibi de his i Theodoti libris dictuʒ adiecit. Ex quo cõcludit Ual. ꝙ gloria ne ab his qui contemptum eius introducere conant negligitur. Nam ꝛ voluminibus nomina ſua adiciunt vt quod ꝓfeſſione leuant vſurpatione memorie aſſequant hec ibi Qualis autem fuit in ſcribendo libros ꝛ docẽdo alios: patet in ſuis ſcriptis. Ut enim dicit Alexander neq̃ vbi.s. Ingenium Ariſtotelis cõmendare ſuperfluum eſt: qꝛ ſolem iuuare facib⁹: ſuperuacuũ. Omnem enim partẽ philoſophie rõnalẽ: ꝛ naturalẽ moralem edocuit: ꝛ ſcripto tradidit. Q

¶ Capitulum decimum ſextum De enigmatibus ꝛ moralib⁹ dictis eius.

e Nigmata vͦ Ariſtotelis recitat Hieroni. li. iij. cõtra rufinum. que ſunt hec. Stateram ne trãſileas. i. ne pretergrediaris iuſtitiam. Igneʒ gladio ne foueas. i. iratum ꝛ tumidum animum verbis maledicis ne laceſcas. Coronã minime carpendã

carpendam.i.leges vrbium con
ſeruandas. Cor non comedēdū
i.merorē de animo deponendū
Cum pfectus fueris ne redeas:
i.poſt mortē: vitam iſtam ne deſi
deres. Per viam publicam ne
ambules.i. ne multorū ſeq̄ris er
rores. Hyrundinē in domo non
ſuſcipiendam.i.garulos & verbo
ſos ſub eodem tecto non haben
dos. Oneratis ſuperponendum
onus: deponentib' non cōicādū
ideſt ad virtutem incedentib' au
genda precepta: Tradendos ſe
R ocio relinquēdos. hec ibi. Mul
ta quoq; alia moralia & preclara
ſcripſit & dixit in libris quos com
poſuit ad mor correctionē. Si
cut in libro quem fecit de ebrieta
te ſicut dicitur primo Saturnal.
& in illo quē edidit de numero
de quo loquit Hiero. ꝯ Jouin.
Cuius verba quedā recitat Val.
S li.ij.c.vij.vbi narrat dictum eius
vtile. Ariſtoteles inquit ē ſemet
ipſo in neutram partem loq ho
minē debere predicat: quoniam
ſe laudare: vani vituperare quoq;
ſtulti eſt. q̄ diſcretus fuit in con
ſulendo ibidem Val. Ariſtoteles
inquit Caliſtenē ad Alexādrū
mittens monuit: vt ei aut nunq̄
aut iocūdiſſime loqueret: quo ſci
licet apud regias aures: nil ſilen
tio tutior: vel ſermone acceptior
eſſet. Ille vo dn̄ Alexandrū gau
dentem cerneret: & ad macedo
nicos mores dn̄ inuitū reuocare

perſiſteret: ſpiritu carere iuſſus
eſt: ſeramq; neglecti ſalubris cō
ſilij penitentiā egit. hec ibi. q̄ vo
doctus fuerit & diſcret' in docēdo T
Alexādrum: orbem regere: patz
primo Alexandreydos: vbi reci
tant ſalubria eius conſilia: & egre
gia documēta. Conſultor inquit
procerū ſeruos contemne bilin
gues. Et neq̄: ne quos humiles
natura iacet ꝓcepit: Exaltes &c.
Necnō & in epl'a quam miſit ei
cōſilia ſuaſit. vbi ait. O Alexan V
der ſerua animā tuā nobiliſſimā
que ꝯmendata eſt tibi: nō vt de
honeſtaturo ſed vt glorificaturo.
Et ſic de alijs que ibi ponit.

¶ Capitulū. decimūſeptimū.
Qualiter ꝓmuniuit Alexandrū
a puella veneno nutrita.

e Xhis pater: q̄ fidelis fu
it ſuo diſcipulo quem do
cebat. vnde legit in dicta
epiſtola: q̄ fuit puella quedā miſ
ſa Alexandro a regina indorum
que nutrita fuerat & imbuta vene
no ſerpētū. Ita q̄ natura ei' ver
ſa fuit in naturā ſerpentū. Que
cōfigebat viſum in faciem homi
num: & interficiebat eos ſolo vi
ſu. Et niſi Ariſtoteles ꝓmuniſſet X
mors Alexādro ſubſecuta fuiſſet
in ardore coytus cū illa.

¶ Capitulum decimumoctauū
De eius ſollicitudie ꝓ republica.

q Uam vo ſollicit' fuit & pi
us erga rempublicā: pa
tet i libris ſuis: ſiue in po

litica quam edidit ad reipublice gubernationẽ ⁊ ad ſingulorũ inſtructionem q̄liter debent viuere.vn̄ de ſua ſollicitudine Val.li.i.c.vi. Ariſtoteles inquit ſupme vite reliquias ſenſibus ac rugoſis membris: in ſummo litterarum otio vix cuſtodiẽs adeo valenter pro ſalute patrie incubuit. vt eam hoſtilibus armis. ſolo equatam in lectulo athenieñ. iacens: macedonum manibus quibus addicta erat eriperet. Itaqꝫ vrbe ſtrata atqꝫ euerſa. alexandri familiaritate q̄ reſtituta eſt Ariſtotelis notum opus eſt. Sollicitus igit pro republica in liberatione eiꝰ ⁊ piꝰ fuit cõpatiendo indigentibꝰ. In tractatu enim de dictis phorum legit eũ dixiſſe: ꝙ id ſolum habꝫ paupertas incõmodi: ꝙ alios iuuare nõ põt. Pius ergo fuit eiꝰ affectus ad indigentes vt videt.

Caplm.xix. De eiꝰ diſcretiõe in iudicãdo ⁊ eligẽdo ſucceſſorẽ

N iudicando aũt fuit prouidus ⁊ diſcretꝰ: ait Augelius lib.xv.c.iiij.di. ꝙ Ariſtoteles philoſophus annos fere iam nactus duos ⁊ ſexaginta anñ: corpe deffũcto: ac ſpe vite tenui fuit. Tunc omnis eiꝰ ſectatorum cohors aduenit: obſecrans: vt ipſe deligeret: loci ſui magiſtrij ſucceſſorẽ: quo poſt ſummuꝫ eius diem ꝓuide vt ipſo vterẽtur ad ſtudia doctrinaruꝫ cõplenda excollẽdaqꝫ quibus ab eo imbuti fuiſſent. erant enim multi boni i eius ludo diſcipuli: ſed precipui duo Teophraſtꝰ ⁊ Monedemꝰ qui ceteros doctrina ⁊ ingenio ꝓſtabant. Primꝰ ex inſula leſbo. Secũdꝰ ex Rhodo. Ille r̄ndit ſe facturum qd̓ vellent: cũ id ſibi foret tempeſtiuũ. poſt breui tẽpore cũ p̄ntes eẽnt qui hoc petierãt cũ biberet vinuꝫ: dixit inſalubre eẽ ſibi ⁊ aſperum: ſꝫ q̄ri debere. vel Rhodiũ: vl' Leſbiuꝫ petijt: vtrũqꝫ ſe illo dixit: ꝙ ſe magis iuuiſſet. Et cuꝫ afferrent Rhodiũ petit ⁊ õguſtat. Firmũ igt hercle ⁊ iocũdũ petit mox leſbiũ. Quo deguſtato: vtrũqꝫ ingt opior bonũ. Id vbi dixit nemini dubiuꝫ: gn lepide ſil' ⁊ verecũde ſibi ſucceſſorẽ: illa vice ñ vinũ delegiſſꝫ Is erat ex leſbio Teophraſtꝰ ſuauitate ligue pariter ⁊ vite inſignis Itaqꝫ ñ diu pꝰ: Ariſtotele deſũcto: ad illum omnes acceſſerũt. hec ibi. Curiali ergo modo ⁊ diſcreto ſibi ſucceſſoreꝫ elegit. Nec mirũ ſi eſſet diſcretꝰ in hominibus diudicandis: vnũ alij preferendo: qui fuit etiam diſcretus i diiudicando: in eodem homine: quid magis preferendũ: ⁊ quid condemnandũ. vnde Boe.iij.d conſola. dicit: ꝙ ſicut ait Ariſtoteles: ſi linceis oculis homines vterentur: vt eorum viſus queqꝫ obſtantia penetraret: nõne introſpectis viſceribꝰ illd̓ Aſclypiadis ſuperficie pulcherrimũ corpus

turpiſſimuz videretur. Igitur te
B pulchrum videri: non tua natu/
ra ſed oculorū ſpectantium red/
dit infirmitas. hec ibi. Quo autē
docente: fuit ita diſcretus narrat
in tractatu de ſpeculo: ꝙ ſciſcitan
te alexandro quo docente profi/
teretur ſe ſcientem: rebus inquit
que non nouerunt mētiri. Ibidē
recitant alique ſententie ſue: que
ſunt hee. Nunc̄ verecūdiores
eſſe debemus ꝙ̄ cuz de his agiť.
Item viri boni eſt: neſcire faceř
iniuriam. Item iniuria irrogata
iniuſte: eius eſt infamia qui facit.
Item aduerſus inimicos inter
C parietes noſtros victoria eſt q̄/
renda. Admiranda igitur ꝛ lau
danda claritas ꝛ bonitas lucis
eterne q̄ ita iradiauit ꝛ illūinauit
tot radios veritatꝫ ꝛ lūina ꝑ phoſ
tenebroſos tenebris infidelitatis
Deus eniz reuelauit illis Ro.i.

¶ Capl'm.xxi. De eiꝰ morte.

dE morte vō Ariſtotelis
ſcribitur in tractatu Gre
gorii Maçançeni: de quo
ſupra dictum eſt: ꝙ cuz in grecia
apud Nigrūpontem ſit fluxus
maris ꝛ reflexus quaſi ſimľ Ari
ſtoteles volens inueſtigare cām
venit videre: ꝛ diu conſiderans:
cum non poſſet inuenire cauſam
ſufficientem: vt ſibi videbať: ex
D indignatione alloquens aquam.
ait. Quia non poſſum capere te:
capias me. Et ſe ꝑcipitauit ꝛ ſub
merſit. Ex quo concludit dictus
ſanctꝰ: ꝙ ſapientia mundi: ſtulti
tia eſt apud deum. hoc dico non
aſſerendo ſed recitando audita a
fide digno: qui in grecia conuer
ſatus aſſeruit predictū tractatum
ibi communiter eſſe vulgatum. Et
hoc potuit eſſe: qꝛ licet deꝰ reuela
uerit mľtas v̄itates philoſophis
de rebus creatis: timore tamen
ſuperbie euanuerūt in cogitatio
nibus ſuis. Ro.i. Et hec ad pre/
ſens ſufficiant de Ariſtotele.

¶ Capitulum viceſimūprimū.
De aliis diſcipulis Platonis: vt
de Apuleo ꝛ dictꝪ eiꝰ ac ſentētiis.

dE aliis vō diſcipulis pla
tonis: ꝛ qui ſibi ſucceſſe/
runt in ſua ſcola: Augu.
viij. de ciui. c. xi. Cū poſt mortez
inquit Platōis Spegippus: ſo/
roris eius filius ꝛ Xenocrates eiꝰ
dilectꝰ diſcipulus in ſcola eiꝰ que
Achademia vocabať eidem ſuc
ceſſiſſent: atqꝫ ob hoc ꝛ ipſi: ꝛ eo
rum ſucceſſores: achademici ap
pellarenť: recentiores tamen phi
loſophi nobiliſſimi quibꝰ Plato
ſectandus placuit: voluerūt ſe di
ci peripateticos: aut Achademi
cos ſeu Platonicos. Ex quibus E
valde ſunt nobilitati greci Plo
tinꝰ: Iābicus: Porphirius. In
vtraqꝫ autem lingua ſcilicet gre/
ca ꝛ latina Apuleus Afer extitit
nobilis Platonicus. Iſte Apu/
leus cōpillauit librū de deo So/
cratis. cuius pulchre ſunt ſenten
tie: in fine maxime vbi dicit. Ni

biſ eque minor: q̄ cū omnes cu
piant: optime viuere: ⁊ ſciant nō
alia re q̄ aio viui: nec fieri poſſit
quin vt optime viuas: anim⁹ ſit
colendus: tamen animum ſuū
nō colant. Et ponit exēpla. Ocu
li curandi ſunt: vt acute cernatur
pedes curandi: vt perniciter cur
ratur: brachia vegetanda: vt for
F titer pugnetur: ⁊ ſic de alijs mē
bris. Ideo animus colendus: vt
bene viuatur. Et ibidem dicit: q̄
artes ſiue ſcientie alie poſſunt ſi
ne erubeſcentia ignorari: ſicut ra
tio pingendi: pſallendi cantandi
quas vir bonus contemnere po
teſt ſine vituperatione. Sed ne
ſcire bene viuere: null⁹ audet di
cere ſine pudore. Itē: q̄ in ho
minibus ꝯtemplandis noli alie
na eſtimare: ſed ipm hominem
conſidera: vt meum pauperem
Socratem ſpecta. aliena voco q̄
parentes pepererūt: fortuna lar
gita eſt. Sequit. Generoſus es:
G parentes laudas: diues es: non
credo fortūe: valid⁹ es: egritudi
ne fatigaberis: pernix es: in ſe
nectutem abis: formoſus es: ex
pecta ⁊ non eris. Et ibi bene de
conſimilib⁹. Et de prudētia quā
poetico more Mineruam nun
cupauit: q̄ comitante Vlixes eua
ſit pericula. De quib⁹ dictum eſt
ſ. De Speuſippo diſcipulo Pla
tonis non leguntur alia comuni
ter: niſi que dicta ſunt ſcilicet q̄
Platoni in ſcola ſucceſſit vt di-
ctū eſt. Et ſic dicit magiſter in hi
ſtoria ſup heſter: caſtigatiōes ſer
ui contumacis ſibi Plato com
miſit: quando ſe ſenſit iratū. Et
q̄ caſ emit Ariſtoteles libros ei⁹
vt dictum eſt. ſ. ſi tamen fuit idē
Speuſippus.

¶ Capitulum viceſimumſecun
dū. De Xenocrate: ⁊ ei⁹ vtutib⁹
⁊ dictis.

Ed de Xenocrate alio di
ſcipulo Platōis mlta p̄
clara leguntur. Unde de H
eo Tulius libro de natura deoꝝ
c. xi. dicit: q̄ dij poterant eū audi
re. Fuit eniꝫ mundi ⁊ mundialiū
magnus contemptor: ait Tulius
v. tuſ. q. c. viij. di. Xenocrates: cū
legati ab Alexandro quinq̄gin
ta talenta attuliſſent: que erāt tūc
magna pecunia Athenis: addu
xit eos ad cenā in Achademiā.
Quibus appoſuit tantum quod
ſatis erat. Cūq̄ poſt pridie roga
rent eum: cui numerari vellet. ſ.
pecuniam. Quid vos inquit he
ſterna cenula non intellexiſtis:
me pecunia non indigere? Quos
cū triſtes videret: triginta mnas
accipi fecit: ne aſpernari regis li
beralitatem videret. Itē fuit vo
luptatum carnaliū auſter⁹ mor
tificator. De cuius ꝯtinentia Va
leri⁹ libro. iij. c. iij. dicit: q̄ cū mu
lier laſciua ſiue meretrix promi
ſiſſet ſe corrumpere illius cōtinē I
tiam: ⁊ nocte acceſſiſſet ad cellā
eius: nec ille ad eam in aliquo di

uertiſſet:reſpondit mulier in cra
ſtino petentibus a ſe pactum:ꝙ L
non de ſtatua pactum fecerat:ſꝫ
de homine.Uocauit enim eũ ſta
tuam propter eius inflexibilẽ cõ
tinenciam.Et in vita Gregorij
naçançeni legitur de duob⁹ phi/
loſophis ſcilꝫ Xenocrate ⁊ Po/
lomõe:q̊ꝝ vnus diſcumbẽdo
cuꝫ meretrice nullo modo com/
motus aut ꝯmaculatus eſt.alter
cũ eſſꝫ prepotens:humi diſcum
bere ſolitus erat.❡ Iteꝫ fuit mo
deſtia tranquillus: non credens
de facili alienis verbis.Unde de
eo Ualeri⁹ vbi.ſ.dicit:ꝙ cũ qui/
dam diſcipul⁹ ſibi diceret: ⁊ Me/
tellum multa mala dixiſſe de eo
ñ credidit: ⁊ ꝗrenti quare nõ cre
deret reſpondit:non eſſe credibi
le.vt quẽ tãtopere amaret:ab eo
K inuicem non amaret.At illo iu/
rante:affirmauit nũꝗ̃ Metel/
lum illa dixiſſe: niſi ea dici expe/
dire iudicaſſet.❡ Iteꝫ fuit in do
cendo efficax ⁊ virtuoſus.Ad ei⁹
enim doctrinam polemus ado/
leſcens in illecebris nutritus:cõ
uerſus eſt ab illecebris: cum euꝫ
audiuit in ſcolis continentiam ⁊
modeſtiam commendanteꝫ:ait
Uale.libro.vi.De quo in prohe/
mio Comuniloquij: ⁊ Hiero.ꝯ
Iouinianum añ fi. Xenocrates
ſngt philoſoph⁹ de Tripholomi
legibus apud athenienſes tria tã
tum precepta in templo Eulegi/
ne reſidere ſcribit.honorandos
parentes:venerãdos deos.Car
nibus nõ veſcendis.De iſto Xe/
nocrate dicitur in tractatu de di/
ctis philoſophorum: ꝙ cum vi/
deret:furem duci ad ſuſpenden
duꝫ: ait.Magni fures puniunt
minores.

❡ Capitulum viceſimũtertiuꝫ.
De Phedrone.

D E alio võ diſcipulo pla/
tonis ſcilꝫ Phedrone:
ait Aul⁹ gelius libro. iij.
Phedron helidenſis ex cohor
te Socratica fuit: Socrati: Pla
toniqꝫ familiaris:eiuſqꝫ nomini
librũ ꝺ immortalitate anime edi
dit.Fuit autem ſeruus: forma at M
qꝫ ingenio liberali.Et vt quidaꝫ
ſcripſerunt: a Lenone domino
eius puer ad merendũ coactus:
eũ Creber Socraticus hortante
Socrate:emiſſe dicit:habuiſſeqꝫ
eum poſtea in philoſophie diſci/
plinis.Is poſtea philoſophus il
luſtris fuit: eiuſqꝫ ſermones ele/
gantes de Socrate legunt.Unñ
vult dicere:ꝙ qui prio fuerũt ſer
ui p⁹ fiunt clari ⁊ philoſophi. vn
de dicit Helynandus.Mos fu/
it Platoni:libros ſuos intitulari
nominibus magiſtrorũ:vel eo/
rũ quos magiſtri docuerant:vt
maiorem auctoritatem acquire/
rẽt.Inde dicti ſunt Thime⁹ queꝫ
Cicero tranſtulit: Phedron: ⁊
Gorgias ⁊ ceteri.

❡ Capitulum viceſimumquar
tũ.De Gorgia.

x x

BIBLIOTECA UNIV

T enim ait Tuli⁹ de ſene
ctute.c.iij.Socratis ma
giſter Leūtius Gorgiaſ
centum ꝛ ſeptem compleuit an/
nos.Neqꝫ vnqꝫ in ſuo ſtudio at
qꝫ opere ceſſauit.A quo cū que/
reretur:cur tandiu vellet eē in vi
ta:nihil inquit habeo quod accu
ſet ſenectutem meam.Pulchrū
reſponſum:ꝛ docto homine di/
gnum.Hec ibi.Ex quo patet:ꝙ
Plato libros ſuos intitulauit ali/
quando nomine magiſtrorū:ali
quando ꝟo nomine diſcipuloꝝ.

¶ Capitulum viceſimūquintū.
De Teophraſto ꝛ eius ſentētijs.

T autem tactum eſt.ſ̄.di
ſcipulus ꝛ ſucceſſor Ari
ſtotelis fuit Teophraſt⁹
Qui philoſoph⁹ claruit:quia di/
uinitate vt ait Cicero:ſicut reci/
tat magiſter hyſtoriarum ſup li/
brꝫ Machabeoꝝ:hic fecit librū
de nuptijs:in quo preclare diſpu/
tat:an vxor ſit ducenda ſapienti:
in quo tractat de moleſtijs coniu
giorum.De quo libro multa reci
tat Hiero.ꝯ Iouiñ.De quib⁹ ꝑ
parte in cōlloquio.Fecit ꝛ alium
de amicitia:in quo prefert eaꝫ re
bus humāis .hic dicit accuſaſſe
naturam:ꝙ longam vitaꝫ dedit
beſtijs:ꝛ non hominib⁹.vt.ſ̄.ha
bitum eſt.Huius ſententie reci/
tantur in tractatu ꝺ ſpeculo.Ex/
pedit inquit probatos amicos ꝑ/
bare:non amatos iprobare.Iteꝫ
Grauius aduerſariuꝫ ſecuritate
perdidiſti.Item.Amantium ce
ca ſunt iudicia.Et ſic de alijs.vl
terius non proſequitur Augu.de
philoſophorum ſucceſſione:quo
ruꝫ genus fuit Ioniū.ſ.in eis ter
renis:vbi nūc grecia dicit.De q̄/
bus Augu.viij.de ci.c.ij.

¶ Sexta diſtinctio.De vita Pi
tagore ꝛ eius dictis.

¶ Capitulum primum.Qō ipſe
fuit auctor Italicorum pħorum.

T ideo redeundum
eſt ad aliud gen⁹ phi
loſophorum.ſ.Itali/
cum.De quo Augu.
ibideꝫ dicit.ꝙ italicū
genus auctorem habuit Picta/
goram Samiū:de quo ferūt no
men philoſophie exortum.Naꝫ
cum antea ſapientes appellarent
qui modo quodam laudabil' vi/
te preſtare videbantur:iſte inter
rogatus:qd profiteretur:philo/
ſophum ſe eſſe rñdit.i.ſtudioſuꝫ
vel amatorem ſapientie:quoniā
ſapientem profiteri:arrogantiſſi
mum eſſe videbatur.Ideꝫ Tul.
v.tuſ.q.vbi ait.Nomen ſapiētie
vſqꝫ ad tempus Pictagore prio
enim ipſe reſpondit ſe eſſe philo
ſophum.

¶ Capitulum.ij.De eius origīe
ꝛ peregrinatiōe pro philoſophia
querenda.

E origine ſua ꝛ peregri/
natione pro ſapientia ha
benda ait poli.lib.vij.c.
iiij.di.ꝙ fuit natiōe Samius:ne

gociatoris diuitis filius:cui no/
men Mancus erat. Sed paren
te longe ditior fuit:eo ꝙ negotia
tio patris tanta nequiuit acquire
re:q̄ta filius cōtemnere maluit
q̄ habere. Magnis igitur for/
matus incrementis ſapientie.egi
ptum primo:mox Babiloniam
ad adiſcendum ſyderum motus
originemq; mūdi ſpectandaz ꝓ
fectus:ſummam ſcientiaz conſe
cutus eſt. Inde regreſſus Cretā
⁊ Lacedemoniam:ad cognoſcē
das Minoys ⁊ Ligurgi incly/
R tas ea tempeſtate leges conſcen
dit.⁊c. De hoc Aug. epiſtola.iij.
dicit ꝙ pheraquides Aſſirius cū
diſputaſſet Pictagoram Sami
um:ex diſputationis ſue nouitate
ꝯmotū: athleta fecit philoſophū
¶ Capitulum tertium. De ei⁹ au
ctoritate:⁊ honore.

d E auctoritate v̓o ſua ⁊ fa
moſa opinione ibidē ab
hoc inquit. philoſophoꝝ
genus italicum ⁊ nomē philoſo
phie exortum eſt. Tant⁹ autez ex
titit in ea parte philoſophie q̄ ſpe
culatiua vocat̄:vt ſibi quiſq; phi
loſophantiuz vix potuerit adeq̄ri
S Tantus in cōtinentia:vt ab om
nium animantium temꝑaſſe cre
datur edulio. Tantus in cultu iu
ſtitie: vt populos illius partis
italie que antiquitus magna gre
cia ⁊ poſt mortez nominis ei⁹ au
ctoritas rexit.hec ibi. De ſua quo
q; peregrinatione Hiero.in pro
logo biblie ſcilz epiſtola.xxxv.ait
Sic Pictagoras memphiticos
vates ſcilicet adijt.⁊c. De ſua v̓o
eminentia Tulius.iiij.tuſcu.q.in
pricipio.dicit:ꝙ homines credi
derunt Numaz regez eē Picta
goram ꝓpter eq̄tatez ⁊ ſapientiaz
Eum enim qui excelleret ſapien
tia crediderunt Pictagoricū. de
ei⁹ veneratione ⁊ auctoritate Va
leri⁹ li. viij.c.viij.dicit:ꝙ Picta
gore veneratio:tanta ab auditori
bus fuit:vt que ab eo acceperant
in diſputatiōe ducere nephas pu
tarent. Qui interpellati ad reddē T
dam rationem: Pictagoram di
xiſſe rūdebant. Idez poli.vbi.ſ.
¶ Capitulū.i. De honeſtate vite
eius cum diſcipulis: ⁊ ꝙ eis erāt
omnia comunia: ⁊ de eius indu
ſtria in docendo.

d E honeſtate v̓o vite ſue
cuz diſcipulis:⁊ qualiter
habuerūt oia cōia: Au.
geli⁹ li.viij.c.vij. Nec preterea
dum inquit:ꝙ omnes ſimul qui
a Pictagora in cohortem diſci
plinarum recepti ſunt:quod quiſ
q; pecunie habebat:in medium
diuulgabatur:⁊ tenebat̄ ſocietas V
inſeꝑabilis tanq̄ illud antiquuz
conſortium: quod iure atq; v̓bo
romāo appellabat̄ Cocomichot:
quod eſt nomen grecum:⁊ vide
tur ſonare idē quod cōcordia vl̄
vnitas. De ſapientiali eius indu
ſtria in conſiderando diſcipulos
anteq̄ eos acciꝑet ad diſcipulatuz

⁊ de diſciplinali iformatōe eorū/dem poſtq̄ erant recepti dicitur ibidem pictagoras inquit adoleſcentes qui ſe ad ſe audiendū cōtulerant mores nāſq̄ eoruz conſecturatione quadā de oris ⁊ vultus ingenio: deq̄ totius corporis filo atq̄ habitu erat ſolicit⁹ ſiſcitari. Eum v̄o qui exploratus ab eo ydoneus fieret: recipi in diſciplinam ſtatim iubebat: ⁊ poſt certū
X tempus tacere. Non omnes idē ſed alius aliud tempus ꝑ eſtimato captu ſolertie: is qui tacebat: q̄ dicebantur ab alijs audiebat: neq̄ percūctari: neq̄ conmercari: neq̄ conqueri ſi non intellexerat que audierat fas erat. Sed non minus quidez tacitus q̄ bieniuz Aūt tn̄ Sen̄. epiſtola. lv. ꝙ apud Pictagoram quinq̄ annis erat tacendum diſcipulis. Idez Ambroſius primo de offi. c. iij. dīc: ꝙ quinq̄ annis vſuz loquendi illis ſubtrahebat vel inhibebat. Idez Hiero. ſup illud Eccle. iij. Tem
V pus tacendi: ⁊ tempus loquendi Modeſte igitur ⁊ humiliter cū diſcipulis habitabat: ⁊ eos doctrinaliter ⁊ vtilr̄ inſtruebat.

Capitulum. v. De eius ҫelo et ſollicitudine in emēdando alios.

Qualiter autem ſtudioſe laborauerit ad proficienduz alijs in docendo narrat Trogus pompeius libro. xx. ⁊ idem Poli. lib. vij. c. iiij. vbi dicitur: ꝙ ſapiētia ⁊ legibus inſtructus Crothonior vrbē applicuit omnino reſolutam: ⁊ ſoli⁹ virtutis opera indigentem. Fortune eniz indignantes oderant arma: que aduerſus Locrēſes iſeliciter ſuſpſerūt: mutaſſentq̄ vitā luxuris niſi eis Pictagoras ph̄s obſtitiſ Z
ſet. Laudabat enim v̄tutem q̄tti die: ⁊ vitia luxurie denudabat: et caſus vrbium ꝑditarum enumerabat cauſas. Matronarꝫ v̄o ſe paratā a viris doctrinā: ⁊ puerorum a parentibus frequenter habuit. Docebat nūc has pudicitiā ⁊ obſeq̄a in viros: nūc illos modeſtiam ⁊ litterarꝫ ſtudiū: ⁊ inter hec velut genitricē v̄tutuz frugalitatem omnib⁹ ingerebat. Conſecutuſq̄ diſputationū aſſiduitate eſt: vt matrone auratas veſteſ A
ceteraq̄ dignitatis ornamenta q̄ſi luxurie inſtrumēta deponerēt eaq̄ oīa delata in Iunonis edē ipſi dee conſecrarent: preferētes vera ornamēta matronarꝫ pudicitiā non veſtes. Sequit̄: ꝙ cum trecēti ex iuuenib⁹ ſodalitij iuris ſacro: ſepatam a ceteris ciuib⁹ vitam agerēt: q̄ſi cetū clādeſtie cōiurationis h̄ntes aduerſus pictagorā: ciuitatē in ſe conuerterūt. Que eos cū in vnam domū cōueniſſent cremare voluerūt. In B
quo tumultu ſexaginta fere periere: ceteri in exiliuz ꝑfecti ſunt. ex q̄ pꝫ vt dr̄ ibi: q̄to hō ꝑſtat hominiꝫ: cū vni⁹ ꝑſone auctoritas: iā lapſum ad frugē melioris vite

pplm reuocauit hec ſibi. pz ergo ſua ſtudioſitas ad docendū pplz: ⁊ ppli edocti: ad eū affectuoſitas

℄ Capitulum ſextum. De eius induſtria ad pacificandum alios.

q Uam vo peritus ⁊ induſtrius fuit in ſedando ⁊ trāquillādo animos hominum turbatos: narrat Augu. contra Julianuz recitans verba Tulij di. ꝙ cuz violenti adoleſcētes: mulieris pudice fores frāgerent. precepit pictagoras: vt ſpondeum canerent in ſono. ſ. tibiarū
C Quod cum feciſſent: ille q ſonabat tarditate modorum: ⁊ grauitate cantus: illorum furentē reſſediſſe petulantiam df. Et huic cōcordat quod ait Seneca. iij. de ira Pictagoras inquit perturbationes aī componebat.

℄ Caplm. ſeptimū. Qualiter ad inuenit muſicam.

q Ualiter autem ipe muſicā adiuēit: narrat Macrobius li. ij. poſt principium. Cum inquit caſu preteriret in publico: fabros ignitum ferrū ictibus maleantes audiuit: atqꝫ in aures eius ſoni certo ſibi ordine reſpondentes ſibi ceciderunt repente in quib⁹ grauitatis acumina reſonabant. vt vtrunqꝫ ad audientis ſenſum ſtatuta dimēſiōe reſonans remearet: ⁊ ex his varijs impulſibus ſenſus ſibi conſon⁹ naſceret. Fecitqꝫ fabros mutare malleos: qbus mutatis: ſonoꝝ
D diuerſitas ab hominib⁹ recedēs malleos ſequebat. Cumqꝫ diuerſitatem ponderis: in ſingulis annotaſſet: maiores malleos ferire ſpauit: ⁊ ex malleis ad fidis euertit examē. Et inteſtina ouiū: vel bouum neruos cum varijs ponderibus illigatis deſcēdit: qualia prius in malleis fuiſſe didicerat. Taliſqꝫ cantus euenit: qualem ꝑ oꝛ obſeruantia promiſerat: adiecta dulcedine quā natura fidū ſonora pſtabat. hic pictagoras Socrati compos deprehēdit numeros quibus ſoni naſcerent. ⁊ his ſic proportionatis: vt ibi determinat: ad efficiendam muſicā profecit. hec ibi. Unde ⁊ ipſe fidibus ⁊ cantu ſic vſus eſt: Ait Tul. iiij. tuſ. q. di. ꝙ pictagorici cum carminibus eſſe dicūtur: ⁊ precepta quedam tradere ocultius: ⁊ mentes ſuas a cogitationum intentione cantu fidibuſqꝫ ad tranquillitatem traducere. E

℄ Capitulū octauum. De egregijs documentis eius: ⁊ moralibus dictis.

d E documentis ſuis cōpēdioſius tractat Hiero: contra rufinuz li. iij. vbi ait. De dogmatibus pictagore cuius dogmatibus Italia plena: que condam magna grecia: ⁊ de auditoribus eius. ſ. Archipo ⁊ Liſide. qui Archip⁹ grecie Liſides thetis hūere ſcolas. Qui memoriter precepta tenentes do

ctoris ingenio pro libris vtebāt
F A quibus illud eſt Fuganda ſūt
omnibus modis τ abſcindenda
languor: a corpore: imperitia ab
animo: luxuria a ventre: a ciuita-
te ſeditio: a domo diſcordia: τ in
cōmune a cunctis rebus intem-
perantia. ¶ Item pictagore ſūt
hec precepta. Amicorum eē om-
nia cōia: τ amicū eē alterū duoꝝ
temporū habendam curā mane
τ veſperi eorum que acturi ſum⁹
poſt deum veritatem colendam
que ſola homines deo facit pri-
mos. hec ibi. De huius dcō Tu-
lius de ſenectute ante fi. τ cōcor-
dat cum pictagoreorū preterito
more. Exercede memorie grā:
qd quo die dixerim egerimqꝫ cō
memoro veſperi. Hee ſunt exer
citationes: hec curricula ingenij.
G De ſuo vō egregio dicto Sene.
epla. xcvj. Que precepta bona in
quit ſi ſepe tecum ſunt: profutura
plus puta ꝙ̄ bona exēpla. Picta
goras ait. Aliorum animū fieri in-
trantibus templū: deorumqꝫ ſi
mulacra e vicino cernentibus: τ
aliū tm̄ fores alicui⁹ oraculi ope-
rantibus. Ex his patet: quanta ſa
pientia humana preditus fuit: τ
qua induſtria alios docuit.

¶ Capl'm nonū. De ꝑfectu di-
ſcipulorum ſub eo.

T ideo merito ſub eo ꝑ
e fecerunt diſcipuli τ in ſa
pictia: vt dictum eſt τ in
moribus τ vita phica. in declina
tione tumultuum mundanorum
in appetitione getis: τ ſapiētialiū
ſtudiorum. Ut enim ait Hieroni
mus contra Iouin. Pictagorici H
huius mundi frequentiā declinā
tes in ſollitudine τ deſertis locis
habitare conſueuerunt. ¶ Item
ratione vnanimis cohabitatiōis
τ cōmunis compoſitionis: τ do-
ctrinalis informatiōis mutuo ſe
amabant pictagorci: in tantū ꝙ
vnus pro alio paratus erat mori
ait Tul. i. de offi. c. xi. Damonem
τ Phitiam pictagoreos ferūt in
ter ſe hoc animo fuiſſe: vt cū eoꝝ
alteri Dioniſius tyrann⁹ diē ne
cis deſtinaſſet: τ his qui morti ad
iudicatus erat: paucos ſibi dies
cōmemorandorum ſuorum cau
ſa poſtulaſſet: vas. i. pignus fa-
ctus eſt alter eius ſiſtendi. i. loci
eius ponendi: vt ſi ille non reuer
tiſſet: moriendum eſſet ſibi. Qui I
cum ad diem ſe recepiſſet: admi
ratus eſt eorum fidem tyrannus
petijtqꝫ: vt ſe in amicitiam tertiū
aſcriberent. Et ſic pepcit eis. Idē
dicit Ambro. iij. de offi. hui⁹ quo
ꝙ pictagore preceptum fuit niſi
iuſſu Imperatoris de ſtatiōe nō
deſcēdere. i. animā e corpore nō
educere: Ait Tulius de ſenectu-
te. c. iij.

¶ Capitulum decimum. De e⁹
errore.

Icet autem fuit predictis
l preditus: qꝛ tamen non
gratia dei illuminat⁹ eius

nuit in cogitationibus ſuis ſicut alij philoſophi: ⁊ errauit ponendo animas tranſire de corpore in corpus ſicut dicit Hiero. contra Rufinum vbi.ſ. Iſte inquit prim⁹ inuenit animas eſſe imortales. De quo etiam errore Virgilius. vj. eneydos. Nõ mille rata voluerĩ per amnes: Lintheum ad fluuiũ deus euocat. ⁊c. Sequitur. Rur
K ſus ⁊ incipiunt i corpora velle reuerti. Et poſuit prio: ſe fuiſſe Cuſſetum: Secundo Talidez. tertio Emithianum. quarto Pirrũ: ad extremũ pictagoram. Et poſt certos tempoꝝ circulos: ea que fuerũt rurſus fieri: nihilq; in mũdo fieri nouum. hec ibi. Et Sen. epiſtola. ⁊c. Pictagoras: omniũ inter oia cogitationem eſſe dicebat ⁊ alioꝝ ↄmentiũ in alias ⁊ alias formas tranſeuntiuz nulla ſi illi cõmunis anima interijt. Nec ceſſat quidem niſi tẽpore exiguo dũ in aliud corpus transfondit.

¶ Caplm vndecimũ De ↄtẽptu deorum ab eo.

d E illo ꝟo Tul. iij. de natura deoꝝ in fi. dicit ꝙ pictagoras cum in geometria qddam noui inueniſſet: muſis bouem imolaſſe dr. Sed
L id quidẽ non credo, quoniaz ille nec Apolini delphico hoſtiã imolare voluit: ne aram ſanguine aſpergeret. hec ille. Ex dictis pz: ꝙ̃ta eſt bonitas lucis eterne que tot veritates creatas dicto philoſopho reuelauit ⁊ quãta damnoſitas non habere gratiam fidei: ⁊ ipſi⁹ lucis reuelantis veram cognitionez: quorum priuatione errauit dictus philoſophus: ſicut alij qui euanuerunt in cogitationib⁹ ſuis

¶ Capitulum duodecimuz. De eius morte ⁊ honore p⁹ mortez.

d E morte ꝟo ſua ⁊ honore Poli. vbi.ſ. dicit. Cũ ad propulſandam labez moꝝ viginti annos egiſſet. Crotone: methapontuz migrauit: ibiq; deceſſit. Cuius tanta honoratio fuit: vt ex domo eius templuz M facerẽt: ipſumq; pro deo colerẽt nacti forte occaſionẽ ex ꝟbis ei⁹ dicẽtĩ domũ phantis eẽ ſacrariũ ſapiẽ ⁊ veriſſimuz dei templum. Traditur etiam perſuaſiſſe hominibus aĩas eſſe imortales: ⁊ poſt diſſolutionem corporis. vite preſentis premia recepturas. Impie tamen fabulam mille annoꝝ prim⁹ dicit induxiſſe. hec ibi. De tempore ꝟo ei⁹. An. gelius. li. iij. dicit. ꝙ pictagoras Samius venit Italiaz. Tarquini filio regnũ N obtinente circa ducenteſimuz ſexageſimum annum poſt vrbem conditam.

¶ Quarta pars. De vita alioꝝ philoſophorum.

¶ Capitulum primum. De Carnayde philoſopho: ⁊ eius ſtudioſitate: ⁊ animoſitate ad diſputandum.

⁊ quoniam Beatus Aug. non ꝓſequit de diſcipulis predictorũ phorum: eis ſuccedentibus in ordie ſcribantur notabilia de philoſophis qui fuerũt eis contẽporanei ⁊ coeui. Ut enim habitum eſt. s. Carnaydes philoſophus fuit miſſus cum Dyogene ab Athenienſib⁹ ad ſenatum Romanum. Et iſte Carnaydes fuit vehementis ſtudij: ait. Uale. li. viij. c. vij. Carnaydes inquit nonaginta expletis annis. idem illi viuẽdi ⁊ phandi finis fuit. Ita ſe mirificuz operib⁹ doctrine addixerat: vt cuz cibi capiendi cã recubuiſſet: cogitationibus inherens: manum ad mẽſã porrigere obliuiſceret. Sed eum Melliſſa quam vxoris loco habebat temperata ſtudia non interpellandi. ſed inedie ſuccurẽdi officio dextera ſua neceſſaria vſib⁹ aptabat. Alio ergo vita fruebatur corpore ꝙ o quaſi alieno ⁊ ſuperuacuo circundatus erat. ¶ Idẽ cũ Criſpo diſputatur⁹: helleboro ſe ante purgauit: ad expurgandũ poſtmodũ ingeniuz attentius: ⁊ illud acrius refellendũ: quas poſitiones: induſtria ſolite laudis cupide appetenda ſe fecit. hec ibi. Idem feciſſe: contra Zenonem ſcripturus narrat. Au. gelius lib. xvij. Carnaides inquit Achademicus ſcripturus aduerſus zenonis ſtoici libros: ſuperiora corporis elleboro cãdido purgauit: ne quid ex corruptis ſtomacho humoribus: ad domicilia vſq; animi redundaret: ⁊ inſtantiaz vigoremq; mentis labefaceret tanta cura tãtaq; apparat⁹ vi ĩgenio ꝑſtitit ad refellenda que zenon ſcripſerat. Hec ibi. Miro ergo modo ſtudioſus fuit ad ſcienda ſapientifica: ⁊ multum animatus ad defendenda ſua: ⁊ conuincenda aliena.

¶ Capl'z. ſecundũ. De Demoſtene ⁊ ei⁹ operib⁹ virtuoſis ⁊ ſtudioſitate: ac patientia.

Tem: predictis fuit coeuus Demoſtenes: prout ait magiſter hyſtoriaruz ſuper Heſter. Qui multum fuit ſtudioſus ſicut dicit Uale. li. viij. c. vij. di. ꝙ Demoſtenes cum primam litteram dicere non poſſet oris ſui vitium: tanto ſtudio expugnauit: vt ea a nullo expreſſius proferret. Ibidẽ. Uocez exilitate acerbam: exercitatione continua ad maturum ⁊ gratum ſonũ auribus produxit. Ibidez. Lateris firmitate defectus: quas corporis habitus vires negauerat a labore mutilatus eſt. Ibidẽ. Multos ꝟſus vno ſpiritu complebat eoſq; aduũſo loco celi gradu ſcandens pronuntiabat. Ibidem vadoſis littoribus inſiſtens: declamationes: fluctuum fragoribus obluctantibus edebat: vt ad fremitus concitatarum contionum

patientia duratis actionib⁹ offer
R ret. Ibidem. Fertur ore inſertꝭ cal
culis diu ac multū loqui ſolitus:
quo vacuum ꝓmptius ⁊ ſollici-
tius eſſet. Preliat⁹ eſt cum rerū
natura: ⁊ victor abiit: malignita-
tem ei⁹ pertinaciſſimo animi ro-
bore ſuperando. Ita ꝙ alterum
Demoſtenē Mater: alterum in
duſtria enixa eſt. Hec ibi. Patꝫ
igitur ex dictis qualiter laborauit
in exercitio ſtudij ſui. Qualiter āt
abhominat⁹ eſt voluptatē carna
lem: patet ex nobili facto ei⁹ ⁊ rñ-
ſo Laydi mulieri latine. de q̄ Au.
geli⁹ li. x. ⁊ Poli. li. vj. c. xx. Hec
enim Lays Corinthia ob elegā
tiam venuſtatemqꝫ forme deme
rebat: conuentuſqꝫ ad eā diuorū
S hominū ex omni grecia celebreſ
erant. Nec admittebat: niſi q da
ret que petebant. Poſcebat autē
illa nimium ꝙtum. Hinc natuꝫ
eſt frequens illud prouerbiū apd̄
grecos. Fruſtra ſquis Corinthuꝫ
tendit ad Laydeꝫ: niſi queat ⁊ ve
lit dare quod petit. Hanc iſte De
moſtenes clanculo adijt: ⁊ vt co
piam ſui faceret: petijt. At Layas
hoc quotū popoſcit quod noſtra
tis manui denarium facit decies
mille: equaturqꝫ medietati talēti
maioris: qd̄ noſtratis denarij vi
ginti milia claudit. Tal' petulātia
mulieris atqꝫ pecunie magnitu-
dine victus expauiduſqꝫ demo-
ſtenes auertitur. Et diſcedēs: ego
inqt penitere tanti non emo. hec
ibi. Ex quibus patet. ꝙtum vo-
luptatem deteſtabat: ⁊ ꝙtū ab eo
laſciuia arguebatur ad penitentiā
hortabat. ¶ De ſua quoqꝫ indu
ſtria in arguendo eos q peccata
ſua defendunt peccantiū multitu
dinem. Au. ge. li. ij. vbi. ait. Quo T
modo tant⁹ philoſophus obiur-
gatione adoleſcentē quendā ar-
guebat: eoꝙ a rhetorib⁹ ⁊ facun
die ſtudio: ad philoſophie. ſ. ſpe-
culatiue ſtudium tranſgreſſus ē.
At ille: id ſolitū eſſe dicebat: turpi
tudinē delicti: exemplorum vſu:
⁊ cōſuetudinis venia deprecaba
tur. At tantus ipſo genere defen-
ſionis inſtantior: homo inqt ſtul
te ⁊ nihil: ſi te a malis exemplis
auctoritates ⁊ rationes philoſo-
phie. ſ. vere non abducunt. Ne-
qꝫ illius Demoſtenis ſnīa ibi in
mentem venit. Sequit. Hec v̓ba
Demoſtenis ad euꝫ qui vtcunqꝫ
peccatū ſuū alienis peccatis exē-
ptuꝫ purgatūqꝫ eſtimabat. Quo
ruꝫ verborū ſnīa eſt: ꝙ qui ſe ex-
cuſant aliorū peccantiū exemplo
malaqꝫ cōſuetudine: inepte ⁊ ra
tionabiliter ſe excuſant. De eodē
narrat li. xiij. di. ꝙ legati maſoleo
ruꝫ cuꝫ veniſſent Athenas: ⁊ ad V
uocaſſēt aduoectos: reſtitit ei De
moſtenes. Ad quem in craſtino
venerunt cum pecunia quaꝫ pe-
tijt. Poſtridie v̓o cū res debent
agi Demoſtenes lana multa col
lum ceruiceꝙ circūuolutuꝫ legit
prodijſſe. ⁊ ſe dixiſſe pati reuma

ticā paſſionē: vt pꝫ ex proceſſu.ſ. Xenaxeri ꝛ contra moleſtos loq non poſſe: Tunc vnus e populo dꝫ exclamaſſe. Non Xinaxē De/moſtenes pati. ſed achitexem .i. cupiditatē vel ſimulationem. Et id poſtea non celauit ſed glorie aſſignauit. Nam cum interrogaret

X Ariſtodemū auctorē fabularum ꝗtū mercedis accepiſſet: ꝛ ipe rñderet: talentū: reſpondit ille. Ego plus accepi: vt tacerem. hec ibi. Cautus ergo fuit ad diſſimulandū quomodo voluit ꝛ agenduꝫ

De eodē: ꝛ de patientia eius. Aulus geli⁹. li.xxiiij. Traditū inquit eſt: Demoſtenē veſtitu ceteroqꝫ corpis cultu nitido nimiſqꝫ accu/rato fuiſſe. Hinc turpib⁹ idigniſ/qꝫ in eum verbis aliqueꝫ irruiſſe legit: atqꝫ dixiſſe eū non tempatum: quin parum vir ꝛ ore polluto diceret: Quod patienter ſuſti/nuit. Similiter multa in eū dicta ab hortēſio quaſi i hiſtriōeꝫ. Similiter cum Lucius Torquatus non ſolum hiſtrionē ſed Diony/ſiam geſticulariā cum diceret: ꝙ ſ. erat ſaltatrix: molli voce rñdit. Dionſie mallē eſſe ꝗ tu Torquate. ꝛ de eodem alia in cōmunilo/

r quio parte prima: vbi de aduocatis ꝛ Poli. vbi.ſ. dicit. ꝙ anteꝗ virtus eloquij eius inotuiſſet: cultus apparitioīs dꝫ appetiſſꝫ nitorem. At poſtꝗ noticiam ꝛ famā aſſecutus eſt: elloquētie toga cō/tentus eſt dicens: ſe velle potius a ſe ꝗ a nitore veſtium aut cultu exqſito conſtare gloriam.

¶ Capitulū tertiū. De Iſocrate.

h Hic fuit contemporane⁹ hyſocrates: vt legitur in hyſtorijs. de quo in prologo Policrati dꝫ ꝙ cum interrogat⁹ eſſet ab amicis quare nō in forenſibus negotijs verſaret: reſpondit. Que locus hic callet ego neſcio: ꝛ que ego calleo loc⁹ Z hic neſcit Tamen vt.ſ. habitum eſt: in lib. ſaturnalium recitatur hoc dictum eſſe a Socrate ora/tore.

¶ Capitulum quartum. De Democrito.

h His phūs: vt dꝫ in hiſtoris Democritus fuit con/temporaneus. De ꝗ Vale.li.viij.c.vij.di.ꝙ cū diuitijs cēſeri poſſet que tante fuerunt: vt pater eius exercitui Xerxis epu/lum ex facili dare potuerit: ꝗ magis ſtudijs vacuo animo vacaret parua admodū ſūma retenta: patrimoniuꝫ ſuum fratri donauit ꝛ A ignotus vrbi Athenis vixit. ſ. vacans ſtudio philoſophie.

¶ Capitulum quintum. De Hypocrate.

h His ſimiliter contēpora/neus fuiſſe Hipocras. de quo Au. geli⁹. lib. xx. dicit ꝙ multum deteſtabatur voluptatem vnde ꝺ coytu venereo ita eſtimabat: partem eſſe quādā morbi teterrimi quod noſtri co/

miſſalem dixerunt. Qualiter aūt
ipſe inſtruebat diſcipulos narrat
Hiero.epl'a.xxxiiij. Hypocrates
inquit adiurat diſcipl'os ſuos ante
q̄ doceat: ⁊ in verbis ſuis iurarē
compellit. Extorquet ſacramēto
B ſilentij ſermonē inceſſus manſue
tudinem: habitū moreſq; deſcri
bit. Quanto magis inquit nos q
bus aiarū cura eſt. hec ibi.
¶ Capitulū ſextū de Democri
to de quo prius: qualiter ſcilicet fu
it mundialium contemptor ⁊ q̄
re ſe excecauit: ⁊ de ſua ꝯſtantia.
E aliquibus phis illorū
narrat Au.gelius. mul-
ta preclara vnde libro.ij.
noc.ā.ait. de Democrito: quem
hyſtorie grece luminibus ſponte
ſe priuaſſe ferunt: q: cogitationes
cōmentationeſq; aī in contēplā
dis nature ratiōib' vegetiores vl'
C exactiores eſtimabat: ſi eas vl' de
illecebris oculorum impedimen
tis liberaſſet: vel ne malis ciuib'
bene eſſe videret. Ait tamen Ter
tullius.c.xi. ꝙ ſe ideo excecauit
q: mulieres ſine concupiſcentia
aſpicere nō poſſz: ⁊ doleret: ſi nō
eſſet potitus in continentiā emē
dationē. De eodem narrat multa
Sen. ꝙ fuit magnus temporali
um contemptor. Unde epl'a.lxv.
D Democritus inqt ſicut eſt ſic vi
uit: non tā q̄ omnia cōtempſerit
ſed tan q̄ alijs habenda dimiſit.
Et non ſolum contempſit ſed nil
poſtulare voluit. ait Sen.li.de ꝓ
uidentia aū ſi.vi. ꝙ Democritus
ea die qua interdixit ſibi poſſide
re interdixit ⁊ poſcere. Quaſi di-
cat. Nihil voluit poſſidere nec po
ſtulare. Et Sen.vij.de benefi. c.
ix. Democrito ſi res aliquas poſ-
ſidendas deoꝝ tradere velit ſub E
certa lege ne liceat donare: affir-
mauerim repudiaturū dicturūq;
Ego me ad id inextricabile pon
dus non alligo: ne in fecem rerū
hunc expeditū hominem dimit-
to: quod ad me fers poculorum
omniū malaꝝ ⁊c. Ubi poſtq̄ enu
merauit diuitiarū incomoda cō-
cludit in ꝑſona illius. Ego regnū
ſapientie noui magnū: ſecurum
ego ſic omnia habeo: vt omnium
ſint. Itaq; cum ſibi Ceſar ducen
ta ſextercia donaret: ridens reie-
cit. Sequit. Ingentē rem vici ab
illo audiui: cum miraretur Ceſa
ris dementia: ꝙ ſe putaſſet tanto
poſſe mutari. Si temptare me in
quit Ceſar cōſtituerat: toto illi fui
experiendus imperio. Quaſi di-
cat. Suo toto imperio me muta F
re non poſſet. ¶ Itē fuit huma-
ne glorie contemptor. De q̊ Tul.
v.tuſ.q.aū ſi. veni inqt Democrit'
Athenas: nec quiſpiā me agno-
uit. O conſtantem hominem ait
Tulius qui gloriabat ſe
affuiſſe. ¶ Item fuit conſtantia
ſolid'. De quo Tul.ij.tuſ.q.aū ſi.
Democritus cum in manus ho
ſtis incideret. nullum gen' ſup-
plicij deprecatus eſt: nullumq; re

cuſauit. Unde et vitam mollē: ma
F remortuū vocauit. Señ. epiſtola
xcv. Quid ſtultius eſt homine:
verba metuente? Eleganter De/
mocritus ſolebat dicere: eodem
loco ſibi eſſe voces imperitoruz
q̄ ventre redditos crepit⁹. Quid
inquit mea reffert: ſurſum iſti: an
deorſum ſonent? Quanta demē/
tia eſt: vereri ne infameris ab in/
famibus? Iſte Democrit⁹ lz eſſet
priuat⁹ oculis exterioribus: ſeipſz
tamen regebat honeſte. ait Tul.
i. tuſ. q. ante fi. Cecitas facile ferri
poteſt: ſi non deſint ſubſidia vali
tudinuz. Democritus: luminib⁹
G amiſſis: alba et tetra cernere non
poterat. At vero bona et mala:
equa: iniqua: hōeſta: turpia: ma
gna: parua: et ſine varietate colo/
rum licebat bene viuere: ſine no
tione rerū nō licebat:

¶ Capitulum ſeptimū de zeno/
ne qualiter oīa contēpſit: et de vi
te eius honeſtate.

Imiliter vt ait Au. geli⁹
zenon phus Euticenſis
floruit illis temporibus:
qui fuit magnus mundialiū con
temptor de quo Señ. de tranquil
litate animi ante fi. Nunciato in
quit naufragio: zenon noſter cuz
omnia ſua audiret ſubmerſa: iu/
H bet me ait fortūa expediti⁹ phari.
¶ Item fuit conſtās ſtabilitate.
ait Tul. ij. tuſ. q. q zenon perpeſſ⁹
eſt omnia anteq̄ cōſcios delēde
tyrānidis indicaret. ¶ Item fuit
moderātia vite hōeſt⁹. ait. Señ.
epiſtola. lx. zenonem Cleātes nō
expreſſiſſet: ſi eū tm̄ audiſſet. Ob
ſeruauit illum: vt ex formula ei⁹
viueret: vite eius interfuit: ſecre/
ta proſpexit. De eius egregio di/
cto legit in tractatu de dictis phi/
loſophorum: q viro et vxori ga/
rulis ait. Cum duo ſoli eſtis: quo
modo capit vos domus vna lo/ I
quaces? et tamē quia non fuit gratia
illuminatus: errauit. Poſuit eni
voluptatem eſſe qd indifferens
ait Au. gelius vbi. ſ.

¶ Capl'm octauū. De pho ſtoy
co pugnante cū dolore.

Tem idez Au. geli⁹ reci
tat multa preclara de phi
loſopho Thauro: de quo
mentio facta eſt. ſ. Et de hoc idē
li. iiij. cū Delphos alphitia puen
tumq̄ tocius grecie phs Thau/
rus iret: diuertit ad amicuz virū
nobilem in ſtoya diſciplina egra
valitudine oppreſſum. qui dolori
bus cruciatibuſq̄ q̄s greci Ka/
lon. i. trencadas dicunt: et febre ſi
mul afflictus erat: gemitus ex eo
compreſſos erumpere: ſpūſq̄ et
anhelitus e pectore eius non do
lorem magis impugnātes q̄ pu
gnam aduerſus dolorem. Et cuz
ipſum ad retinendam patientiā
Thaurus ſtabiliſſet: egreſſus eſt
cum ſocijs. Qui ait ad eos Vi/ K
diſtis non ſanum ſpectaculū ſed
cognitu vtile cōgredientes com/
pugnanteſq̄ philoſophum et do
lorem

lorem faciebat vis illa ⁊ natura vim quod ſuum erat perpetieba tur ⁊ cohibebat. Cohercebat in tra ſe violentias effrenati dolo ris: nullos eiulatus: nullas com plorationes: nullas voces inde coras emittebat. Et ibi cõſequen ter de inqſitione diſcipuli a thau ro philoſopho de ipſo dolore qli ter eſt indifferens apud ſtoycos ⁊ de ſufferentia doloris qualiter eum ſuffert ſapiens. Nam dictuſ philoſophus gemitus non emit tebat: vt dictum eſt.

¶ Capitulum nonũ de Thau ro philoſopho

De iſto eodez philoſopho narrat idem. Au. geli⁹ libro pmo ꝙ dabat ſepe poſt quotidianas lectiones tps querendi quod quiſqȝ vellet. Et ab eodem queſiuit diſcipulus an

M ſapiens iraſceretur. vnde ibi de terminatur: qualiter ſapiens ex ercet opera diſcipline ſine ira. vbi introducit exemplũ de Plutar co iubente verberari famuluz cõ tumacez ſine ira: ⁊ ire ſignis. De quo dictum eſt in conuiuiloquio De eodem philoſopho Au. geli⁹ ibi dicit. qualiter iudicauit inter patrem ſcilicet priuatum ⁊ filiuz preſidem. ꝙ ſcilicet in locis pieta tis debet filius preſes ſedere an te patrem: ſed in re domeſtica ⁊

N familiari debet pater prior ſedeſ vt habitum eſt in cõiloquio. De eodẽ etiaz ibi Au. gelius dicit: ꝙ cum adoleſcentem a ſodalib⁹ cõ uictuqȝ hominũ ceruicoſoꝝ ab ducere vellet: miſit ei verba Ari ſtotelis ex libro: iuſſitqȝ quotidie lectitare. Qualia autem fuerunt verba: in greco ponuntur nõ in latino: ſed ſupponendum: ꝙ fue runt talis ſententie: ꝙ ſocietates talium ſunt deteſtande.

¶ Capitulum decimum de ſtoy co philoſopho in tempeſtate: de quo Aug. ix. de ci.

Item Au. gelius narrat de philoſopho ſtoyco de quo Augu. ix. de ci. c. iiij. cuius ſcilicet erat opinio ſicut et ſtoycoꝝ: ꝙ timor nõ cadit in aio

O ſapientis. Qui tamen palluit in tẽ peſtate naufragij. Et cum poſtea argueretur retulit reſponſuz Ari ſtipi Socratici. Qui cũ re ſimili argueretur: reſpondit illuz ꝓ aia nequiſſimi Nebulonis merito ñ fuiſſe ſollicitum: ſe autez debuiſſe timere pro aia Ariſtippi. Et cum Au. geli⁹ non exagerandi animo ſed diſcendi quereret ab eo: que nã eẽt cauſa timoris ſui: cuz pre ceptum ſit diſcipline ſtoycorum ne mortis timeatur aduent⁹: quã conſtat ni dubium terminum eẽ vite: ille ꝓtulit librũ epytheti ſtoy ci. Cumqȝ librum tenuiſſet Au. gelius inuenit ſtoycis placuiſſe: nõ eſſe hominis vt viſa que fan taſias appellant in animum ve niant: aut recedãt: ⁊ cũ venerint

P ex terribilibus rebus aut contra

neceſſe eſſe aſſerunt moueri ani
mum etiam ſapientis: vt pauliſp̄
metu trepidetꝰ: triſtitia ꝯtrahatur:
dilatetur leticia: cupiditatibꝰ mo-
ueatur. Tanq̄ his paſſionibꝰ pre
uenientibꝰ: ratiõis ⁊ mentis offi
cium non ideo conſcientiã mali
in mente verſari: nec approbari
iſta: aut eius aliquem indulgeri
conſenſum. Hoc enim volunt
Q eſſe in poteſtate: idq̄ intereſſe
inter animum ſapientis ⁊ ſtulti
cenſent: ꝙ ſtultus cõſenſu men
tis: paſſionibus cedit: ſapiens vero
licet eas neceſſitate patiatur: reti
net tamen de rationabiliter appe
tendis vel fugiendis verã ⁊ fir
mam inconcuſſam mentis ſentē
tiam. Hec ibi. Quod tñ non eſt
intelligendũ fieri perfecte abſq̃
gratie diuine adiutorio.

Capitulum vndecimum. De Publio ⁊ eius egregijs ſentētijs

I Tem Au. gelius dicit de Publio ⁊ eius ſenten-
tijs libro. xviij. Que ſunt
hec. Malum eſt conſiliũ quod
mutari non poteſt. Beneficium
accipit qui dat digno ſeras: non
culpes qđ vitare non potes. Cui
plus licet q̄ par eſt: plus vult q̄
R licet. Comes facundus in via ꝓ
vehiculo eſt. Frugalitas inſerta ē
rumoris boni. heredis fletꝰ ſub
perſona riſus eſt. Furor ſepe fit l
leſa patientia. Improbe Neptu-
num accuſat qui iterum naufra-
gium facit. Ita amicum habeas
vt poſſe fieri inimicum putes. ve
terem ferendo iniuriam: vites
nouam. Nunq̄ periculum ſine
periculo vincitur. Nimiũ alter-
cando amittitur veritas. pars be
neficij eſt: qđ petitur: ſi velle ne-
ges. hec ille.

Capitulum duodecimũ. De Fauorino ⁊ eius documentis in nutrimenta infantiũ.

I Tem Au. gelius recitat
đ Fauorino philoſopho
li. xiiij. ponens eius docu
menta preclara. Cui ſuadenti no
bili mulieri vt filium ſuũ ipſa nu
triret: cũ mater puelle diceret: illi
parcendum: ſine inquit oro eã
integram matrem fieri filij ſui.
Contra naturam eſt imperfectũ
dimidiatũq̄ genus matris pepe
riſſe: ac a ſe abieciſſe: aluiſſe i vte S
ro ſanguine quem non vidiſſet: ⁊
lacte non alere quem viderat iã
viuentem: iam hominem: iã ma
tris officia implorantem. An pu-
tantẽ naturam dediſſe feminis
vbera: ornandi cauſa: ⁊ non alē-
dorum liberorum. Idem prodi-
gioſe mulieres: fontem illum are
ſcere cum periculo corruptis lacꝭ
laborant. vbi ponit exempla. ꝙ ſi
ouium lacte: hedus caprarũ ala
tur: vel econuerſo: conſtat in illo
ſcilicet agno lanam duriorem: in
hedo vero capillũ gigni teneriorē.
Item hyrcani tigrides admouēt
vbera ſua ſcilicet catulis. Itē. Ta
les mulieres que dãt filios ſuos

aliis nutriendos:illud vinculum coagulū́q amoris:q̄ natura parentes cum filiis cōſociat:interſcindunt:aut certe diſſoluūt. Ipſi⁹ q̄q infantis affectio animi amoris conſuetudinis in illa ſola vñ alitur occupatur. hec ibi. Rationabiliter:clemēter: ⁊ viriliter iſta perſuaſit vt patet ibi.

¶ Capitulum decimumtertiū. De philoſopho reddente cauſam nō eſuriendi vel ſitiendi: ⁊ de recitatione conſuetudinis Virgilii.

Item li.xii.recitat eiuſdē philoſophi ſententiā. Cū enim viſitaſſet egrū quēdam:in quo edendi petitio priſtina elanguerat:ait ille philoſoph⁹ q̄ non eſſet mirum. Quia vt ait inquit heſtenſiſtrat⁹ eſuritionem faciunt inanes patentesq inteſtinorum fibre: ⁊ caua intus: ventris ac ſtomaci vacua hyantia:q̄ vbi aut cibo complent̄: aut inanitate diutina ꝯtrahuntur: Tunc loco vbi cibus capitur: vel ſtipato vel abducto: voluntas capiendi cibi deſiderandiq reſtringitur. Scithas enim.i.illos populos: vt famem longius tolerent: faſciis vētrem ſtrictiſſimis circūligare dicitur:ea ventris confoſſione eſuriem poſſe depelli. hec ibi. Et rationabiliter videt̄ aſſignare cauſam famis: vel faſtidii. De eodem philoſopho idem libro.xvi.recitans verba Virgilii. Quem ſolitum ferunt dicere: ſe parere verſus more ⁊ ritu vrſino. Nam vt vrſa fetum egerit ineffigiatū informēq lambendo id poſtea q̄ ita edidiſſet conformaret ⁊ fingeſt. Proinde itaq igenii ſui partus recentes rudeſq eē: ⁊ imperfectos: ſed deiceps tractādo reddere his oris ⁊ vultus lineamenta ſubtili ingenio. Hec ibi. Sicut ergo Virgilius dicebat: ſe primo parere rudes verſus: deinde tractando formabat: ſic debet homo prouidus opera que primo facit informia ⁊ rudia: poſtea tractando: diſcutiendo: ⁊ deponēdo deformitatem: ad plenum ſiue ꝑfecte formare.

¶ Capitulum decimūquartū. de nobili ſapiente dante conſiliū Lacedemoniis.

Item Au.gelius libro.xx. poſt principium narrat de illo nobili ſapiente dāte conſiliū Lacedemoniis. Populus inquit Lacedemoni⁹ cum deliberaret quid ſit vtile ⁊ honeſtū: tūc exurgit ſententie dande gratia homo quiſpiam: turpitudine vite preterite diffamatiſſim⁹: ſed lingua facūdiaq preſtabilis: ꝯſiliumq dabat: oportereq ſic̄ fieri ſuadebat. acceptum ab omnibus futurum erat: ex eius ſententia populi decretū fiebat. tūc vnus ex ordine principum: quibus tanq̄ arbitris ⁊ magiſtris: diſcipline publice. Lacedemonii vtebātur: comato iratoq animo

exſilijs: que nam inquit narratio.
o Lacedemonij: aut que ſpes tā-
dez erit: vrbem hanc: ⁊ hanc rē-
publicam ſaluā inexpugnabileq̄3
eſſe diuti⁹ poſſe: ſi huiuſmodi an
te acte vite hominib⁹ cōſiliarijs
vteremur: Qd̄ ſi probata hone-
ſtaq̄3 ſnia iſta eſt: queſo non ſi-
namus: eam dehoneſtari turpiſ-
ſimi auctoris contagio. atq̄3 vt di
xit elegit virum fortitudine ⁊ iu-
ſtitia pre alijs preſtantem: ſed in-
opem lingua ⁊ facundia: iuſſitq̄3
cum conſenſu petituq̄3 omnium
eandem illam ſententiam diſer-
ti viri cuiuſmodi poſſet verbis di
cere: vt nulla prioris mētione ha
bita fieret quod ipſe denuo dice-
ret. atq̄3 ita vt ſuaſerat factum eſt
Sicq̄3 bōa ſnia māſit auctor tur
pis mutat⁹ ē. h̄ ibi. Ex qb⁹ p3: ꝙ
publicus ꝯſiliarius magnatuz ⁊
reipublice: ſiue doctor vel predi-
cator deb3 eſſe bone vite ⁊ fame.

¶ Capitulum decimumquintū.
De Chylone ⁊ eius dictis.

i Tem Au. gelius li. ꝓmo
dicit de Chylone: qualr
queſiſſe dicitur an vnq̄
faciendu3 ſit ꝯ̄ ius vel mores ꝓ
amico. vbi colligit ex verbis Ci
ceronis: ꝙ cu3 emendati ſūt mo
res amicorū: ſitq̄3 inter eos: om
nium rerum conſiliorum ⁊ volū
tatum ſine vlla acceptione comu
nitas. Et ſequitur. vt ait Cicero ꝯ̄
y patriam ꝓ amico arma ſumēda
non ſunt. Sed ait Teophraſtus
parua vel tenuis turpitudo: vl' in
famia ſubeunda: ſi ea re magna
vtilitas nimiu3 eſt amplior ⁊ ho
neſtatis noſter in re nō grauile
uis iactura: preponendum quod
vtile eſt amico. Sicut magnum
pondus eris: lamina auri parua
eſt precioſius. Hec ibi. Itē Chi-
lon ait: has duas affectiones eē
ferociſſimas. ſ. amoris ⁊ odij: at- Z
q̄3 infra mediū cohercēdas. hos
inquit ames tanq̄ forte oſurus
⁊ hos quidem oderis tanq̄ po-
ſtea amaturus. hec ille.

¶ Cap. xvi. De Marco Tulio.

b E Marco vo Tulio q̄
ſtudioſus fuit ⁊ ſedulus
in laborando: ⁊ q̄ clar⁹
in multis ſententijs: patet i libris
ſuis multis quos edidit quoru3
nomina recitat lib. ij. de diuina-
tione in principio. Coarctati in-
quit ſumus ad philoſophie ſtu-
dium in eo libro qui eſt ſcriptus
hortenſius. De quo libro loquit
Auguſti. iij. confeſ. di. ꝙ mutauit
affectum ſuu3: ꝓut ait ibi. Ibidē A
recitat Tulius de quattuor libris
Achademicis ⁊ de quinq̄3 li-
bris tuſculanis: ⁊ ſex libris ſci-
licet annunciādi: ⁊ de libro de ſe-
nectute: Que ⁊ q̄ta documenta
collegit in libris ſuis patet inſpi-
cientib⁹ eos. vnde ⁊ de ipſo Se-
neca epiſtola. 51. Negat inq̄t Ci
cero: ſi ſibi etas duplicaretur: ſe
habiturum tempus quo legat li-
bros Lyricos: eo mō dialeticos

Et licet eſſet ſic ſtudioſus: fuit ta
men ſollicitus pro reipublice re/
gimine. vnde narrat de eo libro
de amicitia. c. iiij. non minoris ſi
bi cure qualis eēt reſpublica poſt
mortem ſuam q̃ tunc ſcilicet in
vita. vnde ⁊ pro republica multa
ſuſtinuit. ait Señ. de eo libro de
B breuitate vite pꝰ principiū. Mar
cus inquit Cicero iactatus inter
manifeſtos inimicos: ⁊ ptim du
bios amicos: dum fluctuatur cū
republica in quadam epiſtola ait
Quid agam queris? Moror in
Tuſculano modo ſemiliber. alia
deinceps adiecit: quibus ⁊ prio/
rem etatez complorat: de preſen/
ti queritur: de futuro deſperat: iō
ſemiliberū ſe dicit. Improbat tñ
ibi Seneca iſtud dictuz addiciēs
ꝙ ſapiens nunq̃ in tam humile
nomē procidet: nunq̃ ſemiliber
C erit: integre ſemp libertatis ⁊ ſo/
lidꝰ ſolutꝰ: ⁊ ſine viribꝰ altior cete
ris. Quid enim ſupra euz poteſt
eſſe: qui ſupra fortunam eſt? Et
ibi bene de hoc. q̃ vo fuit cautꝰ
in cauendis exprobrationibus
hominum: ⁊ diſſimulandis ſibi
impoſitis ait Au. gelius lib. xiiij.
Si obiectum tibi fuerit tempore
aliquid quod negari nequeat re/
ſponſione ioculari elidas: ⁊ rem
dignam riſu magis q̃ crimie fa/
cias. Et ponit exemplum de Ci/
cerone: ꝙ cum obiectum eēt: ſe
accepiſſe pecuniam a reo: vt do/
mum emeret: negaſſetq; poſtea:
ſe domum emere: cū eſſet dictuz
ſibi ſe negare quod priꝰ voluit: re
ſpondit. Ignoratis: prudētis eē
proprium: negaturū ſe emere qđ
nolit propter conſortes emptōis
Et ſic ioculari reſponſione elidit
ſibi impoſitum. q̃ vo diſcretus
fuit in ſententiis ſuis: q̃ vtilis in D
admonitionibus: q̃ rectus in iu
diciis: q̃ facūdus in eloquiis pa
tet in libris ſuis.

¶ Capitulum decimūſeptimuz.
De Seneca.

E Seneca vo q̃lis fue/
rit: ⁊ q̃ diſcretꝰ: ⁊ q̃ vti
les doctrinas edidit: pa/
tet in egregiis voluminibꝰ ab eo
editis. Fuit autem binomius mo
re romanoruz. Dicebat eniz Se
neca Anneus Lucius ſicut ipſe
ait loquēs de ſe. iiij. de benefi. c.
vi. prout dicit Augu. epla. xxxvi.
Unde ⁊ ipſuz enumerat Hiero.
in libro illuſtrium virorum inter
alios. Fuit quoq; vite honeſte:
abſtinentie magne: conuerſatio/
nis vrbane: ſicut patet in libris
ſuis: ⁊ vtilibus documētis. ait. n. E
epiſtola. lxxxvij. loquens de ſe et
vita ſua. panis inquit ſiccus: ⁊ ſi/
ne menſa prandium. poſt qđ nō
lotis manibus dormio minimū.
Conſuetudinē meaz noſti. Bre
uiſſimo ſomno vtor: ⁊ quaſi in/
teruigilo ſatis eſt mihi: vigilare
deſiiſſe. aliquādo dormiſſe me ſē
tio: aliquando ſuſpicor. Fremituz
patientiſſime fero: Et ſic de aliis

que enumerat ibi. ¶ Similiter de abſtinentia ſua epiſtola.cx. Ip ſum tamen ⁊ doctrine ſue modū increpat Quintilianus: put dicit Au.geli⁹ li.ix.poſt principiū. F de Sen̄.anneo dico: ꝙ eius oratio: vulgaris videtur: ⁊c. Sequitur. Eruditio: autē plebeia: ⁊ vermicula: nihil ex veterum ſcriptis habens neqȝ gratie: neqȝ dignitatis. Et ibi multum de hoc. Et ſimiliter Policratus lib.viij.c.xvi. recitat v̉ba Quintiliani. Tractauit inquit fere omniū ſtudiorum materiam. Nam ⁊ orones eius ⁊ poemata: ⁊ dyalogi ferunt In philoſophia parum dilligēs: egregius vitiorum inſecutor fuit Multe in eo clare fuiſſe ſententie: multa etiam morum genera legenda: ſed in eloquio corrupta: ⁊c. Sed vt ait auctor ibi: an recte ſenſerit Quintilianus: ſapientioris iudicio relinquo. Legunt et⁹ epiſtole: ⁊ libri diuerſi. Ubiqȝ fidelis cuſtos virtutū: vitiorūqȝ hoſtis occurrit Tantus viqȝ: vt eū G Fronto nepos Plutarci aſſerat: vniuerſos exterminaſſe errores: vt aurea videatur ſecula ꝑponere ⁊ deos ab humāo genere exulātes: eius opera reuocatos: hoīb⁹ contracta ſocietate miſcere. hec ibi. Licet ergo Quintilianus litterarior acumine ⁊ grauitate dicendi precederet: iſte dilligētior: ⁊ q̄tū in rhetorica vincitur: tantū vincit in ethica. vt dicitur ibi

Iſte Seneca magiſter fuit Neronis: ⁊ ab eo poſtea occiſus: ait Boe.iij. de conſola.c.v. Nero in quit Senecam familiarem preceptoremqȝ ſuum: ad eligēde mor H tis coegit arbitrium. vbi ait expoſitor: ꝙ Sicconius refert: ꝙ Nero imperator fingebat: ſe timere Senecam magiſtrum ſuū quaſi in pueritia: ⁊ nactus occaſionē mandauit ei: vt ſibi genus mortis eligeret: Ille v̉o cibo ⁊ potu ſe ſatians: venā ſibi incidi fecit: ⁊ in balneo: vt dicunt aliq: nimio fluxu ſanguinis iteriit. vn̄ q̄dā ꝓſagio habuit nomē Senecā. i. ſe necans: eo ꝙ ſibi elegit mortem.

¶ Capitulum decimumoctauū. De Boetio.

De Boetio v̉o: q̄ntus fuit I in philoſophica: ⁊ theologica ſapientia: pȝ in libris ſuis editis tam in humana ſapientia q̄ꝫ diuina. Fuit aūt temporibus Thodorici regis: claruit qȝ virtutib⁹: ⁊ cōſul in vrbe fuit Cūqȝ Theodoricus vellet exercere tyrannidem in vrbe: ac bonos ex ſenatu neci dare: Boeti⁹ dolos eius effugere geſtiēs: miſſis clam litteris ad grecos: nitebatur vrbē ⁊ ſenatum ab impiis manibus eruere: ⁊ eorum deffenſioni ſubdere. Sed poſtea a rege quaſi conuict⁹ regie maieſtatis iuſſus eſt retrudi in carcere. Fuit autem ꝯſul eo tp̄e: quo inuaſerūt Gothi Romam: ⁊ abſtulerunt

omnem libertatem eorūz. Qui-
bus qꝛ fauere noluit miſſus eſt i
ergaſtulū: vbi adhibuit ſibi phi
K loſophiam ꝯſolatricem: ⁊ edidit
librū de ꝯſolatione philoſophie:
ne nimio dolore aut triſtitia labe
retur in deſperationem. Idē aūt
Theodoricus Symachū martyri
zauit: cuiꝰ filiam Boetiꝰ habebat
vxorem. Duo aūt filij eiꝰ: in con
ſulatu remāſerūt ſub regia pote-
ſtate. Boetiꝰ aūt dictus eſt a Bo
thos grece ideſt adiutor: vł auxi
liuz latine: eo ꝙ multoꝝ adiutor
fuit. Seuerinꝰ: dictꝰ a ſeueritate
iudiciaria. Et hoc fuit propriū no
men eiꝰ vt ferūt. Annieꝰ dictꝰ: eo
ꝙ de genere annicoꝝ. i. iuitoꝝ
Malliꝰ: dictꝰ: eo ꝙ originez du
L xit a Mallio Torq̄to: ordinariꝰ
dictꝰ: qꝛ alios in dignitate ordina
bat. Patriciꝰ dictꝰ: qꝛ amore pa
trie rempublicam gubernabat:
Excōſul: qꝛ erat ex cōſulatu: per
acto vicis ſue anno. Nobiles. n.
Romani nomina ⁊ ꝓnomina fi
lijs imponebāt: vt in ipſis origo
M agnoſceretur. vnde titulꝰ libri ſui
eſt. De cōſolatione philoſophie
liber Annitij Mallij Seuerini
Boetij exconſulis ordinarij pa
tricij incipit. ⁊c.

¶ Quinta pars. De perfectioni
bus philoſophicis.

¶ Capitulum primum. De per
fectione eorum in vitiorum de-
teſtatione.

h Is enarratis ſingu-
latiz de exemplis imi
tabilibꝰ ꝑdictoꝝ phi-
loſophorum: ⁊ de dictꝭ
notabilibus eorū: q̄s
Tul. ⁊ Sen. in libris ſuis ſparſiz
narrant multa preclara de dictis
philoſophicis: ad maiorē diſtin
ctionem ⁊ faciliorem inuentionē
videndū eſt in quibꝰ conſiſtebat
perfectio eorūdem philoſophoꝝ
vmbratica: Nulla eniz vera ꝑfe
ctio ſine gratia dei que operaſ in
nobis velle ⁊ perficere pro bona
voluntate: Phil. ij. Fuit aūt in
multis eorum perfectio ſuo mo
do. Et vt diſtincte ꝓcedat: notā
dum ꝙ fuit in vitioꝝ deteſtatiōe
ꝓut fieri poteſt ſine gratia fidei
illuminantis ⁊ purgantis. Vnde
Au. geliꝰ li. xiiij. vidimꝰ inquit phi
loſophū peregrinū nomine vir
grauem atq ꝯſtantē apō Athe
nas in quodam tugurio extra vr
bem diuerſantem. Cumq ad eū
frequenter veniremus: multa au N
diuimꝰ: eū diſſerere vtiliter ⁊ ho
neſte. In quibus illō audiuimꝰ:
virum ſapientem non peccaturū
eē dicebat: ſi peccaſſe eū dij atq
homines eſſent ignoraturi. Non
pene aut infamie metu nō peccā
duz: ſed iuſti honeſtiq ſtudio ⁊
officio ſcilicet dicebat. Hec ibi.
Multuz ergo peccatū deteſtaba
tur vt. n. dicit Tuliuſ. iij. de offi. c.
iiij. Nihil turpe faciendūz bono
viro etiaz ſi ex omni parte lateat.

vbi introducit fabulā ⁊ ponit exemplū de anulo inuento in equo eneo in hyatu terre: quem ſi quis portaret nō poſſet videri ab aliq̄ licet ipſe eum videre: ſicut habitum eſt in comunilogo. Nec pp hoc debet qs aliqd turpe agere: vt ait ibi. Ubi ꝑmittit. Satis nobis ſi tamen in phia aliqd proficimus perſuaſum eſſe dz: ſi oēs deos hoieſq̄ celare poſſemꝰ nihil tamen in nobis auare: nihil iniuſte: nihil libidinoſe: nihil incōtinenter eſſe faciendum. Et ibi
O bene de hoc. Licet enim vitium nō poſſit deteſtari ſufficiēter abſq̄ gratia: vnde eſt dei offenſiuū diuine legiſ ꝑuaricatiuū ymagis deformatiuū: ⁊ gr̄e priuatiuum. tamen pōt aliqualiter deteſtari: vnde eſt nature leſiuū ⁊ ei aduerſatiuū. Ait Sen̄. ep̄la. Scelera tuta eē non poſſunt. Sequitur. Quia prima illa ⁊ maxia peccātiū pena eſt: peccaſſe: nec vllū ſcelus: lz illō fortuna exornet muneribus ſuis: lz tueatur ac vindicet: impunitū eſt. quoniā ſe ſceleri inſerere. ſuppliciuz eſt. Sed ⁊ hee nihilominus malā mentem pene premunt: timere ſemper ⁊ expaueſcere ⁊ ſecuritati diffidere: Sequitur. hic conſentiamꝰ epycurro: malo facinore conſcientiā flagellari: ⁊ plurimū illi tormētū
P eſſe: eo q̄ perpetua eū ſollicitudo vrget ac verberat. Hoc enim ipſum argumentū eſt: natura nos a ſcelere abhorrere: q̄ nō nullis etiaz inter tuta timor eſt. Multos fortuna liberat pēa: metu neminem. Quare: niſi q: infixa nobis rei aduerſatio eſt: quaz natura damnauit: Ideo nunq̄ fides latēdi fit ēt latronibꝰ: q: coarguit eos cōſcientia: ⁊ ipſos ſibi oſtendit. Propriū aūt eſt nocentium trepidare. Et ꝯcordat cū ſcriptura ſap. xvij. Cum ſit timida neqtia: dat teſtimonium cōdēnationis. Et cū beato Aug. primo cōfeſſionum dicente. Iniquus animus ſiue iniquitas eſt, pena ſui.
His ergo conſiderationibꝰ ſcilz ratione dedecoris ꝯfuſibilis: deordinationis irrōnabilis: vilitatiſ ineſtimabilis: ⁊ inhoneſtatis vituperabilis que ſunt in peccato: ⁊ multorum alioꝝ nocumentoꝝ deteſtati ſunt philoſophi vitia: lz non perfecte nec ordinate. vnde ſe a vitijs abſtinebant ait Tul. de ſenectute. c. ij. de Leontio gorgia magiſtro Socratis: q cōpleuerat annos centum ⁊ ſeptem: nec vnq̄ a ſtudio ac ope ceſſauerat. Qui requiſitꝰ cur taz diu viuere vellet: nihil inq̄t habeo qd̄ accuſet ſenectutē meā. Qd̄ fuit ꝑclaꝝ dictum in homine docto: ait ibi Tul. Ideo philoſophi ſtudebāt eſſe diſſimiles malis: pp qd̄ ⁊ tormenta multa ſuſtinuerunt: ſicut recitat Boetius verba phīe ipm alloquentis primo de ꝯſol. c. iij. vbi. ſ. introducit philoſophiam

ipſm inuitaſſe: ⁊ tormenta que ſuſtinuerunt phi ſibi recitaſſe: ſicut Socratis venenum: zenonis tormenta: ⁊ ſic de alijs quos enumerat: quos nihil aliud in cladē detraxit niſi ꝙ morib⁹ philoſophie inſtituti: ſtudijs improborum diſſimillimi videbant. Et ibi bene ꝺ hoc. Si ergo philoſophi infideles ſic vitia deteſtabantur: ab eis ſe cuſtodiebant: diſſimiles malis eſſe ſtudebant: ⁊ ob hoc tormenta etiam ſuſtinebant: multo magis phi fideles ⁊ diuini: debent eſſe tales.

R ¶ Capl'm ſecundū. De perfectione eorum in voluptatū carnaliū mortificatione.

N On ſolum autem fuit pfectio phica in vitiorū deteſtatione: ſed etiā in voluptatū carnalium ⁊ ꝯcupiſcētiarum mortificatiōe: ⁊ exterminatione ſicut fieri poteſt ſine gratia vt dictum eſt. ⁊ vt pꝫ ex vita philoſophoꝝ deſcripta vnde di-
S cebat Plato mortem eſſe neceſſariam phis: vt. ſ. dictū eſt. ¶ Ultro enim modo abhominabātur voluptates carnales: ait Au. gellius. li. i. añ fi. Voluptas inquit q̄ nimia eſt ex guſtu aut tactu ſicut cenſuerunt ſapientes: fediſſima ē: eoſq; maxime q̄ his belluinis voluptatibus ſe ſe dederunt: grauiſſimi vitij vocabulis greci appellant: nos autē incōtinentes: vel intemperancos dicim⁹: ⁊ inſolentes. Iſte due voluptates. i. libidines in cibos ⁊ venerē prodige ſole ſunt cōes hominibus ⁊ beſtijs. Idcirco in pecudū feraꝝ ꝗ numero habent: qui ex his ſerinis voluptatibus preſſi ſūt. Cetere tres: proprie hominū vident hec ſbi. Et ſubdit. Verba ſup hac re ex libris Ariſtotellis aſcripſi: vt vel auctoritas clari atq; inclyti viri a tam infamibus voluptatibus nos terreret. Que verba i greco recitat. Sequit. Quis igit habens aliquid humani pudoris voluptatibus his duabus gaudeat? Et recitat cōſequenter verba hypocratis de coytu venereo: q eſtimabat: illam voluptatē eē ptem quandam morbi teterrimi: vt recitatum eſt. ſ. Necnō ⁊ verba Socratis dicentis: ſe eſſe. i. comedere ⁊ bibere vt viueret non ecōuerſo. ¶ Miro enim mō philoſophi exterminabāt: ⁊ mortificabant predictas voluptates: Exēplum de Xenocrate vbi. ſ. quem mulier vocauit ſtatuam. Qualiter autē vtebant temperate ⁊ ſobrie vite neceſſarijs: ait Poli. li. viij. c. viij. Ubi diſtinguit cōuiuia dicens. ꝙ ſunt conuiuia plebeia que ſunt ſoluta a legibus philoſophie Et ſunt ciuilia que quidem non ſunt diſſoluta: ſed liberioris licentie: ⁊ opulentie magne: ⁊ q̄ ad cōem leticiam: ſalua tamē ſemper modeſtia qua ad philoſophicū rigorem accedunt. Conuiuia

T V

ꝟo phĩca ſunt omnino caſtigata
⁊ ſuis regulis limitata: vt qui ver
ſantur i his poſſint nulla cibi aut
potus ipedictẽ moleſtia: ſuis of/
ficijs.inſeruire. Sobria eni: ⁊ ab
omni luxuria caſtigata: non ipe/
diunt Socratem: ne iuſtitiã poſi
tiuam exequat: a naturali inquiſi
tione Platonẽ non reuocãt: me
moriam rerum geſtarum nõ ex
cludunt: heritio Timeus non ꝓ
hibet cauſas rerum omniũ ape/
rire: nec aliquis a quocunq; vir/
tutis offõ retardat. Hec ibi. Ubi
bene de hoc. Patet ergo perfe/
ctio phĩca ſuo modo in predictiſ
vt enim ait Tul.v. tuſ.q. ante fi.
Sapientis propriuz eſt: nihil qḋ
peniteri põt facere: nihil iniuſte:
ſꝫ ſplendide: cõſtanter: grauiter:
honeſteq; oia.

¶ Caplm tertiũ. De eoꝝ pfectio
ne in mundialiũ ⁊ diuitiaꝝ deſpe
ctu ⁊ dimiſſiõe.

I Tem perfectio phĩca in
mũdi ⁊ mũdialium deſ/
pectu ⁊ dimiſſiõe ſatiſ pꝫ
ex dictis .ſ. qualr mundum ꝺſpe
xerũt: ⁊ oia dimiſerunt., ſicut De/
mocritus ⁊ Diogenes de quibus
ſupra. hoc enim fuit quaſi cõmu
ne philoſophis: ait Hiero. epiſto
la xxxv. Crates inquit Thebanꝰ
homo quondam ditiſſimꝰ: cum
ad philoſophandum Athenas p
geret: magnum auri pondus ab
Z iecit. Nec putauit: ſe poſſe ſimul
⁊ virtutes ⁊ diuitias poſſidere. Et

epiſtola.cxvj. dicit de phõꝝ mul
tarum poſſeſſionũ precium proie
cit in pellagus: abite inquit in pro
fundũ male cupiditates ego vos
mergo: ne ſubmergar a vobis.
Philoſopus glie animal: ⁊ po/
pularis aure vile mancipiũ totaꝫ
ſimul ſarcinam depoſuit. hec ille
Philoſophi enim non reputa/
bant: bona temporalia eẽ ſua: iḋ
nec ea appetebãt: nec ꝺ amiſſiõe
dolebãt. ait Señ. de cõſtantia ſa
pientis. Megeram Demetrius
cepat. Ab hac exiens Stibo phi
loſophus: interrogatus: an aliqḋ
perdidiſſet: nihil inquit. oia mea
mecum ſunt: ⁊ tamen patrimoni A
um in predã ceſſerat: ⁊ filios ho/
ſtis rapuerat: Sequit. Habebat
enim vera bona ſecum: in q̃ non
eſt manus iniectio. Que ꝟo diſſi
pata ⁊ direpta fuerant nõ iudica/
bat ſua: ſed aduentitia: ⁊ motum
fortune ſequentia. Jḋ non vt ſua
dilexerat. Omnium enim afflue
tiuꝫ incerta eſt poſſeſſio: ⁊ lubri
ca. hec ibi. Unde ⁊ de paupertate
phõrum Tul.v. tuſ.q. poſt medi
um. Quis inquit paupertatẽ per
timeſcit: An Scithas Anatarſiſ
potuit ꝓ nihilo pecuniaꝫ habere
Noſtrates phĩ facere non potue
runt. Cuius epĩa fert his verbis
Anatharſis homoni ſalutẽ. Cir B
cũamictum eſt Syricum tegimẽ
calciamentũ: ſolorum callum: cu
bile terra: pulmentũ fames: lacte
carne caſeo veſcor. Quare: vt ad

getū mecꝫ venias.mūera āt iſta qb⁹ delectatus es vel cuiꝰ tuis vel diis mortalibus dona. Oēs enim fere phi omniū diſciplinaꝝ non quos a recta ratione natura vitioſa detorſiſſet: eodē hoc aio eſſe potuerunt.hec ibi.Et exem/plificat de Socrate ꝛ Xenocrate de quibus ſupra.De quolibet ta/li poteſt dici illud quod dicit Ua/le.libro.iiij.c.iij.ꝺ fabritio.Locu pletum illum faciebat non multa poſſidere:ſed modica deſiderare
C ſit ergo illi ſic cōtempſerunt mū danas diuitias abſqꝫ ſpe celeſti//um diuitiarū: multo magis phi loſophi fideles ꝛ celici debēt eas ꝯtēnere:vt centuplū accipiant in futuro.

¶ Capitulum quartum.De eoꝝ perfectione in honorū ꝛ excellen tiarū abdicatione.

N On ſolum aūt fuit eorū perfectio in deſpectu diui tiarum:ſed etiā in contē/ptu excellentiarum: dignitatuꝫ:ꝛ honorum humanorum: vt pꝫ in dictis philoſophis.Sicut in Dio gene qui cōtempſit honores ob latos ab Alexandro: ꝛ in Socra te:q glorioſa fugiebat: vt dictum eſt ſupra: ꝛ in alijs ſupradictꝭ.Uñ ꝛ laudes humanas cōtempſerūt ꝛ ſe a mundanis tumultibꝰ ꝛ fre
D quentijs ſequeſtrauerūt. ait Hie ro. contra Iouinianum añ fi. ꝙ phi multi reliquerūt frequentias vrbium: ꝛ hortulos ſuburbanos vbi aer irriguus: arborum come ſuſurrus auium: fontis ſpectacu/lum: riuus īmurmurans:ꝛ ſic de alijs.Sequit. Maꝫ ꝛ Pictagorei huiuſmodi frequentias declinā/tes:in ſolitudine ꝛ deſertis habi/tare conſueuerunt: Planū eſt er go ex dictis. ꝙ predicta contem/pſerunt que merito ſunt contem nenda.ſicut Boetiꝰ philoſophia inſtructuſ elegantius oſtendit.ij. de conſol.c.vi.ꝛ.vij.Quid inquit de dignitatum potentia diſeram? Que ſi improbiſſimum quendā ceciderint:non ne eoipſo non ſūt
E appetende? Unde ibi bene ꝛ pro/lixe. Laudes enim humanas ꝓ nihilo reputabant:ꝛ laudari: per nitioſius eſtimabāt ꝙ̄ vituperari. Ut enim ait Au.gelius li.vi.Tur pius dicebat Fauorinus exigue at qꝫ frigide laudari ꝙ̄ inſectanter ꝛ grauiter vituperari. Qui enim maledicit ꝛ vitupat:ꝙ̄to id acer/bius facit. tanto pro iniquo ꝛ ini mico habetur: ꝛ propterea fideꝫ non capit.Sed qui infecūde lau dat deſtitui a cauſa vſ: ꝛ amicus quidem creditur eiꝰ quē laudat: ꝛ ei creditur.

¶ Capitulum quintumꝰ De eoꝝ perfectione ꝛ paſſionū internarū edomatione.

N On ſolꝫ aūt fuit eoꝝ ꝑ/fectio in predictis cōcu/piſcentias carnis:ꝛ ocu/lorum.ac vite ſuperbiam cohibē do: ſicut fieri poteſt abſqꝫ gratia

dei:ſed fuit eoꝛum,perfectio i edo
matione paſſionum interioꝛuȝ:⁊
redactione ſub lege rationis,⁊ oꝛ
dinatione: ſemper intelligēdo vt
dictum eſt eo modo quo pñt ſi-
ne gratia cohiberi. vt enim habi
tum eſt ſupra animus ſapientis
F non cedit paſſionibus ſm ſenten
tiam ſtoycoꝛum:nō.ꝙ oīo auffer
rant:ſed ꝙ oꝛdinate moderētur.
Et de hoc An.gelius pulcre nar
rat lib.xx.ante fi.Herodes iquit
archicus conſularis laceſſitus a
quodam Stoyco tanq̄ nimꝰ ſa-
pienter: ⁊ parū vtiliter doloꝛē ſer
ret ex moꝛte pueri quem amabat
dicebat:ꝙ nullus homo qui ſm
naturam ſentiret ⁊ ſaperet: affec
tionibus quattuoꝛ carere ⁊ vaca
re omnio poſſet:atq̄ ſi poſſet vt
curis careret:non ex re illud me-
lius qm̄ langueret aīus ⁊ toꝛperet
G Dicebatq̄. Senſus iſti motuſq̄
animi cum imoderatioꝛes fiunt:
vitia ſunt:⁊ ſi omnino eos cōuel
lamus:periculuȝ eſt necis.Mo
deratas ergo ſcire ⁊ conſiderare
purgandas dicebat:vſuſq̄ eſt fa-
bula quadam:ꝙ homo rudis ex
vltima Barbaria colēdi inſolēs
in terras cultioꝛes venit: emitq̄
agrum aptum ad fructus.Cum-
q̄ videret:vicinum amputare ſu
pflua ex arboꝛibꝰ: queſiuiſſetq̄:
ad qd ſic amputaret:cū alius di-
ceret:ꝙ ſic fieret ager purꝰ:⁊ ar-
H boꝛ fecundioꝛ:ille accipiens ſecu
rim:adijt agrum: ⁊ omnes arbo
res detruncauit:credens hoc me
lius eē.Sic eſt inquit aperte iſta
Apachis.i.paſſionum ſectatoꝛes
ſe debent habere.vt non ſint im-
moderate. Dum vo homies cu
piunt:vt omnino non ſint:oībus
vehemētioꝛis officijs animi am-
putatis:in coꝛpoꝛe ignauie ⁊ qua
ſi eneruate vite conſeneſcunt hec
ibi.Cui ↄcordat Hiero.epiſtola
lxxxviij.Affectus inquit ⁊ pertur
bationes q̄diu in tabernaculo
coꝛpoꝛis huius habitamus ⁊ fra
gili carne circundamur:modera
te regere poſſumꝰ. amputare nō
poſſumus.Et ibidem. Philoſo I
phoꝛum ſnīa eſt:moderatas eſſe
virtutes: excedentes autem mo-
dum atq̄ menſuram inter vitia
reputari.Unde ⁊ vnus de ſeptem
ſapientibus ait. Ne quid nimis.
Et Sen̄.bn̄ epiſtola.lxxvij. Ubi
querit. Nonne affligitur ſapiens
in liberoꝝ aut amicoꝛum āmiſ-
ſione?Et reſpōdet.eodeȝ animo:
filioꝛum moꝛteȝ expectat quo ſu
am. Non magis hanc timet q̄
illam dolet.Uirtutis enim conti-
nentia conſtat.Omnia eniȝ ope-
ra eiꝰ cum ipſo concoꝛdant ⁊ cō
gruunt. Si aius quem excelſum
eē opoꝛtet:luctui aut deſidio,ſub
mittit:inhoneſta oīs trepidatio ⁊
ſollicitudo eſt. Et querit vlterius
Quid ergo ? Nōne aliquid ſimi K
le perturbationis patiet: Non co
loꝛ eius mutabit:vultus agitabit
artus refrigeſcet : ⁊ quicquid ali

ud non ex imperio animi. ſed in/
conſulto quodã impetu geritur.
Fateor ſed mãebit ſibi ꝑſuaſio ea
dem. Nihil eorum malum eſſe
nec dignum ad quod mens ſana
deficiat. Omnia que faciẽda ſũt.
audacter ⁊ prompte facit. hec ibi
Cui concordat ſnia Stoicorum
de differentia inter animũ ſapiẽ/
tis ⁊ ſtulti. De qua Aug. ix. de ci.
c. iiij. Ubi recitat dictam differen
tiã. ꝙ. ſ. animus ſtulti paſſionibꝰ
cedit: ſapientis do ñ. Et Señ. ibi
L põit exẽpluȝ bonũ dbi. ſ. ꝙ quẽ
admodum in corporibus langui
dis ſigna precurrunt: ſegnities q̃
dã inhermis: ſine vllo labore laſ/
ſitudo: oſſitatio: ⁊ terror mẽbra ꝑ
currens. Sic infirmus animus:
multo anteq̃ opprimatur malis
quatit: preſumit illa: ⁊ ante tꝑus
cadit. Non ſic animus ſapientis
Et de hoc ibi bene.

¶ Capl'm ſextũ. De eorũ cõuer
ſatione ⁊ geſtus maturitate.

De matura grauitate phi
loſophorum in exteriori
geſtu: pȝ ex dicꝭ. Socra
tes enim in eodem rigore vultus
ſe habuit vt dictum eſt. Plato/
nem commotum non vidit diſci
pulus ab eo nutritus. Homie eiȝ
pacato: ⁊ moderato a perturba/
M tione dictaruȝ paſſionũ: ⁊ mode
ratur geſtus exterior ⁊ maturat.
Species enim corporis eſt ſimu
lacrum mentis: figuraq̃ ꝓbitaꝭ
Sicut ait Ambroſius. iij. de vir
ginitate loquens de beata vigine
Sicut enim vera philoſophia q̃
eſt expultrix vitiorum: ⁊ magi/
ſtra morum: vt habitum eſt ſuꝑ
modificat hominez interiorem:
ſic veneranda maturitate ⁊ gra/
uitate maturat exteriorem. Et eiȝ
dicit Poli. li. vij. c. xij. Hec phĩa
ꝑcipit obſeruari: vt quiſq̃ in om
nibus fugiat notam: indicens ac
tioni rectitudinem: ne ſit reprehẽ
ſibilis: ſermoni cautellam: ne ſit
cõtemptibilis habitui modeſtiã N
ne ſit notabilis. Ubi ⁊ arguit põ/
patice: ⁊ curioſe: ac ſuꝑflue ſe or/
nantes cultioribus veſtimentis: ⁊
ad ſpeculum ſe ornantes: recitãs
dictum Flauiani. Quid viro cuȝ
ſpeculo: niſi in eo caſu: quo illud
Platonem geſtaſſe teſtis ẽ Fla/
uianus: vt videret in eo q̃tuȝ in
ſe peregrinatio: ſtudij feruor: acu
men temporis: proceſſus etatis:
de naturali ſtatu mutaſſet faciei
mũditio: que et bona ⁊ mala fi/
deliſſime proteſtatur: hoc idem
egit: vt ſeruaret ⁊ reuelaret natu/
ram: ne labore ⁊ dieta inſueta cor
rumperetur. hec ibi. Ideo meri/
to diſcipuli ex conuictu ⁊ conuer
ſatione cum philoſophis profece
runt: vt dictum eſt. ſ. Et eniȝ di.
Señ. epl'a. vj. Plus traxit turba
ſapientum ex moribus Socratis
q̃ ex verbis.

¶ Capl'm. ſeptimũ. De eoruȝ ſe/
dula ſtudioſitate.

Eſedula ḋo philoſopho
rũ ſtudioſitate: ⁊ inceſſa
bili: ac infatigabili eoꝝ
ſollicitudine: patet ſimiliter ex di
ctis. de qua Valeriſu libro. viij.
c. vij. dicit. ponens exẽpla ð mul
tis. Sicut ð Demoſtene pictago
ra: Platone: Democrito: Car/
nayde: De quibus dictum eſt. s̄.
Ei de Anaxagora: qui ſtudio ma
gno dr̃ flagraſſe. Qui cuꝫ ex diu
tina peregrinatione patriam re/
petiſſet: poſſeſſiões eſq; deſertas vi
diſſet: non eſſem inquit ego ſalu⁹
niſi iſta periſſẽt: Quod dixit pre
amore ſtudij. Ibidem etiam exẽ
plificat de ſtudio Archimedis.
captis enim Syracuſis Metel
lus machinationibus illius phi/
loſophi diu ac multum victoriaꝫ
ſuam inhibitam ſenſerat: extre/
ma tamen hominis prudẽtia de
lectatus edixit: vt capiti illius par
cerẽt: tantum glorie in Archime
de ſeruato q̃ꝫtum in oppſſis Sy
racuſis reponens. At his dũ ocu
lis ⁊ aio in terraꝫ difixis: formas
deſcribit: militi: q predandi gra/
tia domum irruperat: ſtrictoq;
ſuper caput gladio qs nam eẽt q̄
renti propter nimiam cupiditatẽ
inueſtigandi veri qð querebat:
nomen ſuũ indicare non potuit.
Sed protracto manibus pulue/
re: noli inquit obſecro iſtuꝫ. ſ. cir/
Q culum deturpare. Et demũ qua/
ſi negligens imperij lictoris: ob/
truncat⁹: ſanguine ſuo: artis ſue
liniamenta confudit. Quo acci/
dit: vt propter idem ſtudiũ mo/
do vite donarẽt: modo priuarẽt.
hec ibi. Ibidẽ exẽplificat de So
crate q nonageſimũ q̃rtuꝫ annũ
agens librum nobiliſſimũ com/
poſuit. Ex quo apparet etiam ſe/
neſcentibus membris: quali ſtu/
dio: vite ſue terminuꝫ clauſit. Et
de Cleante: qui octuageſimũ no/ R
num agens annum exactiſſime
ſubtilitatis volumen edidit. Et ð
eodem. Ipſum enim adoleſcen/
tem queſtuꝫ extrahentẽ: eoq; ne
ceſſario tempore per inopiam ſu
ſtentantem diurno Criſippi pre/
ceptis vacantem: eundem agen/
tem centeſimum annum attenta
cura auditores ſuos erudienteꝫ
Multum ergo fuit feruidus ad
audiendum ⁊ docendum. Et ibi
dem exemplificat de Sophocle
q poſtq̃ꝫ centeſimũ annũ ageret
compoſuit illam nobiliſſimaꝫ fa/
bulam: qua omnium poetarum
preripere gloriam potuit. Simil̃r S
de Symonide poeta: qui octua/
geſimo anno ⁊ docuiſſe carmina
⁊ in eorum deſcendiſſe certamia
gloriaẽ. Et ibidem de Solone: ð
quo dictum eſt. s̄. Patet ergo fer
uor ſtudij philoſophorum: tam
in veritatem inquirendo: tam in
alios docẽdo: q̃ꝫ in volumia cõ/
ponendo. Unde de eorum ſtudio
Hiero. epl̃a. xxxiiij. Dicit q The T
miſtocles cum expletis centũſe/
ptem annis morerẽt: dixiſſe ſert:

ſe dolere: ꝙ tunc egrederet̃ ď vi-
ta q̃n ſapere cepiſſet. Ibidē dicit
ꝙ Plato nonageſimo anno ſcri
bens mortuus eſt. Ibidē: ꝙ So
crates nonagintanoueʒ anos in
docendi ſcribendiq; dolore labo
req; compleuit. Ibidem: ꝙ So
phocles cum propter nimiā ſene
ctutem & rei familiaris negligen
tiam a filijs argueret̃: edidiſſe ſe
fabulam quam nuper ſcripſit re-
citauit iudicibus. & tantum ſpe-
ctamen in etate iam fracta dedit
vt ſeueritatem tribunalium in fa
uorem conuerteret. Ibidē ꝙ Ca
to cenſorinus diſertiſſimus & ſe-
V nex grecas literas diſcere nō eru
buit nec deſperauit. Ibidem: ꝙ
Homer⁹ refert: ꝙ ď lingua Ne
ſtoris iaʒ vetuli: & pene decrepiti
dulcior melle oratio fluxit. Et de
quibuſdam horum: & eorum ſtu
dijs. Tul⁹. ď ſenectute. c. ſcd̃o.
ſ. de Socrate: de Sophocle: de
Solone. De quo dicit. Soloneʒ
gloriantē vidimus: q quottidie
aliquid adiſcentem dixit ſe ſeneʒ
fieri. Vbi. & Tul. de ſe. Quid ego
inquit feci: qui grecas litteras ſe-
nex didici: quibus ſic auidus q̄ſi
diuturnam ſitim repellere cupiēs
De ſtudio Platōis Vale. vbi. ſ.
dicit: ꝙ altero & nonageſimo an
no decedēs: ſub capite Sophro-
niſmos habuiſſe fert̃. Sic nec ex
trema quidem eius hora a cogi-
tatiōe ſtudioſa vacua fuit. De ſtu
dijs quoq; philoſophorum Hu
go primo didaſcolis vbi multos X
enumerat. Vbi & ait: ꝙ dialetica
inuenta eſt a Parmenide: q ciui
tates & cetus hominum fugiens:
in rupe conſedit: ſicq; dyaleticaʒ
excogitauit: & rupis Parmeni-
dis dicta ē. Et ibi ď ſtudio Pla
tonis & aliorum philoſophorum
& inuentorum ſingularum artiū
bene. ¶ Item ſtudioſi fuerunt
philoſophi diligenti cura in ſuis
tractatibus quos compilabant:
ne quid vitioſum vel diminutuʒ
aut ſuperfluum inueniret̃ in ſuis
opuſculis: & vt diu opuſcula dura
rent in ſua auctoritate: vñ dictuʒ
eſt. ſ. de Virgilio: ꝙ more vrſi ſe
tum ſuum lambētis & ſic quaſi ef
figiantis dicta ſua ruminabat: re
tractabat: & formabat ad plenuʒ r
& Val. li. ij. c. vij. de Euripede rñ
dēte Alchipiadi poete: apud quē
cum quereret̃ ꝙ triduo nō vltra
tres verſus: maximo labore im-
pēſo predicere potuiſſet: atq; is ſe
centum perfacile ſcripſiſſe gloria
ret̃. Sed hoc inquit ille intereſt:
ꝙ tui in triduū tm̄modo: mei vo
in omne tempus ſufficiunt. Sic
q; factum eſt. Exemplū huius i
beato Aug. q & ſcripta ſua ſtudio
ſiſſime compoſuit. & humiliter ac
diligenter ꝙ retractanduʒ fuerat
retractauit. Et Au. gelius li. xviij.
de Virgilio dicit: ꝙ cum morbo
oppreſſus: morteʒ aduentaſſe vi-
deret: orauit petijtq; a ſuis amici
ſimis: vt eneada que nundum

limaſſet aboleret. In his aūt in/
quit que vident retractari: ⁊ corri
Z gi debet: ⁊ i his erat maxime lo
cus vbi loquit de monte Ethna
¶ Et non ſolum erant ſtudioſi
phi in predictis. ſed etiam in co/
gnitione ſuipſorum: ⁊ diſcuſſiōe
factorum ⁊ dictorum: vt dictū eſt
ſ. de Pictagoreis. quorum mos
erat: veſperi qd quo die dixerint
egerintqȝ cōmemorari: prout di
cit Tuli⁹. de ſenectute. Et de hoc
Señ. bene. iij de ira ante fi. di. ꝙ
animus quotidie ad rōnem red
dendam euocādus eſt. Faciebat
hoc Sixti⁹: vt conſumato die: cū
ſe ad nocturnam quietē recepiſ/
ſet: interrogabat animū ſuū. Qd
hodie malū tuū curaſti? Cui vi
tio obſtitiſti? Qua pte melior es?
A deſinet ira. ⁊ moderatior erit: q̄
ſciet quotidie: ſibi ad iudicem eē
veniendum. Quid pulchri⁹ hac
conſuetudine excutiendi totū diē
Qualis ille ſomn⁹ poſt recogni/
tionē ſui. Sequit. Quā tranquil/
lus: ꝙ altus: ꝙ liber. Et p⁹ Utor
inquit Señ. hac poteſtate: ⁊ quot
tidie apud me cām duco: cū ſub
latum eſt conſpectui lumen con/
ticuit vxor: moris mei conſcia: to
tum diē ſcrutor: facta dictaqȝ re
memoror: nihil mihi abſcondo:
nihil pertranſeo. Quare quicꝙ
B ex erroribus meis timeā: cū poſ
ſim dicere: vide ne id amplius fa
cias: imo tibi ignoſco: h ibi. Bo/
num ergo eſt ſtudium ⁊ ſalubre:
ſic dicta ⁊ facta diſcutere. Unde ⁊
phia eſt ſuipſius ab homine co/
gnitio. ait Iſai. de difficilibus. ⁊
Alpharabius ibidem.

¶ Capl'm. octauū. De ſermonū moderatione.

d E perfectione pħorū
in ſermonū ⁊ verborū
moderatione ſatis pꝫ ex
dictis. Philoſophus enim non
minus tacendo ꝙ loquendo ꝓ/
batur. vt dictum eſt. ſ. Philoſo
phia enim cōfert philoſopho: vt C
ſciat fabulari cū omni homie. ait
Ariſtipp⁹ loquens de ſe: ꝓut dr
li. de deo Socratis.

¶ Capitulum nonū. De diſcretione philoſophica in conuiuijs humanis: ⁊ an philoſophi debeant intereſſe. conuiuijs ſine phia ⁊ de lingue cohibitione.

Ualiter autē phia docet
loqui in ſermonibus co
munibus: conſiderando
tempus loquendi: ⁊ perſonas in
ter quas loquendum: ⁊ ſermo/
nes proferendos eleganter inue/
ſtigat primo Saturnal. c. i. Et p⁹
Ubi inquirit: an philoſophia de/
beat intereſſe ꝯuiuantibus ⁊ con
uiuijs. Et arguit ibi ꝙ nō: q: ipſa
eſt tanꝙ cenſoria quedā: ⁊ vt ve
reconda materfamilias ſuis pe/
netralibus continet: ne miſceat ſe
libero. ſ. deo vini ſiue vino. Cui
tumultus familiares ſunt: cū etiā D
ipſa huiuſmodi verecundie ſit.
vt ſtrepitum non modo verborū
ſed nec

ſed nec cogitationū in ſacrarium ſue quietis admittat. ¶ Sed in 2riū arguit ꝯſequenter: ꝙ ſi ſic eſſʒ etiā choros aliaꝝ matronaꝝ ſcʒ ſobrietatis: modeſtie: ⁊ pietatꝭ a conuiuijs exularet. Item abſit ingt a phia ꝗ i ſcolis ſuis tractat de officijs conuiualibus: ipſa cō uiuia reformidet: tāꝗ non poſſit reb⁹ oñdere qđ v̄bis ſolet doceꝛ. his dictis: ſpecificat qualr̄ loqui decet in ꝯuiuio. Preterea inquit eam ſcio obſeruaturā: vt ſecum eſtimet pn̄tium ingenia ꝯuiuaꝝ ⁊ ſi plures pitos: vl' ſaltē ſui ama toris in cōuiuij ſocietate reperit: ſermonē de ſe patieꝛ agitari. Cuʒ v̄o plures ab inſtitutione diſcipli ne alieni ſunt: diſſimulationē ſui ſentiet: ⁊ patietur loq̄citatē maio ri pti amicitiorē ſonare: ne nobi litas ſcilʒ peritoꝝ a plebe tumul tuoſiore turbeꝛ: vbi ponit exēplū ꝙ ſicut pauce mute littere diſp ſe ſunt inter multas vocales: que i ſocietatē vocis facile māſueſcūt: ita rariores imperiti gaudentes conſortio peritoꝝ: aut cō ſonāt ſi cut poſſunt: aut taliū reꝝ capiunꝛ auditu. Sequitur. Prima ergo eſtimatio erit: obſeruare ꝯuiuas: deinde vbi locū ſibi patere vide rit: non de ipſis pfunditatis ſue ſecretis inter pocula loqueꝛ: nec nodoſas ⁊ anxias: ſed vtiles faci leſqꝫ q̄ōnes mouebit. Et ibi. Si non erūt mutua cōuiuia. cur ibi ſermo nō pmittiꝛ q honeſt⁹ phi betūr: maxime cū nō minus ꝗ dulcedo vini ilarent verba con uiuia. Nihil ingt tam cognatum phie ꝗ locis: ⁊ tempoꝛib⁹ apta re ſermones: pſonaꝝ que ibi ade runt eſtimatiōe notata. Alios. n. incitant: relata virtutū exempla: alios beneficioꝝ: nōnullos mo deſtie. vt qui aliter agebant: ſepe auditis talibus ad emendationē venirent. Si autē vitijs irretitos ꝯuiuijſ intereſſe ꝯtigerit: loquēdi oꝛdo fiet. phia eniʒ etiam nō ſen tientem ſic aliqñ reprehendit: vt reprehenſus ilaretur. hec ibi. Iō dicit ibi ꝙ cōuiuiū Agathōis q habuerit ſocraticos ⁊ phedros: nullū verbū niſi phicū habuerit Alchiqui ⁊ Quidonis q: habue rit Serpopam ⁊ poliphenū cy thara ſonantes: non habuit talia verba. Qualr̄ aūt loquēdū: ⁊ q̄ ⁊ a quibus interroganda: ibi elegā ter proſequiꝛ. Ibi eniʒ quis debʒ interrogare reſponſioni facilia: ⁊ que ſcit alium didiciſſe. Gaudet enim quilibet: cū pu ocaꝛ ad ſuaʒ doctrinam. Debet enim interro gari a militib⁹ de factis militari bus ⁊ foꝛtib⁹: a religioſis de ceri monijs ſuis: a peregrinis ð itine rationib⁹: a ſenib⁹ de eis ꝗ ad il los ſpectant. Huic enim etati eſt loq̄citas familiarioꝛ. Et ſic de ali is prout ibi proſequiꝛ. Cui cōcoꝛ dat Poli. li. viij. c. ix. di. ꝙ phia que eſt vnicū deoꝝ mun⁹: ⁊ diſci plina diſciplinaꝝ honoꝛanda eſt

antilogo. Cuiuſte q̄s eſt: ⁊ ſacris
K literis conſentaneū: aut omnino
ſilere in menſa vt audias ad pfe
ctū: aut vnde proficiant alij: vel
ſine culpa letenr: doctum pferre
ſermonē. Sūt enim nimis triſtia
⁊ fere ciuilitatis ignarra: vbi cir
ca voluptatem ſolus vēter imple
tur: aut vbi clamore áſerino: ⁊ in
eptis fabulis cōuiuia pſtrepunt.
Hec ille. Sic.n. loq docet phia: q
ſermones pcogitat ⁊ examinat
prius in pectore q̄ pferat ore. ait
Au. gelius li. viij. Qui inqt ſunt
leues faciles ⁊ importuni locuto
res: nullax rerū pondere innixi:
⁊ verbis humidis ⁊ lixantib' de
fluunt: cox orationē bn̄ eſtimatū
L eſt in ore naſci nō in pectore: lin
guam aūt non debere liberā eſſe
nec vagam aiunt ſapientes. ſed
inuectam de pectore imo de cor
de moueri: ⁊ q̄ſi gubernari ha
benis. Ulixem enim vix ſapien
tem facundia preditū: vocē emit
tere non ex ore: ſed ex pectore. ſ.
q non tam ad ſenſum habitūq̄
vocis: q̄ ad ſcientiax penit' con
temptax altitudinē pertineret ſci
licet aiūt. Petulantieq̄ v̄borū
M cohibentē volūt eē oppoſitū den
tium: ⁊ loquendi temeritas: non
tantum cordis cuſtodia ⁊ vigilia
cohiberetur: ſed ⁊ quibuſdā qua
ſi excubijs i ore poſitis ſopiatur.
Et ibi bene de multox inſolentia
ſdiſciplinata in loquendo vbi re
citat verba Tulij. q tam furioſū
q̄ vel verborū ſonitus in vanis
nulla ſubiecta ſententia vel ſcien
tia. Et idē. Muč q̄ tacet: quē mor
bus loquendi tenet. Et Sciodus
ait: linguam non vulgandam ſ
retondendam eſſe: proinde ⁊ ei'
theſaurū eſſe in promerēdo gra
tiam optimā: ſed modeſta pauca
⁊ modulata ſint. Item inde ſum N
ptum eſt. Qui cū loqui non poſ
ſet ſcilicet ſciendo: tacere non po
tuit. Ueteres enim hoīes in v̄ba
blarctiores. i. loq̄ces dixerunt. ſ.
ſapientes. Et ibi bn̄. Cui ꝯcordat
ſcriptura ſacra Eccle. xx. Sapiēs
in verbis prodit ſeipſum. Et. xxi.
verba prudentum: ſtatera pōde
rabuntur: in ore fatuox cor illo
rum: ⁊ in corde ſapientū os eo
rū. Jō ſapientes faciunt ſe ama
biles: ſtulti odibiles in verbis ſu
is: Ecc. xx. Sapiens in verbis ſe
amabilem facit. Et ibi. Odibilis
eſt qui procax eſt ad loquendū.
¶ Capl'm. x. de phica curialitate
Ex dictis pꝫ: vrbana phi
e loſophorum curialitas.
Nec mix. phia. n. eſt to O
tius vrbanitatis: ⁊ omniū agen
dox magiſtra. Cuius eſt: cox q̄
in cōuiuijs ſunt exercēda officia
diſpenſare. ait Poli. vbi. ſ. vnde
⁊ ſapientes: de ꝯuiuijs in qb' cu
rialitas exigit ordinarūt: put ait
Au. geli' li. xv. recitans v̄ba Ua
ronis: qui diſeruit de apto nume
rō conuiuax. Qui ⁊ ait: ꝯuiuarū
numerū incipere oportere a gra

clarum numero: ⁊ pgredi ad nu
merum muſaꝝ idest proficiſci a
tribus ⁊ cōſiſtere in nouē: ne ſint
pauciores q̄ tres nec plures q̄
nouē. Non. n. conuenit eē mltos
P eo φ turba plerūq; eſt turbulēta
Et Rome quidem cōſtat ⁊ etiam
Athenis: nunq̄ plures cubant.
Deinde ipm cōuiuiū conſtat ex
quattuor. ſ. Sibeli. i. pulchri ho/
munculi collecti: ſi loc⁹ lat⁹: ſi tps
vernū: ſi apparatus nō neglect⁹
Sequit. Loq̄ces conuiuas nec
Q mutos legere oportet: q: eloquē/
tia in foro: ⁊ apd ſubſellia: ſilētiū
do nō in conuiuio. ſed in cubicu
lo. Sermones aūt illi⁹ temporis
ſunt habendi nō de reb⁹ anxijs:
non tortuoſis: ſed ex quibus in
genium venuſti⁹ fiat: ⁊ ameni⁹
⁊ cū quadā voluptate vtiles. hec
ibi. Urbane ergo ⁊ curialr ſe in/
ſtituerūt philoſophi. vnde mltuȝ
deteſtabant incurialitatē: vt patet
in illo philoſopho: de quo Inno
centi⁹ li. de miſeria hois dicit: φ
cū qdam phs in vili habitu non
poſſet ingredi palatium pncipis
mutuauit habitū pulchrū: ⁊ ſtatī
admiſſus eſt. Et pcedēs an pnci
pem: cepit oſculari paliū ſuū ve/
R nerabiliter. Qd cū princeps mi
raret: rndit. Honorantē me ho/
noro. Qd. n. virt⁹ non potuit: ve
ſtis obtinuit. O: vanitas vanita
tum: plus defertur veſtib⁹ q̄ vir
tutibus: plus veſtimento q̄ ho/
neſtati. hec ibi. Quia. n. phi vir/
tutes penſabāt ⁊ honeſtatem: iō
curialitate erant vrbani in oib⁹.

¶ Capitlm vndecimū. De eorū p
fectione in virtutibus politicis.

De perfectione aūt phoꝝ
i vtutib⁹ politicis: mani/
feſtū eſt ex pdictis. Ipſi
enim magiſtri fuerūt vtutū ſm
Tuliū: vt dictum eſt. ſ. Fuerunt
prudentes in reb⁹ diſtinguendis
Hec eſt enim philoſophia ſcilicȝ
diſtinguere bōa a malis: put ait
Sen. epla. lxxviij. Itē fuerūt pru
dētes i reb⁹ extimādis ⁊ pēſādis
q: vt ait ſen. epla. lxix. Nemo eo S
rū quos diuitie honoreſq; in al/
tiori faſtigio ponūt magnus eſt.
Quare ergo magn⁹ videt: Cum
baſi ſua illū metiris: magn⁹ po/
milio licet in monte conſtiterit.
Coloſus magnitudinē ſeruabit:
etiam ſi ſteterit in puteo. Hoc la
boramus errore: φ neminē eſti/
mam⁹ ex equo. Cuȝ volueris eſti
mationē hominis inire: ⁊ ſcire q̄
lis ſit: nudū reſpice: pōat primo
niuȝ: honores ⁊ alia fortune mē
dacia. Corpus ſuum exuat: ⁊ ani
mum intuere qualis ſit q̄tuſq;.
Alieno an ſuo magn⁹. ⁊c. Et ibi T
Tunc eſt bon⁹ hō. ſ. ſi rō expli/
cata ē ⁊ recta: ⁊ ad nature ſue vo
luntatem acomodata. hec vocat
virt⁹: hoc honeſtū ⁊ vnicuȝ bo/
nū. hec ibi. Sed ſolus ſapiēs ſcit
res eſtimare mō dicto. vnde ait
Sen. epla. lxxxix. vir. ſapiēti no/
tum eſt: quāti res q̄ taxanda ſit.

¶ Item ꝙ prudẽtes fuerunt in
conſilijs dandis patet ex dictis.
Prudentis.n.eſt bñ ꝯſiliari: et
prudẽs eſt cõſiliatiu⁹ ait Sapiẽs
phs ethi.vi. Et de his in comu-
niloquio. ¶ Item ꝙ prudentes
fuerunt in regendis populis: ſilr
patet ex dictis: Sicut in Themi
ſtocle: q rñdit: ſe ſcire de republi
ca pua: magnã facere. Et de hoc
V ſimiliter i cõtiloquio. ¶ De tem
perantia vo phoꝝ ſatis etiam pꝫ
ex ſupradictis. Cum enim ipſa
ſit: rõnis aduerſus libidines: at-
qꝫ alios nõ rectos impet⁹ animi
forma: ⁊ moderata dñatio. prout
dicit Tul. prima rhetorica lib. ij:
planũ eſt: qualr eam habuerunt
ex vitis eoꝝ ⁊ dictis: prout habe
ri poteſt abſqꝫ gratia gratum fa
ciente. ¶ De iuſtitia vo eoꝝ que
eſt habitus animi ꝓ cõi vtilitate
ſeruata: ſuã vnicuiqꝫ tribuens di
gnitatem: ꝓut dicit Tul. prima
rethorica vbi.ſ. ſatis lucidũ eſt
conſideranti predicta. ¶ De for
titudine quoqꝫ eoꝝ ſatis liquet
ex dictis. Cum eniꝫ fortitudo ſit
conſiderata periculoruꝫ ſuceptio
⁊ laboruꝫ firma perpeſſio: prout
dicit Tul. vbi.ſ. ſatis patet ꝙ vir
X tuoſe ſe habuerũt in vtroqꝫ. Fue
runt enim fortes in agendis. qđ
patet in eoꝝ ſtudijs: ⁊ ſuſtinẽdis
periculis: de quib⁹.ſ. Similr ꝙ
fortes fuerunt in ſuſtinendis cõ
tumelijs verboꝝ apparet ex ante
dictis. vnde ⁊ de Ariſtide narrat
Sen. ad Helbiã. Ducebat̃ inqt
athenis ad ſuppliciũ Ariſtides:
Cui cũ quiſqꝫ occurreret: deijcie
bat oculos ⁊ ingemiſcebat: ꝙ nõ
tanqꝫ in hoiem iuſtũ: ſed tanqꝫ
in ipſam iuſtitiam animaduerte
retur. Inuent⁹ eſt tamẽ qui in fa
ciez ei⁹ ſpueret. Poterat ob hoc y
moleſte ferre: ꝙ ſciebat neminez
id auſuꝝ puriorꝝ. At ille abſterſit
faciem: ⁊ ſubridens comitanti ſi
bi magiſtratui ait. Admone iſtũ:
ne poſtea tã improbe oſcitet. hoc
fuit: contumeliam ipſi contume-
lie facere. hec ibi.

¶ Capitulum duodecimuꝫ. De
eorum patientia in exilij relega-
tione.

ITem ꝙ fortes fuerũt in
exilijs: ⁊ peregrinationi
bus ait Tul. v. tul. q. ante
fi. In peregrinatione inquit no-
biliſſimi phi etates ſuas cõſum-
pſerunt: Xenocrates: Cato: Ari-
ſtoteles: Theophraſtus: Canay-
des: ⁊ alij innumerabiles: q ſo-
luꝫ egreſſi: nũqꝫ domũ redierũt.
Ad omnem rõnem theatri vox
acomodari poteſt. pria eſt vbicũ Z
qꝫ bene eſt. vnde Socrates re-
ſpondit: ſe eſſe mundanũ. i. toti⁹
mũdi ciuem ⁊ incolam. Et Fa-
bricius animo equiſſimo Athe-
nis exul: phatus eſt. Cui tñ illud
tps non accidiſſet: ſi legib⁹ Epi-
curi paruiſſet. Similiter Demo-
critus fugit tyrannum. ⁊ Corin-
thũ fortunas ſuas mutauit: filioſ

procreauit. Non enim ſtulte an/
tepoſuit exilij libertatē domeſtice
ſeruituti. Et ibi bn̄ d̓ talib⁹. Deffe
rebant enim ſecū bona ſua ſcilꝫ
virtutes: idō nullū eis exiliuꝫ erat
A graue. vnde Sen̄. ad Helbiam
humile tuguriū virtutes recepit
Ideo omnibus templis formo/
ſius erat: cum illic iuſtitia conſpe
cta erat: continentia: pietas: pru
dentia: ⁊ ſic de alijs. Nullus an/
guſtus locus: q harum virtutuꝫ
magnam turbam capit. Nulluꝫ
graue exilium in quolibet cū tali
comitatu ire. Brut⁹ ait: ſe Mar
cellum vidiſſe Mitilenis exulā/
tem: ⁊ ꝙtū natura hominis pa/
teretur beatiſſime viuentem: nec
vnꝙ cupidiorem bonarū artiuꝫ
ꝙ eo tp̄e: ⁊ adiecit viſum ſibi: ſe
magis in exiliū ire q̄ ſine illo red
iturus eſſet: ꝙ illū in exiliuꝫ re/
B linqui. Senatuſqꝫ ꝑ eo rogauit
ne exules eſſent ſi ſine illo eſſent
Patria enim carere nō eſt ma
lum: qꝛ forti animo omnis loc⁹
patria. Et ibi bene de hoc.

¶ Capitulum. xiij. De eoruꝫ pa
tientia in iniuriarum ꝑpeſſione.

Similiter ꝙ fortes fue//
runt in ſuſtinendis iniu
rijs corporuꝫ ⁊ tormētis
ſatis dictum eſt. vn̄ Tuli. vbi. ſ.
de eorum patientia in tolerantia
penarū corporaliū: vt cecitatis ⁊
hmōi: ait: ꝙ Diodolus ſtoycus
cecus multos annos vixit. cū in
philoſophia multo magis ꝙ an
tea verſaret. Cui cū libri per no/
ctes ⁊ dies legerentur geometrie
munus tuebat verbis p̄cipiēs
diſcentibus vnde quālibet lineaꝫ
C ſcriberent. Ibidē. Aſclipiadē fe/
runt non ignobileꝫ ph̄m r̄ndiſſe
querenti: q̄d ſibi attuliſſꝫ cecitas
vt puero inquit vno eſſeꝫ comita
tior. Ibidē de Democrito ꝑuato
luminib⁹. de quo. ſ. Et de conſi/
milibus ibi bene. Et ibi ꝙ patiē
ter ſuſtinebant philoſophi mor/
tem Theodorus eim Liſimaco
mortem minanti: magnū inquit
effeciſti: ſi Catharidis vim aſſe/
cut⁹ es. Qd̓ ait deridēdo de mor
tē patiēter ſuſtinētib⁹: vt. ſ. dictū
eſt. ꝙ ꝓuide v̇o ⁊ ꝙ animoſe q̄
ſi ſemꝑ pati ad agēdū ⁊ ſuſtinen/
dū vtebant virtutib⁹: ait Seneca
epiſtola. lxij. ponēs exempluꝫ de
Sixtio: de quo. ſ. Sixtiuꝫ inquit
lege virū acrem v̇bis grecis ro/
manis morib⁹ ph̄anteꝫ. Monet
ymago ab eo poſita: vt quadra/
to agmie exercitū vbi hoſtis ab
oī parte ſuſpectus eſt pugne pa/
ratuꝫ inuenire ſcilicet ducē. Idē
D inq̄t ſapiens facere debet: vt oēs
virtutes ſuas vndiqꝫ expandat:
vt vbi infeſti aliquid orie̅t: illic
parata p̄ſidia ſint: ⁊ ad nutum
regētis ſine tumultu reſpondeāt.
Et hoc nob̄ magis neccīuꝫ: vt ibi
qꝛ illi ſepe timuere: ſine cā: tutiſſi
mūqꝫ iter illis fuit qd̓ ſepe ſuſpe/
ctiſſimū erat. Sapiens auteꝫ ad
dictum in curſum munit⁹ inten/

tus eſt: ⁊ literitus ꝯ pericula: ⁊ in-
ter ipſa. Ob virtutū ergo eminen
tiam: ⁊ vtendi induſtriam fortes
fuerunt in predictis ait Au. geli⁹
li. xv. vtens verbis Pauerij phi
loſophi. Oportet homines inqt
E eſſe prompto aīo ad cauenda pe
ricula ad modum athletaruꝫ: vt
illi ꝓiectis alte brachijs ꝯſulunt:
caput ⁊ os manib⁹ appoſitis q̄ſi
vallo ꝓmunt: ⁊ membra omnia
vel ad vitandos ictus vel facien
dos ſcilicet ordinant. Ita prudē
tis animus erectus debet eſſe ar
duis ſeptus ſolide: nunc̄ aciem
ſuam flectens: conſilia cogitatio
nes ꝯ fortune verba ꝯtraq̄ iniq̊
rum inſidias quaſi manus ⁊ bra
chia pretendens. hec ibi. Et ideꝫ
libro. xiiij. dicit: ꝙ fortitudo eſt ꝓ
bata: vt dicūt maiores ſcientia re
rum tolerandarū. ⁊ non toleran
darum non excedens moduꝫ ꝑ
īmoderatam audatiam: nec defi
ciens per pene inſenſibilitatem.
vbi exemplificat de quodā: cui⁹
cum vulnera a medicis ſecaban
F tur: ridere ſolitus erat. In predi
ctis autem perfectionib⁹ que enu
merate ſunt: vt patet conſiderāti
hōeſtas vite: ⁊ veritas dūmodo
ſint diuina gratia ⁊ recta intentio
ne ordinate conſiſtunt.

¶ Capitulum. xiiij. De variatio
nis vel otij debito vſu.

N On ſolum aūt fuit perfe
ctio philoſophica in ꝑdi
ctis cōtēnendo mundia
lia. operando virtuoſa ſuſtinen-
do terribilia: ⁊ ſic de alijs: ſed fuit
eorū perfectio ociando virtuoſa
ocioſitate: ⁊ vacando vtili vaca-
tiōe. Quia vt ait Vale. libro. viij.
ociū qd̄ induſtrie ⁊ ſtudio videt
contrariuꝫ: precipue ſubuerti dꝫ
non quo euaneſcit virtus ſꝫ quo
recreatur. Alterum enim inherti
bus vitandū: alterum ſtrenuis q̄
ꝙ interduꝫ appetendū: illis ne
ꝓpriam vitam eneruem exigant:
his: vt tempeſtiua laboris remiſ
ſione ad laborandū vegetiores
fiant. vbi exemplificat de Scipio
ne ⁊ Lelio qui actuoſe vite iter G
exequebantur: ⁊ tamen animi re
miſſioni comuniter acquieſcebāt
ſcilicet virtuoſe ociando. Unde ⁊
vagas vndas leguntur in littori
bus lectitaſſe quaſi ludendo cuꝫ
talibus. Et de Sceuola q̄ pila lu
ſiſſe dicitur: ⁊ alee: ⁊ calculis iter-
dum vacaſſe: cū bene ⁊ diu iura
ciuium: ⁊ deorum cerimonias or
dinaſſet. vt enim in rebus ſerijs
Sceuolam: ita in ſcenis luſibus
hominem agebat. Quem reruꝫ H
natura patienteꝫ cōtinui laboris
eſſe non ſinit. Et ibi de Socrate
cui nulla pars ſapientie obſcura
fuit: qui tamen non erubuit: cuꝫ
interpoſita harūdine crurib⁹: cū
paruulis filiolis ludens a Xanti
pe riſus eſt. Sic philoſophi vaca
bant: ⁊ talib⁹ ſe ſolatijs recreabāt
vt ad opera virtuoſa vegetiores
eſſent: vt dictū eſt. Unde Sene.

de beata vita ante fi. ait Ociū phi
loſophoꝛuȝ: maius fuit ꝙ̄ laboꝛ
multoꝛuȝ. Et exemplificat di. ꝙ
tria ſunt genera vite. vnum volu
ptati vacat: alterū contemplatiōi
I terciū actiōi. Et ibi bene de hoc
Natura inquit me vtrūqꝫ facere
iubet: ⁊ agere: ⁊ ꝯtemplationi va
care. Cui concordat Aug. de ve
ra religione. c. v. di. ꝙ duplex eſt
ociū. ſ. deſidie ⁊ virtutis. Et Hie
ro. ꝯ̄ Iouin. Sapiens nuſq̄ꝫ ſo
lus eſſe poteſt. habet ſecū omnes
qui ſunt ⁊ fuerunt boni: ⁊ animū
liberū: ⁊ quocūqꝫ vult transfert:
⁊ quod coꝛpoꝛe non poteſt: cogi
tatione cōplectitur: ⁊ vbi homi
num inopia fuerit: loquitur cum
deo. Et nuſq̄ꝫ ſolus erit. Ideo di
K cit Ambꝛo. iij. de offi. poſt princi
piuȝ: vbi ait: ꝙ Scipio nō ſciuit
ſolus eſſe: cum ſolus eſſet. Imo
Moyſes cum taceret clamabat
cum ocioſus ſtaret pꝛecabat. Vn̄
in ſilentio loquebatur. ⁊ ocio ope
rabantr. Exo. ix. Quid clamas
ad me. ⁊c. Conſimiliter de Sci
pione loquitur Tulius. iij. de offi.
Qualiter autem debet homo va
care in ocio pꝛedicto Sen̄. epiſto
la. lxxi. dicit. Abſconde te in ocio
ſed ⁊ ipſum ociuȝ abſconde. Se
L quitur. Ocio gloꝛiari inhers am
bitio eſt. Et poſt. Optimum eſt:
non iactare ocium ſuum. Iactan
di genus eſt nimis latere: ⁊ aſpe
ctui hominuȝ ſecedere. ⁊ demuȝ
cū ſeceſſerit. Non eſt agēdū hoc

vt de te homines loquantur ſed
vt ipſe tecū loquaris. Quid au
tem loquaris: quod homines de
alijs libentiſſime faciūt: de te apō
te mala eſtima. Id maxie tractes
quod in te eſſe infirmiſſimuȝ ſen
ties. habet quiſqꝫ coꝛpoꝛis ſui vi
tia. Quid aūt in ocio facio? vlcus
meū curo. Et ibi bene de p̄dicto M
otio: ⁊ de agendis in tali ocio. q̄a
otians ſic debet ſecuȝ loqui: ſuas
īfirmitates meditari: ſuas paſſio
nes curare. Et q2 otium ſine lr̄is
moꝛs: vt ait Idem ep̄la. lxxxviij.
ſedule ſtudio vacare debꝫ homo
⁊ intendere.

¶ Sexta pars. De tribus ſectis
pꝛincipalibus philoſophoꝛum.

¶ Capitulum pꝛimum. De illis
in cōmuni.

Abitis ſupꝛadictis de
vita philoſophoꝝ illu
ſtrium. ⁊ exemplis ac
dictis eoꝛum in cōi:
ſequitur de ſectis illoꝝ
Fuerunt autem famoſe. ſ. Secta
peripatethicoꝛum: quaȝ condidit
ariſtoteles vt dictuȝ eſt. ait tamē
Hugo: pari eniȝ circū: vel de q̄ſi
erga: vel deābulantes: q2 Ariſto
teles eoꝛum auctoꝛ deambulans
diſputare ſolitus erat: vel q2 am
N bulabant de ſcola ad ſcolā diſpu
tantes. De ſtoycis ait Hugo: ꝙ
ſtoyci grece: latine dicitur poꝛta.
Et fuit Athenis: in qua picta erāt
geſta ſapientum: ⁊ foꝛtium viro
rum. In hac ſapientes p̄hantur

ideo ſtoyci dicti. De epicurris ait
idem: ꝙ fuit quoddam gen⁹ phi
loſophorū ſic dictorum: q2 curā
ſuper cutem corporis gerebant.
Dicebant enim: voluptatem eſſe
ſummū bonum: ignorantes aliā
voluptatē: ab epi quod eſt ſupra
hec ille. vt enim ait Poli. li. vij.
O c. viij. Stoycus vt rerum cōtem
ptuʒ doceat: in mortis meditatio
ne verſatur: periſpatethic⁹ in acq
ſitione veri: in voluptatibus epi
curus. Qui licet ad vnū tendant
varias tñ ſententias: quaſi vias
beatitudinis auditoribus aperi
unt. Hec ibi. De hoc Aug. epl'a
xxviij. ad Dioſcoruʒ: loquēs de
philoſophis diuerſis: quorū qui
daʒ ponebant in animo ſummū
bonum: et inter hos qui hoc ſen
ſerunt ſtoyci preualuerunt. Qui
tamē naturalib⁹ corpora omnia
eſſe arbitrantes: magis a carne
ꝙ a corpore animuʒ auertere po
P tuerunt. Inter eos autem q fruē
dum deo: a quo nos et oīa facta
ſunt: atqʒ ſummum bonum no
ſtrū eſſe dicunt: errauerunt Pla
tonici ideqʒ Achademici quod
Platonici: docet auditorum ſuc
ceſſio. Inter eos vero qui in cor
pore ſummum bonum cōſtituūt
epycurri: qui et carnalium ſeditio
ſorum turbas concitant: et apud
indoctam multitudinem: excellē
tiori auctoritate viguerunt. Et de
his ſectis Seneca epiſtola. xci.
Aſpice inquit ꝙ diſſimilia homi
num ſtudia ſūt. Nā modo Stoy
cum faciunt: virtutem ſolam p
bantem: et voluptatem refutantē
modo Epycurū laudanteʒ ſtatū
quiete ciuitatis: et inter conuiuia
cantuſqʒ vitaʒ exigentis: modo
perypatethycū: bonoruʒ genera
inducēteʒ: modo Achademicū
omnia incerta dicenteʒ. hec ibi.
Ex quibus patent predictoꝝ opi
niones. Et de his Aulus gelius
libro. iiij. recitans ſententias di
uerſorum. Epicurus inquit volu Q
ptatem putauit ſummum bonuʒ
Ariſtenes Socraticus ſummuʒ
malum. Spegippus atqʒ vetus
Achademia. voluptatem et do
lorem duo mala eſſe dicunt: et op
poſita inter ſe: bonum autem eē
quod vtriuſqʒ medium foret. ze
no autem: voluptatem poſuit eē
indifferentem.

¶ Capitulum ſecundum. De pe
ripatethicis.

d E Peripatethicis pau
ca leguntur in libris an
tiquis: niſi que dicta ſūt
Ipſi enim laudabant iraʒ quaſi
cotem fortitudinis: quia acuit for R
titudinem: ait Tuli⁹. iiij. tuſ. q. Ex
quo patet: ꝙ erant animoſi et cor
dati ad diſputandum: Deambu
lantes enī diſputabant: vt dictū
eſt. Unde Ariſtoteles princeps et
magiſter eorum ait: nullus inge
nium magnum eſſe anteqʒ ha
beat aliquid annexuʒ de furia: p S
ut dicit Sen. de tranquillitate ani

miſante ſi.

❡ Capitulū tertiū. de Stoycis ⁊ eorū opinionib⁹.

Toycorum aūt principes f fuerūt Zenon ⁊ Criſpus vt ait Au. geli⁹ ⁊ recitat Aug. ix. de ci. c. iiij. ⁊ vt di. Señ. ad Helbiā a zenone incepit rigida ⁊ virilis Stoycorū ſapientia. Apud iſtos dolor dicebat indifferens: non malū: ⁊ ꝙ paſſiones non cadunt in ſapiente: ita ꝙ ſapientis aius cedat eis. vt habitum eſt. ſ. ab Au. gelio. ⁊ Aug. ⁊ cum dolorib⁹ cōgrediebant: ſicut exēplificatū eſt ſupra de Stoyco pugnante cum dolore. Hi eni ing/rebant vnde verba ſint dicta. aīt Tul. i. de offi. c. viij. Et eoꝝ concluſio erat ſūmū bonū congruere nature: vel cōgruenter viuere nature: ait. idē. iij. de offi. c. i. ⁊ hi dicebant ſapientes eē amicos ſapientibus: ⁊ nihil eſſe amabilius virtute: ait Tul. i. de nā deorū aū ſi. Dicebantq oēs inſcipiētes in-V ſanire. Ait idem. iiij. tu. q.

❡ Capitulum quartū. De Achademicis ⁊ eorum opinione: ac reprobatione.

Chademici vo dicti ſūt a ab Achadēia vñ Plato oriundus fuit. Qui ⁊ eū locum: ſtudendi vſu. ⁊ diſcipulorum frequentia: moribꝫ ſuorum celebritate fecit inſignem. Et id illum pretulit. vt ad incutiendum timorē quo vitia reprimerentur ⁊ agnita cognitione ſui modeſtia ſeruaret. Maxime aūt viſus eſt X ydoneus: qr ex frequēti terremotu ſepe collidit. Timor enim ſicut modeſtie cognatus eſt: ita familiaris eſt ſapienti. qr. ſ. mentē cōponit ⁊ humiliat: ait Poli. li. vij. c. iij. Hi vitantes precipitiū falſitatis fere de ſingulis dubitāt. Quorum iuuat opinionem nō modo ꝙ Heraclytes ⁊ Scithio qui ad eos. ſ. tranſierūt: ſed ⁊ alij plures vt ſubdit ibi. Sed ꝙ ineptum eſt ⁊ improbabile fluctuare in ſingulis: ⁊ nullius rei habere certitudinem: ⁊ ꝙ alienum a fide ⁊ ſciencia: ſatis ſufficienter ꝓbat ibi. Sicut dubitare an contraria ſint ſimul in eodem: cum id nō ſit poſſibile ſm idem. Itē vt dr ibi: hō preſtat aialib⁹ eo ꝙ viget rōne ⁊ y intelligentia. Nam in ſenſib⁹: ⁊ eorum operationib⁹ beſtie ꝓcellunt. Sicut linx in viſu: vultur ⁊ canis in odoratu: ſus in auditu: ſymia in guſtu. aranea i tactu. Si ergo homo non diſcernit ratiōe certitudinaliter: nec multū ſapit: vr eſſe brutalior brutis: ſic in ſenſib⁹ eminētib⁹ ❡ Itē ſic notio dr ab eo qd ē notū: ſic rō ab eo qd ē ratū denomiatur grāmatice. Ille vo cui nihil ē. ratum certū nec firmum vr ratione carere. ❡ Item vr: ꝙ tali nihil afferat phīa ⁊ ſtudiū qui ſemper fluctuat opinio- Z nib⁹. ⁊ cui lux ſapientie certū aliqd non oñdit: ⁊ cui nihil rō per-

ſuadet: Et de his ibi bene. Et cõ
tra hos Aug. fecit libros Achade
A micos. Licet eni3 multa ſint du
bitabilia ſapienti. ⁊ licet dubitare
de ſingulis non ſit inutile: ponẽ
do .ſ. rationes ad vtranq3 partez
tamen fluctuare in oibus videt
eſſe diſſonum rationi ⁊ phie vt di
ctum eſt.

¶ Capitulum quintum De epy
curo ⁊ varijs eius dictis atq3 ſen
tentijs.

Epycuri vo dicti ſūt ab
e epycuro: De quo Au. ge
lius li. xiiij. di. q Epycu
rus Athenienſis ⁊ zenon Scit
thiẽſis: philoſophi celebres erãt.
Iſte poſuit voluptatẽ eſſe ſūmu3
bonum: put dicit Au. ge. ⁊ poſu
it duo eſſe bona: corpus ſine do
lore: ⁊ aium ſine perturbatione ⁊
B Sen. epiſtola. lxix. Ubi et ſubdit.
Athilus ſtoycus dicere ſolebat.
Malo me in caſtris ſuis fortūa
habeat q̃ in delitijs. Torqueor:
ſed fortiter: bene eſt: Audi epycu
rum. Dicet ⁊ dulce eſt. ſ. ⁊ bene ẽ
Ta3 ſeuere ergo rei ⁊ honeſte no
men impoſitu3 q̃ molli. Fuerūt
tñ aliq interpretantes opinione3
epycuri in melius: dicentes: q
n intẽdebat de voluptate que eſt
in carnalibus: ſ3 de voluptate mẽ
tis. Añ Poli. vbi .ſ. c. xv. dicit.
Cum ſint tres ſecte phantiū que
⁊ ipſe ſcindunt in multas ſectas:
omnes tñ l3 diſſimiliter laborãt
ad aſſequendū finẽ quem ſtatu

unt. Siquidem Epycurus ⁊ to
tus grex ſodalium eius vitã bea C
tam aſſerit que tãta ſemper iocū
ditate letat: vt triſticie aut pertur
bationis non interueniat vel te
nuis motus. Vera quidẽ diffini
tio eſt ⁊ qua nihil põt eſſe iocūdi
us Ab ea tñ plebs que eã ſequit
defflexit in voluptates reputans
ſe earum vſu beatiſſimã eſſe futu
ram Mihi autem pſuaderi ne
quit. hoc aliquẽ hauſiſſe de fonte
ſocratico. Sed quia facile eſt: au
re vel ore inſipientiū dicta optĩa
deprauari: ad compendiū imun
ditie redacta ſunt: que virtutis d
buere eſſe inſtrumentū. Caro q
dem optima eſt non homo cor
datus: q amore iociſq3 nihil eſt
iocūdius: nihil ſuaui⁹ paraſitica
vita: aut eorū qui epulant quotti
die ſplendide ⁊c. hec ibi. Quali D
tercūq3 vo fiat: nihil turpi⁹ opi
nione ponente voluptatẽ ſūmu3
bonū eſſe: nihilq3 magis alienu3
a phia: cum illa ſit tetrū qd ⁊ res
turpis ſm phos: vt dictū eſt ſup
Unde ẽ preceptū vtiliſſimū Ari
ſtotelis: vt voluptates abeuntes
conſideremus: quas quidẽ oñdẽ
do inuit. Foſſas eni pnicos ple
nas aĩs noſtris ſubicit: quomin⁹
cupide appetant ait Val. li. viij. ⁊
de hoc Sen. de conſtantia ſapiẽ
tis loquens d opinionibus Stoy
corum: ⁊ epycureoꝝ: Epycurus
inquit: quẽ vos patronū inhertie
ſumitis: putantes mollia ⁊ deli

tioſa precipere ⁊ ad voluptatē du centia in quē ſapientis fortuna in
E teruenit. Sequit. Nō ſi Epycur⁹ quoq₃ qui corpori plurimū idulſit aduerſus incurias inſurgit qδdam apud nos incredibile videri pōt. Ille ait. iniurias eſſe tollerabiles ſapienti: vos. ſ. Stoyci dicitis iniurias non eſſe. hec ibi. Et epſa. lxxix. Egregie vł mihi dixiſſe Epycurus: q peccare ſe neſcit corrigi non vult: deprehendas te oportet antecꝫ emendes. Epſa. lxix. Apud Epycurū duo bona corpus ſine dolore: aius ſine per
F turbatione. hec bona non creſcūt q₃ plena ſunt. Quō enim creſcit quod plenū eſt Dolore caret corpus. Quid ad hanc indolentia₃ accidere pōt? Aius conſtat ſibi ⁊ placidus eſt. Quid ad hanc tranquilitatē accidere pōt? Seqꝫ Bonum abſolutū humane nature ē corporis ⁊ animi pace contētum eſſe. Et ibi bene de hoc: Ex qbuſdam itaq₃ dicꝭ epycuri vł log de voluptate. i. perfecta iocunditate ſicut dictū eſt a Policrato. Uñ Señ. epſa. ij. Hodiernū hoc eſt.
G qδ apud Epycurū nact⁹ ſū. Honeſta inquit res eſt leta paupras. Illa vō non eſt paupertas: ſi leta non eſt. Qui cum paupertate bene cōuenit dives eſt. Nō qui paru₃ habet: ſed qui plus cupit pauper eſt. Et hoc eſt bñ dictū ⁊ philoſophice. Similiter in multis ſuis epiſtolis recitat bene dicta ab illo. Ex aliis aūt dicꝭ Epycuri vł log δ voluptate corporali: ob qδ eius opinio a phis reprobat. ait Tul. iij. δ offi. in fi. di. ꝙ etiā Ariſtippus ⁊ alij voluptatē bonū poſuerunt: ⁊ Epycurus eius auditor auctorq₃ ſnie fuit quā ꝑprobat ibi eo ꝙ politice δtutes expugnant voluptatē. Nā temperantia ē inimica voluptatū: ⁊ ſic δ aliis: prout ibi bene proſequit. Unde Ual. H
li. iiij. c. iij. di. ꝙ legat⁹ quidam ad Pirrū miſſus: cū audiſſet quenda₃ Atheienſē ſuadentē: ne qd aliud homines ꝙ̄ cauſa volupta tis facere vellent: ꝓ monſtro: eā vocem accepit. Sequit. Pyrro ⁊ Samnitibus hāc ſapiam deſpicatus eſt. Licet enim Athene do I
ctrina ſua glorientur: vir tamen prudens: Fabritij deteſtationem ꝙ̄ Epicurri maluit precepta. Qδ euent⁹ quoq₃ indicauit. Nā vrbſ cum voluptati plurimū tribuit: iperium maximū amiſit. hec ibi ⁊ Señ. iiij. de benefi. c. ij. Nobis pugna eſt cū Epycureorum delicata ⁊ vmbratica turba in cōuiuio ſuo phantiū: apud quos vir K
tus voluptatū miniſtra eſt. Illis paret: illis ſeruit: illas. ē. ſe videt. hec ibi. Ex variis ergo dictis vł ſicut vnus concionator aliqua dicere phica: Et in laudē virtutꝭ. aliqua vō quaſi ex opinione vulgi ⁊ in cōmendationē voluptatꝭ: vt dictū eſt a Policrato: ⁊ ſic p₃ de Illuſtribus phis ⁊ ſectis princi-

palſbus apud eos.
¶ Septia ps ꝺ artib⁹ liberalib⁹.
¶ Capitulum primum. De ea//
rum vtilitate: ⁊ ꝗtum conferunt
ad phiaȝ q̄ ordinātur ad mores.

e T qꝛ: que dicta sūt vi
dentur cōuenire mo
rali philoſophie tm̄:
poſſet videri alicui:
phiā rōnalē ⁊ natura
lem non eſſe .ſ. neceſſarias ⁊ vti
les ac preambulaſ ad philoſophi
am moralem. Sicut bene pro//
ſequit Señ. epl'a xcij. Loquēs de
liberalibus ſtudijs inquirēdo an
faciant virum bonū: ⁊ obiciēs ꝙ
grāmatica circa curas ſermonuȝ
verſat: ſed quid horū de quibus
L determinat ad virtutē viam ſter/
nit: qd ex his metum demit:, cu/
pīditatē eximit: libidinem frenat.
⁊ ſic proſequit de geometria: mu
ſica: ⁊ aſtrologia qd conferant .ſ.
ad virtutem. Quare ergo inquit
liberalib⁹ ſtudijs filios erudim⁹
Et rñdet: ꝙ ideo: nō qꝛ virtutem
dare poſſunt: ſed qꝛ animum ad
capiendam virtutē parāt: quem/
admodū prima illa vt antiq vo/
cabant litteratura: per quā littera
rum elementa pueris traduntur
non docet liberales artes: ſꝫ mox
precipientis locum parat. Sic li
berales artes non perducūt aiuȝ
M ad virtutē: ſed expediunt. Unde
⁊ ibi diſtinguit quattuor gña arti
um. Sunt enim vulgares q̄ ma
nu opificum conſtant. Ludicre
pueriles: ⁊ liberales vt dictuȝ eſt
Ideo ps phie nālis: alia moralis
alia rationalis: ait ibi: Ubi bene
de hoc.
¶ Capitulum ſecundum. De co
aptatione ſeptem liberaliuȝ artiū
ſeptem planetis.

d E philoſophia rationali
⁊ eius partibus dn̄ Ale/
xāder neckā li. ꝺ naturis
rerum di. ꝙ ſicut mundū illumi/
nant ſeptem planete: ſic oēm ſci/
entiam ſeptem artes. Lune eni
terris vicine comparat grāmati/
ca: primos vēdicās limites. So/
li qui ſm quoſdam ſecundum lo
cum tenet comparatur dyalectica
Mercurio: q ⁊ deus eloquentie
dicebat rhetorica. veneri q̄ ē aſ/
pectu gratiſſima: ariſmetrica: ob
ſui venuſtatem ⁊ ſubtilitatem in
numeris ꝓportionandis. Mar
tē reſpicit muſica: non ſolū huma N
na ⁊ mundana: ſed inſtrumenta
lis. qꝛ muſicorum inſtrumentoꝝ
ſicut tubarū ⁊ huiuſmodi cōcen
tus incitat hoīes ad bellum. Io/
ui appropriat geometria q̄ circa
magnitudineȝ imobilē ī mēſuris
ꝟſat. Saturno q ē ſupior ī aſtro/
nomia q circa magnitudinē mo
bileȝ ⁊ curſus aſtroꝝ ꝟſat. h ibi:
Ut ergo planete mundū illūināt
ſic predicte artes.
¶ Caplm tertiū. De gāmatica:
qͥliter pōt ordinari ad virtuteȝ: ⁊
ad eius opera.

h Is tñ artib⁹ pt veruſ vti
phs ad moꝝ correctio
nem Vñ ait ibidē. Quid
pdeſt vitare vitia in vocibus: ⁊
incurrere in moribus ornate lo/
qui: ⁊ inornate viuere. Nunq̄
nomen dyaletici mereẛ qui falſa
pponit: ea. ſ. diligēdo. Ille ergo
bonus eſt grāmaticus ſpūaliter
⁊ finaliter: q geſta ſua qbus qua
ſi loquiẛ hominib⁹ congrue com
O ponit. Grāmatica eni eſt ſcientia
cōgrue loquendi: ⁊ cauēdi incō/
gruitatē in loquēdo: ait. Hugo di
daſcol. lib. i. Grāmatica grāma
grece: littera latine. Inde grāma
tica. i. litteralis ſcia: ſumendo lar
ge litteralem: prout continet litte
ras ⁊ dictiones. Sed non ſolū lo
quitur homo verbis vocalibus:
ſed geſtis corporalibus. ait Aug.
viij. confeſ. ante. fi. Plus ingt al
loquebanẛ animū meū frons: ge
ne: oculi: color: modus vocis q̄
verba q̄ ſonabant. Ecc. xix. Ami
ctus corporis: riſus dentiū. ⁊ in/
ceſſus hois enuntiant de homie.
Ideo Gregori⁹. paſtoraẛ. ij. c. xli.
Plus debet predicator actibus
q̄ vocib⁹ reſonare. Ille ergo qui
P ⁊ ſenſus ſuos: actus ⁊ geſt⁹ debi
ta congruitate componit: deuitā/
do ꝯtrium: ⁊ alloquiẛ hoies ꝯgru
enter: ſine vlla incongruitate: bo
nus grāmaticus eſt. Congruum
enim idē eſt quod conueniēs ait
Pap. Qui aliter facit: ad moduꝫ
barbariſmi ⁊ aliarum figuraruꝫ
in geſtis ſuis vitia oſtendit. Vñ ⁊ Q
multi plus timent facere barba/
riſmum in ſermone: q̄ vitij de/
ordinationeꝫ in vite qualitate: ait
Auguſtinus. i. confeſſionum lo/
quens de hominibus peruerſis:
qui magis timent facere barba/
riſmos q̄ libidines. Et ibi ait de
ſe loquens. Magis timebam fa T
cere barbariſmū: q̄ non facienti
bus inuidere: Ideo dicebat apl's
diſcipulis ſuis. ij. cor. iij. Epiſtola
chriſti. eſtis miniſtrata a nobis ⁊
ſcripta non atramento ſed ſpiri/
tu dei

Capl'm quartū. de logica qua
liter adaptatur.

i Tem ille bonus eſt dya/
leticus qui diſcernit verū
a falſo. Dyaletica eniꝫ eſt
ars diſcernendi veruꝫ a falſo. ait R
Hugo vbi. ſ. Veritas autem eſt
quadruplex. Cogitationis: Volū
tatis. Enuntiationis: Actiōis: p
ut di. Anſel. de veritate. Qui has
igiẛ veritates diſcernit a contrari
is falſitatibus: adherens veritati
⁊ expugnans in ſe ⁊ in aliis falſi
tateꝫ: bonus dyaleticus eſt. Ecc.
xxxvi. Ante omnia verbū verax
precedat te. Et de eo verificaẛ il/
lud Malachie. ij. Lex veritatis
in ore eius. Et didicit ab illo ma
giſtro qui docet veritatem. Qui
ꝟo veritatem occultat hypocritali
apparentia: ſophiſta eſt. Falſitas S
enim eſt qua putaẛ eſſe quod nō
eſt: ait Auguſti. vij. confeſ. Et fal

ſum eſt ſignificatio rei non ita ſe habētis ꝑmo ꝺ̄ doctrina xp̄iana c.vij.hypocrita enim:eſt ſathanicus ſophiſta habens defficiētiaʒ ⁊ oſtendens apparentiā.Eſt eniʒ hypochrita ſubtilis igenij.Duo itendit.ſ.ocultare quod eſt:⁊ oſtēdere quod non eſt.Ideo odibilis
T deo:ait Greg:mor.xxvi.Ecc.xxxvij.Qui ſophiſtice loquiť odibiľ eſt.Habet eniʒ fallatias intra dētes ⁊ extra.Decipit eni tā in re q̄ȝ in ſermone.

¶ Capľm quintū.De Rhetorica qualiter adaptať.

c Um rhetorica ꝰo ſit ſcientia apte dicendi de cā propoſita ad perſuaſionē:prout dicit Alpharabi⁹. Oratoris enim eſt:loqui apte:diſtincte:ornate:ait Tuľ.i.de offi.c.i. Ille eſt bonus rhetor qui virtuoſis exemplis:⁊ bonis operib⁹ alloquiť homines:⁊ perſuadet eis
V de veritate credenda. Unde ⁊ ſā cti dicunť libri: ait. Grego. mor. xxiiij.poſt principium.Uiua eniʒ lectio eſt vita ſanctorū.Apoc.xx. Libri aperti ſunt.vel bonus rhetor ſiue orator eſt:qui in oratiōe alloquitur deum efficaciter:⁊ flectit ipſum iudicem ad miſericordiam.Unde Ethnicus ait:Flectiť iratus voce rogante deus.Ideo ꝑpheta orans in pſal.ad moduʒ
X oratoris aliq̄ñ captat beniuolentiam iudicis aliquando:explicat nequitiam aduerſantis:aliquando deficientiaʒ ſui orantis:vt flectat iudicem ad miſ̄ami:ait Hugo de ſtudio orandi.

¶ Capľm ſextū.De geometria:⁊ eius adaptatione.

i Tem:cum geometria ſit diſciplina mēſurādi magnitudinem:⁊ eius differentias ille eſt bonus geometra. qui nouit ſuipſius menſuram ⁊ ſe menſurare:ait Señ.epľa ꝑdicta:Scis rotunda metiri ⁊c.Sequiť.Si artifex es:metire animū tuum q̄ȝ magnus ſit:q̄ȝ puſillus ſit Scis que recta ſit linea.Quid tibi prodeſt:ſi quod in vita rectuʒ ſit ignores? Et ibi bene de hoc. Unde inſipiēs eſt qui ignorat ſui q̄ntitatem prout dř in prologo Almageſtri. Iō.ij.cor.iiij. Ipſi nob̄ noſipſos metiētes.Iob.xxxviij. Quis poſuit menſuras eius ſi noſti? Ubi mor.xxiiij.bene de hoc.Debet enim anima ſe menſurare q̄ȝ alta ſit:in dei dilectione feruida:q̄ȝ lata:in charitate proximi beniuola:q̄ȝ longa:in celeſtium appetitione deuota:q̄ȝ profunda:in hūilitate perfecta.Eph.iiij.Ut poſitis cōprehendere cuȝ omnib⁹ ſanctiſ que ſit latitudo ⁊c. Anime enim menſura eſt ſ̄ʒ mēſuram charitatis.Que enim magnam habet charitatem:magna eſt:que paruam:parua:que nullam:nulla.i.cor.xiij. Si charitatē non habuero:nihil ſum.prout ait Ber.ſup Cant.Omeľ.xxvij.

¶ Capl'z sextũ. De Aſtronomia ⁊ eius adaptatione.

a Stronomia võ eſt de lege aſtroruʒ. Norma eni lex: ⁊ logos ſermo: Ait

A Hugo in Didaſcolis. Unde dixit de conuerſione celi: ⁊ regione circulis: ortu: ⁊ occaſu ſyderum: ait idem. Aſtrologia võ conſiderat de lege aſtrorum: ſm. ſ. natiuitatis ⁊ mortis. et quorumlibet aliorum obſeruantiam: ait ibi. Sʒ cum anima ſancta ſit celum: ⁊ ſol ſit intellectus vel iuſtitia: luna fides ⁊ continentia: ſtelle virtutes put dicit. Ber. ſup cant. Omel. xxvij. Ille bonus eſt aſtronom⁹ qui in predictorum conſideratione verſatur. Unde Aug. iiij. d̃ trinitate in principio. Laudabilior

B eſt animus: cui nota eſt infirmitas ſua: quam qui ea nõ reſpecta vias ſyderum ſcrutatur etiam cognoſciturus eas: aut qui iã cognitas tenet. ⁊c. Et Sen̄. vbi. s̄. Uenio nunc ad illum q celeſtiuʒ noticia gloriatur: frigida ſeſe Saturni ſtella receptet. Sequit̄. Quid prodeſt. ſ. equum regere ⁊ curſuʒ eius freno temperare ⁊ affectib⁹ effrenatiſſimis atrahi? Quid pro

C deſt multos vincere luctatiõe vl' curſu ⁊ ab iracundiaia vinci?

¶ Capl'm octauũ. De Ariſmetica: ⁊ adaptatione ſua.

i Tem cuʒ Ariſmetica ſit ſcientia de numeris ⁊ ei⁹ differentijs: Ille bonus eſt ariſmetricus: q ſtudet ad dina taléta accepta numeranda: ⁊ lucra ex eis reportanda: Ad diuina beneficia conſideranda: ⁊ debita officia reddenda. Qui recogitat annoruʒ ſuorũ curricula in amaritudine anime. Ecc. xliij. Datum ⁊ acceptum omne deſcribe. Iteʒ qui penſat aduerſariorum hoſtilia agmina: ⁊ ad obuiandum ſua modica merita: ⁊ virtum ſuaruʒ infirma. Luc. xiiij. Qui rex itur⁹ cõmittere bellum. ⁊c. Nonne ſedens prius computat: ſi cum decem milibus poteſt occurrere illi qui cum viginti milibus venit ad ſe.? Hec enim numerare ⁊ pẽ D
ſare vtilius eſt q̃ in numeris exteriaꝝ rerum ſciendis inſudare.

¶ Capl'z nonũ. De muſica ⁊ ei⁹ adaptatione.

i Tem; cũ muſica ſit peritia modulatiõis ſono cãtuq; ꝯſiſtens: vt ait Alpharabius vbi. s̄. ille: bonus eſt muſicus coram deo. qui in corde ſuo iubilatiuis cãticis deum laudat: prout dr̃ Eph. v. Loquẽtes E
in pſal. ⁊ hymnis ⁊ canticis ſpũalibus. ⁊c. Unde Sen̄: vbi. s̄. Ad muſicum pertranſeo. Docet me quomodo inter ſe acute ⁊ graues voces conſonẽt. Sequit̄ Fac potius quomodo animus meus ſecum ꝯſonet ne conſilia mea diſcrepẽt ⁊c. His modis poteſt vti phũs artibus predictis ad morũ correctionem.

¶ Capl̃m.x. Quaꝛ phi ex ſcien
tis ſpeculatiuis eliciebant ea q̄
valebant ad moꝝ̃ oꝛdinationẽ.

v Ide ⁊ modus ſapientū̃
eſt ea que conſiderant in
ſcientijs ſpeculatiuis oꝛ/
dinare ad aliquaꝫ vtilitatem : ait
Sen̄. epl̃a.lxi. vbi loqtur de exē/
plari vl̃ ydea: vbi poſtea inquirit
F Quid hec mihi ſubtilitas prode/
rit. Et reſpondet. Ego mi Lucil/
le ſoleo facere ex omni natiōe ēt
ſi a philoſophia auerſa eſt longiſ
ſime: eruere aliquid conoꝛ: ⁊ vti/
le aliqd efficere. Unde ⁊ in hoc
ꝙ Plato poſuit ydeas: oīa iſta q̄
ſenſibꝰ ſeruiūt q̄ nos accendūt: ⁊
irritant: negat Plato ex his eſſe
que vera ſūt. ymaginaria iſta ſūt:
nihil hoꝛum ſtabile nec ſolidum
eſt: Et tamen nos ea cupimꝰ tan
q̄ꝫ aut ſemper futura aut habitu/
ra. Cōtēnamꝰ itaqꝫ oīa illa : ⁊ mi
remur in ſublime omnium rerū̃
foꝛmas: deumqꝫ inter illas verſā
tem ⁊c. Quaſi dicat. Predictaꝝ
idearum poſitio ⁊ cōſideratio de
G bet inducere in ꝯſiderante eter/
noꝛum imutabilium appetitum
⁊ preſentiū̃ mutabiliū̃ plenariuꝫ
contemptū̃. Unde Aug. epiſtola
iij. di. ꝙ in duobus preceptis. ſ. di
liges deum ⁊ proximum omnis
ars continet. Ibi eſt phiſica : qꝛ
cauſe naturarum in deo creatoꝛe
ſunt. Hic ethica : quoniam vita
bona ⁊ honeſta nō aliū̃de foꝛma
tur: q̄ꝫ cum que diligenda ſunt di
liguntur. Hic logica: quoniaꝫ ve
ritas lumenqꝫ anime rationalis
non niſi deus eſt ⁊c. Omnes igi
tur artes etiaꝫ ſpeculatiue ad edi/
ficationem: ⁊ vite oꝛdinationem
pn̄t aptari. Unde narrat. Aulus
gelius li. xx. de quodam grāma
ticoꝛ: ꝙ cuꝫ ab eo quereret de hac
dictione. ſ. Contio: ille vultu atro
tioꝛi ait. Nulla bone ſalutis ſpes H
eſt cum vos philoſophoꝛū̃ illu/
ſtriſſimi nihil iam aliud q̄ꝫ verba
auctoꝛitateſqꝫ verboꝛū̃ coꝛdi ha
beatis. Ego enim iam grāmaticꝰ
vite moꝛūqꝫ diſciplinā quero. vt
nam omnes muti eſſemus q̊m̄
nus iprobitas inſtrumenti hēret.
Cumqꝫ digreſſi fuiſſemꝰ dixit fa
uoꝛinus. Videt mihi iſtam intē/
periem non paruis neqꝫ abiectis
ingenijs accidere: ⁊ veritatē ple/
runqꝫ foꝛtiter dicere ſed reſpectū̃
non habere. Ipſum enim ꝙ no/
ſter philoſophus dixit: ſi Antiſte
nes aut Diogenes dixiſſet dignū̃
memoꝛia viſū̃ eſſet. Hec ille. Si
igit phi pagani phiam oꝛdinaue
rūt ad moꝝ coꝛrectionē : quibus
ſupplicijs digni ſūt phi xp̄iani: q
ſacra ſcriptura abutunt ad cupi/
ditatem ⁊ oſtentationē?

¶ Octaua.ps. de phiſicis vl̃ poeꝗ

¶ Capl̃m primū̃. de illis in cōi.

h Is habitis de ſectis
principalibus philoſo
phoꝛum: breuiter per
ſequenduꝫ eſt de alijs
vt enim ait Tul. i. tuſ.
q. Hij qui

q. Hij qui a Platone ⁊ Socrate ⁊ beata familia diſſident: Plebei philoſophi appellandi ſunt. vnde. Augu. xiiij. de ci. c. xvij. de quibuſdaꝫ ait: ꝙ per opacas Indie ſolitudines quidã nudi philo
K ſophi philoſophantur: vnde gin noſophiſte nominant. Adhibent tamen genitalibus tegmina: q bus per cetera menbꝛa carẽt. Et qꝛ multi modi fuerunt taliũ: philoſophia potius abutentes ꝙ veraꝫ ſectantes: vt dicitur. j. Ideo de his ſuperſedendũ.

¶ Capitulum ſecundũ. De Virgilio: ⁊ eius operibꝰ mirabilibꝰ.

E T qꝛ fuerãt nobiles etiã philoſophi inter poetas: ideo de quibuſdam eoꝝ ſicut de Virgilio qui fuit poetarũ preclariſſimus ⁊ optimus: teneris ebibitꝰ annis: ꝓut dicit Aug. i. de ci. c. iij. aliqua ſubſcribantur vt enim dicit Papi. poeta grece latine vates dicit. vñ ⁊ eoꝛuꝫ ſcripta vaticinia dicebãtur: eo ꝙ cũ quadã veſania ibi ſcribendo cõmouentur. Quoꝛuꝫ genera erãt tria: vt ait ibi Papi. Virgilius ãt nomen habuit a v̾ga eo ꝙ ma-
L ter eius ſomniauit: ſe peperiſſe virgam quandaꝫ que vſ ad celuꝫ pertingeret. Quod nihil aliđ fuit: niſi quia Virgiliuꝫ paritura erat q loquẽdo de altis: celũ tangeret: prout ait Hugo. Hic fuit ⁊ philoſophia naturali pꝛeditus ⁊ nigromantia in multis ẽ vſus vnde ⁊ mira narrat de eo Alexãder ne libꝛo de naturis rerum vbi ait: ꝙ Neapolis cũ letali ſãguiſugarum peſte vexaretur: liberata eſt: proiecta ab eo: yrundine aurea in puteum. Qua extracta: euolutis annoꝛum multoruꝫ curiculis ⁊ puteo mundato M repleuit infinitus hyrundinũ exercitus ciuitatem. Nec ſedata eſt peſtis ante ſanguiſuga aurea iterato in puteuꝫ mitteret. Ibidẽ narrat: ꝙ macelluꝫ Neapolitanum: carnes illeſas a coꝛruptione diu ſeruare non poterat. Sed hanc incomoditatem prudentia Virgilij excepit recludens carnem neſcio qua vi herbarũ conditam: que quingentis annis elapſis: recentiſſima ⁊ optimi ſaporis ſuauitate cõmendabilis repta eſt. Ibidem ait: ꝙ dictus Vates hoꝛtum ſuum aere immobili vicem muri obtinente muniuit ⁊ ambiuit: ⁊ pontem aereum con- N ſtruxit. Cuius beneficio loca deſtinata ꝓ arbitrio voluntatis ſue adire conſueuit. Ibidem recitat ꝙ nobile palatium Rome ꝯſtruxit: in q̃ cuiuſlibet regionis ymago lignea campanam manu tenebat. Quotiẽs v̾o aliqua regio maieſtati Romani imperij inſidias moliri auſa eſt: in continenti proditricis yconia: campanaꝫ pulſabat: ⁊ miles eneus equo inſidens eneo: in ſummitate faſtigij dicti palatij haſtam vibꝛans:

In illam ſe partem vertebat que regionem illaꝫ reſpiciebat. Et tūc Romana iuuentus expedite miſſa a ſenatoribus preparabat ſe in hoſtes imperij: vt non ſolū fraudes preparatas declinaret: ſed ⁊ in auctores temeritatis aiaduerteret. Queſitus autem vates q̄diu a dijs conſeruanduꝫ eēt illō nobile edificium. reſpondere cōſueuit. Stabit: vſqꝫ dum pariat virgo. Hoc audiētes: ⁊ applaudentes dicebant. Igitur: in eternū ſtabit. In natiuitate ꝟo ſaluatoris fertur dicta domus inclita ſubitā feciſſe ruinam. hec ibi. idē narrat Hugo ſuperaddens: ꝙ illud palatium dicebat Coliſeū: ⁊ ꝙ i medio erat ymago Romane prouincie tenens pomū aureum in manu: vt domina ⁊ regia omnium: ⁊ erant hec ibi diſpoſita arte nigromantie: ait idem. Q̄ ſubtilis aūt fuit in naturis rerūꝫ patet in libris ſuis: in quibus deſcribit res ꝓpriiſſime ſicut equoſ apes: ⁊ ſimilia: prout ait Sene. epiſtola. xcvij. Qualiter ſcilꝫ deſcribit equū in perſona viri. Nec varios horret ſtrepitus: illius ardua ceruix. Argutūqꝫ caput: breuis alu⁹: obeſaqꝫ terga. luxuriatqꝫ thoris animoſum pectus anheli. ⁊c. Et dum aliud agit Virgilius noſter deſcribit virum fortē: ait ibi. Ex hoc notandum ꝙ deſcribendo res: loquebatur figuraliter. Qualiter autem deſcribit apes notabiliter patet. i. eneydos vbi ait. Educunt fetus: aut cum liquentia mella. Stipant: ⁊ dulci diſtinguūt nectare cellas. Quas deſcriptiones recitat Señ. epiſtola. lxxxviij. vbi ait: ꝙ apes debemus imitari: que vagantur: ⁊ flores ad mel faciendum ydoneos carpunt. ⁊c. Et ſic de multis alijs rebus quas deſcribit in operib⁹ ſuis: que fuerūt tria principaliter ſcilicet liber eneydos: in quo deſcribit vitam militarem. liber bucolicorum: in quo deſcribit vitaꝫ paſtoralem. liber georgicoruꝫ in quo deſcribit vitam cōmuneꝫ ⁊ laborioſam. Unde ⁊ eius epythaphiuꝫ fuit. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nūc. Parthenope: cecini paſcua: rura. duces. At ne muſa carēs vitijs eneydos eſſet. Inuidia celi fata tulere neq̄. Unde ⁊ moriens orauit ſuos amiciſſimos: vt eneyda q̄ nūduꝫ elimauerat abolerent: ⁊ corrigi facerent. vt dictum eſt. ſ. De iſto etiam Poli. lib. i. c. iiij. dicit: ꝙ fertur interrogaſſe Marcellum: an aueꝫ malet inſtrui in capturam auiū an muſcam formari in exterminationem muſcarū Quā queſtioneꝫ cū retuliſſet ad Auguſtum. eius conſilio elegit: vt fieret muſca: que a Neapoli muſcas abigeret: ⁊ ciuitateꝫ a peſte inſanabili liberaret. Et optio impleta eſt. Unde liquet: priuate voluptati cuiuſuis preferendam

eſſe multorum vtilitatē. hec ille.
¶ Capitulum tertium. De arte
poetica: ⁊ poetis in generali.
D E arte v̓o poetica cōtter
ait Tul.in ꝓlogo tuſ.q.
di.ꝙ pri⁹ fuit apud gre/
cos: deinde apd̓ latinos: ⁊ q̊ mi/
nus honoris erat poetis: mino/
ra ſtudia fuerunt. Jmo vt dicit
Au.gelius li.xiiij.non eſt honor
poetice arti: ⁊ ideo numerat in/
ter ſcenicas meretriculas q̄ aſſi/
debāt philoſophie primo de cō/
S ſola.c.i.vt dicit ibi expoſitor. Et
propterea vt ait Tul.ij.tuſ.q. re/
cte a Platone dicuntur expelli
ex ea ciuitate quam finxit cū mo
res optimos: ⁊ optimuꝫ reipubli
ce ſtatum requireret. Quo cum
accedunt poete: neruos virtutis
elidunt. vt ait ibi. Jdem recitat
Augu.ij.de ci.c.xiij. Et primo cō
feſſionuꝫ vbi loquitur de poetis
Didici inquit in eis multa vtilia.
Sequitur. legi Jouem tonanteꝫ
⁊ adulterātē. Fingebat hoc Ho/
merus. humana ad deos trāſfer
rebat. Diuina malē ad nos ſciliꝫ
transferret. Non accuſo verba
quaſi vaſa electa atqꝫ precioſa:
ſed vinum erroris ꝓpinabatur
T ab ebriis doctoribus: ⁊ niſi bibe
remus cedebamur: nec appella/
re ad aliquem iudicem ſobrium
licebat. hec ille. Et iō verba quo/
rundam phica legi: ait Jſido.iij.
de ſummo bono.c.xiiij.
¶ Capitulum quartum. De qui
buſdam famoſis poetis: ⁊ eoruꝫ
epygrāmatibus.
D E quibuſdam autem fa
moſis poetis: ait Aulus
gelius lib.ij. vbi recitat
epythaphia talium. Epygrāma
Neui poete. Jmmortales mor/
taleſqꝫ ſi foret fas flere. Flent di/
ue camene. Neum poetā: Jtaqꝫ
poſtq̄ eſt orci traditus theſauro
aboliti ſūt rome loq̄ ligua laſſa:
⁊c. Epigrama Plauti poete. p⁹
q̄ eſt morte captus Plaut⁹ co/ V
media luget: ſcena deſerta. Dein
de riſus iocuſqꝫ. Et numeri innu
meri ſimul omnes collachrymā
runt. Epygrāma Paceni. Ado/
leſcens ⁊ ſi properas: hoc te ſaxū
rogat: vt aſpicias: ⁊ qd̓ ſcriptū eſt
legas. Hic ſunt poete Paceni
merſita oſſa: Hoc volebam: ne/
ſcius ne eſſes: vale. Et hec tria ip
ſimet ſibi fecerūt. Primū plenū
ſupbia. Scd̓m pudore. Tertium
moderatiōe. De poetis ēt Papi.
dicit. ꝙ poeta grece: latine vates
dicitur. Hij autem: ſic dicti quaſi
futura proſpiciant. Horum autē
quidam ſatyri dicti: quia pleni oī
facūdia: ſiue a ſaturitate ⁊ copia: X
ait ibi. Et horum alij Comici. Et
hij dupliciter: vl̓ q̇ ioculatores ex
titerunt: vt Terentius: vel noui
qui ⁊ ſatyrici a quibus vitia car/
puntur: vt Perſius: Juuenalis
Et nudi pingūtur: q̇r vitia denu/
dant: ait idem. varijs ergo mo/
dis poete antiquitus dicebantur

¶ Capitulum quintum de inuē-
toribus apologorum ad expreſ-
ſionem veritatis: ⁊ de quibuſdā
apologis.

f Uerunt autem ⁊ alij: qui
ad maiorez expreſſionē
veritatis: apologos fin-
xerunt ſiue compoſuerunt: qua-
lis fuit Eſopus: de quo Au. geli⁹
li. ij. dicit: ꝙ Eſopus ex frigia ille
fabricator haud īmerito eſtima-
tus eſt ſapiens: tū quia vtilia ſua
monita erant. Non ſeuere: neqꝫ
imperioſe precepit ⁊ cenſuit vt phi
loſophis mos erat: ſed feſtiuos
delectabileſqꝫ comeat⁹ res ſalu-
briter atqꝫ perſpicaciter in men-
tes animoſqꝫ hominū cum audi
endi quadam illecebra induxit.
⁊ exemplificat de aue que nidifi-
cauit in ſegetibus. Que cuz eēnt
mature ⁊ paterfamilias quereret
auxilium ab alienis: vt meteret ſe
getes: rediens auicula ad pullos
dixit: ꝙ nō oporteret eos adhuc
timere: ex quo querebat auxiliuz
ab alienis. Sed quando paterfa
milias dixit ſuis: ꝙ irent a metē-
dum: rediēs dixit pullis: ꝙ opor
teret eos fugere. Et ex hoc dicūt
philoſophi: vt bonis que ſunt in
nobiſipſis innitamur alia autem
omnia: que ex̄ nos: ⁊ animū no-
ſtruz ſunt neqꝫ pro noſtris duca
mus: neqꝫ in eis confidamus.

¶ Capitulum ſextum. Qualiter
tales apologi dici ⁊ narrari abſqꝫ
mendatio poſſunt.

a Ni poſſint autez ſine mē
datio induci tales fabu-
le ⁊ proponi ad expreſſio
nem veritatis: inquirit ⁊ inueſti
gat: eleganter Augu. lib. ꝯ men-
dacium circa mediū: vbi ait. ꝙ
apud auctores ſecularium litteraꝝ
vt apud Oratium mus loquitur
muri: ⁊ muſtella vulpecule: vt p
narrationem fictam ad id quod
agitur verax ſignificatio refferat
Unde ⁊ eſopiales fabulas ad eū
finem relatas nullus tam ierudi
tus fuit quin putaret appellanda
mendatia. Sed ⁊ in ſacris libris
vt in libro iudicū. c. ix. cū ligna ſi
bi regem fecerunt: ⁊ loquunt ad
eum ⁊ ad inuicem: totum fingit
vt ad rem que intenditur: ficta q
dem narratione: ſed veraci figu-
ratiōe veniatur. hec ibi. vbi mul
tum de hoc. Abſqꝫ ergo menda
tio poſſunt proponi modo dicto.
⁊ de his Iſido. bā primo ethico
rum ante fi. Fabulas poete a fan
do nominarut. que non ſunt res
facte: ſed tantum loquendo ficte
Que ideo inducte ſunt: vt fictoꝝ
mutorumqꝫ animalium inter ſe
collogo ymago quedam homi-
num noſceretur. ⁊ eas poete quā
dam delectandi cauſa finxerunt
quaſdam ad naturas reruz nō-
nullas ꝯo ad mores hominum
interpretati ſunt: vt ibi exemplifi
cat. ⁊ Macrobius li. i. poſt pnci
piuz. vbi diſtinguit: ꝙ ſunt fabu
le voluptatū gratia: ⁊ ſūt alie ado-

hoꝛtationis gratia.pꝛimas elimi-
nat ſapientia:in alijs argumentũ
ex ficto ſequitur:⁊ per mendatia
ſunt relationis oꝛdo ꝯtexitur:vt
eſopi fabule:elegantia. fictiõis il
luſtres.⁊ ibi bene de hoc.Idem
habetur li.deoꝛtu.ſcientiarum.⁊
tales fabulas introducũt ſancti i
libꝛis ſuis.Sicut Ambꝛoſi.iij.de
offi.recitat fabulam de illo q̄ in-
C uenit anulum in equo eneo ſub
terra:quem cũ in manu habebat
a nemine videri poterat.quã nar
rat Tul.vnde Ambꝛo.ibi dicit:
ꝙ fabula ⁊ ſi vim veritatis non
habet:rõnem tamen habet vt iu
xta eam poſſit veritas manifeſta
ri.⁊ de hac fabula in cõmunilo-
quio.Itẽ ambꝛo.in oꝛiginali ſup
Luce.c.ix. interſerit aliaꝫ fabulã
Ferunt inquit fabule fuiſſe regeꝫ
quendam:qui quicquid tãgebat
aurum fiebat:⁊ ſic ipſa conuiuia
feralia.i.moꝛtalia ſibi fiebãt.Nã
⁊ ipſa mantilia digitis appꝛehen
D ſa riguerunt:⁊ cibus in oꝛa cre-
pitabat ferens non alimenta ſed
vulnera.⁊ in gutture potus here
bat nec penetrare facilis nec re-
dire.Talia inq̄t Ambꝛo.ſunt be
neficia ydoloꝛũ vt cum videãtur
ꝓdeſſe:plus noceãt:Sꝫ eꝝ mu-
nera xp̄i ⁊ dõa.Similiter Aug.
introducit fabulam quandã lib.
ij.ſermonum:ſermone.xviij.Re
ferũt inquit littere ſeculares:quẽ
dam fuiſſe:vt quotiens virũ ſua
rum amicam ⁊ nutricem terram
impulſu aduerſarij contigiſſet:ẽ
ſolo ſurgens:magis in aduerſa-
rium preualeret:vt ſic ⁊ occaſio E
proſtrat:occaſio fieret triũphi.
Dabat infirmitas foꝛtitudinem:⁊
lapſus palmam:cuius victoꝛiaꝫ.
Cui hec conueniũt niſi xp̄o:qui
ad hoc cecidit:vt glorioſioꝛ reſur
geret:Similiter Hiero.introdu
cit fabulaꝫ eſopianam de cane te
nente os in oꝛe:⁊ vidente maioꝛẽ
vmbꝛam oſſis in fonte.⁊ os pp̄
vmbꝛam dimittente.Quaſi aũt
Hierony.elegãter ⁊ ꝓpꝛie indu
cit fabulas huiuſmodi in epiſto-
lis ſuis:ſicut eſt illud epiſtola pri
ma:quid ſibi populus Roman⁹
foꝛte roget cur? Non ſequar aſt
fugiam que diligit ipſe vel odit. F
Oliꝫ qđ vulpes egroto cauta leo
ni.Reſpondit referam:que me
veſtigia terant.Omnia te aduer
ſum ſpectantia nulla retrorſum.
Belua es multoꝛum capituꝫ.⁊c.
Quod poteſt adaptari mũdo q̄
deuoꝛat amatoꝛes ſuos.Simi-
liter ⁊ philoſophi ſepe itroducũt
tales fabulas.Sicut Apuleus li.
de deo Socratis introducit fabu
lam eſopianam de coꝛuo carneꝫ
tenente in oꝛe.Cui cum vulpecu
la diceret.ꝙ Cignus melius ipſo
cantabat:volens coꝛuus ꝓbare
ꝯtriuꝫ aperuit os:⁊ ſic amiſit car G
nem:⁊ volens cantare:poti⁹ cro
citauit:⁊ publicauit ſuam deffe-
ctionem.Quod accidit illis q̄ ſe
volunt magnificare ⁊ oſtentare

vltra menſuram virium ſuaruꝫ. ⁊ Titus liuius li.ij. introducit fabulam Eſopi de ꝯſpiratione mēbrorum contra ſtomacum: eo ꝙ omnia conſumebat in quib⁹ mēbra laborabant. Cūqꝫ eſſet adiudicatum a ratione: vt nihil daret ſtomaco: membra omnia lāguerunt: propter quod oportuit iterato ſubminiſtrare ſtomaco neceſſaria: vt ipſe diſtribueret cōſequenter membris virtualiter. Et adaptat ibi bene ꝯ eos q faciunt conſpirationes ꝯ principes v'l ꝓlatos: qꝛ ea q̄ princeps bon⁹ accipit a ſubditis: ad eorum vtilitatē iterato ſubminiſtrat. ⁊ de hac fabula Policra lib.vi.c.xx. Qualiter aūt tales fabulas ad maiorē virtutis expreſſionem: ⁊ eorꝫ de quibus tractauerūt ipſi introduxerunt: ſicut Eſopus Auianus: Ouidius: ⁊ Horati⁹ patet in eoꝝ libris: quib⁹ vti poſſunt ſapiētes ad vtilitatem audientium: prout dicit Augu. vbi.ſ. vt enim dicit Policratus lib.vij.c.ix. ſicut oīa animantia: homini conceſſa fuerunt in cibuꝫ: excepto ꝙ non debuit comedere carnem cum ſanguine geñ.ix. ſic omnes ſcripture: niſi ſint reprobate: legi pñt a ſapiente ad vtilitatem. Uix enim inuenitur ſcriptum in quo vel in verbis vel in ſenſu non reperiaꝛ aliud vnde prudens lector proficere poſſit. ⁊ ſicut cōceſſa ſūt oīa hōi excepto: ꝙ nō debuit comedere carnem cum ſanguine: ſic poſſunt legi etiam ſcripture gentilium: excluſis erroribus ad vtilitatem legentium ⁊ audientiuꝫ: ⁊ ad morum correctioneꝫ. ⁊ ponit exemplum. Dum innocentiam: frugalitatem: ⁊ mundi contēptū docent Pictagorici: audianꝛ: dū vo: animas quas in celū euexerunt retrudant in corpora beſtiarum: reprobentur: ⁊ eorū imitatores. Ideo dictū eſt paſtori ecclesie act.x. De reptilib⁹ ⁊ immūdis macta ⁊ māduca. errores. n. ſunt elidendi ⁊ exterminādi a dictis ⁊ ſcriptis gentilium: ⁊ veritates incorporande: ⁊ anime rationales: eis cibande. predicte ergo fabule ſicut ⁊ alia dicta gentilium legende ſunt ad vtilitatem: errores precauendo. vñ ⁊ apes debemus imitari in colligēdo flores: vt dictū eſt in principio. Ille enim colligunt vtiles dimittēdo noxios.

¶ Nona pars. De octo modis abutendi philoſophia.

¶ Capitulum primuꝫ. Prim⁹ modus eſt: errore opinionuꝫ.

Numeratis predictis de recte philoſophantibus: conſequēter videndum eſt de illis q abutūtur philoſophia ⁊ a veris philoſophis reprehenduntur. Contingit autem abuti philoſophia multis modis. vel propter falſitatem errorum: ſiue

opinionum: errando in ipſa phi
loſophia: ⁊ eis que ſunt phie: qua
les fuerunt illi quorum opinioēs
philoſophus reprobat: primo de
anima ⁊ i alijs libris ſuis ⁊ dictis

¶ Capitulum ſecundum. Secū
dus modus: eſt fallaci hominuz
inductione.

I Tem cōtingit abuti phi
loſophia: vertendo eam
ad ſeductionez ⁊ fallaciā
hominuz in credendis ⁊ agēdis
Quod prohibet apo. col'. ij. vide
te: ne quis vos decipiat per phi
loſophiam: ⁊ inanem falaciam.
L vbi dicit Aug. iij. confeſ. Sunt q
ſeducūt per philoſophiam: ma
gno: blando: ⁊ honeſto nomine
colorantes ⁊ fucantes errores ſu
os. ⁊c.

¶ Capitulum tertium. Tertius
modus: eſt arrogantia ⁊ tumore
philoſophantium.

I Tem cōtingit abuti phi
loſophia arrogātia: ⁊ tu
more ſuperbie. Sciētia
enim inflat. i. cor. viij. vt eniz ait
Greg. mor. xxiij. ipſa ſcientie ela
tio deicit duz extollit. obſtaculuz
M enim veritatis eſt tumor mentis
que dum inflat obnubilat. Mi
cantibus enim ingenijs ſepe ex
teriora tantū attingunt: ſed inter
ni ſaporis guſtum ignorant hec
ibi. Et ſic loquitur Apo. de phi
loſophis. ro. j. cū dicit. Deus ma
nifeſtauit illis: ⁊ tamen euanue
runt in cogitationibus ſuis: ⁊ ob
ſcuratum eſt inſipiens cor eoruz
Dicentes enim: ſe eſſe ſapientes
ſtulti facti ſunt. vt eniz dicit Po
li. li. vij. c. i. munduz dimēſi ſunt:
naturas varias ſcrutati ſunt. Se
quit. Quaſi molle gigantea ſub
uecti intumuerunt: indixeruntqz
bellum gratie dei: de vigore ratio
nis ⁊ libero arbitrio confiſi. ſed
deiecti ſunt dum alleuiarentur:
⁊ ſtulti facti ſunt: ⁊ eo miſeriores
effecti ſunt: quo deffectū ſuū mi
nime cognouerunt. Et ibi bene
de hoc.

¶ Capituluz quartum. Quart⁹
modus eſt in vite prauitate ⁊ de
formitate.

I Tem contingit abuti phi
loſophia ob vite prauita
tem ⁊ deformitatē. A ve
ra ſcilicet philoſophia: quādo qs
pretendit: ſe eſſe philoſophum in
exteriori oſtentatione: ⁊ tamē vi
uit turpiter ⁊ enormiter interius
vt. ſ. habitum eſt ſm Au. geliuz
de illo qui veſtimentum philoſo
phi gerebat: ſed turpiter viuebat
vnde idez Au. gelius. libro. xvij. N
dicit: q Epicurus philoſoph⁹ de
ſpiciebat eos qui videbant phari
fictis verbis. Nam cū aiaduerte
ret: hominez pudore amiſſo im
portuna induſtria: corruptis mo
ribus audacē confidentē lingua
ceteraqz omnia preter animū cu
rantem: huiuſmodi. ſ. hominem
vituperabat. vnde declinabat ver
bis ſuis litteras atqz doctrinas

philoſophie:cum in hominẽ fal/
ſum atq₃ degenerẽ:tanq₃ in vas
ſpurcum atq₃ pollutum influxiſ/
ſent verti:mutari:corrumpi:⁊ vri
na₃ fieri.aut ſi quid ẽ vrina ſpur
cius.Quaſi dicat fieri fetidum
⁊ ſordidum.hec ibi.Multu₃ er/
go tales deſpiciebat.Et de talib⁹
Tulius.ij.tuſ.q.vbi ait.Quotus
enim quiſq₃ philoſophoru₃ inue
nitur:qui moratus ita eſt animo
ac vita conſtitutus vt ratio poſtu
lat:qui diſciplina₃ ſuam nõ oſtẽ
tationem ſcientie ſed legem vite
O putet.Sequitur.Eſt videre nõ/
nullos pecunie cupidos ⁊ glorie
multos libidinum ſeruos vt cu₃
qualitate vite pugnet oratio. Et
hoc turpiſſimum eſt.Et põit ex/
empla. vt enim ſi grãmaticu₃ ſe
profeſſus:barbare loquatur: aut
qui vult:ſe muſicum haberi:ab/
ſurde canat : ſic turpior fit qui in
officio cuius vult eſſe magiſter
labitur:artemq₃ vite profeſſus de
clinat in vita.hec ibi.Reprehen
ſibile ergo fuit apd̃ philoſophos
profiteri vita₃ philoſophicam:⁊
non viuere ẜm eam.

❡ Capitulum quintum.Quin/
tus modus eſt de ordinatiõe vir
tutum vmbraticarum concomi/
tantium.

Item contingit abuti phi
loſophia ob abuſionem
virtutu₃ concomitantiũ
eam:quia philoſophia eſt ſtudiũ
virtutis:vt habitum eſt.ſ.Quã/
do ergo non ordinatur ad debi/
tum finem qui eſt etia₃ finis bo P
ni:magna eſt abuſio:ſ₃ ſeruit aut
voluptati aut hũane laudi ⁊ glo/
rie: aut proprie complacẽtie:aut
preſumptuoſe de ſe eſtimationi.
Sicut nobiles philoſophi:ad ta/
lium confuſionem: ⁊ reprehẽſio
nem depinxerunt tabulam:in q̄
virtutes deſeruiebant voluptati
vel vaneglorie:vel proprie com/
placentie:vt habitum eſt.ſ.parte
prima.

❡ Capitulum ſextum. Sextus
modus eſt vanitate curioſitatũ.

Item:cõtingit abuti phi
loſophia curioſitate inue
ſtigandi:⁊ inquirẽdi:in/
vtilia.vt enim dicit Augu.de vti
litate credendi:ſtudioſus ⁊ curio
ſus vterq₃ agitur magna cupidi
tate noſcendi.Curioſus aute₃ re
quirit ea:que nihil ad ſe attinent
ideſt ad eius vtilitatem.vnde cu
rioſitas eſt ſtudium perſcrutãdi
ea que ſcire nulla eſt vtilitas: ait Q
Anſelmus de ſimilitudinib⁹ poſt
principium.Ideo.i.thi.ij.Stul/
tas ⁊ ſine diſciplina queſtiões de
uita.Nobiles ei₃ philoſophi phi
loſophiam direxerunt ad moru₃
correctionem vt habitum eſt.ſ.

❡ Capitulum ſeptimum.Septi
mus modus eſt cumulatione li/
brorum in eis confidendo.

Item:cõtingit abuti phi
loſophia: minus ea₃ cor
di incorporando:nec ea₃

aut eius precepta memorie reti-
nendo: ſed labores cumulando:
⁊ in eis ⁊ aliorum dictis confidẽ
do. Sen̄. epl̄a. xxxiiij. Turpe ē ſe
ni: aut proſpicienti ſenectutem: ex
R comentario ſapere. hoc zenon di
xit. Tu quid? Hoc cleãtes. Quid
tu. Sequit. De tuo ꝓfer. ⁊ iſtos
nunq̃ aut ſemper iterpretes ſub-
aliena vmbra latentes: nihil pu-
to habere generoſi. nunq̃ ali-
quando auſos facere q̃ diu di-
dicerūt. Et poſt. Omnibus ve-
ritas non eſt occupata. Mul-
tum enim ex illa futuris relictuꝫ
eſt. Quaſi dicat. Nō debet philo
ſophus eſſe contentus tantum
dictiſ aliorum: nec in libris confi
dere, quin laboret: ad ampliora
inuenienda. vt enim dicit Boe.
de diſciplina ſcolariuꝫ circa me-
diuꝫ. miſerrimi eſt ingenij ſemꝑ
inuentis vti: ⁊ nunq̃ inueniẽdis
⁊ ponit exempla. De illo ſcilicet q
omne magiſtri ſui verbum qua-
S ternis exarabat: ⁊ ſic proferebat.
Nec tamen intelligendum: eſſe
vituperabile dictis ſapientuꝫ in-
niti: ſed ꝙ non confidat q̄s in ta
libus aut in ſcriptis: quin ſciat ꝓ
ferre etiaꝫ ſine illis. Sen̄. viij. de
bene. c. i. Solet plus prodeſſe: ſi
pauca precepta teneas: ſed ea in
promptu tibi ſint ⁊ vſu: q̃ ſi mul
ta didiceris: ⁊ ea non habes ad
manum. vbi ponit exempluꝫ de
luctatore: de q̊ non refert q̃ mul
ta ſciat: ſed q̃ victorie ſatis eſt.

¶ Capitulum octauū. Octauus
modus eſt pompoſitate verboꝝ
ſine operibus.

Tem contingit abuti phi
i loſophia: ſectando ver-
ba abſq; correctione vite
⁊ operis. Sen̄. epiſtola. cx. Noui
mus quoſdam qui in multis apud T
philoſophum annis perſederūt:
ſed nec colorem duxerunt. Se-
quitur. Quidam veniunt, vt au-
diāt nō vt diſcant. Sicut in thea
truꝫ voluptatis cauſa ad delectā
dum aures oratione: vel voceꝫ
aut fabulis. ⁊ poſt. Sic iſta diſca
mus. vt que fuerūt v̓ba ſint ope-
ra. Nullos omnino peiꝰ mereri
eſtimo de omnibꝰ: q̃ q ph̄iam
velut aliquod artificium venale
didicerunt: q aliter viuunt q̃ vi
uendū eſſe precipiunt. Talis pre
ceptor non poteſt plus prodeſſe
q̃ gubernator in tempeſtate nau
fragabundus. Et ibi bene. ⁊ epl̄a
cviij. Quēadmodū oīum rerū:
ſic lr̄arū intēperantia laboramꝰ.
Non vite ſed ſcole diſcimꝰ. Idē
epiſtola. xxxv. An vere audieris
an vere dixeris effectum proba
Turpiſſimum enim eſt quod no
bis ſolet obici. verba nos philo-
ſophie non opera tractare. Ideo
ethi. iiij. Verum in actionibus ex
operibus iudicatur: ⁊ ſermones
conſonantes operibus accipiẽdi
vbi cōmẽtator dicit: ꝙ res faciūt V
credibiles ſermones non econ-
uerſo. ⁊ ibi ante dicit: ꝙ actiões

ſunt credibiliores ſermonibus i paſſionibus ⁊ actionib⁹: ⁊ cū diſſonāt ſermones ⁊ actiones interimunt verbuz. cū vo ꝯſonāt, puocant audiētes. Si ergo dictꝭ modis contingit abuti phīa hūana: caueāt pfeſſores phīe diuine: ne eis modis ꝯſilibus abutantur.

¶ Decia pars. De locis in quib⁹ floruere ſtudia phīe.

¶ Capl'm primū. De illoꝝ tēporum felicitate.

Vltimo videnduz eſt de locis i qbus floruerunt ſtudia philoſophie. Unde Alex. neq̄ li. de naturis reruz O felicia antiquoruz tempora in quibus ipſi Imperatores mūdū ſubaſtantes ſeipſos philoſophie dederunt: vt pz. ſ. de Alexandro de Julio Ceſare: ꝺ Ptholomeo rege egypti qui fuerūt ſtudioſi ſapientie. Et ſicut ait ibi: cuiuſlibet regni gloria creuit in imenſū q̄diu artiū ingenuarum in ipſo floruerunt ſtudia. Qui hoſtes: illi⁹ regno reſtiterunt: vt pz de grecia quādo floruerūt Athenis ſtudia de Roma: de gallia: ex quo floruerunt ibi ſtudia. Victoria eniz militie ⁊ gloria philoſophie quaſi ſimul concurrerunt. Et merito: qꝛ philoſophia docet: iuſte ⁊ recte regnare. Per me inquit ſapientia reges regnant: prouer. viij. ⁊ de hoc. ſ. parte. i. Et ſic dicit Alexander neq̄ Abraā in egypto docuit quadriuium. ⁊ ſub tāto doctore multi mathematicis inuigilantes diſciplinis: in nobiles euaſerunt philoſophos. Deinde Plato deſcendit in egyptum Pictagoras ⁊ alij philoſophi vt dictuz eſt. ſ. Deinde cepit grecia nobilitari philoſophoruz frequētia: ⁊ conſecrate ſunt Athene dee ſapientie.

¶ Capl'm ſcōm. De Athenis ⁊ eius nobilitate ac noīe.

Et de hoc Aug. xviij. de ci. c. viij. dic. ꝙ minerua tanq̄ dea colebatur regnante Athenis Cycrope: ſub q̄ ipſam vel inſtauratam ferunt vel conditam ciuitatez. Nā vt Athene vocarentur: quod certe nomē a Minerua eſt: hanc cauſā Varro indicat prout dicit Augu. ibi: c. ix. recitans fabuloſam hyſtoriā di. ꝙ cum illic repente apparuiſſet oliue arbor: ⁊ alio loco aq̄ erupiſſet. miſit rex ad Apollinem delphicum ad ſciſcitandū quod eſſz faciendum. Ille vo reſpondit: ꝙ oliua Mineruam ſignificaret: aqua vo Neptunum: ⁊ eſſet in ciuium poteſtate: quo illorum nomine ciuitas vocaret. Tunc conuocata multitudine vtriuſq̄ ſex⁹ mos enim erat: ꝙ femine conuocarent ad ferendum ſuffragium: mares pro Neptuno: femine ꝓ Minerua tulerūt ſententias. Et qꝛ vna plus inuenta eſt femina: Minerua vicit. Tunc neptun⁹

ſratus marinis fluctibus eſtuans
terras Athenienſium depopu-
latus eſt. Spargere enim aquas
latius demonibus non eſt diffici
le. Cuius vt iracundia placaret:
triplici ſupplicio ſunt affecte mu-
lieres.ſ.vt nulla vlteriꝰ ferret ſuf
fragia: Et nullus naſcentiuȝ: ma
ternum nomen acciperet: ⁊ ne
qs eas Athenas vocaret. Ita il
la ciuitas mater ⁊ nutrix liberali
um litterarum: ⁊ tot tantoꝛumqꝫ
phoꝛum: qua nihil habuit grecia
clarius atqꝫ nobilius nomen ac-
cepit ꝓut dicit auctoꝛ ille.h Au-
A gu. De nobilitate autem huiꝰ ci-
uitatis: ⁊ diſpoſitione Ethicꝰ phi-
loſophus. cuius libꝛum tranſtulit
Hiero. aut circa medium: ſe diſ-
putaſſe cum philoſophis quinqꝫ
annis.ſ. Athenis: ⁊ ibidem eam
ſ. greciā paterna viſcera: ⁊ mater
na vbera nūcupauit. Mēla mu
nita mare floꝛidum. cuncta mel
lis flumina: riuuli ſeminibus con
ſitis ſtipiti herentia: coma: arbu-
ſta ⁊ nemoꝛa viatica oꝛnata: ma
la punica: colles eminentes: ⁊ ſic
de alijs q̄ enumerat ibi. Et huic
cōſonat quod dr̄ in vita bti Dio
niſij: Ubi loquitur de ſitu Athe-
narum: ⁊ eaȝ appellat paterna vi
ſcera: ⁊ materna vbera: Miner
ue conſecrata: ⁊ ipſius de nomīe
nomen aſſecuta. Hec ciuitas pri
ma cunctarum vrbium leges cō
didit: ⁊ alijs iura tradidit vel mu
tauit. Solon eni cōdit leges Athe

nienſibus: vt habitum eſt ſupra
parte.iij. Et de hac ciuitate ⁊ eiꝰ
ſitu in pte Solinꝰ.li.iij. ⁊ Pap.
ſimilites ⁊ magiſter hyſtoriaruȝ
ſuper actus apoſtoloꝛum.c.xviij.
vbi loquitur de aduentu Pauli B
Athenas: ⁊ diſputatione cuȝ phi
loſophis. In illa fuit Dioniſiꝰ in
ſulatus toga philoſophica: pꝛout
dicitur in vita eius: ⁊ conuerſus
a Paulo. ¶ De multitudine aūt
liberalium artium que ibi doce-
bantur recitat Boetiꝰ de diſcipli
na ſcolarium poſt medium. Ubi
loquitur de illo qui ſibi oſtēdit lo
ca ſtudioꝛum. Hic inquit vigent
chaldeoꝛuȝ preſagia.ſ. diuinatio
nes: hic Ptholomei.ſ. Aſtrono
mi non latens gloꝛia: hic Ariſto
telis ſincera veritas: hic Plato-
nis pꝛobata diuinitas. hic zeno-
nis concretio: hic' Pictagoꝛe ꝓ-
miſſio. ⁊ ſic de multis q̄s ſic enu
merat. In his Athēis erat Ario
pagus.i. pagus Martis. ex quo
Ariopagite: appellati ſunt curia- C
les vrbis eiuſdem. Et de oꝛigine
huius nominis Aug.d ci.vbi.ſ̄.
c.x. De quo i Cōmuniloquio vel
dicebatur vicꝰ Martis: vbi erat
templum Martis: qa illi vicos
nominabant a dijs quos colebāt
pꝛout dicitur in hyſtoꝛia ſup actꝰ
vbi.ſ̄.

¶ Capitulum tertium: De con-
ſuetudine ciuitatis in repellendo
impatientes ⁊ pꝛoteruos a ſtudio
ciuitatis.

a D portum huius ciuitatis ſedebat ſenex ad obiurgandum volentes intrare: vt ibi philoſopharent: Et ſi videret in eis ſigna impatientie: eos repellebat: ſi videret contraria: admittebat. Et de hoc in vitis patrum ante fi. vbi dicit: q̄ quidam philoſophus moriens: filiū ſuū alteri cōmendauit. Qui prouectus adulterauit vxorem nutritoris. Cuius ſcelere cognito: eiectus eſt: ſed penitenti ⁊ redeunti dedit prio i pnia vt eēt cū illis qui nat⁹q deponebāt metalla in flumia cui redeūti p⁹tres ānos dixit Item vade p alios tres annos: ⁊ da mercedes: vt iiurias patiaris Qd ⁊ fec: Et tūc miſit eū Athenas: vt phiam diſceret. Erat aūt ad portaȝ ciuitatis philoſophus ſenex ⁊ intrantes contumelijs afficiens: iniuriauitq; illum iuuenē Qui cuȝ eſſet iniuriat⁹: riſit. Cui ſenex. Quid eſt hoc. Ego tibi dico iiurias: ⁊ tu rides? At ille. Nō vis vt rideam: qui tribus annis mercedes dedi: vt iniurias paterer: ⁊ eas mō grat̄ patior? Proꝛſus ob hoc rideo. Cui ſenex ait. Aſcende ⁊ ingredere ciuitatem hec ibi: Nobilis ergo fuit illa ciuitas: ⁊ illuſtres in ea philoſophi: ⁊ varia ſtudia: ⁊ ordinatus ſtudendi modus: ac pacificus: ex q̄ nō admittebantur ad vacandū philoſophie niſi patiēter iniurias ſuſtinentes. Et merito: q: vt di. Augu. in tractatu de patientia. Patientia eſt comes ſapientie: nō famula concupiſcentie: non inimica innocentie.

℄ Capl̄ȝ. iiij. de arrogātia phoꝝ illi⁹ ciuitatis ⁊ de ꝯditione legū.

I Icet aūt eēt tam nobilis ciuitas: ⁊ taȝ nobilia ſtudia ibi eſſent. quia tamē non fuerunt illuminati lumine fi dei: euanuerūt multi in cogitationibus ſuis ſicut ⁊ alij philoſophi inflati ſcientia humana ⁊ curioſa ad audienda noua ⁊ vana. Athenienſes enim: ad nihil aliud vacabant niſi aut dicere: aut audire aliqd noui: Act. xvij. c. Et d̄ hac ciuitate Trogus pompeius li. ij. multum dicit. Unde ait: q̄ vrbē minerue conſecrauit Amphitrion des ⁊ nomē Athenas dedit. Sequitur. Ciuitati nulle leges: quia libido regū pro legibus erat. Eligitur Solon vir iuſticie inſignis qui velut nouam ciuitatem legibus conderet: vt dictum eſt ſup De his etiaȝ Val. li. v. c. iij. Cum equiſſima iura: ⁊ iniquiſſima haberēt ingenia: maluerūt moꝛib⁹ ſuis q̄ȝ legib⁹ vti. Et. c. iiij. Fuit dictū eis q̄ Athenięſes qd ſit fctū ſciunt: ſed illō facere negligunt.

℄ Capl̄m quintū. Qualiter Rome floꝛuerunt ſtudia.

a Einde Romanis mundum ſubaſtantibus: floruerunt ſtudia Rome ⁊ in italia. Unde ⁊ Italicum ge⁹

phorum : auctorem habuit Pi
ctagoram: vt dictuʒ eſt.ſ. Et phi
loſophie vacabant etiam Impe
ratores. Julius enim Ceſar polu
it magna ſapia: prout legit li. de
vita Ceſarum . Et Cato optim⁹
orator: ⁊ optimus Imperator ait
Solinus li.i. Unde ⁊ Rome ſe-
natores multi fuerũt magni phi:
I loſophi: ⁊ ibi floruerũt latini phi
loſophi: ſicunt Tulius Uirgilius
⁊ ſic de alijs. Ibi eniʒ docuit Au
gu. rhetoricam prout ipe ait li.v.
confeſ. Sedule inquit agere cepe
ram propter quod veneram: vt
docerem Rome artem Rheto-
ricam. ⁊c.

¶ Capitulum ſextum. De tranſ
latione ſtudij vſqȝ Pariſium: ⁊
q̊ tempore: ⁊ a qb⁹ trãſlatuʒ ſit.

d Einde regnante magno
Carolo: cepit florere ſtu
diũ pariſius vt enim le-
gitur in tractatu q dr Speculuʒ
K Aquilinus: de Roma ſtudiũ pa
riſius tranſtulit: qd fuit illuc trãſ-
latuʒ a Romanis de grecia. Fue
runt aut quattuor fundatores hu
ius ſtudij. ſ. Rabanus. Alcuyn⁹:
Claudius: ⁊ Joannes Scotus:
Et vt ibi recitatur: in cronicis
metropolis Arelatenſis dr: qȝ ca
put aureum ſtatue. de qua Dañ.
ij. Per Carolum magnum ere-
xit deus in francis. Qui cũ regna
ret: ⁊ ſtudia litterarum deeſſent:
⁊ in obliuione eſſent: ⁊ cultura di
uinitatis teperet : contigit duos
Scotos d hybernia monachos
cum mercatoribus Britãnis ad
litus Gallie deuenire in ſeculari L
bus ⁊ ſacris lris eruditos . Qui
cum nihil venale oſtẽderent ad
turbas conuenientes cã emendi
clamare ſolebant. Si quis ẽ aui-
dus ſapientie: veniat ad nos: ⁊ ac
cipiat eam. Nam apud nos ẽ ve
nalis. Et ſic ſepe factum eſt. ⁊ ali
is putãtib⁹: illos eẽ inſanos. ve-
nit hoc ad aures regis: vocatiqȝ
ſunt ad regem. A quibus cũ que
reret: an haberent ſapientiaʒ: reſ
ponderunt: ſe habere illam . ⁊ in
nomine domini digne querenti-
bus: inquiunt eaʒ dare parati ſu
mus. Quo querente : quid ꝑ ea
peterent: reſponderunt: ſe pete-
re tria. ſ. loca opportuna: animas
ingenioſas: ⁊ illa ſine quibus vi
ta iſta trãſiri nõ põt. ſ. alimenta: M
⁊ quib⁹ tegamur. Tunc rex gau
dio repletus: vtrunqȝ ſecum reti
nuit. Et poſtea cum iret ad bella:
vnum nomine Clementem pari
ſius reſidere fecit: nobileſqȝ ſibi
pueros cõmendauit: ⁊ vt erat ne
ceſſarium victualia miniſtrari ꝓ
cepit. habitaculis ad habitandũ
opportunis deputatis. Alterum
vo duxit in Italiam. Cui mona
ſterium ſancti Augu. iuxta Ticĩ
ſem vrbem delegauit: vt qui adi
ſcere vellent poſſent agregari ad N
eum. Hoc audito. ſ. qȝ rex gratã
ter ſuſciperet ſapientes ⁊ viros re
ligioſos: venit Alchuynus cuʒ ſo

ciȷs ad eum in omnibus ſcriptu/
ris exercitatus vtpote Bede di-
ſcipulus. Quem rex ſecum vſqꝫ
in finem retinuit niſi cuꝫ ad bel/
la iret: deditqꝫ ei abbatiam beati
Martini: vt quādo rex eſſet ab/
ſens quieſceret: ⁊ ad ſe confluen
tes doceret. Et ſic frāci equati ſūt
Romanis ⁊ Athenienſibus. ſ. q̊
ad ſtudioꝝ gloriaꝫ in phīa ⁊ arti
bus liberalibus. hec ibi. Et ꝺ̓ his
in parte Helynandus in croni/
cis ſuis etiam dicit.

Capl'm ſeptimum. De nomia
tione illius ciuitatis.

d E ciuitate ꝺ̓o pariſienſi
⁊ eius ſtudiȷs Boetius
libꝛo de diſciplina ſcolari
um poſt pꝛincipium. In ciuitate
inquit Iulij que pariſius dicebāt
multas artes mendicare perſpe/
ximus. ⁊c. vbi ait expoſitoꝛ. ꝙ Iu
P liu Ceſar ampliauit pariſiꝰ non
fundauit: Erat enim tunc tempo
ris caſtrum quoddaꝫ Iſeos. ſ. cu
iuſdam dee. que in ea Iſis cole/
batur: qꝺ̓ nūc Meldunum dicit
ſitum in medio Secane. ciuitas
autem Pariſienſis erat ſita ſi/
militer in medio Secane Iō di/
cebatur par Iſeos. i. par Iſidi. ſ.
Q illi caſtro quod Iſeos dicebatur:
Poſtea āpliata eſt: ſicut nūc pꝫ

Cap. viij. De ydoneitate illiꝰ
ciuitatꝭ: ⁊ loci ad opus ſtudētiū.

q Vam ꝺ̓o apta erat vacā
tibus ſtudio: legitur in vi
ta ſancti Dionyſij: ꝙ pa/
riſioꝝ ciuitas vt ſedes regia no/
bilis polebat: q: erat ſalubꝛis ae/
re: iocunda flumine: fecunda ter
ris: arboꝛibus nemoꝛoſa: vineis R
vberrima: conſtipata populis: re
ferta cōmertiȷs. ac variȷs comea
tibus: vn da fluminis circumflu
ente hec ibi. Ob loci ergo amenī
tatem: patrie fertilitateꝫ: regni pa
cificam tranquillitatem. ⁊ reguꝫ
ꝯſuetā pietatē oꝛdinate apꝛouidit
vidit deus ꝙ ibi ſtudia ſapientia
lia floꝛerēt.

Capitulum nonum. De vati/
cinio Merlini de trāſlatione ſtu
diȷ vſqꝫ Oxonas. Et ī hoc finis
huius collationis.

ſ Icut autem ait Alex. ne
ꝙ vbi. ſ̄. iuxta vaticiniū
Merlini: vigent ſtudia
ad vada bouum in anglia tem/
poꝛe ſuo ad partes hybernie trā/
ſitura. Laudāda ergo: ⁊ omni af S
fectu pꝛeconizanda diuina boni/
tas: que reuelauit gentibus veri
tates que dicte ſunt: ⁊ ꝺ̓dit eis ſal
tem gratiam gratis datam: ⁊ vir
tutem agēdi que dicta ſunt. Hec
autem collecta ſunt ex dictoꝝ
philoſophoꝝ vitis: ⁊ dictȷs mo
ralibus: ac exemplis imitabilibꝰ
eoꝝdem: vt philoſophātes ve/
raciter in diuina ſapientia: imitēt/ T
tur eos in pꝛedictis. ⁊ habeant in
ꝺ̓itate qꝺ̓ illi hēbāt in vanitate:
⁊ ne gloriēt ſi fecerit talia ob dei
amoꝛeꝫ ⁊ honoꝛē ad populi chꝛi
ſtiani edificationem: animarum

ſalutem: ⁊ glorie eterne aſſecutionem qualia illi fecerũt ad glorie mundane vanitatem ⁊ humanã oſtentationem: exteriorem honeſtatem: vel veritatis de cognitione rerum cui ſtudebant amorem Quaſi enim ſic arguit Aug. v. ď ci. c. xij. loquens de Romanis: q̲ mira egerunt ⁊ ſuſtinuerũt. Veteres inquit Romani: laudis auidi: pecunie liberales erant. ingentem gloriã: diuitias honeſtas volebant. Hanc ardentiſſime dile-
V xerunt. Propter hanc etiaz mori non timuerunt Et. c. xviij. enumerans predictos Romanos: recitat eorum facta egregia: ⁊ mirabilia: ⁊ arguit quaſi modo iaz dicto.

¶ Auctoris humilitas

I gs vo dignet hec col-
f lecta ruditer: reſpicere: memor ſit aliquoꝝ phorũ dicta ſua pri⁹ tradidiſſe ruditer ſequẽtes vo philoſophi artificialiter ordinate: ſubtiliter: ⁊ ornate tradiderũt: que illi pri⁹ min⁹ artificialr ⁊ min⁹ vtiliter. ⁊ charitatiue corrigat min⁹ bñ dcã: ordiet cõfuſe ꝑlata: ſuppleat q̃ deſunt: ſuperaddat que alijs proſint: ad illius honorem: in quo omnes theſauri ſapientie ſunt ⁊ ſcie q̲ ſolus illuminat oẽm hoiem venietem in hunc mũdum. Io. i. ⁊ hec ad preſens ſufficiant de ꝓdictis.

Finis compendiloquij.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

¶ Incipiunt capitula Breuilo quij de philoſophia ſiue ſapiētia ſanctorum ab eodem fratre Joanne valenſi editi.

¶ Huius Breuiloquij quod eſt de ſapientia ſanctorum ſunt octo capitula. videlicet.

¶ Primum eſt: quid eſt ſapientia diffinitiue.

¶ Secundum: de ſapientia put dicitur in malo: ⁊ qualis eſt illa: ⁊ quot modis dicitur.

¶ Tertium qualiter ſapientia q̄ conſiſtit in rerum cognitione eſt dirigenda ⁊ ordinanda.

¶ Quartum: que ſit ſapientia ſāctorum proprie dicta.

¶ Quintū quot modis dicitur.

¶ Sextum: Qualis eſt ſapientia ſanctorum.

¶ Septimum: vbi inuenitur ſapientia: ⁊ a quibus.

¶ Octauum: De ſupereminentia ſanctorum ſapientum reſpctū mundanorum in vita ⁊ opibus.

¶ Incipit Breuiloquium. De philoſophia ſiue ſapientia ſcōꝝ.

Uʒ vani ſint oēs homines in quibus non eſt ſapientia dei. Sap. xiij. lʒ in ꝑori tractatulo fuerunt aliqua collecta d̄ vita phyloſophorum gentiliuʒ: ⁊ eorum dictis atqꝫ exemplis: qa tamen non fuit in eis ſcientia dī vera: nec gratias egerunt ipi ſūmo creatori qui reuelauit illis ea que nouerunt: euanuerunt in cogitationibus ſuis: ⁊ dicentes: ſe eſſe ſapientes: ſtulti facti ſunt ro. i. Stultus enim factus eſt homo a ſapientia ſua Uiere. x. ideo expediens videtur: aliqua colligeꝛ de phyloſophia ſiue ſapiētia ſanctorū: qui veri fuerūt philoſophi ⁊ vera philoſophia illumiati. philoſophari enim eſt amare deum etiam ſm̄ Platonem: ait Aug. viij. de ci. c. viij. Et quia facti fuerunt veri dei amatores: iō ⁊ veri philoſophi. vnde in laudeʒ iuſti dr ſap. x. Dedit illi ſapientiaʒ ſanctorum. hec enim eſt ſcientia ſcīe qua anima illuminatur vera illuminatione: de qua, puer. xix. vbi non eſt ſcientia anime non ē bonum. Et qꝛ in precedenti tractatu proſecutio facta eſt de philoſophia ſub nomine philoſophie. iō hic de ea proſequetur ſub nomīe ſapientie: que merito dicitur ſciētia ſanctorum. philoſophia enim eſt amor ſapientie: ⁊ ita ſapientia ipſa dicit maiorem perfectionem q̄ philoſophia vi nominis. vna tamen ſepe pro alia ponitur ⁊ ſumitur. Quia ꝟo. ſapientia aliquādo ſumitur in bono: aliquando i malo in ſcriptura. ¶ Ideo prio videndum eſt: quid ſit ſapientia in cōmuni diffinitiue vel deſcriptiue: ⁊ inq̄ntum dicit id quod eſt

X

y

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE

cognitionis vel noticie. Et quia
hec ſapientia eſt recte dirigenda.
¶ Secũdo de ſapientia vt ſumi
tur in malo. Nam hec eſt exclu/
denda ⁊ cauẽda. ¶ Tertio de ſa
pientia prout ſumitur in bono q̃
eſt appetenda. ⁊ inquirẽda: que
eſt ph̃ia ſanctorũ.

¶ Capitulum primum. Quid
ſit ſapientia.

Apientia eniꝫ dicitur ab
eo qḋ eſt ſapere: ait Au/
gu. xij. de ci. c. ij. Et quia
ſapere aliquando ꝯtingit in ma
lo: aliquando in bono: ideo ſapi/
Z entia ſumitur ſic. ⁊ ſic. Diffinitur
autem vel deſcribitur ſapientia
in cõmuni: ⁊ inq̃tũ eſt ſpeculati
ui intellect⁹ multipliciter. Eſt. n.
ſapientia cõprehenſio veritat̃ re
rum que vere ſunt: ⁊ q̃ ſui immuta
bilitatem ſortiuntur: ait Boetius
primo Ariſmetice: ⁊ Gundiſali
nus libro de anima idem. ¶ Itẽ
ſapientia eſt rerum diuinarum ⁊
humanarum ſcientia ⁊ cognitio
ait Tulius. iiij. tuſcula. q. ¶ Uel
ſapientia eſt proprie rerum diui/
naꝝ agnitio. ait Macrobius li.
primo. ¶ Siue veritas ſcientie
rerum ſempiternarum ait Gun
diſalinus de ortu ſcientiaruꝫ. Et
concordat cum Auguſtino q ait
xij. de trinitate in fi. q̧ ſapientia ẽ
rerum eternarum intellectualis
cognitio: vel ſapientia eſt hono/
rabiliſſimorum ſcientia: ethicoꝝ
vi. vel ſapientia eſt noſſe diuina
⁊ humana: ⁊ eorum cauſas: ait
Sen. epiſtola. xciij. vel ſapientia
eſt: ſemper idem velle: ⁊ ideꝫ nol
le: ait idem epiſtola. lvi. Diffinit
auteꝫ multis alijs modis diuer/
ſis prout non ſolũ illuminat aſpe
ctũ: ſed prout dirigit ⁊ informat
affectum: vt patebit infra.

¶ Capitulum ſecundum. De ſa
pientia prout ſumitur in malo.

e T quia ſapientia aliquan
do ſumitur in malo: vt
dictum eſt: quia eſt ſapiẽ
tia terrena: animalis ⁊ diabolica
que non eſt deſurſum Jaco. iij. q̃
eſt declinanda ⁊ cauenda a ſan/
ctis: licet in ea glorientur ſapien/
tes mundi: de qua bene Grego.
moral'. x. exponẽs illud Job. xij.
Deridetur iuſti ſimplicitas. Hu/
ius mundi inquit ſapientia ẽ: cor
machinationibus regere: ſenſuꝫ
verbis velare: que falſa ſunt. ve/
ra oſtendere. hec nimirũ pruden
tia vſu a iuuenibus ſcitur: hec a A
pueris precio diſcitur. hanc q ſci
unt: ceteros ſupbiẽdo deſpiciũt:
hanc qui neſciunt: ſubiecti ⁊ timi
di in alijs mirantur: quia ab eis:
hec eadem duplicitas iniquitat̃
nomine palliata diligitur: dũ mẽ
tis peruerſitas vrbanitas vocat̃.
Hec ſibi obſequẽtibus precipit:
honorũ culmina querere: adepta
temporalis glĩe vanitate gaudet̃
irrogata ab alijs mala multipli/
cius reddere: cum vires ſuppe//
tunt: nullis reſiſtentibus crede/